Mini Bibbja

Ħarsa Ġenerali

Dan huwa għażla magħżula b'attenzjoni ta' testi Griegi antiki maħsuba biex jaqbdu l-aħjar it-tagħlim ta' Ġesù u l-kitbiet li Huwa għallem, irreferixxja, u wettaq. Il-għan tagħna huwa li nipprovdulek rappreżentazzjoni eżatta kemm jista' jkun tal-Grieg oriġinali f'format modern u faċli biex jinqara.

Ċaħda ta' Responsabbiltà

Dan it-traduzzjoni nħoloq mill-Griega Septuagint oriġinali u t-testi Biżantini bl-użu ta' mudelli lingwistiċi kbar. Għal din ir-raġuni fih ħafna artefatti tal-kultura u l-grammatika tal-lingwa oriġinali, iżda jista' jkun fih ukoll żbalji. Jekk xi ħaġa tidher stramba, jekk jogħġbok iċċekkja l-Griega oriġinali. Jekk issib żball, jekk jogħġbok ibgħatu bl-email lil jesusislord@joshuabible.com.

Liċenzjar

Int għandek permess biex tirriproduċi u tqassam din it-traduzzjoni b'parti jew kollha kemm hi. M'intix permess li timmodifikaha jew tbigħha. Jekk issib żball, jekk jogħġbok ibgħat email lil jesusislord@joshuabible.com sabiex inkunu nistgħu nikkoreġuh u nipprovdulek edizzjoni aġġornata.

Evanġelju skont San Mattew

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28

Evanġelju skont San Mark

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16

Evanġelju skont San Ġwann

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21

Ittra ta' San Ġakbu

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5

Ittra ta' San Pietru

| 1 | 2 | 3

Ittra ta' San Ġwann

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5

Didake

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16

Ġenesi

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40 | 41 | 42 | 43 | 44 | 45 | 46 | 47 | 48 | 49 | 50

Eżodu

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40

Numri

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36

Dewteronomju

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34

Ġożwè

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24

Evanġelju skont San Mattew

1

Il-Ktieb tal-ġenerazzjoni ta Ġesù Kristu, bin David, bin Abraham. Abraham ġab lil Iżakk, u Iżakk ġab lil Ġakobb, u Ġakobb ġab lil Ġuda u l-aħwa tiegħu, u Ġuda ġab lil Perez u lil Zeraħ minn Tamar, u Perez ġab lil Ħezron, u Ħezron ġab lil Aram, u Aram ġab lil Amminadab, u Amminadab ġab lil Naħxon, u Naħxon ġab lil Salmon, u Salmon ġab lil Boġħoż minn Raħab, u Boġħoż ġab lil Obed minn Ruth, u Obed ġab lil Ġesse, u Ġesse ġab lil David is-sultan. Dawid iżda r-re ġġenera lil Solomon minn ta Urija, u Solomon ġġenera lil Roboam, u Roboam ġġenera lil Abija, u Abija ġġenera lil Asa, u Asa ġġenera lil Ġosafat, u Ġosafat ġġenera lil Ġoram, u Ġoram ġġenera lil Uzzija, u Uzzija ġġenera lil Ġotam, u Ġotam ġġenera lil Aħaz, u Aħaz ġġenera lil Eżekija, u Eżekija ġġenera lil Manasse, u Manasse ġġenera lil Amon, u Amon ġġenera lil Ġosija, u Ġosija ġġenera lil Ġekonija u l-aħwa

tiegħu fuq id-deportazzjoni ta Babilonja. Wara l-eżilju għal Babilonja, Ġekonija ġab lil Xealtiel, u Xealtiel ġab lil Żerubabbel, u Żerubabbel ġab lil Abiju, u Abiju ġab lil Eljakim, u Eljakim ġab lil Ażor, u Ażor ġab lil Sadok, u Sadok ġab lil Akim, u Akim ġab lil Eljud, u Eljud ġab lil Eleażar, u Eleażar ġab lil Mattan, u Mattan ġab lil Ġakobb, u Ġakobb ġab lil Ġużepp ir-raġel ta Marija, li minnha twieled Ġesù li jissejjaħ Kristu. Il-ġenerazzjonijiet kollha għalhekk minn Abraham sa David huma erbatax ġenerazzjoni, u minn David sal-eżilju ta Babilonja erbatax ġenerazzjoni, u mill-eżilju ta Babilonja sal-Kristu erbatax ġenerazzjoni. It-twelid ta Ġesù Kristu kien hekk. Għax ommu Marija kienet imħatba lil Ġużeppi, qabel ma ġew flimkien huma, hija nstabet li kellha f'ġufha minn Spirtu Qaddis. Ġużepp, ir-raġel tagħha, li kien ġust u ma riedx ifixkilha pubblikament, xtaq jitlaqha fis-sirr. Dawn l-affarijiet meta kien qed jaħseb dwarhom, ara, anġlu tal-Mulej deher lilu f'ħolma u qallu, Ġużeppi bin D□□id, tibżax tieħu lil Marija bħala martek, għax dak li tqiegħed fiha huwa mill-Ispirtu s-Santu. Se tnissel iben u int se tissejjaħ ismu Ġesù, għax hu se jsalva lill-poplu tiegħu mid-dnubiet tagħhom. Dan kollu ġara sabiex jitwettaq dak li tqal mill-Mulej permezz tal-profeta li qal: ara l-verġni fil-ġuf se jkollha u se twelad iben, u se jsejħu l-isem tiegħu Emmanuele, li huwa tradott magħna l-Alla. Meta qam Ġużeppi mill-irqad għamel kif ordnalu l-messaġġier tal-Mulej u ħa lil martu, u ma kienx jafha sakemm weldet il-iben tagħha l-ewwel imwieled, u sejjaħ ismu Ġesù.

2

Meta Ġesù twieled f'Betlehem ta il-Ġudea fi żminijiet ta Erodu s-sultan, ara magi minn lvant waslu f'Ġerusalemm jgħidu: fejn hu li twieled sultan tal-Lhud? Rajna għax l-istilla tiegħu fil-lvant u ġejna biex nadoraw lilu. Wara li sema iżda Erodi s-sultan kien imħasseb u l-Ġerusalemm kollha miegħu, u wara li ġabar il-qassisin il-kbar kollha u l-kittieba tal-poplu kien qed jistaqsi minnhom fejn il-Kristu jitwieled. U huma qalu lilu: F'Betlehem tal-Ġudea; għax hekk hu miktub permezz tal-profeta: U inti Betlehem, art Ġuda, bl-ebda mod m'inti l-iżgħar fost il-mexxejja ta Ġuda; għax minnek joħroġ mexxej, li se jirħi l-poplu tiegħi Iżrael. Imbagħad Erodi b'mod sigriet sejjaħ lill-maġi u stabbilixxa eżattament minnhom iż-żmien tal-istilla li dehret, u bagħat lilhom lejn Betlehem u qal: Morru u fittxu b'mod eżatt dwar it-tifel, u meta ssibu, irrappurtaw lili, sabiex jien ukoll niġi u nqimmu lilu. U wara li semgħu lir-re marru; u ara l-istilla li raw fil-lvant mexxiethom il quddiem, sa ma ġiet u waqfet fuq fejn kien it-tifel; u meta raw l-istilla ferħu ferħ kbir ħafna, u ġew fid-dar raw it-tifel ma Marija ommu, u waqgħu u segdulu, u fetħu l-ħażniet tagħhom u ġabullu rigali, deheb u inċens u mirra; u wara li twissew f'ħolma li ma jirritornawx għand Erodi, permezz ta triq oħra marru lura lejn pajjiżhom. Wara li huma irtiraw, ara messaġġier tal-Mulej jidher f'ħolma lil Ġużeppi u jgħid: qum, ħu t-tifel u ommu u aħrab lejn l-Eġittu, u kun hemm sakemm ngħidlek; għax Erodi se jfittex it-tifel biex jeqridlu. U hu qam, ħa t-tifel u l-omm tiegħu bil-lejl u rtira lejn l-Eġittu, u kien hemm sa l-mewt ta Erodi, sabiex jitwettaq dak li kien ingħad mill-Mulej permezz tal-profeta li kien qal: Minn l-Eġittu sejjaħt lil ibni. Mbagħad Erodi ra li kien imbeffaq mill-maġi, kien

irrabbja ħafna, u bagħat qatel it-tfal kollha li kienu f'Betlehem u fil-konfini kollha tagħha minn sentejn u taħt, skont iż-żmien li kien stabbilixxa eżattament mill-maġi. Imbagħad twettaq dak li tqal minn Ġeremija l-profeta meta qal: vuċi fi Rama nstema, lamentazzjoni u biki u lamentazzjoni kbira; Raħel tibki t-tfal tagħha, u ma riedx tiġi konsolata, għaliex mhumiex. Wara li miet Erodu, ara messaġġier tal-Mulej jidher f'ħolma lil Ġużeppi fl-Eġittu u jgħid: qum ħu t-tifel u ommu u mur fl-art ta Iżrael, għax mietu dawk li kienu qed ifittxu r-ruħ tat-tifel. U meta qam, ħa t-tifel u l-omm tiegħu u ġie fl-art ta Iżrael. Wara li sema li Arkelawu jirregna fuq il-Ġudea minflok Erodu missieru, beża li jmur hemm; iżda wara li ġie mwissi f'ħolma rtira lejn il-partijiet tal-Galilija, u wara li wasal għex f'belt imsejħa Nazaret, sabiex jitwettaq dak li nqal permezz tal-profeti li se jissejjaħ Nazaren.

3

F'dawk il-jiem jiġi Ġwanni l-Battista jipproklamaw fid-deżert tal-Ġudea u jgħid: Indimu, għax il-renju tas-smewwiet qorob. Dan għax huwa l-imsemmi minn Isaija l-profeta li jgħid: Leħen ta wieħed jgħajjat fid-deżert, ipprepara t-triq tal-Mulej, agħmlu dritta l-mogħdijiet tiegħu. Huwa stess, Ġwanni, kellu l-ilbies tiegħu magħmul minn xagħar tal-ġemel u ċintura tal-ġilda madwar il-lumbi tiegħu, u l-ikel tiegħu kien ġradel u għasel selvaġġ. Imbagħad kienet toħroġ lejh Ġerusalemm u l-Ġudea kollha u r-reġjun kollu madwar il-Ġordan, u kienu qed jiġu mgħammdin fil-Ġordan minnu waqt li kienu qed jonfdu d-

dnubiet tagħhom. Meta ra ħafna mill-Fariżej u s-Sadduċej ġejjin għall-magħmudija tiegħu, qal lilhom: Frott ta vipri, min wera lilkom kif taħarbu mill-koroh li ġej? Agħmlu allura frott denju tat-tawba, u ma taħsbux li tgħidu f'infuskom, għandna missier lil Abraham. Ngħid lilkom għax li Alla jista minn dawn il-ġebel iqajjem tfal lil Abraham. Diġà l-mannara tinsab mal-għeruq tas-siġar, għalhekk kull siġra li ma tagħmilx frott tajjeb tinqata u tintrema fin-nar. Jien tabilħaqq nibbaġtizza lilkom fl-ilma għat-tawba, iżda dak li ġej warajja hu aktar qawwi minni, li jien mhux kapaċi li nġorr is-sandali tiegħu, hu se jibbaġtizza lilkom fl-Ispirtu Santu u n-nar. Li l-winnowing fork tiegħu f'idu, u se jnaddaf sewwa l-threshing floor tiegħu, u se jiġbor il-qamħ tiegħu fil-maħżen, iżda ż-żrar se jaħrqu b'nar li ma jintafax. Imbagħad Ġesù ġie mill-Galilija lejn il-Ġordan għand Ġwanni biex jingħammed minnu. Imma Ġwanni kien qed jipprevjenih u qal: Jiena għandi bżonn li niġi mgħammed minnek, u inti ġej għandi? Wieġeb imma Ġesù qal lilu: Ħalli issa, għax hekk huwa xieraq għalina biex nimtlew kull ġustizzja. Mbagħad huwa ħalla lilu; u wara li kien mgħammed, Ġesù tela immedjatament mill-ilma; u ara nfetħu lilu s-smewwiet, u ra l-Ispirtu ta Alla nieżel bħal ħamiema u ġej fuqu; u ara vuċi mis-smewwiet tgħid: dan huwa l-iben tiegħi l-maħbub, li fih kont kuntent.

4

Imbagħad Ġesù tela fid-deżert mill-Ispirtu biex ikun ittempjat mid-djavul, u wara li sawwam erbgħin jum u erbgħin lejl wara

ġabu l-ġuħ. U wara li resaq lejh it-tentatur, qal: Jekk iben ta Alla int, qul sabiex il-ġebel dawn isiru ħobż. Imma hu wieġeb u qal, Huwa miktub, Mhux fuq il-ħobż biss se jgħix il-bniedem, iżda fuq kull kelma li toħroġ minn ħalq Alla. Imbagħad id-djaval jieħu lilu għall-belt il-qaddisa, u jpoġġi lilu fuq il-pinnaklu tat-tempju u jgħid lilu: jekk iben int ta Alla, armi lilek innifsek l isfel; għax huwa miktub li lill-messaġġiera tiegħu se jordna dwarek, u fuq idejn se jerfgħuk, biex qatt ma taħbat mal-ġebla s-sieq tiegħek. Qal lilu Ġesù: Mill-ġdid huwa miktub: M'għandekx tittempta lill-Mulej, Alla tiegħek. Darb'oħra ħadu lilu d-djavlu għal muntanja għolja ħafna, u wera lilu r-renjiet kollha tad-dinja u l-glorja tagħhom u qal lilu: dawn kollha lilek nagħti, jekk waqajt u tadu lili. Imbagħad Ġesù jgħidlu: Mur il bogħod minni, Satana, għax huwa miktub: Lill-Mulej Alla tiegħek għandek taqdi, u lilu biss għandek taqdi. Mbagħad id-diavolu ħallieh, u ara messaġġieri resqu u bdew jaqdu lilu. Meta sema Ġesù li Ġwanni kien ingħata, irtira lejn il-Galilija, u wara li ħalla Nazaret ġie u għex f'Kapernaum li kienet ħdejn il-baħar fil-konfini ta Żabulon u Neftali, sabiex jitwettaq dak li kien ingħad permezz ta Isaija l-profeta li qal: art ta Żabulon u art ta Neftali, triq tal-baħar, lil hinn mill-Ġordan, Galilija tal-ġnus, il-poplu li kien qiegħed fid-dlam ra dawl kbir, u lil dawk li kienu qegħdin f'art u dell tal-mewt dawl tela lilhom. Minn dak iż-żmien beda Ġesù jipproklamar u jgħid: Indimu, għax il-Saltna tas-Smewwiet ġiet qrib. Jimxi ħdejn il-baħar tal-Galilija ra żewġ ħuti, Xmun imsejjaħ Pietru u Indri ħuh, jitfgħu xibka fil-baħar; kienu għax sajjieda; u jgħidilhom: ejjew wara tiegħi u nagħmilkom sajjieda ta nies. Iżda huma minnufih, wara li ħallew ix-xbieki, segwewh.

U wara li mar il quddiem minn hemm, ra żewġ ħuti oħra, Ġakbu bin Żebedew u Ġwanni ħuh, fid-dgħajsa ma Żebedew missierhom, qed isewwu x-xbieki tagħhom, u sejjaħhom. Imma huma minnufih ħallew id-dgħajsa u missierħom u segwewh. U Ġesù dawr madwar il-Galilija kollha jgħallem fil-kongregazzjonijiet tagħhom u jxandar l-aħbar it-tajba tas-saltna u jservi kull marda u kull mard fil-poplu. U marret is-smigħ tiegħu għas-Sirja kollha, u ġabulu lilu l-kollha dawk li kellhom ħażin b'diversi mard u tormenti miżmuma, u dawk poseduti mid-demonji u dawk affettwati mill-qamar u paralitċi, u fejjaqhom, u segwewh folol ħafna mill-Galilija u mid-Dekapolis u minn Ġerusalemm u mill-Ġudea u minn hinn mill-Ġordan.

5

Meta ra l-folol tela fuq il-muntanja, u meta qagħad ħdejh ġew id-dixxipli tiegħu, u fetaħ ħalqu kien qed jgħallimhom jgħid: henjin il-foqra fl-ispirtu, għax tagħhom hi s-saltna tas-smewwiet. Imbierka dawk li qed ibatu, għax huma se jiġu mkonsla. Imbierka l-umli, għax huma se jiritaw l-art. Imbierka dawk li jkunu bil-ġuħ u bil-għatx għall-ġustizzja, għax huma se jkunu sodisfatti. Imbierka l-ħniena, għax huma se jkunu muri ħniena. Imbierka dawk li huma nodfa fil-qalb, għax huma se jaraw lil Alla. Henjin dawk li jagħmlu l-paċi, għax huma se jissejħu wlied Alla. Imbierka dawk li ġew persegwitati minħabba l-ġustizzja, għax tagħhom hi s-saltna tas-smewwiet. Imbierka intom meta jibżgħu lilkom u jippersegwitawkom u jgħidu kull kelma ħażina

kontriskom b'gideb minħabba fija. Ifirħu u eżultaw, għax il-premju tagħkom huwa kbir fis-smewwiet, għaliex hekk ippersewitaw lill-profeti li kienu qabilkom. Intom intom il-melħ tad-dinja; iżda jekk il-melħ isir bla togħma, b'xiex se jiġi msallaħ? Għal xejn ma huwa qawwi aktar jekk mhux biex jitfugħa barra u jitmiedes mill-bnedmin. Intom id-dawl tad-dinja. Ma tistax belt tinħeba fuq muntanja mimduda; lanqas ma jaqbdu lampa u jpoġġuha taħt il-bushel, iżda fuq il-lampadar, u tiddi għal kulħadd li jkun fid-dar. Hekk ħalli jiddi d-dawl tagħkom quddiem il-bnedmin, sabiex jaraw l-opri t-tajbin tagħkom u jgħarrfu lil Missierkom li hu fis-smewwiet. Tħossbux li jiena ġejt biex neqred il-liġi jew il-profeti; mhux ġejt biex neqred, imma biex nwettaq. Tassew, għax ngħid lilkom: sakemm jgħaddi s-sema u l-art, jota waħda jew serif wieħed ma jgħaddix mill-liġi sakemm isir kollox. Min jekk għalhekk iħoll waħda mill-kmandamenti dawn l-iżgħar u jgħallem hekk lin-nies, se jissejjaħ l-iżgħar fis-saltna tas-smewwiet; iżda min jagħmel u jgħallem, dan se jissejjaħ kbir fis-saltna tas-smewwiet. Ngħid lilkom li jekk il-ġustizzja tagħkom ma tkunx aktar minn dik tal-iskribi u l-Fariżej, ma tidħlux fir-renju tas-smewwiet. Smajtu li ġie moqri lill-antiki: Ma taqtolx, u min jaqtol ikun ħati quddiem il-ġudizzju. Jien iżda ngħid lilkom li kull min ikun qed jirrabja ma ħuh mingħajr raġuni se jkun ħati quddiem il-ġudizzju, min iżda jgħid lil ħuh raka se jkun ħati quddiem il-kunsill, u min jgħid iblah se jkun ħati u jistħoqqlu l-ġeħennam tan-nar. Jekk għalhekk toffri r-rigal tiegħek fuq l-artal u hemm tiftakar li ħuk għandu xi ħaġa kontra tiegħek, ħalli hemm ir-rigal tiegħek quddiem l-artal, u mur l-ewwel irrikonċilja ma ħuk, u mbagħad

ejja offri r-rigal tiegħek. Kun favorevoli mal-avversarju tiegħek malajr sakemm tkun fit-triq miegħu, ħalli l-avversarju ma jagħtikx lill-imħallef u l-imħallef ma jagħtikx lill-qaddej, u tkun mitfugħ fil-ħabs; tassew ngħidlek, ma toħroġx minn hemm sakemm tħallas l-aħħar kwadrant. Smajtkom li kien intqal lill-antiki: Ma tizniex. Jien iżda ngħidilkom li kull min iħares lejn mara biex jixtieqha diġà għamel adulterju magħha f'qalbu. Jekk iżda l-għajn il-leminija tiegħek iġġiegħlek tinżel fid-dnub, aqla'ha u armha l bogħod minnek, għax huwa aħjar għalik li jintilef wieħed mill-membri tiegħek milli l-ġisem kollu tiegħek jitrama fil-ġeħennam. U jekk il-lemin idek tikkawża dnub lilek, aqta'ha u armha minnek, għax huwa vantaġġuż għalik li jintilef wieħed mill-membri tiegħek u mhux li l-ġisem kollu tiegħek jintefa fil-ġeħennam. Kien mitqul iżda: Min jitlaq lil martu, ħa jagħtiha ċertifikat ta divorzju. Jien iżda ngħid lilkom li min itlaq lil martu ħlief għal raġuni ta żnija, jagħmilha tadultera, u min jiżżewweġ mara mitleqa jikkommetti adulterju. Mill-ġdid intom smajtu li kien ingħad lill-antiki: Ma tħallefx bil-falz, iżda ħallas lill-Mulej il-ħlief tiegħek. Jiena iżda ngħid lilkom li ma taħlfux xejn kollu kemm hu: la fis-sema, għax tron huwa ta Alla; lanqas fl-art, għax skabbell huwa tal-riġlejn tiegħu; lanqas f'Ġerusalemm, għax belt hi tas-sultan il-kbir; lanqas fir-ras tiegħek taħlef, għax ma tistax tagħmel xagħra waħda bajda jew sewda. Iżda l-kelma tagħkom tkun iva iva, le le; dak li hu żejjed minn dan ġej mill-ħażin. Smajtu li kien ingħad, għajn minflok għajn u sinna minflok sinna. Imma jiena ngħid lilkom ma tirreżistux il-ħażin, iżda min jilgħatek fuq il-ħadd il-lemin, dawwar lilu wkoll l-ieħor, u lil min irid jiġġudikak u jieħu t-tunika tiegħek, ħalli lilu wkoll il-mantell,

u min se jġiegħlek tmur mil wieħed, mur miegħu tnejn. Lil min jitolbok agħti, u lil min irid jissellef minnek la ddurx. Intom smajtu li kien ingħad: Tħobb lill-ġar tiegħek u tokroh lill-għadu tiegħek. Jiena iżda ngħid lilkom, ħobbu l-għedewwa tagħkom, bierku lil dawk li jilgħnukom, agħmlu tajjeb lil dawk li jobogħdukom u itolbu għal dawk li jagħmlukom ħsara u jippersegwitawkom, sabiex issiru wlied tal-missier tagħkom li fis-smewwiet, għax ix-xemx tiegħu ddawwal fuq il-ħżiena u t-tajbin u jxattar fuq il-ġusti u l-inġusti. Għax jekk intomu tħobbu lil dawk li jħobbuk, x'rikompenża għandkom? Mhux u l-kollettara tat-taxxi jagħmlu l-istess? U jekk insellmu lill-ħbieb tagħkom biss, xi ħaġa żejda qed tagħmlu? Mhux u l-ġbara tat-taxxi jagħmlu hekk? Tkunu intom mela perfetti, bħal ma missierkom li fis-smewwiet huwa perfett.

6

Oqogħdu attenti li ma tagħmlux l-alms tagħkom quddiem in-nies biex tintraw minnhom, għax inkella m'għandkomx rikompenss mingħand Missierkom li fis-smewwiet. Meta tagħmel elemożina, tħabbatx it-tromba qabilek, bħal ma jagħmlu l-ipokriti fil-kongregazzjonijiet u fit-toroq, sabiex ikunu glorifikati mill-irġiel. Tassew ngħidilkom, diġà rċevew il-ħlas tagħhom. Iżda meta int tagħmel elemosinija ma tħallix ix-xellug tiegħek jaf x'qed tagħmel il-lemin tiegħek, sabiex tkun l-elemosinija tiegħek fis-sigriet, u missierek li jara fis-sigriet se jroddlek fil-pubbliku. U meta titlob, m'għandekx tkun bħall-ipokriti, għax iħobbu jitolbu

waqt li jkunu wieqfa fil-kongregazzjonijiet u fil-kantunieri tat-toroq, sabiex jidhru quddiemen-nies. Tassew ngħidilkom li diġà rċevew il-ħlas tagħhom. Inti iżda meta titlob, idħol fil-kamra ta ġewwa tiegħek, u wara li tgħalaq il-bieb tiegħek, itlob lil Missierek li hu fis-sigriet, u Missierek li jara fis-sigriet se jagħtik il-ħlas fil-beraħ. Meta titolbu, tbaxxux bħall-ġentili, għax jaħsbu li permezz tal-kliem wisq tagħhom se jkunu mismugħa. M'għandkomx għalhekk tkunu bħalhom, għax missierkom jaf x'għandkom bżonn qabel ma tistaqsuh. Hekk allura itolbu intom: Missier tagħna li fis-smewwiet; jitqaddes l-isem tiegħek; tiġi s-saltna tiegħek; isir ir-rieda tiegħek, kif fis-sema, u fuq l-art; il-ħobż tagħna ta kuljum agħtina llum; u aħfrilna d-djun tagħna, kif aħna wkoll naħfru lid-debituri tagħna; u la ddaħħalniex fit-tentazzjoni, iżda eħlisna mill-ħażin. Għax tiegħek hi s-saltna u l-qawwa u l-glorja għall-eternità, amen. Jekk intom taħfru lin-nies id-dnubiet tagħhom, se jaħfrilkom ukoll Missierkom li fis-sema; iżda jekk intom ma taħfrux lin-nies id-dnubiet tagħhom, lanqas Missierkom se jaħfer id-dnubiet tagħkom. Meta tisumu, la kunux bħall-ipoktriti mwerwra, għax huma jħawdu l-uċuħ tagħhom sabiex jidhru lin-nies li qegħdin isumu. Tassew ngħidilkom li huma rċevew il-ħlas tagħhom. Int u meta tkun qed tsum, daħħan rasek u aħsel wiċċek, sabiex ma tidhirx lin-nies li qed tsum, imma lil missierek li hu fis-sigriet, u missierek li jara fis-sigriet se jroddlek fil-pubbliku. Tħażżnux għalikom teżori fuq l-art, fejn il-mott u t-tħawwir jeqred, u fejn il-ħallelin iħaffru u jisirqu; iżda ħażżnu għalikom teżori fis-sema, fejn la mott u lanqas tħawwir jeqred, u fejn il-ħallelin ma jħaffrux u lanqas jisirqu; għax fejn hemm it-teżor tagħkom, hemm ikun ukoll il-

qalb tagħkom. Il-lampa tal-ġisem hija l-għajn; jekk għalhekk l-għajn tiegħek sempliċi tkun, kollu l-ġisem tiegħek mimli bid-dawl se jkun; jekk imma l-għajn tiegħek ħażina tkun, kollu l-ġisem tiegħek mudlam se jkun. Jekk għalhekk id-dawl li fih inti huwa dlam, id-dlam kemm! Ħadd ma jista jaqdi żewġ sidien; għax jew se jobgħod lil wieħed u jħobb lill-ieħor, jew se jżomm ma wieħed u jiddisprezza lill-ieħor. Ma tistgħux taqdu lil Alla u lil mammon. Minħabba dan, ngħid lilkom: la tinkwetawx għar-ruħ tagħkom dwar x'se tieklu u x'se tixorbu, u lanqas għall-ġisem tagħkom dwar x'se tilbsu. Mhux ir-ruħ hija aktar mill-ikel u l-ġisem aktar mill-ħwejjeġ? Ħarsu lejn l-għasafar tas-sema, għax ma jiżirgħux u lanqas ma jaħsdu u lanqas ma jiġbru fil-maħżen, u l-missier tagħkom is-semawi jgħaddi lilhom. Mhux intom tiswa aktar minnhom? Min minnkom billi jinkwieta jista jżid kubit wieħed fuq l-età tiegħu? U dwar l-ilbies, għaliex inkwetaw? Osservaw il-ġilji tal-għalqa kif jikber; ma jaħdimx u lanqas jitfen; imma ngħidilkom li lanqas Salomon fil-glorja kollha tiegħu ma libes bħal waħda minn dawn. Jekk iżda l-ħaxix tal-għalqa, li llum ikun hemm u għada jkun mitfugħ fil-forn, Alla hekk jilbes, mhux ħafna aktar intom, intom ta fidi żgħira? Għalhekk m'għandkomx tkunu anzjużi u tgħidu, X'se nieklu jew x'se nixorbu jew x'se nilbsu? Għax dawn kollha l-nazzjonijiet ifittxu, u l-missier tagħkom li hu fis-sema jaf li għandkom bżonn dawn kollha. Iżda fittxu l-ewwel is-Saltna ta Alla u l-ġustizzja tiegħu, u dawn kollha se jingħataw lilkom. M'għandkomx tkunu anzjużi għall-għada, għax il-għada tkun anzjuża għal ruħha nnifisha; biżżejjed għall-jum il-ħażen tiegħu.

7

Tkunux tiġġudikaw, sabiex ma tkunux miġġudikati; għax fil-ġudizzju li bih intom tiġġudikaw se tkunu miġġudikati, u fil-kejl li bih intom tkejlu se jkun mikjul lilkom. Għaliex tara l-ispeck li fl-għajn ta ħuk, iżda t-travu li fl-għajn tiegħek ma tindunax bih? Jew kif se tgħid lil ħuk, Ħalli nneħħi l-qsim minn għajnek, u ara t-travi fl-għajn tiegħek stess? Ipokrita, neħħi l-ewwel it-travu minn għajnek, u mbagħad tista tara b'mod ċar biex tneħħi l-qsajja minn għajn ħuk. Tagħtux il-qaddis lill-klieb u lanqas tarmaw il-perli tagħkom quddiem il-ħnieżer, ħalli ma jdusux fuqhom bl-irgħajn tagħhom u mbagħad jduru u jqattgħukom. Itolbu, u se jingħata lilkom, fittxu, u se tsibu, ħabbtu, u se jinfetaħ lilkom; għax kull wieħed li jitlob jieħu u li jfittex isib u lil min iħabbat se jinfetaħ. Jew min hu minnkom raġel li, jekk ibnu jitolbu ħobż, se jagħtih ġebla? U jekk jitlob ħut, mhux se jagħtih serp? Jekk għalhekk intom, minkejja li intom ħżiena, tafu kif tagħtu rigali tajbin lit-tfal tagħkom, kemm aktar il-Missier tagħkom li fis-smewwiet se jagħti affarijiet tajbin lil dawk li jitolbu lilu? Kollox li tixtiequ li l-bnedmin jagħmlu lilkom, hekk agħmlu intom ukoll lilhom, għax dan huwa l-liġi u l-profeti. Daħlu mill-bieb id-dejjaq, għax wiesgħa l-bieb u wiesgħa t-triq li twassal għall-qerda, u ħafna huma dawk li jidħlu minnha. Kemm dejqa l-bieb u mkebbsa t-triq li twassal għall-ħajja, u ftit huma dawk li jsibuha. Oqogħdu attenti minn profeti foloz, li jiġu għandkom f'ħwejjeġ ta nagħaġ, iżda minn ġewwa huma lpup rapaċi. Minn il-frott tagħhom se tagħrfuhom. Mhux jiġbru l-

għeneb minn xewk jew it-tin minn qriegħed? Hekk kull siġra tajba tagħmel frott tajjeb, iżda s-siġra maqruda tagħmel frott ħażin. Siġra tajba ma tistax tagħmel frott ħażin, u lanqas siġra mħassra ma tistax tagħmel frott tajjeb. Kull siġra li ma tagħmilx frott tajjeb tinqata u tintrema fin-nar. Għalhekk mill-frott tagħhom se tafuhom. Mhux kulħadd li jgħid lili Mulej, Mulej se jidħol fir-renju tas-smewwiet, imma dak li jagħmel ir-rieda tal-Missier tiegħi li hu fis-smewwiet. Ħafna se jgħidu lili f'dak il-jum, Mulej, Mulej, mhux fl-isem tiegħek aħna bassarna, u fl-isem tiegħek demoni ħriġna, u fl-isem tiegħek qawwiet ħafna għamilna? U mbagħad se nkonfessa lilhom li qatt ma kont nafkom, itilqu minn ħdejja intom li taħdmu l-iniqwità. Kulħadd mela li jisma kliemi dawn u jagħmilhom, se nqabblu ma raġel għaqli, li bena d-dar tiegħu fuq il-blata; u niżlet ix-xita u ġew ix-xmajjar u nefħu r-riħiet u waqgħu fuq dik id-dar, u ma waqgħetx; għax kienet mibnija fuq il-blata. U kull min jisma l-kliem tiegħi dawn u ma jagħmilx lilhom se jkun maħsub bħal raġel iblah, li bena d-dar tiegħu fuq ir-ramel; u niżlet ix-xita u ġew ix-xmajjar u nefħu r-rjieħ u laqtu d-dar dik, u waqgħet, u kienet il-waqgħa tagħha kbira. U ġara meta Ġesù temm dawn il-kliem, il-folol kienu mistagħġbin fuq it-tagħlim tiegħu; għax kien qed jgħallimhom bħala wieħed li għandu awtorità, u mhux bħall-iskribi.

8

Meta niżel mill-muntanja, segwew lilu folol ħafna. U ara lebbruż

ġie sġud lilu u qal, Mulej, jekk trid, tista tnaddafni. U wara li stenda l-id, Ġesù mess lilu u qal: Nixtieq, kun nadif. U minnufih tnaddaf il-lebbra tiegħu. U jgħid lilu Ġesù, Ara li ma tgħid lil ħadd, iżda mur uri lilek innifsek lis-saċerdot u offri r-rigal li kmanda Mosè bħala xhieda lilhom. Meta daħal f'Kapernaum, ċenturjun resaq lejh qed jitolbu u qed jgħid: Sinjur, it-tifel tiegħi huwa mitluq fid-dar paralitiku, qed jiġi ttormentat terribbilment. U jgħid lilu Ġesù, Jien ġej se nfejjaq lilu. U wieġeb iċ-ċenturjun u qal: Sinjur, m'iniex denju biex tidħol taħt is-saqaf tiegħi; imma biss għid bil-kelma, u se jfiq ibni. Għax anki jien raġel jien taħt awtorità, li għandi taħti suldati, u ngħid lil dan, mur, u jmur, u lil ieħor, ejja, u jiġi, u lill-ilsir tiegħi, agħmel dan, u jagħmel. Wara li sama, imma Ġesù stagħġeb u qal lil dawk li jsegwu: Tassew ngħid lilkom, lanqas fi Iżrael ma sibt fidi daqshekk kbira. Ngħid imma lilkom li ħafna mill-lvant u mill-punent se jiġu u se jistendew mal-mejda ma Abraham u Iżakk u Ġakobb fir-renju tas-smewwiet, imma l-ulied tar-renju se jintremu fid-dlam ta barra; hemm se jkun il-biki u t-tqarqir tas-snien. U qal Ġesù liċ-ċenturjun: Mur, u kif emmint, isir lilek. U t-tifel tiegħu fieq f'dik is-siegħa. U meta wasal Ġesù fid-dar ta Pietru ra lill-missiera tiegħu mimduda u b'deni, u mess l-id tagħha, u d-deni ħallieha, u qamgħet u bdiet isservi lilu. Filgħaxija meta seħħet, ġabulu lilu ħafna poseduti mid-demonji, u ħareġ l-ispirti b'kelma u lkoll li kellhom ħażin fejjaq, sabiex jitwettaq dak li tqal permezz ta Isaija l-profeta li qal: huwa l-dgħufijiet tagħna ħa u l-mard ġarr. Meta ra Ġesù ħafna nies madwaru, ordna li jmorru lejn il-parti l-oħra. U kittieb wieħed resaq u qal lilu, Mgħallem, se nsegwik fejn ukoll tmur. U jgħidlu

Ġesù: Il-lpup folol għandhom u l-għasafar tas-sema bnadi għandhom, iżda l-Iben tal-bniedem m'għandux fejn jpoġġi rasu. Ieħor mid-dixxipli tiegħu qallu: Mulej, ippermettili l-ewwel immur u nidfen lil missieri. Imma Ġesù qal lilu: Segwini, u ħalli l-mejtin jidfen il-mejtin tagħhom. U wara li tela fil-vapur, segwew id-dixxipli tiegħu. U ara, terremot kbir seħħ fil-baħar, tant li l-vapur kien qed jiġi kopert mill-mewġ, iżda hu kien qed jorqod. U wara li resqu, id-dixxipli tiegħu qajmuh u qalulu: Mulej, salvana, qegħdin nieħdu! U jgħidilhom: Għaliex intom bil-biża, intom ta fidi żgħira? Imbagħad qam u ċaħħad ir-riħiet u l-baħar, u sar kalma kbira. L-irġiel iżda stednew u qalu: X'tip ta bniedem huwa dan, li anke r-riħ u l-baħar jobdu lilu? U meta wasal lil hinn fl-art tal-Gergeżini, iltaqgħu miegħu żewġ irġiel possedjuti mid-demonji li kienu ħerġin mill-oqbra, perikolużi ħafna, tant li ħadd ma setax jgħaddi minn dik it-triq. U ara qagħdu jgħajtu u jgħidu: x'għandna aħna u inti, Ġesù bin Alla? Ġejt hawn qabel iż-żmien biex tittormentana? Kien hemm il bogħod minnhom merħla ta ħafna ħanżrijiet qed tirgħa. Iżda d-demoni kienu qed jħeġġuh u jgħidulu: Jekk int tkeċċina, ippermettilna nimxu ġol-merħla tal-ħnieżer. U qalilhom: Morru. U dawk li ħarġu marru fil-merħla tal-ħnieżer; u ara ġriet il-merħla kollha tal-ħnieżer l isfel mill-irdum lejn il-baħar u mietu fl-ilmijiet. Ir-ragħajja ħarbu, u wara li marru lejn il-belt irrapportaw kollox u dak tal-irġiel possedjuti mid-demonji. U ara l-belt kollha ħarġet għal-laqgħa ma Ġesù, u meta raw lilu talbu sabiex jitlaq mill-konfini tagħhom.

9

U wara li daħal f'vapur, qasam u ġie fil-belt tiegħu stess. U ara kienu qed iġibu lilu paralitiku fuq sodda midfun, u meta ra Ġesù l-fidi tagħhom qal lill-paralitiku: Ħu kuraġġ, ibni, huma maħfura lilek id-dnubiet tiegħek. U ara xi wħud mill-iskribani qalu f'qalbhom: Dan iġaddaf. U wara li ra Ġesù l-ħsibijiet tagħhom, qal: Għaliex intom taħsbu ħażin fil-qlub tagħkom? X'inhu għax huwa aktar faċli li tgħid id-dnubiet tiegħek huma maħfura, jew li tgħid qum u mxi? Sabiex iżda intom tkunu tafu li l-Iben tal-bniedem għandu awtorità fuq l-art li jaħfer dnubiet, imbagħad jgħid lill-paralitiku: Qum, ħu s-sodda tiegħek u mur ġo d-dar tiegħek. U wara li qam, mar lejn id-dar tiegħu. Wara li raw, il-folol marvelja u glorifikaw lil Alla li ta awtorità bħal din lill-bnedmin. U waqt li kien qed jgħaddi minn hemm, Ġesù ra raġel bilqiegħda fuq l-uffiċċju tat-taxxi, imsejjaħ Mattew, u qallu: segwini. U qam u segwieh. U ġara li meta kien qiegħed mistrieħ fid-dar, u ara ħafna ġbara tal-imgħax u midinbin ġew u qagħdu flimkien ma Ġesù u mad-dixxipli tiegħu. U wara li raw, il-Fariżej qalu lid-dixxipli tiegħu: Għaliex l-imgħallem tagħkom jiekol ma l-pubblikani u l-midinbin? Imma Ġesù, wara li sama, qal lilhom: Il-qawwija m'għandhomx bżonn ta tabib, imma dawk li għandhom ħażin. Morru u tgħallmu x'inhu ħniena rrid u mhux sagrifiċċju. Għax ma ġejtx insejjaħ il-ġusti, imma l-midinbin għat-tawba. Imbagħad resqu lejh id-dixxipli ta Ġwanni u qalulu: Għaliex aħna u l-Fariżej insum ħafna, iżda d-dixxipli tiegħek ma jsumux? U qalilhom Ġesù: mhux jistgħu l-ulied tal-kamra tan-

nofsa jibku għal kemm żmien magħhom hu l-għarus? Iżda se jiġu jiem meta l-għarus jitneħħa minn magħhom, u mbagħad se jisumu. Ħadd iżda ma jpoġġi biċċa drapp mhux imqabbad fuq ilbies antik, għax tieħu l-mimlija tiegħu mill-ilbies, u jsir qsim agħar. Lanqas ma jitfgħu inbid ġdid fi qliegħ tal-ġilda antiki, jekk le, jinqasmu l-qliegħ tal-ġilda, u l-inbid jitferra u l-qliegħ tal-ġilda jintilfu, iżda inbid ġdid jitfgħuh fi qliegħ tal-ġilda ġodda, u t-tnejn jiġu ppreservati. Waqt li hu kien qed jitkellmu dawn il-affarijiet lilhom, ara, ħakem wieħed approċċja u adora lilu u qal: Il-binti issa kemm mietet, iżda ejja poġġi idek fuqha u se tgħix. U wara li qam, Ġesù segwieh u d-dixxipli tiegħu. U ara mara li kienet tbati minn fsada ta tnax-il sena, resqet minn wara u messet il-ġifen tal-libsa tiegħu. Qalet għax fi ruħha: Jekk biss nimmes il-ħwejjeġ tiegħu, inkun salvata. U Ġesù, wara li dar lura u ra lilha, qal: Ħu kuraġġ, binti; il-fidi tiegħek salvatek. U l-mara kienet salvata minn dik is-siegħa. U meta wasal Ġesù fid-dar tal-kap u ra l-plejers tal-flawtijiet u l-folla li kienet disturbata, qal lilhom: Itilqu, għax it-tifla ma mietx, imma qiegħda torqod. U kienu jistħarġu minnu. Meta madankollu tkeċċa l-folla, daħal u qabad idha, u qamgħet it-tifla. U ħarġet ir-rumur din fl-art kollha dik. U meta Ġesù kien għaddej minn hemm, żewġ irġiel għomja segwewh u kienu jgħajtu u jgħidu: Ħenn fuqna, Bin David! Meta wasal fid-dar resqu lejh l-għomja, u jgħidilhom Ġesù: Temmnu li nista nagħmel dan? Jgħidulu: Iva, Mulej. Imbagħad mess l-għajnejn tagħhom u qal: Skont il-fidi tagħkom, jiġi magħmul lilkom. U nfetħu għajnejhom, u Ġesù twiddibhom b'mod qawwi u qalilhom: Araw li ħadd ma jkun jaf. Iżda wara li ħarġu, xterdu l-aħbar dwaru fl-art kollha dik. Meta huma kienu ħerġin, ara

ġabulu raġel imsikket possedjut mid-demoni; u meta d-demoni kien inkeċċa, tkellem l-imsikket, u l-folol stagħġbu u qalu li qatt ma deher hekk f'Iżrael. Iżda l-Farisei kienu qed jgħidu, Fil-kap tad-demonji jitfa barra d-demonji. U Ġesù dawar l-ibliet kollha u l-irħula jgħallem fil-kongregazzjonijiet tagħhom u jxandar l-aħbar it-tajba tas-Saltna u jservi kull marda u kull dgħufija fil-poplu. Wara li ra l-folol, kellu ħniena dwarhom, għax kienu mdejqa u mitfugħin bħal nagħaġ mingħajr ragħaj. Imbagħad jgħid lid-dixxipli tiegħu: Il-ħsad tassew kbir, iżda l-ħaddiema ftit. Itolbu għalhekk lis-Sid tal-ħsad sabiex jibgħat ħaddiema fil-ħsad tiegħu.

10

U wara li sejjaħ it-tnax-il dixxiplu tiegħu, ta lilhom awtorità fuq spirti mniġġsa sabiex ikeċċuhom u jfejqu kull marda u kull malattija. Tal-tnax-il appostlu l-ismijiet huma dawn: l-ewwel Xmun li jissejjaħ Pietru u Indri l-ħu tiegħu, Ġakbu ta Żebedew u Ġwanni l-ħu tiegħu, Filippu u Bartilmew, Tumas u Mattew il-pubblikan, Ġakbu ta Alfew u Lebbew li ngħata l-isem Taddew, Xmun il-Kananew u Ġuda Iskarjota li wkoll tah. Dawn it-tnax Ġesù bagħat, wara li ordna lilhom u qalilhom: Fit-triq tal-ġnus ma tmorrux u fil-belt tas-Samaritani ma tidħlux; imma morru aktar lejn in-nagħaġ it-mitlufa ta dar Iżrael. Waqt li tmur iżda ipproklamaw u għidu li resqet is-saltna tas-smewwiet. Fejqu l-morda, naddfu l-lebbrużi, qajmu l-mejtin, keċċu d-dimonji, b'xejn irċevejtu, b'xejn agħtu. Tinkisbux deheb u lanqas fidda u

lanqas bronz fiż-żonn tagħkom, lanqas borża għat-triq u lanqas żewġ toqob u lanqas sandali u lanqas virga, għax il-ħaddiem huwa denju tal-ikel tiegħu. F'kull belt jew raħal li tidħlu fih, investigaw min fiha jixraq, u hemm ibqgħu sakemm toħorġu. Daħlin iżda fid-dar, sellmulha waqt li tgħidu: Sliem lil din id-dar. U jekk tabilħaqq tkun id-dar denja, ejja tiġi l-paċi tagħkom fuqha; jekk imma ma tkunx denja, il-paċi tagħkom terġa lura lejkom. U min jekk ma jirċevix lilkom u lanqas jismax il-kliem tagħkom, meta toħorġu barra mid-dar jew mill-belt dik, ħottu t-trab ta fuq riġlejkom. Tassew ngħidilkom, iktar sopportabbli se tkun għall-art ta Sodoma u Gomorra fil-jum tal-ġudizzju milli għal dik il-belt. Ara, jien qed nibgħatkom bħal nagħaġ f'nofs id-djieb, għalhekk kunu għoqla bħas-sriep u innoċenti bħall-ħamiem. Oqogħdu attenti iżda min-nies; għax se jagħtukompli fil-kunsilli u fil-ġabrati tagħhom se jilqgħukompli; u fuq mexxejja iżda u slaten se tkunu meħudin minħabba fija għal xhieda lilhom u lin-nazzjonijiet. Meta madankollu jagħtuk, tagħmlux tħassib dwar kif jew x'se tgħid, għax se jingħatalek f'dik is-siegħa stess x'għandek tgħid. Għax mhux intom li tkellmu, iżda l-Ispirtu tal-missier tagħkom li jitkellem fikom. Ser jagħti ħu lil ħu għall-mewt u missier lil tiflu, u jqumu tfal kontra l-ġenituri u jmewwtuhom; u tkunu mibgħuda minn kulħadd minħabba l-isem tiegħi; iżda dak li jibqa sħiħ sal-aħħar, dan se jiġi salvat. Meta jippersegwitawkom f'din il-belt, aħorbu lejn l-oħra, għax tassew ngħidilkom, mhux seitlestu l-bliet ta Iżrael sakemm jiġi l-Iben tal-bniedem. Ma hux id-dixxiplu akbar mill-imgħallem, u lanqas il-qaddej akbar mis-sid tiegħu. Biżżejjed għad-dixxiplu biex isir bħall-imgħallem tiegħu, u għall-qaddej

biex isir bħas-sid tiegħu. Jekk is-sid tad-dar sejħulu Beelżebul, kemm iktar il-membri tad-dar tiegħu? Għalhekk tibżgħux lilhom, għax xejn m'hemm mgħotti li mhux se jinkixef, u moħbi li mhux se jsir magħruf. Dak li ngħid lilkom fid-dlam, għiduh fid-dawl, u dak li tisimgħu fil-widna, ixandruh fuq is-soqfa. U ma tibżgħux minn dawk li joqtlu l-ġisem, iżda li mhumiex kapaċi joqtlu r-ruħ, iżda ibżgħu aktar minn dak li hu kapaċi jeqred kemm ir-ruħ kif ukoll il-ġisem fi ġeħennem. Mhux żewġ għasafar jinbiegħu għal assarion? U wieħed minnhom mhux se jaqa fuq l-art mingħajr il-missier tagħkom. Iżda anke x-xagħar ta raskompkollu huwa mgħodud. Mhux għalhekk tibżgħu, intom tiswa aktar minn ħafna għasafir. Kulħadd mela li jikkonferma fija quddiem il-bnedmin, se nikkonferma jien ukoll fih quddiem Missieri li fis-smewwiet; iżda min jiċħad lili quddiem il-bnedmin, se niċħad lilu jien ukoll quddiem Missieri li fis-smewwiet. Taħsbux li jiena ġejt biex inġib il-paċi fuq l-art; ma ġejtx biex inġib il-paċi, imma x-xabla. Għax ġejt biex nifrod raġel kontra missieru u bint kontra ommha u nora kontra omm żewġha; u l-għedewwa tal-bniedem huma dawk tad-dar tiegħu. Dak li jħobb lil missieru jew lil ommu aktar minni mhux huwa denju tiegħi; u dak li jħobb lil ibnu jew lil bintu aktar minni mhux huwa denju tiegħi; u min ma jieħux is-salib tiegħu u jimxi warajja, mhux huwa denju tiegħi. Dak li jsib ir-ruħ tiegħu se jitlifha, u dak li jitlef ir-ruħ tiegħu minħabba fija se jsibha. Ir-riċeviment tagħkom lili jirċievi, u r-riċeviment tiegħi jirċievi lil dak li bagħatni. Dak li jirċievi profeta f'isem profeta se jieħu rikompenża ta profeta, u dak li jirċievi bniedem ġust f'isem bniedem ġust se jieħu rikompenża ta bniedem ġust. U min jekk

jagħti jixrob lil wieħed minn dawn iż-żgħar tazza ilma kiesaħ biss fl-isem ta dixxiplu, tassew ngħidilkom, ma jitlifx il-premju tiegħu.

11

U ġara li meta Ġesù temm jgħallem lit-tnax-il dixxiplu tiegħu, telaq minn hemm biex jgħallem u jxandar fil-bliet tagħhom. Imma Ġwanni, wara li sema fil-ħabs ix-xogħlijiet ta Kristu, bagħat tnejn mid-dixxipli tiegħu u qallu: int il-wieħed li ġej jew għandna nistennew lil wieħed ieħor? U wieġeb Ġesù qal lilhom: Morru rrapportaw lil Ġwanni dak li tisimgħu u taraw: l-għomja jaraw mill-ġdid u l-għerġin jimxu, il-lebbriżi jitnaddfu u t-torox jisimgħu, il-mejtin jitqajmu u l-foqra jiġu mbassra l-aħbar it-tajjeb; u mbierek hu min ma jkunx skandalizzat fija. Ta dawn li kienu sejrin, beda Ġesù jgħid lill-folol dwar Ġwanni: x'ħriġtu fid-deżert biex taraw? Qasba li qed tiġi mħarrka mir-riħ? Imma x'ħriġtu taraw? Bniedem fi ħwejjeġ artab milbus? Ara, dawk li jilbsu l-ħwejjeġ artab huma fid-djar tas-slaten. Imma x'ħriġtu taraw? Profeta? Iva, ngħidilkom, u aktar minn profeta. Dan huwa dak li dwaru huwa miktub: Ara, jiena nibgħat il-messaġġier tiegħi qabel wiċċek, li se jipprepara t-triq tiegħek quddiemek. Tassew ngħid lilkom, ma tqajjimx fost il-mwielda tan-nisa wieħed akbar minn Ġwanni l-Battista, iżda l-iżgħar fis-Saltna tas-Smewwiet huwa akbar minnu. Iżda mill-jiem ta Ġwanni l-Battista sa issa, is-Saltna tas-Smewwiet qed tittieħed bil-forza, u nies vjolenti qed jieħdu tagħha. Għax il-profeti kollha

u l-liġi profetizzaw sa Ġwanni. U jekk trid tirċievu, huwa huwa Elija li kien se jiġi. Dak li għandu widnejn biex jisma, ħallu jisma. Ma min se nqabbel din il-ġenerazzjoni? Hija simili għat-tfal bilqiegħda fis-swieq, li jgħajtu lill-ħbieb tagħhom u jgħidu: dqaqna l-flawtija għalikom, u ma żfintux, kantajna għanja tal-imdemmija għalikom, u ma lamentajtux. Ġie għax Ġwanni lanqas kiel u lanqas xorob, u jgħidu: Demonu għandu. Ġie l-iben tal-bniedem jiekol u jixrob, u jgħidu: ara raġel giedu u xarrab tal-inbid, ħabib tal-kollettara tat-taxxi u tal-midinbin. U l-għeqel ġiet iġġustifikata mit-tfal tagħha. Mbagħad beda jirrimpruvera l-ibliet li fihom saru l-aktar qawwiet tiegħu, għax ma ndmux; woe lilek, Korasin, woe lilek, Betsajda; għax jekk fi Tiru u Sidon saru l-qawwiet li saru fikom, żmien ilu bilqiegħda fi sakkijiet u rmied kienu ndmu. Iżda ngħid lilkom, Tiru u Sidon se jkun aktar sopportabbli fil-jum tal-ġudizzju minn lilkom. U inti Kapernaum, li ġejt esaltata sal-lejl tas-sema, sal-infern se tinżel, għax jekk f'Sodoma saru l-mirakli li saru fik, kienu jibqgħu sal-lum. Iżda ngħid lilkom li l-art ta Sodoma se tkun aktar sopportabbli fil-jum tal-ġudizzju minn lilek. F'dak il-ħin wieġeb Ġesù u qal: Nistqarr lilek, Missier, Sid tas-sema u l-art, għax ħbejt dawn il-affarijiet mill-għorrief u mill-intelliġenti, u żvelajtom lit-trabi żgħar: iva, Missier, għax hekk sar il-pjaċir tajjeb quddiemek. Kollox ġie mogħti lili mill-missier tiegħi, u ħadd ma jaf lill-iben ħlief il-missier, u lanqas lill-missier ħadd ma jaf ħlief il-iben u lil min jixtieq il-iben jikxef. Ejjew lejja ilkoll li qed titħabtu u li qed tbatu taħt il-piż, u jien nagħtikom il-mistrieħ. Ħudu l-ħakma tiegħi fuqkom u tgħallmu minni, għax jien ġentili u umli fil-qalb, u ssibu mistrieħ għar-ruħ tagħkom; għax il-ħakma tiegħi tajba u

t-tagħbija tiegħi ħafifa hi.

12

F'dak iż-żmien mar Ġesù fis-Sibt permezz tal-għelieqi tal-qamħ, u d-dixxipli tiegħu kellhom il-ġuħ, u bdew jaqilgħu l-qamħ u jieklu. Il-Farisei iżda, wara li raw, qalu lilu: Ara, id-dixxipli tiegħek jagħmlu dak li mhux permess li jagħmel fis-Sibt. Imma hu qal lilhom, Ma qrajtux x'għamel David meta kien bil-ġuħ hu u dawk li kienu miegħu? Kif daħal fid-dar ta Alla u kiel il-ħobż tal-preżentazzjoni, li ma kienx possibbli għalih jiekol u lanqas għal dawk li kienu miegħu, jekk mhux biss għall-qassisin? Jew ma qrajtux fil-liġi li fis-Sibt il-qassisin fit-tempju jipprofanaw is-Sibt, u huma bla ħtija? Ngħid lilkom li hawn hemm xi ħaġa akbar mit-tempju. Jekk iżda kont taftu x'inhu ħniena rrid u mhux sagrifiċċju, ma kontux ikkundannaw lill-innoċenti. Għax is-sid huwa l-iben tal-bniedem u tas-sibt. U wara li telaq minn hemm, ġie fil-kongregazzjoni tagħhom. U ara kien hemm raġel li kellu l-id xotta; u staqsewh u qalulu: jekk huwiex permess fis-Sibt li tfejjaq? Sabiex jistgħu jakkużawh. Iżda qal lilhom: Min minnkom ikun raġel li jkollu nagħġa waħda, u jekk din taqa f'ħofra fis-Sibt, mhux se jaqbadha u jqajjimha? Kemm allura jiddifferixxi bniedem minn nagħġa? Għalhekk huwa permess fis-Sibt li wieħed jagħmel tajjeb. Imbagħad jgħid lir-raġel, Imtedd idek, u mteddha, u ġiet restawrata b'saħħitha bħall-oħra. Iżda l-Fariżej, wara li ħarġu, ħadu kunsill kontra tiegħu sabiex jeqirduh. Imma Ġesù meta kien jaf irtira minn hemm, u nies

ħafna segwewh, u fejjaqhom lkoll, u twiddibhom biex ma jagħmlux lilu manifest, sabiex jiġi mitmum dak li kien mitqul permezz ta Isaija l-profeta li qal: Ara l-iben tiegħi li għażilt, il-maħbub tiegħi, li fih ir-ruħ tiegħi kienet kuntenta; se npoġġi l-ispirtu tiegħi fuqu, u ġudizzju lill-ġnus se jiddikjara. Mhux se jitgħarek u lanqas se jgħajjat, u lanqas xi ħadd se jisma fit-toroq il-vuċi tiegħu. Qasba miksura mhux se jikser, u linen jitfajjar mhux se jitfi, sakemm jarmi l-ġudizzju għar-rebħa; u fl-isem tiegħu nazzjonijiet se jittamaw. Imbagħad ġie mġarrab lilu wieħed posedut mid-demoni għama u trux, u ferra lilu, sabiex l-għama u t-trux kemm jitkellem kif ukoll jara; u kienu mistagħġba l-folol kollha u kienu qed jgħidu: Forsi dan huwa l-Kristu bin Dawid? Il-Fariżej però, wara li semgħu, qalu: Dan ma jkeċċix id-dimonji ħlief permezz ta Beelżebul, il-mexxej tad-dimonji. Imma Ġesù, billi kien jaf il-ħsibijiet tagħhom, qalilhom: Kull saltna maqsuma kontra ruħha tinħareb, u kull belt jew dar maqsuma kontra ruħha ma tistax tieqaf. U jekk is-Satana jitfa l barra lil Satana, huwa nqasam kontra lilu nnifsu, kif allura se jieqaf ir-renju tiegħu? U jekk jiena b'Beelżebul nitfa l barra d-dimonji, l-ulied tagħkom b'min se jitfgħu l barra? Minħabba dan huma stess se jkunu imħallfin tagħkom. Jekk iżda jien fl-Ispirtu ta Alla nkeċċi d-dimonji, allura waslet fuqkom is-Saltna ta Alla. Jew kif jista xi ħadd jidħol fid-dar tal-qawwi u jaqbad il-vażi tiegħu, jekk mhux l-ewwel jorbot il-qawwi? U mbagħad id-dar tiegħu se jisraqha. Dak li mhux miegħi huwa kontra tiegħi, u dak li ma jiġborx miegħi jferrex. Minħabba dan ngħid lilkom, kull dnub u kull blasfemja se jkunu maħfura lill-irġiel, imma l-blasfemja tal-Ispirtu mhux se tkun maħfura lill-irġiel; u min jekk

jgħid kelma kontra l-Iben tal-bniedem, se tkun maħfura lilu; imma min jgħid kontra l-Ispirtu s-Santu, mhux se tkun maħfura lilu la f'dan iż-żmien la f'dak li ġej. Jew agħmlu s-siġra tajba u l-frott tagħha tajjeb, jew agħmlu s-siġra mħassra u l-frott tagħha mħassar, għax is-siġra tingħaraf mill-frott tagħha. Frott ta serp, kif tistgħu titkelmu affarijiet tajbin meta tkunu ħżiena? Għax mill-abbundanza tal-qalb il-ħalq jitkellem. Il-bniedem it-tajjeb minn tat-teżor it-tajjeb joħroġ affarijiet tajbin, u l-bniedem il-ħażin minn tat-teżor il-ħażin joħroġ affarijiet ħżiena. Ngħid likom li kull kelma battal li jitkellmu n-nies, se jagħtu kont dwarha f'jum il-ġudizzju; għax mill-kelmiet tiegħek se tkun iġġustifikat u mill-kelmiet tiegħek se tkun ikkundannat. Imbagħad wieġbu xi wħud mill-iskribani u l-Fariżej u qalu: Mgħallem, irridu naraw sinjal minnek. Imma hu wieġeb u qalilhom: Ġenerazzjoni ħażina u adultera tfittex sinjal, u l-ebda sinjal mhux se jingħata lilha ħlief is-sinjal ta Ġona l-profeta. Bħal ma sar Ġona l-profeta fiż-żaqq tal-ħut il-kbir għal tliet ijiem u tliet iljieli, hekk se jkun ukoll Bin il-Bniedem fil-qalb tal-art għal tliet ijiem u tliet iljieli. L-irġiel Niniviti se jqumu fil-ġudizzju ma din il-ġenerazzjoni u se jikkondannawha, għax huma indimu għall-proklamazzjoni ta Ġona, u ara, aktar minn Ġona hemm hawn. Ir-reġina tan-nofsinhar se tqum fil-ġudizzju ma din il-ġenerazzjoni u tikkundannaha, għax ġiet mill-aħħar tad-dinja biex tisma l-għeqel ta Solomon, u ara, aktar minn Solomon hawn. Meta l-ispirtu mhux nadif joħroġ mill-bniedem, jgħaddi minn postijiet mingħajr ilma fittex mistrieħ, iżda ma jsibx. Imbagħad jgħid, Lura lejn id-dar tiegħi se nirritorna minn fejn ħriġt, u meta jiġi jsibha vojta, imkennsa u mżejna. Imbagħad

imur u jieħu miegħu seba spirti oħra agħar minnu nnifsu, u meta jidħlu joqogħdu hemm, u jsiru l-aħħar affarijiet ta dak il-bniedem agħar mill-ewwel. Hekk se jkun ukoll għal din il-ġenerazzjoni l-ħażina. Waqt li kien għadu qed jitkellem mal folol, ara l-omm u l-ħuti tiegħu kienu qegħdin barra, ifittxu li jkellmuh. Qal iżda xi ħadd lilu: Ara, ommok u ħutek qegħdin barra u qed ifittxuk biex jarawk. Iżda hu wieġeb u qal lil dak li kien qed jgħid lilu: Min hi ommi u min huma ħuti? U wara li stenda l-id tiegħu lejn id-dixxipli tiegħu qal: ara l-omm tiegħi u l-aħwa tiegħi; għax min jagħmel ir-rieda tal-Missier tiegħi li fis-smewwiet, huwa ħija u oħti u ommi.

13

F'dak il-jum Ġesù ħareġ mid-dar u qagħad ħdejn il-baħar; u nġabru lejh folol kbar, tant li hu daħal f'dgħajsa u qagħad, u l-folla kollha kienet wieqfa fuq ix-xatt. U kellem lilhom ħafna f'parabboli u qal: Ara, ħareġ iż-żerriegħa biex iżżara. U meta kien qed jizra hu, xi whud waqgħu ħdejn it-triq, u ġew l-għasafar u kielhom; iżda oħrajn waqgħu fuq il-blat bl-iljun, fejn ma kellhomx ħamrija ħafna, u minnufih nibtgħu minħabba li ma kellhomx fond ta ħamrija, u meta tlajja x-xemx inħarqu, u minħabba li ma kellhomx għeruq nixxfu; iżda oħrajn waqgħu fuq ix-xewk, u telgħu x-xewk u ħenquhom; iżda oħrajn waqgħu fuq il-ħamrija t-tajba u taw frott, xi whud mija, u xi whud sittin, u xi whud tletin. Dak li għandu widnejn biex jisma, ħallu jisma. U wara li resqu lejh, id-dixxipli qalu lilu: Għaliex f'parabboli

titkellem lilhom? Imma hu wieġeb u qalilhom: Lilkom ingħata li tkunu tafu l-misteri tas-Saltna tas-smewwiet, imma lil dawk ma ngħatax. Għax min għandu, se jingħata lilu u se jkollu abbundanza, iżda min m'għandux, anke dak li għandu se jitneħħa minnu. Minħabba dan f'parabboli lilhom nitkellim, sabiex waqt li jaraw ma jarawx u waqt li jisimgħu ma jisimgħux u lanqas jifhmu, ħalli ma jirritornawx; u mbagħad se timtela lilhom il-profezija ta Isaija li tgħid: bis-smigħ tisimgħu u ma tifhmux, u waqt li taraw taraw u ma tarawx; għax ingrassa l-qalb tal-poplu dan, u bil-widnejn tqal semgħu, u l-għajnejn tagħhom għalqu, ħalli ma jarawx bl-għajnejn u bil-widnejn jisimgħu u bil-qalb jifhmu u jirritornaw, u nfejjaqhom. Iżda mbierka l-għajnejn tagħkom, għax jaraw, u l-widnejn tagħkom, għax jisimgħu. Tassew għax ngħid lilkom li ħafna profeti u ġusti xtaqu jaraw dak li intom taraw, u ma rawx, u jisimgħu dak li intom tisimgħu, u ma smiġux. Intom għalhekk isimgħu l-parabola ta dak li żara. Kull wieħed li jisma l-kelma tar-renju u ma jifhimx, jiġi l-ħażin u jieħu dak li kien miżrugħ fil-qalb tiegħu. Dan huwa dak li kien miżrugħ ħdejn it-triq. Imma dak li fuq il-blat imżerrgħa, dan huwa dak li l-kelma jisma u minnufih bil-ferħ jirċieviha u jieħudha; imma m'għandux għerq fih innifsu, iżda temporanju huwa, u meta sseħħ tribulazzjoni jew persekuzzjoni minħabba l-kelma minnufih jitfixkel. Dak li nżera fix-xewk, dan huwa dak li jisma l-kelma, u t-tħassib ta din iż-żmien u l-qarrieqa tal-ġid jogħnoq il-kelma, u jsir bla frott. Iżda dak li nżera fuq l-art it-tajba, dan huwa dak li jisma l-kelma u jifhimha, li tassew iġorr frott u jagħmel wieħed mija, ieħor sittin, u ieħor tletin. Parabbola oħra poġġa quddiemhom u qal: ġie

magħmul bħal ir-renju tas-smewwiet raġel li żera żerriegħa tajba fl-għalqa tiegħu; imma waqt li n-nies kienu qed jorqdu ġie l-għadu tiegħu u żera ħaxix ħażin fin-nofs tal-qamħ u mar. Meta nibtet il-ħaxix u għamel frott, mbagħad dehru wkoll il-ħaxix ħażin. U wara li resqu l-ilsiera tal-padrun tad-dar qalulu: Sinjur, mhux żerriegħa tajba li żrajt fl-għalqa tiegħek? Minn fejn allura għandu ħxejjex ħżiena? Imma hu qal lilhom: raġel għadu dan għamel. U l-ilsiera qalulu: trid imbagħad li mmorru u niġbru lilhom? Imma hu qal: Le, biex ma darba waqt li qed tiġbru l-ħaxix ħażin taqilgħu flimkien magħhom il-qamħ; ħallu jikbru flimkien it-tnejn sa l-ħsad, u fil-ħin tal-ħsad ngħid lill-ħassada: Iġbru l-ewwel il-ħaxix ħażin u orbtu lilhom f'faxex biex taħarquhom, imma l-qamħ iġbruh ġewwa l-maħżen tiegħi. Parabbola oħra poġġa quddiemhom u qal: simili hija s-saltna tas-smewwiet ma ħabba tal-mustarda, li raġel ħadha u żara'ha fl-għalqa tiegħu; li hija iżgħar minn kollha ż-żrieragħ, imma meta tikber, hija akbar minn kollha l-ħxejjex u ssir siġra, sabiex jiġu l-għasafar tas-sema u jgħammru fil-fergħat tagħha. Parabbola oħra tkellem magħhom: Is-Saltna tas-Smewwiet hija simili għal ħmira, li mara ħaditha u ħbiet fi tliet misuri ta dqiq, sakemm inħamar kollu. Dawn l-affarijiet kollha tkellem Ġesù fil-parabboli lill-folol, u mingħajr parabbola xejn ma kien qed jitkellem lilhom, sabiex jitwettaq dak li nqal permezz tal-profeta li qal: Niftaħ fil-parabboli ħalqi, se noħroġ affarijiet moħbija minn fundament tad-dinja. Imbagħad, wara li ħalla l-folol, ġie fid-dar tiegħu. U resqu lejh id-dixxipli tiegħu u qalu: Spjegalilna l-parabola tal-ħaxix ħażin tal-għalqa. U wieġeb qalilhom: Dak li jżerra ż-żerriegħa t-tajba huwa l-iben tal-bniedem; u l-għalqa

hija d-dinja; u ż-żerriegħa t-tajba, dawn huma l-ulied tas-saltna; u ż-żigland huma l-ulied tal-ħażin; u l-għadu li żerra dawn huwa x-xitan; u l-ħsad huwa t-tmiem taż-żmien; u l-ħassada huma messaġġieri. Bħalma għalhekk jinġabru l-ħaxix ħażin u jinħarqu bin-nar, hekk se jkun fit-tmiem ta din l-età. Se jibgħat il-Iben tal-bniedem l-anġli tiegħu, u se jiġbru mill-renju tiegħu l-affarijiet kollha li jweġġgħu u dawk li jagħmlu l-illeġalità, u se jarmu lilhom fil-forn tan-nar; hemm se jkun il-biki u t-tqarqir tas-snien. Mbagħad il-ġusti se jiddu bħax-xemx fis-saltna tal-missier tagħhom. Min għandu widnejn biex jisma, jisma. Mill-ġdid, is-Saltna tas-Sema hi simili għal teżor moħbi f'għalqa, li meta raġel sab, ħbieh, u mill-ferħ tiegħu mur u biegħ dak kollu li kellu u xtara dik l-għalqa. Mill-ġdid is-Saltna tas-smewwiet hija simili għal raġel negozjant li qed ifittex perli sbieħ; li meta sab waħda prezzjuża ħafna, mar u biegħ kollox kemm kellu u xtaraha. Darb'oħra simili hija s-saltna tas-smewwiet lil xibka mormija fil-baħar u li ġabret flimkien minn kull razza; li meta mteliet, telgħuha fuq ix-xatt u bilqiegħda ġabru l-affarijiet it-tajbin fi vażi, iżda l-imħassra barra rmew. Hekk se jkun fit-tlestija taż-żmien. Il-messaġġiera se joħorġu u se jiseparaw il-ħżiena minn nofs il-ġusti, u se jarmu lilhom fil-forn tan-nar; hemm se jkun il-biki u l-griżż tas-snien. Jgħidilhom Ġesù: Fhimtu dawn kollha? Jgħidulu, Iva, Sinjur. Imma hu qal lilhom: Minħabba dan, kull skribba li ġie mħarreġ fir-renju tas-smewwiet hu bħal raġel sid tad-dar, li joħroġ mit-teżor tiegħu affarijiet ġodda u antiki. U ġara meta Ġesù temm il-parabboli dawn, telaq minn hemm, u meta wasal fil-pajjiż tiegħu kien qed jgħallem lilhom fil-ġbir tagħhom, sabiex huma kienu mistagħġbin u qalu: minn fejn għand dan il-

għerf dan u l-qawwiet? Mhux dan huwa l-iben tal-mastrudaxxa? Mhux l-omm tiegħu msejħa Marija u l-aħwa tiegħu Ġakbu u Ġużeppi u Xmun u Ġuda? U l-aħwa tiegħu mhux kollha magħna huma? Minn fejn allura dan kollu dan? U kienu qed jitfixklu minħabba fih. U Ġesù qal lilhom: m'hemmx profeta bla unur ħlief fil-pajjiż tiegħu u fid-dar tiegħu. U ma għamilx hemm ħafna mirakli minħabba n-nuqqas ta fidi tagħhom.

14

F'dak il-ħin sema Erodi t-tetrarka s-smigħ ta Ġesù u qal lit-tfal tiegħu: Dan huwa Ġwanni l-Battista; hu qam mill-mejtin, u minħabba dan il-qawwiet jaħdmu fih. Għax Erodu ħa lil Ġwanni, rabtu u poġġieh fil-ħabs minħabba Erodijada, il-mara ta Filippu ħuh. Għax Ġwanni kien qal lilu, Mhux permess lilek li jkollok lilha. U rrid joqtlu, biża mill-folla, għax kellhom lilu bħala profeta. U meta kienu qed jiġu miżmuma l-festi tal-għeluq ta Erodi, il-bint ta Erodijada żfinet fin-nofs u għoġbet lil Erodi; għalhekk b'ġurament wiegħed lilha jagħtiha dak li kieku titlob. Hija, wara li ġiet imħeġġa minn ommha, tgħid: Agħtini hawn fuq platt ir-ras ta Ġwanni l-Battista. U kien imdejjaq is-sultan, imma minħabba l-ġuramenti u dawk li kienu mimduda miegħu ordna li jingħata, u bagħat u qatta ras lil Ġwanni fil-ħabs. U ġiet miġjuba r-ras tiegħu fuq platt u ngħatat lit-tifla, u ġabitha lill-omm tagħha. U wara li resqu, id-dixxipli tiegħu ħadu l-ġisem u difnuh, u wara li ġew irrapportaw lil Ġesù. Wara li sema dan, Ġesù rtira minn hemm b'dgħajsa lejn post dežert waħdu, u meta

semgħu l-folol segwewh bil-mixi mill-ibliet. U meta ħareġ, Ġesù ra folla kbira, u kien imħasseb għalihom u fejjaq il-morda tagħhom. Filgħaxija meta seħħet, resqu lejh id-dixxipli tiegħu u qalulu: Dan il-post huwa deżert u l-ħin diġà għadda. Ibgħat lill-folol biex imorru fil-irħula u jixtru ikel għalihom infushom. Iżda Ġesù qal lilhom, M'għandhomx bżonn jitilqu, agħtuhom intom xi jieklu. Iżda huma qalulu, M'għandniex hawn ħlief ħames ħobżiet u żewġ ħut. Imma hu qal, Ġibuhomli hawn. U wara li ordna lil il-folol biex jistendew fuq il-ħxejjex, ħa l-ħames ħobżiet u ż-żewġ ħutiet, ħares il fuq lejn is-sema u bierek, u wara li kisser ta lil id-dixxipli l-ħobżiet, u d-dixxipli lil il-folol. U kielu l-kollha u kienu sodisfatti, u ħadu l-bqija tal-frammenti, tnax-il basket mimlijin. Iżda dawk li kienu qed jieklu kienu irġiel bħal ħames elef, minbarra n-nisa u t-tfal. U immedjatament Ġesù ġiegħel lid-dixxipli tiegħu jitilgħu fid-dgħajsa u jmorru quddiemu lejn il-lil hinn, sakemm ma jkeċċix il-folol. U wara li keċċa l-folol, tela fuq il-muntanja waħdu biex jitlob. Meta saret il-filgħaxija, kien waħdu hemm. Id-dgħajsa diġà kienet fin-nofs tal-baħar, qed tiġi mwaħħxa mill-mewġ, għax ir-riħ kien kontra. Fir-raba gwardja tal-lejl Ġesù mar lejhom mixi fuq il-baħar. U wara li raw lilu d-dixxipli miexja fuq il-baħar, ġew imħawda u qalu li kien fantasma, u minn il-biża għajjtu. Immedjatament però Ġesù tkellem magħhom u qalilhom: Ħudu l-kuraġġ, jien hu, tibżgħux. Wieġeb iżda Pietru u qallu: Mulej, jekk inti hu, ordnali niġi lejk fuq l-ilmijiet. Iżda hu qal, Ejja. U wara li niżel mid-dgħajsa, Pietru mexa fuq l-ilmijiet biex jiġi lejn Ġesù. Iħares iżda lejn ir-riħ qawwi u beża, u meta beda jegħreq għajjat u qal, Mulej, salvani. Immedjatament però, Ġesù medd idu u qabdu u

qallu: O int ta fidi ftit, għaliex ddebitajt? U meta daħlu huma fil-vapur waqfet ir-riħ; u dawk fil-vapur ġew u segdu quddiemu u qalu: tassew Bin Alla int. U wara li qasmu, waslu fl-art ta Gennesaret. U wara li raw lilu, l-irġiel tal-post dak bagħtu f'dik ir-reġjun kollha ta madwar, u ġabu lilu l-morda kollha, u talbu lilu biex anki biss jmissu t-tarf tal-libsa tiegħu; u dawk kollha li messu tħallsu.

15

Mbagħad jersqu lejn Ġesù l-iskribi u l-Fariżej minn Ġerusalemm u jgħidu: Għaliex id-dixxipli tiegħek jikisru t-tradizzjoni tal-anzjani? Għax ma jaħslux l-idejn tagħhom meta jieklu l-ħobż. Iżda hu wieġeb u qalilhom, Għaliex intom ukoll tikksru l-kmandament ta Alla minħabba t-tradizzjoni tagħkom? Għax Alla kmanda u qal: Onorar lil missierek u lil ommok, u Min jitkellem ħażin kontra missier jew omm, bil-mewt għandu jmut. Intom iżda tgħidu: min jgħid lill-missier jew lill-omm, rigal hu dak li kieku minn jien tibbenefika, u mhux se jonora lill-missier tiegħu jew lill-omm tiegħu; u invalidajtu l-kmandament ta Alla minħabba t-tradizzjoni tagħkom. Ipokritii, tajjeb profetizza dwarek Isaija meta qal: Dan il-poplu joqrob lejja bl-ħalq tiegħu u jonorni bix-xufftejn tiegħu, iżda qalbhom hija l bogħod minni; u għalxejn jadorawni, u jgħallmu tagħlim li huwa kmandamenti tal-bnedmin. U wara li sejjaħ il-folla, qal lilhom: Isimgħu u ifhmu; mhux dak li jidħol fil-ħalq inikket lill-bniedem, iżda dak li joħroġ mill-ħalq, dan inikket lill-bniedem. Imbagħad meta

resqu d-dixxipli tiegħu qalu lilu: Taf li l-Farisei ġew skandalizzati meta semgħu l-kelma? Imma hu wieġeb u qal, Kull żerriegħa li ma żara'x Missieri s-Sema se tinqala mill-għeruq. Ħalluhom, huma gwidi għomja tal-għomja, u jekk għama jmexxi lil għama, it-tnejn se jaqgħu f'ħofra. Wieġeb iżda Pietru qal lilu: Spjega lilna din il-parabbola. Imma Ġesù qal, Għadkom intom ukoll bla fehim? Għadkom ma tifħmux li kollox li jidħol fil-ħalq imur fil-żaqq u jintrema fil-latrina? Iżda dak li joħroġ mill-ħalq, joħroġ mill-qalb, u dak jniġġes lill-bniedem. Għax mill-qalb joħorġu ħsibijiet ħżiena, qtil, adulterji, prostituzzjoni, serq, xhieda foloz u blaġfemji. Dawn huma l-affarijiet li jniġġsu l-bniedem, iżda li tiekol b'idejn mhux maħsula ma jniġġisx il-bniedem. U wara li ħareġ minn hemm, Ġesù rtira lejn il-partijiet ta Tiru u Sidone. U ara, mara Kanaanija minn dawk il-ħdud ħarġet u ġarrbet lilu u qalet: Ħenn fuqi, Mulej, Iben David! Binti qiegħda ħażin ippossseduta minn demon. Imma hu ma wieġibx liha kelma. U wara li resqu, id-dixxipli tiegħu kienu qed jistaqsuh u qalu: Keċċiha, għax qed tgħajjat warajna. Imma hu wieġeb u qal: Jien ma ntbagħtx ħlief għan-nagħaġ it-tajbin ta dar Iżrael. Iżda hi ġiet u nxteħtet quddiemu u qalet, Mulej, għinni. Iżda hu wieġeb u qal, Mhux tajjeb li jieħu l-ħobż tat-tfal u jitfgħu lill-klieb żgħar. Iżda hi qalet: Iva, Sinjur, għax anke l-klieb iż-żgħar jieklu mill-frak li jaqa mill-mejda tas-sidien tagħhom. Imbagħad wieġeb Ġesù u qal lilha: O mara, kbira hi l-fidi tiegħek! Ħa jsir lilek kif trid. U tfejqet il-bint tagħha minn dik is-siegħa. U wara li telaq minn hemm, Ġesù ġie ħdejn il-baħar tal-Galilija, u telqa fuq il-muntanja u qagħad hemm. U resqu lejh folol ħafna li kellhom magħhom infushom żoppi, għomja, torox, sakati u oħrajn ħafna,

u tfgħuhom ħdejn riġlejn Ġesù, u fejjaqhom, sabiex il-folol stagħġbu meta raw it-torox jisimgħu, il-muti jitkellmu, is-sakati sħaħ, iż-żoppi jimxu u l-għomja jaraw; u glorifikaw lil Alla ta Iżrael. Ġesù sejjaħ id-dixxipli tiegħu u qal, Għandi ħniena fuq il-folla, għaliex diġà tliet ijiem huma miegħi u m'għandhomx x'jieklu, u ma rridx nwarrbhom bil-ġuħ, ħalli ma jdgħajfux fit-triq. U jgħidu lilu d-dixxipli tiegħu, Minn fejn lilna f'deżert ħobżiet daqshekk biex issaħħu folla daqshekk? U Ġesù jgħidilhom: Kemm ħobża għandkom? U huma qalu: Seba, u ftit ħutiet żgħar. U ordna lill-folol biex jistendew fuq l-art. U wieħed ħa s-seba ħobżiet u l-ħut, u wara li ta radd il-ħajr, kisser u ta lill-dixxipli tiegħu, u d-dixxipli lill-folol. U kielu l-kollha u kienu mimlija, u ħadu l-fadalja tal-biċċiet seba basktijiet mimlijin; u dawk li kienu qed jieklu kienu erba eluf irġiel mingħajr nisa u tfal. U wara li keċċa l-folol, daħal fil-vapur u ġie fil-konfini ta Magdala.

16

U wara li resqu, il-Fariżej u s-Sadduċej, filwaqt li kienu qed jittestjawh, staqsewh biex juri lilhom sinjal mis-sema. Imma hu wieġeb u qalilhom: meta jsir filgħaxija intom tgħidu: temp sabiħ; għax is-sema tkun ħamra; u filgħodu: illum tempesta; għax is-sema tkun ħamra u mudlama. Ipokritii, il-wiċċ tas-sema tagħrfu tiddistingwuh, iżda s-sinjali taż-żminijiet ma tistgħux tagħrfuhom? Ġenerazzjoni ħażina u adultera tfittex sinjal, u sinjal mhux se jingħata lilha ħlief is-sinjal ta Ġona l-profeta. U

wara li ħallihom, mar il bogħod. U meta ġew id-dixxipli tiegħu fil-lil hinn, insew jieħdu l-ħobż. Imma Ġesù qal lilhom: Araw u oqogħdu attenti mill-ħmira tal-Fariżej u s-Sadduċej. Iżda kienu qed jirraġunaw fi ħudhom infushom u jgħidu li ma ħadux il-ħobż. Wara li kien jaf dan, Ġesù qal lilhom, X'inhu li qed tirraġunaw f'qalbkom, intom ta fidi żgħira, għaliex ma ħadtux il-ħobż? Għadkom ma tifhmux, u lanqas ma tiftakru l-ħames ħobżiet tal-ħamest elef u kemm basketti ħadtu? Lanqas is-seba ħobżiet tal-erbgħa elef, u kemm basketti ħadtu? Kif ma tifhmux li mhux dwar il-ħobż għidt lilkom li toqogħdu attenti mill-ħmira tal-Fariżej u s-Sadduċej? Imbagħad fehmu li ma qalx li jieħdu ħsieb mill-ħmira tal-ħobż, iżda mit-tagħlim tal-Fariżej u s-Sadduċej. Iżda meta Ġesù wasal fil-partijiet ta Ċesarja ta Filippu, staqsa lid-dixxipli tiegħu u qal: Min jgħidu n-nies li jien hu l-Iben tal-bniedem? U huma qalu: Xi wħud Ġwanni l-Battista, oħrajn Elija, u oħrajn Ġeremija jew wieħed mill-profeti. Jgħid lilhom, Imma intom, min tgħidu li jiena nkun? Wieġeb iżda Simon Pietru u qal: Inti l-Kristu, l-Iben ta Alla l-ħaj. U wieġeb Ġesù u qal lilu: Imbierek int, Xmun Bar Ġona, għax laħam u demm ma kxfulekx dan, imma missieri li fis-smewwiet. U jien ukoll ngħidlek lilek li inti int Pietru, u fuq din il-blata se nibni l-assemblea tiegħi, u l-bibien ta Hades mhux se jegħlbuha. U se nagħtik iċ-ċwievet tar-renju tas-smewwiet, u dak li torbot fuq l-art se jkun marbut fis-smewwiet, u dak li tħoll fuq l-art se jkun maħlul fis-smewwiet. Imbagħad ikkmanda lid-dixxipli tiegħu sabiex lil ħadd ma jgħidulu li hu huwa Ġesù l-Kristu. Minn dak iż-żmien beda Ġesù juri lid-dixxipli tiegħu li kien meħtieġ li jmur f'Ġerusalemm u li jsofri ħafna mill-anzjani u l-qassisin il-kbar u

l-iskribi u li jinqatel, u fit-tielet jum jitqajjem. U wara li ħadu ġenb, Pietru beda jċensrah u qallu: Alla jħarisna, Mulej! Dan qatt ma se jiġrilek. Imma meta dar qal lil Pietru, Mur wara tiegħi, Satana, intix xkiel għalija, għax ma taħsibx dak ta Alla, imma dak tal-bnedmin. Mbagħad Ġesù qal lid-dixxipli tiegħu: Jekk xi ħadd jixtieq jiġi warajja, jċaħħad lilu nnifsu, jieħu s-salib tiegħu u jsegwini. Min għax jixtieq isalva r-ruħ tiegħu, se jitlef lilha; iżda min jitlef ir-ruħ tiegħu minħabba fija, se jsib lilha. X'jirbħu bniedem jekk jaqla d-dinja kollha, imma jitlef ruħu? Jew x'se jagħti bniedem fi skambju ta ruħu? Se jmiss għax il-Iben tal-bniedem jiġi fil-glorja tal-Missier tiegħu mal-messaġġieri tiegħu, u mbagħad se jagħti lura lil kull wieħed skont l-għemil tiegħu. Tassew ngħid lilkom, hemm xi wħud minn dawk li qegħdin hawn, li mhux se jdoqqu l-mewt sakemm jaraw lill-Iben tal-bniedem ġej fis-saltna tiegħu.

17

U wara sitt ijiem Ġesù ħa miegħu lil Pietru u Ġakbu u Ġwanni ħuh u tellagħhom fuq muntanja għolja waħedhom, u ġie trasformat quddiemhom, u wiċċu daħaq bħax-xemx, u l-ħwejjeġ tiegħu saru bojod bħad-dawl. U ara, dehru lilhom Mosè u Elija jitkelmu miegħu. Wieġeb iżda Pietru u qal lil Ġesù, Mulej, tajjeb li aħna nkunu hawn. Jekk trid, nagħmlu hawn tliet tined: waħda għalik, waħda għal Mosè, u waħda għal Elija. Waqt li kien għadu jitkellim, ara sħaba luminuża ħalliet dell fuqhom, u ara vuċi mis-sħaba qalet: Dan huwa Ibni l-maħbub, li fih kont kuntent; lilu

isimgħu. U meta semgħu, id-dixxipli waqgħu fuq wiċċhom u beżgħu ħafna. U wara li resaq, Ġesù mess tagħhom u qal: Qumu u la tibżgħux. U meta rfagħu għajnejhom, ma raw lil ħadd ħlief lil Ġesù biss. U waqt li kienu qed jinżlu mill-muntanja, Ġesù ordnalhom u qalilhom: Lil ħadd ma tgħidu l-viżjoni sakemm Bin il-bniedem ma jqumx mill-mejtin. U staqsewh id-dixxipli tiegħu u qalulu: Għaliex mela l-iskribi jgħidu li Elija għandu jiġi l-ewwel? Imma Ġesù wieġeb u qal lilhom: Elija tabilħaqq jiġi l-ewwel u se jirrestawra kollox; imma ngħidilkom li Elija diġà ġie, u ma għarfuhx, imma għamlu fih dak kollu li xtaqu. Hekk ukoll il-Iben tal-bniedem se jbati minnhom. Imbagħad id-dixxipli fehmu li kien qed jitkellem lilhom dwar Ġwanni l-Battista. U meta ġew huma lejn il-folla, resaq lejh raġel jinżel fuq irkopptejh quddiemu u jgħid: Mulej, ħenn fuq ibni, għax huwa msellef u jbati ħażin; għax ħafna drabi jaqa fin-nar u ħafna drabi fl-ilma. U ġibt lilu għand id-dixxipli tiegħek, u ma kinux kapaċi jfejquh. Wieġeb imma Ġesù qal: O ġenerazzjoni bla fidi u maqruda, sa meta nkun magħkom? Sa meta se nittollerakom? Ġibuli hawn. U Ġesù ikkastigah, u ħareġ minnu d-demon u tfejjaq it-tifel minn dik is-siegħa. Imbagħad meta resqu d-dixxipli quddiem Ġesù waħedhom qalu, Għaliex aħna ma stajna nkeċċuh? U Ġesù qal lilhom: Minħabba n-nuqqas ta fidi tagħkom. Tassew għax ngħidilkom, jekk ikollkom fidi bħal ħabba tal-mustarda, tgħidu lil din il-muntanja, mur minn hawn hemm, u se tmur, u xejn ma jkun impossibbli għalikom. Dan ir-razza ma joħroġx ħlief permezz ta talb u sawm. Meta kienu qed jirritornaw lejn il-Galilija, qal lilhom Ġesù: Se jkun il-Iben tal-bniedem mogħti f'idejn il-irġiel, u se joqtluh, u fit-tielet jum se jqum. U kienu

mwegħa ħafna. Meta wasal Kapernaum, dawk li jiġbru d-didrakmi resqu għand Pietru u staqsewh, L-imgħallem tagħkom ma jħallasx id-didrakmi? Jgħid, Iva. U meta daħal fid-dar, Ġesù antċipah u qallu: x'jidher lilek, Xmun? Ir-reġijiet tal-art minn liema wħud jieħdu t-taxxi jew il-ġizja? Minn il-ulied tagħhom jew minn il-barranin? Jgħidlu Pietru: Minn dawk l-oħrajn. Qal lilu Ġesù: Allura ħielsa huma l-ulied. Sabiex iżda ma noffendux lilhom, mur fil-baħar, itfa l-ganċ u l-ewwel ħut li jitla ħu, u meta tiftaħ ħalqu se ssib stater, ħu dak u agħtih lilhom minflok jien u inti.

18

F'dik is-siegħa ġew id-dixxipli għand Ġesù u qalulu: Min hu l-akbar fir-Renju tas-Smewwiet? U wara li sejjaħ, Ġesù qiegħed tifel f'nofs tagħhom u qal: tassew ngħidilkom, jekk ma tindirux u ma ssirix bħat-tfal, ma tidħlux fir-renju tas-smewwiet. Min jinnixxi ruħu bħat-tifel dan, dan huwa l-akbar fis-Saltna tas-smewwiet. U min jirċievi tifel bħal dan wieħed f'ismi, lili jirċievi; iżda min iġiegħel wieħed minn dawn iż-żgħar li jemmnu fija jitbattal, ikun aħjar għalih li jitgħallaq mulin ta ħmar madwar għonqu u jitgħarraq fil-fond tal-baħar. Woe lill-dinja minħabba l-ostakli, għax huwa meħtieġ li jiġu l-ostakli, iżda woe lill-bniedem dak li permezz tiegħu jiġi l-ostakolu. Jekk imma l-id tiegħek jew is-sieq tiegħek jagħmlek tinħażżar, aqtagħhom u armiħom minn għandek, għax aħjar għalik li tidħol fil-ħajja miċħud jew imqattgħa, milli jkollok żewġ idejn jew żewġ riġlejn u tintrema

fin-nar l-eternu. U jekk l-għajn tiegħek tikkawżalek dnub, aqla'ha u armha l bogħod minnek, għax aħjar għalik li tidħol fil-ħajja b'għajn waħda, milli jkollok żewġ għajnejn u tintrema fil-ġeħennam tan-nar. Araw li ma tiddispjaċċawx wieħed minn dawn iż-żgħar, għax ngħidilkom li l-anġli tagħhom fis-smewwiet dejjem jaraw il-wiċċ ta Missieri li hu fis-smewwiet. Għax ġie l-Iben tal-bniedem biex isalva l-mitluf. X'jidher lilkom? Jekk xi bniedem ikollu mitt nagħġa u waħda minnhom titlef, mhux li jħalli d-disgħa u disgħin fuq il-muntanji u jmur ifittex dik li hi mitlufa? U jekk jiġri li jsibha, tassew ngħidilkom li jifraħ fuqha aktar milli fuq dawk id-disgħin u disa li ma marux fit-triq ħażin. Hekk mhux hi r-rieda ta Missierkom li hu fis-smewwiet li jintilef wieħed minn dawn iż-żgħar. Jekk iżda jidneb kontra tiegħek ħuk, mur u irrimproveralu bejnek u bejnu biss; jekk jismagħek, int ksibt lil ħuk; jekk iżda ma jismax, ħu miegħek għad wieħed jew tnejn, sabiex fuq il-ħalq ta tnejn xhieda jew tlieta jitwaqqaf kull kelma. Jekk iżda jinjora tagħhom, għid lill-assemblea; jekk iżda jinjora wkoll lill-assemblea, ikun lilek bħall-ġentili u l-kollettur tat-taxxa. Tassew ngħid lilkom, dak kollu li torbtu fuq l-art se jkun marbut fis-sema, u dak kollu li tħollu fuq l-art se jkun maħlul fis-sema. Mill-ġdid tassew ngħidilkom li jekk tnejn minnkom jaqblu fuq l-art dwar kull ħaġa li jitolbu, se jsir lilhom minn Missieri li fis-smewwiet. Għax fejn hemm żewġ jew tliet miġbura f'ismi, hemm jien f'nofshom. Mbagħad wara li resaq lejh, Pietru qal: Sinjur, kemm-il darba se jidneb kontri l-ħu tiegħi u se naħfirlu? Sa seba darbiet? Ġesù jgħidlu: Mhux ngħidlek sa seba darbiet, iżda sa sebgħin darba seba. Minħabba dan, is-Saltna tas-Smewwiet kienet xbiha għal raġel sultan, li ried

jirregola l-kont mal-ilsiera tiegħu. Wara li beda jiswa l-kontijiet tiegħu, ġie mġib quddiemu debitur wieħed ta għaxart eluf talent. Iżda minħabba li ma kellux biex iħallas lura, is-sid tiegħu ordna li jinbiegħ hu u l-mara tiegħu u t-tfal tiegħu u dak kollu li kellu, u li jitħallas. Waqqa għalhekk il-ilsir u qiegħed jagħmel qima lilu jgħid: Sinjur, kun pazjenti miegħi u kollox lura lilek se nħallas. Imħasseb bil-ħniena, is-sid ta dak l-ilsir ħelsu u ħallielu s-self. Wara li ħareġ barra, dak l-ilsir sab wieħed mill-isħab ilsiera tiegħu, li kien jixraqlu mitt denarju, u qabdu u beda jonqsu waqt li qal: Agħti lura lili dak li tixraqli. Waqgħa għalhekk is-sieħeb ilsir tiegħu fuq riġlejh u kien qed jitlobbu jgħid: Kun pazjenti miegħi u se nħallsek. Iżda hu ma riedx, imma mar u tefgħu fil-ħabs sakemm iħallas dak li kien jiddevilu. Wara li raw dan, is-sħab il-qaddejja tiegħu l-li seħħ kienu mwegħa ħafna, u wara li ġew spjegaw b'mod ċar lis-sid tagħhom dak kollu li seħħ. Mbagħad wara li sejjaħlu, is-sid tiegħu qallu: Ilsir ħażin, id-dejn kollu dak ħallejtlek, peress li faraġtni. Mhux kien meħtieġ li inti wkoll tħenn fuq is-sieħeb ilsir tiegħek, kif jien kelli ħniena fuqek? U wara li sar irrabjat, is-sid tiegħu għaddih lill-qassasa sakemm ma jħallashx kollox li kien jiswi lilu. Hekk ukoll il-Missier tiegħi li fis-sema se jagħmel lilkom, jekk ma taħfrux kull wieħed lil ħuh mill-qlub tagħkom id-dnubiet tagħhom.

19

U ġara li meta Ġesù temm dawn il-kliem, tneħħa mill-Galilija u ġie fil-konfini tal-Ġudea lil hinn mill-Ġordan. U segwew lilu folol

ħafna, u fejjaq lilhom hemm. U resqu lejh il-Fariżej biex jittestjawh u qalulu: Huwa permess għal raġel li jitlaq martu għal kull kawża? Imma hu wieġeb u qal lilhom: Mhux qrajtu li dak li għamel mill-bidu għamel lilhom raġel u mara, u qal: Minħabba dan se jħalli raġel lil missieru u lil ommu u se jingħaqad ma martu, u se jkunu t-tnejn laħam wieħed? Għalhekk m'għadhomx tnejn, imma laħam wieħed. Dak li Alla għaqad flimkien għalhekk, bniedem m'għandux jifred. Jgħidulu: X'għalhekk Mosè ordna li jingħata ktieb ta divorzju u li tiġi mħollija? Jgħidilhom, li Mosè minħabba l-qalb iebsa tagħkom ippermettilkom li tħallu lill-nisa tagħkom, iżda mill-bidu ma kienx hekk. Ngħid iżda lilkom li min jitlaq lil martu mhux minħabba żnija u jiżżewweġ waħda oħra, jagħmel adulterju, u min jiżżewweġ mara mitleqa jagħmel adulterju. Jgħidu lilu d-dixxipli tiegħu: Jekk hekk hi l-kawża tal-bniedem mal-mara, mhux jiswa li jiżżewweġ. Imma hu qal lilhom: mhux il-kollha jaċċettaw din il-kelma, imma dawk li ngħataw; għax hemm eunukki li minn ġuf omm twieldu hekk. U hemm eunukki li saru eunukki mill-irġiel, u hemm eunukki li għamlu lilhom infushom eunukki minħabba r-renju tas-smewwiet. Dak li jista jirċievi, ħallu jirċievi. Mbagħad ġew imġieba lilu tfal, sabiex ipoġġi fuqhom l-idejn u jitlob; iżda d-dixxipli ċaħduhom. U Ġesù qal: Ħallu t-tfal u la twaqqfux lilhom jiġu għandi; għax ta dawk bħal dawn hi s-saltna tas-smewwiet. U wara li poġġa l-idejn fuqhom, marr minn hemm. U ara wieħed li ħa approċċjat qal lilu: Mgħallem tajjeb, x'inhu t-tajjeb li nagħmel sabiex ikollni ħajja eterna? U qallu: Għaliex qed issejjaħli tajjeb? Ħadd mhux tajjeb ħlief Alla biss. Iżda jekk trid tidħol fil-ħajja, żomm il-

kmandamenti. Jgħidlu: Ta x'tip? U Ġesù qal: m'għandekx toqtol, m'għandekx tizni, m'għandekx tisraq, m'għandekx tixhed il-falz, onora lil missierek u lil ommok, u ħobb lil ġarek bħalek innifsek. Jgħidlu ż-żagħżugħ, Dawn kollha ħarsthom minn żgħożiti. X'għad nieqes? Ġesù qallu: Jekk trid tkun perfett, mur biegħ il-possessjonijiet tiegħek u agħtihom lill-foqra, u se jkollok teżor fis-sema, u ejja segwini. Imma ż-żagħżugħ, wara li semgħu l-kelma, mar barra jibki, għax kellu proprjetajiet ħafna. Iżda Ġesù qal lid-dixxipli tiegħu: Tassew ngħidilkom li b'diffikultà sinjur se jidħol fir-renju tas-smewwiet. Mill-ġdid iżda ngħidilkom, aktar faċli huwa li ġemel jgħaddi minn għajn ta labra milli sinjur jidħol fir-renju ta Alla. Wara li semgħu dan, id-dixxipli tiegħu kienu mistagħġba ħafna u qalu: Min allura jista jiġi salvat? Iżda Ġesù ħares u qal lilhom, Dan huwa impossibbli għan-nies, imma għal Alla kollox huwa possibbli. Imbagħad Pietru wieġeb u qallu, Ara, aħna ħallejna kollox u segwejnilek, x'se jkun għalina allura? Imma Ġesù qal lilhom: Tassew ngħid lilkom li intom li segwejtuni, fir-riġenerazzjoni, meta joqgħod il-Iben tal-bniedem fuq tron il-glorja tiegħu, toqogħdu wkoll intom fuq tnax-il tron u tiġġudikaw it-tnax-il tribù ta Iżrael. U kull min ħalla djar jew aħwa jew ħutijiet jew missier jew omm jew mara jew tfal jew għelieqi minħabba l-isem tiegħi, se jirċievi mitt darba u se jiret il-ħajja eterna. Ħafna iżda se jkunu l-ewwel l-aħħar, u l-aħħar l-ewwel.

20

Simili għax hi s-Saltna tas-Smewwiet lil raġel sid tad-dar, li ħareġ kmieni filgħodu biex jiekri ħaddiema għall-għalqa tal-inbid tiegħu. U wara li qabel mal-ħaddiema għal denarju kuljum, bagħathom fil-għalqa tiegħu. U wara li ħareġ madwar it-tielet siegħa ra oħrajn wieqfa fis-suq bla xogħol, u lil dawk qal: morru u intom fil-għalqa tal-inbid, u dak li jkun ġust nagħtikom. Iżda huma marru l bogħod. Mill-ġdid, wara li ħareġ madwar is-sitt u d-disa siegħa, għamel l-istess. Madwar il-ħdax-il siegħa, ħareġ u sab oħrajn wieqfa mingħajr xogħol, u qalilhom: Għaliex qegħdin hawn il-jum kollu mingħajr xogħol? Jgħidulu: Għax ħadd ma kirana. Jgħidilhom: Morru intom ukoll fil-għalqa tal-inbid, u tirċievu dak li jkun ġust. Filgħaxija meta ġara dan, is-sid tal-għenba jgħid lill-amministratur tiegħu: Sejjaħ il-ħaddiema u agħtihom il-paga tagħhom, u ibda mill-aħħar sa l-ewwel. U dawk li ġew madwar il-ħdax-il siegħa ħadu denarju wieħed kull wieħed. Meta ġew l-ewwel, ħasbu li se jieħdu aktar, iżda ħadu wkoll huma denarju kull wieħed. Wara li ħadu kienu qed jiggarrbu kontra s-sid tad-dar u qalu li dawn l-aħħarin għamlu siegħa waħda, u inti għamilthom ugwali magħna, lil dawk li ġarru l-piż tal-ġurnata u s-sħana qawwija. Iżda wieħed wara li wieġeb qal lil wieħed minnhom, Ħabib, ma nkunx qed nagħmel inġustizzja lilek. Mhux għal denarju ftehimt miegħi? Ħu tiegħek u mur; iżda nixtieq nagħti lil dan l-aħħar bħal lilek; jew mhux permess lili li nagħmel dak li nixtieq fit-tiegħi? Jekk l-għajn tiegħek ħażina hija għaliex jiena tajjeb jien? Hekk se jkunu l-aħħar l-ewwel u l-ewwel l-aħħar, għax ħafna huma mistiedna, iżda ftit huma magħżula. U waqt li kien qiegħed jitla Ġesù lejn Ġerusalemm, ħa t-tnax-il dixxiplu waħedhom fit-triq u qalilhom:

Ara, aħna qegħdin nitilgħu lejn Ġerusalemm, u l-Iben tal-bniedem se jkun mogħti lill-qassisin il-kbar u lill-iskribi u se jikkondannawh għall-mewt, u se jagħtuh lill-ġnus biex jistħżuh u jilqtuh u jisalbuh, u fit-tielet jum se jqum. Imbagħad resqet lejh l-omm tal-ulied ta Żebedew mal-ulied tagħha, tadorah u titolbu xi ħaġa minnu. Imma hu qal lilha: X'tirid? Tgħidlu: għid biex joqogħdu dawn iż-żewġ ulied tiegħi, wieħed mil-lemin tiegħek u wieħed mix-xellug tiegħek, fis-saltna tiegħek. Wieġeb imma Ġesù qal: Intom ma tafux x'qed titolbu. Tistgħu tixorbu l-kalċi li jiena se nixrob, jew il-magħmudija li jiena qed niġi mgħammed biha tingħammdu? Jgħidulu: Nistgħu. U jgħid lilhom: It-tazza tiegħi tassew tixorbuha, u l-magħmudija li jiena nkun magħmudin biha intom ukoll se tkunu magħmudin biha, iżda li toqogħdu fuq il-lemin tiegħi u fuq ix-xellug tiegħi mhux tiegħi li nagħti, imma hija għal dawk li għalihom ġiet ippreparata minn missieri. U meta semgħu, l-għaxra kienu indinnjati dwar it-tnejn ħuti. Imma Ġesù, wara li sejjaħlhom, qal: Intom tafu li l-ħakkiem tan-nazzjonijiet jissiġġu fuqhom u l-kbar jeżerċitaw awtorità fuqhom. Mhux hekk se jkun fostkom, imma min jixtieq ikun kbir fostkom, se jkun qaddej tagħkom, u min jixtieq ikun l-ewwel fostkom, se jkun ilsir tagħkom; bħalma l-iben tal-bniedem ma ġiex biex ikun servut, imma biex jservi u jagħti r-ruħ tiegħu fidwa minflok ħafna. U waqt li kienu qed joħorġu minn Ġeriko, segwitu folla kbira. U ara, żewġ għomja bilqiegħda ħdejn it-triq, wara li semgħu li Ġesù kien qiegħed jgħaddi, għajtu u qalu: Ħenn fuqna, Mulej, Iben Dawid. Il-folla imma kkeċċathom biex jisktu, iżda huma aktar kienu jgħajtu u jgħidu: Ħenn fuqna, Mulej, bin Dāwid. U wieqaf Ġesù, sejjaħ lilhom u qal: Xi triduni

nagħmel għalikom? Jgħidulu, Sinjur, sabiex jinfetħu għajnejna. Iżda Ġesù, li kien imħasseb bil-ħniena, mess l-għajnejn tagħhom, u minnufih l-għajnejn tagħhom raw, u segwewh.

21

U meta resqu lejn Ġerusalemm u ġew lejn Betfage lejn il-muntanja taż-żebbuġ, imbagħad Ġesù bagħat żewġ dixxipli jgħid lilhom: morru lejn ir-raħal li quddiemkom, u minnufih issib ħmara marbuta u ġħaġir magħha; ħolluhom u ġibuhom lili. U jekk xi ħadd jgħidilkom xi ħaġa, għidu li s-Sid għandu bżonn tagħhom, u minnufih se jibgħathom lura. Dan kollu ġara sabiex jitwettaq dak li nqal permezz tal-profeta li qal: Għidu lil bint Sijon, ara s-sultan tiegħek ġej għalik ħanin u rikeb fuq ħmar u fuq ġuvinott iben annimal tat-tagħbija. Marru d-dixxipli u għamlu bħalma ordna lilhom Ġesù, ġabu l-ħmara u l-felu, u poġġew fuqhom il-ħwejjeġ tagħhom, u hu qagħad fuqhom. Il-folla l-kbira frxew il-ħwejjeġ tagħhom fit-triq, u oħrajn kienu jaqtgħu fergħat mis-siġar u jinfirxuhom fit-triq. Iżda l-folol li kienu qed imorru l quddiem u dawk li kienu qed isegwu kienu qed jgħajtu u jgħidu: Hosanna lill-iben ta David! Imbierek dak li ġej fl-isem tal-Mulej! Hosanna fl-ogħla! U meta daħal hu f'Ġerusalemm, inħawdet il-belt kollha u kienet qed tgħid: Min hu dan? Il-folla kienet qed tgħid: Dan huwa Ġesù l-profeta minn Nazaret tal-Galilija. U Ġesù daħal fit-tempju ta Alla, u ħareġ lil kulħadd li kien qiegħed ibigħ u jixtri fit-tempju, u l-imwejjed tal-kambjavaluti qalibhom u s-siġġijiet ta dawk li kienu qegħdin

ibigħu l-ħamiema, u qalilhom: huwa miktub, id-dar tiegħi dar ta talb se tissejjaħ; imma intom għamiltuha għar ta ħallelin. U ġew għandu mejtin u għomja fit-tempju u fejjaqhom. U wara li raw il-qassisin il-kbar u l-iskribi l-għeġubijiet li għamel u t-tfal jgħajtu fit-tempju u jgħidu, Hosanna lil bin David, indiggnaw u qalulu: Tisma x'qed jgħidu dawn? U Ġesù qalilhom: Iva; qatt ma qrajtu li mill-ħalq tat-trabi u ta dawk li qed jirżgħu ippreprajt tifħir? U wara li ħallihom, ħareġ barra mill-belt lejn Betanja u qagħad hemm. Filgħodu u wara li kien qed jirritorna lejn il-belt, ħass il-ġuħ; u wara li ra siġra tat-tin waħda fuq it-triq, mar lejha, u xejn ma sab fiha ħlief weraq biss, u qalilha: Qatt aktar minn inti frott ma jsir għall-età kollha. U nxfet immedjatament is-siġra tat-tin. U wara li raw, id-dixxipli stgħaġbu u qalu, Kif immedjatament inxoffa s-siġra tat-tin? Wieġeb imma Ġesù qal lilhom: tassew ngħid lilkom, jekk ikollkom fidi u ma tiddubjtawx, mhux biss dak tas-siġra tat-tin tagħmlu, imma anki jekk tgħidu lil dan il-muntanja, itla u tintrema fil-baħar, se jsir; u kollox kemm jekk titolbu fit-talb waqt li temmnu, se tirċievu. U wara li wasal fit-tempju sagru, resqu lejh waqt li kien qed jgħallem il-qassisin kbar u l-anzjani tal-poplu u qalulu: F'liema awtorità qed tagħmel dawn il-ħwejjeġ, u min tak din l-awtorità? Wieġeb iżda Ġesù qal lilhom: Nistaqsi lilkom ukoll jien kelma waħda, li jekk tgħiduli, jien ukoll ngħidilkom f'liema awtorità nagħmel dawn il-ħwejjeġ. Il-magħmudija ta Ġwanni minn fejn kienet, mis-sema jew mill-bnedmin? Imma kienu qed jirraġunaw bejniethom u jgħidu: jekk ngħidu, mis-sema, se jgħidilna, għaliex mela ma emmintux fih; imma jekk ngħidu, mill-irġiel, nibżgħu mill-folla; għax ilkoll iżommu lil Ġwanni bħala profeta. U wieġbu lil Ġesù u qalu: Ma

nafux. Qal lilhom u hu stess: Lanqas jien ma ngħid lilkom b'liema awtorità dawn nagħmel. Imma x'jidher lilkom? Raġel wieħed kellu żewġt itfal, u wara li resaq lejn l-ewwel wieħed, qal: ibni, mur illum u aħdem fil-għalqa tal-inbid tiegħi. It-tieni wieġeb u qal: Ma rridx. Imma aktar tard, wara li ndimet, mar. U wara li resaq lejn it-tieni, qal l-istess ħaġa. Imma dak li wieġeb qal: Jien, sinjur; u ma marx. Min mit-tnejn għamel ir-rieda tal-missier? Jgħidulu: L-ewwel wieħed. Jgħidilhom Ġesù: tassew ngħidilkom li l-pubblikani u l-prostituti jmorru qabilkom fir-renju ta Alla. Ġie għax lejkom Ġwanni fit-triq tal-ġustizzja, u ma emmintu lilu, iżda l-kollettturi tat-taxxi u l-prostituti emmnu lilu, intom iżda wara li rajtu ma tbiddiltu qalbkom biex temmnu lilu. Isimgħu parabbola oħra. Kien hemm raġel sid tad-dar, li żara għeneb u poġġa ħajt madwaru u ħaffer fih magħsra u bena torri, u kerah lill-bidwielin u mar barra mill-pajjiż. Meta resaq iż-żmien tal-frott, bagħat il-qaddejja tiegħu lejn il-bidwielin biex jieħdu l-frott tiegħu. U wieħed ħadu l-bdiewa l-ilsiera tiegħu: wieħed dabu, wieħed qatlu, u wieħed ġarġru. Darb'oħra bagħat ilsiera oħra aktar mill-ewwel, u għamlu lilhom bl-istess mod. Aktar tard iżda bagħat lejhom lil ibnu u qal, Se jirrispetтaw lil ibni. Il-bdiewa però, meta raw lil iben, qalu f'qalbhom: Dan huwa l-wierit. Ejjew noqtluh u nieħdu l-wirt tiegħu. U wara li ħaduh, tefgħuh barra mill-injam u qatluh. Meta mbagħad jiġi s-sid tal-għalqa, x'se jagħmel lil dawk il-bdiewa? Jgħidulu: Lill-ħżiena se jeqridhom ħażin, u l-għalqa tal-inbid se jagħtiha lil bdiewa oħrajn, li se jagħtuh lura l-frott fiż-żminijiet tagħhom. Jgħidilhom Ġesù, Qatt ma qrajtu fil-kitbiet: Il-ġebla li rrifjutaw il-bennejja, din saret ir-ras tal-kantuniera; minn Mulej seħħet din,

u hi meraviljuża f'għajnejna? Minħabba dan ngħid lilkom li se tittieħed minkom is-Saltna ta Alla u se tingħata lil nazzjon li jagħmel il-frott tagħha; u min jaqa fuq il-ġebla din se jinkiser; u fuq min taqa, se tisħqu. U meta semgħu, l-qassisin il-kbar u l-Fariżej il-parabboli tiegħu, kienu jafu li dwarhom kien qed jgħid; u waqt li kienu qed ifittxu li jaqbdu lilu, kienu jibżgħu mill-folol, peress li bħala profeta lilu kellhom.

22

U wieġeb Ġesù reġa qal lilhom fil-parabboli jgħid: ġiet imqabbla s-saltna tas-smewwiet ma bniedem sultan, li għamel tieġ għal ibnu. U bagħat il-ilsiera tiegħu biex isejħu lil dawk li kienu mistiedna għat-tieġ, u ma ridux jiġu. Darb'oħra bagħat ilsiera oħra u qalilhom: Għidu lill-mistiedna: Ara, il-pranzu tiegħi ħejjejtu, it-tiri tiegħi u l-annimali msemmna nqatlu, u kollox lest. Ejjew għat-tieġ. Iżda dawk li ma b□□□wx każ marru, wieħed fil-għalqa tiegħu stess, u ieħor fin-negozju tiegħu; u l-bqija ħatfu lill-ilsiera tiegħu, għajjruhom u qatluhom. Wara li sema, dak is-sultan irrabja, u wara li bagħat l-armati tiegħu, qered lil dawk il-qattiela u ħaraq il-belt tagħhom. Imbagħad jgħid lill-ilsiera tiegħu: Iż-żwieġ tabilħaqq lest huwa, imma l-mistiedna ma kinux jistħoqqilhom; morru għalhekk fuq il-ħruġ tat-toroq, u kemm sibu sejħulhom għaż-żwieġ. U wara li ħarġu, l-ilsiera dawk fil-toroq ġabru lil kulħadd li sabu, ħżiena u tajbin, u mtela t-tieġ b'dawk li kienu mimduda. U meta daħal is-sultan biex jara dawk li kienu mimduda, ra hemm raġel mhux liebsa libsa ta

tieġ, u qallu: ħabib, kif dħalt hawn u m'għandekx libsa ta tieġ? Imma hu kien imsikket. Imbagħad qal is-sultan lill-qaddejja: Orbtulu saqajh u idejh, ħuduh u armuh fid-dlam ta barra. Hemm se jkun il-biki u t-tgħażżiż tas-snien. Għax ħafna huma l-mistiedna, iżda ftit huma l-magħżula. Imbagħad il-Fariżej marru u ħadu kunsill sabiex jaqbduh f'kelma. U jibagħtu lilu d-dixxipli tagħhom ma l-Erodjani jgħidu: mgħallem, nafu li int veru u t-triq ta Alla bil-verità tgħallem, u ma jimpurtax lilek dwar ħadd: għax ma tħarisx lejn wiċċ ta irġiel: għidilna mela, x'jidhirlek? Huwa permess li nagħtu t-taxxa lil Ċesare jew le? Imma meta Ġesù kien jaf il-ħażen tagħhom, qal, Għaliex qed tippruvawni, ipokrit? Uruni l-munita tat-taxxa. Iżda ġabulu denarju. U jgħid lilhom: Ta min din l-immaġni u l-kitba? Jgħidulu: Ta Ċesare. Imbagħad jgħid lilhom: Agħtu lura allura dak ta Ċesare lil Ċesare, u dak ta Alla lil Alla. U wara li semgħu stagħġbu, u wara li ħallew lilu marru. F'dak il-ġurnata resqu lejh is-Sadduċej, dawk li jgħidu li m'hemmx qawmien mill-imwiet, u staqsewh u qalulu: mgħallem, Mosè qal, jekk xi ħadd imut mingħajr ma jkollux tfal, ħuh se jiżżewweġ il-mara tiegħu u jqajjem żerriegħa lil ħuh tiegħu. Kien hemm fostna seba ħuti; u l-ewwel wieħed wara li żżewweġ miet, u ma kellux żerriegħa ħalla l-mara tiegħu lil ħuh tiegħu; l-istess ukoll it-tieni u t-tielet, sa s-seba. Aktar tard, wara l-kollha, mietet ukoll il-mara. Fil-qawmien mill-imwiet mela, ta min mis-seba se tkun il-mara? Il-kollha għax kellhom lilha. Wieġeb iżda Ġesù u qal lilhom: Intom maqlubin, għax ma tafux il-Kitbiet u lanqas il-qawwa ta Alla. Għax fil-qawmien la jiżżewġu u lanqas ma jingħataw fiż-żwieġ, iżda jkunu bħall-messaġġieri ta Alla fis-sema. Imma dwar il-qawmien mill-imwiet

ma qrajtux dak li nqal lilkom minn Alla jgħid, Jien hu l-Alla ta Abraham u l-Alla ta Iżakk u l-Alla ta Ġakobb? Alla mhux Alla tal-mejtin, imma tal-ħajjin. U wara li semgħu, il-folol kienu mistagħġba bit-tagħlim tiegħu. Il-Fariżej iżda, wara li semgħu li huwa seket lis-Sadduċej, inġabru flimkien, u wieħed minnhom, espert fil-liġi, staqsieh jittestjah u qal: Mgħallem, liema kmandament huwa l-kbir fil-liġi? U Ġesù qal lilu: Tħobb lill-Mulej Alla tiegħek b'qalbek kollha u b'ruħek kollha u b'moħħok kollu. Dan huwa l-ewwel u l-akbar kmandament. It-tieni waħda hija simili għal din: tħobb lil ġarek bħalek innifsek. F'dawn iż-żewġ kmandamenti l-liġi kollha u l-profeti jiddependu. Meta l-Fariżej kienu miġbura flimkien, Ġesù staqsiehom u qal: X'jidhrilkom dwar il-Kristu? Ta min iben huwa? Jgħidulu: Ta Dawid. Jgħidilhom: kif allura D□□id fl-Ispirtu jsejjaħlu Sid meta jgħid, qal is-Sid lis-Sid tiegħi, oqgħod fuq il-lemin tiegħi sakemm inpoġġi l-għedewwa tiegħek skabbell taħt riġlejk? Jekk għalhekk David isejjaħlu Sid, kif huwa ibnu? U ħadd ma kien kapaċi jwieġbu, u lanqas ma ġarrab ħadd minn dak il-jum li jistaqsih aktar.

23

Mbagħad Ġesù tkellem lill-folol u lill-dixxipli tiegħu u qal: fuq is-siġġu ta Mosè qagħdu l-iskribi u l-Fariżej. Kollox għalhekk, kemm jekk jgħidu lilkom li żommu, żommu u agħmlu. Imma skont l-opri tagħhom la tagħmlux, għax jgħidu u ma jagħmlux. Huma jorbtu għaliex tagħbijiet tqal u diffiċli biex jinġarru, u

jpoġġuhom fuq il-spalel tal-bnedmin, iżda bis-saba tagħhom ma jridux iċaqilquhom. Kollox imma x-xogħlijiet tagħhom jagħmluhom biex jidhru lill-irġiel. Għax iwessgħu l-filatterji tagħhom u jkabbru ċ-ċaqliq tal-ilbies tagħhom, u jħobbu l-post ta unur fl-ikla u l-ewwel siġġijiet fil-ġabra u t-tislima fis-swieq u li jkunu msejħa mill-irġiel rabbi rabbi. Intom iżda m'għandkomx tissejħu rabbi, għax wieħed biss huwa l-għalliem tagħkom, il-Kristu, u intom ilkoll aħwa. U missier ma sejjaħx tagħkom fuq l-art, għax wieħed huwa l-Missier tagħkom, li hu fis-smewwiet. Lanqas għandkomx tissejħu mgħalmin, għax wieħed biss huwa l-mgħallem tagħkom, il-Kristu. Il-akbar fostokom se jkun qaddej tagħkom. Min iżda jgħolli lilu nnifsu se jiġi mbaxxar, u min ibaxxar lilu nnifsu se jiġi mgħolli. Woe iżda lilkom, scribes u Pharisees ipokritii, għax intom tieħdu d-djar tal-armli u bil-pretest twwal fil-talb, minħabba dan intom se tirċievu aktar kundanna. Woe lilkom, scribes u Fariżej ipokriti, għax tagħlqu s-saltna tas-smewwiet quddiem il-bnedmin, intom għax ma tidħlux, u lanqas lil dawk li qed jidħlu ma tħalluhom jidħlu. Woe għalikom, kittieba u Fariżej ipokriti, għax taqlgħu l-baħar u x-xott biex tagħmlu wieħed proselitu, u meta jsir, tagħmluh iben ta ġeħennam darbtejn aktar minnkom. Woe lilkom, gwidi blind, li qegħdin jgħidu: Min iħallef fit-tempju, m'huwiex xejn, iżda min iħallef fid-deheb tat-tempju, huwa obbligat. Fools u blind, min huwa akbar, id-deheb jew it-tempju li jqaddes id-deheb? U, min jħallef fl-artal, m'huwiex xejn, iżda min jħallef fid-don li fuqu, huwa obbligat. Fools u blind, x'inhu akbar, ir-rigal jew l-altar li jqaddes ir-rigal? Allura dak li ħalef fl-artal jħallef fih u f'kollox li fuqu; u dak li ħalef fit-tempju jħallef fih u f'dak li sakan fih; u

dak li ħalef fis-sema jħallef fit-tron ta Alla u f'dak li qiegħed fuqu. Woe lilkom, skribi u Fariżej ipokriti, għax intom tagħtu l-għaxra fil-mija tal-mentastru u tad-dill u tal-kemmun, iżda ħallejtu l-aktar tqal tal-liġi: il-ġudizzju, il-ħniena u l-fidi. Dawn però kien meħtieġ li tagħmlu u dawk ma tħallux. Gwidi għomja, li jisfaw il-qanqal, imma l-ġemel jibilgħu. Gwaj lilkom, skribi u Fariżej ipokriti, għax tindfu ta barra tal-kikkra u tal-platt, imma minn ġewwa huma mimlija minn ħtif u inġustizzja. Pharisee agħma, naddaf l-ewwel il-ġewwa tal-kikkra u tal-platt, sabiex isir ukoll il-barra tagħhom nadif. Woe lilkom, scribes u Fariżej ipokriti, għax intom jixbhu oqbra mfaqqgħa bl-abjad, li minn barra jidhru sbieħ, iżda minn ġewwa huma mimlija għadam tal-mejtin u kull ħażen. Hekk ukoll intom minn barra tabilħaqq jidhru lin-nies ġusti, iżda minn ġewwa intom mimlijin b'ipokriżija u iniqità. Gwaj lilkom, kittieba u Fariżej ipokriti, għax tibnu l-oqbra tal-profeti u żżejnu l-monumenti tal-ġusti, u tgħidu: kieku konna fil-jiem tal-missirijiet tagħna, ma konnix sħab tagħhom fid-demm tal-profeti. Sabiex tisħdu x-xhieda kontra nfuskom li intom ulied ta dawk li qatlu l-profeti. U intom imlew il-kejl tal-missirijiet tagħkom. Sriep, wild tal-vipri, kif se taħarbu mill-ġudizzju tal-ġeħennem? Minħabba dan, ara jiena qed nibgħat lejkom profeti u għorrief u kittieba, u minnhom intom se toqtlu u tissalbu, u minnhom intom se tifsu fil-ġabra tagħkom u tippersegwitu minn belt għal belt, sabiex jiġi fuqkom id-demm kollu ġust li qed jitxerred fuq l-art, mid-demm ta Abel il-ġust sa d-demm ta Żakkarija bin Berakija, li intom qatiltu bejn it-tempju u l-artal. Tassew ngħid lilkom li dawn kollha se jiġu fuq din il-ġenerazzjoni. Ġerusalemm, Ġerusalemm, li toqtol il-

profeti u tirġem bil-ġebel dawk li huma mibgħuta lejha! Kemm-il darba ridt niġbor it-tfal tiegħek, kif tiġbor għasfur iż-żgħażagħ tagħha taħt il-ġwienaħ, iżda intom ma ridtux. Ara, id-dar tagħkom se titħalla mitruka. Ngħid għax lilkom, mhux se tarawni minn issa sakemm tgħidu, Imbierek li ġej f'isem il-Mulej.

24

U wara li ħareġ, Ġesù kien sejjer mit-tempju, u ġew id-dixxipli tiegħu biex juru lilu l-bini tat-tempju. U Ġesù qalilhom: Ma tarawx dawn il-ħwejjeġ kollha? Tassew ngħidilkom, mhux se titħalla hawn ġebla fuq ġebla, li mhux se tinqered. Waqt li kien bilqiegħda fuq il-muntanja taż-żebbuġ, ġew għandu d-dixxipli waħedhom u qalulu, Għidilna meta se jkunu dawn l-affarijiet, u x'inhu s-sinjal tal-preżenza tiegħek u tat-tlestija tal-età? U wieġeb Ġesù qal lilhom: Araw li ħadd ma jdawwarkom. Għax ħafna se jiġu fl-ismi tiegħi u jgħidu, Jiena hu l-Kristu, u se jqarrqu lil ħafna. Intom se tkunu se tisimgħu gwerer u smigħ ta gwerer, araw la tinkwetatux, għax huwa meħtieġ li jseħħ kollox, imma għadha mhix it-tmiem. Għax se tqum nazzjon fuq nazzjon u renju fuq renju, u se jkunu hemm ġuħ u pesti u terremoti skont postijiet; imma dawn kollha bidu ta uġigħ tat-tqala. Imbagħad se jagħtukom f'tribulazzjoni u se joqtlukom, u intom tkunu mibgħuda minn in-nazzjonijiet kollha minħabba ismi. U mbagħad ħafna se jitbiegħdu, u lil xulxin se jittradixxi u se jobogħdu lil xulxin. U ħafna profeti foloz se jqumu u se jdgħallu

lil ħafna, u minħabba li l-illeġittimità tiżdied l-imħabba tal-ħafna se tibred. Iżda dak li jissaporta sat-tmiem, dan se jkun salvat. U se jiġi pproklamat dan l-aħbar it-tajjeb tar-renju fid-dinja kollha abitata bħala xhieda lin-nazzjonijiet kollha, u mbagħad se jiġi t-tmiem. Meta allura taraw l-abominazzjoni tad-deżolazzjoni li tkellmet permezz ta Danjel il-profeta wieqfa f'post qaddis, dak li jaqra jifhem, imbagħad dawk li fil-Ġudea jħarbu lejn il-muntanji, dak li fuq is-saqaf ma jinżilx jieħu l-affarijiet mid-dar tiegħu, u dak li fl-għalqa ma jdurx lura jieħu l-ħwejjeġ tiegħu. Iżda woe lil dawk li jkunu tqal u lil dawk li jkunu qed ireddgħu f'dawk il-jiem. Itolbu iżda sabiex ma ssirx il-ħarba tagħkom fix-xitwa u lanqas fis-Sibt. Għax dak iż-żmien se jkun hemm tribulazzjoni kbira, bħal ma qatt ma sar minn bidu d-dinja sa issa, u lanqas qatt mhux se jsir. U jekk ma kinux imqassra dawk il-jiem, ma kien isalva ħadd, iżda minħabba l-magħżulin se jkunu mqassra dawk il-jiem. Imbagħad jekk xi ħadd jgħidilkom, ara hawn il-Kristu jew hawn, la temmnu; għax se jqumu kristijiet foloz u profeti foloz u se jagħtu sinjali kbar u għeġubijiet, sabiex iżommu fit-triq ħażin, jekk possibbli, anki l-magħżulin. Ara, jien għidt lilkom qabel. Jekk għalhekk jgħidulkom, ara fid-deżert hu, tħarġux, ara fil-kmamar ġewwa, temmnux; għax bħalma l-berqa toħroġ mill-lvant u tidher sal-punent, hekk se tkun ukoll il-preżenza tal-iben tal-bniedem; għax fejn ikun il-karkassa, hemm jinġabru l-ajkli. Immedjatament wara t-tribulazzjoni ta dawk il-jiem, ix-xemx se tkun skurita u l-qamar mhux se jagħti d-dawl tiegħu, u l-kwiekeb se jaqgħu mis-sema, u l-qawwiet tas-smewwiet se jiġu mkeċċija. U mbagħad se jidher is-sinjal tal-Iben tal-bniedem fis-

sema, u mbagħad se jibku t-tribujiet kollha tal-art u se jaraw lill-Iben tal-bniedem ġej fuq is-sħab tas-sema b'qawwa u glorja kbira. U se jibgħat il-messaġġiera tiegħu b'vuċi ta tromba kbira, u huma se jiġbru flimkien il-magħżula tiegħu mill-erbgħa irjieħ, mill-estremi tas-smewwiet sa l-estremi tagħhom. Imma mit-tina tat-tin tgħallmu l-parabbola. Meta diġà l-fergħa tagħha ssir artab u l-weraq joħroġ, tafuh li qrib is-sajf; hekk ukoll intom meta taraw dawn kollha, tafuh li qrib huwa fuq il-bibien. Tassew ngħid lilkom, mhux se tgħaddi din il-ġenerazzjoni sakemm ma jsirux dawn l-affarijiet kollha. Is-sema u l-art se jgħaddu, iżda l-kliem tiegħi qatt mhux se jgħaddi. Dwar dak il-jum u dik is-siegħa ħadd ma jaf, lanqas il-messaġġieri tas-smewwiet, ħlief Missieri biss. Bħal ma kienu l-jiem ta Noe, hekk se tkun il-preżenza tal-Iben tal-bniedem. Bħal ma kienu fil-jiem qabel l-għargħar jieklu u jixorbu, jiżżewġu u jagħtu fiż-żwieġ, sa liema jum daħal Nwè fl-arka, u ma kinux jafu sa ma ġie l-għargħar u ħa lil kulħadd, hekk se tkun ukoll il-preżenza tal-Iben tal-bniedem. Mbagħad tnejn se jkunu fl-għalqa, wieħed jittieħed u wieħed jitħalla; tnejn nisa jitħanu fil-mitħna, waħda tittieħed u waħda titħalla. Oqogħdu fuq il-ħarsa mela, għaliex ma tafux f'liema siegħa jiġi s-Sid tagħkom. Iżda intom tafu dan: li kieku kien jaf is-sid tad-dar f'liema gwardja jiġi l-ħalliel, kien ikun ħares u ma kienx ikun ħalla li tinqered id-dar tiegħu. Minħabba dan, intom ukoll kunu lesti, għax fis-siegħa li ma taħsbux fiha l-Iben tal-bniedem jiġi. Min allura huwa l-ilsir fidil u prudenti, li s-sid tiegħu ħatar fuq is-servizz tiegħu biex jagħti lilhom l-ikel fil-ħin? Imbierek dak il-skjav li meta jiġi sidu se jsib jagħmel hekk. Tassew ngħid lilkom li se jaħtru fuq il-possessjonijiet kollha

tiegħu. Jekk iżda jgħid dak l-ilsir ħażin f'qalbu tiegħu, qed jiddawwar is-sid tiegħi biex jiġi, u jibda jdoqq lill-sħab ilsiera tiegħu, u jiekol u jixrob ma dawk li qed jiskru, jiġi s-sid ta dak l-ilsir f'jum li ma jistenniex u f'siegħa li ma jafx, u jaqsmu f'nofs, u l-parti tiegħu ma l-ipokriti jpoġġi; hemm ikun il-biki u t-tgħażżiż tas-snien.

25

Imbagħad is-saltna tas-smewwiet se tkun xebħa għaxar verġni, li wara li ħadu l-lampi tagħhom ħarġu biex jiltaqgħu mal-għarus. Ħamsa minnhom kienu għoqlin, u l-ħamsa l-oħra kienu bla għaqal. Li kienu stulti wara ħadu t-torċi tagħhom ma ħadux magħhom żejt; iżda l-għaqlin ħadu żejt fil-vażi tagħhom mat-torċi tagħhom. Iżda waqt li l-għarus kien qed jiddawwar, kollha saru ngħasanin u raqdu. F'nofs il-lejl iżda saret għajta, Ara, l-għarus ġej! Oħorġu lejn il-laqgħa tiegħu. Mbagħad qamu l-verġni kollha dawk u żejnu l-lampi tagħhom. Il-bniet il-foolish qalu lill-bniet il-wise: Agħtuna ftit miż-żejt tagħkom, għax il-lampi tagħna qed jintfew. Wieġbu iżda l-għaqlin u qalu: Le, ħalli ma jkunx biżżejjed għalina u għalikom. Morru aktar lejn dawk li jbiegħu u ixtru għalikom infuskom. Waqt li telqu biex jixtru, wasal l-għarus u dawk li kienu lesti daħlu miegħu fit-tieġ, u ngħalqet il-bieb. Aktar tard iżda ġew ukoll il-verġni l-oħra u qalu, Sinjur, sinjur, iftaħ għalina. Imma hu wieġeb u qal, Tassew ngħidilkom, ma nafx lilkom. Oqogħdu fuq il-gwardja għalhekk, għaliex ma tafux il-jum u lanqas is-siegħa li fiha l-Iben tal-

bniedem jiġi. Bħal ma raġel li kien sejjer barra mid-dar sejjaħ lill-ilsiera tiegħu stess u għadda lilhom il-proprjetajiet tiegħu, u lil wieħed tah ħames talenti, u lil ieħor tnejn, u lil ieħor wieħed, lil kull wieħed skont il-qawwa tiegħu stess, u mar barra mid-dar minnufih. Imma wara li mar, dak li ħa l-ħames talenti ħadem fihom u għamel oħra ħames talenti. L-istess ukoll dak li kiseb it-tnejn, kiseb huwa wkoll tnejn oħra. Iżda dak li ħa l-wieħed mur ħaffer fl-art u ħeba l-fidda tas-sid tiegħu. Wara żmien twil jiġi s-sid ta dawk l-ilsiera u jiswa l-kont magħhom. U wara li resaq dak li ħa l-ħamsa talenti, ppreżenta ħamsa talenti oħra u qal: Sinjur, ħamsa talenti affidajtli; ara, ħamsa talenti oħra rbħajt fuqhom. Qal lilu s-sid tiegħu: Tajjeb, ilsir tajjeb u fidil! Fuq ftit kont fidil, fuq ħafna se npoġġik. Idħol fil-ferħ tas-sid tiegħek. Wara li approċċja, dak li kien ħa ż-żewġ talenti qal: Sinjur, żewġ talenti fdajtli. Ara, rbħajt żewġ talenti oħra fuqhom. Qal lilu s-sid tiegħu: Tajjeb, ilsir tajjeb u fidil! Fuq ftit kont fidil, fuq ħafna se npoġġik. Idħol fil-ferħ tas-sid tiegħek. U wkoll dak li kien ħa t-talent wieħed resaq u qal: sinjur, kont naf lilek li int raġel iebes, tħassad fejn ma żrajtx u tiġbor minn fejn ma xerridtx, u billi kont beżgħat mort u ħbejt it-talent tiegħek fl-art, ara għandek dak li hu tiegħek. Wieġeb imma s-sid tiegħu qal lilu: ilsir ħażin u pigru, kont taf li niħsod fejn ma żrajtx u niġbor minn fejn ma xerridtx. Kien meħtieġ mela li int tarmix il-fidda tiegħi lill-bankieri, u meta ġejt jiena kont nirċievi dak tiegħi flimkien ma l-imgħax. Ħudu għalhekk minnu t-talent u agħtuh lil dak li għandu l-għaxar talents. Għax lil kull min għandu se jingħata u se jkollu abbundanza, iżda minn dak li m'għandux anke dak li għandu se jitneħħa minnu. U l-ilsir l-inutli armuh l barra fid-

dlam ta barra; hemm se jkun il-biki u l-griżż tas-snien. Meta jiġi l-iben tal-bniedem fil-glorja tiegħu u l-messaġġiera qaddisin kollha miegħu, imbagħad joqgħod fuq it-tron tal-glorja tiegħu, u jinġabru quddiemu l-ġnus kollha, u jifridihom minn xulxin bħal ma r-ragħaj jifrid in-nagħaġ mill-mogħoż iż-żgħar, u jpoġġi n-nagħaġ fuq il-lemin tiegħu u l-mogħoż fuq ix-xellug. Imbagħad ir-re se jgħid lil dawk fuq il-lemin tiegħu: Ejjew intom l-imbierka ta Missieri, irstu r-renju li ġie ppreparat għalikom minn meta nħoloq id-dinja. Kont bil-ġuħ għax, u tawni niekol, kont bil-għatx, u tawni nixrob, kont barrani, u ġabrajtuni, kont għeri, u lbistuni, kont marid, u żartuni, kont fil-ħabs, u ġejtu għandi. Imbagħad il-ġusti jwieġbu lilu u jgħidu: Mulej, meta rajanek bil-ġuħ u tajnielek ikel, jew bil-għatx u tajnielek x'tixrob? Meta qatt rajajna lilek barrani u ġbarnaħ, jew għeri u lbisnieh? Meta darawk dgħajjef jew fil-ħabs, u ġejna għandek? U wieġeb, is-Sultan se jgħid lilhom: Tassew ngħidilkom, dak kollu li għamiltu lil wieħed mill-iżgħar fost dawn l-aħwa tiegħi, lili għamiltuh. Imbagħad se jgħid ukoll lil dawk tax-xellug: Morru l bogħod minni, intom l-imsaħħtin, lejn in-nar l-etern li ġie ppreparat għad-djaul u għall-messaġġieri tiegħu. Kont bil-ġuħ għax, u ma tajtuniex niekol, kont bil-għatx, u ma tajtuniex nixrob, kont barrani, u ma ġbartunix, kont għeri, u ma lbistuniex, kont dgħajjef u fil-ħabs, u ma żortuniex. Imbagħad se jwieġbu lilu u huma wkoll jgħidu: Sinjur, meta rajna lil int bil-ġuħ jew bil-għatx jew barrani jew għeri jew dgħajjef jew fil-ħabs, u ma servejna lil int? Mbagħad se jwieġeb lilhom u jgħid: Tassew ngħid lilkom, dak li ma għamiltu lil wieħed mill-iżgħar fost dawn, lanqas lili ma għamiltu. U se jmorru dawn għal kastig etern, iżda l-ġusti

għal ħajja eterna.

26

U ġara li meta Ġesù temm dan il-kliem kollu, qal lid-dixxipli tiegħu: Intom tafu li wara jumejn il-Għid iseħħ, u l-Iben tal-bniedem jingħata biex jiġi msallab. Imbagħad inġabru l-qassisin kbar u l-kittieba u x-xjuħ tal-poplu fil-kurtil tal-qassis il-kbir li kien jissejjaħ Kajafa, u ħadu parir sabiex b'ingann jaqbdu lil Ġesù u joqtluh. Iżda kienu qed jgħidu: Mhux matul il-festa, sabiex ma jsirx disturb fost il-poplu. Meta Ġesù kien f'Betanja fid-dar ta Xmun il-lebbruż, resqet lejh mara li kellha flixkun tal-alabastru ta għatr prezzjuż ħafna, u xerrditu fuq rasu waqt li kien imteni. Meta raw dan, id-dixxipli tiegħu kienu indinnjati u qalu, Għal xiex din il-ħsara? Kien jista għax dan iż-żejt setgħa jinbiegħ għal ħafna flus u jingħata lill-foqra. Wara li kien jaf, Ġesù qal lilhom: Għaliex qed tagħtu tbatija lill-mara? Għax għamel xogħol sabiħ lejja. Il-foqra għax dejjem għandkom magħkom, iżda lili mhux dejjem għandkom. Għax din li xerrdet dan iż-żejt fuq ġismi, għamlet dan biex tidfen lili. Tassew ngħid lilkom, fejn ukoll jiġi pproklamat dan l-Evanġelju fid-dinja kollha, se jitkellem ukoll dak li għamlet din bħala tifkira tagħha. Imbagħad wieħed mit-tnax, li jissejjaħ Ġuda Iskarjota, mar lejn il-qassisin kbar u qal: x'triduni tagħtuni, u jiena nagħtilkom lilu? U dawn waqfu lilu tletin biċċa fidda. U minn dak iż-żmien kien qed ifittex opportunità sabiex jagħtih. Fl-ewwel jum tal-ħobż mhux imħammar, id-dixxipli ġew għand Ġesù u qalulu: Fejn trid

li nippreprawlek biex tiekol l-Għid? Imma hu qal, Morru fil-belt għand dak il-bniedem u għidulu, L-Imgħallem jgħid: Iż-żmien tiegħi qrib hu, għandek se nagħmel il-Għid mad-dixxipli tiegħi. U għamlu d-dixxipli kif ordna lilhom Ġesù, u ppreparaw il-Għid. Filgħaxija meta seħħet, huwa kien imtedd mal-tnax. U waqt li kienu qed jieklu, qal: Tassew ngħidilkom li wieħed minnkom se jittradixxi lili. U mimduma ħafna bdew jgħidulu kull wieħed minnhom: Mhux jien, Mulej? Iżda hu wieġeb u qal: Dak li għamel tgħammis miegħi fid-dixx l-id, dan se jittradixxini. Il-Bin tal-bniedem tassew imur kif huwa miktub dwaru, iżda woe lil dak il-bniedem li permezz tiegħu l-Bin tal-bniedem qed jiġi tradut. Tajjeb kien għalih kieku dak il-bniedem ma kienx twieled. Wieġeb imma Ġuda, dak li kien qed jagħtih, qal: mhux jiena, rabbi? Jgħidlu, Int għedt. Waqt li kienu qed jieklu huma, wara li ħa Ġesù l-ħobż u wara li ra raġel, qasam u kien qed jagħti lid-dixxipli u qal: ħudu kulu; dan huwa l-ġisem tiegħi; u wara li ħa l-kalċi u wara li ra raġel, ta lhom waqt li kien qed jgħid: ixorbu minnu lkoll; għax dan huwa d-demm tiegħi tal-patt il-ġdid li qed jitferra għal ħafna għall-maħfra tad-dnubiet. Ngħid lilkom li minn issa l quddiem ma nixrobx minn dan il-frott tal-vinja sa dak il-jum meta nixrob lilu ġdid magħkom fis-Saltna ta Missieri. U wara li kantaw innu, ħarġu lejn il-muntanja taż-żebbuġ. Imbagħad jgħid lilhom Ġesù: intom ilkoll se titkixxfu fija f'din il-lejl; għax hu miktub, se ninqata r-ragħaj, u se jinfirxu n-nagħaġ tal-merħla; imma wara li nqum jien se nimxi qabilkom lejn il-Galilija. Wieġeb iżda Pietru u qallu: Jekk ilkoll se jaqgħu minħabba fik, jien qatt mhux se naqgħa. Qal lilu Ġesù: Tassew ngħidlek li f'din il-lejl, qabel ma jgħajjat is-serduk, tliet darbiet

se tinnegani. Jgħidlu Pietru: Anki jekk ikun meħtieġ li mmut miegħek, mhux se niċħadlek. Bl-istess mod ukoll id-dixxipli kollha qalu. Mbagħad Ġesù mar magħhom f'post imsejjaħ Ġetsemani, u qal lid-dixxipli: Oqogħdu hawn sakemm immur nitlob hemm. U wara li ħa lil Pietru u liż-żewġ ulied ta Żebedew, beda jkun imħasseb u mweġġa. Imbagħad Ġesù jgħid lilhom: Imdejqa ħafna hija ruħi sa mewt. Ibqgħu hawn u oqogħdu attenti miegħi. U wara li miexi l quddiem ftit, waqa fuq wiċċu jitlob u jgħid: Missieri, jekk possibbli, ħalli jgħaddi minni dan il-kalċi, iżda mhux kif irrid jien, iżda kif trid int. U ġie lejn id-dixxipli u sab lilhom rieqda, u qal lil Pietru: hekk ma stajtux siegħa waħda żżommu l-għassa miegħi? Żommu l-għassa u itolbu, sabiex ma tidħlux fit-tentazzjoni; l-ispirtu tabilħaqq ħerqan, iżda l-laħam dgħajjef. Mill-ġdid, għat-tieni darba, wara li mar il bogħod, talab u qal: Missieri, jekk dan il-kalċi ma jistax jgħaddi minni sakemm ma nixrobux minnu, ikun magħmul il-wille tiegħek. U meta ġie, sabha mill-ġdid rieqda, għax għajnejhom kienu mtaqqlin. U wara li ħallihom u telaq mar mill-ġdid talab mit-tielet darba u qal l-istess kliem. Imbagħad ġie lejn id-dixxipli tiegħu u qal lilhom: qegħdin torqdu issa u mistrieħin? Ara wasal il-ħin u l-Iben tal-bniedem qed jingħata f'idejn midinbin. Qumu, ejjew, ara wasal dak li qed jittradixxini. U waqt li kien għadu qed jitkellem, ara, Ġuda, wieħed mit-tnax-il, wasal, u miegħu folla kbira b'xwabel u lsien minn għand il-qassisin il-kbar u l-anzjani tal-poplu. Iżda dak li kien qed jagħtih ta lil huma sinjal u qal, Lil min se nbuslu, hu huwa; aqbduh. U immedjatament wara li resaq lejn Ġesù, qal: Sliem, Rabbi, u biesu. Imma Ġesù qal lilu: Ħabib, għal dak li ġejt għalih.

Mbagħad wara li ressqu, poġġew l-idejn fuq Ġesù u qabdu lilu. U ara, wieħed minn dawk li kienu ma Ġesù medd idu, qabad is-sejf tiegħu, u laqat lill-qaddej tal-arċisaqaf u qatalu widnu. Imbagħad Ġesù jgħidlu: Dawwar lura s-sejf tiegħek fil-post tiegħu, għax dawk kollha li jieħdu s-sejf bis-sejf se jmutu. Jew taħseb li ma nistax issa nsejjaħ lil missieri, u se jipprovdili aktar minn tnax-il leġjun ta messaġġiera? Kif allura jiġu mitmuma l-Kitbiet li hekk huwa meħtieġ li jsir? F'dik is-siegħa qal Ġesù lill-folol: Bħal kontra ħalliel ħriġtu b'xwabel u l-injam biex taqbduni? Kuljum kont bilqiegħda ngħallem fit-tempju fostkom, u ma qbadtunix. Dan kollu ġara biex jitwettqu l-kitbiet tal-profeti. Imbagħad id-dixxipli kollha ħallewh u ħarbu. Iżda dawk li qabdu lil Ġesù mexxewh lejn Kajfa l-arċisqof, fejn l-iskritturi u l-anzjani kienu miġbura. Pietru kien qiegħed isegwih minn bogħod sa l-ġnien tal-qassis il-kbir, u wara li daħal ġewwa qagħad mal-assistenti biex jara t-tmiem. Il-qassisin il-kbar u x-xjuħ u l-kunsill kollu kienu qed ifittxu xhieda folza kontra Ġesù sabiex jgħadduh għall-mewt, u ma sabux; u ħafna xhieda folza kienu ġew il quddiem, ma sabux. Aktar tard iżda resqu żewġ xhieda foloz u qalu: dan qal, nista neqred it-tempju ta Alla u fi tliet ijiem nibnih mill-ġdid. U qam il-qassis il-kbir u qal lilu: m'għandekx x'twieġeb? Xi qed jixhdu dawn kontrik? Iżda Ġesù kien silenzjuż. U wieġeb il-qassis il-kbir u qal lilu: Niġġurak lilek skont Alla l-ħaj biex tgħidilna jekk int il-Kristu l-iben ta Alla. Jgħidlu Ġesù: Inti qult, iżda ngħidilkom, minn issa l quddiem taraw lill-Iben tal-bniedem bilqiegħda fuq il-lemin tal-qawwa u ġej fuq is-sħab tas-sema. Imbagħad il-qassis il-kbir qaċċa l-ħwejjeġ tiegħu u qal li huwa bbestimja; x'għad għandna bżonn

xhieda Ara issa smajtu l-blasfemja tiegħu; x'jidher lilkom? Dawk li wieġbu qalu: Ħati tal-mewt huwa. Imbagħad bżqu fuq wiċċu u lkmu lilu, u oħrajn laqmu lilu u qalu: itbassar lilna, Kristu, min hu li laqtek? Pietru kien qiegħed barra fil-kourt, u resqet lejh mara żagħżugħa u qaltlu: Int ukoll kont ma Ġesù l-Galilean. Iżda huwa ċaħad quddiemhom ilkoll u qal, Ma nafx x'qed tgħid. Wara li ħareġ, rat lilu waħda oħra lejn il-bieb u qalet lilhom: Dan ukoll kien ma Ġesù n-Nażarenu. U mill-ġdid ċaħad bil-ġurament li ma jafux lill-bniedem. Wara ftit, dawk li kienu wieqfa ġew u qalu lil Pietru: Tassew inti wkoll minnhom int, għax il-kelma tiegħek tagħmlek ċar. Imbagħad beda jillaqqa u jaħlef li ma nafx lir-raġel. U minnufih is-serduk għajjat. U ftakar Pietru l-kelma ta Ġesù li kien qal lilu li qabel ma jsejjaħ is-serduk tliet darbiet int se tiċħdu lili, u telaq barra u beka b'mod morr.

27

Filgħodu meta sar, kunsill ħadu l-qassisin il-kbar kollha u l-anzjani tal-poplu kontra Ġesù sabiex imietu lilu, u wara li rbutuh lilu mexxewh u għaddewh lilu lil Ponzju Pilatu l-gvernatur. Imbagħad meta ra Ġuda li kien qed jagħtih lilu li ġie kkundannat, pentu u rritorna t-tletin biċċa fidda lill-qassisin kbar u lill-anzjani u qal: dnibt meta għaddejt demm innoċenti. Imma huma qalu: X'għandu x'jaqsam magħna? Int se tara. U wara li tefa il-fidda fit-tempju,irtira, u wara li mar il bogħod inħenaq. Il-qassisin kbar iżda, wara li ħadu l-fidda, qalu: Mhux permess li nitfgħuhom fit-teżor, peress li huma prezz ta demm. U

wara li ħadu kunsill, xtraw minnhom l-għalqa tal-fuħħar għal difna tal-barranin; għalhekk dik l-għalqa nkitbet għalqa ta demm sa llum il-ġurnata. Imbagħad twettaq dak li nqal permezz ta Ġeremija l-profeta li qal: u ħadu t-tletin biċċa fidda, il-prezz ta dak li kien ipprezzat li dawn ipprezzaw minn ulied Iżrael, u taw huma fil-għalqa tal-fuħħar, kif ordnali s-Sid. U Ġesù qam quddiem il-mexxej; u l-mexxej staqsieh u qal: Inti l-sultan tal-Lhud? U Ġesù qallu: int tgħid. U meta kien qed jiġi akkużat minn il-qassisin il-kbar u l-anzjani, xejn ma wieġeb. Imbagħad Pilatu jgħid lilu, Mhux qed tisma kemm qed jixhdu kontra tiegħek? U ma weġibx lilu lanqas b'kelma waħda, sabiex il-gvernatur stagħġeb ħafna. Skont il-festa, il-mexxej kien imdorri li jirrilaxxa priġunier wieħed lill-folla, dak li kienu jixtiequ huma. Kellhom dak iż-żmien ħabs distint imsejjaħ Barabba. Meta nġabru għalhekk, qalilhom Pilatu: Lil min trid li nirrilaxxa għalikom? Barabba jew Ġesù li jissejjaħ il-Kristu? Kien jaf li minħabba l-għira wassluh. Waqt li kien bilqiegħda fuq il-pjattaforma, martu bagħtet għandu tgħidlu: Xejn lilek u lil dak il-ġust, għax illum sofrejt ħafna f'ħolma minħabba fih. Iżda l-qassisin kbar u l-anzjani pperswadew lill-folol biex jitolbu lil Barabba, u biex Ġesù jqattlu. Wara li wieġeb, il-mexxej qal lilhom: Liema wieħed minn it-tnejn triduni li nħalli libre għalikom? Iżda huma qalu: Barabba. Jgħidilhom Pilatu: X'se nagħmel allura b'Ġesù li jissejjaħ Kristu? Jgħidulu l-kollha: Jitfassal fuq is-salib. Imma l-mexxej qal: X'ħażin għamel? Iżda huma kienu qed jgħajtu b'mod eċċessiv u jgħidu: Ejja jiġi msallab. Wara li ra Pilatu li xejn ma kien qed jgħin, imma pjuttost kien qed isir taqlib, ħa ilma u ħasel idejh quddiem il-folla u qal: Innoċenti jiena mid-demm tal-

ġust dan; intom taraw. U wieġeb il-poplu kollu u qal: Id-demm tiegħu fuqna u fuq it-tfal tagħna. Imbagħad ħeles lilhom lil Barabba, iżda lil Ġesù, wara li ġeldu, wasslu biex jiġi msallab. Imbagħad is-suldati tal-mexxej, wara li ħadu lil Ġesù fil-pretorju, ġabru fuqu l-korti kollha; u wara li qaxxruh poġġew fuqu mantell aħmar, u wara li nsiġu kuruna minn xewk poġġewha fuq rasu u qasba fuq il-lemin tiegħu, u wara li nżlu fuq irkopptejhom quddiemu bdew jistħażżew bih u qalu: Ferħan, ir-re tal-Lhud; u wara li bżqu fuqu ħadu l-qasba u bdew iħabbtu fuq rasu. U meta stħażżew bih, neżżgħulu l-mantell u liebsuh il-ħwejjeġ tiegħu, u mexxewh biex isallib. Meta kienu ħierġin barra, sabu raġel Ċirenaiku jismu Xmun, u dan ġiegħluh biex iġorr is-salib tiegħu. U wara li waslu f'post imsejjaħ Golgotha, li huwa msejjaħ post tal-kranju, tawh jixrob ħall imħallat ma marra; u wara li dawwaq ma ridx jixrob. Wara li sawwbuh, qasmu l-ħwejjeġ tiegħu billi tefgħu l-lott, u bilqiegħda kienu qed iħarsu lejh hemm. U poġġew il fuq minn rasu l-kawża tiegħu miktuba: Dan huwa Ġesù, is-Sultan tal-Lhud. Imbagħad ġew msallab miegħu żewġ ħallelin, wieħed fuq il-lemin u wieħed fuq ix-xellug. Dawk li kienu qed jgħaddu kienu qed jibbestmjaw lilu u jħarrku rashom u jgħidu: Dak li jeqred it-tempju u jibnih fi tliet ijiem, salva lilek innifsek; jekk int Bin Alla, niżel mis-salib. L-istess ukoll il-qassisin il-kbar jistħarġu ma l-iskribi u l-anzjani u l-Fariżej kienu qed jgħidu: Lil oħrajn salva, lilu nnifsu ma jistax isalva; jekk hu sultan ta Iżrael, jinżel issa mis-salib u nemmnu fih; huwa fida fuq Alla, ħa jeħilsu issa, jekk irid lilu; għax qal li ta Alla jien bin. L-istess ħaġa wkoll il-ħallelin li kienu msalbin miegħu kienu jirrimproveraw lilu. Imma mis-sitt

siegħa, dlam sar fuq l-art kollha sad-disgħa siegħa. Madwar is-sagħa disa, Ġesù għajjat b'leħen kbir u qal: Eli, Eli, lema sabachthani? Dan huwa, Alla tiegħi Alla tiegħi, għaliex abbandunajt lili? Xi wħud minn dawk li kienu qegħdin hemm, wara li semgħu, kienu qed jgħidu li dan qiegħed isejjaħ lil Elija. U immedjatament wieħed minnhom ġera u ħa sponża, mlieha bl-ħall, u poġġieha fuq qasba u tah jixrob. Il-bqija kienu qed jgħidu, Ħalli naraw jekk jiġi Elija biex isalvah. Imma Ġesù, wara li għajjat mill-ġdid b'vuċi kbira, ħalla l-ispirtu. U ara, il-purtina tat-tempju nqasmet f'tnejn minn fuq sa isfel, u l-art inxteħtet u l-blat inqasmu, u l-oqbra nfetħu u ħafna korpi tal-qaddisin li kienu rieqda tqajmu, u wara li ħarġu mill-oqbra, wara l-qawmien tiegħu daħlu fil-belt il-qaddisa u dehru lil ħafna. Iċ-ċenturjun u dawk li kienu miegħu jħarsu lil Ġesù, meta raw it-terremot u dak kollu li seħħ, beżgħu ħafna u qalu: Tassew dan kien Bin Alla. Kien hemm ukoll nisa ħafna minn bogħod qed jaraw, li kienu segwew lil Ġesù minn il-Galilija qed jaqdu lilu; fosthom kienet Marija l-Maddalena, u Marija l-omm ta Ġakbu u Ġużi, u l-omm tal-ulied ta Żebedew. Meta seħħet il-filgħaxija, ġie raġel sinjur minn Arimatija, bl-isem Ġużepp, li hu wkoll kien dixxiplu ta Ġesù; dan wara li resaq lejn Pilatu talab il-ġisem ta Ġesù. Imbagħad Pilatu ordna li jkun mogħti lura l-ġisem. U wara li ħa l-ġisem, Ġużepp kefnu f'drapp tal-linen nadif, u poġġieh fil-qabar il-ġdid tiegħu li kien inqata fil-blata, u wara li daħrġa ġebla kbira għall-bieb tal-qabar mar. Kien hemm Marija l-Magdalena u Marija l-oħra, bilqiegħda quddiem il-qabar. Il-ġurnata ta wara, li hi wara t-tħejjija, inġabru l-qassisin kbar u l-Fariżej ma Pilatu u qalu: sinjur, ftakarna li dak l-ingannatur qal

meta kien għadu ħaj, wara tliet ijiem nqum. Ordna għalhekk li jsir żgurat il-qabar sat-tielet jum, ħalli qatt ma jiġu d-dixxipli tiegħu bil-lejl u jisirquh u jgħidu lill-poplu, Qam mill-mejtin, u tkun l-aħħar żball agħar mill-ewwel. Pilatu qalilhom: Għandkom gwardja; morru u sigurawhom kif tafu. Imma huma, wara li marru, sigurizzaw il-qabar billi ssiġillaw il-ġebla flimkien mal-gwardja.

28

Tard wara s-Sibt, meta kien qed jiddi lejn l-ewwel jum tas-Sibt, ġiet Marija l-Magdalena u l-oħra Marija biex jaraw il-qabar. U ara, seħħ terremot kbir, għax messaġġier tal-Mulej niżel mis-sema, resaq u daħrġet il-ġebla mill-bieb u kien bilqiegħda fuqha. Iżda d-dehra tiegħu kienet bħal berqa u l-ilbies tiegħu abjad bħas-silġ. Mill-biża tiegħu nħawdu l-gwardji u saru bħal mejtin. Wieġeb imma l-messaġġier qal lin-nisa: Ma tibżgħux intom; ngħarf għax intom qegħdin tfittxu lil Ġesù li kien imsallab. Mhux hawn; tqajjem għax kif qal. Ejjew raw il-post fejn kien mimdud is-Sidna. U malajr morru u qulu lid-dixxipli tiegħu li qam mill-mejtin, u ara hu se jmur qabilkom lejn il-Galilija, hemm tarawh, ara għedtilkom. U wara li ħarġu malajr mill-qabar b'biża u ferħ kbir, ġrew biex jirrapportaw lill-dixxipli tiegħu. U huma kienu sejrin biex irrappurtaw lid-dixxipli tiegħu, u ara Ġesù ltaqa magħhom u qalilhom: Ifirħu. In-nisa li resqu ħadu saqajh u adorawh. Mbagħad Ġesù jgħid lilhom: Tibżgħux, morru u rrapportaw lil ħuti sabiex jmorru fil-Galilija, u hemm

jarawni. Waqt li kienu qed jimxu, ara, xi wħud mill-gwardja ġew fil-belt u rrapportaw lill-qassisin kbar dak kollu li kien seħħ. U wara li nġabru flimkien mal-anzjani u ħadu kunsill, taw flus tal-fidda biżżejjed lis-suldati u qalu: Għidu li d-dixxipli tiegħu ġew bil-lejl u serquh waqt li aħna konna rieqdin. U jekk jinstema dan quddiem il-gvernatur, aħna se nipperswaduh u nagħmlulkom bla tħassib. Iżda wara li ħadu l-fidda, għamlu kif ġew mgħallmin. U din il-kelma nxterdet fost il-Lhud sal-lum. Il-ħdax-il dixxiplu marru lejn il-Galilija, lejn il-muntanja fejn Ġesù kien ordnalhom. U meta raw lilu adorawh, iżda xi wħud dubbitaw. U wara li approċċja, Ġesù tkellem lilhom u qal: Ingħatat lili l-awtorità kollha fis-sema u fuq l-art. Morru għamlu dixxipli l-ġnus kollha, mgħammidin lilhom fl-isem tal-Missier u tal-Iben u tal-Ispirtu s-Santu, tgħallmu lilhom iżommu kollox kemm kmandajt lilkom; u ara jiena magħkom inkun l-ġranet kollha sa tmiem iż-żmien. Amen.

Evanġelju skont San Mark

1

Il-bidu tal-aħbar it-tajjeb ta Ġesù Kristu, Bin Alla. Kif inkteb fil-profeti, ara jiena qed nibgħat il-messaġġier tiegħi qabel wiċċek, li se jipprepara t-triq tiegħek qabelek; vuċi ta wieħed jgħajjat fid-dežert, ipprepara t-triq tal-Mulej, agħmlu dritti l-mogħdijiet tiegħu, Ġwanni sar jgħammed fid-dežert u jipproklamaw magħmudija ta pentenża għal ħelsien tad-dnubiet. U kienet toħroġ lejh il-pajjiż kollu tal-Ġudea u l-Ġerusalemmin, u kienu qed jiġu mgħammdin ilkoll fix-xmara tal-Ġordan minnu, u huma jikkunfessaw id-dnubiet tagħhom. Kien Ġwanni liebsa xagħar ta ġemel u ċintura tal-ġilda madwar il-lumbi tiegħu, u kien jiekol ġradel u għasel selvaġġ. U kien qed jipprietka jgħid: Jiġi wara jien wieħed aktar b'saħħtu minni, li jien mhux kapaċi, anki jekk nitni, li nħoll iċ-ċinga taż-żraben tiegħu. Jien tabilħaqq mgħammadtkom fl-ilma, iżda hu se jgħammadkom fl-Ispirtu s-

Santu. U ġara f'dawk il-jiem li ġie Ġesù minn Nazaret tal-Galilija u kien mgħammed minn Ġwanni fil-Ġordan. U minnufih meta kien qiegħed jitla mill-ilma ra s-smewwiet qegħdin jinqasmu u l-Ispirtu bħal ħamiema nieżel fuqu; u leħen sar mis-smewwiet: Inti int il-iben tiegħi l-maħbub, fik jiena kont gost. U minnufih l-Ispirtu tefgħu l barra lejn id-deżert, u kien hemm fid-deżert erbgħin jum qed jiġi mġarrab minn Satana, u kien mal-bhejjem selvaġġi, u l-messaġġieri kienu qed jaqdu lilu. Wara li Ġwanni ġie mogħti, Ġesù ġie fil-Galilija jipproklamaw l-aħbar it-tajba tas-saltna ta Alla u jgħid li l-ħin ġie mimli u s-saltna ta Alla resqet viċin; indimu u emmnu fl-aħbar it-tajba. Waqt li kien jimxi ħdejn il-baħar tal-Galilija ra lil Xmun u lil Indri l-ħu tiegħu ta Xmun, qed jitfgħu xibka fil-baħar; kienu għax sajjieda; u qalilhom Ġesù: ejjew warajja, u nagħmilkom issiru sajjieda ta nies. U immedjatament ħallewha x-xbieki tagħhom u segwewh. U wara li mxa l quddiem minn hemm ftit, ra lil Ġakbu ta Żebedew u lil Ġwanni l-ħu tiegħu, u lilhom fil-dgħajsa jfasslu x-xbieki, u minnufih sejjaħ lilhom. U wara li ħallew lil missierhom Żebedew fid-dgħajsa mal-ħaddiema bil-paga, marru warajh. U daħlu f'Kapernaum, u minnufih fis-Sibt, wara li daħal fil-kongregazzjoni kien qed jgħallem. U kienu mistagħġba fuq it-tagħlim tiegħu, għax kien qed jgħallimhom bħala wieħed li għandu awtorità, u mhux bħall-iskribi. U kien fil-ġabra tagħhom raġel fi spirt mhux nadif, u għajjat jgħid: ea, x'għandna aħna u int, Ġesù Nażarenu? Ġejt biex teqridna? Naf lilek min int, il-qaddis ta Alla. U Ġesù ċċanfru u qallu: Kun silenzjuż u oħroġ minnu. U wara li kellha konvulżjoni lilu, l-ispirtu l-imniġġes, u wara li kienet ċajta b'vuċi kbira, ħarġet minnu. U kienu

mistagħġba l-kollha, tant li bdew jiddiskutu ma xulxin jgħidu: x'inhu dan? X'inhi din it-tagħlim il-ġdida, li skont l-awtorità u lill-spirti l-imniġġsa jikkmanda, u jobdu lilu? U ħarġet is-smigħ tiegħu minnufih f'ir-reġjun kollu ta madwar il-Galilija. U immedjatament wara li ħarġu mill-kongregazzjoni, daħlu fid-dar ta Simon u Andrija ma Ġakbu u Ġwanni. L-omm tal-mara ta Simon kienet mimduda u kienet tbati mid-deni. U minnufih jgħidulu dwariha. U wara li resaq, qajjimha wara li ħa l-id tagħha, u ħallieha d-deni minnufih, u serviet lilhom. Filgħaxija meta għarab ix-xemx, kienu qed iġibu lejh il-kollha dawk li kellhom ħażin u dawk li kienu poseduti mid-dimonji. U kienet il-belt kollha miġbura lejn il-bieb, u fejjaq ħafna li kellhom ħażin b'diversi mard, u keċċa ħafna demoni, u ma ħallihomx jitkellmu d-demoni, għax kienu jafu li hu kien il-Kristu. U filgħodu kmieni ħafna, wara li qam, ħareġ u mar lejn post deżert, u hemm kien qed jitlob. U segwewh lilu Xmun u dawk li kienu miegħu, u meta sabuh qalulu li kulħadd qed ifittxuk. U jgħid lilhom: Ejja mmorru fil-bliet li ġejjin, sabiex hemm ukoll nippritka, għax għal dan ħriġt. U kien jippriedka fil-kongregazzjonijiet tagħhom fil-Galilija kollha u kien ikeċċi d-demoni. U ġie lejh lebbruż qed jitolbu u jinżel fuq irkopptejh u jgħid lilu: Jekk int trid, tista tindifni. Imma Ġesù, li kellu ħniena, medd idu u messlu u qallu, Nixtieq, kun nadif. U wara li qal dan, minnufih il-lebbra marret il bogħod minnu, u tnaddaf. U wara li twiddbu miegħu b'mod qawwi, minnufih keċċieh u jgħidlu: Ara li ma tgħid xejn lil ħadd, imma mur uri lilek innifsek lis-saċerdot u offri dwar it-tindif tiegħek dak li ordna Mosè bħala xhieda lilhom. Imma hu, wara li ħareġ, beda jipproklamar ħafna u jxerred il-kelma, sabiex ma

setax aktar jidħol miftuħ fil-belt, iżda baqa barra f'postijiet deżerti, u kienu jiġu lejh minn kull naħa.

2

U daħal mill-ġdid f'Kapernaum wara xi jiem, u nstema li kien fid-dar. U immedjatament inġabru ħafna, hekk li ma kienx hemm aktar spazju, lanqas lejn il-bieb, u kien qed jitkellem magħhom il-kelma. U ġew lejh iġorru paralitiku, imerfugħ minn erbgħa; u ma kinux jistgħu jersqu lejh minħabba l-folla, neħħew is-saqaf fejn kien, u wara li ħaffru niżżlu l-mifrex, li fuqu l-paralitiku kien mimdud. Ra Ġesù l-fidi tagħhom u qal lill-paralitiku: Ibni, id-dnubiet tiegħek huma maħfura lilek. Kienu hemm xi wħud mill-iskribi hemm bilqiegħda u jirraġunaw fil-qlub tagħhom: Għaliex dan hekk jitkellem blażfemji? Min jista jaħfer dnubiet jekk mhux Alla waħdu? U minnufih wara li għaraf Ġesù bl-ispirtu tiegħu li hekk huma jaħsbu f'qalbhom, qal lilhom: Għaliex qegħdin taħsbu dawn il-ħwejjeġ fil-qlub tagħkom? X'inhu aktar faċli, li tgħid lill-paralitiku, Huma maħfura dnubietek, jew li tgħid, Qum u ħu l-mat tiegħek u mxi? Sabiex tkunu tafu li l-Iben tal-bniedem għandu awtorità li jaħfer dnubiet fuq l-art, jgħid lill-paralitiku: Lilek ngħidlek, qum u ħu l-mat tiegħek u mur fid-dar tiegħek. U qam immedjatament, u ħa l-mat u ħareġ quddiem il-kollha, sabiex stagħġbu l-kollha u glorifikaw lil Alla waqt li kienu jgħidu li qatt qabel ma rajna hekk. U ħareġ mill-ġdid ħdejn il-baħar, u l-folla kollha kienet ġejja lejh, u kien qed jgħallem lilhom. U waqt li kien għaddej ra

lil Levi bin Alfew, bilqiegħda fuq l-uffiċċju tat-taxxa, u jgħid lilu: segwini. U qam u segwih. U ġara li meta kien mistrieħ hu fid-dar tiegħu, ħafna ġbara tal-taxxi u midinbin kienu mistirħin flimkien ma Ġesù u mad-dixxipli tiegħu, għax kienu ħafna, u segwewh. U l-iskribi u l-Fariżej, wara li raw lilu jiekol ma il-ġbara tal-taxxi u l-midnbin, kienu qed jgħidu lid-dixxipli tiegħu: Għaliex ma il-ġbara tal-taxxi u l-midnbin jiekol u jixrob? U wara li sema, Ġesù jgħid lilhom: Mhux bżonn għandhom it-tabib dawk li huma b'saħħithom, iżda dawk li għandhom ħażin. Mhux ġejt biex insejjaħ lill-ġusti, iżda lill-midinbin għall-indiema. U kienu d-dixxipli ta Ġwanni u tal-Fariżej qed jisumu. U ġew u qalulu: Għaliex id-dixxipli ta Ġwanni u tal-Fariżej isum, iżda d-dixxipli tiegħek ma isumux? U qalilhom Ġesù: mhux jistgħu l-ulied tal-kamra taż-żwieġ, meta l-għarus magħhom huwa, isum? Kemm żmien li magħhom infushom għandhom l-għarus, ma jistgħux jisumu. Jiġu iżda jiem meta jitneħħa minnhom l-għarus, u mbagħad se jsum f'dawk il-jiem. Ħadd ma jqatta biċċa drapp mhux imqabbad fuq ilbies qadim, għax inkella l-mimlija l-ġdida tieħu mill-qadim, u jsir qsim agħar. U ħadd ma jarmi inbid ġdid fi qliegħ tal-ġilda antiki, jekk le, jinfaqa l-inbid il-ġdid il-qliegħ tal-ġilda, u l-inbid jitferra u l-qliegħ tal-ġilda jintilfu, imma inbid ġdid għandu jitpoġġa fi qliegħ tal-ġilda ġodda. U ġara li hu kien jgħaddi fis-Sibt permezz tal-għelieqi tal-qamħ, u d-dixxipli tiegħu bdew jagħmlu triq huma jaqilgħu l-spigi tal-qamħ. U l-Fariżej kienu qed jgħidu lilu: Ara x'jagħmlu fis-sibt li mhux permess. U hu kien qiegħed jgħid lilhom: Qatt ma qrajtu x'għamel David meta kellu bżonn u kien bil-ġuħ hu u dawk li kienu miegħu? Kif daħal fid-dar ta Alla fuq Abjatar il-qassis il-

kbir u kiel il-ħobż tal-preżentazzjoni, li mhuwiex permess li jittiekel ħlief mill-qassisin, u ta wkoll lil dawk li kienu miegħu? U kien qiegħed jgħidilhom: Is-sibt sar minħabba l-bniedem, mhux il-bniedem minħabba s-sibt; għalhekk il-Iben tal-bniedem huwa sid tas-sibt ukoll.

3

U daħal mill-ġdid fil-kongregazzjoni, u kien hemm raġel li kellu l-id mixwija. U kienu qed josservawh jekk fis-Sibt kien se jfejqu, sabiex ikunu jistgħu jakkużawh. U jgħid lill-bniedem li kellu l-id mixjuħa, Qum fil-nofs. U jgħidilhom: huwa permess fis-Sibt li tagħmel tajjeb jew li tagħmel ħażin? Nsalva ruħ jew noqtol? Iżda huma saktew. U wara li ħares madwarhom b'rabja, ikun imdejjaq ħafna fuq il-qaswa tal-qalb tagħhom, jgħid lill-bniedem: Estendi idek. U stenda, u ġiet restawrata l-id tiegħu sana bħall-oħra. U l-Fariżej ħarġu immedjatament ma l-Erodijani u kienu jagħmlu kunsill kontra tiegħu, sabiex jeqirdu lilu. U Ġesù rtira ma id-dixxipli tiegħu lejn il-baħar; u ħafna nies minn il-Galilija segwew lilu, u minn il-Ġudea u minn Ġerusalemm u minn l-Idumea u lil hinn mill-Ġordan u dawk ta madwar Tiru u Sidone, ħafna nies, wara li semgħu kemm kien qed jagħmel, ġew għandu. U qal lid-dixxipli tiegħu sabiex dgħajsa żgħira tkun lesta għalih minħabba l-folla, sabiex ma jimbuttux lilu; għax ħafna fejjaq, hekk li kienu jaqgħu fuqu sabiex jmissuh dawk kollha li kellhom plagħi; u l-spirti l-imniġġsa, meta kienu jarawh, kienu jaqgħu quddiemu u kienu jgħajtu u jgħidu li inti int il-Iben ta

Alla. U ħafna kien jirrimpruvera lilhom biex ma jagħmluhx magħruf. U tela fil-muntanja, u sejjaħ lil dawk li ried hu, u marru lejh. U għamel tnax, sabiex ikunu miegħu u sabiex jibgħat lilhom jipproklamaw u jkollhom awtorità jfejqu l-mard u jkeċċu d-demonji. U poġġa isem lil Simon, Pietru, u Ġakbu bin Żebedew u Ġwanni l-ħu ta Ġakbu. U poġġa lilhom ismijiet Boanerġes, li huwa ulied tar-ragħad. U Indri u Filippu u Bartilmew u Mattew u Tumas u Ġakbu bin Alfew u Taddew u Simon il-Kananew u Ġuda Iskariota, li hu wkoll wasslu. U jiġu f'dar, u tiġbor flimkien mill-ġdid il-folla, sabiex ma jkunux jistgħu huma lanqas jieklu l-ħobż. U wara li semgħu, dawk minn ħdejh ħarġu biex jaqbduh, għax kienu qed jgħidu li kien ħiereġ minn sensih. U l-iskribi minn Ġerusalemm li kienu niżlu kienu qed jgħidu li għandu Beelżebul, u li bil-mexxej tad-demonji jkeċċi d-demonji. U wara li sejjaħhom, kien qiegħed jgħid lilhom f'parabboli: Kif jista Satana jkeċċi lil Satana? U jekk renju jinqasam kontra ruħu, ma jistax jibqa wieqaf dak ir-renju; u jekk dar tinqasam kontra ruħha, ma tistax tibqa wieqfa dik id-dar. U jekk is-Satana qam kontra lilu nnifsu u huwa maqsum, ma jistax jieqaf, imma għandu tmiem. Ħadd ma jista jisraq l-oġġetti tal-bniedem qawwi jekk jidħol f'daru, sakemm l-ewwel ma jorbotx lill-bniedem qawwi, u mbagħad jisraq daru. Tassew ngħidilkom li kollox se jkun maħfur lil ulied l-irġiel, id-dnubiet u l-bżieżaq kemm-il darba jibżqu; iżda min jibżaq kontra l-Ispirtu s-Santu, m'għandux maħfra għall-eternità, imma hu ħati ta ġudizzju etern; għax kienu qed jgħidu, għandu spirtu nieġes. Jiġu għalhekk l-omm tiegħu u ħutu, u waqt li kienu wieqfa barra, bagħtu lejh biex isejħulu. U kien qiegħed madwaru folla, u

qalulu: Ara, ommok u ħutek barra qegħdin ifittxuk. U wieġeb lilhom jgħid, Min hi l-omm tiegħi jew l-aħwa tiegħi? U wara li ħares madwar f'ċirku dawk li kienu qegħdin madwaru jgħid: ara l-omm tiegħi u l-aħwa tiegħi; għax min jagħmel ir-rieda ta Alla, dan hu ħija tiegħi u oħti tiegħi u ommi.

4

U erġa beda jgħallem ħdejn il-baħar, u nġabret lejh folla kbira, tant li hu daħal fid-dgħajsa u qagħad fil-baħar, u l-folla kollha kienet ħdejn il-baħar fuq l-art. U kien qed jgħallem lilhom f'paraboli ħafna, u kien qed jgħid lilhom fit-tagħlim tiegħu: isimgħu. Ara ħareġ ix-xettiela biex jizra. U ġara meta kien qed jitħawwel li xi ftit waqa fuq it-triq, u ġew l-għasafar u kielu; u ieħor waqa fuq il-blat, fejn ma kellux ħafna art, u minnufih nibet minħabba li ma kellux fond ta art, imma meta tlajja x-xemx inħaraq, u minħabba li ma kellux għerq nixxef; u ieħor waqa fix-xewk, u telgħu x-xewk u ħenqu, u ma tax frott; u ieħor waqa fl-art it-tajba u kien jagħti frott li kien jitla u jikber, u ġab tletin u sittin u mija. U kien qiegħed jgħid lilhom: Min għandu widnejn biex jisma, jisma. Meta kien waħdu, staqsewh dawk li kienu madwaru flimkien mat-tnax dwar il-parabbola. U kien qiegħed jgħid lilhom: Intom ingħatajtu li tafu l-misteri tas-Saltna ta Alla; iżda dawk li huma barra, f'parabboli kollox isir, sabiex waqt li jaraw jaraw u ma jarawx, u waqt li jisimgħu jisimgħu u ma jifhmux, ħalli qatt ma jinbidlu u jiġu maħfura lilhom id-dnubiet. U jgħid lilhom: Intom ma tafux din il-parabola, u kif se

tagħrfu l-paraboli kollha? Dak li jżerra l-kelma jżerra. Dawn iżda huma dawk ħdejn it-triq fejn tinżera il-kelma, u meta jisimgħu, immedjatament jiġi x-Xitan u jneħħi l-kelma li tkun inżergħet fil-qlub tagħhom. U dawn bl-istess mod huma dawk li fuq il-blat imxerrdin, li meta jisimgħu l-kelma, minnufih b'ferħ jieħduha, u m'għandhomx għerq fihom infushom, imma temporanji huma; imbagħad meta sseħħ tbatija jew persekuzzjoni minħabba l-kelma, minnufih jitfixklu. U dawn huma dawk li fiż-żrieragħ miżrugħin, dawk li l-kelma jisimgħu, u t-tħassib ta din id-dinja u l-ingann tal-għana u x-xewqat dwar il-bqija jidħlu u jħenqu l-kelma, u ssir bla frott. U dawn huma l-miżrugħin fuq l-art it-tajba, li jisimgħu l-kelma u jirċevuha, u jagħmlu frott fi tletin u fi sittin u fi mija. U kien qiegħed jgħidilhom: Forsi tiġi l-lumiera biex titqiegħed taħt il-mudjus jew taħt is-sodda? Mhux sabiex fuq il-lampadarju jitqiegħed? Għax mhux hemm moħbi li jekk mhux se jiġi żvelat, u lanqas sar sigriet, imma sabiex jiġi għall-ċar. Jekk xi ħadd għandu widnejn biex jisma, ejja jisma. U kien qed jgħid lilhom: araw x'tisimgħu. Bil-kejl li bih tkejlu, se jkun mikjul lilkom, u se jkun miżjud lilkom, intom li tisimgħu. Min għax li jkollu, se jingħata lilu, u min ma jkollux, anke dak li jkollu se jitneħħa minnu. U kien qiegħed jgħid: Hekk hi s-Saltna ta Alla, bħal meta raġel jitfa ż-żerriegħa fuq l-art, u jorqod u jqum bil-lejl u bin-nhar, u ż-żerriegħa tinbet u tikber kif ma jafx hu. Awtomatikament għax l-art iġġorr frott: l-ewwel ħaxix, imbagħad spiga ta qamħ, imbagħad qamħ sħiħ fl-ispiga. Meta l-frott ikun lest, immedjatament jibgħat il-munġel, għax wasal il-ħsad. U kien qal: kif nistgħu nqabblu s-saltna ta Alla? Jew f'liema parabbola nqabbluha? Bħal ħabba tal-mustarda, li meta tiżżara

fuq l-art, hija iżgħar mill-ħxejjex kollha li fuq l-art; u meta tiżżara, titla u ssir ikbar mill-ħxejjex kollha, u tagħmel fergħat kbar, sabiex il-għasafar tas-sema jkunu jistgħu jgħammru taħt id-dell tagħha. U b'ħafna parabboli bħal dawn kien qed jitkellem magħhom il-kelma, kif kienu jistgħu jisimgħu, iżda mingħajr parabbola ma kienx qed jitkellem magħhom il-kelma; imma bil-privat lid-dixxipli tiegħu kien qed jispjega kollox. U qalilhom f'dak il-jum meta saret filgħaxija: Ejjew ngħaddu lejn in-naħa l-oħra. U ħallew il-folla u ħaduh miegħu kif kien fid-dgħajsa, u kien hemm ukoll dgħajjes oħra miegħu. U sar tempesta tar-riħ kbira, u l-mewġ kien qed jidħol fil-bastiment, hekk li diġà dan kien qed jimtela. U kien huwa fuq il-poppa fuq il-mħadda rieqed, u qajmuh u qalulu, Mgħallem, mhux jimportok li aħna qed nintilfuh? U wara li qam, iċċaħad ir-riħ u qal lill-baħar: Iskot, ingħalaq ħalqek. U waqaf ir-riħ, u sar kalma kbira. U qalilhom: Għaliex intom daqshekk beżgħana? Kif m'għandkomx fidi? U biżgħu biża kbira u kienu qegħdin jgħidu lil xulxin: Min jista jkun dan, li anke r-riħ u l-baħar jobdu lilu?

5

U ġew fil-parti l-oħra tal-baħar, fl-art tal-Gergeżini. U meta ħareġ hu mid-dgħajsa, immedjatament iltaqa miegħu mill-oqbra raġel fi spirtu mhux nadif, li l-abitazzjoni kellu fl-oqbra, u lanqas bi ktajjen ħadd ma kien jista jorbtu, minħabba li hu ħafna drabi bi ċeppi u bi ktajjen kien marbut, u nqasmu minnu l-ktajjen u ċ-ċeppi nkissru, u ħadd ma kien b'saħħtu jbegħdu; u matul kollox

bil-lejl u bin-nhar fl-oqbra u fil-muntanji kien jgħajjat u jaqta lilu nnifsu bil-ġebel. Wara li ra lil Ġesù minn bogħod ġera u waqqa rasu quddiemu, u wara li għajjat b'leħen kbir jgħid: x'għandi jien miegħek, Ġesù, iben ta Alla l-Għoli Ħafna? Niġġurak bik Alla, tbasarnix. Qal għax lilu: Oħroġ, l-ispirtu l-mhux nadif, mill-bniedem. U staqsieh: X'jisimek? U wieġeb u qal: Leġjun ismi, għax aħna ħafna. U kien qed iħeġġu ħafna sabiex ma jibgħathomx barra mill-art. Kien hemm merħla kbira ta ħnieżer tirtgħa ħdejn il-muntanja; u l-ixxjatna kollha talbu lilu u qalu: ibgħatna fil-ħnieżer, biex nidħlu fihom. U Ġesù permettilhom immedjatament. U wara li ħarġu, l-ispirti l-imniġġsa daħlu fil-ħnieżer; u l-merħla ġriet l isfel mill-irdum lejn il-baħar; kienu madwar elfejn; u kienu qed jegħrqu fil-baħar. U r-rġiel li kienu jirħu l-ħnieżer ħarbu u rrapportaw fil-belt u fl-għelieq, u ħarġu biex jaraw x'inhu li kien ġara. U jiġu lejn Ġesù, u jaraw lill-possedu mid-demoni bilqiegħda u libbes u ta moħħ sħiħ, dak li kellu l-leġjun, u beżgħu. U rrakontaw lilhom dawk li raw kif ġara lir-raġel possedu mid-demoni u dwar il-ħnieżer. U bdew jistiednu lilu biex jitlaq mill-konfini tagħhom. U waqt li kien qed jitla fid-dgħajsa, id-demoniżżat kien qed jitolbu biex ikun miegħu. U ma ħallihx, iżda qallu: Mur id-dar tiegħek għand it-tiegħek u għidilhom kemm għamel lilek il-Mulej u kif kellu ħniena fuqek. U marr u beda jipproklamar fid-Dekapoli kemm għamel lilu Ġesù, u l-kollha stagħġbu. U wara li Ġesù qasam mill-ġdid bid-dgħajsa lejn in-naħa l-oħra, inġabret folla kbira madwaru, u kien ħdejn il-baħar. U ġie wieħed mill-mexxejja tal-laqgħa, bl-isem Ġajru, u meta raha waqa lejn riġlejh u kien qed iħeġġu ħafna, jgħid li binti ż-żgħira estremament morda hi,

sabiex ejja tpoġġi fuqha idejk, sabiex tkun salvata u tgħix. U mar miegħu, u folla kbira kienet qed isegwih, u kienu qed jagħfsuh. U mara waħda li kienet f'fluss ta demm għal tnax-il sena, u li kienet soffriet ħafna minn ħafna tobba u li kienet infqet kollox tagħha stess, u li ma kinitx ingħenet xejn, iżda pjuttost kienet marret għall-agħar, meta semgħet dwar Ġesù, ġiet fil-folla minn wara u messet il-libsa tiegħu; għax kienet qed tgħid f'qalbha li jekk immiss anki l-ilbies tiegħu, se nkun salvata. U immedjatament inxteħet is-sors tad-demm tagħha, u kienet taf bil-ġisem li hi tfejqet mill-frosta. U immedjatament Ġesù, wara li ġie jaf fi ruħu l-qawwa li ħarġet minnu, dar lura fil-folla u qal, Min mess l-ilbies tiegħi? U kienu qed jgħidu lilu d-dixxipli tiegħu, Tara l-folla qed tagħfas lilek, u tgħid Min messni? U kien qed iħares madwaru biex jara lil dik li kienet għamlet dan. Il-mara, biża u titriegħed, u taf dak li sar fuqha, ġiet u waqgħet quddiemu u qaltlu l-verità kollha. Imma hu qal lilha, Binti, il-fidi tiegħek salvat lilek. Mur fi paċi u kun b'saħħtek mill-afflizzjoni tiegħek. Waqt li kien għadu qed jitkellem, ġew minn għand il-mexxej tal-kongregazzjoni u qalu: Bintek mietet, għaliex għadek qed iddejjaq lill-imgħallem? Imma Ġesù minnufih wara li sema il-kelma li kienet qed tingħad qal lill-kap tas-sinagoga: La tibżax, biss emmen. U ma ħallihx lil ħadd imur miegħu ħlief Pietru u Ġakbu u Ġwanni, ħu Ġakbu. U jiġi fid-dar tar-ragħaj tas-sinagoga, u jara storbju, u nies jibku u jgħajtu ħafna, u meta daħal jgħidilhom: Għaliex qegħdin tagħmlu storbju u tibku? It-tifel ma mietx, imma rieqed. U kienu jidħku minnu. U wara li keċċa lil kulħadd, ħa miegħu lill-missier tat-tarbija u lill-omm u lil dawk li kienu miegħu, u daħal fejn kienet it-tarbija mimduda,

u qabad l-id tat-tarbija u qalilha: talitha, koumi; li huwa jiġi interpretat, it-tifla, lilek ngħidlek, qum. U minnufih qamgħet it-tifla u kienet timxi madwar; għax kienet ta tnax-il sena. U kienu mistagħġba b'mistagħġba kbira. U kmandahom ħafna sabiex ħadd ma jkun jaf dan, u qal li jingħata lilha xi tiekol.

6

U ħareġ minn hemm u ġie fl-art tweliduh, u d-dixxipli tiegħu segwew miegħu. U meta ġara s-Sabbatu, beda jgħallem fil-ġbir; u ħafna li kienu qed jisimgħu kienu mistagħġbin u qed jgħidu: Minn fejn għand dan dawn il-ħwejjeġ? U min hi l-għeqel li ngħatat lilu, u qawwiet bħal dawn permezz tal-idejn tiegħu jsiru? Mhux dan huwa l-artiġjan, il-iben ta Marija, u ħu ta Ġakbu u Ġużè u Ġuda u Xmun? U mhux huma l-aħwa tiegħu hawn magħna? U kienu qed jitfixklu minħabba fih. Kien qed jgħid lilhom Ġesù li mhux hemm profeta bla ġieħ ħlief fil-art twelidu tiegħu u fost il-qaraba tiegħu u fid-dar tiegħu. U ma setax hemm jagħmel ebda azzjoni ta qawwa, ħlief li fejjaq ftit morda wara li poġġa idejh fuqhom. U kien stagħġeb minħabba n-nuqqas ta fidi tagħhom. U kien jmur madwar il-kmamar fil-ġir jgħallem. U sejjaħ għalih it-tnax, u beda jibgħathom tnejn tnejn, u kien qed jagħtihom awtorità fuq l-ispirti l-imniġġsa, u ordnahom sabiex xejn ma jieħdu għat-triq jekk mhux bastun biss, la borża, la ħobż, lanqas bronż fiċ-ċinturin, iżda marbuta sandali, u ma jilbsux żewġ toqob. U kien qiegħed jgħidilhom: Fejn jekk tidħlu f'dar, hemm ibqgħu sakemm toħorġu minn hemm; u dawk

kollha li ma jirċevux intom u lanqas jisimgħux intom, u intom ħierġin minn hemm ħarsu t-trab li taħt riġlejkom għal xhieda lilhom; tassew ngħidilkom, iktar sopportabbli se jkun għal Sodoma jew għal Gomorrah f'jum il-ġudizzju milli għal dik il-belt. U wara li ħarġu kienu qed jipproklamaw sabiex jinbidlu, u demoni ħafna keċċew, u dahhnu biż-żejt ħafna morda u fejquhom. U sama r-re Erodi, għax l-isem tiegħu sar magħruf, u kien qiegħed jgħid li Ġwanni l-Magħmdan qam mill-mejtin, u minħabba dan il-qawwiet qegħdin jaħdmu fih. Oħrajn kienu jgħidu li huwa Elija, iżda oħrajn kienu jgħidu li huwa profeta bħal wieħed mill-profeti. Wara li sema, Erodu qal: Lil Ġwanni li jiena qattajt rasu, dan huwa; hu qam mill-mejtin. Huwa stess għax Erodu, wara li bagħat, qabad lil Ġwanni u rabtu fil-ħabs minħabba Erodijada, il-mara ta Filippu ħuh, għax liha żżewwiġ. Għax Ġwanni kien qal lil Erodi li mhux permess lilek li jkollok il-mara ta ħuk. Iżda Erodija kellha grudge kontrih u riedet toqtlu, u ma setgħetx; għax Erodi kien jibża lil Ġwanni, jafu li kien raġel ġust u qaddis, u kien jipproteġih, u meta kien jisimgħu ħafna affarijiet kien jagħmel u kien jisimgħu b'ferħ. U meta ġara jum opportun, meta Erodu fil-għeluq tas-snin tiegħu għamel ikla tal-lejl lill-kbar tiegħu u lill-kmandanti tal-elf u lill-ewwel tal-Galilija, u meta daħlet il-bint tagħha ta Erodjada u żfinet u għoġbet lil Erodu u lil dawk li kienu mimduda mal-mejda miegħu, qal is-sultan lill-tifla: itlobni dak li trid, u nagħtik. U ħalef lilha li dak li jekk tistaqsini nagħtik, sa nofs ir-renju tiegħi. U hija, wara li ħarġet, qalet lil ommha: X'nitlob? U hi qalet: Ir-ras ta Ġwanni l-Battista. U daħlet immedjatament b'ħeffa lejn ir-re u talbet, u qalet: Nixtieq li tagħtini minnufih fuq platt ir-ras ta

Ġwanni l-Battista. U deeply grieved sar is-sultan, minħabba l-ġuramenti u l-mistiedna ma ridx jirrifjutaha. U immedjatament wara li bagħat, ir-re ordna lill-ispekulatur li tinġieb ir-ras tiegħu. Imma hu mar u qatillu rasu fil-ħabs, u ġab rasu fuq platt u tahiela lit-tifla, u t-tifla tahiela lil ommha. U wara li semgħu, id-dixxipli tiegħu ġew u ħadu l-ġisem tiegħu, u poġġewh f'qabar. U l-appostli nġabru lejn Ġesù, u rrapportaw lilu kollox, kemm dak li għamlu kif ukoll dak li għallmu. U qal lilhom: Ejjew intom infuskom waħedkom għal post deżert, u irġgħu ftit. Kienu għax il-ġejjin u l-marrin ħafna, u lanqas biex jieklu kellhom ħin. U marru f'post deżert bil-dgħajsa waħedhom. U raw lilhom sejrin, u ħafna raw lilhom, u bil-mixi minn il-bliet kollha ġrew hemm u marru quddiemhom u ġew flimkien lejh. U wara li ħareġ, Ġesù ra folla kbira u kellu ħniena fuqhom, għaliex kienu bħal nagħaġ mingħajr ragħaj, u beda jgħallimhom ħafna affarijiet. U diġà hin ħafna li sar, resqu lejh id-dixxipli tiegħu u jgħidu li deżert huwa l-post u diġà hin ħafna; ibgħat lilhom, biex morru fl-għelieqi madwar u l-irħula u jixtru lilhom infushom ħobż; għax m'għandhomx x'jieklu. Imma hu wieġeb u qal lilhom: Agħtuhom intom x'jieklu. U jgħidulu: Immorru nixtru ħobż ta mitejn denarju u nagħtuhom biex jieklu? U huwa jgħidilhom: Kemm ħobża għandkom? Morru u raw. U wara li kienu raw jgħidu: ħamsa u żewġ ħut. U ordna lilhom li jqiegħdu lil kulħadd jistilqu f'gruppi f'gruppi fuq il-ħaxix aħdar. U raqdu f'gruppi ta mitt u ta ħamsin. U wara li ħa l-ħames ħobżiet u ż-żewġ ħutiet, ħares il fuq lejn is-sema u bierek, u qasam il-ħobż u kien jagħtih lid-dixxipli biex jitqiegħdu quddiemhom, u ż-żewġ ħutiet qassamhom lil kulħadd. U kielu kollha u mtelgħu, u qagħdu

tnax-il qoffa mimlija bi fdalijiet, u mill-ħut. U kienu l-irġiel li kielu l-ħobż ħamest elef. U minnufih ġiegħel lid-dixxipli tiegħu jitilgħu fid-dgħajsa u jmorru l quddiem lejn il-parti l-oħra lejn Betsajda, sakemm hu jkeċċi l-folla; u wara li ħa ħsieb minnhom mar fil-muntanja biex jitlob. U meta seħħet il-filgħaxija, kien hemm id-dgħajsa fin-nofs tal-baħar, u hu kien waħdu fuq l-art. U wara li ra lilhom ikunu qed jiġu ttormentati fl-isuq, kien għax ir-riħ kien kontra tagħhom, u madwar ir-raba gwardja tal-lejl ġie lejhom jimxi fuq il-baħar, u ried jgħaddi minnhom. Iżda huma meta raw lilu jimxi fuq il-baħar ħasbu li kien fantasma, u għajtu; għax ilkoll rawh u nkwetataw. U minnufih tkellem magħhom u qalilhom: ħudu l-kuraġġ, jien hu, la tibżgħux. U tela fid-dgħajsa lejhom, u waqaf ir-riħ, u ħafna ħafna f'ruħhom kienu mistagħġba u stagħġbu. Mhux għax fehmu fuq il-ħobż, iżda kien qalbhom imsaħħra. U wara li qasmu, marru lejn l-art ta Gennesaret u ankraw. U meta ħarġu minn il-bastiment immedjatament irrikonoxxew lilu ġrew madwar dik ir-reġjun kollha ta madwar u bdew fuq il-matarazzi jġorru dawk li kellhom ħażin fejn kienu jisimgħu li hemm hu; u fejn kien jidħol fil-irħula jew il-bliet jew l-għelieqi, fis-swieq kienu jpoġġu l-morda u kienu jitolbuh biex anki l-ħaxx tal-libsa tiegħu jmissu; u kemm kien jmiss lilu kienu jsalvaw.

7

U nġabru lejh il-Fariżej u xi wħud mill-kittieba li ġew minn Ġerusalemm; u raw xi wħud mid-dixxipli tiegħu jieklu l-ħobż

b'idejn komuni, jiġifieri mhux maħsula, u sabuhom ħażin; għax il-Fariżej u l-Lhud kollha, jekk ma jaħslux idejhom sew, ma jiklux, u jżommu t-tradizzjoni tal-anzjani; u meta jiġu mis-suq, jekk ma jagħmdu ruħhom, ma jiklux; u hemm ħafna affarijiet oħra li rċevew biex iżommu, il-ħasil ta tazzi u brokkok u oġġetti tar-ram u sofor; imbagħad il-Fariżej u l-kittieba staqsewh: Għaliex id-dixxipli tiegħek ma jimxux skont it-tradizzjoni tal-anzjani, iżda jieklu l-ħobż b'idejn mhux maħsula? U wieġeb u qalilhom li tajjeb profetizza Isaija dwarkom intom l-ipokriti, kif hu miktub: dan il-poplu b'xufftejhom jillonorani, imma qalbhom hija l bogħod minni; għalxejn jadurawni, jgħallmu tagħlim kmandamenti ta bnedmin. Wara li ħallejtu l-kmandament ta Alla, żżommu t-tradizzjoni tal-bnedmin: ħasil ta bwieqi u tazzi, u ħafna affarijiet oħra simili bħal dawn tagħmlu. U kien qiegħed jgħid lilhom: Tajjeb intom twarrab il-kmandament ta Alla sabiex iżżommu t-tradizzjoni tagħkom. Mosè għax qal: onoraw lil missierk u lil ommok; u dak li jitkellem ħażin fuq missier jew omm b'mewt jmut; imma intom tgħidu: jekk bniedem jgħid lil missier jew lil omm, korban, li huwa rigal, dak li jekk minni tgħinek, u aktar m'għandkomx tħalluh jagħmel xejn għal missieru jew għal ommu, u qed tannullaw il-kelma ta Alla bit-tradizzjoni tagħkom li intom għaddejtu; u ħafna affarijiet simili bħal dawn tagħmlu. U wara li sejjaħ il-folla kollha, kien qiegħed jgħid lilhom: Isimgħuni lkoll u ifhmu. Xejn minn barra tal-bniedem li jidħol fih ma jistax jniġġsu, iżda dak li joħroġ minnu huwa dak li jniġġes lill-bniedem. U meta daħal fid-dar minn ġol-folla, id-dixxipli tiegħu staqsewh dwar il-parabbola. U jgħidilhom: Hekk ukoll intom bla fehim? Għadkom ma tifhmux

li kull li mid-barra jidħol fil-bniedem ma jistax iniġġsu? għax ma tidħolx fil-qalb tiegħu, iżda fiż-żaqq, u toħroġ fil-latrina, u tnaddaf l-ikel kollu. Kien qal iżda li dak li joħroġ mill-bniedem, dak jniġġes lill-bniedem. Minn ġewwa għax mill-qalb tal-irġiel il-ħsibijiet il-ħżiena joħorġu, adulterji, immoralitajiet sesswali, qtil, serq, aviditià, ħażenijiet, ingann, liċenzjożità, għajn ħażina, blasfemja, arroganza, stultezza; dawn kollha l-affarijiet ħżiena minn ġewwa joħorġu u jniġġsu lill-bniedem. U minn hemm qam u telaq lejn il-konfini ta Tir u Sidon. U wara li daħal f'dar, ma ried li ħadd ikun jaf, iżda ma setax jibqa moħbi. Għax mara kienet semgħet dwaru, li bitha kellha spirtu mhux nadif, ġiet u waqgħet lejn riġlejh; u l-mara kienet Griega, Sirofenicja bil-ġens; u kienet qed titolbu biex jitfa d-demonju l barra minn bitha. Iżda Ġesù qalilha: Ħalli l-ewwel jissodisfaw it-tfal, għax mhux tajjeb li tieħu l-ħobż tat-tfal u tarmih lill-klieb żgħar. U hi wieġbet u tgħidlu: iva, Mulej; u l-klieb iż-żgħar taħt il-mejda jieklu mill-frak tat-tfal. U qal lilha: Minħabba din il-kelma, mur. Ħareġ id-demon minn bintek. U wara li marret lura lejn id-dar tagħha sabitilha t-tifel mimdud fuq is-sodda u d-demonu kien ħareġ. U mill-ġdid, wara li ħareġ mill-konfini ta Tir u Sidon, ġie lejn il-baħar tal-Galilija, permezz tan-nofs tal-konfini ta Dekapoli. U ġabulu wieħed trux li ma jitkellemx sew u talbu biex ipoġġi fuqu l-id. U wara li ħadu lilu l bogħod mill-folla waħdu, daħħal is-swaba tiegħu fl-widnejn tiegħu, u wara li bżaq mess l-ilsien tiegħu, u wara li ħares il fuq lejn is-sema tneħħed u qallu: effatha, li huwa infetaħ. U immedjatament infetħu widnejh u nħall ir-rabtiet ta ilsienu, u kien qiegħed jitkellem sewwa. U kmanda lilhom sabiex lil ħadd ma jgħidu, iżda kemm aktar hu

kien jikkmanda lilhom, daqskemm aktar kienu jippriedku. U lil hinn mill-kejl kienu mistagħġba u qalu, Tajjeb għamel kollox, u jagħmel lit-torox jisimgħu u lill-mewta jitkelmu.

8

F'dawk il-jiem mill-ġdid, meta kien hemm folla kbira u ma kellhomx x'jieklu, Ġesù sejjaħ id-dixxipli tiegħu u qalilhom: Jien inħoss ħniena fuq il-folla, għax diġà tliet ijiem qegħdin miegħi u m'għandhomx x'jieklu; u jekk nibgħathom bil-ġuħ lejn djarhom, se jkunu dgħajfin fit-triq; għax xi wħud minnhom ġew minn bogħod. U wieġbu lilu d-dixxipli tiegħu: Minn fejn se jkun jista xi ħadd hawn jixbgħhom bil-ħobż f'dan id-deżert? U staqsiehom: Kemm għandkom ħobż? Huma qalu: Seba. U ordna lill-folla biex joqogħdu fuq l-art, u wara li ħa s-seba ħobżiet u ta radd il-ħajr, kisser u kien qed jagħti lid-dixxipli tiegħu sabiex ipoġġu quddiem il-folla, u huma poġġew quddiem il-folla. U kellhom ftit ħut żgħir, u wara li berikhom qal li jpoġġuhom ukoll. Kielu u kienu sodisfatti, u ħadu l-fdal tal-frammenti f'seba basktijiet. Kienu madwar erbat elef, u keċċihom. U daħal immedjatament fil-dgħajsa mad-dixxipli tiegħu u ġie fil-partijiet ta Dalmanutha. U l-Fariżej ħarġu u bdew jiddiskutu miegħu, qed ifittxu minnu sinjal mis-sema, biex jittestjawh. U wara li nstenn fil-ispirtu tiegħu, jgħid: Għaliex din il-ġenerazzjoni qed tfittex sinjal? Tassew ngħid lilkom, jekk jingħata sinjal lil din il-ġenerazzjoni. U wara li ħallihom, daħal fil-vapur u mar il bogħod mill-ġdid. U nsew jieħdu ħobż, u ma kellhomx magħhom fil-dgħajsa ħlief

ħobża waħda. U kien qed jordnahom u jgħidilhom: Araw, oqogħdu attenti mill-ħmira tal-Fariżej u mill-ħmira ta Erodu. U kienu qed jirraġunaw ma xulxin u jgħidu li ma għandhomx ħobż. U wara li kien jaf, Ġesù jgħid lilhom: Għaliex qed taħsbu li m'għandkomx ħobż? Għadkom ma tifhmux u lanqas ma tifhmu? Għadkom għandkom il-qalb tagħkom imsaħħna? Għajnejn għandkom ma tarawx, u widnejn għandkom ma tisimgħux? U ma tiftakrux? Meta l-ħames ħobżiet kiser f'il-ħamest elef, u kemm basketti ta frammenti mimlijin ħadtu? Jgħidulu: Tnax. Meta qsamna s-seba għall-erbgħa elef, kemm spiżi mimlija bil-fdalijiet ġbajtu? U huma qalu: Seba. u kien qiegħed jgħid lilhom, Għadkom ma tifhmux? U jiġi f'Betsajda. U ġabulu lilu għama u talbu lilu sabiex imiss lilu. U wara li ħa l-id tal-agħma, ħareġ lilu barra mill-raħal, u wara li bżaq fl-għajnejn tiegħu u poġġa l-idejn fuqu, staqsieh jekk jara xi ħaġa. U wara li ħares il fuq qal, Nara n-nies bħal siġar jimxu. Imbagħad reġa poġġa l-idejn fuq l-għajnejn tiegħu u għamlu jħares il fuq, u ġie restawrat, u ħares b'mod ċar lil kulħadd. U bagħtu lejn daru u qallu: La tidħol fil-villaġġ u lanqas tgħid lil ħadd fil-villaġġ. U ħareġ Ġesù u d-dixxipli tiegħu lejn l-irħula ta Ċesarea ta Filippu, u fit-triq kien qed jistaqsi lid-dixxipli tiegħu u jgħid lilhom: Min jgħidu n-nies li jien? Huma wieġbu: Ġwanni l-Battista, u oħrajn Elija, u oħrajn wieħed mill-profeti. U hu jgħidilhom: Imma intom min tgħidu li jien inkun? Wieġeb imma Pietru jgħidlu: Inti int il-Kristu. U kkarrigahom biex lil ħadd ma jgħidu dwaru. U beda jgħallimhom li huwa meħtieġ li l-Iben tal-bniedem ibati ħafna affarijiet, u jiġi miċħud mill-anzjani u mill-qassisin kbar u mill-kittieba, u jinqatel, u wara tliet ijiem iqum; u bil-kuraġġ kien qed

jitkellem il-kelma. U wara li ħadu, Pietru beda jirrimproverah. Imma wara li darar u ra d-dixxipli tiegħu, ċaħad lil Pietru u qallu, Mur warajja, Satana, għax ma taħsibx dak ta Alla, imma dak tal-bnedmin. U wara li sejjaħ il-folla flimkien mad-dixxipli tiegħu, qalilhom: Min irid jimxi warajja, jċaħħad lilu nnifsu, jerfagħ is-salib tiegħu, u jimxi warajja. Min għax jixtieq isalva r-ruħ tiegħu se jitlifha, iżda min jitlef ir-ruħ tiegħu minħabba fija u l-Evanġelju, dan se jsalvaha. X'inhu għax se jgħin bniedem jekk jirbaħ id-dinja kollha, u jitlef ir-ruħ tiegħu? Jew x'se jagħti bniedem bi skambju ta ruħu? Għax min jistħi minni u mill-kliem tiegħi f'din il-ġenerazzjoni adultera u ħatja, ukoll il-Bin tal-bniedem se jistħi minnu meta jiġi fil-glorja tal-Missier tiegħu mal-messaġġiera mqaddsa.

9

U kien qiegħed jgħid lilhom: Tassew ngħid lilkom li hemm xi wħud minn dawk li qegħdin hawn, li mhux se jdoqqu l-mewt sakemm jaraw is-Saltna ta Alla li tkun ġiet bil-qawwa. U wara sitt ijiem Ġesù ħa miegħu lil Pietru u lil Ġakbu u lil Ġwanni u tellagħhom fuq muntanja għolja waħedhom biss; u ġie trasformat quddiemhom, u l-ħwejjeġ tiegħu saru jilmgħu, bojod ħafna bħat-talġ, kif lannar fuq l-art ma jistax hekk ibaħħad. U deher lilhom Elija ma Mosè, u kienu qed jitkellmu ma Ġesù. U wieġeb Pietru u qal lil Ġesù: Rabbi, tajjeb hu li aħna nkunu hawn, u nagħmlu tliet tined, waħda lilek u waħda lil Mosè u waħda lil Elija. Mhux għax kien jaf x'jitkellem, għax kienu

mbeżżgħin. U ġara sħaba tidlel fuqhom, u ġiet vuċi minn is-sħaba tgħid: Dan huwa Ibni l-maħbub, lilu isimgħu. U f'daqqa waħda wara li ħarsu madwarhom ma raw aktar lil ħadd, imma lil Ġesù biss magħhom. Meta kienu qed jinżlu mill-muntanja, ordnalhom biex ma jgħidulx lil ħadd dak li raw, ħlief meta l-Iben tal-bniedem jqum mill-mejtin. U ż-żammew il-kelma, jiddiskutu bejniethom x'inhu li wieħed jqum mill-mejtin. U kienu qed jistaqsuh u jgħidulu: Għaliex jgħidu l-iskribi li Elija jrid jiġi l-ewwel? Imma hu wieġeb u qalilhom, Elijah tabilħaqq jiġi l-ewwel u jirrestawra kollox, u kif huwa miktub dwar il-Bin tal-bniedem li għandu jbati ħafna u jiġi miċħud? Imma ngħidilkom li anki Elija ġie, u għamlulu dak kollu li riedu, kif hu miktub fuqu. U wara li wasal għand id-dixxipli, ra folla kbira madwarhom u l-iskribi jargumentaw magħhom. U minnufih il-folla kollha, meta rawh, stagħġbu, u ġrew lejh u sellmulu. u staqsa lill-iskribi, X'qed tiddibbattu bejnietkom infuskom? U wieħed mill-folla wieġeb u qal: Mgħallem, ġibt ibni lejk, li għandu spirtu mewt. U fejn kien jaqbdu, jitfgħu, u jispuma u jiġġarraf snienu, u jinxef. U jien qalt lid-dixxipli tiegħek sabiex jitfgħuh barra, iżda ma setgħux. U wieġeb u qallu: O ġenerazzjoni bla fidi, sa meta nkun magħkom? Sa meta se nittollerakom? Ġibu lilu lejja. U ġabuh lejh. U wara li raha, immedjatament l-ispirtu konvulsah, u waqa fuq l-art u kien qed idaħrġet jifforma. U staqsa lil missieru: kemm żmien hu minn meta dan ġralu? Imma hu qal: Minn tfulija. U ħafna drabi tefgħu fin-nar u fl-ilmijiet, sabiex jeqirdu, iżda jekk tista xi ħaġa, għinna u ħenn fuqna. Iżda Ġesù qal lilu: Jekk inti kapaċi temmen, kollox hu possibbli għal dak li jemmen. U minnufih wara li għajjat, il-

missier tat-tifel bid-dmugħ qal: Nemmen, Mulej; għin l-inkreduità tiegħi. Meta ra Ġesù li kienet qed tiġri flimkien il-folla, huwa kkaċċa lill-ispirtu l-imniġġes u qallu: Int, l-ispirtu l-imbikkem u l-atrux, jien nordnok, oħroġ minnu u qatt ma terġa tidħol fih. U wara li għajjat u għamlu ħafna konvulżjonijiet, ħareġ, u sar bħal mejjet, tant li ħafna qalu li miet. Iżda Ġesù qabdu mill-id u qajmu, u qam. U meta daħal fid-dar, id-dixxipli tiegħu staqsewh b'mod privat, Għaliex aħna ma stajaħx inkeċċuh? U qal lilhom: Dan il-ġens ma jistax joħroġ b'ebda mod, ħlief permezz tat-talb u s-sawm. U minn hemm wara li ħarġu kienu qed jgħaddu minn Galilija, u ma riedx li xi ħadd ikun jaf; għax kien qed jgħallem lid-dixxipli tiegħu u kien qed jgħidilhom li l-iben tal-bniedem qed jingħata f'idejn il-bnedmin, u se joqtluh, u wara li jkun maqtul fit-tielet jum se jqum. Iżda huma ma kinux jifhmu l-kelma, u kienu jibżgħu jistaqsuh. U ġie f'Kapernaum, u meta kien fid-dar kien qed jistaqsihom: X'kien tiddiskutu bejnietkom fit-triq? Iżda huma kienu silenżjużi, għax kienu diskutew ma xulxin fit-triq min kien l-akbar. U wara li qagħad, sejjaħ it-tnax u qalilhom: Jekk xi ħadd jixtieq ikun l-ewwel, ikun ta kulħadd l-aħħar u qaddej ta kulħadd. U wara li ħa tifel, qiegħdu f'nofs tagħhom, u wara li ħadnu f'dirgħajh qal lilhom: min jekk wieħed minn dawn it-tfal bħal dawn jirċievi fl-isem tiegħi, lili jirċievi; u min jekk lili jirċievi, mhux lili jirċievi, imma lil dak li bagħatni. Wieġeb lilu Ġwanni u qal: Mgħallem, rajna xi wieħed ikeċċi x-xjaten f'ismek, li ma jsegwix magħna, u projbejnieh għax ma jsegwix magħna. Imma Ġesù qal, Twaqqfuhx, għax ħadd m'hemm li se jagħmel qawwa fl-isem tiegħi u jkun jista malajr jitkellem ħażin fuqi. Min mhux kontra

tagħkom, hu għalikom. Min għax ikun jagħtikom tazza ilma biex tixorbu f'ismi, għaliex intom ta Kristu, tassew ngħidilkom, mhux se jitlef il-ħlas tiegħu. U min ikun jikkawża wieħed minn dawn iż-żgħar li jemmnu fija, aħjar għalih li jkun mitqiegħed ġebla tal-mitħna madwar għonqu u jkun mitfugħ fil-baħar. U jekk id-id tiegħek tikkawżak biex tiżloq, aqtagħha; tajjeb għalik hu li tidħol fil-ħajja sakkat, milli li jkollok iż-żewġ idejn u tmur fil-Ġeħennam, fin-nar li ma jintafax, fejn id-dud tagħhom ma jmutx u n-nar ma jintafax. U jekk riġlek iġiegħlek tiżloq, aqtgħa; aħjar għalik li tidħol fil-ħajja iċċopp, milli jkollok iż-żewġ riġlejn u tintrema fil-ġeħennam, fin-nar li ma jintafax, fejn id-dud tagħhom ma jmutx u n-nar ma jintafax. U jekk l-għajn tiegħek tikkawżak biex tiżloq, neħħiha; tajjeb għalik hu li tidħol b'għajn waħda fis-Saltna ta Alla, jew li jkollok żewġ għajnejn u tmur fil-Ġehenna tan-nar, fejn id-dud tagħhom ma jmutx u n-nar ma jintafax. Għax kulħadd se jiġi mmellaħ bin-nar, u kull sagrifiċċju se jiġi mmellaħ bil-melħ. Tajjeb il-melħ; iżda jekk il-melħ isir bla melħ, b'xiex se tissewwuh? Ikollkom fi nfuskom melħ u kunu fi paċi ma xulxin.

10

U minn hemm qam u ġie fil-konfini tal-Ġudea permezz tal-lil hinn tal-Ġordan, u mill-ġdid il-folol inġabru lejh, u kif kien imdorri, mill-ġdid kien qed jgħallimhom. U wara li ressqu, il-Fariżej kienu qed jistaqsuh jekk huwa permess lil raġel li jitlaq mara, u kienu qed jittestjawh. Imma hu wieġeb u qalilhom:

X'ordnalkom Mosè? Iżda huma qalu, Mosè ippermetta li jinkiteb ktieb ta divorzju u li wieħed jitlaq lil mara. U wieġeb Ġesù u qal lilhom: minħabba l-qalb iebsa tagħkom kiteb lilkom il-kmandament dan; iżda mill-bidu tal-ħolqien raġel u mara għamel lilhom Alla; minħabba dan se jħalli bniedem lil missieru u lil ommu, u se jkun magħqud mal-mara tiegħu, u se jkunu t-tnejn laħam wieħed. Sabiex m'għadhomx tnejn, imma laħam wieħed; dak li għalhekk Alla ġagħel flimkien, il-bniedem m'għandux jifred. U fid-dar mill-ġdid id-dixxipli dwar dan kienu qed jistaqsuh, u jgħidilhom: min iwarrab lil mara tiegħu u jiżżewweġ waħda oħra, jagħmel adulterju fuqha; u jekk mara twarrab lil raġel tagħha u tiżżewweġ wieħed ieħor, tagħmel adulterju. U kienu qed iġibu lilu tfal, sabiex jimisshom; iżda d-dixxipli kienu qed jirrimproveraw lil dawk li kienu qed iġibu. Meta ra dan, Ġesù kien indinnjat u qal lilhom: Ħallu t-tfal jiġu lejja, u la timpedixxux lilhom; għax ta dawk bħal dawn hi s-saltna ta Alla. Tassew ngħidilkom, min jekk ma jirċevix is-saltna ta Alla bħal tifel, ma jidħolx fiha. U wara li ħadanhom f'dirgħajh, bierkhom waqt li poġġa idejh fuqhom. U waqt li kien ħiereġ fit-triq, wieħed ġera lejh u rkibbtejn quddiemu u staqsieh: Mgħallem tajjeb, xi għandi nagħmel biex nirtu l-ħajja eterna? U Ġesù qallu: Għaliex qed issejjaħli tajjeb? Ħadd mhux tajjeb ħlief wieħed, li huwa Alla. Il-kmandamenti taf: la tażnix, la toqtolx, la tisraqx, la tixhidx il-falz, la tipprivax, onoraw lil missierek u lil ommok. Imma hu wieġeb u qallu, Għalliem, dawn kollha żammthom minn żgħożiti. Ġesù ħares lejh u ħabbih, u qallu: Waħda tonqosk. Jekk trid tkun perfett, mur, biegħ dak kollu li għandek u agħtih lill-foqra, u se jkollok teżor fis-sema. Imbagħad

ejja u segwini, u ġarr is-salib tiegħek. Imma hu mar il bogħod imdejjaq minħabba l-kelma, għax kellu proprjetajiet ħafna. U wara li ħares madwaru, Ġesù jgħid lid-dixxipli tiegħu: Kif b'diffikultà dawk li għandhom il-flus se jidhlu fis-Saltna ta Alla! U d-dixxipli kienu mistagħġbin fuq il-kliem tiegħu. U Ġesù reġa wieġeb u qalilhom: Tfal, kemm hu diffiċli għal dawk li jafda fil-flus biex jidhlu fir-renju ta Alla; aktar faċli hu li ġemel jidħol minn toqba ta labra milli sinjur għani jidħol fir-renju ta Alla. Iżda huma kienu mistagħġba ħafna u qalu lil xulxin: U min jista jiġi salvat? Wara li ħares lejhom, Ġesù jgħid: Minn nies dan huwa impossibbli, imma mhux minn Alla, għax kollox huwa possibbli minn Alla. Beda Pietru jgħid lilu: Ara, aħna ħallejna kollox u segwejnilek. Wieġeb u Ġesù qal: tassew ngħid lilkom, ħadd m'hemm li ħalla dar jew ħutu jew ħutietu jew missier jew omm jew mara jew tfal jew għelieqi minħabba fija u minħabba l-aħbar it-tajba, jekk mhux jieħu mitt darba issa f'dan iż-żmien djar u ħutu u ħutietu u missier u omm u tfal u għelieqi ma persekuzzjonijiet, u fl-età li ġejja ħajja eterna. Ħafna iżda se jkunu l-ewwel l-aħħar, u l-aħħar l-ewwel. Kienu fit-triq telgħin lejn Ġerusalemm, u kien qed imexxi lilhom Ġesù, u kienu mistagħġbin, u dawk li kienu qed isegwu kienu jibżgħu. U wara li ħa magħu mill-ġdid it-tnax, beda jgħidilhom il-affarijiet li kienu se jiġru lilu, li ara aħna telgħin lejn Ġerusalemm u l-iben tal-bniedem se jkun mogħti lill-qassisin il-kbar u l-kittieba, u se jikkondannawh għall-mewt u se jagħtuh lill-ġnus, u se jistħżu bih u se jflagellawh u se jbużqu fuqu u se joqtluh, u fit-tielet jum se jqum. U jersqu lejh Ġakbu u Ġwanni, ulied Żebedew, u jgħidu: Mgħallem, nixtiequ li dak li nitolbuk tagħmillu għalina. Imma

hu qal lilhom: X'triduni nagħmel għalikom? Iżda huma qalulu: Agħtina biex wieħed joqgħod fuq il-lemin tiegħek u wieħed fuq ix-xellug tiegħek fil-glorja tiegħek. Iżda Ġesù qal lilhom: intom ma tafux x'qed titolbu. Tistgħu tixorbu l-kikkra li jiena nixrob, u l-magħmudija li jiena nkun magħmud tkunu magħmudin? Iżda huma qalu lilu: nistgħu. U Ġesù qal lilhom: it-tazza li jiena nixrob intom tixorbu, u l-magħmudija li jiena ngħammed intom tingħammdu; iżda li toqogħdu mil-lemin tiegħi u mix-xellug mhux tiegħi li nagħti, imma għal dawk li ġiet ippreparata. U meta semgħu l-għaxra bdew jindinjaw dwar Ġakbu u Ġwanni. Imma Ġesù wara li sejjaħ lilhom jgħidilhom: intom tafu li dawk li jidhru li jaħkmu fuq in-nazzjonijiet isejjdu fuqhom u l-kbar tagħhom jeżerċitaw awtorità fuqhom; imma mhux hekk se jkun fostkom, imma min irid isir kbir fostkom, se jkun qaddej tagħkom, u min irid isir l-ewwel minnkom, se jkun ilsir tal-kulħadd; u għax l-iben tal-bniedem ma ġiex biex ikun servut, imma biex iservi, u biex jagħti r-ruħ tiegħu fidwa minflok ħafna. U ġejjin f'Ġeriko. U meta kien ħiereġ hu minn Ġeriko u d-dixxipli tiegħu u folla kbira, il-iben ta Timawju, Bartimawju l-agħma, kien bilqiegħda ħdejn it-triq jitlob. U wara li sema li Ġesù n-Nażarenu huwa, beda jgħajjat u jgħid: Iben Dawid, Ġesù, irħam lili. U ħafna kienu qed jikkmandawh biex jiskot, imma hu kien qed jgħajjat ħafna aktar, Iben Dāwid, irħamni! U wieqaf Ġesù u qal, Sejħulu. U sejħu lill-agħma u qalulu, Ħu kuraġġ, qum, qiegħed isejjaħlek. Iżda hu, wara li tefa l-ilbies tiegħu u qam, ġie lejn Ġesù. U wieġeb u qallu Ġesù: X'trid li nagħmel għalik? Iżda l-għama qal lilu: Rabbuni, biex nara mill-ġdid. U Ġesù qal lilu: mur, il-fidi tiegħek salvatek. U minnufih ħares il fuq, u segwa lil

Ġesù fit-triq.

11

U meta jaqrbuh lejn Ġerusalemm lejn Betfage u Betanja lejn il-muntanja taż-żebbuġ, jibgħat tnejn mid-dixxipli tiegħu u jgħidilhom: Morru fil-villaġġ li quddiemkom, u minnufih meta tidħlu fiha tsibu ġħaġir marbut, li fuqu ħadd mill-irġiel ma qagħad; ħolluh u ġibuh. U jekk xi ħadd jgħidilkom: X'qed tagħmlu dan? Għidu li s-Sid għandu bżonn tiegħu, u minnufih jibgħat lilu lura hawn. Marru l bogħod u sabu l-felu marbut lejn il-bieb barra fit-triq, u ħallew. U xi wħud minn dawk li kienu wieqfa hemm qalu lilhom: X'qegħdin tagħmlu tħollu l-felu? Iżda qalu lilhom kif ordna Ġesù, u ħallew lilhom. U ġiebu l-felu lejn Ġesù u qagħdu fuqu l-ħwejjeġ tagħhom, u qagħad fuqu. Ħafna firxu l-ilbies tagħhom fit-triq, iżda oħrajn kienu jaqtgħu friegħi bil-weraq mis-siġar u kienu jifirxuhom fit-triq. U dawk li kienu qed jimxu l quddiem u dawk li kienu qed isegwu kienu qed jgħajtu u jgħidu: Hosanna! Imbierek dak li ġej f'isem il-Mulej. Imbierka s-saltna li ġejja fl-isem tal-Mulej, missier tagħna David, hosanna fl-ogħla U Ġesù daħal f'Ġerusalemm u fit-tempju, u wara li ħares madwar kollox, peress li diġà kienet is-siegħa tal-filgħaxija, ħareġ lejn Betanja mat-tnax. U l-għada meta ħarġu minn Betanja kien bil-ġuħ; u meta ra siġra tat-tin minn bogħod li kellha weraq, ġie biex jara jekk isibx xi ħaġa fiha; u meta wasal għandha ma sab xejn ħlief weraq; għax ma kienx iż-żmien tat-tin. U wara li wieġeb qal lilha: ħadd qatt aktar ma jiekol frott

minnek għall-eternità. U kienu qed jisimgħu d-dixxipli tiegħu. U ġew mill-ġdid f'Ġerusalemm, u meta daħal Ġesù fit-tempju beda jkeċċi lil dawk li kienu qed ibiegħu u lil dawk li kienu qed jixtru fit-tempju, u l-imwejjed tal-kambjavaluti u s-siġġijiet ta dawk li kienu qed ibiegħu l-ħamiem waqqagħhom, u ma kienx jippermetti li xi ħadd iġorr xi ħaġa minn ġot-tempju, u kien qed jgħallem u jgħidilhom: Mhux miktub li d-dar tiegħi dar ta talb tissejjaħ għall-ġnus kollha? Intom iżda lilu għamiltu għar ta ħallelin. U semgħu l-skribi u l-Fariżej u l-qassisin kbar, u kienu qed ifittxu kif jeqirdu lilu, għax kienu jibżgħu minnu, għaliex il-folla kollha kienet mistagħġba mit-tagħlim tiegħu. U meta sar tard, kien joħroġ barra l-belt. U waqt li kienu qed jgħaddu filgħodu, raw is-siġra tat-tin niexfa mill-għeruq. U wara li ftakar, Pietru qallu: Rabbi, ara, is-siġra tat-tin li int lajjamtha nixfet. U wieġeb Ġesù u qalilhom: Ikollkom fidi f'Alla. Tassew, għax ngħid lilkom li min jgħid lil din il-muntanja, Itla u jintrema fil-baħar, u ma jdubbitax f'qalbu, imma jemmen li dak li jgħid isir, ikun lilu dak li jgħid. Minħabba dan, ngħid lilkom: kollox li titolbu waqt li qed titolbu, emmnu li tirċievu, u se jkun tagħkom. U meta tqumu titolbu, aħfru jekk għandkom xi ħaġa kontra xi ħadd, sabiex ukoll Missierkom li fis-smewwiet jaħfer lilkom id-dnubiet tagħkom. Jekk iżda intom ma taħfrux, lanqas Missierkom ma jaħfrilkom id-dnubiet tagħkom. U jiġu mill-ġdid ġo Ġerusalemm; u waqt li hu kien jimxi fit-tempju, jiġu lejh il-qassisin kbar u l-iskribi u x-xjuħ u jgħidulu: B'liema awtorità qed tagħmel dawn il-ħwejjeġ? Jew min ta lilek l-awtorità din biex tagħmel dawn l-affarijiet? Iżda Ġesù wieġeb u qalilhom, Se nistaqsikhom jien ukoll mistoqsija waħda, u wieġbuni, u ngħidilkom b'liema

awtorità nagħmel dawn il-ħwejjeġ. Il-magħmudija ta Ġwanni kienet mis-sema jew mill-bnedmin? Wieġbuni. U kienu jirraġunaw ma ruħhom u jgħidu: Jekk ngħidu minn is-sema, se jgħid, Għaliex mela ma emmintuxx bih? Imma ngħidu, mill-bnedmin? Kienu jibżgħu mill-poplu; il-kollha għax kellhom lil Ġwanni li kien profeta. U wara li wieġbu jgħidu lil Ġesù: Ma nafux. U Ġesù wieġeb u jgħidilhom: lanqas jien ngħidilkom b'liema awtorità nagħmel dawn il-affarijiet.

12

U beda jgħid lilhom f'parabboli: Raġel żara għalqa u poġġa ħajt madwarha u ħaffer magħsra u bena torri, u kerrieha lill-bidwielin u mar il bogħod. U bagħat lill-bidwielin fil-ħin skjav, sabiex minnhom jieħu mill-frott tal-għeneb. U wara li ħaduh, daqquh u bagħtuh vojt. U erġa bagħat lejhom ilsir ieħor, u dak wieħed wara li ċċaqlquh bil-ġebel, ferħuh fir-ras u bagħtuh miżmum. U mill-ġdid bagħat ieħor, u dak ukoll qatlu, u ħafna oħrajn, lil xi wħud idoqquhom u lil oħrajn joqtluhom. Għad kellu wieħed iben, il-maħbub tiegħu, u bagħat lilu wkoll fl-aħħar lejhom u qal li se jirrispejtaw lil ibni. Iżda dawk il-bidwiela, meta raw lilu ġej, qalu bejniethom li dan huwa l-wieried, ejjew noqtluh, u l-wirt ikun tagħna. U wara li ħaduh, qatluh u tefgħuh barra mill-għalqa tal-inbid. X'se jagħmel allura s-sid tal-għenba? Huwa se jiġi u se jeqred dawn il-bidwilin, u se jagħti l-għalqa tal-inbid lil oħrajn. Lanqas din il-kitba ma qrajtuhiex, il-ġebla li ċaħdu l-bennejja, din saret f'ras tal-kantuniera; minn Sid seħħet

din, u hi mill-għaġeb f'għajnejna? U kienu qed ifittxu jaqbduh, u beżgħu mill-folla; għax kienu jafu li lilhom qal il-parabbola. U wara li ħallew lilu, marru. U jibagħtu lejh xi wħud mill-Fariżej u mill-Erodijani biex jaqbduh bil-kelma. U dawk li ġew jgħidulu: mgħallem, nafu li int veru u ma jimpurtakx dwar ħadd; għax ma tarax lejn wiċċ ta irġiel, imma fuq il-verità t-triq ta Alla tgħallem. Qalu għalhekk lilna: huwa permess li nagħtu t-taxxa lil Ċesare jew le? Nagħtu jew le nagħtu? Imma hu li kien jaf l-ipokriżija tagħhom qal lilhom: Għaliex qed tippruvawni? Ġibuli denarju sabiex nara. U huma ġabu. U jgħidilhom: Ta min hi din l-immaġni u l-kitba? U huma qalu: Ta Ċesare. U wieġeb Ġesù u qal lilhom, Agħtu lura lil Ċesare dak li hu ta Ċesare, u lil Alla dak li hu ta Alla. U stagħġbu minnu. U ġew is-Sadduċej għandhu, li jgħidu li ma hemmx qawmien mill-imwiet, u kienu qed jistaqsuh u jgħidu: Mgħallem, Mosè kiteb lilna li jekk ħu ta xi ħadd imut u jħalli mara, u tfal ma jħallix, sabiex ħuh jieħu l-mara tiegħu u jqajjem żerriegħa lil ħuh. Kienu allura sebat aħwa. U l-ewwel ħa mara, u meta kien qed imut ma ħalliex żerriegħa. U t-tieni ħa lilha, u miet, u lanqas hu ma ħalla żerriegħa. U t-tielet bl-istess mod. U ħadha s-seba, u ma ħallew l-ebda żerriegħa. L-aħħar tal-kollox mietet ukoll il-mara. Fir-resurrezzjoni mela, meta jqumu, ta min minnhom se tkun il-mara? Għax is-seba kellhom lilha bħala mara. U wieġeb Ġesù u qal lilhom, Mhux minħabba dan intom imqallbin, għax ma tafux il-Kitbiet u lanqas il-qawwa ta Alla? Meta kull minn mejtin jqumu, la jiżżewġu u lanqas ma jiġu miżżewġin, iżda huma bħall-messaġġiera li hemm fis-smewwiet. Dwar il-mejtin li huma mqajma, ma qrajtux fil-ktieb ta Mosè, fuq l-għollieq, kif qallu Alla jgħid: Jien l-Alla ta Abraham u l-Alla ta

Iżakk u l-Alla ta Ġakbu? Alla mhux Alla tal-mejtin, imma tal-ħajjin, u għalhekk intom qegħdin tinqatlu ħafna. U wara li resaq wieħed mill-iskribi, wara li sema lilhom jiddisputaw u ra li wieġibhom tajjeb, staqsieh: Liema hi l-ewwel kmandament minn kollha? U Ġesù wieġeb lilu li l-ewwel kmandament ta kollha: isma, Iżrael, il-Mulej Alla tagħna Mulej wieħed hu; u tħobb lill-Mulej Alla tiegħek minn kollha tal-qalb tiegħek u minn kollha tal-ruħ tiegħek u minn kollha tal-moħħ tiegħek u minn kollha tal-qawwa tiegħek. Din l-ewwel kmandament. U t-tieni hija simili, din: tħobb il-qrib tiegħek bħal ruħek. M'hemmx kmandament ieħor akbar minn dawn. U qallu l-iskrittur: tajjeb, mgħallem, fuq il-verità qrajt li wieħed hu u mhux hemm ieħor ħlief minnu; u li tħobb lilu minn qalb sħiħa u minn fehim sħiħ u minn ruħ sħiħa u minn qawwa sħiħa, u li tħobb lill-qarib bħal ruħek huwa aktar mill-olokawtomata kollha u s-sagrifiċċji. U Ġesù, meta ra li wieġeb b'intelliġenza, qal lilu: Mhux il bogħod int mis-Saltna ta Alla. U ħadd aktar ma kellu l-kuraġġ jistaqsih. U wieġeb Ġesù u qal waqt li kien qiegħed jgħallem fit-tempju, Kif jgħidu l-iskriptturi li l-Kristu hu bin Dawid? Huwa stess għax David qal fl-Ispirtu s-Santu: Jgħid il-Mulej lill-Mulej tiegħi, oqgħod fuq il-lemin tiegħi sakemm inpoġġi l-għedewwa tiegħek bħala skann taħt riġlejk. Hu stess allura David jgħid lilu Sid; u minn fejn iben tiegħu huwa? U l-folla l-kbira kienet tisma lilu b'pjaċir. U kien qiegħed jgħid lilhom fit-tagħlim tiegħu: Araw mill-iskribani li jixtiequ jimxu fil-ħwejjeġ u t-tislim fis-swieq u l-ewwel siġġijiet fil-ġabra u l-ewwel postijiet fil-ikla. Dawk li qed jibil'aw id-djar tal-armli u bil-pretest jitolbu twal, dawn se jirċievu ġudizzju akbar. U wara li qagħad Ġesù opposti t-teżor,

kien qed josserva kif il-folla tarmi flus fil-teżor. U ħafna sinjuri kienu qed jitfgħu ħafna, u ġiet armla waħda fqira u tfgħet żewġ muniti żgħar, li huma kwadrans. U wara li sejjaħ id-dixxipli tiegħu, qal lilhom: Tassew ngħidilkom li l-armla l-fqira din tefgħet aktar mill-kollha li kienu qed jitfgħu fit-teżor, għax ilkoll minn l-abbundanza tagħhom tefgħu, iżda din mill-faqar tagħha kollox kemm kellha tefgħet, il-ħajja kollha tagħha.

13

U waqt li kien qed joħroġ mit-tempju, wieħed mid-dixxipli tiegħu qallu, Mgħallem, ara x'tip ta ġebel u x'tip ta bini! U Ġesù wieġeb u qal lilu: Tara dawn il-bini l-kbar? Mhux se jitħalla hawn ġebla fuq ġebla li mhux se tinqered. U waqt li hu kien bilqiegħed fuq il-muntanja taż-żebbuġ quddiem it-tempju, kienu qed jistaqsuh bil-privat Pietru u Ġakbu u Ġwanni u Andrija: għidilna meta dawn il-ħwejjeġ se jkunu, u x'inhu s-sinjal meta dawn il-ħwejjeġ kollha se jitlestew? Imma Ġesù wieġeb u beda jgħid lilhom: Araw li ħadd ma jdawwarkom. Għax ħafna se jiġu f'ismi u jgħidu li jiena hu, u se jdgħajru lil ħafna. Meta tisimgħu gwerer u xnigħat ta gwerer, la tinkwetawx, għax huwa meħtieġ li jsir, imma għadu mhux it-tmiem. Għax se jqum nazzjon kontra nazzjon u saltna kontra saltna, u se jkunu terremoti f'diversi postijiet, u se jkunu ġuħ u disturbi. Dawn huma l-bidu tal-uġigħ tal-ħlas. Intom raw infuskom. Għax se jagħtukompli f'kunsilli u fil-ġabrati tagħhom se tintlaqtu, u quddiem mexxejja u slaten se tqumu minħabba fija bħala xhieda lilhom. U ġo kollha l-

nazzjonijiet huwa meħtieġ l-ewwel li jiġi pproklamat l-aħbar it-tajba. Meta jieħduk biex jagħtuk, tagħmlux tħassib qabel dwar x'se tgħidu, u lanqas tipprattikaw, iżda dak li jingħatalek f'dik is-siegħa, itkellem dak, għax m'humiex intom li tkunu qed titkelmu, iżda l-Ispirtu s-Santu. Se jiddelibera ħu lil ħu għall-mewt, u missier lil ibnu, u se jqumu t-tfal kontra l-ġenituri tagħhom u se jqatluhom. U se tkunu mibgħuda minn kulħadd minħabba l-isem tiegħi, iżda dak li jkun baqa sal-aħħar, dan se jiġi salvat. Meta taraw l-abominazzjoni tad-desolazzjoni li tkellmet minn Danjel il-profeta wieqfa fejn m'għandhiex tkun, dak li qed jaqra jifhem, imbagħad dawk li fil-Ġudea jħarbu lejn il-muntanji, u dak li fuq is-saqaf ma jinżilx lejn id-dar u lanqas jidħol biex jieħu xi ħaġa mid-dar tiegħu, u dak li jkun fil-għalqa ma jirritornax lura biex jieħu l-libsa tiegħu. Iżda woe lil dawk li jkunu tqal u lil dawk li jkunu qed ireddgħu f'dawk il-jiem. Itolbu iżda sabiex ma jsirx il-ħarba tagħkom tax-xitwa. Għax dawk il-jiem se jkunu tribulazzjoni, tali li ma sarx bħalha minn bidu l-ħolqien li ħalaq Alla sa issa u lanqas qatt ma ssir. U jekk il-Mulej ma qassarx il-jiem, ma kienx jiġi salvat kull laħam, imma minħabba l-magħżulin li għażel, qassar il-jiem. U mbagħad, jekk xi ħadd jgħidilkom: Ara, hawn il-Kristu! jew Ara, hemm!, ma temmnu. Għax se jqumu Kristi foloz u profeti foloz, u se jagħtu sinjali u għeġubijiet sabiex idawwru, jekk possibbli, anke lill-magħżulin. Intom però oqogħdu attenti; ara, għedtilkom kollox minn qabel. Imma f'dawk il-jiem, wara dik it-tribulazzjoni, ix-xemx se tkun mudlama, u l-qamar mhux se jagħti d-dawl tagħha, u l-kwiekeb se jkunu mill-sema qed jaqgħu, u l-quwwiet li fis-smewwiet se jkunu mkeċċija. U mbagħad huma se jaraw

lill-Iben tal-bniedem ġej fis-sħab b'qawwa kbira u glorja. U mbagħad se jibgħat il-messaġġiera tiegħu u se jiġbor flimkien il-magħżulin tiegħu mill-erbgħa irjieħ, minn tarf l-art sa tarf is-sema. Imma mit-tina tgħallmu l-parabbola. Meta l-fergħa tagħha diġà ssir artab u toħroġ il-weraq, tafuha li s-sajf hu qrib; hekk ukoll intom, meta taraw dawn iseħħu, tafuha li hu qrib fuq il-bibien. Tassew ngħid lilkom li mhux se tgħaddi din il-ġenerazzjoni sakemm ma jsirux dawn kollha. Is-sema u l-art se jgħaddu, iżda l-kliem tiegħi mhux se jgħaddi. Iżda dwar dak il-jum jew dik is-siegħa ħadd ma jaf, lanqas il-messaġġieri fis-sema, lanqas il-Iben, ħlief il-Missier. Ara, kun vigilanti u itlob, għax ma tafux meta jkun il-ħin. Bħal raġel fil-vjaġġ li ħalla d-dar tiegħu u ta lill-ilsiera tiegħu l-awtorità, u lil kull wieħed ix-xogħol tiegħu, u ordna lill-portinar sabiex jaqbad il-gwardja. Oqogħdu fuq il-ħares allura; ma tafux għax meta s-sid tad-dar jiġi, tard jew ta nofsillejl jew ta daqqa t-tiġieġa jew filgħodu; biex ma jiġix f'daqqa waħda u jsibkom rieqda. Dak li jiena ngħid lilkom, ngħid lil kulħadd: ħarsu.

14

Kien u l-Għid u l-ħobż bla ħmira wara żewġ ġranet. U kienu qed ifittxu l-qassisin il-kbar u l-iskribi kif wara li jaqbduh bil-qerq jistgħu joqtluh. Kienu qed jgħidu iżda: Mhux matul il-festa, ħalli ma jkunx hemm storbju fost il-poplu. U meta kien hu f'Betanja fid-dar ta Simon il-lebbruż, waqt li kien mimdud, ġiet mara li kellha flixkun ta alabastru b'żejt perfumat ta nardu pura u

għalja ħafna, u kissret il-flixkun ta alabastru u xerrdet fuq rasu. Iżda kien hemm xi wħud li kienu qed jiddejqu u qed jgħidu bejniethom: Għaliex saret din il-ħela tal-għatr? Kien jista għax dan il-għattar jinbiegħ għal aktar minn tliet mija denarju u jingħata lill-foqra, u kienu qed jikkritikawha. Imma Ġesù qal: Ħalluwha; għaliex qed tagħmluha tbatija? Għamel xogħol sabiħ fija. Dejjem għax il-foqra għandkom magħkom, u meta trid tista tagħmel tajjeb lilhom, imma lili mhux dejjem ikollkom. Dak li kellha din għamlitu, antiċipat li tgħattar ġismi għad-difna. Tassew ngħidilkom, fejn ukoll jekk jiġi pproklamat dan l-aħbar it-tajjeb fid-dinja kollha, dak li għamlet din se jkun mitkellem bħala tifkira tagħha. U Ġuda l-Iskarjota, wieħed mit-tnax, mar lejn il-qassisin kbar biex jagħtih f'idejhom. Iżda meta semgħu ferħu, u wiegħdulu li jagħtuh il-fidda, u huwa kien qed ifittex kif jagħtih f'ħin opportun. Fl-ewwel jum tal-Ħobż Mhux Imħammar, meta kienu qed jissakrifikaw l-Għid, id-dixxipli tiegħu qalulu: Fejn trid li mmorru nippreparaw biex tiekol l-Għid? U jibgħat tnejn mid-dixxipli tiegħu u jgħidilhom: Morru fil-belt, u se jiltaqa magħkom raġel li jkun qed iġorr ġarra tal-ilma; segwuh, u fejn jidħol, għidu lil sid id-dar li l-imgħallem jgħid: Fejn hi l-kamra tiegħi fejn niekol il-Għid mad-dixxipli tiegħi? U huwa stess se jurikomu kamra ta fuq kbira mfurnixxata u lesta; hemm ipprepparaw għalina. U ħarġu d-dixxipli tiegħu u ġew fil-belt, u sabu kif kien qalilhom, u ppreparaw il-Għid. U meta sar filgħaxija, ġie ma t-tnax; u waqt li kienu mimduda u kienu qed jieklu, qal Ġesù: Tassew ngħidilkom li wieħed minnkom se jittradixxi lili, dak li qed jiekol miegħi. U bdew ikunu mwegħa u jgħidu lilu wieħed wara wieħed: Mhux jiena? U wieħed ieħor

qal: forsi jiena? Iżda hu wieġeb u qal lilhom, Wieħed mill-tnax, dak li qed jgħaddas miegħi fil-skutella. Il-Bin tal-bniedem tassew imur kif huwa miktub dwaru, iżda woe lil dak il-bniedem li permezz tiegħu l-Bin tal-bniedem qed jiġi tradut; aħjar kien għalih li dak il-bniedem ma kienx twieled. U waqt li kienu qed jieklu, Ġesù ħa l-ħobż, bierku, kisru u tah lilhom u qal: Ħudu, kulu, dan huwa l-ġisem tiegħi. U wara li ħa t-tazza u ta r-radd ħajr, taha lilhom, u xorbu minnha lkoll. U qal lilhom: Dan huwa d-demm tiegħi tal-patt il-ġdid li qed jitxerred għal ħafna. Tassew ngħid lilkom li ma se nixrob aktar mill-frott tal-għeneb sa dik il-ġurnata meta nixrbu ġdid fir-Renju ta Alla. U wara li kantaw innu, ħarġu lejn il-muntanja taż-żebbuġ. U Ġesù jgħidilhom li lkoll se titilgħu minħabba fija f'din il-lejl, għax hu miktub, se ninqata r-ragħaj u n-nagħaġ se jitferrxu, iżda wara li nqum se nimxi qabilkom lejn il-Galilija. Iżda Pietru qal lilu, U jekk ilkoll se jaqgħu, iżda jien le. U jgħid lilu Ġesù, Tassew ngħidlek li inti llum f'din il-lejl, qabel ma jsejjaħ is-serduk darbtejn, tliet darbiet se tiċħadni. Imma Pietru kien qed jgħid aktar b'saħħa: jekk ikun meħtieġ li mmut miegħek, qatt mhu se ninkrek. Bl-istess mod ukoll ilkoll kienu qed jgħidu. U jiġu f'post li jismu Ġetsemani, u jgħid lid-dixxipli tiegħu: Oqogħdu hawn sakemm nitlob. U ħa miegħu lil Pietru u lil Ġakbu u lil Ġwanni, u beda jkun imħasseb ħafna u jkun imnikket u jgħidilhom: ruħi hija mnikta ħafna sal-mewt; ibqgħu hawn u oqogħdu attenti. U wara li mxa l quddiem ftit waqa fuq wiċċu fuq l-art, u kien qed jitlob sabiex, jekk possibbli kien, tgħaddi minn minnu s-siegħa, u kien qed jgħid: abba l-missier, kollox possibbli lilek; neħħi din il-kikkra minni; imma mhux dak li jien irrid, imma dak li int. U ġie u sab lilhom

rieqda, u qal lil Pietru: Xmun, int rieqed? Ma stajtux tkunu qawwijin biex tħarsu siegħa waħda? Oqogħdu fuq il-ħares u itolbu, sabiex ma tidħlux f'tentazzjoni; l-ispirtu tabilħaqq lest, iżda l-laħam dgħajjef. U mill-ġdid telaq u tlaħħaq, u qal l-istess kelmiet. U wara li rega lura, sab lilhom mill-ġdid rieqda, għax l-għajnejn tagħhom kienu mitqula, u ma kinux jafu x'għandhom iwieġbu lilu. U ġej it-tielet darba u jgħidilhom: Torqdu issa u mistrieħa? Biżżejjed! Waslet is-siegħa! Ara, il-Iben tal-bniedem qed jingħata f'idejn il-midinbin! Qumu, ejjew nimxu! Ara, dak li qed jagħtini wasal qrib! U minnufih, waqt li kien għadu qed jitkellem, wasal Ġuda l-Iskarjota, wieħed mit-tnax, u miegħu folla kbira b'xwabel u lsien tal-injam, mibgħutin mill-qassisin il-kbar u l-kittieba u l-anzjani. Imma dak li kien qed jagħtih kien ta sinjal lilhom u qal, Lil min inbews, huwa hu; aqbduh u ħuduh b'mod sigur. U wara li wasal, immedjatament resaq lejh u qallu: Sliem, Rabbi, u biesu. Iżda huma ħottu idejhom fuqu u qabduh. Iżda wieħed minn dawk li kienu wieqfa ħareġ is-sejf, laqat lill-ilsir tal-qassis il-kbir u qatalu widna. U wieġeb Ġesù u qal lilhom: bħal fuq ħalliel ħriġtu b'sjuf u l-injam biex taqbduni; kull jum kont magħkom fit-tempju ngħallem, u ma qbadtunix. Imma sabiex jiġu mitmuma l-kitbiet. U wara li ħallew lilu, ħarbu kollha. U wieħed żagħżugħ segwalu, liebes drapp tal-linen fuq ġismu għeri, u ż-żgħażagħ qabduh. Iżda hu ħalla l-drapp tal-linen u ħarab qabeż minnhom. U waslu lil Ġesù lejn is-saċerdot il-kbir, u nġabru miegħu l-isqfijiet kollha tal-qassisin u l-anzjani u l-kittieba. U Pietru minn bogħod segwa lilu sa ġewwa fil-kourt tal-qassis il-kbir, u kien bilqiegħda flimkien mal-assistenti u qed jisħon lejn id-dawl. Il-qassisin l-kbar u l-kunsill kollu kienu qed

ifittxu xhieda kontra Ġesù biex iwaqqgħuh għall-mewt, u ma sabux; ħafna għax kienu qed jagħtu xhieda falza kontra tiegħu, u x-xhiediet ma kinux ugwali. U xi nies qamu u kienu qed jagħtu xhieda folza kontrih u qalu li aħna smajnieh qed jgħid, li jien se neqred dan it-tempju magħmul bl-idejn u fi tliet ijiem se nibni ieħor mhux magħmul bl-idejn. U lanqas hekk kienet ugwali x-xhieda tagħhom. U qam il-qassis il-kbir għan-nofs u staqsa lil Ġesù u qal: ma twieġibx xejn? Xi qed jixhdu dawn kontrik? Imma hu baqa sieket u ma wieġeb xejn. Mill-ġdid il-qassis il-kbir staqsieh u qallu: inti l-Kristu l-iben tal-imbierek? Imma Ġesù qal, Jiena jien, u intom se taraw lill-Iben tal-bniedem bilqiegħda fuq il-lemin tal-qawwa u ġej fuq is-sħab tas-sema. Iżda l-qassis il-kbir, wara li ċarrat il-ħwejjeġ tiegħu, jgħid: X'għad hemm bżonn ta xhieda? Intom smajtu ċert il-blasfemja; x'jidher lilkom? Il-kollha kkondannawh li jkun ħati tal-mewt. U bdew xi wħud jbużqu fuqu u jgħattu l-wiċċ tiegħu u jilgħbuh bil-ġelħiet u jgħidulu: itbassar lilna min hu li laqatek. U l-qaddejja b'daqqiet taw lilu. U waqt li Pietru kien isfel fil-kurtil, waħda mill-qaddejja tal-qassis il-kbir ġiet, u meta rat lil Pietru jissaħħan u ħarset lejh sewwa, qaltlu: u int kont ma Ġesù n-Nażarenu. Imma hu ċaħad u qal: Ma nafx u lanqas nifhem x'int tgħid. U ħareġ barra lejn il-kurtil, u serduk għajjat. U l-qaddejja, wara li rat lilu mill-ġdid, bdiet tgħid lil dawk li kienu wieqfa hemm li dan huwa wieħed minnhom. Imma hu reġa ċaħad. U wara ftit mill-ġdid dawk li kienu wieqfa qalu lil Pietru: tassew int minnhom; u għax Galilajan int u l-kelma tiegħek tixbah. Imma hu beda jillaqqa u jaħlef li ma nafx lil dan il-bniedem li intom qed tgħidu. U għat-tieni darba s-serduk għajjat. U Pietru ftakar il-kelma li qallu

Ġesù, li qabel ma jsejjaħ is-serduk darbtejn, int se tiċħadni tliet darbiet; u meta ħareġ barra, beda jibki.

15

U immedjatament fil-għodu, il-qassisin il-kbar wettqu konsulta mal-anzjani u l-iskribani u l-kunsill kollu, rabtew lil Ġesù, ħaduh u konsenjawh lil Pilatu. U staqsieh Pilatu: Int il-sultan tal-Lhud? U hu wieġeb qallu: int tgħid. U s-saċerdoti kbar akkużawh ħafna, iżda huwa ma wieġeb xejn. U Pilatu reġa staqsieh u qal: Ma twieġibx xejn? Ara kemm qed jixhdu kontra tiegħek. Iżda Ġesù ma wieġeb xejn aktar, sabiex Pilatu stagħġeb. Skont il-festa kien iħalli libre lilhom priġunier wieħed, dak li kienu jitolbu. Kien hemm wieħed imsejjaħ Barabbas marbut ma sħabu r-ribelli, li kienu għamlu qtil waqt ir-ribelljoni. U wara li għajjat, il-folla bdiet titlob kif dejjem kien jagħmel magħhom. Iżda Pilatu wieġeb lilhom u qal: Triduni nħalli libre għalikom ir-re tal-Lhud? Huwa kien jaf għax minħabba l-għira l-qassisin kbar kienu wasslu lilu. Iżda l-qassisin il-kbar qajmu l-folla sabiex aktar malajr iħallas lil Barabba għalihom. Iżda Pilatu wieġeb mill-ġdid u qalilhom: Xiex allura trid nagħmel lil min tgħidu s-sultan tal-Lhud? Iżda huma mill-ġdid kienu jgħajtu: Issallbu! Imma Pilatu kien qed jgħid lilhom: Xiex għamel ħażin? Iżda huma saħqu aktar b'mod eċċessiv: Issalbuh! Pilate, li ried jagħmel dak li kien biżżejjed għall-folla, ħeles lilhom lil Barabba, u konsenja lil Ġesù wara li żlaqqu sabiex ikun imismar fuq is-salib. Is-suldati mexxewh ġewwa fil-kurtil, li huwa l-pretorju, u

sejħu l-korti kollha flimkien; u liebsuh ilbies purprin u poġġewlu madwaru wara li nseġu kuruna tax-xewk, u bdew isellmulu. Sliem ir-re tal-Lhud; u kienu qed idarbu rasu b'qasba u kienu qed jbużqu fuqu, u waqt li kienu qed ipoġġu rkopphom kienu qed jadorawh. U meta stħażżew bih, neżżgħulu l-purpura u liebsuh l-ilbies tiegħu stess, u ħarġuh biex jisalbuh. U huma jikkompellu lil xi wieħed Xmun Ċirenejk, li kien ġej mill-għalqa, il-missier ta Alessandru u ta Rufu, biex jieħu s-salib tiegħu. U jġorru lilu fuq il-post Golgotha, li huwa tradott il-post tal-kranju. U kienu jagħtu lilu biex jixrob inbid imħallat bil-mirra, imma hu ma ħadx. U wara li sawwbuh, qasmu l-ħwejjeġ tiegħu u tfgħu l-qargħa fuqhom biex jaraw min x'jieħu. Kienet is-siegħa terza u salbuħ. U kien il-kitba tal-kawża tiegħu miktuba: Ir-Re tal-Lhud. U miegħu jsalbu żewġ ħallelin, wieħed fuq il-lemin u wieħed fuq ix-xellug tiegħu. U twettqet il-kitba li tgħid: u ma dawk bla liġi kien magħdud. U dawk li kienu jgħaddu kienu qed jibbestmjaw lilu jħarrku rjushom u jgħidu: guħ, dak li jeqred it-tempju u fi tliet ijiem jibnih, salva lilek innifsek u niżel mis-salib. Bl-istess mod ukoll il-qassisin kbar, waqt li kienu jistħarġu ma xulxin flimkien mal-iskribani, kienu qed jgħidu: Lil oħrajn salva, iżda lilu nnifsu ma jistax isalva. Il-Kristu, is-sultan ta l-Iżrael, niżel issa mis-salib, biex naraw u nemmnu fih. U dawk li kienu msallibin miegħu kienu jirrimprverawh. Meta sar is-sitt siegħa, dlam sar fuq l-art kollha sa d-disa siegħa, u fid-disa siegħa Ġesù għajjat b'leħen kbir u qal: Eloi Eloi, lema sabachthani? Li huwa mittradutt, Alla tiegħi, Alla tiegħi, għaliex tlaqtni? U xi wħud minn dawk li kienu wieqfa ħdejhom, wara li semgħu, kienu qed jgħidu: Ara, qiegħed isejjaħ lil Elija. Ħareġ wieħed u mela sponża

b'ħall, poġġieha madwar qasba u kien jagħtih x-xorb, u qal: Ħallu naraw jekk jiġix Elija biex ineħħih. Iżda Ġesù, wara li ħalla leħen kbir, nefaħ l-aħħar. U l-velu tat-tempju nqasam f'tnejn minn fuq sa isfel. Meta ra ċ-ċenturjun li kien wieqaf quddiemu li hekk wara li għajjat nefaħ l-aħħar nifs, qal: Tassew dan il-bniedem kien Bin Alla. Kien hemm ukoll nisa minn il bogħod joħorsu, li fosthom kienet Marija l-Maddalena u Marija l-omm ta Ġakbu ż-żgħir u Ġużè, u Salome, li meta kien fil-Galilija segwew lilu u servew lilu, u ħafna oħrajn li telgħu miegħu lejn Ġerusalemm. U diġà meta kienet seħħet il-filgħaxija, peress li kien il-jum tal-preparazzjoni, jiġifieri l-jum qabel is-Sibt, ġie Ġużeppi minn Arimatija, kunsillier rispettabbli, li huwa wkoll kien qiegħed jistenna s-Saltna ta Alla, u wara li ġarrab daħal għand Pilatu u talab il-ġisem ta Ġesù. U Pilatu stagħġeb jekk diġà miet, u wara li sejjaħ iċ-ċenturjun staqsieh jekk miet minn żmien, u wara li seta minn iċ-ċenturjun ta l-ġisem lil Ġużepp. U wara li xtara drapp tal-linen u niżżlu, laffah fid-drapp tal-linen u qiegħdu fi qabar li kien imqatta mill-blat, u daħrġ ġebla fuq il-bieb tal-qabar. Il-Marija l-Maddalena u Marija ta Ġużeppi kienu qed jaraw fejn kien qiegħed jitqiegħed.

16

U wara li għadda s-Sabbatu, Marija l-Maddalena u Marija ta Ġakbu u Salome xraw ħwawar biex morru jidhnuh. U filgħodu kmieni ħafna tal-ewwel jum tas-Sibt, jiġu lejn il-qabar wara li tela x-xemx. U kienu qed jgħidu lil xulxin, Min se jdawwar lilna

l-ġebla mill-bieb tal-qabar? U wara li ħarsu l fuq, raw li l-ġebla kienet diġà mneħħija, għax kienet kbira ħafna. U meta daħlu fil-qabar raw żagħżugħ bilqiegħda fuq il-lemin, liebes ilbies abjad, u kienu skonvolti ħafna. Iżda huwa jgħid lilhom: Tibżgħux, intom qegħdin tfittxu lil Ġesù n-Nażaren li kien ikroċifiss. Huwa qam, m'huwiex hawn. Ara l-post fejn kienu poġġewh. Imma morru għidu lid-dixxipli tiegħu u lil Pietru li jimxi quddiemkom lejn il-Galilija, hemm tarawh, kif qal lilkom. U wara li ħarġu, ħarbu mill-qabar, għax kellhom rogħda u paniku, u ma qalu xejn lil ħadd, għax kienu jibżgħu. Wara li qam filgħodu kmieni tal-ewwel jum tas-sibt, deher l-ewwel lil Marija l-Maddalena, li minnha kien ħareġ seba dimonji. Dik marret u rrapportat lil dawk li kienu miegħu, li kienu qed jibku u jbattu. U dawk, wara li semgħu li jgħix u li kien deher lilha, ma emmnux. Wara dan, lil tnejn minnhom li kienu miexja, deher f'forma oħra, waqt li kienu sejrin lejn l-għalqa. U dawk, wara li marru, rrapportaw lill-bqija, iżda lanqas lilhom ma emmnu. Aktar tard, waqt li kienu mimduda, deher lilhom lill-ħdax, u rriproċċahom għan-nuqqas ta fidi tagħhom u l-qalb iebsa tagħhom, għaliex ma emmnux lil dawk li kienu raw lilu mqajjem. U qal lilhom: Morru fid-dinja kollha u xandru l-Aħbar it-Tajjeb lill-ħolqien kollu. Dak li jkun emmen u ngħammed se jsalva, iżda dak li ma jkunx emmen se jiġi kkundannat. U dawn is-sinjali se jsegwu lil dawk li emmnu: f'ismi se joħorġu d-dimonji; se jitkellmu b'ilsna ġodda; se jerfgħu s-sriep; u anki jekk jixorbu xi ħaġa ta mewt, mhux se tagħmlilhom il-ħsara; fuq il-morda se jpoġġu idejhom, u se jkunu tajjeb. Il-Mulej tassew, għalhekk, wara li tkellem magħhom, kien meħud il fuq fis-sema u qagħad fuq il-lemin ta

Alla. Dawk iżda wara li ħarġu ppriedkaw kullimkien, il-Mulej kien jaħdem flimkien u jikkonferma l-kelma permezz tas-sinjali li segwew. Amen.

Evanġelju skont San Ġwann

1

Fil-bidu kien il-Kelma, u l-Kelma kien mal-Alla, u Alla kien il-Kelma. Dan kien fil-bidu mal-Alla. Kollox sar permezz tiegħu, u mingħajr tiegħu ma sar xejn minn dak li sar. Fih kienet il-ħajja, u l-ħajja kienet id-dawl tal-bnedmin. U d-dawl fid-dlam jidher, u d-dlam ma qabadx. Kien raġel mibgħut minn Alla, ismu Ġwanni; dan ġie għal xhieda, sabiex jixhed dwar id-dawl, sabiex kulħadd jemmen permezz tiegħu. Dak ma kienx id-dawl, iżda sabiex jixhed dwar id-dawl. Kien id-dawl il-veru, li jdawwal lil kull bniedem li jiġi fid-dinja. Kien fid-dinja, u d-dinja saret permezz tiegħu, u d-dinja ma għarfitux. Ġie fid-djar tiegħu stess, u l-poplu tiegħu stess ma rċevewħx. Imma dawk kollha li ħadu lilu, ta lhom awtorità biex isiru wlied ta Alla, lil dawk li jemmnu fl-isem tiegħu, li mhux mid-dmijiet, u lanqas minn rieda tal-laħam, u lanqas minn rieda ta raġel, imma minn Alla twieldu. U l-Kelma

saret laħam u għamret fostna, u aħna rajna l-glorja tiegħu, glorja bħal ta Bin Waħdieni mill-Missier, mimlija grazzja u verità. Ġwanni jixhed dwaru u jgħajjat jgħid: Dan kien dak li jien għedt: Dak li ġej warajja sar quddiemi, għax kien qabli. U mill-imtlija tiegħu aħna lkoll ħadna, u grazzja minflok grazzja; għax il-liġi permezz ta Mosè ngħatat, il-grazzja u l-verità permezz ta Ġesù Kristu seħħew. Lil Alla ħadd qatt ma raha; l-Iben l-uniku li huwa fil-ġenb tal-Missier, dak spjegah. U din hija x-xhieda ta Ġwanni, meta l-Lhud bagħtu minn Ġerusalemm qassisin u Levitin biex jistaqsuh: Int min int? U huwa qabel, u ma ċaħadx, u qabel li mhux jiena l-Kristu. U staqsewh: Xiex għalhekk? Inti Elija int? U jgħid: M'iniex. Int il-profeta? U wieġeb, le. Qalu għalhekk lilu: Min int? Sabiex nagħtu tweġiba lil dawk li bagħtuna; x'tgħid dwar lilek innifsek? Qal, Jien il-vuċi ta wieħed li jgħajjat fid-dežert: Agħmlu dritt it-triq tal-Mulej, kif qal il-profeta Isaija. U dawk li kienu mibgħutin kienu mill-Fariżej; u staqsewh u qalulu: Għaliex imbagħad tbattiża, jekk int m'intix il-Kristu u lanqas Elija u lanqas il-profeta? Wieġeb lilhom Ġwanni u qal: Jien nibbaġġa fl-ilma, iżda f'nofskom qiegħed wieħed li intom ma tafux. Dan hu dak li ġej warajja, li sar qabli, li jien m'inix denju li noħoll iċ-ċinga tas-sandal tiegħu. Dawn l-affarijiet ġraw f'Betanja, lil hinn mill-Ġordan, fejn kien Ġwanni qed jgħammed. Il-jum ta wara, Ġwanni jara lil Ġesù ġej lejh u jgħid: Ara l-ħaruf ta Alla li qed iġorr id-dnub tad-dinja. Dan huwa dwar min jiena qal, Wara tiegħi ġej raġel li sar qabel tiegħi, għaliex kien qabli. U jien ma kontx naf lilu, iżda sabiex jiġi manifestat lil Iżrael, għalhekk jiena ġejt nibbaġġa fl-ilma. U xehed Ġwanni jgħid li jien rajt l-Ispirtu nieżel bħal ħamiema mis-sema, u baqa fuqu. U

jien ma kontx naf lilu, iżda dak li bagħatni biex nagħmad il-magħmudija fl-ilma, dak qalli: Fuq min tara l-Ispirtu nieżel u jibqa fuqu, dan huwa li jagħmad il-magħmudija fl-Ispirtu s-Santu. U jien rajt u xhidt li dan huwa l-Iben ta Alla. L-għada mill-ġdid kien qiegħed Ġwanni u tnejn mid-dixxipli tiegħu, u wara li ħares lejn Ġesù li kien miexji jgħid: ara l-ħaruf ta Alla. U t-tnejn dixxipli semgħuh jitkellmu, u segwew lil Ġesù. Wara li dar u ra lilhom sejrin warajh, Ġesù qal lilhom: X'qed tfittxu? U huma qalu lilu: Rabbi, li jfisser meta jiġi interpretat Mgħallem, fejn toqgħod? Jgħidilhom: Ejjew u araw. Ġew għalhekk u raw fejn jibqa, u ħdejh baqgħu dik il-ġurnata; il-ħin kien bħall-għaxra. Kien Andrija, il-ħu ta Simon Pietru, wieħed mit-tnejn li kienu semgħu minn Ġwanni u segwew lilu. Dan l-ewwel isib lil ħuh stess Xmun u jgħidlu: Sibna lill-Messija li huwa jiġi tradott Kristu, u ħadu lejn Ġesù. Wara li ħares lejh, Ġesù qal: Inti int Simon il-iben ta Ġona, inti se tissejjaħ Ċefa, li jfisser Pietru. Il-jum ta wara ried Ġesù joħroġ lejn il-Galilija, u sab lil Filippu u qallu: Segwini. Kien u Filippu minn Betsajda, mill-belt ta Andrija u Pietru. Filippu sab lil Natanael u qallu: Dak li kiteb dwaru Mosè fil-liġi u l-profeti, sibnieh - Ġesù bin Ġużeppi minn Nazaret. U qallu Natanael: Minn Nazaret tista toħroġ xi ħaġa tajba? Filippu jgħidlu: ejja u ara. Ra Ġesù lil Natanael ġej lejh u jgħid dwaru: Ara, tassew Iżraelit li fih m'hemmx ħdieġ. Jgħidlu Netanel: Minn fejn tafni? Wieġeb Ġesù u qal lilu: qabel ma Filippu sejjaħ lilek, meta kont taħt is-siġra tat-tin, rajtek. Wieġeb Natanael u qallu, Rabbi, int il-Iben ta Alla, int is-Sultan ta Iżrael. Wieġeb Ġesù u qal lilu: Għax qallek, rajtek taħt is-siġra tat-tin, temmen? Akbar minn dawn ser tara. U jgħid lilu: Tassew, tassew

ngħid lilkom, minn issa intom se taraw is-sema miftuħa u l-anġli ta Alla jitilgħu u jinżlu fuq il-Iben tal-bniedem.

2

U fil-jum it-tielet tieġa seħħet f'Kana tal-Galilija, u kienet l-omm ta Ġesù hemm; u ġie msejjaħ ukoll Ġesù u d-dixxipli tiegħu għat-tieġa. U wara li naqas l-inbid, l-omm ta Ġesù tgħid lilu: M'għandhomx inbid. Jgħidilha Ġesù: X'għandi jien u inti, mara? Għadni ma ġietx il-ħin tiegħi. Ommu tgħid lill-qaddejja: Dak kollu li jgħidilkom, agħmluh. Kienu hemm sitt ġarrar tal-ilma tal-ġebel qegħdin skont it-tindif tal-Lhud, li kull wieħed kien iżomm bejn żewġ jew tliet mizuri. Jgħidilhom Ġesù: Imlew il-ġarri tal-ilma bl-ilma. U mlewhom sa fuq. U jgħidilhom: Imbuttaw issa u ġibu lill-kap tal-festa. U ġiebu. Meta d-direttur tal-festa ddaq l-ilma li kien sar inbid u ma kienx jaf minn fejn hu, iżda l-qaddejja kienu jafu dawk li kienu ntefgħu l-ilma, id-direttur tal-festa sejjaħ liż-żwieġ u qallu: kull bniedem l-ewwel ipoġġi l-inbid it-tajjeb, u meta jsiru fis-sakra, mbagħad dak l-inqas; int żammejt l-inbid it-tajjeb sa issa. Dan għamel il-bidu tas-sinjali Ġesù f'Kana tal-Galilija u wera l-glorja tiegħu, u emmnu fih id-dixxipli tiegħu. Wara dan, niżel ġo Kapernaum hu u ommu u ħutu u d-dixxipli tiegħu, u hemm baqgħu ftit jiem. U qrib kien il-Għid tal-Lhud, u Ġesù tela lejn Ġerusalemm. U sab fit-tempju dawk li kienu qed ibigħu baqar, nagħaġ u ħamiem, u l-kambjavaluti bilqegħda. U wara li għamel ferzgħa minn ħbula, il-kollha keċċa l barra mit-tempju, in-nagħaġ u t-towr, u tal-

kambjavaluti xerred il-flus u l-imwejjed qarqileb, u lil dawk li kienu qed ibiegħu l-ħamiem qalilhom: ħudu dawn minn hawn; la tagħmlux id-dar ta missieri dar ta kummerċ. Tfakkru mbagħad id-dixxipli tiegħu li miktub huwa: Iż-żelu tad-dar tiegħek se jibla'ni. Wieġbu għalhekk il-Lhud u qalulu: X'sinjal turi lilna li dawn il-ħwejjeġ qed tagħmel? Wieġeb Ġesù u qal lilhom: Ħottu dan it-tempju, u fi tliet ijiem se nqajmu. Qalu għalhekk il-Lhud, Erbgħin u sitt sena inbena dan it-tempju, u inti se tqajmu fi tliet ijiem? Iżda dak kien qed jgħid dwar it-tempju tal-ġisem tiegħu. Meta għalhekk kien mgħolli mill-mejtin, tfakkru d-dixxipli tiegħu li dan kien qal, u emmnu l-kitba u l-kelma li qal Ġesù. Bħalma kien f'Ġerusalemm fil-Għid, fil-festa, ħafna emmnu fl-isem tiegħu, meta raw is-sinjali li kien qed jagħmel. Imma hu stess Ġesù ma kienx jafda lilu nnifsu lilhom minħabba li hu kien jaf lil kulħadd, u għax ma kellux bżonn li xi ħadd jixhed dwar il-bniedem; għax hu kien jaf x'kien fil-bniedem.

3

Kien hemm raġel mill-Fariżej, jismu Nikodemu, mexxej tal-Lhud. Dan ġie lejh bil-lejl u qal lilu: Rabbi, nafu li ġejt minn Alla bħala mgħallem, għax ħadd ma jista jagħmel dawn is-sinjali li qed tagħmel int, jekk Alla mhux miegħu. Wieġeb Ġesù u qal lilu: Tassew, tassew ngħidlek, jekk xi ħadd ma jitwilidx mill-ġdid, ma jistax jara s-saltna ta Alla. Jgħidlu Nikodemu: Kif jista bniedem jintwielid meta jkun raġel xiħ? Mhux jista jidħol fit-tarbija tal-

omm tiegħu t-tieni darba u jitwieled? Wieġeb Ġesù: Tassew, tassew ngħidlek, jekk xi ħadd ma jitwilidx mill-ilma u mill-Ispirtu, ma jistax jidħol fir-Renju ta Alla. Dak li twieled mil-laħam huwa laħam, u dak li twieled mill-Ispirtu huwa spirtu. Tistax ma tistax li jien qal lilek, huwa meħtieġ li intom tkunu mwielda mill-ġdid. L-ispirtu jinfaħ fejn irid, u tisma l-vuċi tiegħu, imma ma tafx minn fejn ġej u fejn imur; hekk huwa kull wieħed li twieled mill-Ispirtu. Wieġeb Nikodemu u qal lilu: Kif jistgħu dawn isiru? Wieġeb Ġesù u qal lilu: Inti l-imgħallem ta Iżrael u dawn il-ħwejjeġ ma tafx? Tassew, tassew ngħid lilek li dak li aħna nafu nitkellmu, u dak li aħna rajna nixhdu, u x-xhieda tagħna ma tirċevux. Jekk il-ħwejjeġ tad-dinja qal lilkom u ma temmnux, kif se temmnu jekk ngħid lilkom dwar il-ħwejjeġ ċelesti? U ħadd ma tela fis-sema ħlief dak li niżel mis-sema, il-Bin tal-bniedem li jkun fis-sema. U bħal ma Mosè għolla s-serp fid-deżert, hekk jeħtieġ li jkun mgħolli l-iben tal-bniedem, sabiex kull wieħed li jemmen fih ma jintlifx, iżda jkollu ħajja eterna. Hekk għax ħabb Alla d-dinja, li ta lil ibnu l-waħdieni mwielud, sabiex kull min jemmen fih ma jintilefx, iżda jkollu ħajja eterna. Għax Alla ma bagħatx lil Ibnu fid-dinja biex jiġġudika d-dinja, iżda biex id-dinja tissalva permezzu. Dak li jemmen fih mhux qed jiġi miġġuddikat, iżda dak li ma jemminx diġà ġie miġġuddikat, għaliex ma emminx fl-isem tal-Iben waħdieni tal-Alla. Din imma hija l-ġudizzju, li d-dawl ġie fid-dinja, u n-nies ħabbew aktar id-dlam milli d-dawl, għax kien ħażin ix-xogħol tagħhom. Kulħadd li jagħmel ħwejjeġ ħżiena jobgħod id-dawl u ma jiġix lejn id-dawl, sabiex ma jkunux esposti l-opri tiegħu; iżda dak li jagħmel il-verità jiġi lejn id-dawl, sabiex ikunu

rivelati l-opri tiegħu, għaliex f'Alla huma magħmulin. Wara dawn l-affarijiet ġie Ġesù u d-dixxipli tiegħu fl-art tal-Ġudea, u hemm qagħad magħhom u kien qiegħed jgħammed. Kien u Ġwanni kien qed jgħammed f'Ainon qrib Salim, għax kien hemm ħafna ilma, u kienu ġejjin u kienu qed jiġu mgħammdin; għax Ġwanni għadu ma kienx ġie mitfugħ fil-ħabs. Sar għalhekk tfittxija bejn id-dixxipli ta Ġwanni u Lhudi dwar it-tindif. U ġew għand Ġwanni u qalulu: Rabbi, dak li kien miegħek barra l-Ġordan, li inti xhidt għalih, ara dan qed jgħammed u lkoll ġejjin għandu. Ġwanni wieġeb u qal: Il-bniedem ma jistax jieħu xejn, jekk ma jkunx ingħata lilu mis-sema. Intom infuskom tisħdu x-xhieda tiegħi li għedt: Mhux jiena l-Kristu, iżda jien mibgħut qablu. Dak li għandu l-għarusa huwa l-għarus; iżda l-ħabib tal-għarus, dak li jkun wieqaf u jisma lilu, jifraħ b'ferħ minħabba l-vuċi tal-għarus. Din għalhekk il-ferħ tiegħi ġiet mimlija. Dak huwa meħtieġ li jiżdied, imma jien għandi nkun imnaqqas. Dak li ġej minn fuq huwa fuq kollox. Dak li hu mill-art mill-art hu u mill-art jitkellem; dak minn is-sema ġej fuq kollox hu, u dak li ra u sama, dan jixhed, u x-xhieda tiegħu ħadd ma jieħu. Dak li ħa x-xhieda tiegħu ssiġilla li Alla huwa veru. Dak li Alla bagħat, jitkellem il-kliem ta Alla, għax Alla ma jagħtix l-Ispirtu b'kejl. Il-missier iħobb lil ibnu u ta kollox f'idejh. Dak li jemmen fil-Iben għandu ħajja eterna, iżda dak li ma jobdix lill-Iben mhux se jara l-ħajja, imma l-għadab ta Alla jibqa fuqu.

4

Meta għalhekk safa s-Sid li semgħu l-Fariżej li Ġesù jagħmel aktar dixxipli u jgħammed minn Ġwanni, għalkemm Ġesù hu stess ma kienx qed jgħammed imma d-dixxipli tiegħu, ħalla l-Lhudija u mar lejn il-Galilija. Kien meħtieġ li jgħaddi minn Samarija. Ġie għalhekk f'belt ta Samarija msejħa Sikar, qrib il-post li ta Ġakobb lil Ġużepp lil iben tiegħu; u kien hemm għajn ta Ġakobb. Ġesù allura, li kien sar għajjien mill-vjaġġ, kien qiegħed hekk fuq l-għajn; il-ħin kien bħal is-sitt. Ġiet mara minn Samarija biex tieħu ilma. Jgħidilha Ġesù: Agħtini nixrob. Id-dixxipli tiegħu għax kienu marru fil-belt sabiex jixtru ikel. Tgħidlu mela l-mara s-Samaritana: Kif int, Lhudi li int, titlob tixrob minni, meta jien mara Samaritana? Għax il-Lhud ma jużawx flimkien mas-Samaritani. Wieġeb Ġesù u qalilha: Kieku kont taf id-don ta Alla, u min hu li qed jgħidlek, Agħtini nixrob, int kieku tlob lilu, u hu kien jagħtik ilma ħaj. Tgħidlu l-mara, Sinjur, lanqas barmil m'għandek, u l-bir huwa fond, minn fejn għalhekk għandek l-ilma l-ħaj? Mhux int akbar mill-missier tagħna Ġakobb, li ta lina l-bir, u huwa stess xorob minnu u wkoll uliedu u l-annimali tiegħu? Wieġeb Ġesù u qal lilha: kull min jixrob mill-ilma ta dan se jibża l-għatx mill-ġdid; iżda min jixrob mill-ilma li jiena nagħti lilu, mhux se jibża l-għatx għall-eternità, imma l-ilma li nagħti lilu, se jsir fih nixxiegħa ta ilma jqanqal għal ħajja eterna. Il-mara tgħidlu, Sinjur, agħtini dan l-ilma, sabiex ma nibqax inħoss l-għatx u lanqas ma nkun niġi hawn biex ninġibed. Ġesù jgħidilha: Mur sejjaħ lir-raġel tiegħek u ejja hawn. Wieġbet il-mara u qalet: Ma għandix raġel. Jgħidilha Ġesù: tajjeb għedt li raġel m'għandix; għax ħamsa irġiel kellok, u issa dak li għandek mhuwiex raġel tiegħek; dan veru għedt.

Tgħidlu l-mara, Mulej, nara li int profeta. Il-missirijiet tagħna adoraw f'din il-muntanja, u intom tgħidu li f'Ġerusalemm hemm il-post fejn wieħed għandu jadora. Jgħidilha dan Ġesù, Mara, emmen lili li ġejja siegħa meta la fuq din il-muntanja u lanqas f'Ġerusalemm se tqimu lill-Missier. Intom tadoraw dak li ma tafux, aħna nadoraw dak li nafu, għax is-salvazzjoni hija mill-Lhud. Imma ġej siegħa, u issa hija, meta l-veri adoraturi se jadoraw lill-missier fi spirtu u verità, għax il-missier bħal dawn ifittex l-adoranti tiegħu. Spirtu hu Alla, u dawk li jadorawh iridu jadorawh fi spirtu u verità. Tgħid lilu l-mara, Naf li l-Messija ġej, il-imsejjaħ Kristu. Meta jiġi dak, se jiddikjara lilna kollox. Jgħid dan il-Ġesù: Jiena jien li qed nitkellem miegħek. U fuq dan ġew id-dixxipli tiegħu, u stħajru għaliex kien qed jitkellem ma mara, iżda ħadd ma qal: X'qed tfittex? jew X'qed titkellem magħha? Ħalliet allura l-ġarra tal-ilma tagħha l-mara u marret lejn il-belt, u tgħid lill-irġiel: ejjew raw raġel li qalli kollox kemm għamilt; forsi dan huwa l-Kristu? Għalhekk ħarġu mill-belt u kienu ġejjin lejh. F'dak li kien bejn, id-dixxipli kienu qed jistaqsuh u jgħidulu: Rabbi, kol. Imma hu qal lilhom: Jien għandi ikel biex niekol li intom ma tafux. Kienu qed jgħidu allura d-dixxipli lil xulxin: Mhux xi ħadd ġablulu x'jiekol? Jgħid lilhom Ġesù, L-ikel tiegħi huwa li nagħmel ir-rieda ta dak li bagħatni u ntemm ix-xogħol tiegħu. Mhux intom tgħidu li għad hemm erba xhur u l-ħsad ġej? Ara ngħidilkom, erfgħu l-għajnejn tagħkom u ħarsu lejn l-artijiet, għax bojod huma għall-ħsad diġà. U dak li jiħsod jirċievi l-paga tiegħu u jiġbor il-frott għall-ħajja eterna, sabiex kemm dak li jizra kif ukoll dak li jiħsod jifirħu flimkien. F'dan il-kelma hija vera, li wieħed huwa l-iżżara u ieħor il-iħsad. Jien

bgħattkom biex taħsdu dak li ma ħdimtux għalih intom, oħrajn ħadmu, u intom dħaltu fil-ħidma tagħhom. Imma minn dik il-belt ħafna Samaritani emmnu fih minħabba l-kelma tal-mara, li xehdet li qalilha kollox dak li għamlet. Meta għalhekk ġew għandu s-Samaritani, talbu li jibqa magħhom, u baqa hemm jumejn. U ħafna aktar emmnu minħabba l-kelma tiegħu, u lill-mara kienu jgħidu li m'aħniex aktar nemmnu minħabba l-kliem tiegħek; aħna stess għax smajna, u nafu li dan hu tassew is-Salvatur tad-dinja, il-Kristu. Wara iżda t-tnejn ijiem ħareġ minn hemm u mar lejn il-Galilija. Huwa stess għax Ġesù xehed li profeta fl-art tiegħu stess ma jkollu l-ebda unur. Meta mbagħad ġie fil-Galilija, irċevewh il-Galilejin, wara li raw dak kollu li għamel f'Ġerusalemm fil-festa, għax huma wkoll kienu marru għall-festa. Ġie għalhekk mill-ġdid Ġesù fil-Kana tal-Galilija, fejn għamel l-ilma inbid. U kien hemm xi ħadd rjali, li ibnu kien marid f'Kapernaum; dan meta sama li Ġesù ġie mill-Ġudea lejn il-Galilija, mar lejh u talab lilu biex jinżel u jfejjaq lil ibnu; għax kien se jmut. Għalhekk Ġesù qal lilu, Jekk ma tarawx sinjali u għeġubijiet, ma temmnux. L-uffiċjal irjali jgħid lilu: Sinjur, niżel qabel ma jmut it-tifel tiegħi. Jgħidlu Ġesù: Mur; ibnek ħaj. U l-bniedem emmen il-kelma li qallu Ġesù, u mar. Diġà u waqt li hu kien qed jinżel, l-ilsiera tiegħu ltaqgħu miegħu u rrapportaw u qalu li t-tifel tiegħek qiegħed jgħix. Għalhekk tgħallem minnhom is-siegħa li fiha kellu aħjar. U qalulu li lbieraħ fis-seba siegħa d-deni ħallih. Kien jaf għalhekk il-missier li f'dik is-siegħa li fiha qal lilu Ġesù li ibnek jgħix, u emmen hu u d-dar tiegħu kollha. Dan mill-ġdid it-tieni sinjal għamel Ġesù meta ġie mill-Ġudea lejn il-Galilija.

5

Wara dawn il-ħwejjeġ kien hemm il-festa tal-Lhud, u Ġesù tela lejn Ġerusalemm. Imma hemm f'Ġerusalemm fuq il-pool tan-nagħaġ, li tissejjaħ bl-Ebrajk Bethesda, li għandha ħames kolonni. F'dawn kien hemm mimdud numru kbir ta morda, għomja, żoppi u nies b'membri xotti, li kienu qed jistennew il-moviment tal-ilma. Messaġġier għax skont il-ħin kien nieżel fil-pixxina, u l-ilma kien jitħawwad. Għalhekk l-ewwel wieħed li daħal wara li l-ilma nħawwad kien isir sieħ minn kwalunkwe marda li kien ikollu. Kien hemm raġel wieħed li kellu tmienja u tletin sena f'dgħufija tiegħu. Meta ra dan Ġesù mimdud, u kien jaf li diġà kellu ħafna żmien, qallu: Trid issir b'saħħtek? Wieġeb lilu l-marid, Mulej, ma għandix raġel sabiex meta jinqaleb l-ilma jitfa lili fil-pixxina, iżda meta niġi jien, ieħor qabli jinżel. Ġesù jgħid lilu: Qum, ħu l-mat tiegħek u mxi. U minnufih sar b'saħħtu r-raġel, u qagħad il-mat tiegħu u kien jimxi. Kien sabbatu f'dak il-jum. Kienu qed jgħidu mela l-Lhud lil dak li kien iffejjaq: Sabbatu huwa, mhux permess lilek iġġorr il-mat. Wieġeb lilhom: Dak li għamlni b'saħħti, dak qalli: Ħu l-mat tiegħek u mxi. Staqsewh għalhekk: Min huwa l-bniedem li qallek, Ħu l-mat tiegħek u mxi? Imma dak li kien iffisset ma kienx jaf min huwa, għax Ġesù kien inħeba waqt li kien hemm folla fil-post. Wara dan, Ġesù sab lilu fit-tempju u qallu, Ara, sirt b'saħħtek, tibqax tittidjaq, sabiex ma jseħħilekx xi ħaġa agħar. Telaq ir-raġel u rrapporta lill-Lhud li Ġesù kien hu li għamlu sħiħ. U minħabba dan kienu qed jippersegwitaw lil Ġesù l-Lhud u kienu qed ifittxu

li joqtluh, għaliex dawn kien jagħmel fis-Sibt. Iżda Ġesù wieġeb lilhom: Missieri sa issa jaħdem, u jien naħdem. Minħabba dan, għalhekk aktar kienu qed ifittxu lilu l-Lhud biex joqtlu, għaliex mhux biss kien qed jikser is-Sibt, iżda wkoll kien qed jgħid lil Alla missieru proprju, u kien qed jagħmel lilu nnifsu ugwali ma Alla. Wieġeb għalhekk Ġesù u qal lilhom: Tassew, tassew ngħid lilkom, il-Iben ma jistax jagħmel xejn minn tiegħu nnifsu, ħlief dak li jara lill-Missier jagħmel, għax dak li jagħmel hu, dawn ukoll jagħmel il-Iben bl-istess mod. Għax il-missier iħobb lil ibnu u juri lilu kollox li huwa jagħmel, u se juri lilu xogħlijiet akbar minn dawn, sabiex intom tistgħaġbu. Bħalma l-missier jqajjem il-mejtin u jagħtihom il-ħajja, hekk ukoll il-iben jagħti l-ħajja lil min jixtieq. Lanqas il-missier ma jiġġudika lil ħadd, iżda l-ġudizzju kollu ta lill-iben, sabiex kulħadd jonora lill-iben bħalma jonoraw lill-missier. Dak li ma jonorax lil iben ma jonorax lil missier li bagħtu. Tassew tassew ngħid lilkom li dak li jisma l-kelma tiegħi u jemmen lil min bagħatni għandu ħajja eterna, u ma jiġix għall-ġudizzju, imma għadda mill-mewt għall-ħajja. Tassew tassew ngħid lilkom li ġejja siegħa, u issa hi, meta l-mejtin se jisimgħu l-vuċi tal-Iben ta Alla, u dawk li jkunu semgħu se jgħixu; bħalma għax il-Missier għandu ħajja f'innifsu, hekk ta wkoll lill-Iben li jkollu ħajja f'innifsu; u ta lilu awtorità u li jagħmel ġudizzju, għax hu Bin il-bniedem. Tistgħaġbux minn dan; għax ġej ħin li fih il-kollha li huma fl-oqbra se jisimgħu l-vuċi tiegħu, u se joħorġu dawk li għamlu l-affarijiet tajbin għal qawmien ta ħajja, iżda dawk li għamlu l-affarijiet ħżiena għal qawmien ta ġudizzju. Jien ma nistax nagħmel xejn minn jien stess. Hekk kif nisma niġġudika, u l-ġudizzju tiegħi ġust hu, għax

ma nfittxix ir-rieda tiegħi, imma r-rieda tal-missier li bagħatni. Jekk jien nixhed dwar lili nnifsi, ix-xhieda tiegħi mhix vera. Hemm ieħor li jixhed dwari, u naf li vera hija x-xhieda li jixhed dwari. Intom bgħattu lejn Ġwanni, u huwa xehed għall-verità; jiena imma mhux minn bniedem ix-xhieda nieħu, iżda dawn ngħid sabiex intom tissalvaw. Dak kien il-lampa li kienet taqbad u tiddi, u intom rridtu li tifirħu għal siegħa fid-dawl tiegħu. Jien iżda għandi x-xhieda akbar minn ta Ġwanni, għax ix-xogħlijiet li ta lili l-Missier sabiex nitlesta huma, huma x-xogħlijiet li jien nagħmel, jixhdu dwari li l-Missier bagħatni. U l-missier li bagħatni, hu stess ix-xehed dwari. La intom qatt smajtom il-vuċi tiegħu u lanqas intom rajtu l-forma tiegħu, u l-kelma tiegħu m'għandkomx tibqa fikom, għax lil dak li bagħat dak, f'dan intom ma temmnu. Tfittxu l-kitbiet, għax intom taħsbu li fihom għandkom ħajja eterna; u dawk huma li jixhdu dwari; u ma tridux tiġu għandi biex ikollkom ħajja. Glorja minn nies ma nieħux; imma naf intom li l-imħabba ta Alla m'għandkomx fikom infuskom. Jiena ġejt fl-isem tal-missier tiegħi, u intom ma tirċivunix lili; jekk ieħor jiġi fl-isem tiegħu stess, lil dak se tirċivuh. Kif tistgħu temnu intom, meta tieħdu l-glorja minn xulxin, u l-glorja li tiġi mill-Alla l-Waħdieni ma tfittxuhiex? Mhux taħsbu li jiena se nakkużakom quddiem il-Missier. Hemm min qed jakkużakom - Mosè, li fih intom tqajtu t-tama tagħkom. Jekk emmintom lil Mosè, kuntom temmnu lili, għax dak kiteb dwari. Jekk iżda ma temmnu fl-kitbiet tiegħu, kif se temmnu fil-kliem tiegħi?

6

Wara dawn l-affarijiet Ġesù mar lil hinn mill-baħar tal-Galilija, tal-Tiberjade, u folla kbira kienet qed issegwih għax raw is-sinjali tiegħu li kien jagħmel fuq dawk li kienu morda. Telgħa imbagħad fuq il-muntanja Ġesù, u hemm qagħad bid-dixxipli tiegħu. Kien qrib il-Passover, il-festa tal-Lhud. Wara li rafa għajnejn, Ġesù ra li folla kbira kienet ġejja lejh, u qal lil Filippu: Minn fejn se nixtru ħobż biex dawn jieklu? Dan imma kien qed jgħid biex jittestjah, għax hu stess kien jaf x'kien se jagħmel. Wieġeb lilu Filippu: Ħobż ta mitejn denarju mhuwiex biżżejjed għalihom sabiex kull wieħed minnhom jieħu ftit. Jgħidlu lilu wieħed mid-dixxipli tiegħu, Andrija l-ħu ta Xmun Pietru: hemm tifel wieħed hawn, li għandu ħames ħobżiet tax-xgħir u żewġ ħutiet; imma dawn x'inhuma għal daqshekk ħafna? Qal Ġesù: Agħmlu l-irġiel joqogħdu. Kien hemm ħaxix ħafna fil-post. Waqgħu lura allura l-irġiel, in-numru bħal ħamest elef. Ħa l-ħobżiet Ġesù u wara li ta l-ħajr qassam lid-dixxipli, u d-dixxipli lil dawk li kienu mimduda, bl-istess mod ukoll mill-ħut kemm kienu jixtiequ. Meta mimlew, qal lid-dixxipli tiegħu, Iġbru l-fdal tal-biċċiet, sabiex ma jintilef xejn. Ġabru għalhekk u mliw tnax-il basket bi frammenti mill-ħames ħobżiet tax-xgħir li kienu fdal minn dawk li kienu kielu. In-nies għalhekk, wara li raw is-sinjal li għamel Ġesù, kienu qed jgħidu li dan huwa tassew il-profeta li ġej fid-dinja. Jesù għalhekk, wara li kien jaf li huma kienu se jiġu u jaqbduh sabiex jagħmluh sultan, rtira mill-ġdid lejn il-muntanja waħdu. Meta sar filgħaxija, id-dixxipli tiegħu niżlu

lejn il-baħar, u wara li daħlu fil-dgħajsa kienu sejrin lil hinn mill-baħar lejn Kafarnahum. U diġà kien sar dlam u Ġesù ma kienx ġie għandhom, u l-baħar kien qed jitqajjem minħabba riħ kbir li kien qed jaħfef. Wara li kienu mdeffsa għal madwar għoxrin u ħamsa jew tletin stadju, raw lil Ġesù jimxi fuq il-baħar u qiegħed jersaq lejn id-dgħajsa, u biżgħu. Imma hu jgħid lilhom: Jien hu, tibżgħux. Kienu jridu għalhekk jieħduh fil-vapur, u immedjatament il-vapur sar fuq l-art fejn kienu sejrin. Il-għada, il-folla li kienet wieqfa l hinn mill-baħar rat li dgħajsa oħra ma kienx hemm ħlief waħda, dik li fiha daħlu d-dixxipli tiegħu, u li ma daħalx flimkien mad-dixxipli tiegħu Ġesù fid-dgħajsa, iżda waħedhom id-dixxipli tiegħu marru; iżda oħrajn ġew dgħajjes minn Tiberjade qrib il-post fejn kielu l-ħobż wara li rringrazzja s-Sid; meta għalhekk rat il-folla li Ġesù ma kienx hemm u lanqas id-dixxipli tiegħu, daħlu huma stess fil-vapuri u ġew f'Kapernaum ifittxu lil Ġesù. U sabu lilu lil hinn mill-baħar u qalulu: Rabbi, meta wasalt hawn? Wieġeb lilhom Ġesù u qal: Amen, amen, ngħid lilkom, tfittxu lili mhux għaliex rajtu sinjali, iżda għaliex kilt mill-ħobż u mlejtom. Aħdmu mhux għall-ikel li qed jinqered, iżda għall-ikel li jibqa għal ħajja eterna, li l-Iben tal-bniedem se jagħtikom, għax dan il-Missier selllu, Alla. Qalu għalhekk lejh: X'għandna nagħmlu biex naħdmu l-opri ta Alla? Wieġeb Ġesù u qal lilhom: Dan huwa x-xogħol ta Alla, li temmnu f'dak li bagħat hu. Qalu għalhekk lilu: X'għalhekk tagħmel int sinjal sabiex naraw u nemmnu fik? X'qed taħdem? Il-missirijiet tagħna l-manna kielu fid-deżert, kif huwa miktub: Ħobż mis-sema ta lhom biex jieklu. Qal għalhekk lilhom Ġesù: Tassew, tassew ngħid lilkom, mhux Mosè ta lilkom il-ħobż mis-sema,

iżda Missieri jagħti lilkom il-ħobż mis-sema, il-veru. Il-ħobż ta Alla huwa dak li jinżel mis-sema u jagħti l-ħajja lid-dinja. Qalu għalhekk lejh: Mulej, agħtina dejjem dan il-ħobż. Qal lilhom Ġesù, Jiena l-ħobż tal-ħajja. Min jiġi għandi mhux se jkun bil-ġuħ qatt, u min jemmen fija mhux se jkun bil-għatx qatt. Imma għedt lilkom li rajtu lili u ma temmnu xejn. Kollox li jagħtini l-missier, lejja jiġi, u dak li ġej lejja ma nartax il barra; għax niżilt mis-sema mhux biex nagħmel ir-rieda tiegħi, imma r-rieda ta dak li bagħatni. Dan però huwa r-rieda tal-missier li bagħat lili, sabiex dak kollu li ta lili ma nitlifx minnu, iżda nqajmu fl-aħħar jum. Dan iżda huwa r-rieda tal-li bagħat lili, sabiex kull min jara l-Iben u jemmen fih ikollu ħajja eterna, u nqajjem lilu jien fl-aħħar jum. Kienu qed jitgugumaw allura l-Lhud dwarh għax qal, Jiena jien il-ħobż li niżel mis-sema, u kienu qed jgħidu: Mhux dan huwa Ġesù bin Ġużepp, li aħna nafu lil missieru u lil ommu? Kif allura jgħid dan li jiena nżilt mill-isema? Wieġeb għalhekk Ġesù u qal lilhom: Tibqaqbqux ma xulxin. Ħadd ma jista jiġi għandi jekk il-missier li bagħatni ma jiġbdux, u jien nqajmu fl-aħħar jum. Huwa miktub fil-profeti: u se jkunu lkoll mgħallma minn Alla. Kulħadd li jisma minn ġand il-Missier u tgħallem jiġi għandi; mhux li xi ħadd ra lill-Missier, ħlief dak li kien minn ġand Alla, dan ra lill-Missier. Tassew, tassew ngħid lilkom: dak li jemmen fija għandu ħajja eterna. Jiena l-ħobż tal-ħajja. Il-missirijiet tagħkom kielu l-manna fid-deżert u mietu; dan huwa l-ħobż li nieżel mis-sema, sabiex xi ħadd jiekol minnu u ma jmutx. Jien il-ħobż il-ħaj li niżel mis-sema; jekk xi ħadd jiekol minn dan il-ħobż, jgħix għall-eternità. U l-ħobż li jiena se nagħti, il-laħam tiegħi hu, li jiena se nagħti għall-ħajja tad-dinja.

Kienu qed jiġġieldu għalhekk ma xulxin il-Lhud u jgħidu: Kif jista dan jagħtina l-laħam tiegħu biex nieklu? Qal għalhekk lilhom Ġesù, Tassew, tassew ngħidilkom, jekk ma tiklux il-laħam tal-Iben tal-bniedem u ma tixorbux id-demm tiegħu, m'għandkomx ħajja fikom infuskom. Dak li jiekol laħmi u jixrob demmi għandu ħajja eterna, u jien nqajmu fl-aħħar jum. Għax il-laħam tiegħi huwa verament ikel, u d-demm tiegħi huwa verament xorb. Dak li jiekol il-laħam tiegħi u jixrob id-demm tiegħi jibqa fija, u jien fih. Kif bagħatni l-Missier ħaj u jien ngħix minħabba l-Missier, hekk ukoll min jiekol lili se jgħix minħabba jien. Dan huwa l-ħobż li niżel mis-sema, mhux bħalma kielu l-missirijiet tagħkom il-manna u mietu; min jiekol dan il-ħobż se jgħix għall-eternità. Dawn l-affarijiet qal waqt li kien qed jgħallem fil-kongregazzjoni f'Kapernaum. Ħafna minn dixxipli tiegħu, għalhekk, wara li semgħu, qalu: Iebes huwa dan il-kelma; min jista jismagħha? Iżda Ġesù, nafu fi ħdan ruħu li d-dixxipli tiegħu kienu qed jitbaqbqu dwar dan, qal lilhom: Dan qed iweġġagħkom? Jekk għalhekk taraw lil Bin il-bniedem jitla fejn kien qabel? L-ispirtu huwa li jagħmel ħaj, il-laħam ma jgħinx xejn, il-kelmiet li jiena nitkellem lilkom spirtu huma u ħajja huma. Imma hemm minnkom xi wħud li ma jemmnux. Għax Ġesù kien jaf mill-bidu min huma dawk li ma jemmnux u min hu dak li kien se jagħtih. U kien qiegħed jgħid: Minħabba dan għidt lilkom li ħadd ma jista jiġi lejja, jekk ma jkunx ingħata lilu mill-Missier tiegħi. Minn dan, ħafna marru lura minn fost id-dixxipli tiegħu, u ma baqgħux jimxu miegħu. Qal għalhekk Ġesù lit-tnax: Mhux intom ukoll tridux imorru? Wieġeb allura lilu Xmun Pietru: Mulej, lejn min se mmorru? Kliem ta ħajja eterna

għandek; u aħna emmejna u ġejna nafu li inti int il-Kristu l-iben ta Alla l-ħaj. Wieġeb lilhom Ġesù: Mhux jien li għażiltkom intom it-tnax? U wieħed minnkom huwa xitan. Kien qed jgħid dan dwar Judah ta Simon Iscariot, għax dan kien se jagħtih, wieħed minn it-tnax.

7

U kien jimxi Ġesù wara dawn il-ħwejjeġ fil-Galilija, għax ma kienx irid jimxi fil-Ġudea, minħabba li l-Lhud kienu qed ifittxuh biex joqtluh. Kien qrib il-festa tal-Lhud, il-festa tat-Tabernakli. Qalu għalhekk lilu ħutu: itlaq minn hawn u mur fil-Lhudija, sabiex id-dixxipli tiegħek jaraw ix-xogħlijiet tiegħek li tagħmel; ħadd għax fis-sigriet xi ħaġa ma jagħmelx u jfittex hu bil-kuraġġ ikun. Jekk tagħmel dawn l-affarijiet, uri lilek innifsek lid-dinja. Lanqas għax il-ħuti tiegħu ma emmnu fih. Jgħid mela lilhom Ġesù: Il-ħin tiegħi għadu mhux wasal, iżda l-ħin tagħkom dejjem huwa lest. Id-dinja ma tistax tobgħodkom, iżda lili tobgħodni, għax jien nixhed dwarha li l-opri tagħha huma ħżiena. Intom telgħu għall-festa din, jien għadni ma nitlax għall-festa din, għax il-ħin tiegħi għadu ma ġiex imwettaq. Iżda wara li qal dawn il-ħwejjeġ lilhom, baqa fil-Galilija. Meta marru l fuq ħutu, mbagħad hu wkoll mar l fuq għall-festa, mhux miftuħ, iżda bħal fi sigriet. Il-Lhud allura kienu qed ifittxu lilu fil-festa u kienu qed jgħidu: Fejn hu dak? U kien hemm ħafna tgergir dwaru fost il-folol. Il-wħud kienu qed jgħidu li hu tajjeb; oħrajn kienu qed jgħidu, le, imma hu qed iżomm lill-folla fit-triq ħażin.

Madankollu, ħadd ma kien qed jitkellem dwaru b'mod miftuħ minħabba l-biża tal-Lhud. Diġà meta l-festa kienet f'nofsha, Ġesù tela fit-tempju u kien qed jgħallem. U kienu mistagħġba l-Lhud u qalu: Kif dan jaf il-kitba mingħajr ma tgħallem? Wieġeb għalhekk lilhom Ġesù u qal: it-tagħlim tiegħi mhux huwa tiegħi, imma ta dak li bagħat lili; jekk xi ħadd jixtieq li jagħmel ir-rieda tiegħu, se jkun jaf dwar it-tagħlim, jekk huwiex minn Alla jew jiena minn jien innifsi nitkellem. Dak li jitkellem minn tiegħu nnifsu jfittex il-glorja tiegħu stess, iżda dak li jfittex il-glorja ta min bagħtu, dan hu veru, u m'hemm l-ebda inġustizzja fih. Mhux Mosè ta lkom il-liġi? U ħadd minnkom ma jagħmel il-liġi. Għaliex qed tfittxu toqtluni? Wieġbet il-folla u qalet, Demonu għandek! Min qed ifittxek biex joqtlok? Wieġeb Ġesù u qal lilhom: Xogħol wieħed għamilt, u lkoll qegħdin tistgħaġbu minħabba dan. Mosè ta lilkom iċ-ċirkumċiżjoni, mhux għaliex minn Mosè hi, imma mill-missirijiet, u fis-Sibt intom iċċirkumċiżu raġel. Jekk raġel jieħu ċirkonċiżjoni fis-Sibt sabiex il-liġi ta Mosè ma tinħallx, intom irrabjati miegħi għax għamilt raġel sħiħ f'saħħtu fis-Sibt? La tiġġudikawx skont id-dehra, iżda iġġudikaw il-ġudizzju ġust. Kienu qed jgħidu mela xi wħud minn tal-Ġerusalemm, Mhux dan huwa li qed ifittxu joqtlu? U ara, b'kuraġġ jitkellem, u xejn ma qegħdin jgħidulu. Forsi tassew kienu jafu l-mexxejja li dan huwa tassew il-Kristu? Imma dan aħna nafu minn fejn huwa, iżda l-Kristu meta jiġi, ħadd ma jaf minn fejn huwa. Għajjat allura fit-tempju jgħallem Ġesù u jgħid: u lili tafuni, u tafuni minn fejn jien; u minn lili nnifsi ma ġejtx, imma hu veru dak li bagħat lili, li intom ma tafux; jien naf lilu, għax minn ħdejh jien u dak bagħat lili. Kienu qed ifittxu

għalhekk li jaqbduh, iżda ħadd ma qiegħed idu fuqu, għax għadha ma kienet ġiet is-siegħa tiegħu. Ħafna mill-ġemgħa emmnu fih u kienu qegħdin jgħidu: Meta jiġi l-Kristu, mhux se jagħmel aktar sinjali minn dawn li għamel dan? Semgħu l-Fariżej lill-folla tgħajjat dwaru dawn l-affarijiet, u l-Fariżej u l-qassisin kbar bagħtu assistenti biex jaqbduh. Għalhekk qal Ġesù, Għad ftit żmien jien magħkom u mbagħad immur lura lejn dak li bagħatni. Intfittxu lili u ma ssibunix, u fejn jien jien, intom ma tistgħux tiġu. Qalu għalhekk il-Lhud lejn ruħhom: Fejn dan se jmur, li aħna mhux se nsibu lilu? Mhux se jmur fid-dispersjoni tal-Griegi u jgħallem lill-Griegi? X'inhu dan il-kliem li qal, Intom se tfittxuni u ma ssibunix, u fejn inkun jien, intom ma tistgħux tiġu? Fl-aħħar jum il-kbir tal-festa, Ġesù qagħad u qagħad jgħajjat u qal: Jekk xi ħadd iħoss l-għatx, ejja lejja u jixrob. Dak li jemmen fija, kif qalet l-Iskrittura, xmajjar minn ġuf tiegħu se jiġru ilma ħaj. Dan huwa qal dwar l-Ispirtu li kienu se jirċievu dawk li jemmnu fih, għax għadu ma kienx hemm l-Ispirtu s-Santu, għaliex Ġesù għadu ma kienx ġie glorifikat. Ħafna għalhekk mill-folla wara li semgħu l-kelma kienu qed jgħidu: Dan huwa tassew il-profeta. Oħrajn kienu qed jgħidu: Dan huwa l-Kristu. Oħrajn kienu qed jgħidu: Mhux mill-Galilija l-Kristu ġej? Mhux il-kitba qalet li miż-żerriegħa ta Davide u minn Betlehem il-raħal, fejn kien Davide, il-Kristu jiġi? Għalhekk ġara diviżjoni fil-folla minħabba fih. Xi wħud iżda riedu jaqbduh, iżda ħadd ma qiegħed idejh fuqu. Ġew għalhekk l-assistenti lejn il-qassisin kbar u l-Fariżej, u dawk qalu lilhom, Għaliex ma ġibtux lilu? Wieġbu l-assistenti: Qatt ma tkellem bniedem hekk bħal dan il-bniedem. Wieġbu għalhekk il-Fariżej lilhom: Mhux intom ukoll

ġejtu mwettqa fit-triq ħażina? Mhux xi ħadd mill-mexxejja emmen fih jew mill-Fariżej? Imma l-folla din li ma tafx il-liġi huma maledetti, qal Nikodemu lilhom, dak li ġie bil-lejl għandu, wieħed li kien minnhom: Mhux il-liġi tagħna tiġġudika lill-bniedem, jekk ma tismgħux minnu qabel u tkun taf x'jagħmel? Wieġbu u qalu lilu: Mhux int ukoll mill-Galilija int? Fittex u ara li profeta mill-Galilija ma qamx. U telaq kull wieħed għal id-dar tiegħu.

8

Ġesù imma mar lejn il-muntanja taż-żebbuġ; ta l-għodwa imma mill-ġdid wasal lejn it-tempju, u kull il-poplu kien ġej lejh; u wara li qagħad bilqiegħda kien qed jgħallimhom. Iġorru l-iskribani u l-Fariżej mara li kienet inqabdet f'adulterju, u wara li qagħduha f'nofs jgħidulu: Mgħallem, din il-mara nqabdet fl-att innifsu waqt li kienet qed tagħmel adulterju; u fil-liġi tagħna Mosè ordna li dawn bħalha jitgħarrqu bil-ġebel. Int allura x'tgħid? Imma dan qalu waqt li kienu qed jittestjawh, sabiex ikollhom akkuża kontrih. Iżda Ġesù nkebb l isfel u bis-saba kiteb fl-art. Iżda meta persistew jistaqsuh, huwa wieqaf dritt u qal lilhom: Dak li hu bla dnub fostokom, l-ewwel ħa jitfa ġebla fuqha. U mill-ġdid, wara li nħena l isfel, kien qed jikteb fl-art. U wara li semgħu ħarġu wieħed wieħed, bidu mill-anzjani, u baqa Ġesù u l-mara li kienet f'nofshom. U wara li qam, Ġesù qal lilha: Mara, fejn inhuma? Ħadd ma kundannawk? U hi qalet: Ħadd le, Mulej. Qal Ġesù: lanqas jien ma nikkondannak; mur u minn issa

l quddiem tibqax tidneb. Mill-ġdid għalhekk Ġesù tkellem magħhom u qal: Jiena d-dawl tad-dinja. Min isegwini mhux se jimxi fid-dlam, iżda se jkollu d-dawl tal-ħajja. Qalu għalhekk lilu l-Farisei: Inti qed tixtiehed dwar lilek innifsek; ix-xhieda tiegħek mhix vera. Wieġeb Ġesù u qal lilhom: Anki jekk jien nixhed dwar lili nnifsi, vera hi x-xhieda tiegħi, għax naf minn fejn ġejt u fejn immur. Intom imma ma tafux minn fejn niġi jew fejn immur. Intom tiġġudikaw skont il-laħam, jien ma niġġudikax lil ħadd. U jekk niġġudika jien, il-ġudizzju tiegħi veru huwa, għax mhux waħdi jien, imma jien u l-Missier li bagħatni. U fil-liġi tagħkom huwa miktub li x-xhieda ta żewġ irġiel hija vera. Jiena nkun ix-xhud dwar lili nnifsi, u jixhed dwari l-Missier li bagħatni. Kienu qed jgħidu allura lilu: Fejn hu l-missier tiegħek? Wieġeb Ġesù: la lili tafuni u lanqas lil missieri; kieku lili kont tafuni, lil missieri kont tafuni wkoll. Dawn il-kliem tkellem Ġesù fit-teżor, waqt li kien qed jgħallem fit-tempju, u ħadd ma qabdu, għaliex għadha ma kinitx ġiet is-siegħa tiegħu. Qal għalhekk mill-ġdid lilhom Ġesù: Jien se mmur u intom tfittxuni, u fid-dnub tagħkom tmmutu; fejn jien se mmur, intom ma tistgħux tiġu. Kienu qed jgħidu għalhekk il-Lhud: Forsi se joqtol lilu nnifsu, għax qed jgħid, Fejn jiena mmur, intom ma tistgħux tiġu? U qal lilhom: Intom minn ta l-isfel intom, jien minn ta l-fuq; intom minn din id-dinja, jien mhux minn din id-dinja. Għedt għalhekk lilkom li se tmutu fid-dnubiet tagħkom, għax jekk ma temmnu li jien hu, se tmutu fid-dnubiet tagħkom. Kienu qed jgħidu għalhekk lilu: Inti min int? U Ġesù qalilhom: mill-bidu dak li qed nitkellimkom. Għandi ħafna x'ngħid u x'inġudika dwarkom, iżda min bagħatni hu veru, u jien dak li smajt minnu, dan ngħidu lid-

dinja. Ma kinux jafu li kien qiegħed jgħid lilhom dwar il-Missier. Qal għalhekk lilhom Ġesù: Meta terfgħu lill-Iben tal-bniedem, imbagħad tkunu tafu li Jien Jien, u minn jien innifsni ma nagħmel xejn, iżda kif għallimni Missieri, dawn nitkellim. U dak li bagħatni huwa miegħi, il-missier ma ħallienix waħdi, għax jien nagħmel dak li jogħġbu dejjem. Meta kien qed jitkellem dawn l-affarijiet, ħafna emmnu fih. Kien qed jgħid mela Ġesù lill-Lhud li kienu emmnu fih: jekk intom tibqgħu fil-kelma tiegħi, tassew dixxipli tiegħi intom, u se tagħrfu l-verità, u l-verità se taħrarkum. Wieġbu lilu: Aħna żerriegħa ta Abraham u qatt ma ġejna mogħnuqa lil ħadd. Kif int tgħid li se ssiru ħielsa? Wieġeb lilhom Ġesù: tassew, tassew ngħid lilkom li kull min jagħmel id-dnub huwa lsir tad-dnub. Iżda l-ilsir ma jibqax fid-dar għall-eternità, il-iben jibqa għall-eternità. Jekk għalhekk il-Iben iħarrarkom, tassew se tkunu ħielsa. Naf li żerriegħa ta Abraham intom, iżda tfittxu li toqtluni, għax il-kelma tiegħi ma timxix fikom. Jiena nitkellem dak li rajt mingħand Missieri, u intom tagħmlu dak li rajtu mingħand missierkom. Weġbu u qalu lilu: il-missier tagħna Abraham hu. Jgħidilhom Ġesù: Kieku kont ulied ta Abraham, kont tagħmlu x-xogħlijiet ta Abraham. Issa imma qegħdin tfittxu li toqtluni, bniedem li kellimt il-verità lilek, li smajt minn Alla. Dan Abraham ma għamlux. Intom tagħmlu x-xogħlijiet tal-missier tagħkom. Qalu għalhekk lilu: Aħna ma twieldniex minn immoralità sesswali; għandna missier wieħed, Alla. Qal għalhekk lilhom Ġesù, Kieku Alla kien missierkom, kont intoħbu lili, għax jien minn Alla ħriġt u ġejt, u lanqas ġejt minn lili nnifsi, iżda hu bagħatni. Għaliex il-kelma tiegħi ma tafux? Għax ma tistgħux tisimgħu l-kelma tiegħi.

Intom minn tal-missier tad-diavlu, u x-xewqat tal-missier tagħkom tridu tagħmlu. Dak wieħed kien qattiel ta bniedem mill-bidu u fil-verità ma jqumx, għax m'hemmx verità fih; meta jitkellem il-gideb, minn tiegħu stess jitkellem, għax huwa giddieb u missieru wkoll. Imma jiena, għax il-verità ngħid, ma temmnux lili. Min minnkom jikkonvinċi lili dwar dnub? Jekk jiena ngħid il-verità, għaliex intom ma temmnux lili? Dak li huwa minn Alla jisma l-kliem ta Alla; minħabba dan intom ma tisimgħux, għax intom mhux minn Alla. Wieġbu għalhekk il-Lhud u qalulu: Mhux sewwa ngħidu aħna li int Samaritan u li għandek demonu? Wieġeb Ġesù, Jien m'għandix demon, iżda nonoraw lil missieri, u intom tiddżonorawni. Jien iżda ma nfittxix il-glorja tiegħi; hemm min ifittex u jiġġudika. Tassew, tassew ngħid lilkom, jekk xi ħadd iżomm il-kelma tiegħi, mhux se jara l-mewt għall-eternità. Qalu għalhekk lilu l-Lhud: Issa aħna nafu li demonu għandek. Abraham miet u l-profeti, u int tgħid, jekk xi ħadd iżomm il-kelma tiegħi, lanqas se jdoqq il-mewt għall-eternità? Int m'intix akbar mill-missier tagħna Abraham, li miet? U l-profeti mietu; min qed tagħmel ruħek? Wieġeb Ġesù: jekk jiena nfaħħar lili nnifsi, il-glorja tiegħi xejn hi; huwa missieri li qed jfaħħarni, li intom tgħidu li Alla tagħkom huwa, u ma għaraftux lilu; jiena imma naf lilu. U jekk ngħid li ma nafx lilu, inkun bħalkom giddieb; imma naf lilu u l-kelma tiegħu nżomm. Abraham, il-missier tagħkom, ferraħ ħafna biex jara l-jum tiegħi, u raha u ferraħ. Qalu għalhekk il-Lhud lejh: Ħamsin sena għadek ma għandekx, u Abraham rajt? Ġesù qalilhom: Tassew, tassew ngħidilkom, qabel ma kien hemm Abraham, jien inkun. Ħadu allura l-ġebel biex jitfgħuh fuqu. Ġesù iżda nħeba, u ħareġ

mit-tempju wara li għadda minn nofshom, u għadda hekk.

9

U waqt li kien qed jgħaddi, ra raġel agħma mit-twelid. U staqsewh lilu d-dixxipli tiegħu u qalulu: Rabbi, min iddneb, dan jew il-ġenituri tiegħu, biex jitwieled a'ma? Wieġeb Ġesù: La dan iddneb u lanqas il-ġenituri tiegħu, iżda sabiex jiġu rivelati l-opri ta Alla fih. Jien irridu naħdem ix-xogħlijiet ta dak li bagħatni sakemm huwa jum, ġej il-lejl meta ħadd ma jistax jaħdem. Meta jkun li jien fid-dinja, jien id-dawl tad-dinja. Wara li qal dawn l-affarijiet, huwa bżaq fuq l-art u għamel tajn mill-bżieq, u daħan it-tajn fuq l-għajnejn tal-agħma u qallu: Mur aħsel fil-pixxina ta Siloam, li jiġi interpretat Mibgħut. Mela mar u ħasel, u ġie jara. Il-ġirien għalhekk u dawk li raw lilu qabel, li a'ma kien, kienu qed jgħidu: Mhux dan huwa li kien bilqiegħda u jitlob? Oħrajn kienu qed jgħidu li dan huwa; oħrajn imma li jixbah lilu huwa. Dak kien qed jgħid li jiena jien. Kienu qed jgħidu mela lilu: Kif infetħu għajnejk? Wieġeb dak u qal: Bniedem imsejjaħ Ġesù għamel tajn u daħan għajnejja u qalli: Mur fil-pixxina ta Silwam u aħsel. Mort u aħsilt, u rajt. Qalu allura lilu: Fejn hu dak wieħed? Jgħid: Ma nafx. Jmexxu lilu lejn il-Fariżej, lil dak li kien qatt agħma. Kien sabbath meta Ġesù għamel it-tajn u fetaħ għajnejh. Mill-ġdid mela kienu qed jistaqsuh u l-Fariżej kif reġa ra. U huwa qal lilhom: poġġa t-tafal fuq l-għajnejn tiegħi, u ħasilt, u nara. Kienu qed jgħidu mela xi wħud mill-Fariżej: dan ir-raġel mhuwiex minn Alla, għax is-sibt ma jżommx. Oħrajn

kienu qed jgħidu: Kif jista bniedem midneb jagħmel dawn is-sinjali? U kien hemm diviżjoni fosthom. Jgħidu lill-għama mill-ġdid: int x'tgħid dwar hu, li fetaħ għajnejk? Imma hija qalet li hu profeta. Il-Lhud ma emmnux għalhekk dwaru li kien għama u reġa ra, sa meta sejħu lill-ġenituri tiegħu ta dak li kien reġa ra u staqsew lilhom u qalu: Dan huwa bin tagħkom, li intom tgħidu li twieled għama? Kif allura issa jara? Weġbew iżda lilhom il-ġenituri tiegħu u qalu: Nafu li dan huwa l-iben tagħna u li twieled għama; iżda kif issa jara ma nafux, jew min fetaħ l-għajnejn tiegħu aħna ma nafux; hu għandu età, staqsuh lilu, hu se jitkellem dwar ruħu. Dawn l-affarijiet qalu l-ġenituri tiegħu, għax kienu jibżgħu mill-Lhud, għaliex diġà kienu qablu l-Lhud li jekk xi ħadd jikkonferma lilu bħala Kristu, ikun maħruġ mill-sinagoga. Minħabba dan, il-ġenituri tiegħu qalu li għandu l-età, staqsuh lilu. Sejħu għalhekk it-tieni darba lill-bniedem li kien għama, u qalulu, Agħti glorja lil Alla, aħna nafu li dan il-bniedem huwa midneb. Wieġeb għalhekk dak u qal, Jekk midneb huwa ma nafx, waħda naf: li għama kont u issa nara. Qalu lilu mill-ġdid: x'għamel lilek? Kif fetaħlek l-għajnejn? Wieġeb lilhom: Għedtilkom diġà, u ma smajtux; għaliex trid tisimgħu mill-ġdid? Mhux intom ukoll tridux li ssiru dixxipli tiegħu? Insultawh u qalu: Int dixxiplu ta dak, iżda aħna dixxipli ta Mosè. Aħna nafu li Alla kellem lil Mosè, imma dan ma nafux minn fejn huwa. Wieġeb il-bniedem u qal lilhom: F'dan huwa l-ħaġa tal-għaġeb, li intom ma tafux minn fejn huwa, iżda fetaħli l-għajnejn. Aħna nafu iżda li Alla mhux jisma lill-midnbin, iżda jekk xi ħadd ikun beżgħan minn Alla u jagħmel ir-rieda tiegħu, lil dan jisma. Minn dejjem qatt ma nstema li xi ħadd fetaħ

għajnejn a'ma mwieldi. Kieku dan ma kienx minn Alla, ma setax jagħmel xejn. Wieġbu u qalu lilu: f'dnubiet inti twieled kollu, u inti tgħallimna? U tefgħuh barra. Sema Ġesù li tefgħuh barra, u wara li sabuh qallu: Int temmen fil-Iben ta Alla? Wieġeb dak u qal: U min hu, Mulej, sabiex nemmen fih? Qal Ġesù lilu: Int rajt lilu, u dak li qed jitkellim miegħek huwa. Hu qal, Nemmen, Mulej, u adorah. U qal Ġesù, Għal ġudizzju jien ġejt f'din id-dinja, sabiex dawk li ma jarawx jaraw, u dawk li jaraw isiru għomja. U semgħu dan dawk mill-Farisei li kienu miegħu, u qalulu, Mhux aħna wkoll għomja? Qal lilhom Ġesù: Kieku kont għomja, ma kontx ikollkom dnub, imma issa tgħidu li naraw, għalhekk id-dnub tagħkom jibqa.

10

Tassew tassew ngħid lilkom, dak li mhux qed jidħol permezz tal-bieb fil-bitħa tan-nagħaġ, iżda qed jitla minn post ieħor, dak huwa ħalliel u qarrieq; iżda dak li qed jidħol permezz tal-bieb huwa r-ragħaj tan-nagħaġ. Lil dan il-portier jiftaħ, u n-nagħaġ jisma l-vuċi tiegħu, u n-nagħaġ tiegħu stess jissejjaħ b'isimhom u jmexxi l barra lilhom. U meta jitfa l barra n-nagħaġ tiegħu stess, jimxi quddiemhom, u n-nagħaġ isegwuh, għax jafu l-vuċi tiegħu; iżda lil barrani ma jsegwux qatt, imma jaħarbu minnu, għax ma jafux il-vuċi tal-barranin. Dan il-proverbju qalilhom Ġesù, iżda dawk ma kinux jafu x'kien dak li kien qed jgħidilhom. Qal għalhekk mill-ġdid lilhom Ġesù: Tassew, tassew ngħid lilkom li jien jien il-bieb tan-nagħaġ. Il-kollha kemm ġew qabli, ħallelin

huma u qarrieqa, iżda n-nagħaġ ma smawhomx. Jiena jien il-bieb; permezz tiegħi jekk xi ħadd jidħol, se jkun salvat, u se jidħol u joħroġ, u se jsib mergħa. Il-ħalliel ma jiġix ħlief biex jisraq u joqtol u jeqred, jien ġejt biex ikollhom il-ħajja u jkollhom b'abbundanza. Jien ir-ragħaj it-tajjeb. Ir-ragħaj it-tajjeb ipoġġi r-ruħ tiegħu għan-nagħaġ; iżda l-ħaddiem bil-paga u mhux ikun ragħaj, li mhumiex in-nagħaġ tiegħu stess, jara d-dib ġej u jħalli n-nagħaġ u jaħrab; u d-dib jaqbad lilhom u jxerred in-nagħaġ. Il-ħaddiem jaħrab, għax huwa ħaddiem u ma jimpurtahx dwar in-nagħaġ. Jien jiena r-ragħaj it-tajjeb, u naf it-tiegħi u jiena magħruf mill-tiegħi, bħalma jaf lili l-missier u jien naf lill-missier, u r-ruħ tiegħi npoġġi għan-nagħaġ. U nagħaġ oħra għandi, li mhumiex minn dan il-qorti, u dawk ukoll jeħtieġ li nġib, u se jisimgħu leħni, u se ssir merħla waħda u ragħaj wieħed. Minħabba dan il-missier jħobbni, għax jien inqiegħed ir-ruħ tiegħi, biex mill-ġdid nieħu lura lilha. Ħadd ma jieħu lilha minni, imma jiena npoġġiha minn jien innifsii. Għandi l-awtorità li npoġġiha, u għandi l-awtorità li nerġa nieħudha. Dan il-kmandament ħadtu minn Missieri. Qasma għalhekk mill-ġdid seħħet fost il-Lhud minħabba dawn il-kliem. Kienu qed jgħidu iżda ħafna minnhom: Demon għandu u huwa miġnun, għaliex qed tisimgħuh? Oħrajn kienu qegħdin jgħidu: Dawn il-kliem mhumiex ta wieħed posedut minn demon. Demon ma jistax jiftaħ għajnejn l-għomja, jew le? Sar id-dedikazzjoni f'Ġerusalemm, u kien ix-xitwa, u Ġesù kien jimxi fit-tempju fil-portico ta Salamun. Ħawwmu allura lilu l-Lhud u kienu qed jgħidu lilu: sa meta tieħu r-ruħ tagħna? Jekk int il-Kristu, għidilna b'qalb miftuħa. Wieġeb lilhom Ġesù: Għedtilkom, u ma

temmnu xejn; ix-xogħlijiet li jiena nagħmel fl-isem ta missieri, dawn jixhdu dwari; imma intom ma temmnu xejn; għax ma intomx min-nagħaġ tiegħi, kif għedtilkom. In-nagħaġ tiegħi jisimgħu leħni, u jiena naf lilhom, u jsegwuni, u jiena nagħtihom ħajja eterna, u ma jintilfu qatt għall-eternità, u ħadd ma jaqbadilhom minn idi. Missieri, li ta lili, huwa akbar minn kollox, u ħadd ma jista jaqbad minn idu. Jiena u l-Missier aħna waħda. Għalhekk il-Lhud mill-ġdid ġarru ġebel biex jirġmuh. Ġesù wieġeb lilhom: Ħafna xogħlijiet tajbin urejt lilkom minn missieri, minħabba liema wieħed minnhom qed tirġmuni? Wieġbu lilu l-Lhud u qalulu, Mhux minħabba xi xogħol tajjeb qed ninġmu l-ġebel fuqek, iżda minħabba blasfemija, u għax inti, li int bniedem, qed tagħmel lilek innifsek Alla. Wieġeb lilhom Ġesù, Mhux miktub fil-liġi tagħkom, Jien qilt, allat intom? Jekk lil dawk qal allat, lejn min il-kelma ta Alla ġiet, u ma tistax tinħall il-Kitba, lil min il-Missier qaddes u bagħat fid-dinja, intom tgħidu li tġiddef, għax qilt, Bin ta Alla jien? Jekk ma nagħmilx ix-xogħlijiet tal-missier tiegħi, la temmnu lili; jekk imma nagħmel, anki jekk ma temmnu lili, emmnu fix-xogħlijiet, sabiex tkunu jafu u temmnu li l-missier huwa fija u jien fih. Għalhekk mill-ġdid kienu qed ifittxu li jaqbduh, iżda hu ħareġ minn idejhom. U mar lura mill-ġdid lil hinn tal-Ġordan, fil-post fejn kien Ġwanni l-ewwel jgħammed, u baqa hemm. U ħafna ġew lejh u kienu qed jgħidu li Ġwanni tabilħaqq ma għamel ebda sinjal, iżda dak kollu li qal Ġwanni dwaru kien veru. U ħafna emmnu fih hemm.

11

Kien hemm raġel marid jismu Lażżru minn Betanja, mill-villaġġ ta Marija u Marta oħtha. Kien u Marija li daħnet il-Mulej b'werqa u mesħet il-riġlejn tiegħu bix-xagħar tagħha, li ħuha Lazzru kien marid. Bagħtu għalhekk l-aħwa lejh jgħidu: Mulej, ara, dak li inti tħobb huwa marid. Wara li sema dan, Ġesù qal, Din il-marda mhix se twassal għall-mewt, iżda hi għall-glorja ta Alla, sabiex l-Iben ta Alla jkun glorifikat permezz tagħha. Iżda Ġesù ħabb lil Martha u lil oħtha u lil Lazzru. Meta għalhekk sema li kien dgħajjef, imbagħad tabilħaqq baqa fil-post li kien fih jumejn; imbagħad wara dan jgħid lid-dixxipli: ejjew mmorru fil-Ġudea mill-ġdid. Jgħidulu d-dixxipli, Rabbi, issa l-Lhud kienu qed ifittxu li jirġmuk, u int se tmur hemm mill-ġdid? Wieġeb Ġesù: Mhux tnax-il huma s-siegħat tal-ġurnata? Jekk xi ħadd jimxi fin-nhar, ma jitbatbatx, għax jara d-dawl ta din id-dinja; iżda jekk xi ħadd jimxi bil-lejl, jitbatbat, għax id-dawl mhux fih. Dawn l-affarijiet qal, u wara dan jgħid lilhom: Lazzru l-ħabib tagħna raqad, imma se mmur biex inqajmu. Qalu għalhekk id-dixxipli tiegħu, Mulej, jekk raqad, se jkun salvat. Iżda Ġesù kien qal dwar il-mewt tiegħu, iżda lil dawk dehrilhom li kien qed jgħid dwar ir-raqda tal-irqad. Mbagħad allura qal lilhom Ġesù b'qalb miftuħa: Lazzru miet, u nifraħ minħabba fikom, sabiex temmnu, għax ma kontx hemm; imma ejjew mmorru għandu. Qal għalhekk Tumas, li jissejjaħ Didmu, lill-kondixċepli: Ejjew aħna wkoll biex nimmutu miegħu. Meta wasal, Ġesù sab lilu diġà erbat ijiem fil-qabar. Kienet Betanja qrib Ġerusalemm bħal

minn ħmistax-il stadju, u ħafna mill-Lhud kienu ġew għand Marta u Marija biex jikkonsolawhom dwar ħuhom. Il-Martha għalhekk, meta semgħet li Ġesù kien ġej, iltaqgħet miegħu, iżda Marija kienet bilqiegħda fid-dar. Qalet għalhekk Martha lil Ġesù, Mulej, kieku kont hawn, ħija ma kienx ikun miet. Imma anke issa naf li dak kollu li tistaqsi lil Alla, Alla se jagħtik. Jgħidilha Ġesù, Se jqum ħuk. Tgħid lilu Martha: Naf li se jqum fil-qawmien fl-aħħar jum. Ġesù qalilha: Jien il-qawmien u l-ħajja. Dak li jemmen fija, anki jekk imut, se jgħix; u kulħadd li jgħix u jemmen fija mhux se jmut għall-eternità. Temmen dan? Tgħid lilu, Iva, Mulej, jien emmint li inti l-Kristu, l-Iben ta Alla, li ġej fid-dinja. U wara li qalet dawn il-ħwejjeġ, marret il bogħod u sejħet lil Marija l-oħt tagħha fis-sirr u qaltilha: L-imgħallem huwa preżenti u qed isejjaħlek. Dik, hekk kif semgħet, qamgħet malajr u ġiet lejh. Għadha mhux kien wasal Ġesù fir-raħal, iżda kien fil-post fejn kienet iltaqgħet miegħu Marta. Il-Lhud għalhekk li kienu magħha fid-dar u kienu qed jikkonslaw lilha, wara li raw lil Marija li malajr qamgħet u ħarġet, segwewha, u qalu li tmur lejn il-qabar biex tibki hemm. Marija għalhekk, meta waslet fejn kien Ġesù, meta ratu waqgħet għand riġlejh u qaltlu: Mulej, kieku kont hawn, ma kienx imut ħija. Ġesù allura meta raha tibki u l-Lhud li ġew flimkien magħha jibku, kien profondament imħasseb fl-ispirtu u ħawwad lilu nnifsu, u qal: fejn poġġejtuh? Jgħidulu: Sinjur, ejja u ara. Beka l-Ġesù. Kienu qed jgħidu mela l-Lhud: ara kif kien iħobbu; xi wħud minnhom qalu: ma setax dan, li fetaħ l-għajnejn tal-għama, jagħmel biex dan ukoll ma jmutx? Għalhekk Ġesù, mill-ġdid imħasseb ħafna f'qalbu, wasal lejn il-qabar. Dan kien għar, u kien hemm ġebla

mqiegħda fuqu. Jgħid Ġesù: Erfgħu l-ġebla. Tgħidlu l-oħt tal-mejjet Marta: Mulej, diġà joriħa; għax huwa tar-raba jum. Jgħidilha Ġesù, Mhux għedtlek li jekk temmen, se tara l-glorja ta Alla? Qamu għalhekk il-ġebla fejn kien il-mejjet mimdud. U Ġesù qagħal l-għajnejn il fuq u qal: Missier, nirringrazzjak għax smajt lili. Jien però kont naf li dejjem tismagħni, iżda minħabba l-folla li kienet wieqfa madwar għedt dan, sabiex jemmnu li int bgħattni. U dawn il-ħwejjeġ wara li qal, b'leħen kbir saħ: Lazzru, ejja barra. U ħareġ il-mejjet marbut ir-riġlejn u l-idejn b'xoqq tal-linen, u l-wiċċ tiegħu kien magħluq b'sudarju. Jgħidilhom Ġesù: Ħolluh u ħalluh imur. Ħafna mill-Lhud, li kienu ġew għand Marija u raw dak li għamel Ġesù, emmnu fih. Xi wħud minnhom madankollu marru għand il-Fariżej u qalulhom dak li għamel Ġesù. Ġabru għalhekk il-qassisin kbar u l-Fariżej kunsill u kienu qed jgħidu: X'nagħmlu, għax dan il-bniedem jagħmel ħafna sinjali? Jekk aħna nħalluh hekk, ilkoll se jemmnu fih, u jiġu r-Rumani u jieħdu minna kemm il-post kif ukoll in-nazzjon. Wieħed iżda minnhom, Kajfa, li kien il-qassis il-kbir ta dik is-sena, qal lilhom: intom ma tafux xejn, u lanqas ma qed taħsbu li huwa ta beneficċċju lilna li bniedem wieħed imut għall-poplu u mhux in-nazzjon kollu jintilef. Dan imma minn tiegħu stess ma qalx, imma billi kien saċerdot kbir ta dik is-sena profetizza li kien se Ġesù jmut għan-nazzjon, u mhux għan-nazzjon biss, imma sabiex ukoll it-tfal ta Alla l-imxerrda jiġbor f'wieħed. Minn dak il-jum għalhekk ħadu parir flimkien sabiex joqtluh. Ġesù għalhekk ma baqax jimxi b'libertà fost il-Lhud, iżda mar minn hemm lejn l-art qrib tad-deżert, lejn belt imsejħa Efrajm, u hemm qagħad mad-dixxipli tiegħu. Kien qrib il-Għid tal-Lhud, u

ħafna telgħu lejn Ġerusalemm mill-kampanja qabel l-Għid sabiex jippurifikaw lilhom infushom. Kienu qed ifittxu għalhekk lil Ġesù, u kienu qed jgħidu ma xulxin fit-tempju waqfin: X'jidher lilkom? Li mhux se jiġi għall-festa? Iżda l-qassisin kbar u l-Fariżej kienu taw kmandament sabiex jekk xi ħadd ikun jaf fejn huwa, għandu jirrapporta, biex hekk jaqbduh.

12

Allura Ġesù, sitt ijiem qabel il-Għid, wasal f'Betanja, fejn kien Lażżru li kien mejjet, li hu qajjem mill-imwiet. Għamlu għalhekk pranzu għalih hemm, u Martha kienet qed isservi, iżda Lazzru kien wieħed minn dawk li kienu mimduda mal-mejda miegħu. Marija għalhekk, wara li ħadet lira ta żejt ta nardu pura u kostużi, dahaniet ir-riġlejn ta Ġesù u imseħithom bix-xagħar tagħha, u d-dar imtliet mir-riħa taż-żejt. Allura jgħid wieħed mid-dixxipli tiegħu, Ġuda ta Xmun Iskarjota, li kien se jagħtih: għaliex dan iż-żejt ma nbiegħx bi tliet mitt denarju u ma ngħatax lill-foqra? Qal dan mhux għaliex kien jimpurtah dwar il-foqra, iżda għaliex kien seraq, u kellu l-kaxxa tal-flus u kien iġorr dak li kien qed jitpoġġa fiha. Qal għalhekk Ġesù: Ħalliha, għall-jum tad-difna tiegħi żammitu. Il-foqra għax dejjem għandkom magħkom, iżda lili mhux dejjem għandkom. Għarfu għalhekk folla kbira mill-Lhud li kien hemm, u ġew mhux minħabba Ġesù biss, iżda sabiex jaraw ukoll lil Lazzru li qajjem mill-mejtin. U l-qassisin kbar ħadu parir sabiex joqtlu wkoll lil Lazzru, għax ħafna mill-Lhud minħabba fih kienu sejrin u kienu

jemmnu f'Ġesù. L-għada folla kbira li kienet ġiet għall-festa, meta semgħu li Ġesù kien ġej lejn Ġerusalemm, ħadu l-fergħat tal-palm u ħarġu biex jiltaqgħu miegħu, u kienu jgħajtu: Hosanna, imbierek li ġej f'isem il-Mulej, sultan ta Iżrael. Wara li sab ħmar żgħir, Ġesù qagħad fuqu, kif hu miktub: la tibżax, bint ta Sijon; ara s-sultan tiegħek ġej bilqiegħda fuq ġuvintur ta ħmar. Dawn iżda ma kinux jafu d-dixxipli tiegħu l-ewwel, iżda meta ġie glorifikat Ġesù, imbagħad ftakru li dawn kienu miktuba dwaru, u dawn għamluhom lilu. Xehed għalhekk il-folla li kienet miegħu meta sejjaħ lil Lażżru minn il-qabar u qajmu minn bejn il-mejtin. Minħabba dan, il-folla ltaqgħet miegħu, għax semgħu li hu kien għamel dan is-sinjal. Il-Fariżej għalhekk qalu lil xulxin: Taraw li ma qegħdinx tirbħu xejn? Ara, id-dinja kollha marret warajh. Kien hemm xi Griegi minn dawk li kienu telgħin biex jadoraw fil-festa. Dawn għalhekk resqu lil Filippu li minn Betsajda tal-Galilija, u kienu qed jistaqsuh u jgħidulu: Sinjur, irridu naraw lil Ġesù. Ġej Filippu u jgħid lil Andrija, u mill-ġdid Andrija u Filippu jgħidu lil Ġesù; u Ġesù wieġeb lilhom u qal: ġiet is-siegħa sabiex jiġi glorifikat il-Iben tal-bniedem. Tassew, tassew ngħid lilkom: jekk il-ħabba waħda tal-qamħ ma tmutx wara li taqa fl-art, tibqa waħedha; iżda jekk tmut, iġġorr frott ħafna. Dak li jħobb ir-ruħ tiegħu se jitlifha, u dak li jibgħad ir-ruħ tiegħu f'din id-dinja, għall-ħajja eterna se jżommha. Jekk xi ħadd jservi lili, ħa jimxi warajh, u fejn inkun jien, hemm ukoll se jkun il-qaddej tiegħi, u jekk xi ħadd jservi lili, il-Missier se jonorah. Issa r-ruħ tiegħi hi mħawda, u x'ngħid? Missier, salvani minn din is-siegħa. Imma minħabba dan ġejt għal din is-siegħa. Missier, glorifika l-isem tiegħek. Ġiet mela vuċi mis-sema: u

glorifikajt u mill-ġdid se niglorифика. Il-folla li kienet wieqfa u li semgħet kienet qed tgħid li kien sar ragħad, oħrajn kienu qed jgħidu, messaġġier kien tkellem miegħu. Wieġeb Ġesù u qal: Mhux minħabba fija din il-leħen seħħ, iżda minħabbikom. Issa ġudizzju huwa ta din id-dinja, issa l-mexxej ta din id-dinja se jkun mitfugħ barra; u jien jekk inkun mgħolli mill-art, lil kulħadd niġbed lejja nnifsi. Dan kien qal dan biex jindika b'liema mewt kien se jmut. Wieġbu lilu l-folla: Aħna smajna mill-liġi li l-Kristu jibqa għall-eternità, u kif int tgħid li huwa meħtieġ li jitgħolla l-Iben tal-bniedem? Min hu dan il-iben tal-bniedem? Qal għalhekk lilhom Ġesù, Għad ftit żmien id-dawl magħkom huwa. Imxu sakemm għandkom id-dawl, sabiex id-dlam ma jaqbadkomx, u min jimxi fid-dlam ma jafx fejn imur. Sakemm għandkom id-dawl, emmnu fid-dawl, sabiex issiru wlied tad-dawl. Dawn il-ħwejjeġ tkellem Ġesù, u telaq u nħeba minnhom. Daqshekk ħafna sinjali wara li kien għamel quddiemhom ma emmnux fih, sabiex il-kelma ta Isaija l-profeta tiġi mitmuma li kien qal: Mulej, min emmen bil-kliem tagħna? U d-driegħ tal-Mulej lil min ġie rivelat? Minħabba dan ma setgħux jemmnu, għax mill-ġdid qal Isaija: huwa għama l-għajnejn tagħhom u ebbies il-qalb tagħhom, sabiex ma jarawx bl-għajnejn u ma jifhmux bil-qalb u ma jdurux lura, u jiena nfejjaqhom. Dawn l-affarijiet qal Isaija meta ra l-glorja tiegħu u tkellem dwaru. Madankollu però u mill-mexxejja ħafna emmnu fih, imma minħabba l-Fariżej ma qablux, sabiex ma jsirux imkeċċija mis-sinagoga; għax ħabbew l-glorja tal-bnedmin aktar milli l-glorja ta Alla. Ġesù iżda għajjat u qal: dak li jemmen fija mhux qed jemmen fija, imma f'dak li bagħatni, u dak li jara lili jara lil dak

li bagħatni. Jien dawl ġejt fid-dinja, sabiex kull min jemmen fija ma jibqax fid-dlam. U jekk xi ħadd jisma kliemi u ma jemminx, jien ma niġġudikahx, għax ma ġejtx biex niġġudika d-dinja, iżda biex insalva d-dinja. Dak li jirrifjuta lili u ma jieħux il-kliem tiegħi, għandu dak li jiġġudikah; il-kelma li tkellimt, dik se tiġġudikah fl-aħħar jum; għax jien minn rasi ma tkellimt, imma l-Missier li bagħatni hu stess tani kmandament x'ngħid u x'nitkellem; u naf li l-kmandament tiegħu huwa ħajja eterna. Dak li għalhekk nitkellem jien, bħalma qal lili l-missier, hekk nitkellem.

13

Qabel il-festa tal-Għid, Ġesù kien jaf li wasal il-ħin tiegħu biex jitlaq minn din id-dinja lejn il-Missier, u wara li kien ħabb lil tiegħu stess li kienu fid-dinja, ħabbhom sal-aħħar. U wara li seħħ iċ-ċena, ix-xitan diġà kien tefgħa fil-qalb ta Ġuda ta Xmun Iskarjota sabiex jagħtih, u Ġesù kien jaf li l-Missier ta kollox f'idejh, u li minn Alla ħareġ u lejn Alla jmur, qam miċ-ċena u poġġa l-ħwejjeġ, u ħa xugaman u rabaħ lilu nnifsu bih. Mbagħad tefgħa l-ilma fil-baċin, u beda jaħsel ir-riġlejn tad-dixxipli u jmassaħhom bix-xugaman li kien marbut bih. Jiġi għalhekk lejn Simon Pietru, u jgħidlu dak, Mulej, int taħsilli s-saqajn? Wieġeb Ġesù u qal lilu: Dak li jiena nagħmel, int ma tafx issa, iżda tkun taf wara dawn. Jgħidlu Pietru: Le, qatt m'int se taħsel riġlejja għall-eternità. Wieġeb lilu Ġesù: Jekk ma niħslekx, m'għandekx sehem miegħi. Jgħidlu Simon Pietru, Mulej, mhux il-riġlejn tiegħi

biss, imma wkoll l-idejn u r-ras. Jgħidlu Ġesù: Dak li jkun diġà mħassal m'għandux bżonn ħlief li jaħsel riġlejh, iżda huwa nadif kollu. U intom nodfa, iżda mhux ilkoll. Għax kien jaf lil dak li kien qed jagħtih, għalhekk qal: Mhux ilkoll nodfa intom. Meta huwa għalhekk ħasel ir-riġlejn tagħhom u ħa l-ħwejjeġ tiegħu, u wara li reġa qagħad lura, qal lilhom: Tafux x'għamilt lilkom? Intom issejħu lili l-Imgħallem u s-Sid, u tajjeb tgħidu, għax jien inhu. Jekk għalhekk jien ħasilt ir-riġlejn tagħkom, jien is-Sid u l-Mgħallem, intom ukoll għandkom taħslu r-riġlejn ta xulxin. Għax eżempju jiena tajt lilkom, sabiex bħalma jiena għamilt lilkom, u intom tagħmlu; tassew tassew ngħid lilkom, mhux hu l-ilsir akbar mis-sid tiegħu, u lanqas appostlu akbar minn dak li bagħat lilu. Jekk dawn tafuhom, imbierka intom jekk tagħmluhom. Mhux dwar ilkoll minnkom qed ngħid; jien naf lil min għażilt; iżda sabiex il-kitba tiġi mitmuma, dak li jiekol miegħi l-ħobż għolla fuqi l-għarqub tiegħu. Minn issa qed ngħidilkom qabel ma jiġri, sabiex meta jiġri temmnu li jien Jien. Tassew, tassew ngħidilkom: dak li jirċievi lil xi ħadd li jien nibgħat, lili jirċievi; u dak li lili jirċievi, jirċievi lil dak li bagħatni. Dawn l-affarijiet wara li qal, Ġesù kien imħasseb fl-ispirtu, u xehed u qal: Tassew, tassew ngħid lilkom li wieħed minn tagħkom se jittradixxini. Kienu qed iħarsu mela lejn xulxin id-dixxipli, u kienu fi telf dwar min kien qed jgħid. Kien hemm wieħed mistrieħ minn dixxipli tiegħu fis-sider ta Ġesù, li Ġesù kien iħobb; allura Xmun Pietru jagħmel sinjal lil dan biex jistaqsi min seta jkun dak li qed jgħid dwaru. U waqqa dak fuq is-sider ta Ġesù u qallu, Mulej, min huwa? Jwieġeb Ġesù: Dak hu li lilu jiena, wara li ngħaddes il-biċċa ħobż, se nagħtih. U wara li

għaddas il-biċċa ħobż, jagħtiha lil Ġuda ta Xmun Iskariota. U wara l-biċċa ħobż, imbagħad daħal fih is-Satana. Allura Ġesù jgħidlu: Dak li qed tagħmel, agħmlu aktar malajr. Dan imma ħadd ma kien jaf minn dawk li kienu mimduda fuq il-mejda għal xiex qallu; xi wħud għax dehrilhom, peress li Ġuda kellu l-kaxxa tal-flus, li Ġesù jgħidlu, ixtri dak li għandna bżonn għall-festa, jew lill-foqra biex jagħti xi ħaġa. Wara li ħa l-biċċa ħobż, dak ħareġ immedjatament, u kien lejl. Meta ħareġ, jgħid Ġesù: Issa ġie glorifikat il-Bin tal-bniedem, u Alla ġie glorifikat fih. Jekk Alla kien glorifikat fih, Alla wkoll se jglorifikah fih innifsu, u minnufih se jglorifikah. Tfal żgħar, għadni ftit magħkom. Intfittxuni, u bħalma għedt lill-Lhud li fejn immur jien, intom ma tistgħux tiġu, u lilkom ngħid issa. Kmandament ġdid nagħtikom sabiex tħobbu lil xulxin, kif jien ħabbejt lilkom, sabiex intom ukoll tħobbu lil xulxin. F'dan se jafu l-kollha li intom dixxipli tiegħi, jekk ikollkom imħabba f'xulxin. Jgħidlu Xmun Pietru: Mulej, fejn int sejjer? Wieġeb lilu Ġesù: Fejn jien immur, ma tistax issa ssegwini, imma aktar tard int issegwini. Jgħidlu Pietru: Mulej, għaliex ma nistax nissegwik issa? Ir-ruħ tiegħi għalik se npoġġi. Wieġeb lilu Ġesù, Ir-ruħ tiegħek għalija se tpoġġi? Tassew, tassew ngħidlek, is-serduk mhux se jgħajjat sakemm ma tiċħadnix tliet darbiet.

14

M'għandhiex tinqalaq qalbkom, emmnu f'Alla, u emmnu fija wkoll. Fid-dar tal-missier tiegħi hemm ħafna postijiet; jekk le,

kont ngħidilkom; sejjer inħejji post għalikom; u jekk immur u nħejji għalikom post, erġa niġi u nieħu lilkom lejja, sabiex fejn inkun jien, intom ukoll tkunu. U fejn jiena mmur tafu, u t-triq tafu. Jgħidlu Tumas, Mulej, aħna ma nafux fejn int sejjer, u kif nistgħu nkunu nafu t-triq? Jgħidlu Ġesù: Jiena l-triq u l-verità u l-ħajja. Ħadd ma jiġi lejn il-Missier jekk mhux permezzi. Kieku kontux tafuni, kontux tkunu tafuh lil missieri wkoll. U minn issa tagħrfuh u rajtuh. Filippu jgħidlu, Mulej, urina l-Missier u jkun biżżejjed għalina. Jgħidlu Ġesù: daqshekk żmien magħkom jien, u ma għaraftnix, Filippu? Min ra lili ra lill-missier; u kif int tgħid, uri lilna lill-missier? Ma temminx li jien fil-missier u l-missier fija huwa? Il-kliem li jiena nitkellem lilkom, minn jien stess ma nitkellemx; imma l-missier li jibqa fija hu jagħmel ix-xogħlijiet. Emmnu lili li jiena fil-Missier u l-Missier fija; jekk le, minħabba l-opri nfushom emmnu lili. Tassew tassew ngħid lilkom, dak li jemmen fija, ix-xogħlijiet li jiena nagħmel dak ukoll se jagħmel, u akbar minn dawn se jagħmel, għax jiena sejjer lejn il-missier tiegħi, u xi ħaġa li titolbu fl-isem tiegħi, dan se nagħmel, sabiex ikun glorifikat il-missier fil-iben. Jekk tistaqsu xi ħaġa f'ismi, jien nagħmelha. Jekk intom tħobbuni, żommu l-kmandamenti tiegħi, u jiena se nistaqsi lill-Missier u se jagħtikom avukat ieħor, sabiex jibqa magħkom għall-eternità, l-Ispirtu tal-verità, li d-dinja ma tistax tirċievi, għaliex ma tarax u lanqas ma tafx; intom imma tafuh, għaliex magħkom jibqa u fikom se jkun. Ma nħallikx orfni, niġi għandkom. Għad ftit, u d-dinja m'għadhiex tara lili, imma intom taraw lili, għax jien ngħix u intom tgħixu. F'dik il-jum intom se tagħrfu li jien fil-Missier tiegħi u intom fija, u jien fikom. Dak li għandu l-kmandamenti

tiegħi u jżommhom, huwa dak li jħobbni; u dak li jħobbni se jkun imħubb minn Missieri, u jiena se nħobbu u se nuri lilu nnifsi. Jgħidlu Ġuda, mhux l-Iskarjota: Mulej, u x'ġara li lil aħna int se turi ruħek u mhux lid-dinja? Wieġeb Ġesù u qal lilu: Jekk xi ħadd iħobbni, se jżomm il-kelma tiegħi, u Missieri se jħobbu, u aħna niġu għandu u nagħmlu d-dar magħu. Dak li ma jħobbx lili ma jżommx il-kelmiet tiegħi, u l-kelma li tisimgħu mhijiex tiegħi, imma tal-Missier li bagħatni. Dawn l-affarijiet tkellmt lilkom waqt li kont nibqa magħkom; iżda l-Avukat, l-Ispirtu l-Qaddis li se jibgħat il-Missier fl-isem tiegħi, dak se jgħallimkom kollox u se jfakkarkom kollox li għidt lilkom. Paċi nħalli lilkom, paċi tiegħi nagħti lilkom; mhux bħalma d-dinja tagħti, jiena nagħti lilkom. M'għandhiex tinqalaq qalbkom u lanqas tibżgħu. Smajtu li jien għedt lilkom, jien sejjer u jiena ġej lejkom; kieku ħabbejtu lili, kont tifirħu li għedt, jien sejjer lejn il-missier; għax il-missier tiegħi akbar minni hu; u issa għedt lilkom qabel ma jiġri, sabiex meta jiġri temmnu. Ma nkunx se nitkellem ħafna aktar magħkom; għax ġej il-prinċep tad-dinja, u fija m'għandu xejn; iżda sabiex id-dinja tkun taf li nħobb lil Missier, u kif ordnali l-Missier, hekk nagħmel. Qumu, ejja mmorru minn hawn.

15

Jien l-għeneb il-vera, u missieri huwa l-bidwi. Kull fergħa fija li ma tġorrix frott, jieħu l hinn, u kull waħda li tġorr frott, inaddafha, sabiex tġorr aktar frott. Diġà intom nodfa minħabba

l-kelma li tkellimt magħkom. Ibqgħu fija, u jien fikom. Bħal ma l-fergħa mhix kapaċi ġġib frott minn ruħha, jekk ma tibqax fil-vinja, hekk lanqas intom, jekk ma tibqgħux fija. Jien jiena l-għeneb, intom il-fergħat. Dak li jibqa fija u jien fih, dan iġorr frott ħafna, għax mingħajri intom ma tistgħux tagħmlu xejn. Jekk xi ħadd ma jibqax fija, huwa jkun mitfugħ barra bħal fergħa u nixxef, u jiġbruhom u jitfgħuhom fin-nar, u jinħaraq. Jekk intom tibqgħu fija u l-kliem tiegħi jibqa fikom, dak li tridu itolbu, u se jsir għalikom. F'dan kien glorifikat il-missier tiegħi, sabiex frott ħafna tbatu, u issiru dixxipli tiegħi. Kif ħabbni l-Missier, hekk jien ħabbejkom; ibqgħu fl-imħabba tiegħi. Jekk iżżommu l-kmandamenti tiegħi, se tibqgħu fl-imħabba tiegħi, kif jien żammart il-kmandamenti tal-Missier tiegħi u nibqa fl-imħabba tiegħu. Dawn l-affarijiet tkellmt lilkom sabiex il-ferħ tiegħi jibqa fikom u l-ferħ tagħkom jimtela. Din hi l-kmandament tiegħi, sabiex tħobbu lil xulxin bħalma jien ħabbejt lilkom. Akbar minn din l-imħabba ħadd m'għandu, sabiex xi ħadd ir-ruħ tiegħu jpoġġi għall-ħbieb tiegħu. Intom ħbieb tiegħi jekk tagħmlu dak kollu li jien nikkmandakom. M'għadnix ngħidilkom ilsiera, għax il-lsir ma jafx x'jagħmel sidu, iżda lkom għedtilkom ħbieb, għax kollox li smajt minn missieri għarraftilkom. Mhux intom lili għażiltu, iżda jiena għażilt lilkom, u poġġejtkom sabiex tm□□ru u ġġorru frott, u l-frott tagħkom jibqa, sabiex dak kollu li tistaqsu lill-Missier f'ismi, jagħtikom. Dawn l-affarijiet nikkmanda lilkom, sabiex tħobbu lil xulxin. Jekk id-dinja tobgħodkom, afu li lili obgħodni qabilkom. Kieku kontu mid-dinja, id-dinja kienet tħobb tagħha stess, iżda għax mhux mid-dinja intom, imma jien għażiltkom mid-dinja,

minħabba dan id-dinja tobgħodkom. Ftakru l-kelma li jiena għedt lilkom: il-qaddej mhux akbar mis-sid tiegħu. Jekk lili persegwew, intom ukoll se jipperseġwu; jekk il-kelma tiegħi żammew, tagħkom ukoll se jżommu. Imma dawn kollha se jagħmlu lilkom minħabba l-isem tiegħi, għax ma jafux lil dak li bagħatni. Kieku ma ġejtx u tkellimtx magħhom, ma kellhomx dnub, imma issa m'għandhomx skuża dwar id-dnub tagħhom. Min jobgħodni jibgħat ukoll lil il-missier tiegħi. Kieku x-xogħlijiet ma kuntx għamilt fihom li ħadd ieħor ma għamel, dnub ma kellhomx, iżda issa raw u kirhuni kemm lili kif ukoll lil missieri. Imma sabiex jintlaħaq il-kelma miktuba fil-liġi tagħhom, li kienu jibgħdu lili bla raġuni. Meta jiġi l-Avukat li jiena nibgħat lilkom minn ġand il-Missier, l-Ispirtu tal-verità li minn ġand il-Missier joħroġ, dak se jixhed dwari; u intom ukoll tixhdu, għax minn bidu intom miegħi.

16

Dawn l-affarijiet tkellmt lilkom sabiex ma tkunux skandalizzati. Huma se jagħmlulkom mkeċċija, iżda tiġi siegħa meta kull min joqtolkom jaħseb li qed joffri servizz lil Alla. U dawn jagħmlu, għax ma għarfux lill-missier u lanqas lili. Imma dawn l-affarijiet tkellmt lilkom sabiex meta tiġi l-ħin, tiftakru fihom li jiena għedtilkom. Dawn il-ħwejjeġ ma qalthomx lilkom mill-bidu, għax kont magħkom. Issa imma jien sejjer lejn dak li bagħatni, u ħadd minn intom ma jistaqsini fejn sejjer int, imma minħabba li dawn il-ħwejjeġ tkellimt magħkom, il-ħużin imla qalbkom.

Imma jiena ngħid il-verità lilkom: huwa vantaġġuż għalikom biex jiena mmur. Jekk għax jien ma mmurx, l-avukat mhux se jiġi lejkom; jekk imma mmur, nibgħat lilu lejkom; u meta jiġi dak se jikkonvinka d-dinja dwar dnub u dwar ġustizzja u dwar ġudizzju. Dwar dnub, għax ma jemmnux fija; dwar ġustizzja, għax sejjer lejn missieri u ma tarawniex aktar; u dwar ġudizzju, għax il-mexxej ta dan id-dinja ġie miġġudkat. Għadni għandi ħafna x'ngħidilkom, imma ma tistgħux iġġorruhom issa. Meta madankollu jiġi dak, l-Ispirtu tal-verità, se jiggwidakom lejn il-verità kollha, għax mhux se jitkellem minn lilu nnifsu, imma dak kollu li jisma se jitkellem, u l-affarijiet li ġejjin se jixxandarlilkom. Dak se jgħarraqni, għaliex se jieħu minn tiegħi u se jħabbrilkom. Kollox li għandu l-Missier huwa tiegħi; għalhekk għedt li minn tiegħi se jieħu u se jħabbar lilkom. Ftit żmien u ma tarawniex, u mill-ġdid ftit żmien u tarawni, għax jien sejjer lejn il-Missier. Qalu għalhekk xi wħud mid-dixxipli tiegħu lil xulxin: X'inhu dan li qed jgħidilna: Ftit żmien u ma tarawniex, u mill-ġdid ftit żmien u tarawni, u Jien se mmur lejn il-Missier? Kienu qed jgħidu mela: X'inhu dan li qed jgħid il-ftit? Ma nafux x'qed jgħid. Kien jaf għalhekk Ġesù li kienu jixtiequ jistaqsuh, u qal lilhom: Dwar dan qegħdin tfittxu ma xulxin, għax jien għidt, Ftit żmien u ma tarawniex, u mill-ġdid ftit żmien u tarawni? Tassew tassew ngħid lilkom li intom tibku u tiddejqu intom, iżda d-dinja se tifraħ; intom iżda se tkunu mwegħa, iżda l-uġigħ tagħkom f'ferħ se jsir; il-mara meta twelled, uġigħ għandha, għax ġiet is-siegħa tagħha; meta iżda twelled it-tarbija, m'għadhiex tiftakar l-afflizzjoni minħabba l-ferħ għax twieled bniedem fid-dinja. U intom għalhekk uġigħ tabilħaqq issa

għandkom, iżda mill-ġdid se nara lkom u se tifraħ qalbkom, u l-ferħ tagħkom ħadd ma jieħdu minkom. U f'dak il-jum lili mhux se tistaqsuni xejn. Tassew, tassew ngħidilkom li dak kollu li tistaqsu lill-Missier f'ismi, jagħtikom. Sa issa ma tlabtu xejn fl-isem tiegħi, itolbu u se tirċievu, sabiex il-ferħ tagħkom ikun mimli. Dawn l-affarijiet f'proverbi tkellimtilkom, imma tiġi siegħa meta mhux aktar f'proverbi nitkellem magħkom, iżda b'ħelsien dwar il-Missier niddikjara lilkom. F'dak il-jum fl-isem tiegħi intom se tistaqsu; u ma ngħidilkomx li jiena se nistaqsi lill-missier dwarkom; għax hu stess il-missier iħobb lilkom, għaliex intom lili ħabbejtuni, u emmintu li jiena minn Alla ħriġt. Ħriġt minn ġand il-Missier u ġejt fid-dinja; mill-ġdid se nħalli d-dinja u se mmur lejn il-Missier. Jgħidulu d-dixxipli tiegħu: Ara, issa qed titkellem b'milja qalb, u m'qed tgħid l-ebda proverbju. Issa nafu li int taf kollox u m'għandekx bżonn li xi ħadd jistaqsik. F'dan aħna nemmnu li minn Alla ħriġt. Wieġeb lilhom Ġesù: issa temmnuħ; ara tiġi siegħa, u issa ġiet, sabiex intbedddu kull wieħed għal tiegħu stess u lili waħdi tħalluni; u mhux jien waħdi, għax il-Missier miegħi hu. Dawn l-affarijiet tkellemt magħkom sabiex fija sliem ikollkom. Fid-dinja se jkollkom tbatija; imma ħudu l-kuraġġ, jien rebaħt id-dinja.

17

Dawn kellem Ġesù, u qajjem l-għajnejn tiegħu lejn is-sema u qal: Missier, ġiet is-siegħa; glorifika lil ibnek, sabiex ibnek ukoll iglorifikak lilek, bħalma tajtu awtorità fuq il-laħam kollu, sabiex

dak kollu li tajtu lilu jagħti lilhom ħajja eterna. Din hi l-ħajja eterna, sabiex jagħrfuk int, l-uniku Alla veru, u lil min bagħatt, Ġesù Kristu. Jien glorifikajtek fuq l-art, ix-xogħol tlestejt li int tajt lili biex nagħmel; u issa glorifikani int, missier, miegħek bil-glorja li kelli qabel ma kienet teżisti d-dinja miegħek. Jien wrejt ismek lill-irġiel li int tajt lili mid-dinja. Lilek kienu u lili inti tajtom, u l-kelma tiegħek żammew. Issa jafu li kollox kemm tajt lili minn ġejjek hu; li l-kliem li tajt lili tajt lilhom, u huma ħadu, u jafu tassew li minn ġejjek ħriġt, u emmnu li int bagħattni. Jien nitlob dwarhom; mhux dwar id-dinja nitlob, imma dwar dawk li int tajt lili, għax huma tiegħek, u kollox tiegħi huwa tiegħek u dak li huwa tiegħek huwa tiegħi, u jien ġejt glorifikat fihom. U m'għadnix jien fid-dinja, u dawn huma fid-dinja, u jien ġej lejk. Missier qaddis, żomm lilhom fl-isem tiegħek li int tajt lili, sabiex ikunu wieħed bħalma aħna. Meta kont magħhom fid-dinja, jiena kont inżomm lilhom fl-isem tiegħek; dawk li int tajt lili żammejt, u ħadd minnhom ma telf ħlief il-iben tal-ħsara, sabiex l-iskrittura tiġi mitmuma. Issa però niġi lejk, u dawn l-affarijiet qed ngħidhom fid-dinja sabiex ikollhom il-ferħ tiegħi mimli fihom. Jien tajt lilhom il-kelma tiegħek, u d-dinja mibgħethom, għax mhumiex mid-dinja, bħalma jien mhux mid-dinja. Mhux qed nitlob sabiex tneħħihom mid-dinja, iżda sabiex iżżommhom mill-ħażin. Minn id-dinja m'humiex, kif jien minn id-dinja m'inix. Ikkonsagra lilhom fil-verità tiegħek; il-kelma tiegħek hija l-verità. Kif int bagħattni fid-dinja, hekk ukoll jien bagħatthom fid-dinja. U għalihom jien nissantifika lili nnifsi, sabiex ukoll huma jkunu ssantifikati fil-verità. Mhux dwar dawn biss nitlob, imma wkoll dwar dawk li jemmnu permezz tal-kelma tagħhom

fija, sabiex ilkoll ikunu wieħed, bħalma int, Missier, fija u jien fik, sabiex huma wkoll fina ikunu wieħed, sabiex id-dinja temmen li int bgħattni. U jiena l-glorja li int tajt lili tajt lilhom, sabiex ikunu wieħed bħalma aħna wieħed, jiena fihom u inti fija, sabiex ikunu perfezzjonati f'wieħed, u sabiex id-dinja tkun taf li inti bgħattni u ħabbejthom bħalma ħabbejni. Missier, dawk li int tajt lili, jiena rrid li fejn jien jkun, dawk ukoll ikunu miegħi, sabiex jaraw il-glorja tiegħi li int tajt lili, għax int ħabbejt lili qabel il-fundament tad-dinja. Missier ġust, u d-dinja ma għarfitx lilek, imma jiena għraft lilek, u dawn għarfu li int bgħattni; u għarraftilhom l-isem tiegħek u se ngħarraf, sabiex l-imħabba li bħabbtni biha tkun fihom, u jiena fihom.

18

Wara li qal dawn l-affarijiet, Ġesù ħareġ mad-dixxipli tiegħu lil hinn mill-wied tal-Kidron, fejn kien hemm ġnien, li fih daħal hu u d-dixxipli tiegħu. Kien jaf ukoll Ġuda li kien qed jagħtih il-post, għax ħafna drabi nġabar Ġesù hemm mad-dixxipli tiegħu. Għalhekk Ġuda, wara li ħa l-kohorte u l-assistenti mill-qassisin kbar u mill-Fariżej, ġie hemm b'torċi u lampi u armi. Ġesù allura, jafu dak kollu li kien ġej fuqu, ħareġ u qalilhom: Lil min qegħdin tfittxu? Weġbuh: Ġesù n-Nazaren. Jgħidilhom Ġesù: Jiena jien. Kien qiegħed ukoll Ġuda li kien qiegħed jagħtih ma tagħhom. Kif għalhekk qal lilhom Jien jien, marru lura u waqgħu fuq l-art. Mill-ġdid mela staqsielhom: lil min qed tfittxu? U huma qalu: Ġesù n-Nażaren. Wieġeb Ġesù: Għedtilkom li jiena

hu. Jekk għalhekk lili qed tfittxu, ħallu lil dawn imorru, sabiex jitwettaq il-kelma li qal, li dawk li int tajt lili, ma tlift lil ħadd minnhom. Xmun Pietru allura li kellu xabla ġibidha, u laqat lill-ilsir tal-qassis il-kbir u qata tiegħu l-widna l-leminija; u l-isem tal-ilsir kien Malku. Qal għalhekk Ġesù lil Pietru, Armi s-sejf fil-qasba. It-tazza li ta lili l-Missier, ma nkunx se ma nixrobha? Il-korti allura u t-tribun u l-qaddejja tal-Lhud qabdu lil Ġesù u□□□□□ lilu, u wasslu lilu lejn Anna l-ewwel; kien għax missier fil-liġi ta Kajfa, li kien il-qassis il-kbir tas-sena dik. Kien Kajfas dak li kien ikkunsilja lill-Lhud li huwa jaqbel li wieħed bniedem jimut għall-poplu. Kien qed isegwi iżda lil Ġesù Xmun Pietru u d-dixxiplu l-ieħor. Iżda dak id-dixxiplu kien magħruf lill-qassis il-kbir, u daħal flimkien ma Ġesù fil-kurtil tal-qassis il-kbir; iżda Pietru kien wieqaf ħdejn il-bieb barra. Ħareġ għalhekk id-dixxiplu l-ieħor, li kien magħruf lill-qassis il-kbir, u qal lill-portinara, u daħħal lil Pietru. Tgħid mela l-qaddejja l-portinara lil Pietru: Mhux int ukoll wieħed mid-dixxipli ta dan il-bniedem? Jgħid dak: M'iniex. Kienu wieqfa l-ilsiera u l-assistenti, li kienu għamlu nar tal-faħam, għax kien hemm il-kesħa, u kienu qed jisħnu ruħhom. Pietru kien wieqaf magħhom u qed jisaħħan ukoll. Il-qassis il-kbir allura staqsa lil Ġesù dwar id-dixxipli tiegħu u dwar it-tagħlim tiegħu. Wieġeb lilu Ġesù, Jien b'mifruh tkellemt lid-dinja. Jien dejjem għallemt fil-kongregazzjoni u fit-tempju, fejn dejjem il-Lhud jiġu flimkien, u fis-sigriet ma tkellemt xejn. Għaliex qed tistaqsini? Staqsi lil dawk li semgħu x'tkellemt lilhom; ara dawn jafu dak li jien għedt. Dawn l-affarijiet imma wara li hu qal, wieħed mill-assistenti li kien wieqaf ħdejh ta darba lil Ġesù u qal, Hekk twieġeb lill-qassis il-

kbir? Wieġeb lilu Ġesù: Jekk tkellimt ħażin, ixtehad dwar il-ħażin; iżda jekk tkellimt tajjeb, għaliex qed tħabbatni? Bagħat lilu Anna marbut lejn Kajafa l-qassis il-kbir. Kien u Xmun Pietru wieqaf u qed jisaħħan ruħu. Qalu għalhekk lilu: Mhux inti wkoll wieħed mid-dixxipli tiegħu? Ċaħad allura dak u qal: Mhux jien. Jgħid wieħed mill-ilsiera tal-qassis il-kbir, li kien qarib ta dak li Pietru qata widnu: Mhux jien rajtek fil-ġnien miegħu? Mill-ġdid mela ċaħad Pietru, u minnufih is-serduk sawwat. Jmexxu għalhekk lil Ġesù minn ta Kajafa ġol-pretorju. Kien filgħodu, u huma ma dħalux ġol-pretorju sabiex ma jitniġġsux, iżda sabiex jieklu l-Għid. Ħareġ għalhekk Pilatu lejhom u qal: X'akkuża qed iġġibu kontra dan il-bniedem? Wieġbu u qalu lilu, Kieku dan ma kienx wieħed li jagħmel il-ħażen, ma konnix nikkunsinjawhulok. Qal għalhekk lilhom Pilatu: Ħudu lilu intom u skont il-liġi tagħkom iġġudikawh. Qalu għalhekk lilu l-Lhud: Lilna mhux permess noqtlu lil ħadd, sabiex il-kelma ta Ġesù li qal tiġi mitmuma, meta kien qed jindika b'liema mewt kien se jmut. Daħal għalhekk mill-ġdid fil-pretorju Pilatu u sejjaħ lil Ġesù u qal lilu: Inti l-Sultan tal-Lhud? Wieġeb lilu Ġesù, Minn ħalqek int qed tgħid dan, jew oħrajn qaluli dwarek? Wieġeb Pilatu: Mhux jiena Lhudi? In-nazzjon tiegħek u l-qassisin il-kbar wasslu lilek lili; x'għamilt? Wieġeb Ġesù, Is-saltna tiegħi mhijiex minn din id-dinja. Kieku s-saltna tiegħi kienet minn din id-dinja, l-assistenti tiegħi kienu jiġġieldu sabiex ma ningħatax lill-Lhud. Iżda issa s-saltna tiegħi mhijiex minn hawn. Qal għalhekk lilu Pilatu: Mela sultan int inti? Wieġeb Ġesù: int tgħid li sultan jiena. Jien għal dan twieled u għal dan jiena ġejt fid-dinja, sabiex nixhed lill-verità. Kull min ikun mill-verità jisma leħni. Jgħidlu

Pilatu: X'inhi l-verità? U dan li qal, mill-ġdid ħareġ lejn il-Lhud u jgħidilhom: Jiena ebda kawża ma nsib fih. Hemm iżda drawwa għalikom biex wieħed nirrilaxxa lilkom fil-Għid. Tridux mela li nirrilaxxa lilkom is-sultan tal-Lhud? Għajtu għalhekk mill-ġdid ilkoll u qalu: Mhux dan, imma Barabba! Imma Barabba kien banditu.

19

Mbagħad għalhekk Pilatu ħa lil Ġesù u flagellah. U s-suldati wara li nseġu kuruna mix-xewk poġġewha fuq rasu, u libsa purpurina darrbu madwaru u kienu qed jgħidu: Ferħan ir-re tal-Lhud! U kienu jagħtuh daqq. Ħareġ għalhekk mill-ġdid barra Pilatu u qalilhom: Ara, qiegħed inġibilkom lilu barra, sabiex tkunu tafu li fih ma nsibu l-ebda kawża. Ħareġ mela Ġesù barra liebes il-kuruna tax-xewk u l-libsa purpura, u jgħid lilhom: Ara r-raġel. Meta dawn raw lilu l-arċipriet u l-qaddejja, għajtu u qalu: Issallbu, issallbu lilu! Jgħidilhom Pilatu: Ħudu lilu intom u sawwbuh; jiena għax ma nsibx fih kawża. Wieġbu lilu l-Lhud: Aħna għandna liġi, u skont il-liġi tagħna għandu jmut, għax għamel lilu nnifsu bin ta Alla. Meta allura sema Pilatu dan il-kelma, aktar beża, u daħal fil-pretorju mill-ġdid u qal lil Ġesù: minn fejn int? Iżda Ġesù ma tah l-ebda tweġiba. Jgħid mela lilu Pilatu: Lili ma qed titkellemx? Ma tafx li għandi l-awtorità li nisallbek u għandi l-awtorità li naħħrek? Wieġeb Ġesù: Ma kellek ebda awtorità fuqi jekk ma kinitx mogħtija lilek minn fuq. Minħabba dan, dak li qiegħed jagħtini lilek għandu dnub akbar.

Minn dan Pilatu kien qed ifittex iħallas lilu, iżda l-Lhud kienu qed jgħajtu u jgħidu: Jekk dan tħallas, m'intix ħabib ta Ċesari. Kull min jagħmel lilu nnifsu sultan jitkellem kontra l-Qajsar. Pilatu għalhekk wara li sama din il-kelma ħareġ il barra lil Ġesù, u qagħad fuq il-pjattaforma f'post imsejjaħ Pavimentat bil-Ġebel, u bl-Ebrajk Gabbatha; u kien it-tħejjija tal-Għid, u s-siegħa bħal is-sitta; u jgħid lill-Lhud: Ara s-sultan tagħkom. Iżda huma għajtu: Neħħih, neħħih, isallibu! Jgħidilhom Pilatu: Is-sultan tagħkom nisallab? Wieġbu l-qassisin kbar: M'għandniex sultan ħlief Ċesari. Mbagħad għalhekk wasslu lilu biex ikun imsallab. Ħadu lil Ġesù u mexxewh; u waqt li kien qed iġorr is-salib tiegħu ħareġ lejn il-post imsejjaħ tal-kranju, li jissejjaħ bl-Ebrajk Golgota, fejn salubuh, u miegħu oħrajn tnejn minn hawn u minn hemm, u f'nofs Ġesù. Kiteb ukoll titlu Pilatu u poġġieh fuq is-salib. Kien miktub: Ġesù n-Nażarenu, ir-Re tal-Lhud. Dan it-titlu ħafna mill-Lhud qrawh, għaliex il-post fejn ġie msallab Ġesù kien qrib il-belt, u kien miktub bl-Ebrajk, bil-Grieg u bil-Latin. Kienu qed jgħidu mela lil Pilatu l-qassisin kbar tal-Lhud: La tikteb Is-Sultan tal-Lhud, imma li dak qal: Sultan jien tal-Lhud. Wieġeb Pilatu, Dak li ktibt, ktibt. Is-suldati għalhekk, meta salubu lil Ġesù, ħadu l-ilbies tiegħu u għamlu erba partijiet, parti għal kull suldat, u t-tunika. Iżda t-tunika kienet bla ħjata, minsuġa minn fuq kollha kemm hi. Qalu għalhekk lil xulxin: ejja ma nqattgħuhx, imma ejja nitfgħu l-qar'a dwaru ta min se jkun; sabiex il-Kitba tintemm li tgħid: qasmu l-ħwejjeġ tiegħi bejniethom, u fuq il-libsa tiegħi tefgħu l-qar'a. Is-suldati mela għamlu dan. Kienu qegħdin ħdejn is-salib ta Ġesù l-omm tiegħu u l-oħt tal-omm tiegħu, Marija ta Klopa u Marija l-Maddalena.

Ġesù għalhekk, wara li ra lil ommu u lid-dixxiplu wieqaf li kien iħobb, qal lil ommu: Mara, ara ibnek. Imbagħad jgħid lid-dixxiplu: ara l-omm tiegħek. U minn dik is-siegħa ħa d-dixxiplu lilha għand tiegħu stess. Wara dan, Ġesù, nafu li kollox diġà kien tlesta, sabiex tiġi kompluta l-Iskrittura, jgħid: Jiena bil-għatx. Kien hemm vaż mimli ħall imqiegħed, u huma mela spugna bl-ħall, qagħduha fuq żuf, u ressquha għal ħalqu. Meta għalhekk ħa l-ħall, Ġesù qal: Ġie mitmum, u niżżel rasu u ħallas l-ispirtu. Il-Lhud għalhekk, sabiex ma jibqgħux fuq is-salib il-ġisem fis-Sibt, peress li kien jum it-tħejjija, u kien għax kbira l-ġurnata ta dak is-Sibt, talbu lil Pilatu sabiex jinqasmu riġlejhom u jitneħħew. Ġew għalhekk is-suldati, u tal-ewwel kisru r-riġlejn u tal-ieħor li kien imsallab miegħu; iżda fuq Ġesù meta ġew kif raw lilu diġà mejjet, ma kisrux ir-riġlejn tiegħu, imma wieħed mis-suldati bil-lanza taqqab il-ġenb tiegħu, u minnufih ħareġ demm u ilma. U dak li ra x-xhieda, u vera hija x-xhieda tiegħu, u dak jaf li vera jgħid, sabiex intom ukoll temmnu. Għax dawn l-affarijiet seħħew, sabiex l-iskrittura tiġi mitmuma, għadma tiegħu mhux se titkisser. U mill-ġdid kitba oħra tgħid: se jaraw lil dak li daqqu. Wara dawn l-affarijiet, Ġużepp minn Arimatija staqsa lil Pilatu, li kien dixxiplu ta Ġesù, iżda moħbi minħabba l-biża tal-Lhud, biex jieħu l-ġisem ta Ġesù; u Pilatu ippermetta. Ġie għalhekk u ħa l-ġisem ta Ġesù. Ġie wkoll Nikodemu, li kien ġie għand Ġesù bil-lejl l-ewwel darba, u ġab magħu taħlita ta mirra u alwi ta madwar mija litra. Ħadu għalhekk il-ġisem ta Ġesù u rbtu fit-drappijiet tal-linen mal-ispezji, kif id-drawwa hija tal-Lhud biex jidfnu. Kien hemm fil-post fejn kien imsallab ġnien, u fil-ġnien qabar ġdid, li fih għadu ma kien tqiegħed ħadd; hemm mela

minħabba t-tħejjija tal-Lhud, għax qrib kien il-qabar, qiegħdu lil Ġesù.

20

Fil-wieħed mis-sabbaths Marija l-Magdalena tiġi filgħodu meta għad hemm dlam lejn il-qabar, u tara l-ġebla merfugħa mill-qabar. Tiġri għalhekk u tiġi lejn Simon Pietru u lejn id-dixxiplu l-ieħor li kien iħobb Ġesù, u tgħidilhom: Ħadu l-Mulej mill-qabar, u ma nafux fejn poġġewh. Għalhekk Pietru u d-dixxiplu l-ieħor ħarġu u marru lejn il-qabar. Kienu qed iġru t-tnejn flimkien; u d-dixxiplu l-ieħor ġera l quddiem aktar malajr minn Pietru u wasal l-ewwel fil-qabar, u meta nħena l isfel biex iħares jara l-lanzoli tal-linen mimduda, iżda madankollu ma dħalx. Ġej għalhekk Xmun Pietru jsegwi lilu, u daħal fit-tomb u jara l-linen cloths mimduda, u l-face cloth, li kien fuq rasu, mhux mal-linen cloths mimdud, iżda separatament mgeżwer f'post wieħed. Imbagħad għalhekk daħal ukoll id-dixxiplu l-ieħor li kien wasal l-ewwel fil-qabar, u ra u emmen; għax għadhom ma kinux jafu l-Kitba li kien meħtieġ li huwa jqum mill-mejtin. Marru lura lejn diarhom id-dixxipli. Marija kienet wieqfa ħdejn il-qabar tibki barra. Kif għalhekk kienet tibki, inħeniet ġewwa l-qabar u rat żewġ anġli fil-bojod bilqiegħda, wieħed lejn ir-ras u wieħed lejn ir-riġlejn, fejn kien mimdud il-ġisem ta Ġesù. U jgħidulha dawk: mara, għaliex qed tibki? Tgħidilhom: Għax ħadu lil Sidi tiegħi, u ma nafx fejn poġġewh. U dawn li qalet darit lura, u tara lil Ġesù wieqaf, u ma kinitx taf li kien Ġesù. Jgħidilha Ġesù: mara,

għaliex qed tibki? Lil min qed tfittex? Dik li dehrilha li hu l-ġardinier, tgħidlu: sinjur, jekk int ġarrajtu, għidli fejn poġġejtu, u jiena nieħdu. Jgħidilha Ġesù: Marija. Wara li daritilha, dik tgħid lilu: Rabbuni, li jfisser Għalliem. Jgħidilha dan Ġesù: Timmissnix, għax għadni ma tlajt lejn Missieri. Iżda mur għand ħuti u għidilhom: Qiegħed nitla lejn Missieri u Missierkom, u lejn Alla tiegħi u Allahkom. Ġiet Marija l-Magdalena u rrapportat lid-dixxipli li rat il-Mulej, u li dan qal dawn il-affarijiet lilha. Ikun għalhekk filgħaxija ta dak il-jum, l-ewwel tas-Sibt, u l-bibien magħluqa fejn kienu d-dixxipli miġbura minħabba l-biża tal-Lhud, ġie Ġesù u qagħad f'nofshom, u qalilhom: Sliem għalikom. U meta qal dan, wera lilhom l-idejn u l-ġenb tiegħu. Id-dixxipli mbagħad ferħu meta raw is-Sid. Qal għalhekk lilhom Ġesù mill-ġdid: Sliem għalikom. Bħalma bagħat lili l-missier, u jien nibgħat lilkom. U wara li qal dan, nefaħ u jgħid lilhom: Ħudu Spirtu Santu; jekk ta xi wħud tissamħu d-dnubiet, huma msamħa lilhom; jekk ta xi wħud żżommu, huma miżmuma. Iżda Tumas, wieħed mit-tnax, li kien jissejjaħ Didymus, ma kienx magħhom meta ġie Ġesù. Kienu qed jgħidu għalhekk lilu d-dixxipli l-oħrajn: Rajna l-Mulej. Imma hu qal lilhom: jekk ma narax fil-idejn tiegħu l-forma tal-musmarijiet, u npoġġi s-saba tiegħi fil-forma tal-musmarijiet, u npoġġi idi fil-ġenb tiegħu, ma nemminx. U wara tmien ijiem erġa kienu ġewwa d-dixxipli tiegħu u Tumas magħhom. Ġie Ġesù tal-bibien li kienu magħluqa, u waqqaf fin-nofs u qal: paċi lilkom. Imbagħad jgħid lil Tumas, Ġib is-saba tiegħek hawn u ara l-idejn tiegħi, u ġib l-id tiegħek u armiha fil-ġenb tiegħi, u la ssir bla fidi, imma kun b'fidi. U wieġeb Tumas u qal lilu: Il-Mulej tiegħi u l-Alla tiegħi.

Jgħidlu Ġesù: Għax rajt lili emmint. Imbierka dawk li ma rawx u emmnu. Ħafna sinjali mela u oħrajn għamel Ġesù quddiem id-dixxipli tiegħu, li mhumiex miktuba f'dan il-ktieb; iżda dawn huma miktuba sabiex temmnu li Ġesù huwa l-Kristu l-iben ta Alla, u sabiex billi temmnu jkollkom ħajja fl-isem tiegħu.

21

Wara dawn l-affarijiet, Ġesù wera lilu nnifsu mill-ġdid lid-dixxipli fuq il-baħar ta Tiberjas, u wera hekk. Kienu flimkien Simon Pietru, u Tumas imsejjaħ Didumu, u Natanael minn Kana tal-Galilija, u l-ulied ta Żebedew, u tnejn oħra mid-dixxipli tiegħu. Jgħidilhom Xmun Pietru: Sejjer inqabad il-ħut. Jgħidulu: Ġejjin aħna wkoll miegħek. Ħarġu u daħlu fid-dgħajsa minnufih, u f'dik il-lejl ma qabdu xejn. Filgħodu, meta diġà kien seħħ, Ġesù qam fuq ix-xatt, iżda d-dixxipli madankollu ma kinux jafu li kien Ġesù. Jgħid mela Ġesù lilhom: Tfal, m'għandkomx xi ikel? Wieġbu lilu: le. U huwa qal lilhom: Armu x-xibka fil-parti tal-lemin tad-dgħajsa, u se isibu. Taw allura, u ma setgħux aktar jiġbduh lura minħabba l-kwantità tal-ħut. Jgħid allura dak id-dixxiplu, li kien iħobbu Ġesù, lil Pietru: Il-Mulej hu. Xmun għalhekk Pietru meta sama li kien hu s-Sid, rabaṭ il-libsa ta barra; għax kien għeri; u tefgħa lilu nnifsu fil-baħar; iżda l-oħrajn dixxipli ġew bid-dgħajsa żgħira; għax ma kinux il bogħod mill-art, iżda bħal mitejn dirgħa, jiġbdu x-xibka tal-ħut. Kif għalhekk niżlu fl-art, raw nar tal-faħam mimduda u ħut imqiegħed fuqha u ħobż. Ġesù jgħid lilhom, Ġibu xi ftit mill-ħut

li qbadtu issa. Tela Simon Pietru u ġibed ix-xibka fuq l-art, mimlija ħut kbar - mija u ħamsin u tlieta; u għalkemm kienu daqshekk, ix-xibka ma nqasmetx. Jgħidilhom Ġesù: Ejjew iklu l-kolazzjon. Iżda ħadd mid-dixxipli ma kellu l-kuraġġ li jistaqsih Inti min int?, għax kienu jafu li hu l-Mulej. Jiġi għalhekk Ġesù u jieħu l-ħobż u jagħtih lilhom, u l-ħut bl-istess mod. Din diġà kienet it-tielet darba li Ġesù deher lid-dixxipli tiegħu wara li qam mill-imwiet. Meta allura kienu kielu l-kolazzjoni, Ġesù jgħid lil Xmun Pietru: Xmun ta Ġona, int tħobbni aktar minn dawn? Jgħidlu: iva, Mulej, int taf li nħobbok. Jgħidlu: Irħi l-ħrief tiegħi. Jgħidlu lilu mill-ġdid it-tieni darba: Xmun ta Ġona, tħobbni? Jgħidlu: iva, Mulej, int taf li nħobbok. Jgħidlu: irħa n-nagħaġ tiegħi. Jgħidlu t-tielet darba: Xmun ta Ġona, tħobbni? Kien imdejjaq Pietru għax qallu t-tielet darba, Inti tħobbni?, u qallu: Mulej, inti taf kollox, inti taf li jien inħobbok. Jgħidlu Ġesù: Irħi n-nagħaġ tiegħi. Tassew, tassew ngħidlek, meta kont iżgħar, int ċinġejt lilek innifsek u mixxejt fejn ridt; imma meta tixjieħ, int testendi idejk, u ieħor se jiċinġek u se jġibek fejn ma tridx. Dan però qal biex jindika b'liema mewt se jgħarraq lil Alla. U wara li qal dan, jgħid lilu: segwini. Wara li dar, Pietru ra d-dixxiplu li kien iħobbu Ġesù sejjer warajh, dak li kien waqa lura waqt l-ikla fuq sider Ġesù u qal: Mulej, min hu dak li qed jagħtik? Meta ra dan, Pietru jgħid lil Ġesù, Mulej, u dan x'se jsir? Jgħidlu Ġesù: Jekk lilu nixtieq jibqa sa ma niġi, x'għandek int? Int segwi lili. Ħareġ għalhekk din il-kelma fost l-aħwa li dak id-dixxiplu ma jmutx, iżda Ġesù ma qalx lilu li ma jmutx, imma jekk nixtieq li jibqa sa ma niġi jien, x'għandek int? Dan huwa d-dixxiplu li jixhed dwar dawn l-affarijiet u li kiteb dawn, u aħna nafu li x-

xhieda tiegħu hi vera. Hemm ukoll ħafna ħwejjeġ oħra kemm għamel Ġesù, li kieku jinkitbu wieħed wieħed, lanqas jien naħseb id-dinja ma tista żżomm il-kotba li qed jinkitbu. Amen.

Ittra ta' San Ġakbu

1

Ġakbu, il-qaddej ta Alla u tal-Mulej Ġesù Kristu, lit-tnax-il tribù li huma fid-dispersjoni, ferħ. Ikkunsidraw kull ferħ, ħuti tiegħi, meta taqa f'provi varji, nafu li t-test tal-fidi tagħkom jipproduċi sabar; u s-sabar ikollu xogħol perfett, sabiex tkunu perfetti u kompluti, ma jonqoskom f'xejn. Jekk xi ħadd minnkom jonqos minn għerf, jitlob minn Alla li jagħti lil kulħadd sempliċement u ma jirrimproverax, u se jingħata lilu; imma jitlob b'fidi, mingħajr ma jiddubita xejn; għax dak li jiddubita jixbah mewġa tal-baħar misjuqa mir-riħ u mitfugħa. Għax dak il-bniedem m'għandux jaħseb li se jirċievi xi ħaġa mingħand il-Mulej. Raġel b'żewġ moħħ huwa instabbli fit-toroq kollha tiegħu. Iżda ħalli jifħar il-ħu l-umli fl-għoli tiegħu, u l-għani fl-umiljazzjoni tiegħu, għax bħal fjura tal-ħaxix se jgħaddi. Għax ix-xemx telgħet max-sħana kbira u nixxfet il-ħaxix, u l-fjura tiegħu waqa, u s-sbuħija tal-wiċċ tiegħu intilfet. Hekk ukoll ir-raġel sinjur se jintefa fil-vjaġġi tiegħu. Imbierek ir-raġel li jissaporti t-tentazzjoni, għax meta jsir approvat se jieħu l-kuruna tal-ħajja, li l-Mulej wiegħed

lil dawk li jħobbuh. Ħadd li qed jiġi mġarrab ma jgħidx li minn Alla qed jiġi mġarrab; għax Alla huwa mhux possibbli li jiġi mġarrab bil-ħżienet, u hu stess ma jġarrab lil ħadd. Kull wieħed iżda huwa mġarrab minn ix-xewqa tiegħu stess, imġibud il barra u maqbud bil-lixka; imbagħad ix-xewqa, wara li ħadet, twelled id-dnub, u d-dnub, wara li ġie komplet, iwelled il-mewt. Tinfetnux, ħuti maħbubin; kull għotja tajba u kull rigal perfett minn fuq hu nieżel mill-Missier tad-dwal, li miegħu m'hemmx varjazzjoni jew dell ta tibdil. Billi ried, huwa wellad lilna bil-kelma tal-verità sabiex aħna nkunu l-ewwel frott xi ħaġa mill-ħlajjaq tiegħu. Għalhekk, ħuti maħbubin, ħalli kull bniedem ikun mgħaġġel biex jisma, bil-mod biex jitkellem, bil-mod biex jirrabja; għax l-għadab ta raġel ma jagħmilx il-ġustizzja ta Alla. Għalhekk wara li tneħħew kull ħażin u abbundanza ta ħażen, bil-ħlewwa irċievu l-kelma innata li tista ssalva r-ruħ tagħkom. Kun iżda poeti tal-kelma u mhux biss smiegħa, qed tqarrqu lilkom infuskom. Għax jekk xi ħadd huwa semmiegħ tal-kelma u mhux wieħed li jagħmel, dan jixbah raġel li qed josserva l-wiċċ tat-twelid tiegħu f'mera; għax osserva lilu nnifsu u mar, u minnufih nesa x'tip kien. Imma dak li ħareġ biex iħares fil-liġi perfetta tal-libertà u baqa, dan mhux semmiegħ tal-insija li sar, imma wieħed li jagħmel xogħol, dan se jkun imbierek fl-għemil tiegħu. Jekk xi ħadd jidher reliġjuż fostokom u ma jifrinax ilsienu, imma qed jiqatta qalbu, ta dan bla ħsara r-reliġjon tiegħu. Reliġjon nadifa u mhux imniġġsa quddiem Alla u l-Missier din hi, li żżur lill-orfni u lill-armli fl-afflizzjoni tagħhom, li żżomm lilu nnifsu bla tebgħa mid-dinja.

2

Ħuti, ma żżommux il-fidi tal-Mulej tagħna Ġesù Kristu, il-glorja, bi parzjalità. Jekk għax jidħol fil-ġabra tagħkom raġel b'ċirku tad-deheb f'ħwejjeġ splendidi, u jidħol ukoll fqir f'ħwejjeġ maħmuġin, u tħarsu lejn dak li jilbes il-ħwejjeġ splendidi u tgħidulu, inti oqgħod hawn tajjeb, u lill-fqir tgħidu, inti qum hemm jew oqgħod hawn taħt il-poġġapiedi tiegħi, u ma għamiltu l-ebda distinzjoni f'ruħkom u sirt imħallfin ta ħsibijiet ħżiena? Isimgħu, ħuti maħbubin tiegħi. Mhux Alla għażel il-foqra tad-dinja sinjuri fil-fidi u werrieta tas-saltna li wiegħed lil dawk li jħobbuh? Intom iżda ħqartu lill-fqir. Mhux is-sinjuri jopprimu lilkom, u huma stess iġorru lilkom fil-qrati? Mhux huma nfushom jibbestmjaw l-isem it-tajjeb li nstema fuqkom? Jekk madankollu intom twettqu l-liġi rjali skont il-kitba, inti tħobb lil ġarek bħalek innifsek, intom tagħmlu tajjeb; iżda jekk intom turix favoritiżmu, intom tagħmlu dnub, intom ikkonvinti mil-liġi bħala trasgressuri. Min għax iżomm il-liġi kollha, imma jitlaq f'waħda, sar ħati tal-kollox. Għax dak li qal La tizni, qal ukoll La toqtol; u jekk ma tiżnix iżda toqtol, int sirt trasgressur tal-liġi. Hekk tkellmu u hekk agħmlu, bħal li permezz ta liġi ta libertà se tkunu miġjudikati; għax il-ġudizzju huwa bla ħniena lil min ma għamilx ħniena; il-ħniena tittrionfa fuq il-ġudizzju. X'inhu l-beneficċju, ħuti, jekk xi ħadd jgħid li għandu fidi, imma ma jkollux xogħlijiet? Ma tistax il-fidi ssalvah? Jekk iżda ħu jew oħt ikunu għorja u jkunu nieqsa mill-ikel ta kuljum, u xi ħadd minnkom jgħidilhom, morru fil-paċi, sħunu u imtlew, iżda ma

tagħtux lilhom il-ħtiġijiet tal-ġisem, x'inhu l-beneficċju? Hekk ukoll il-fidi, jekk ma jkollhiex xogħlijiet, mejta hi fiha nnifisha. Imma xi ħadd se jgħid: Int għandek fidi, u jien għandi xogħlijiet; urilni l-fidi tiegħek mill-xogħlijiet tiegħek, u jien se nurik mill-xogħlijiet tiegħi l-fidi tiegħi. Inti temmen li Alla wieħed hu; tajjeb tagħmel; u d-dimonji jemmnu u jirtgħidu. Trid taf, o bniedem vojt, li l-fidi mingħajr ix-xogħlijiet hija mejta? Abramu missierna mhux mill-opri ġie ġġustifikat, meta offra lil Iżakk ibnu fuq l-artal? Tara li l-fidi kienet qed taħdem flimkien mal-opri tiegħu, u mill-opri l-fidi ġiet perfezzjonata, u ġiet mimlija l-Kitba li tgħid: emmen Abramu f'Alla, u ġie meqjus lilu għal ġustizzja, u ġie msejjaħ ħabib ta Alla. Taraw mela li minn xogħlijiet huwa ġġustifikat bniedem u mhux minn fidi biss. L-istess mod ukoll Raħab il-prostituta ma ġietx iġġustifikata minn xogħlijiet, wara li rċeviet il-messaġġiera u bagħtithom il barra b'triq oħra? Bħal ma l-ġisem mingħajr spirtu huwa mejjet, hekk ukoll il-fidi mingħajr ix-xogħlijiet hija mejta.

3

M'għandkomx isiru ħafna mgħalmin, ħuti, nafu li se nieħdu ġudizzju akbar; għax ilkoll aħna ninżelqu ħafna. Jekk xi ħadd fil-kliem ma jitbatbatx, dan huwa raġel perfett, kapaċi jilġem ukoll il-ġisem kollu. Ara, tal-żwiemel il-frien fil-ħalq inpoġġu biex jobdu lilna, u l-ġisem kollu tagħhom indawwru. Ara u l-vapuri, li huma daqshekk kbar u msuqa minn irjieħ qawwija, jinbidlu minn timun żgħir ħafna fejn ir-rieda tal-wieħed li jmexxi jixtieq.

Hekk ukoll l-ilsien huwa membru żgħir u jifħar ħafna. Ara, kemm materjal kbir jixgħel ftit nar, u l-ilsien huwa nar, id-dinja tal-inġustizzja. Hekk l-ilsien isir fost il-membri tagħna, dak li jniġġes il-ġisem kollu u jqabbad ir-rota tal-ġenerazzjoni u jkun imqabbad mill-Ġeħennam. Kull natura ta bhejjem u ta għasafar u ta reptili u ta kreaturi tal-baħar hija msaħħba u ġiet msaħħba min-natura tal-bniedem, iżda l-ilsien ħadd mill-bnedmin ma jista jsaħħbu; ħażen li ma jistax jitwaqqaf, mimli velenu mortali. Fiha aħna nbierku lil Alla u l-Missier, u fiha aħna nilgħnu lill-irġiel li saru skond ix-xbieha ta Alla; mill-istess ħalq toħroġ barka u saħta. Mhux neċessarju, ħuti, dawn l-affarijiet isiru hekk. Mhux l-għajn minn l-istess toqba tifgħar il-ħelu u l-morr? Mhux tista, ħuti, siġra tat-tin tagħmel żebbuġ jew vinja tagħmel tin? Hekk l-ebda nixxiegħa ma tista tagħmel ilma melħ u ħelu. Min hu għaref u jaf x-xjenza fostokom? Juri mill-imġieba t-tajba x-xogħlijiet tiegħu fil-ħlewwa tal-għerf. Iżda jekk għandkom żelu morr u ambizzjoni egoistika fil-qalb tagħkom, la tifħrux u la tigdbux kontra l-verità. Din mhix il-għeqel li tinżel minn fuq, imma tad-dinja, tar-ruħ, xejtanija. Fejn hemm żelu u ambizzjoni egoistika, hemm diżordni u kull ħaġa ħażina. L-għerf minn fuq l-ewwel tabilħaqq huwa nadif, imbagħad paċifiku, ġentili, ubbidjenti, mimli ħniena u frott ta ħwejjeġ tajbin, mingħajr distinzjoni u mingħajr ipokriżija. Il-frott tal-ġustizzja jiġi miżrugħ fil-paċi għal dawk li jagħmlu l-paċi.

4

Minn fejn il-gwerer u l-battalji fostkom? Mhux minn hawn, mill-pjaċiri tagħkom li qed jagħmlu gwerra fil-membri tagħkom? Intom tixtiequ, u ma għandkomx; intom toqtlu u tħosdu, u ma tistgħux tiksbu; intom tiġġieldu u tagħmlu gwerra, u ma għandkomx, minħabba li intom ma titolbux; intom titolbu u ma tirċevux, għax ħażin titolbu, sabiex fil-pjaċiri tagħkom tonfoqu. Adulteri u adulteresses, ma tafux li l-ħbiberija tad-dinja hija għdewwa ta Alla? Min jixtieq ikun ħabib tad-dinja, isir għadu ta Alla. Jew taħsbu li l-Kitba tgħid bil-vojt, għall-għira jixtieq l-ispirtu li seken fina? Akbar imma hu jagħti grazzja; għalhekk jgħid: Alla lill-kburin jopponi, imma lill-umli jagħti grazzja. Issottomettu mela lil Alla. Irriżistu lid-diavlu, u se jaħrab minnkom; oqorbu lejn Alla, u se joqrob lejkom. Naddfu idejkom, midnbin, u purifikaw qlubkom, intom bid-doppju moħħ. Ikunu mwerwra u agħmlu l-lutt u ibku; id-daħk tagħkom jinbidel għal lutt u l-ferħ għal diżappunt. Ċeknu lilkom infuskom quddiem il-Mulej, u hu se jgħolli lilkom. Titkellemx kontra xulxin, ħuti. Dak li jitkellem kontra ħuh u jiġġudika lil ħuh jitkellem kontra l-liġi u jiġġudika l-liġi; iżda jekk tiġġudika l-liġi, int m'intix wieħed li jagħmel il-liġi, imma imħallef. Wieħed hu l-leġiżlatur u l-imħallef, li jista jsalva u jeqred; imma inti min int li tiġġudika lill-ieħor? Ejja issa, dawk li qed jgħidu: Illum u għada se mmorru f'din il-belt u se nagħmlu hemm sena waħda u se ninnegozjaw u se nirbħu - intom li ma tafux dak ta għada; x'inhi l-ħajja tagħkom? Għax tkunu bħal stmien li tidher għal ftit, u mbagħad tisparixxi; minflok li tgħidu intom, jekk il-Mulej irid, aħna ngħixu u nagħmlu dan jew dak. Imma issa intom tifħru fl-ifħir tagħkom; kull ifħar bħal dan ħażin huwa. Għal dak li jkun jaf li

jagħmel tajjeb u ma jagħmilx, dnub huwa għalih.

5

Ejjew issa l-sinjuri, ibku u werwru fuq il-tbatija tagħkom li ġejja; il-ġid tagħkom ħassar u l-ħwejjeġ tagħkom saru mikulin mill-kamla, id-deheb tagħkom u l-fidda sadew, u s-sadid tagħhom se jkun għal xhieda għalikom u se jiekol il-laħam tagħkom. Bħal nar ħżintu fl-aħħar jiem. Ara, il-paga tal-ħaddiema li ħasdu l-artijiet tagħkom, li ġiet miżmuma minkom, qed tgħajjat, u l-għajjat tal-ħassada daħlu fl-widnejn tas-Sid Sabaoth. Intom għextu fil-lussurju fuq l-art u għextu fl-indulġenza, nurrewtu l-qlub tagħkom bħal fi jum tal-qaċċa. Intom ikkondennajtu, intom qatiltu l-ġust; ma jopponix lilkom. Kun paċenzjuż allura, ħuti, sal-miġja tas-Sid. Ara, il-bidwi jistenna l-frott prezzjuż tal-art, ikun pazjenti fuqha sakemm tieħu x-xita bikrija u tardiva. Kun paċenzjużi u intom ukoll, saħħu l-qlub tagħkom, għax il-preżenza tal-Mulej resqet qrib. Tistinkux mhux kontra xulxin, ħuti, sabiex ma tiġux imħallsin; ara, l-imħallef qiegħed qabel il-bibien. Ħudu eżempju, ħuti tiegħi, tat-tbatija u tal-paċenzja l-profeti, li tkellmu fl-isem tal-Mulej. Ara, aħna nsejħu mbierka lil dawk li jissaportu; is-sabar ta Ġobb smajtu, u l-aħħar tal-Mulej rajtu, għax ħafna ħanin huwa l-Mulej u mimli ħniena. Qabel kollox iżda, ħuti tiegħi, la taħlfux la bis-sema la bl-art u lanqas bi ebda ħlief ieħor; iżda jkun tagħkom l-iva iva, u l-le le, sabiex ma taqgħux fl-ipokriżija. Qed ibati xi ħadd fostkom? Jitlob; xi ħadd hu ferrieħan? Ħallu jkanta salmi. Hu dgħajjef xi ħadd fostkom?

Ejja jsejjaħ lill-anzjani tal-knisja, u jitolbu fuqu wara li jkunu dahnuh biż-żejt fl-isem tal-Mulej; u t-talba tal-fidi se ssalva lill-marid, u l-Mulej se jqajmu; u anki jekk ikun għamel dnubiet, se jkun maħfur lilu. Ixtirfu lil xulxin id-dnubiet, u itolbu għal xulxin, sabiex tkunu fejqin; ħafna qawwija hija t-talba ta wieħed ġust li tkun qed taħdem. Elija kien bniedem simili bħalina, u b'talb talab li ma jxattarx, u ma xattarx fuq l-art tliet snin u sitt xhur; u mill-ġdid talab, u s-sema ta x-xita u l-art nibtitilha l-frott tagħha. Ħuti, jekk xi ħadd fostkom jitbiegħed mill-verità, u xi ħadd iġiegħlu jirritorna, jaf li min iġiegħel lil midneb jirritorna mit-triq tat-telfien tiegħu se jsalva ruħ mill-mewt u se jkopri numru kbir ta dnubiet.

Ittra ta' San Pietru

1

Xmun Pietru, ilsir u appostlu ta Ġesù Kristu, lil dawk li kisbu fidi ta valur ugwali magħna fid-drittija ta Alla tagħna u Salvatur Ġesù Kristu; grazzja lilkom u paċi tkun immultiplikata fl-għarfien ta Alla u Ġesù s-Sid tagħna. Billi l-qawwa divina tiegħu tat lilna l-affarijiet kollha lejn ħajja u pietà permezz tal-għarfien ta dak li sejjaħ lilna permezz ta glorja u virtù, permezz ta dawn l-wegħdiet prezzjużi u l-akbar ingħataw lilna sabiex permezz ta dawn isiru sħab tan-natura divina wara li ħarbu mill-korruzzjoni fid-dinja bid-desiderju. U għal dan l-istess ħaġa wkoll, wara li ġibu maġenb kull żelu, ipprovdu fil-fidi tagħkom il-virtù, u fil-virtù l-għarfien, u fl-għarfien l-awtocontroll, u fl-awtocontroll is-sabar, u fis-sabar il-pietà, u fil-pietà l-imħabba fraterna, u fl-imħabba fraterna l-imħabba. Dawn il-ħwejjeġ għax intkom li jeżistu u li jżidu ma jagħmlux battal u lanqas bla frott għall-għarfien ta Sidna tagħna Ġesù Kristu; għax min mhux preżenti fih dawn il-ħwejjeġ, huwa għama, qasir ta vista, li ħa nsiena tal-purifikazzjoni tad-dnubiet tiegħu ta żmien ilu.

Għalhekk aktar, ħuti, kunu diligenti li tagħmlu soda tagħkom is-sejħa u l-għażla; għax meta tagħmlu dawn l-affarijiet mhux se titbatbtu qatt. Hekk għax b'mod sinjur se tingħata lilkom id-dħul fir-renju etern tal-Mulej tagħna u s-Salvatur Ġesù Kristu. Għalhekk mhux se ninjorant dejjem nfakkarkum dwar dawn l-affarijiet, għalkemm taf u stabbiliti fil-verità preżenti. U nqis ġust, sakemm jien f'dan it-tabernaklu, li nqajjem lilkom b'tifkira, naf li malajr hi t-tneħħija tat-tabernaklu tiegħi, kif ukoll is-Sid tagħna Ġesù Kristu wera lili. Inkun diligenti u wkoll li jkollkom intom kull darba wara t-tluq tiegħi tagħmlu l-memorja ta dawn il-ħwejjeġ. Mhux għax segwejna miti mfassla b'għaqal, aħna għarrafniekom il-qawwa u l-preżenza tas-Sid tagħna Ġesù Kristu, iżda għax sorna xhieda tal-maestà tiegħu. Għax wara li ħa minn Alla Missier unur u glorja ta vuċi li ġiet miġjuba lilu bħal din mill-glorja magnifilenti, Dan huwa Ibni l-maħbub, li fih jiena kont sodisfatt, u aħna smajna din il-vuċi miġjuba mis-sema, waqt li konna miegħu fuq il-muntanja l-qaddisa. U aħna għandna aktar ċerta l-kelma profetika, li intom tagħmlu tajjeb li tħarsu lejha bħal lampa li tiddi f'post mudlam, sakemm il-jum jisfaħ u l-kwiekeb tas-sebħ jitla fil-qlub tagħkom, dan l-ewwel tafuh, li kull profezija tal-kitba ma ssirx ta interpretazzjoni waħda tagħha stess. Għax mhux bil-rieda ta bniedem inġiebet qatt profezija, iżda miġjubin mill-Ispirtu s-Santu tkellmu nies qaddisa ta Alla.

2

Saru u kien hemm ukoll profeti foloz fil-poplu, kif ukoll fikom ikunu għalliema foloz, li se jdaħħlu bil-moħbi għażliet ta qerda, u jiċħdu l-Mulej li xtrahom, iġibu fuqhom infushom qerda mgħaġġla; u ħafna se jsegwu l-liċenzjożità tagħhom, minħabba fihom it-triq tal-verità se tkun imblasfmata; u bil-greed b'kliem iffabrikat lilkom se jesplojtaw, li l-ġudizzju tagħhom minn żmien ilu mhux nieqes, u l-qerda tagħhom mhux se torqod. Jekk għax Alla lill-anġli li ddenbu ma ħenniex, imma b'ktajjen ta dlam tefagħhom fit-Tartaru u wasslhom għall-ġudizzju miżmuma, u d-dinja antika ma ħenniex, imma t-tmien Nwè predikaturi tal-ġustizzja ħares, diluvju fuq dinja tal-impji ġab, u l-bliet ta Sodoma u Gomorra għamel irmied b'qerda kkundanna, eżempju ta dawk li se jkunu impji poġġa, u l-ġust Lot mitgħabba mill-kondotta tal-bla liġi fl-liċenzjożità salva; b'ħarsa għax u b'smigħ il-ġust, jgħix fosthom, jum minn jum ruħ ġusta b'opri bla liġi kien jittortura; jaf il-Mulej lill-pji minn prova jsalva, iżda l-inġusti għal jum tal-ġudizzju miġġielda jżomm, speċjalment dawk li wara l-laħam b'xewqa ta tniġġis jimxu u l-awtorità jiddispriżżaw. Dawk l-imdaqqsin, li jridu rashom, ma jitilgħux meta jbażżgħu, fejn l-anġli, li huma akbar f'saħħa u qawwa, ma jġibux kontrihom ġudizzju bażżgħu quddiem il-Mulej. Dawn iżda, bħal annimali irraġjonali naturali li twieldu għall-qabda u għall-qerda, f'dak li ma jafux jiblasfemu, fil-qerda tagħhom se jinqerdu, jirċievu l-paga tal-inġustizzja, jikkunsidraw il-pjaċir it-trefija fil-ġurnata, tikek u difetti, jgawdu fit-taqlib tagħhom, jiffestu flimkien magħkom, għandhom għajnejn mimlija adulterja u dnub li ma jieqafx, ibeżżgħu ruħiet instabbli, għandhom qalb imħarrġa fl-għażż, ulied tal-lajma, telqu t-triq

dritta marru fit-triq ħażina, segwew it-triq ta Balaam ta Bosor, li ħabb il-paga tal-inġustizzja, iżda kellu rimproveru tal-illegalità tiegħu stess; annimal ta piż bla leħen li tkellem b'leħen ta bniedem waqqaf il-ġenn tal-profeta. Dawn huma molol mingħajr ilma, sħab imsuqa minn tempesta, li għalihom id-dlam tad-dlam inżamm għall-eternità. Għax jitkellmu eċċessivament ta vanità, jittentaw b'xewqat tal-laħam u senswalità lil dawk li tassew ħarbu minn dawk li jgħixu fl-iżball, waqt li jwiegħdulhom libertà, huma nfushom ikunu lsiera tad-distruzzjoni; għax min hu megħlub minn xi ħaġa, lil dik ukoll hu jsir ilsir. Jekk għax wara li ħarbu mill-kontaminazzjonijiet tad-dinja fl-għarfien tas-Sid u s-Salvatur Ġesù Kristu, iżda f'dawn mill-ġdid imbrogljati jiġu megħluba, saru għalihom l-aħħar affarijiet agħar mill-ewwel. Aħjar għax kien għalihom li ma kinux jafu t-triq tal-ġustizzja milli wara li kienu jafu li jduru lura mill-kmandament qaddis li kien ġie mogħti lilhom. Ġara lilhom il-proverbju veru: kelb li rritorna fuq ir-rimettar tiegħu stess, u ħanżira li laħqet ruħha għad-daqqiet ta ħama.

3

Din diġà, għeżież, it-tieni ittra nikteb lilkom, li fiha nqajjem f'moħħkom b'tifkira l-moħħ sinċier, biex tiftakru l-kliem imsemmi qabel mill-profeti qaddisa u l-kmandament tal-appostli tagħkom tas-Sid u s-Salvatur, u nafu dan l-ewwel, li se jiġu fl-aħħar tal-ġranet beffejja, jimxu skont ix-xewqat tagħhom stess u jgħidu: Fejn hi l-wegħda tal-preżenza tiegħu? Għax minn meta l-

missirijiet raqdu, kollox hekk jibqa mill-bidu tal-ħolqien. Jitħeba minnhom dan meta jixtiequ għax is-smewwiet kienu mill-bidu u l-art mill-ilma u permezz tal-ilma magħmula bil-kelma ta Alla, permezz ta dawn id-dinja ta dak iż-żmien bl-ilma mgħarqa nqerdet; iżda issa s-smewwiet u l-art bl-istess kelma tiegħu maħżuna huma bin-nar miżmuma għal jum il-ġudizzju u t-telf tal-irġiel ħżiena. Waħda iżda dan ma jitħallikomx jostor, maħbubin, li jum wieħed quddiem il-Mulej bħal elf sena, u elf sena bħal jum wieħed. Mhux jiddewwem il-Mulej tal-wegħda, kif xi whud jikkunsidraw dewmien, iżda huwa pazjenti magħna, mhux jixtieq li xi whud jintilfu, iżda li l-kollha jmorru għat-tawba. Ġej u l-ġurnata tal-Mulej bħal ħalliel fil-lejl, li fiha s-smewwiet se jgħaddu b'ħoss qawwi, u l-elementi waqt li jinħarqu se jinħallu, u l-art u x-xogħlijiet fiha se jinħarqu. Dawn dawn kollox qed jinħall, x'tip ta nies jeħtieġ tkunu intom f'imġiba qaddisa u devozzjoni, tistennew u tħafffu l-preżenza tal-jum ta Alla, li bih is-smewwiet qed jinħarqu se jinħallu u l-elementi qed jinħarqu jiddubu, iżda smewwiet ġodda u art ġdida skont il-wegħda tiegħu nistennew, li fihom il-ġustizzja tgħammar. Għalhekk, maħbubin, hekk kif tistennew dawn l-affarijiet, kunu diligenti biex tinstabu bla tebgħa u bla ħtija quddiemu fil-paċi, u ikkunsidraw il-paċenzja tal-Mulej tagħna bħala salvazzjoni, kif ukoll il-maħbub tagħna ħu Pawlu kiteb lilkom skont l-għeqel li ngħata lilu, kif ukoll fl-ittri kollha jitkellim fihom dwar dawn l-affarijiet, li fihom hemm xi affarijiet diffiċli biex jinftiehmu, li l-injoranti u l-instabbli jgħawġu kif ukoll il-kitbiet l-oħra lejn it-telfien tagħhom stess. Intom għalhekk, maħbubin, billi nafu qabel, iħarsu lilkom infuskom,

sabiex ma taqgħux mill-istabbiltà tagħkom stess meta tkunu meħudin flimkien bl-iżball tal-bla liġi, iżda ikbru fil-grazzja u l-għarfien tal-Mulej tagħna u Salvatur Ġesù Kristu. Lilu l-glorja kemm issa kif ukoll għal jum ta eternità; amen.

Ittra ta' San Ġwann

1

Dak li kien mill-bidu, dak li aħna smajna, dak li aħna rajna bl-għajnejn tagħna, dak li aħna ħarsna lejh u l-idejn tagħna messew, dwar il-kelma tal-ħajja; u l-ħajja ġiet rivelata, u aħna rajna u nixhdu u nħabbru lilkom il-ħajja l-eterna, li kienet mal-Missier u ġiet rivelata lilna; dak li aħna rajna u smajna, nħabbru lilkom, sabiex intom ukoll ikollkom is-sħubija magħna; u s-sħubija tagħna hi mal-Missier u mal-Iben tiegħu Ġesù Kristu. U dawn niktbuhom lilkom sabiex il-ferħ tagħna jkun mimli. U din hija l-messaġġ li aħna smajna minnu u nħabbru lilkom, li Alla huwa dawl u ma hemmx ebda dlam fih. Jekk aħna ngħidu li għandna komunjoni miegħu u nimxu fid-dlam, aħna nkunu qed nigdbu u ma nagħmlux il-verità; jekk imma nimxu fid-dawl, kif hu huwa fid-dawl, għandna komunjoni ma xulxin, u d-demm ta Ġesù Kristu l-iben tiegħu jnaddaf lilna minn kull dnub. Jekk ngħidu li m'għandniex dnub, inqarrqu lilna nfusna u l-verità m'hijiex fina. Jekk aħna naqblu bid-dnubiet tagħna, huwa fidil u ġust, sabiex jaħfer lilna d-dnubiet u jnaddaf lilna minn kull

inġustizzja. Jekk ngħidu li ma dnibniex, nagħmluh giddieb, u l-kelma tiegħu m'hijiex fina.

2

Ulied żgħar tiegħi, dawn l-affarijiet nikteb lilkom sabiex ma tiddnbux; u jekk xi ħadd jidneb, għandna avukat lejn il-Missier, Ġesù Kristu l-ġust; u hu huwa l-keffara dwar id-dnubiet tagħna, mhux dwar tagħna biss, imma wkoll dwar id-dinja kollha. U f'dan nafu li aħna nafuh, jekk inżommu l-kmandamenti tiegħu. Dak li jgħid, Jien naf lilu, u l-kmandamenti tiegħu ma jżommx, giddieb huwa, u f'dan il-verità m'hijiex; iżda min iżomm il-kelma tiegħu, tassew f'dan l-imħabba ta Alla ġiet perfezzjonata. F'dan nafu li aħna fih. Dak li jgħid li jibqa fih għandu jimxi kif mexa dak, u hu wkoll hekk jimxi. Ħuti, mhux kmandament ġdid qed nikteb lilkom, iżda kmandament antik, li kellkom minn mill-bidu. Il-kmandament l-antik huwa l-kelma li smajtu minn mill-bidu. Mill-ġdid nikteb lilkom kmandament ġdid, li huwa veru fih u fikom, għax id-dlam qed jgħaddi u d-dawl il-veru diġà jiddi. Dak li jgħid li qiegħed fid-dawl, u jibgħat lil ħuh, għadu fid-dlam sa issa. Dak li jħobb lil ħuh fid-dawl jibqa, u ma hemmx skandlu fih; iżda dak li jobgħod lil ħuh fid-dlam hu u fid-dlam jimxi, u ma jafx fejn imur, għax id-dlam għama l-għajnejn tiegħu. Qed nikteb lilkom, ulied żgħar, għax id-dnubiet tagħkom huma maħfura minħabba ismu. Nikteb lilkom, missirijiet, għax intom għaraftu lil dak mill-bidu. Nikteb lilkom, żgħażagħ, li rebħitu l-ħażin. Ktibtilkom, tfal, għax għaraftu l-missier. Ktibt lilkom, missirijiet,

għax intom għaraftu lil dak mill-bidu. Ktibt lilkom, żgħażagħ, għax qawwija intom u l-kelma ta Alla fikom tibqa u rebħitu l-ħażin. Tħobbux id-dinja u lanqas il-affarijiet li hemm fid-dinja. Jekk xi ħadd iħobb id-dinja, mhix il-imħabba tal-missier fih; għax kollox li fid-dinja, ix-xewqa tal-laħam u x-xewqa tal-għajnejn u l-arroganza tal-ħajja, mhix mill-missier, imma mid-dinja hi. U d-dinja qed tgħaddi u x-xewqa tagħha, iżda dak li jagħmel ir-rieda ta Alla jibqa għall-eternità. Tfal, hija l-aħħar ħin, u bħalma smajtu li l-antikristu ġej, u issa antikristi ħafna saru; minn fejn nafu li hija l-aħħar ħin. Minn tagħna ħarġu, iżda ma kinux minn tagħna. Jekk għax kienu minn tagħna, kienu baqgħu magħna, iżda sabiex jiġi żvelat li mhux ilkoll huma minn tagħna. U intom tinsim għandkom mill-Qaddis, u tafu kollox. Ma ktibtiex lilkom għax ma tafux il-verità, iżda għax tafuha, u għax kull gideb mhux ġej mill-verità. Min hu l-giddieb jekk mhux dak li jiċħad li Ġesù mhux hu l-Kristu? Dan huwa l-antikristu, dak li jiċħad lill-missier u lill-iben. Kull min jiċħad lil Iben lanqas il-Missier m'għandu. Intom mela, dak li smajtu mill-bidu, ħalluh jibqa fikom. Jekk fikom jibqa dak li mill-bidu smajtu, u intom fil-Iben u fil-Missier tibqgħu. U dan huwa l-wegħda li huwa nnifsu wiegħed lilna, il-ħajja l-eterna. Dawn l-affarijiet ktibt lilkom dwar dawk li qed iqarrqu lilkom. U intom, it-tinsija li ħadtu minnu tibqa fikom, u m'għandkomx bżonn li xi ħadd jgħallimkom, iżda kif l-istess tinsija tgħallimkom dwar kollox, u vera hi u mhix gidba, u kif għallmitkom, tibqgħu fih. U issa, tfal żgħar, ibqgħu fih, sabiex meta jiġi żvelat ikollna kuraġġ u ma nkunux miżjuna minnu fil-preżenza tiegħu. Jekk intom tgħarfu li hu ġust, intom tgħarfu li kull min jagħmel il-ġustizzja

twieled minnu.

3

Ara x'tip ta imħabba tana l-missier sabiex insejħu wlied Alla. Minħabba dan id-dinja ma tafkomx, għax ma kinitx taf lilu. Maħbubin, issa aħna wlied Alla, u għadha mhix ġiet rivelata x'se nkunu, iżda nafu li jekk huwa jiġi rriveljat, se nkunu bħalu, għax se narawh kif inhu. U kull min għandu din it-tama fih jippurifica lilu nnifsu, kif dak huwa safja. Kull min jagħmel id-dnub jagħmel ukoll l-illeġittimità, u d-dnub huwa l-illeġittimità. U intom tafu li dak kien manifestat sabiex jieħu l fuq id-dnubiet tagħna, u dnub fih m'hemmx. Kull min jibqa fih ma jidnibx, kull min jidneb ma rahx lilu u lanqas ma għarfu. Tfal żgħar, ħadd m'għandu jċaqlaqkom; dak li jagħmel il-ġustizzja ġust hu, bħalma dak ġust hu; dak li jagħmel id-dnub mid-djavlu hu, għax mill-bidu d-djavlu jidneb. Għal dan ġie manifestat il-Iben ta Alla, sabiex jeqred ix-xogħlijiet tax-xitan. Kull min huwa mewlud minn Alla ma jagħmilx dnub, għaliex iż-żerriegħa tiegħu tibqa fih, u ma jistax jidneb, għaliex huwa mewlud minn Alla. F'dan huma manifesti t-tfal ta Alla u t-tfal tax-xitan. Kull min ma jagħmilx il-ġustizzja mhux huwa minn Alla, u min ma jħobbx lil ħuh. Li din hi l-messaġġ li intom smajtu mill-bidu, sabiex aħna nħobbu lil xulxin, mhux bħal Kajin li kien mill-ħażin u qafel lil ħuh; u għal raġuni ta xiex qatlu? Għax ix-xogħlijiet tiegħu kienu ħżiena, iżda dawk ta ħuh kienu ġusti. M'għandkomx tistgħaġbu, ħuti, jekk id-dinja tibgħadkom. Aħna nafu li aħna għaddew mill-

mewt għall-ħajja, għaliex inħobbu lill-aħwa. Dak li ma jħobbx lil ħuh jibqa fil-mewt. Kull min jobgħod lil ħuh huwa qattiel, u intom tafu li kull qattiel m'għandux ħajja eterna li tibqa fih. F'dan aħna konna nafu l-imħabba, għaliex dak wieħed għalina l-ruħ tiegħu poġġa, u aħna għandna għall-aħwa l-ruħiet inpoġġu. Min ikollu l-ħajja tad-dinja u josserva lil ħuh li għandu bżonn u jagħlaq qalbu minnu, kif l-imħabba ta Alla tibqa fih? Tfal żgħar tiegħi, m'għandniex inħobbu bil-kelma u lanqas bl-ilsien, iżda bl-għemil u bil-verità. U f'dan nafu li aħna mill-verità, u quddiemu se nippersważu l-qlub tagħna, għax jekk il-qalb tagħna tikkundannana, għax akbar hu Alla mill-qalb tagħna u jaf kollox. Għeżież, jekk il-qalb tagħna ma tikkundannaniex, għandna kuraġġ lejn Alla, u dak li nitolbu nirċievu minnu, għax il-kmandamenti tiegħu nżommu u l-affarijiet li jogħġbu quddiemu nagħmlu. U dan huwa l-kmandament tiegħu, sabiex nemmnu fl-isem tal-Iben tiegħu Ġesù Kristu u nħobbu lil xulxin kif ta l-kmandament. U dak li jżomm il-kmandamenti tiegħu jibqa fih, u hu fih. U f'dan nafu li jibqa fina, mill-Ispirtu li ta lina.

4

Beloved, la temmnu lil kull spirtu, imma ttestjaw l-ispiriti jekk humiex minn Alla, għax ħafna profeti foloz ħarġu fid-dinja. F'dan tafu l-ispirtu ta Alla: kull ispirtu li jikkonferma lil Ġesù Kristu li ġie fil-laħam, huwa minn Alla; u kull ispirtu li ma jikkonfermax lil Ġesù Kristu li ġie fil-laħam, mhuwiex minn Alla; u dan huwa dak tal-antikristu li smajtu li ġej, u issa diġà huwa

fid-dinja. Intom minn Alla, tfal żgħar, u intom rebħu lilhom, għaliex akbar huwa dak li fikom minn dak li fid-dinja. Huma huma mid-dinja, minħabba dan jitkellmu mid-dinja u d-dinja tagħhom tisma. Aħna minn Alla; dak li jaf lil Alla jismagħna. Min mhux minn Alla ma jismax. Minn dan nafu l-ispirtu tal-verità u l-ispirtu tat-tixrid. Beloved, ejjew inħobbu lil xulxin, għaliex l-imħabba hi minn Alla, u kull min iħobb twieled minn Alla u jaf lil Alla. Dak li ma jħobbx ma kienx jaf lil Alla, għaliex Alla huwa mħabba. F'dan kien manifestat l-imħabba ta Alla fina, għax Alla bagħat lil ibnu l-waħdieni mitwlud fid-dinja sabiex ngħixu permezz tiegħu. F'dan tinsab l-imħabba, mhux li aħna ħabbejna lil Alla, iżda li hu ħabbna u bagħat lil ibnu bħala kaffara għad-dnubiet tagħna. Beloved, jekk hekk Alla ħabbna, aħna wkoll għandna nħobbu lil xulxin. Lil Alla ħadd qatt ma raha, jekk aħna nħobbu lil xulxin, Alla jibqa fina u l-imħabba tiegħu hija perfezzjonata fina. F'dan nafu li nibqgħu fih u hu fina, għax ta lina mill-Ispirtu tiegħu. U aħna rajna u nixhdu li l-Missier bagħat lill-Iben bħala Salvatur tad-dinja. Min ikun jikkonferma li Ġesù huwa l-Iben ta Alla, Alla jibqa fih u huwa f'Alla. U aħna konna nafu u emminjna fl-imħabba li għandu Alla fina. Alla huwa mħabba, u dak li jibqa fil-mħabba jibqa f'Alla u Alla fih. F'dan ġiet perfezzjonata l-imħabba magħna, sabiex ikollna fiduċja fil-jum tal-ġudizzju, għaliex kif dak hu, aħna wkoll aħna f'din id-dinja. Il-biża m'hijiex fl-imħabba, iżda l-imħabba perfetta tarmi l barra l-biża, għaliex il-biża għandha kastig, u dak li jibża ma ġiex perfezzjonat fl-imħabba. Aħna nħobbu lilu, għaliex hu l-ewwel ħabbna. Jekk xi ħadd jgħid li jien inħobb lil Alla, iżda jibgħad lil ħuh, huwa giddieb, għax dak li ma jħobbx lil ħuh li ra,

kif jista jħobb lil Alla li ma rax? U dan il-kmandament għandna minnu, li min iħobb lil Alla jħobb ukoll lil ħuh.

5

Kull min jemmen li Ġesù huwa l-Kristu twieled minn Alla, u kull min iħobb lil min ġab iħobb ukoll lil min twieled minnu. F'dan nafu li aħna nħobbu lit-tfal ta Alla, meta nħobbu lil Alla u nżommu l-kmandamenti tiegħu. Din hi l-imħabba ta Alla, sabiex inżommu l-kmandamenti tiegħu; u l-kmandamenti tiegħu mhumiex tqal, għax kull wieħed li twieled minn Alla jirbaħ id-dinja; u din hi r-rebħa li rebħet id-dinja, il-fidi tagħna. Min huwa l-wieħed li jirbaħ id-dinja jekk mhux dak li jemmen li Ġesù huwa l-Iben ta Alla? Dan huwa li ġie permezz l-ilma u d-demm, Ġesù Kristu, mhux fl-ilma biss, iżda fl-ilma u fid-demm, u l-Ispirtu huwa li jixhed, għax l-Ispirtu huwa l-verità. Għax tliet huma dawk li qed jixhdu fis-sema, il-Missier, il-Kelma u l-Ispirtu s-Santu, u dawn it-tliet wieħed huma; u tliet huma dawk li qed jixhdu fl-art, l-Ispirtu u l-ilma u d-demm, u t-tliet għal wieħed huma. Jekk aħna nirċievu x-xhieda tal-bnedmin, ix-xhieda ta Alla hija akbar, għax din hija x-xhieda ta Alla li huwa xehed dwar Ibnu. Dak li jemmen fil-Iben ta Alla għandu x-xhieda fih, dak li ma jemminx lil Alla geddiem għamlu lilu, għaliex ma emminx fix-xhieda li xehed Alla dwar Ibnu. U din hi x-xhieda, li ħajja eterna ta lil-na Alla, u din il-ħajja fil-Iben tiegħu hi. Dak li għandu l-Iben għandu l-ħajja; dak li m'għandux l-Iben ta Alla m'għandux il-ħajja. Dawn kitbthom lilkom, lil dawk li jemmnu fl-

isem tal-Iben ta Alla, sabiex tkunu jafu li għandkom il-ħajja eterna, u sabiex tkomplu temmnu fl-isem tal-Iben ta Alla. U dan huwa l-franchezza li għandna lejh, li jekk nitolbu xi ħaġa skont ir-rieda tiegħu, jisma lilna. U jekk aħna nafu li jisma tagħna dak li nitolbu, aħna nafu li għandna t-talbiet li tlabna minnu. Jekk xi ħadd jara lil ħuh tiegħu jidneb dnub mhux lejn il-mewt, se jitlob, u se jagħtih ħajja, lil dawk li jidnbu mhux lejn il-mewt. Hemm dnub lejn il-mewt; mhux dwar dik qed ngħid sabiex tistaqsi. Kull inġustizzja hija dnub, u hemm dnub li mhux lejn il-mewt. Aħna nafu li kull min hu mewlud minn Alla ma jidnibx, iżda dak li hu mewlud minn Alla jħares lilu nnifsu, u l-ħażin ma jmissx lilu. Nafu li aħna minn Alla, u d-dinja kollha tinsab fil-ħażin. Aħna nafu iżda li l-iben ta Alla ġie u ta lina moħħ sabiex inkunu nafu l-veru; u aħna fil-veru, fil-iben tiegħu Ġesù Kristu. Dan huwa l-veru Alla u l-ħajja eterna. Tfal, iħarsu lilkom infuskom mill-idoli, amen.

Didake

1

Hemm żewġ toroq, waħda tal-ħajja u waħda tal-mewt, u d-differenza bejniethom hija kbira. It-triq tal-ħajja hija din tassew: l-ewwel tħobb lil Alla li ħalqek, it-tieni tħobb lil ġarek bħalek innifsek, u dak kollu li ma tridx li jiġri lilek, int ukoll tagħmilx lil ħaddieħor. It-tagħlim ta dawn il-kliem huwa dan: bierku lil dawk li jilgħnu lilkom u itolbu għall-għedewwa tagħkom, u isumu għal dawk li jippersegwitaw lilkom; x'inhi l-grazzja għax, jekk tħobbu lil dawk li jħobbkom? Mhux u l-ġnus l-istess jagħmlu? Intom però ħobbu lil dawk li jobogħdkom, u ma jkollkomx għadu. Żomm il bogħod mix-xewqat tal-ġisem u tal-ġismanija. Jekk xi ħadd jagħtik darba fuq il-ħadd il-lemin, dawwarlu wkoll l-oħra, u tkun perfett. Jekk xi ħadd jikkompilek mil wieħed, mur miegħu żewġ. Jekk xi ħadd jieħu l-libsa tiegħek, agħtih ukoll it-tunika. Jekk xi ħadd jieħu minn tiegħek dak li hu tiegħek, titlobx lura, għax lanqas ma tista. Lil kull wieħed li jitlob lilek agħti, u la titlobx lura; għax lil kulħadd il-Missier jixtieq li jingħata mill-rigali tiegħu stess. Mbierek hu li jagħti

skont il-kmandament; għax hu innnoċenti. Gwaj lil min jieħu, xi ħadd se jkun innoċenti; iżda dak li m'għandux bżonn u jkun qed jieħu se jagħti l-piena, għaliex ħa u għal xiex; u meta jsir fil-ħabs se jiġi eżaminat dwar dak li għamel, u mhux se joħroġ minn hemm, sakemm ma jħallasx l-aħħar kwadrant. Imma dwar dan ukoll intqal: Ħalli l-karità tiegħek tgħaraq f'idejk sakemm tkun taf lil min qed tagħti.

2

It-tieni kmandament tat-tagħlim: ma toqtolx, ma tiżnix, ma tħassarx it-tfal, ma tiżnix, ma tisraqx, ma tagħmilx maġija, ma tużax is-sħur, ma toqtolx tarbija fi qerda, u lanqas mewlud ma toqtlux, ma tixtieqx dak tal-ġar. M'għandekx taħlef il-falz, m'għandekx ixxehhed il-falz, m'għandekx titkellem ħażin, m'għandekx iżżomm rancur. M'għandekx tkun b'moħħ doppju u lanqas b'ilsien doppju, għax l-ilsien doppju huwa nassa tal-mewt. Il-kelma tiegħek mhux se tkun falza, mhux vojta, iżda mimlija bl-azzjoni. M'għandekx tkun avidu u lanqas ħalliel u lanqas ipokrita u lanqas malizzjuż u lanqas arroganti. M'għandekx tieħu konsulta ħażina kontra l-proxxmu tiegħek. M'għandekx tmibgħed lil kull bniedem, imma lil xi wħud għandek tirriprova, għal oħrajn għandek titlob, u lil oħrajn għandek tħobb aktar minn ruħek.

3

Ibni, aħrab minn kull ħażin u minn kull xorta bħalu. Tkunx irġillu, għax l-irġa twassal għall-qtil, u lanqas tkun żelluż, lanqas kontenżjuż, lanqas passjonat, għax minn dawn kollha jitwieled il-qtil. Ibni, la ssir desiruż, għax id-desiderju jmexxi lejn il-prostituzzjoni, u lanqas tkun ħażin fil-kliem u lanqas tkun b'għajnejn għoljin, għax minn dawn kollha jitwieledu adulterji. Ibni, la ssir awgur, peress li dan iwassal għall-idolatrija, u lanqas inkantur, lanqas matematiku, lanqas wieħed li jagħmel purifikazzjonijiet, u lanqas trid tara dawn l-affarijiet, għax minn dawn kollha titwieled l-idolatrija. Ibni, la ssir giddieb, peress li l-gidba twassal għas-serq, u lanqas tkun imħabba tal-flus u lanqas glorjuż bl-ebda raġuni, għax minn dawn kollha jitwieled is-serq. Ibni, la ssir imwerwer, peress li dan iwassal għall-blasfemja, u lanqas tkun ostinata u lanqas ħażin fil-ħsieb, għax minn dawn kollha titwieled il-blasfemja. Kun ġentili, għax il-ġentili se jiritaw l-art. Kun pazjent u ħanin u bla ħtija u paċifiku u tajjeb, u titriegħed dejjem minħabba l-kliem li smajt. M'għandekx tgħolli lilek innifsek u lanqas tagħti lir-ruħ tiegħek il-ħardiezza. Ruħek ma tkunx magħquda ma l-għolja, iżda ma l-ġusti u l-umli inti tgħaxxar. L-azzjonijiet li qed jiġru lilek irċevihom bħala affarijiet tajbin, waqt li tkun taf li mingħajr Alla xejn ma jsir.

4

Ibni, dak li jitkellem miegħek il-kelma ta Alla ftakar fih bil-lejl u bin-nhar, u oqgħodu bħal sid, għax fejn titkellmu s-sidija, hemm is-Sid. Fittex il-wiċċ tal-qaddisin kuljum, sabiex tinstrie fil-kliem

tagħhom. M'għandekx tixtieq diviżjoni, iżda għandek tagħmel paċi bejn dawk li jkunu qed jiġġieldu, għandek tiġġudika b'ġustizzja, m'għandekx tieħu wiċċ biex tirrimprovjera fuq dnubiet. Ma tkunx ta żewġ imħuħ, jekk se jkun jew le. Tkunx nieżel l-idejn biex tieħu, imma miġbud lura meta jkun hemm bżonn tagħti. Jekk ikollok permezz tal-idejn tiegħek, tagħti fidwa għad-dnubiet tiegħek. M'intix se titlef tagħti u lanqas meta tagħti se tgħajjat, għax int se tkun taf min hu l-ħallies it-tajjeb tal-ħlas. M'għandekx tiddevja lill-bżonnuż, iżda taqsam kollox mal-ħu tiegħek u m'għandekx tgħid li huma tiegħek biss. Jekk fl-immortali sħab intom, kemm aktar fil-mortali? M'għandekx tneħħi idek minn ibnek jew minn bintek, iżda minn żgħożithom għandek tgħallimhom il-biża ta Alla. Ma tordnax lill-qaddej tiegħek jew lill-qaddejja, dawk li fuq l-istess Alla jittamaw, fl-imrara tiegħek, ħalli ma jibżgħux mill-Alla li fuq it-tnejn, għax ma jiġix skont wiċċ biex isejjaħ, iżda għand dawk li l-ispirtu ħejjihom. Intom iżda, l-ilsiera, issottomettu lilkom infuskom lis-sidien tagħkom bħat-tip ta Alla, bil-mistħija u l-biża. Int se tmur kollha l-ipokresija u dak kollu li mhux pjaċevoli lill-Mulej. M'għandekx tabbanduna l-kmandamenti tal-Mulej, iżda żomm dak li rċevejt, la billi żżid u lanqas billi tneħħi. Fl-assemblea għandek tikkonfessa t-trasgressjonijiet tiegħek, u m'għandekx tmur għat-talb tiegħek b'kuxjenza ħażina. Din hi t-triq tal-ħajja.

5

It-triq tal-mewt hija din: l-ewwel nett, hija ħażina u mimlija bil-

lajn - qtil, adulterji, xewqat, zmerr, serq, idolatrija, maġija, stregoneria, robbamenti, xhieda folza, ipokriżija, dupliċità, ingann, arroganza, ħażen, ostinazzjoni, avidità, oxxenità, ġelużija, ħeffa, għoli u vantaġġ. Persegwitati tal-affarijiet tajbin, jikrihu l-verità, iħobbu l-gideb, ma jafux il-ħlas tad-drittijiet, ma jkunux imwaħħla mat-tajjeb u lanqas mal-ġudizzju ġust, jisħru mhux għat-tajjeb, imma għall-ħażin, li l bogħod minnhom il-ħlewwa u s-sopportazzjoni, iħobbu l-affarijiet vani, jiġru wara l-ħlas lura, ma jħennux fuq il-fqir, ma jsoffrux fuq dak li qed jiġi oppress, ma jafux lil min ħalaqhom, qattiela tat-tfal, korrompturi tal-ħolqien ta Alla, iduru l bogħod minn dak li jeħtieġ, jopprimu lil dak li qed jiġi affliġi, avukati tal-għonja, imħallfin illegali tal-foqra, kollha ħatjin ħafna, kunu salvati, tfal, minn dawn kollha.

6

Ara, ħadd m'għandu jdawwrek minn din it-triq tat-tagħlim, peress li jgħallek barra minn Alla. Jekk tabilħaqq int kapaċi iġġorr in-niġġ kollu tas-Sid, se tkun perfett; iżda jekk ma tistax, agħmel dak li tista. Dwar l-ikel, dak li tista ġorr, iżda mill-ikel issagrifkat lill-idoli oqgħod attent ħafna, għax huwa qima ta allat mejtin.

7

Dwar il-magħmudija, agħmdu hekk: wara li tkunu qal dawn il-ħwejjeġ kollha qabel, agħmdu fl-isem tal-Missier u tal-Iben u tal-Ispirtu s-Santu f'ilma ħaj. Jekk iżda m'għandekx ilma ħaj, għammed f'ilma ieħor; jekk ma tistax f'ilma kiesaħ, għammed f'ilma sħun. Jekk iżda t-tnejn ma jkollokx, ifraġ fuq ir-ras tliet darbiet ilma f'isem il-Missier u l-Iben u l-Ispirtu s-Santu. Qabel il-magħmudija ħa jdum minn qabel dak li jgħammed u dak li qed jiġi mgħammed u jekk xi oħrajn jistgħu; ordna li jdum dak li qed jiġi mgħammed qabel jum wieħed jew tnejn.

8

L-iżjum tagħkom m'għandhomx ikunu ma l-ipokriti. Għax huma jisumaw fit-tieni tas-Sabbti u fil-ħames; imma intom isumu fir-raba u fil-preparazzjoni. La tittallbux bħall-ipokriti, iżda kif ordna s-Sid fl-evanġelju tiegħu, hekk itolbu: Missier tagħna li fis-sema, jitqaddes ismek, tiġi s-saltna tiegħek, ikun il-wili tiegħek kif fis-sema u fuq l-art; il-ħobż tagħna ta kuljum agħtina, kif aħna wkoll naħfru lid-debituri tagħna, u la tmexxiex lilna fit-tentazzjoni, iżda eħlisna mill-ħażin; għax tiegħek hi l-qawwa u l-glorja għall-għeżież kollha. Itolbu hekk tliet darbiet kuljum.

9

Dwar ir-radd ħajr, hekk agħtu radd ħajr: l-ewwel dwar il-kalċi: Aħna nagħtu radd ħajr lilek, missier tagħna, għall-għenba

qaddisa ta David il-qaddej tiegħek: lilek il-glorja għall-eternitajiet. Dwar il-kissir: Nirringrazzjawk, missier tagħna, għall-ħajja u l-għarfien, li għarraftna permezz ta Ġesù l-iben tiegħek. Lilek il-glorja għal dejjem. Hekk kif kien dan il-framment mxerred fuq il-muntanji u miġbur sar wieħed, hekk tinġabar il-knisja tiegħek mill-truf tal-art lejn is-saltna tiegħek. Għax tiegħek hi l-glorja u l-qawwa permezz ta Ġesù għall-eternità. Ħadd m'għandu jiekol u lanqas jixrob mill-Ewkaristija tagħkom, iżda biss dawk li ġew mgħammdin f'isem il-Mulej, u għax dwar dan qal il-Mulej, La tagħtux il-qaddis lill-klieb.

10

Wara li tkunu mliewa hekk, agħtu radd il-ħajr: Aħna nagħtu radd il-ħajr lilek, missier qaddis, għall-isem qaddis tiegħek, li int għammart fil-qlub tagħna, u għall-għarfien u l-fidi u l-immortalità lilna permezz ta Ġesù t-tifel tiegħek: lilek il-glorja għall-eternitajiet. Inti, sid omnipotenti, ħloqt kollox minħabba l-isem tiegħek, u ikel u xorb tajt lill-bnedmin għall-gost, sabiex jagħtuk radd il-ħajr, iżda lilna int tajt ikel spiritwali u xorb u ħajja eterna permezz tat-tifel tiegħek. Qabel kollox nirringrazzjawk, għax int qawwi, lilek il-glorja għall-eternità. Ftakar, Mulej, tal-knisja tiegħek, biex issalvaha fl-imħabba tiegħek, u ġabbarha mill-erbgħa irjieħ, dik li ġiet santifikata, lejn is-saltna tiegħek, li inti pprepajt għaliha, għax tiegħek hi l-qawwa u l-glorja għall-eternità. Ejja tiġi l-grazzja u ejja jgħaddi dan id-dinja. Hosanna lill-Alla ta David. Jekk xi ħadd huwa

qaddis, ejja jidħol; jekk xi ħadd mhuwiex, ejja jinniddem; maran atha; amen. Lill-profeti però ippermettulhom jagħtu radd il-ħajr kemm iridu.

11

Min jiġi għalhekk u jgħallimkom dawn l-affarijiet kollha li kienu msemmija qabel, irċevuh; iżda jekk hu stess l-imgħallem, wara li jdur, jgħallem tagħlim ieħor biex jeqred, la tisimgħux; iżda biex iżid ġustizzja u għarfien tal-Mulej, irċevuh bħala Mulej. Dwar l-appostli u l-profeti, skont id-digriet tal-Evanġelju hekk agħmlu. Kull appostlu li ġej għalikom ħa jkun riċevut bħala sid; iżda ma jibqax ħlief ġurnata waħda; iżda jekk ikun hemm bżonn, u l-oħra wkoll; iżda jekk jibqa tliet jiem, huwa profeta falz. Iżda l-appostlu li ġej m'għandux jieħu xejn ħlief ħobż sakemm ma jilqax, imma jekk jitlob fidda, huwa profet falz. U kull profeta li jitkellem fl-ispirt m'għandkomx tittestjawh u lanqas tiġġudikawh, għax kull dnub se jkun maħfur, iżda dan id-dnub mhux se jkun maħfur. Mhux kull wieħed li jitkellem fl-ispirtu huwa profeta, iżda jekk ikollu l-modi tas-Sid. Minn għalhekk mill-modi se jkunu magħrufa l-profeta folz u l-profeta. U kull profeta li jiddefinixxi mejda fl-ispirtu m'għandux jiekol minnha, jekk le huwa profeta falz. Iżda kull profeta li jgħallem il-verità, jekk ma jagħmilx dak li jgħallem, huwa profeta falz. Kull profeta approvat u veru, li jagħmel misteru dinjawi tal-knisja, iżda ma jgħallemx li jagħmlu dak li hu nnifsu jagħmel, mhux se jiġi mħakkem minnkom, għax għandu l-ġudizzju tiegħu ma Alla;

għax bl-istess mod għamlu wkoll il-profeti antiki. Min iżda li jgħid fl-ispirtu, Agħtini fidda jew xi ħaġa oħra, ma tisimgħux lilu. Iżda jekk jgħid li jagħti dwar oħrajn li jeħtieġu, ħadd ma jiġġudikah.

12

Kulħadd li ġej f'isem il-Mulej għandu jitqabbel, imbagħad wara li tkunu eżaminajtuh se tagħrfuh, għax se jkollkom fehim tal-lemin u tax-xellug. Jekk tabilħaqq huwa għaddej, dak li ġej, għinuh kemm tistgħu, iżda ma jibqax magħkom jekk mhux jumejn jew tlieta, jekk ikun hemm bżonn. Iżda jekk irid joqgħod magħkom, u huwa sani, ħallu jaħdem u jiekol. Iżda jekk m'għandux arti, skont il-fehim tagħkom ħudu ħsieb kif Kristjan ma jgħixx bla xogħol magħkom. Jekk iżda ma jridx jagħmel hekk, ħalliel huwa, oqogħdu attenti minn dawk bħal dawn.

13

Iżda kull profeta veru li jrid joqgħod magħkom huwa jistħoqqlu l-ikel tiegħu. Bl-istess mod, l-imgħallem veru huwa denju, u hu nnifsu bħall-ħaddiem tal-ikel tiegħu. Kollha għalhekk l-ewwel frott tal-prodott tat-torċa u tal-ħamrija, tal-baqar u tan-nagħaġ, wara li tieħu, int tagħti l-ewwel frott lill-profeti, għax huma stess huma l-qassisin kbar tagħkom. Jekk imma m'għandkomx profeta, agħtu lill-foqra. Jekk tagħmel ikel, ħu l-ewwel frott u

agħti skont il-kmandament. L-istess, ġarra ta inbid jew żejt wara li tkun fetaħt, l-ewwel frott wara li tkun ħadt, agħti lill-profeti; iżda ta fidda u ta ħwejjeġ u ta kull proprjetà wara li tkun ħadt l-ewwel frott, kif jidher lilek, agħti skont il-kmandament.

14

Skont il-Ħadd tal-Mulej, meta tinġabru flimkien, kissru l-ħobż u agħtu radd il-ħajr, wara li tkunu qabel kkonfesejtom id-dnubiet tagħkom, sabiex is-sagrifiċċju tagħkom ikun nadif. Kullin li għandu dubju ma sieħbu m'għandux jiġi magħkom sakemm ma jirrikonċiljawx, sabiex ma tiġix imniġġsa s-sagrifiċċju tagħkom. Din għax hi dik li tkellmet mis-Sid: F'kull post u żmien joffru lili sagrifiċċju nadif. Għax sultan kbir jien, jgħid il-Mulej, u l-isem tiegħi mill-isbaħ fin-nazzjonijiet.

15

Ħatru għalhekk għalikom infuskom sorveljanti u servjenti denja tal-Mulej, irġiel umli u mhux imħabbtin bil-flus u veri u approvati, għax huma wkoll jaqdu l-ministeru tal-profeti u l-għalliema għalikom. Għalhekk tagħmilx inqas minnhom, għax huma stess huma l-onorati tagħkom flimkien mal-profeti u l-għalliema. Irriprovaċċaw lil xulxin, iżda mhux bi rabja, imma bil-paċi kif għandkom fl-Evanġelju, u lil kull wieħed li jidneb kontra l-ieħor, ħadd ma jitkellem miegħu u lanqas minn

għandkom ma jisma, sakemm ma jippenteex. It-talb tagħkom u l-elemożini u l-azzjonijiet kollha agħmluhom hekk, kif għandkom fl-Evanġelju tas-Sid tagħna.

16

Kun vigilanti għall-ħajja tagħkom, il-lampi tagħkom m'għandhomx jintfew, u l-lumbi tagħkom m'għandhomx jitħallsu, imma kunu lesti, għax ma tafux is-siegħa li fiha s-Sid tagħna ġej. Frekwentement intom se tinkisbu miġbura fittxija l-affarijiet li jappartjenu lill-erwieħ tagħkom, għax mhux se jgħinkom iż-żmien kollu tal-fidi tagħkom jekk fl-aħħar żmien ma tkunux perfezzjonati. Għax fl-aħħar jiem se jiżdiedu l-profeti foloz u l-korruttiera, u n-nagħaġ se jinbidlu f'lupi, u l-imħabba se tinbidel f'mibegħda. Tikber għax tal-ħażen, se jobogħdu lil xulxin u se jippersegwitaw u se jagħtu, u mbagħad se jidher id-deċettur tad-dinja bħala bin Alla, u se jagħmel sinjali u għeġubijiet, u l-art se tingħata f'idejh, u se jagħmel ħwejjeġ illeġittmi li qatt ma saru minn żmien. Mbagħad se tiġi l-ħolqien tal-irġiel għan-nar tal-prova, u ħafna se jitfixklu u jintilfu, iżda dawk li sabru fil-fidi tagħhom se jsalvaw permezz tiegħu tal-maledizzjoni. U mbagħad se jidhru s-sinjali tal-verità: l-ewwel sinjal ta mifruxa fis-sema, imbagħad sinjal ta vuċi ta tromba, u t-tielet il-qawmien tal-mejtin. Mhux tal-kollha iżda, imma kif intqal, Se jiġi s-Sid u l-qaddisin kollha miegħu. Mbagħad id-dinja se tara lill-Mulej ġej fuq is-sħab tas-sema.

Ġenesi

1

Fil-bidu Alla għamel is-sema u l-art. L-art kienet inviżibbli u mhux ifformata, u d-dlam kien fuq l-abbiss, u l-Ispirtu ta Alla kien jinġarr fuq l-ilma. U qal Alla: Ikun hemm dawl, u kien hemm dawl. U ra Alla d-dawl, li sabiħ, u ferra Alla bejn id-dawl u d-dlam. U sejjaħ Alla d-dawl jum, u d-dlam sejjaħ lejl. U sar filgħaxija, u sar filgħodu, jum wieħed. U qal Alla: Ikun hemm firmament f'nofs l-ilma, u jkun qed jaqsam bejn l-ilma u l-ilma. U sar hekk. U Alla għamel il-firmament, u Alla separa bejn l-ilma li kien taħt il-firmament u bejn l-ilma li kien fuq il-firmament. U sejjaħ Alla l-firmament sema, u ra Alla li kien tajjeb, u sar filgħaxija, u sar filgħodu, jum it-tieni. U qal Alla: Jitġabar l-ilma li taħt is-sema f'ġabra waħda, u jidher ix-xott. U sar hekk, u nġabar l-ilma li taħt is-sema fil-ġabri tagħhom, u deher ix-xott. U sejjaħ Alla l-art nixfa art, u l-ġabra tal-ilmijiet sejjaħ ibħra, u ra Alla li kien tajjeb. U qal Alla: Tħalli l-art tiżbokk ħaxix tal-erbgħa, li jħawwel żerriegħa skont il-ġens u skont ix-xbieha, u siġra li tagħmel frott, li ż-żerriegħa tagħha fiha skont il-ġens fuq l-art. U

sar hekk. U l-art ħarġet ħaxix tal-erbgħa, li jitfa żerriegħa skont il-ġens u skont ix-xbieha, u siġra li tagħmel frott, li ż-żerriegħa tagħha fiha skont il-ġens fuq l-art, u Alla ra li dan kien tajjeb. U sar filgħaxija, u sar filgħodu, jum it-tielet. U qal Alla: Ikun hemm dawlijiet fil-firmament tas-sema biex jagħtu dawl fuq l-art, biex jifirdu bejn in-nhar u bejn il-lejl, u jkunu għal sinjali, u għal staġuni, u għal jiem, u għal snin. U ħa jkunu għal dawl fil-firmament tas-sema, sabiex jagħtu dawl fuq l-art, u sar hekk. U għamel Alla ż-żewġ dawlijiet il-kbar: id-dawl il-kbir għall-ħakma tal-jum, u d-dawl iż-żgħir għall-ħakma tal-lejl, u l-istilel. U Alla poġġiehom fil-firmament tas-sema, sabiex idawwlu fuq l-art, u jmexxu l-ġurnata u l-lejl, u jifirdu bejn in-nofs tad-dawl u bejn in-nofs tad-dlam; u Alla ra li kien tajjeb. U sar filgħaxija u sar filgħodu, jum ir-raba. U qal Alla: Ħalli l-ilmijiet iħarġu ħlejjaq ta ruħijiet ħajjin, u għasafar li jtiru fuq l-art taħt il-firmament tas-sema. U sar hekk. U Alla għamel il-ħlejjaq tal-baħar il-kbar, u kull ruħ ta annimali li jiżżokklu, li l-ilmijiet ħarġu skont il-kwalitajiet tagħhom, u kull għasfur b'ġwienaħ skont il-kwalità tiegħu, u Alla ra li kien tajjeb. U bierek lilhom Alla, u qal: Iżdiedu u mmultiplikaw, u imlew l-ilmijiet fil-ibħra, u l-għasafar jalla jimmultiplikaw fuq l-art. U sar filgħaxija, u sar filgħodu, jum il-ħames. U qal Alla: Ħalli l-art toħroġ ruħ ħajja skont il-ġens tagħha: annimali b'erba riġlejn, u ħaġat li jiżżokkru, u bhejjem selvaġġi tal-art skont il-ġens tagħhom. U sar hekk. U għamel Alla l-bhejjem selvaġġi tal-art skond il-razza tagħhom, u l-bhejjem tal-għalqa skond ir-razza tagħhom, u l-ħlejjaq kollha tal-art skond ir-razza tagħhom, u ra Alla li dan kien tajjeb. U qal Alla: Nagħmlu bniedem skont l-immaġni tagħna u skont ix-xbieha

tagħna, u jieħdu ħakma tal-ħut tal-baħar, u tal-għasafar tas-sema, u tal-bhejjem, u tal-art kollha, u tal-ħxejjex kollha li jixxerrxu fuq l-art. U Alla għamel il-bniedem skont l-immaġni tiegħu, maskil u mara għamilhom. U bierek lilhom Alla, u qal: Iżdiedu u mmultiplikaw, u imlew l-art, u ssubjugawha, u iħkmu fuq il-ħut tal-baħar, u fuq l-għasafar tas-sema, u fuq il-bhejjem kollha, u fuq l-art kollha, u fuq il-ħlejjaq kollha li jixxennqu fuq l-art. U qal Alla, Ara tajt lilkom kull ħaxix li jżerra‘ żerriegħa li jżerra‘ żerriegħa, li huwa fuq l-art kollha; u kull siġra, li għandha fiha nnifisha frott ta żerriegħa li jżerra‘, lilkom ikun għal ikel, u lill-bhejjem kollha tal-art, u lit-tjur kollha tas-sema, u lil kull ħaġa li tiżħaf li tiżħaf fuq l-art, li għandha fiha nnifisha ruħ ta ħajja, u l-ħaxix aħdar kollu għal ikel; u sar hekk. U ra Alla l-kollox li għamel, u ara kien tajjeb ħafna, u sar filgħaxija, u sar filgħodu, jum is-sitt.

2

U kienu kkompletati s-sema u l-art, u d-dinja kollha tagħhom. U temm Alla fis-sitt jum ix-xogħlijiet tiegħu li għamel, u waqaf fis-seba jum minn kollha x-xogħlijiet tiegħu li għamel. U bierek Alla l-jum is-seba u qaddsu, għax fih waqaf minn kollha tax-xogħlijiet tiegħu li kien beda Alla jagħmel. Dan il-ktieb tal-oriġini tas-sema u l-art, meta sar, liema jum għamel il-Mulej Alla s-sema u l-art, u kull aħdar tal-għalqa qabel ma sar fuq l-art, u kull ħaxix tal-għalqa qabel ma tela; għax ma xitx Alla fuq l-art, u bniedem ma kienx biex jaħdem lilha. Nixxiegħa kienet titla mill-art u kienet

tisqi l-wiċċ kollu tal-art. U ffurma Alla l-bniedem, trab mill-art, u nefaħ fil-wiċċ tiegħu nifs tal-ħajja, u sar il-bniedem ruħ ħajja. U Alla ħawwel ġnien fl-Eden lejn il-lvant, u poġġa hemm il-bniedem li kien ffurma. U Alla ġiegħel jikber mill-art kull siġra sabiħa għall-vista u tajba għall-ikel, u s-siġra tal-ħajja f'nofs il-ġenna, u s-siġra tal-għarfien tat-tajjeb u l-ħażin. Xmara joħroġ minn Eden biex jisqa l-paradis, u minn hemm huwa jinqasam għal erba fergħat. Isem ta wieħed, Pishon, dan li jdur madwar l-art kollha ta Havilah, hemm fejn hemm id-deheb. Id-deheb ta dik l-art huwa sabiħ, u hemm jinsab il-karbonju u l-ġebla l-ħadra. U l-isem tax-xmara t-tieni, Gihon; dan huwa li jdur madwar l-art kollha tal-Etjopja. U x-xmara t-tielet, Tigris, dan li jmur qabel kontra l-Assirjani, u x-xmara r-raba, Eufrates. U ħa s-Sid Alla l-bniedem li kien ffurma, u poġġieh fil-ġenna tad-deliżju biex jaħdimha u biex iħarisha. U l-Mulej Alla kmanda lil Adam u qallu: Minn kull siġra li hemm fil-ġenna tista tiekol. Iżda mis-siġra tal-għarfien tat-tajjeb u l-ħażin m'għandkomx tieklu minnha, għax f'liema jum li tieklu minnha bil-mewt intom se tmutu. U qal is-Sid il-Alla: Mhux tajjeb li l-bniedem ikun waħdu, nagħmlulu għajnuna xierqa għalih. U Alla ffurma għad mill-art il-bhejjem kollha tal-għalqa u l-għasafar kollha tas-sema, u ġieb lilhom lejn Adam biex jara x'se jsejjaħ lilhom, u kull ma sejjaħ lilu Adam ruħ ħajja, dak kien ismu. U sejjaħ Adam ismijiet lill-bhejjem kollha, u lill-għasafar kollha tas-sema, u lill-bhejjem selvaġġi kollha tal-għalqa, iżda għal Adam ma nstabx għajnuna bħalu. U poġġa Alla estasi fuq Adam, u raqad, u ħa waħda mill-ġnub tiegħu, u mela l-laħam minflok tagħha. U bena Alla l-ġenb li ħa minn Adam f'mara, u ġabha lejn Adam. U qal Adam: Dan

issa huwa għadma mill-għadmiet tiegħi, u laħam mil-laħam tiegħi. Din se tissejjaħ mara, għax mir-raġel tagħha ittieħdet. Minħabba dan, ir-raġel se jħalli lil missieru u lil ommu, u se jingħaqad ma martu, u t-tnejn se jsiru laħam wieħed. U kienu t-tnejn għorja, Adam u l-mara tiegħu, u ma kinux iħossu l-ħażna.

3

Is-serp kien l-aktar għaqli minn kollha l-bhejjem li fuq l-art, li għamel il-Mulej Alla, u qal is-serp lill-mara: X'inhu dan li qal Alla, li m'għandkomx tieklu minn kull siġra tal-ġenna? U qalet il-mara lis-serp, Mill-frott tas-siġra tal-ġenna nieklu. Imma mill-frott tas-siġra li hi f'nofs il-ġenna, qal Alla, Ma tiklux minnu, u lanqas tmissuh, sabiex ma tmutux. U qal is-serp lill-mara: mhux bil-mewt se tmutu. Għax kien jaf Alla, li liema jkun jum li tieklu minnu, se jinfetħu għajnejkom, u tkunu bħal allat, jafu t-tajjeb u l-ħażin. U rat il-mara li s-siġra kienet tajba għall-ikel, u li kienet pjaċevoli għall-għajnejn biex tara, u sabiħa biex wieħed jifhem, u ħadet mill-frott tagħha, kielet, u tat ukoll lir-raġel tagħha li kien magħha, u kielu. U infetħu l-għajnejn tat-tnejn, u kienu jafu li għonjin kienu, u ħjatu weraq ta siġra tat-tin, u għamlu lilhom infushom ħażżiet. U semgħu l-vuċi tal-Mulej Alla jmexxi fil-paradis filgħaxija, u ħbew Adam u l-mara tiegħu minn wiċċ il-Mulej Alla f'nofs is-siġra tal-paradis. U sejjaħ il-Mulej il-Alla lil Adam, u qal lilu: Adam, fejn int? U qallu: Il-leħen tiegħek smajt waqt li kont miexxi fil-ġenna, u bżajt għax qarrieċ jiena, u nħbejt. U qal lilu Alla: Min qallek li għeri int? Jekk mhux mis-

siġra li jien kmandjajt lilek li ta din biss m'għandekx tiekol minnha, inti kilt? U qal Adam, Il-mara li int tajt miegħi, din tat lili mill-siġra, u jien kilt. U qal il-Mulej Alla lill-mara: X'dan għamilt? U qalet il-mara: Is-serp daħak lili, u kilt. U qal il-Mulej Alla lis-serp: Għax għamilt dan, misħut int minn il-bhejjem kollha u mill-annimali selvaġġi kollha tal-art. Fuq siderek u fuq żaqqek se timxi, u trab se tiekol il-jiem kollha ta ħajtek. U inimicizia se npoġġi bejn nofstok u bejn nofs il-mara, u bejn nofs iż-żerriegħa tiegħek u bejn nofs iż-żerriegħa tagħha; hu se jżomm rasek, u inti se żżomm l-għarqub tiegħu. U lill-mara qal: Immultiplika nimmultiplika l-uġigħ tiegħek u l-ingrunu tiegħek; f'uġigħ se tġib tfal, u lejn ir-raġel tiegħek tkun it-tneħħija tiegħek, u hu se jaħkem fuqek. Lil Adam iżda qal: Għax smajtx il-vuċi tal-mara tiegħek, u kilt minn is-siġra li kmannajtx dan biss li ma tiekolx minnu, kilt. Misħuta l-art fl-opri tiegħek. Fi tniġġis tiekol lilha l-ġranet kollha tal-ħajja tiegħek. Xewk u xewk tat-tistil se jitla lilek, u tiekol il-ħaxix tal-għalqa. Bl-għaraq ta wiċċek se tiekol ħobżek, sakemm terġa lura lejn l-art li minnha ttieħdet, għaliex int art, u lejn l-art se tmur. U sejjaħ Adam l-isem tal-mara tiegħu Ħajja, għaliex hi omm tal-ħajjin kollha. U għamel il-Mulej Alla lil Adam u lil martu tuniki tal-ġilda, u liebeshom. U qal Alla: Ara, Adam sar bħal wieħed minna, li jaf it-tajjeb u l-ħażin, u issa biex qatt ma jestendi idu u jieħu mis-siġra tal-ħajja u jiekol, u jgħix għall-eternità. U l-Mulej Alla bagħtlu minn il-ġenna tad-deliżju, biex jaħdem l-art minn fejn kien meħud. U huwa keċċa lil Adam, u stabbilixxieh quddiemu l-ġenna tad-deliżju, u ordna l-kerubini u x-xabla tal-fjamma li ddur biex iħarsu t-triq tas-siġra tal-ħajja.

4

Iżda Adam kien jaf lil Eve, l-mara tiegħu, u wara li ħadet fit-tqala weldet lil Cain, u qalet, Ksibt raġel permezz ta Alla. U żiedet twelled lil ħuh Abel, u Abel sar ragħaj tan-nagħaġ, iżda Kajn kien jaħdem l-art. U ġara wara jiem li Kajn ġab mill-frott tal-art sagrifiċċju lill-Mulej. U Abel ġab ukoll hu mill-ewwel imwielda tan-nagħaġ tiegħu, u mid-dehen tagħhom. U Alla ħares lejn Abel, u lejn ir-rigali tiegħu. Fuq Kajin però, u fuq is-sagrifiċċji tiegħu, ma tax attenzjoni, u Kajin kien imdejjaq ħafna, u waqa wiċċu. U qal is-Sid il-Alla lil Kain: Għaliex sirt mdejjaq ħafna, u għaliex waqa wiċċek? Jekk mhux sew toffri, imma sew ma tqassimx, dnibijt? Kun kwiet; lejn int it-tneħħija tiegħu, u int timxi fuqu. U qal Kajin lil Abel ħuh: Ejja nimxu ġol-kampanja. U ġara li meta kienu fil-kampanja, qam Kajin fuq Abel ħuh u qatlu. U qal il-Mulej Alla lil Kajn: Fejn hu Abel ħuk? U qal, Ma nafx; mhux il-gwardjan ta ħija jien? U qal il-Mulej, X'għamilt? Il-vuċi tad-demm ta ħuk qed tgħajjat lejja mill-art. U issa misħut inti mill-art, li fetħet ħalqha biex tirċievi d-demm ta ħuk minn idejk. Meta taħdem l-art, mhux se żżid il-qawwa tagħha biex tagħtik, ingenn u titriegħed int se tkun fuq l-art. U qal Kain lis-Sid Alla: Akbar hija l-kawża tiegħi milli biex nista niġi maħfur. Jekk int tkeċċini llum minn wiċċ l-art, u minn wiċċ tiegħek jien se nkun moħbi, u jien se nkun ingenn u nitregħed fuq l-art, u se jkun li kull min isibni se joqtolni. U qallu l-Mulej Alla, mhux hekk; kull min joqtol lil Kajn, seba darbiet se jsir vendetta. U poġġa l-Mulej il-Alla sinjal fuq Kajin, biex ma joqtlux lilu kull wieħed li jsib

lilu. Ħareġ iżda Kajin minn quddiem wiċċ Alla, u għex fl-art ta Najd li tinsab kontra Eden. U Kajin kien jaf lil martu, u wara li ħadet fit-tqala weldet lil Enok. U kien qed jibni belt, u sema l-belt fuq l-isem ta ibnu, Enok. Ġara però li lil Enok twieldu Gaidad, u Gaidad nissel lil Maleleel, u Maleleel nissel lil Metusala, u Metusala nissel lil Lamek. U Lamech ħa għalih żewġ nisa: l-isem tal-waħda kien Ada, u l-isem tat-tieni kien Sella. U wildet Ada lil Jobel; dan kien il-missier tal-abitanti fi tindi, trobbija tal-bhejjem. U l-isem ta ħuh kien Jubal; dan kien dak li wera l-psalterju u l-lira. Zillah ukoll hi stess weldet lil Tubal; u kien ħaddied li jaħdem bil-martell ta bronż u ta ħadid. U oħt Tubal kienet Noema. Qal iżda Lamech lin-nisa tiegħu, Ada u Sella: Isimgħu leħni, nisa ta Lamech, agħtu widnejkom għal kelmti, għax qatilt raġel minħabba ġerħa tiegħi, u żagħżugħ minħabba livida tiegħi. Li seba darbiet ġie vindikat minn Kajin, imma minn Lamek sebgħin darba seba. Kien jaf iżda Adam lil Eve, il-mara tiegħu, u wara li ħadet tarbija tweldet iben, u semma l-isem tiegħu Seth, u qalet: Qajjem għalija għax Alla żerriegħa ieħor minflok Abel, li qatlu Kajin. U lil Seth twieldu iben, u semma l-isem tiegħu Enos. Dan tama li jsejjaħ l-isem tal-Mulej Alla.

5

Dan il-ktieb tal-ġenerazzjoni tal-bnedmin; f'liema jum Alla għamel lil Adam, skont l-immaġni ta Alla għamlu; Raġel u mara għamlhom; u berikhom; u sema l-isem tiegħu Adam, f'liema jum għamlhom. Għex Adam mitejn u tletin sena, u ġab iben skont l-

idea tiegħu u skont l-immaġni tiegħu, u sema lilu Seth. Sar il-jiem ta Adam, li għex wara li ġġenera lil Seth, seba mija sena, u ġġenera ulied u bniet. U saru l-ġranet kollha ta Adam, li għex, tletin u disa mija sena, u miet. Għex Seth ħames mitt u ħamsa snin, u ħoloq lil Enos. U għex Seth wara li ġġenera lilu lil Enos, seba mija u seba snin, u ġġenera wlied u bniet. U saru l-jiem kollha ta Set tnax-il sena u disa mija, u miet. U għex Enos mija u disgħin sena, u ġab lil Cainan. U għex Enos wara li ġenera lil Cainan, ħmistax-il sena u seba mija, u ġenera wlied subien u bniet. U saru l-jiem kollha ta Enos ħames snin u disa mija, u miet. U għex Kajnan sebgħin u mija sena, u ġab lil Maleleel. U għex Kainan wara li ġab lil Maleleel, seba mija u erbgħin sena, u ġab ulied subien u bniet. U saru l-jiem kollha ta Cainan għaxar snin u disa mija, u miet. U għex Maleleel ħamsa u sittin u mija sena, u ġab lil Jared. U għex Maleleel wara li ġenera lil Jared tmien mija u tletin sena, u ġenera ulied subien u bniet. U saru l-jiem kollha ta Maleleel ħamsa u disgħin sena u tmien mija sena, u miet. U għex Jared tnejn u sittin sena u mija, u ġab lil Enoch. U għex Jared wara li wellad lil Enoch tmien mija sena, u welad ulied u bniet. U saru l-jiem kollha ta Jared tnejn u sittin u disa mija sena, u miet. U għex Enoch ħamsa u sittin u mija sena, u ġab lil Methuselah. Enoch għoġob lil Alla wara li ġab lil Methuselah, mitejn sena, u ġab ulied subien u bniet. U saru l-jiem kollha ta Enoch ħamsa u sittin u tliet mija sena. U pjaċa Enoch lil Alla, u ma nstabx, għax Alla ġiegħlu jgħib. U għex Methuselah mija u sittax-il sena, u ħalla lil Lamech. U għex Methuselah wara li wellad lil Lamech, mitejn u tmienmija sena, u wellad ulied subien u bniet. U saru l-ġranet kollha ta

Methuselah li għex, disa u sittin u disa mija sena, u miet. U għex Lamech mitt u tmienja u tmenin sena, u ħalla iben. U semma l-isem tiegħu Noe, u qal: Dan se jagħtina l-mistrieħ minn xogħolna, u mill-uġigħ ta idejna, u mill-art li l-Mulej Alla saħanha. U għex Lamech wara t-twlid tiegħu ta Noah, ħames mija u sittin u ħamsa sena, u welled ulied u bniet. U saru l-ġranet kollha ta Lamech seba mija u ħamsin u tlieta snin, u miet. U Noe kien ta ħames mitt sena, u ġab tliet ulied: Sem, Ħam u Jafet.

6

U ġara meta bdew in-nies ħafna jsiru fuq l-art, u twieldu bniet lilhom. Meta raw iżda l-ulied ta Alla l-bniet tal-irġiel, li sbieħ kienu, ħadu għalihom nisa minn dawk kollha li għażlu. U qal il-Mulej Alla: Mhux se jibqa l-ispirtu tiegħi fl-irġiel dawn għall-età kollha, minħabba li huma laħam; se jkunu però l-ijiem tagħhom mija u għoxrin sena. Il-ġganti kienu fuq l-art f'dawk il-jiem, u wara dak, meta l-ulied ta Alla kienu jidħlu lejn il-bniet tal-bnedmin u kienu jitwieldu lilhom. Dawk kienu l-ġganti ta żmien antik, in-nies il-famużi. Wara li ra s-Sid Alla, li l-ħżunijiet tal-irġiel kienu mmultiplikati fuq l-art, u kull wieħed jaħseb fil-qalb tiegħu attentament fuq il-ħwejjeġ ħżiena l-ġranet kollha; U Alla kkunsidra, li hu għamel lill-bniedem fuq l-art, u ħaseb. U qal Alla: Se nħassar il-bniedem li għamilt minn wiċċ l-art, mill-bniedem sal-bhima, u mill-ħlejjaq sal-għasafar tas-sema, għax jiddispjaċini li għamilthom. Noè iżda sab grazzja quddiem il-

Mulej Alla. Dawn huma l-ġenerazzjonijiet ta Nwè. Noe raġel ġust, li kien perfett fil-ġenerazzjoni tiegħu, Noe pjaċa lil Alla. Noè ġġib tliet ulied: Sem, Ħam u Jafet. Inqerdet imma l-art quddiem Alla, u mmliet l-art b'inġustizzja. U ra s-Sid il-Alla l-art, u kienet mħassra, għax kull laħam kien ħassar it-triq tiegħu fuq l-art. U qal il-Mulej il-Alla lil Noe: Il-ħin ta kull bniedem wasal quddiemi, għax l-art imtliet inġustizzja minnhom, u ara jiena se neqridilhom u l-art. Agħmel għalhekk għalik innifsek arka minn injam kwadru, bejta tagħmel l-arka, u tgħattiha ġewwa u barra bl-asfaltu. U hekk int tagħmel l-arka: tliet mija kubitu t-tul tal-arka, u ħamsin kubitu l-wisa, u tletin kubitu l-għoli tagħha. Niġbor flimkien se tagħmel l-arka, u għal kubit se tlestih minn fuq, u l-bieb tal-arka se tagħmlu min-naħa, baxxa, tnejn u tliet sular se tagħmilha. Jien iżda, ara, se nġib il-għargħar, ilma fuq l-art, biex neqred kull laħam li fih hemm spirtu ta ħajja taħt is-sema, u dak kollu li jkun fuq l-art se jmut. U se nistabbilixxi l-patt tiegħi miegħek, u tidħol ġewwa l-arka inti, u l-ulied tiegħek, u l-mara tiegħek, u n-nisa tal-ulied tiegħek miegħek. U minn kollha tal-bhejjem, u minn kollha tal-ħlejjaq li jiżżerżqu, u minn kollha tal-bhejjem selvaġġi, u minn kull laħam, tnejn tnejn minn kollha se ddaħħal fil-arka, sabiex iżżommhom ħajjin miegħek, maskil u mara se jkunu. Minn kull xorta ta għasafar li jtir skont il-ġens tiegħu, u minn kull xorta ta bhejjem skont il-ġens tagħhom, u minn kull xorta ta ħxejjex li jirxgħu fuq l-art skont il-ġens tagħhom, tnejn tnejn minn kollha se jidħlu għandek biex jinżammu ħajjin miegħek, maskil u mara. Inti iżda ħu għalik innifsek minn kull ikel li intom se tieklu, u iġbor lejk innifsek, u se jkun lilek u lilhom biex jieklu. U għamel Noè kollha kemm

ordna lilu l-Mulej il-Alla, hekk għamel.

7

U qal il-Mulej Alla lil Noe: Idħol inti u d-dar kollha tiegħek fl-arka, għax lilek rajt ġust quddiemi f'din il-ġenerazzjoni. Imma mill-annimali n-nodfa ġib magħhom seba seba, maskil u mara, u mill-annimali mhux nodfa tnejn tnejn, maskil u mara. U mill-għasafar tas-sema n-nodfa, seba seba, maskil u mara, u mill-għasafar kollha li mhumiex nodfa, tnejn tnejn, maskil u mara, biex iżomm iż-żerriegħa fuq l-art kollha. Għad għax fi żmien seba ijiem jien se nġib xita fuq l-art, erbgħin jum u erbgħin lejl, u nħassar kull eżistenza li għamilt minn wiċċ l-art kollha. U Noè għamel kollox kif kmandalu l-Mulej Alla. Iżda Noah kien ta sitt mija sena, u l-għargħar tal-ilma sar fuq l-art. Daħal Noè u l-ulied tiegħu, u l-mara tiegħu, u n-nisa tal-ulied tiegħu miegħu fl-arka, minħabba l-ilma tal-għargħar. U mill-għasafar in-nodfa, u mill-għasafar li mhumiex nodfa, u mill-annimali n-nodfa, u mill-annimali li mhumiex nodfa, u minn kollha l-ħlejjaq li jiġġerrew fuq l-art, tnejn tnejn daħlu għand Noe fl-arka, maskil u mara, kif kien ordna Alla lil Noe. U ġara wara s-seba jiem, u l-ilma tal-għargħar ġie fuq l-art. Fis-sitt mija sena tal-ħajja ta Noe, fit-tieni xahar, fis-seba u għoxrin tal-xahar, f'dak il-jum inqasmu l-molol kollha tal-abbiss, u l-katarratti tas-sema nfetħu. U ġara x-xita fuq l-art għal erbgħin jum u erbgħin lejl. F'dan il-jum daħal Noè, Xem, Ħam, Jafet, il-ulied ta Noè, u l-mara ta Noè, u t-tliet nisa tal-ulied tiegħu miegħu, fl-arka. U l-annimali kollha skont il-ġens

tagħhom, u l-bhejjem kollha skont il-ġens tagħhom, u kull reptil li jiċċaqlaq fuq l-art skont il-ġens tiegħu, u kull għasfur li jtir skont il-ġens tiegħu, daħlu għand Nwè fl-arka, tnejn tnejn maskil u mara minn kull laħam, li fih hemm spirtu ta ħajja. U dawk li kienu qed jidħlu, maskil u mara minn kull laħam, daħlu kif ordna Alla lil Noe, u l-Mulej Alla għalaq l-arka minn barra. U ġara l-għargħar erbgħin jum u erbgħin lejl fuq l-art, u żdied l-ilma, u qajjem l-arka, u tqajmet minn fuq l-art. U l-ilma prevala, u żdied ħafna fuq l-art, u l-arka kienet miġrura fuq l-ilma. L-ilma però prevala ħafna ħafna fuq l-art, u kissa l-muntanji kollha l-għoljin li kienu taħt is-sema. Ħmistax kubit il fuq tela l-ilma, u kopra l-muntanji kollha l-għoljin. U mietet kull laħam li kien qed jiċċaqlaq fuq l-art: tal-għasafar, u tal-bhejjem, u tal-bhejjem selvaġġi, u kull ħaġa li tixxennaq li kienet qed tiċċaqlaq fuq l-art, u kull bniedem. U kollox kemm kemm għandu nifs tal-ħajja, u kollox li kien fuq ix-xotta, miet. U ħassar kull ħlejqa li kien hemm fuq wiċċ l-art, mill-bniedem sal-annimal, u r-reptili, u l-għasafar tas-sema, u ġew imħassra mill-art, u baqa waħdu Noe, u dawk li kienu miegħu fl-arka. U l-ilma kien mgħolli fuq l-art għal mija u ħamsin jum.

8

U ftakar Alla ta Noe, u tal-ilhna kollha, u tal-bhejjem kollha, u tal-għasafar kollha, u tal-ħxejjex kollha li jixxerrdu, kemm kien miegħu fl-arka, u ġab Alla spirtu fuq l-art, u waqaf l-ilma. U nkisru l-molol tal-abbiss u l-fliexken tas-sema, u waqfet ix-xita

mis-sema. U l-ilma kien qed jonqos u jmur il bogħod mill-art, u l-ilma naqas wara mija u ħamsin jum. U qagħdet l-arka fix-xahar is-seba, fis-seba u għoxrin tax-xahar, fuq il-muntanji ta Ararat. L-ilma kien qed jonqos sat-xahar l-għaxar. U fl-għaxar xahar, fl-ewwel tal-xahar, dehru r-rjus tal-muntanji. U ġara li wara erbgħin jum, Noè fetaħ it-tieqa tal-arka li kien għamel. U bagħat il-corvblajk, u wara li ħareġ, ma reġax lura sakemm inxef l-ilma minn fuq l-art. U bagħat il-ħamiema wara tiegħu biex jara jekk kinitx nieqset l-ilma minn fuq l-art. U meta l-ħamiema ma sabetx mistrieħ għal saqajha, reġgħet lura lejh fl-arka, għaliex kien hemm ilma fuq il-wiċċ kollu tal-art, u huwa medd idu u ħadha, u daħħalha miegħu fl-arka. U wara li stenna għal seba ijiem oħra, mill-ġdid bagħat il-ħamiema mill-arka. U l-ħamiema rritorna lejh lejn filgħaxija, u kellha werqa ta żebbuġa fiċ-ċokon tagħha, u Nwè kien jaf li l-ilma kien naqas mill-art. U wara li stenna għal seba ijiem oħra, reġa bagħat il-ħamiema, u din ma għaditx terġa lura lejh aktar. U ġara fl-wieħed u sitt mija sena fil-ħajja ta Nwè, tal-ewwel xahar, fl-ewwel tax-xahar, telaq l-ilma minn l-art. U Noe neħħa s-saqaf tal-arka, li hu kien għamel; u ra li l-ilma telaq minn wiċċ l-art. Fit-tieni xahar inxuttat l-art, fis-seba u għoxrin jum tax-xahar. U qal il-Mulej Alla lil Nwè, jgħid, Oħroġ mill-arka inti, u l-mara tiegħek, u l-ulied tiegħek, u n-nisa tal-ulied tiegħek miegħek, U l-bhejjem kollha kemm huma miegħek, u kull laħam mill-għasafar sa l-annimali, u kull reptili li jiċċaqlaq fuq l-art, oħroġ miegħek. U tikbru u jimmultiplikaw fuq l-art. U ħareġ Noè, u l-mara tiegħu, u l-ulied tiegħu, u n-nisa tal-ulied tiegħu miegħu. U l-bhejjem selvaġġi kollha, u l-bhejjem tal-għalqa kollha, u kull għasfur, u kull reptili li jiċċaqlaq fuq l-

art skont il-ġens tagħhom, ħarġu mill-arka. U bena Noe altar lill-Mulej, u ħa minn kollha l-bhejjem in-nodfa, u minn kollha l-għasafar in-nodfa, u offra offerti maħruqa fuq l-altar. U xamm il-Mulej Alla r-riħa ta fragranza. U qal il-Mulej Alla wara li ħaseb, mhux se nżid iktar nilgħan l-art minħabba l-opri tal-bnedmin; għax tinsab il-moħħ tal-bniedem b'attenzjoni fuq il-ħażen minn żgħożitu; mhux se nżid għalhekk iktar nilqa kull laħam ħaj, kif għamilt. Il-jiem kollha tal-art, iż-żerriegħa u l-ħsad, il-kesħa u s-sħana, is-sajf u r-rebbiegħa, il-jum u l-lejl, mhux se jieqfu.

9

U bierek Alla lil Noè u lil ulied tiegħu, u qal lilhom: Ikbru u mmultiplikaw, u imlew l-art, u iddominaw fuqha. U r-rogħda u l-biża tagħkom se tkun fuq il-bhejjem kollha tal-art, fuq l-għasafar kollha tas-sema, u fuq dak kollu li jiċċaqlaq fuq l-art, u fuq il-ħut kollu tal-baħar; f'idejkom jien tajthom. U kull ħaġa li tiżżoqq, li hija ħajja, lilkom tkun għal ikel; bħal ħxejjex tal-ħaxix, tajt lilkom il-kollox. Ħlief laħam bid-demm tar-ruħ ma tiklux. U għax id-demm tagħkom tal-erwieħ tagħkom, minn id il-bhejjem kollha se nfittex lilu, u minn id il-bniedem ħu se nfittex ir-ruħ tal-bniedem. Dak li jxerred id-demm tal-bniedem, minflok id-demm tiegħu se jitxerred, għax fl-immaġni ta Alla għamilt il-bniedem. Intom iżda żdiedu u mmultiplikaw, u mlaw l-art u ssuġġettawha. U qal Alla lil Noe u lill ulied tiegħu, miegħu jgħid, u ara jiena nqajjem il-patt tiegħi lilkom, u lill-żerriegħa tagħkom magħkom, u lill kull ruħ ħajja magħkom, mill-għasafar, u mill-bhejjem, u lill

kull il-bhejjem selvaġġi tal-art, kemm hemm magħkom minn kollha li ħarġu mill-arka. U se nistabbilixxi l-patt tiegħi magħkom, u mhux se tmut il-laħam kollha għad mill-ilma tal-għargħar, u mhux se jkun hemm għad għargħar ta ilma biex jeqred l-art kollha. U qal il-Mulej Alla lil Noe: Dan hu s-sinjal tal-patt li jiena nagħti bejni u bejnkom, u bejn kull ruħ ħajja li hi magħkom, għal ġenerazzjonijiet eterni. Il-qaws tiegħi npoġġih fis-sħaba, u se jkun sinjal ta patt bejni u bejn l-art. U se jkun meta niġbor is-sħab fuq l-art, se jidher il-qaws fis-sħaba. U se niftakar tal-patt tiegħi, li huwa bejni u bejnkom, u bejn kull ruħ ħajja f'kull laħam, u l-ilma mhux se jkun iżjed għargħar, sabiex iħassar kull laħam. U se jkun l-ark tiegħi fis-sħaba, u se nara biex niftakar il-patt etern bejni u l-art, u bejn kull ruħ ħajja f'kull laħam, li hi fuq l-art. U qal Alla lil Noe: Dan huwa s-sinjal tal-patt li jien stabbillejt bejni u bejn kull laħam li hemm fuq l-art. Kienu u l-ulied ta Noe, li ħarġu mill-arka, Sem, Ħam, Jafet. Ħam kien il-missier ta Kanaan. Dawn it-tlieta huma l-ulied ta Noe, u minn dawn inxterdu fuq l-art kollha. U Noe beda bħala raġel bidwi tal-art, u ħareġ vinja. U xorob mill-inbid, u sar fis-sakra, u ġie mkexxex fid-dar tiegħu. U ra Ħam, missier Kanaan, il-qaħba ta missieru, u ħareġ u rrapporta lil tnejn ħutu barra. U wara li ħadu Sem u Jafet il-ħwejjeġ, poġġewh fuq iż-żewġ spallejn tagħhom, u mexjew lura, u koperew il-għeri ta missierhom; u wiċċhom kien lura, u l-għeri ta missierhom ma rawx. Qam iżda Noe mill-inbid, u kien jaf dak kollu li għamlu ibnu ż-żgħir. U qal, Misħut Kanaan, iben; ikun qaddej lil ħutu. U qal, Imbierek il-Mulej, il-Alla ta Xem; u Kanaan ikun il-qaddej tiegħu. Jikber Alla lil Jafet, u jgħammar fid-djar ta Sem; u jkun

Kanaan tifel tiegħu. Għex Noah wara l-għargħar tliet mija u ħamsin sena. U saru l-jiem kollha ta Noe disa mija u ħamsin sena, u miet.

10

Dawn iżda huma l-ġenerazzjonijiet tal-ulied ta Noe, Sem, Ħam u Jafet, u twieldu lilhom ulied wara l-għargħar. Ulied Japheth: Gomer, Magog, Madai, Jovan, Elisha, Tubal, Meshech u Tiras. U l-ulied ta Gomer: Ashkenaz, u Riphath, u Togarmah. U l-wlied ta Jovan: Elisha, u Tarshish, Kittim, u Rodanim. Minn dawn ġew separati l-gżejjer tal-nazzjonijiet fl-art tagħhom, kull wieħed skont l-ilsien fit-tribujiet tagħhom, u fin-nazzjonijiet tagħhom. Ulied Ħam: Kuxx, u Miżrajm, Fut, u Kanaan. L-ulied ta Kush: Saba, u Havilah, u Sabatha, u Regma, u Sabathaka; u l-ulied ta Regma: Saba u Dedan. Kush ġab lil Nimrod, dan beda jkun ġgant fuq l-art. Dan kien ġgant kaċċatur quddiem il-Mulej Alla, għalhekk se jgħidu, bħal Nimrod ġgant kaċċatur quddiem il-Mulej. U sar il-bidu tas-saltna tiegħu Babilonja, u Orech, u Archad, u Chalanne, fl-art ta Senaar. Minn l-art dik ħareġ Assur; u bena Ninive, u Rehoboth belt, u Calah, u d-Daseh bejn Ninive, u bejn Calah; din il-belt il-kbira. U Misrajm ġab lil Ludim, u lil Anamim, u lil Leħabim, u lil Patrusim, u lil Kaslużim, minn fejn ħarġu l-Filisteji, u lil Kaftorim. Kanaan u ġab lil Sidon, il-bukri tiegħu, u lil Ħittit, u lil Ġebusit, u lil Amorit, u lil Girgaxit, u lil Ħivvit, u lil Arkit, u lil Sinit, u lil Arvadita, u lil Żemarit, u lil Ħamatit. U wara dan kienu mxerrda t-tribujiet tal-Kananin. U l-

konfini tal-Kananin kienu minn Sidon sa meta tasal f'Gerar u Gażа, sa meta tasal sa Sodoma u Gomorra, Admah u Zeboiim sa Lasha. Dawn huma l-ulied ta Ħam, fit-tribujiet tagħhom, skont l-ilsna tagħhom, fl-artijiet tagħhom, u fin-nazzjonijiet tagħhom. U lil Shem twieled ukoll, lilu missier ta kollha l-ulied ta Eber, ħu ta Japheth l-akbar. Ulied Shem: Elam, u Assirja, u Arphaxad, u Lud, u Aram, u Cainan. U l-wlied ta Aram: Uz, u Ul, u Gater, u Meshech. U Arfaksad nisel lil Kainan, u Kainan nisel lil Sala, u Sala nisel lil Eber. U lil Eber twieldu żewġ ulied; l-isem ta wieħed kien Phaleg, għax f'jiemu ġiet maqsuma l-art, u l-isem ta ħuh kien Joktan. Joktan u ħoloq lil Elmodad, u lil Sheleph, u lil Sarmoth, u lil Jerah, u lil Hadoram, u lil Uzal, u lil Diklah, u lil Ebal, u lil Abimael, u lil Sheba, u lil Ophir, u lil Havilah, u lil Jobab; dawn kollha wlied Joktan. U sar id-dwelling tagħhom minn Masse sakemm waslu għal Saphera, il-muntanja tal-lvant. Dawn huma l-ulied ta Shem, fit-tribujiet tagħhom, skont l-ilsna tagħhom, fl-artijiet tagħhom, u fin-nazzjonijiet tagħhom. Dawn huma t-tribujiet tal-ulied ta Noe skont il-ġenerazzjonijiet tagħhom, skont in-nazzjonijiet tagħhom, u minn dawn inxterdu l-gżejjer tan-nazzjonijiet fuq l-art wara l-għargħar.

11

U l-art kollha kellha xoffa waħda, u vuċi waħda għal kulħadd. U ġara li meta marru mill-lvant, sabu kampanja fl-art ta Xinar, u stabbilixxew hemm. U qal raġel lill-ġar tiegħu: Ejja nagħmlu briks, u naħarquhom bin-nar. U sar lilhom il-brikk bħala ġebla, u

l-asfaltu kien lilhom bħat-tafal. U qalu: Ejjew nibnu għalina belt u torri, li l-ras tagħha tkun sa s-sema, u nagħmlu għalina isem, qabel ma nkunu mxerrda fuq il-wiċċ tal-art kollha. U niżel il-Mulej biex jara l-belt u t-torri li bnew il-ulied tal-bnedmin. U qal is-Sid: Ara, razza waħda u lingwa waħda għal kulħadd, u dan bdew jagħmlu. U issa xejn mhu se jkun impossibbli għalihom minn dak kollu li jistgħu jippruvaw jagħmlu. Ejjew, u wara li niżlu ejja nħawwdu l-ilsien tagħhom hemm, sabiex kull wieħed ma jismax il-vuċi tal-ġar tiegħu. U xerred lilhom il-Mulej minn hemm fuq wiċċ l-art kollha, u waqfu jibnu l-belt u t-torri. Minħabba dan kienet imsejħa l-isem tagħha Konfużjoni, għax hemm is-Sid ħawwad ix-xufftejn tal-art kollha, u minn hemm is-Sid xerredhom fuq wiċċ l-art kollha. U dawn huma l-ġenerazzjonijiet ta Shem, u Shem kien iben mitt sena meta ġab lil Arphaxad, fis-sena t-tnejn wara d-diluvju. U għex Shem wara li ġġib lil Arphaxad ħames mitt sena, u ġġib ulied subien u bniet, u miet. U għex Arfaxad mija u ħamsa u tletin sena, u ġab lil Kainan. U għex Arfaxad, wara li twieldu lilu Kainan, erbgħa mija sena, u twieldu ulied subien u bniet, u miet. U għex Kainan mija u tletin sena, u ġab lil Sala; u għex Kainan, wara li ġab lilu lil Sala, snin tliet mija u tletin, u ġab ulied subien u bniet, u miet. U għex Sala mija u tletin sena, u ġab lil Eber. U għex Sala wara li ġġib lil Eber tliet mija u tletin sena, u ġġib ulied subien u bniet, u miet. U għex Eber mija u tletin u erbgħa sena, u ġab lil Faleg. U għex Eber, wara li wellad lil Phaleg, mitejn u sebgħin sena, u wellad ulied subien u bniet, u miet. U għex Phaleg mija u tletin sena, u ġab lil Ragau. U għex Faleg, wara li ġġib lilu lil Ragaw, disa u mitejn sena, u ġġib ulied u bniet, u miet. U għex Ragau

mija u tletin u tnejn sena, u ġab lil Serug. U għex Ragu, wara li twieldu lilu Seruk, mitejn u seba snin, u ġġenera wlied subien u bniet, u miet. U għex Serug mija u tletin sena, u ġab lil Nahor. U għex Seruħ, wara li ħalla lil Naħor, mitejn sena, u ħalla ulied subien u bniet, u miet. U għex Nahor mija u disgħa u sebgħin sena, u ġab lil Terah. U għex Nahor, wara li ġġib lil Terah, mitt u ħamsa u għoxrin sena, u ġġib ulied subien u bniet, u miet. U għex Terah sebgħin sena, u ġab lil Abram, u lil Nahor, u lil Haran. Dawn iżda huma l-ġenerazzjonijiet ta Terah. Terah nissel lil Abram, u lil Nahor, u lil Haran; u Haran nissel lil Lot. U miet Arran qabel Terah, missieru, fl-art fejn twieled, fl-irħawi tal-Kaldej. U Abram u Naħor ħadu nisa għalihom infushom; l-isem tal-mara ta Abram kien Sara, u l-isem tal-mara ta Naħor kien Melka, bint Ħaran, li kien missier Melka u missier Iska. U kien Sarai sterili, u ma welditx tfal. U ħa Terah lil Abram ibnu, u lil Lot bin Ħaran, bin ibnu, u lil Saraj noru, mara Abram ibnu, u ħarġhom mill-art tal-Kaldej biex imorru lejn art Kanaan, u waslu sa Ħaran, u għex hemm. U saru l-jiem kollha ta Terah fl-art ta Haran mitejn u ħamsa sena, u miet Terah f'Haran.

12

U qal is-Sid lil Abram: Oħroġ minn arttek, u minn qrabatek, u minn dar missierek, u ejja lejn l-art li se nurik. U se nagħmlek nazzjon kbir, u se nibberkek, u se nkabbar ismek, u se tkun imbierek. U se nibbirika lil dawk li jbierku lilek, u lil dawk li jilgħnu lilek se nilgħanhom, u se jkunu mbierka fik it-tribujiet

kollha tal-art. U mar Abram, bħalma tkellem lilu s-Sid, u mar miegħu Lot. Abram kien ta ħamsa u sebgħin sena meta ħareġ minn Ħaran. U ħa Abram lil Saraj, il-mara tiegħu, u lil Lot, bin ħuh, u l-proprjetajiet kollha tagħhom li kisbu, u kull ruħ li kisbu minn Ħaran, u ħarġu biex imorru lejn art Kanaan. U għadda Abram mill-art kollha fit-tul tagħha sal-post ta Sikem, ġol-balluta l-għolja, iżda l-Kananin dak iż-żmien kienu jgħammru l-art. U deher il-Mulej lil Abram, u qal lilu: Liz-żerriegħa tiegħek nagħti din l-art. U Abram bena hemm altar lill-Mulej li kien deher lilu. U telaq minn hemm lejn il-muntanja fil-lvant ta Betel, u waqqaf hemm it-tenda tiegħu f'Betel lejn il-punent, u Ai lejn il-lvant, u bena hemm altar lill-Mulej, u sejjaħ fl-isem tal-Mulej. U telaq Abram, u wara li mar attenda fid-deżert. U sar il-ġuħ fuq l-art, u Abram niżel lejn l-Eġittu biex joqgħod hemm bħala barrani, għax il-ġuħ kien qawwi ħafna fuq l-art. Ġara li meta Abram qorob biex jidħol f'Eġittu, qal Abram lil Sara martu: Naf jien li int mara ħelwa tal-wiċċ. Ikun għalhekk meta jarawkom l-Eġizzjani, jgħidu li mara tiegħu hi din, u joqtluni lili, iżda lilek iżommuk ħaj. Għedt għalhekk li jien oħtu, sabiex ikun tajjeb għalija minħabba fik, u tgħix ruħi minħabba fik. Ġara iżda, meta daħal Abram f'Eġittu, raw l-Eġizzjani l-mara tiegħu, li kienet sabiħa ħafna. U raw lilha l-uffiċjali ta Fargħun, u faħħruha lil Fargħun, u daħħluha fid-dar ta Fargħun. U lil Abram tratawh tajjeb minħabba fiha, u sar għandu nagħaġ, u għoġiela, u ħmir, u ilsiera, u lsiera nisa, u bagħal, u ġmiel. U Alla afflixxa lil Faraon b'plagi kbar u ħżiena, u d-dar tiegħu, minħabba Saraj il-mara ta Abram. Wara li sejjaħ Fargħun lil Abram, qal: X'inhu dan li int għamilt lili, għaliex ma qalitlix li hi mara tiegħek? Għaliex għedt

li hi oħti? U ħadtha għalija nnifsi mara; u issa ara, il-mara tiegħek quddiemek, ħu u aħrab. U Faragħun ordna lil irġiel dwar Abram biex jibagħtuh, u l-mara tiegħu, u kollox kemm kellu.

13

Tela Abram mill-Eġittu, hu u martu u dak kollu li kellu, u Lot miegħu, lejn id-deżert. Abram kien sinjur ħafna f'bhejjem, u fidda, u deheb. U mar minn fejn ġie lejn id-deżert sa Betel, sal-post fejn kienet it-tinda tiegħu qabel, bejn Betel u bejn Aj, lejn il-post tal-artal, fejn għamel hemm fil-bidu, u sejjaħ hemm Abram l-isem tal-Mulej. U Lot, li kien qed jivvjaġġa ma Abram, kellu nagħaġ u baqar u tined. U l-art ma setgħetx iżżommhom biex joqogħdu flimkien, għaliex il-possessjonijiet tagħhom kienu ħafna, u l-art ma setgħetx iżżommhom biex joqogħdu flimkien. U ġara battalja bejn ir-ragħajja tal-bhejjem ta Abram u r-ragħajja tal-bhejjem ta Lot, u l-Kananin u l-Periżżin dak iż-żmien kienu jgħixu fl-art. Qal Abram lil Lot, M'għandhiex tkun battalja bejni u bejnek, u bejn ir-ragħajja tiegħi u r-ragħajja tiegħek, għax aħna aħwa. Mhux ara l-art kollha quddiemek? Issepara minni; jekk int lejn ix-xellug, jien lejn il-lemin; jekk imma int lejn il-lemin, jien lejn ix-xellug. U wara li rafa Lot għajnejh, ra r-reġjun kollu madwar il-Ġordan, li kollha kienet imxarrba tajjeb, qabel ma Alla qered Sodoma u Gomorra, bħall-ġenna ta Alla, u bħall-art tal-Eġittu, sa ma tasal f'Żogar. U Lot għażel għalih innifsu r-reġjun kollha ta madwar il-Ġordan, u Lot telaq mill-lvant, u nqasmu kull wieħed minn ħuh. Abram iżda għex fl-art ta

Canaan, Lot iżda għex fil-belt tar-reġjun ta madwar, u daħal it-tinda tiegħu fi Sodom. Il-nies ta Sodom kienu ħżiena ħafna u midinbin quddiem Alla. U Alla qal lil Abram wara li Lot ġie separat minnu: Ħares il fuq bl-għajnejn tiegħek, u ara mill-post fejn issa int qiegħed lejn tramuntana u nofsinhar u lvant u baħar, għax l-art kollha li int tara, lilek nagħtiha u liż-żerriegħa tiegħek sal-eternità. U se nagħmel iż-żerriegħa tiegħek bħar-ramel tal-art; jekk xi ħadd ikun kapaċi jgħodd ir-ramel tal-art, ukoll iż-żerriegħa tiegħek tkun magħduda. Qum u għaddi mill-art fit-tul tagħha u fil-wisa tagħha, għax lilek se nagħtiha u liż-żerriegħa tiegħek għal dejjem. U wara li ċaqlaq it-tenda tiegħu, Abram ġie u stabbilixxa ruħu ħdejn il-ballut ta Mamre, li kien f'Ħebron, u bena hemm altar lill-Mulej.

14

Ġara li fir-renju ta Amrafel sultan ta Xinar, u Arjok sultan ta Ellasar, Kedorlaomer sultan ta Elam, u Tidal sultan tan-nazzjonijiet, għamlu gwerra ma Bera sultan ta Sodoma, u ma Birxa sultan ta Gomorra, u ma Xinab sultan ta Adma, u ma Xemeber sultan ta Sebojim, u sultan ta Bela; din hi Sogar. Il-kollha dawn qablu flimkien fuq il-wied il-melħ, din il-Baħar tal-Melħ. Tnax-il sena servew lil Chedorlaomer, iżda fit-tletax-il sena rtirraw. Fl-erbatax-il sena iżda ġie Chedorlaomer u s-slaten miegħu, u qatgħu l-ġganti li kienu f'Ashtaroth u Karnaim, u nazzjonijiet qawwija flimkien magħhom, u l-Ommaeans li kienu f'Saue l-belt. U l-Ħoriti fil-muntanji ta Seir, sal-terebintu ta Paran,

li tinsab fid-deżert. U wara li daraw lura ġew fuq il-għajn tal-ġudizzju; din hi Kadesx; u qatgħu l-ħakkiema kollha ta Amalek, u l-Amoriti li kienu jgħixu f'Asasontamar. Ħareġ imma s-sultan ta Sodoma, u s-sultan ta Gomorra, u s-sultan ta Adma, u s-sultan ta Sebojim, u s-sultan ta Balak; din hi Sogar; u rranġaw ruħhom għalihom għall-gwerra fil-wied, dak tal-melħ, lejn Kedorlaomer sultan ta Elam, u Tidal sultan tal-ġnus, u Amrafel sultan ta Sxinar, u Arjok sultan ta Ellasar, l-erba sultani kontra l-ħamsa. Il-wied il-melħ kien fih toqob tal-bitumen. Ħarab is-sultan ta Sodom u s-sultan ta Gomorrah, u waqgħu hemm, iżda dawk li tħallew ħarbu lejn il-muntanja. Ħadu l-żwiemel kollha ta Sodoma u Gomorra, u l-ikel kollu tagħhom, u marru. Ħadu wkoll lil Lot, bin ħu Abram, u l-bagalji tiegħu, u telqu, għax kien joqgħod fi Sodoma. Wasal wieħed mis-salvati u rrapporta lil Abram l-Ebrew, u hu kien jgħix ħdejn il-balluta ta Mamre l-Amorit, ħu Eskol, u ħu Onan, li kienu alleati ta Abram. Meta sema Abram li Lot il-ħu tiegħu kien inqabad il-ħabs, għadd il-membri tad-dar tiegħu stess tlett mitt u tmintax, u ħareġ warajhom sa Dan. U waqa fuqhom bil-lejl hu stess, u t-tfal tiegħu, u laqathom, u ġera warajhom sa Ħobah, li hi fuq ix-xellug ta Damasku. U dawar lura ż-żwiemel kollha ta Sodom, u Lot in-neputi tiegħu dawar lura, u l-possessjonijiet kollha tiegħu, u n-nisa, u l-poplu. Ħareġ is-sultan ta Sodom biex jiltaqa miegħu, wara li hu rritorna mill-qatgħa ta Chedorlaomer u tas-slaten li kienu miegħu, lejn il-wied ta Shaveh; dan kien il-pjan tas-slaten. U Melkisedek, sultan ta Salem, ħareġ ħobż u inbid, u kien saċerdot tal-Alla l-Ogħla. U bierek lil Abram, u qal: Imbierek Abram lil Alla l-Għoli Wisq, li ħalaq is-sema u l-art. U mbierek

Alla l-Aktar Għoli, li wassal l-għedewwa tiegħek f'idejk, u Abram ta lilu l-għaxra parti minn kollox. Qal ir-re ta Sodom lil Abram, Agħtini l-irġiel, iżda ħu l-żwiemel għalik innifsek. Qal Abram lis-sultan ta Sodom, se ngħolli idi lejn il-Mulej l-Alla l-Għoli Ħafna, li ħalaq is-sema u l-art, jekk minn ħajt sa rbit ta sandal nieħu minn kollox tiegħek, sabiex ma tgħidx, li jiena għammirt lil Abram. Ħlief dak li kielu ż-żgħażagħ, u l-porzjon tal-irġiel li marru flimkien miegħi - Eskol, Onan u Mamre - dawn jieħdu porzjon.

15

Wara dan il-kliem kollu, il-kelma tal-Mulej ġiet lil Abram f'viżjoni, u qallu: Tibżax Abram, jiena l-protezzjoni tiegħek, il-premju tiegħek se jkun kbir ħafna. U jgħid Abram, Sid Mulej, x'se tagħtini? Jiena imma se mmut mingħajr tfal; u bin Masek tal-familja tiegħi, dan huwa Damasku Eliezer. U qal Abram: Peress li lili ma tajtni l-ebda żerriegħa, dak li twieled fid-dar tiegħi se jirritni. U immedjatament il-vuċi tal-Mulej ġiet lejh u qalet: Dan mhux se jirtok, imma dak li joħroġ minnek, dan se jirtok. Ħareġu barra u qallu: Ħares il fuq lejn is-sema u għodd l-istilel, jekk tista tgħoddhom. U qallu: Hekk se tkun iż-żerriegħa tiegħek. U emmen Abram f'Alla, u dan ġie imħasub lilu bħala ġustizzja. Qal iżda lejh, Jien il-Alla li ħriġtek mill-art tal-Kaldej, sabiex nagħtik din l-art biex tiritha. Qal iżda, Sid Mulej, skont xiex se nkun naf li se nirrittha? Qal lilu, Ħudli għoġla ta tliet snin, mogħża ta tliet snin, nagħġa ta tliet snin, gamiem u ħamiema. Iżda ħa lilu dawn kollha, u qasam lilhom fin-nofs, u

poġġiehom wieħed quddiem l-ieħor, imma l-għasafar ma qasamhomx. Niżlu imma għasafar fuq il-ġisem, fuq il-biċċiet maqsuma tagħhom, u qagħad magħhom Abram. Dwar il-punent tax-xemx, trans waqa fuq Abram, u ara, biża mudlam kbir jaqa fuq tiegħu. U kien intqal lil Abram: Taf sew li barranija se tkun iz-żerriegħa tiegħek f'art mhux tagħhom, u se jagħmluhom ilhom skjavi, u se jagħmlulhom ħażin, u se jbaxxuhom, erbgħa mija sena. In-nazzjon li jekk jagħmlulu l-ilsiera, se niġġudikah jien, u wara dan kollox, huma se joħorġu minn hawn b'ġid kbir. Int però se tmur lura lejn il-missirijiet tiegħek fi paċi, wara li tkun trawwiet fi xjuħija tajba. Fir-raba ġenerazzjoni se jintrefdu lura hawn, għax għadhom mhumiex mimlija d-dnubiet tal-Amoriti sa issa. Peress imma x-xemx saret lejn il-punent, fjamma saret, u ara forn jipejjep u torċi tan-nar, li għaddew bejn nofs il-biċċiet maqsuma dawn. F'dak il-jum waqqaf il-Mulej ma Abram patt, u qal, Liz-żerriegħa tiegħek nagħti din l-art, mix-xmara tal-Eġittu sal-xmara l-kbira l-Eufrate: il-Keniċi, u l-Keniżżiti, u l-Kadmoniti, u l-Ħittiti, u l-Periżżiti, u r-Refaim, u l-Amoriti, u l-Kananiti, u l-Ħiviti, u l-Ġirgaxiti, u l-Ġebusiti.

16

Sarai, il mara ta Abram, ma welditx lilu, iżda kellha qaddejja Eġizzjana li jisimha Hagar. Qalet Saraj lil Abram, Ara, is-Sid għalaqni milli nwelled. Idħol għalhekk lejn il-qaddejja tiegħi, sabiex nikseb tfal minnha. U Abram semgħet il-leħen ta Saraj. U Sara, il-mara ta Abram, ħadet lil Agar l-Eġizzjana, il-qaddejja

tagħha, wara għaxar snin li Abram għex fl-art ta Kanaan, u tatha lil Abram, ir-raġel tagħha, bħala mara. U daħal lejn Agar, u qabdet, u rat li kellha fi ġufha, u s-sinjura ġiet diżonorata quddiemha. Qalet Sara lil Abram, Jiena qed niġi mdgħula minnek; jiena tajt lil qaddejja tiegħi f'ħoġrok, u meta rat li hi tqila, jiena ġejt miżonorata quddiemha. Alla jiġġudika bejni u bejnek. Qal Abram lil Saraj, ara l-qaddejja tiegħek f'idejk, uża liha kif ikun jogħġbok. U Sarai ikkawżatha, u hi ħarbet minn quddiemha. Sab iżda lilha messaġġier tal-Mulej ħdejn il-molla tal-ilma fid-deżert, ħdejn il-molla fit-triq ta Shur. U qalilha l-messaġġier tal-Mulej, Agar, qaddejja ta Sara, minn fejn ġejja? U fejn qed tmur? U qalet: Minn wiċċ Sara, is-sinjura tiegħi, jiena qed naħrab. Qal dan l-anġlu tas-Sid, Irritorna għand is-sinjura tiegħek u ċċekken ruħek taħt idejha. U qal lilha l-messaġġier tal-Mulej: Immultiplikaw se nimmultiplika d-dixxendenza tiegħek, u mhux se tiġi magħduda minħabba l-moltitudni tagħha. U qal dan il-messaġġier tal-Mulej, Ara, inti tqila, u se twelled iben, u se tissejjaħ ismu Ismaħel, għax il-Mulej sama l-umiljazzjoni tiegħek. Dan se jkun raġel selvaġġ, l-idejn tiegħu fuq kulħadd, u l-idejn ta kulħadd fuqu, u quddiem kulħadd mill-aħwa tiegħu se jgħammar. U sejħet l-isem tal-Mulej li kien qed jitkellem magħha, Inti l-Alla li rani, għax qalet, U wkoll quddiemi rajt lil min deher lili. Minħabba dan sejjaħ il-bir, bir ta fejn quddiem rajt; ara bejn Kadesx u bejn Barad. U Agar weldet lil Abram iben, u Abram sejjaħ l-isem ta ibnu, li Agar weldet lilu, Ismael. Abram kien tmenin u sitt sena meta Hagar welditlu lil Ishmael.

17

Abram sar ta disgħin u disa snin. U deher il-Mulej lil Abram, u qallu, Jiena Alla tiegħek; kun ta pjaċir quddiemi, u sir bla tebgħa. U se nagħmel il-patt tiegħi bejni u bejnek, u se nimmultiplikak ħafna. U Abram waqa fuq wiċċu. U Alla tkellem miegħu u qallu: U jien, ara, il-patt tiegħi huwa miegħek, u int tkun missier ta għadd kbir ta nazzjonijiet. U mhux se jkun imsejjaħ aktar l-isem tiegħek Abram, iżda se jkun l-isem tiegħek Abraham, għax missier ta ħafna nazzjonijiet għamiltlek. U se nżidek ħafna ħafna, u se nagħmlek fi nazzjonijiet, u slaten minn tiegħek joħorġu. U se nistabbilixxi l-patt tiegħi bejn lilek u bejn iż-żerriegħa tiegħek warajk għall-ġenerazzjonijiet tagħhom, għal patt etern, biex inkun Alla tiegħek u tal-żerriegħa tiegħek warajk. U se nagħti lilek u liz-żerriegħa tiegħek warajk l-art li inti toqgħod fiha, l-art kollha ta Kanaan, għal pussess etern, u nkun Alla tagħhom. U qal Alla lil Abraham, U inti l-. Il-patt tiegħi żżomm, int u ż-żerriegħa tiegħek warajk fil-ġenerazzjonijiet tagħhom. U dan hu l-patt li inti għandek iżżomm bejni u bejnkom, u bejn iż-żerriegħa tiegħek warajk għall-ġenerazzjonijiet tagħhom: għandu jiġi ċċirkonċiż kull maskil minnkom. U intom se tkunu ċċirkonċiżi fil-laħam tal-prepuċ tagħkom, u dan se jkun sinjal tal-patt bejni u bejnkom. U tifel ta tmien ijiem se jiġi ċċirkonċiż għalikom, kull maskil fil-ġenerazzjonijiet tagħkom; u dak imwieled fid-dar u dak mixtri bil-fidda minn kull iben barrani, li mhuwiex miż-żerriegħa tiegħek. Biċ-ċirkonċiżjoni se jiġi ċċirkonċiż dak imwieled fid-dar

tiegħek, u dak mixtri bil-fidda; u l-patt tiegħi se jkun fuq il-laħam tagħkom għal patt eternu. U raġel mhux imċirkonċiż, li ma jkunx imċirkonċiż il-laħam tal-prepuċju tiegħu fil-jum it-tmien, se tinqered ir-ruħ dik minn il-razza tagħha, għax il-patt tiegħi kiser. U qal Alla lil Abraham: Sarai, il-mara tiegħek, m'għadhiex se tissejjaħ bl-isem tagħha Sarai, iżda Sarah se jkun isimha. Nibberikha iżda lilha, u nagħtik minniha wild, u nibberikhu, u jkun għal nazzjonijiet, u slaten ta nazzjonijiet jkunu minnu. U Abramu waqa fuq wiċċu, u daħak; u qal f'moħħu, jgħid: Jekk lill-wieħed ta mija sena se jkollha iben? U jekk Sara ta disgħin sena se twelad? Qal iżda Abraham lil Alla, Ishmael dan jgħix quddiemek. Qal Alla lil Abraham, Iva, ara Sarah il-mara tiegħek se tnissel lilek iben, u se tissejjaħ ismu Isaac, u se nwaqqaf il-patt tiegħi miegħu, patt etern, biex inkun Alla tiegħu u tal-żerriegħa tiegħu warajh. Dwar Ishmael però, ara smajtek, u ara briktu, u se nżidu, u se nimmultiplikah ħafna; tnax-il nazzjon se jiġġenera, u se nagħmlu nazzjon kbir. Il-patt tiegħi però se nistabbilixxi ma Iżakk, li se titledu lilek Sarah f'dan iż-żmien, fis-sena l-oħra. Temm jitkellim miegħu, u tela Alla minn Abraham. U ħa Abraham lil Ishmael, ibnu, u l-membri kollha tad-dar tiegħu, u dawk kollha mixtrijin bil-fidda, u kull maskil mill-irġiel li kienu fid-dar ta Abraham, u ċirkonċidihom fil-ħin ta dik il-ġurnata, kif kien kellu Alla. Abraham kien disgħin u disa sena meta ċirkonċiża l-laħam tal-prepuċju tiegħu. Ishmael iżda, ibnu, kien tlettax-il sena meta ġie ċirkonċiż il-laħam tal-prepuċju tiegħu. Fil-ħin ta dak il-jum, Abramu ġie ċċirkonċiż, u Iżmaħel ibnu, u l-irġiel kollha tad-dar tiegħu, u l-membri tad-dar tiegħu, u dawk mixtrijin bil-fidda minn nazzjonijiet barranin.

18

Deher lilu Alla ħdejn il-balluta ta Mamre, waqt li kien bilqiegħda fuq il-bieb tat-tinda tiegħu f'nofsinhar. Ħares il fuq bl-għajnejn tiegħu u ra, u ara tlieta rġiel kienu wieqfa quddiemu, u meta ra, ġera biex jiltaqa magħhom mill-bieb tat-tinda tiegħu, u waqqa sal-art. U qal, Mulej, jekk allura sibt favur quddiemek, toqgħodx tgħaddi mill-qaddej tiegħek. Jittieħed mela ilma, u jħasslu r-riġlejn tagħkom, u kessħu ruħkom taħt is-siġra. U nieħu ħobż, u intom tieklu. U wara dan intom se tgħaddu fuq fit-triq tagħkom, fejn minħabba fih intom dwertu lejn il-qaddej tagħkom. U qal, Hekk agħmel, kif int qilt. U Abraham ħaffef lejn it-tenda għand Sarah, u qalilha: Ħaffef, u ħawwad tliet mizuri ta dqiq fin, u agħmel ħobż maħbi fir-rmied. U ġera Abraham lejn il-baqar, u ħa vitella ħelwa u sabiħa, u taha lit-tifel, u ħaffef biex jagħmilha. Ħa butir, u ħalib, u l-vitella li kien għamel, u qiegħedhom quddiemhom, u kielu. Hu iżda kien wieqaf magħhom taħt is-siġra. Qal iżda lilu, Fejn hi Sara l-mara tiegħek? Imma hu wieġeb u qal, Ara fit-tinda. Qal, Meta nerġa niġi se niġi lejk skont iż-żmien dan fi siegħat, u Sarah il-mara tiegħek se jkollha iben. Sarah semgħet ħdejn il-bieb tat-tinda, u kienet wara minnu. Abraham u Sarah kienu anzjani avvanzati fl-età, u waqfet lil Sarah isseħħ il-ħwejjeġ tan-nisa. Daħak Sarah fi ruħha u qalet: Għadni ma sarx lili sa issa, u s-sid tiegħi huwa akbar. U qal il-Mulej lil Abraham, għaliex daħket Sarah f'qalbha, u qalet, mela tassew se nitwieled? Jiena imma ksibt ix-xjuħija. Mhux se tkun impossibbli minn Alla xi kelma? F'dan iż-żmien se nerġa lura

għandek f'dan il-ħin, u Sara se jkollha iben. Iżda Sarra niket, u qalet, Ma dħaqtx, għax kienet beżgħa. U qalilha, Le, imma int diħaqt. Wara li qamu minn hemm, l-irġiel ħarsu l isfel lejn wiċċ Sodoma u Gomorra. Abramu però kien qed jivvjaġġa flimkien magħhom, qed jakkumpanja lilhom. Il-Mulej qal, Mhux se naħbi jien minn Abraham il-qaddej tiegħi dak li jien nagħmel. Abraham iżda se jsir nazzjon kbir u qawwi, u fih se jkunu mbierka n-nazzjonijiet kollha tal-art. Kont naf għax li se jordna lill-ulied tiegħu, u lid-dar tiegħu wara tiegħu, u se jżommu l-modi tal-Mulej, biex jagħmlu ġustizzja u ġudizzju, sabiex jista jġib il-Mulej fuq Abraham dak kollu li tkellem miegħu. Qal is-Sid: L-għajjat ta Sodoma u Gomorra żdied ħafna quddiemi, u dnubiethom kbar ħafna. Wara li nżilt, għalhekk se nara jekk skont l-għajta tagħhom li ġejja lejja qed jiġu kompletati, u jekk le, sabiex inkun naf. U wara li daraw lura minn hemm l-irġiel, ġew ġo Sodoma, iżda Abraham għadu kien wieqaf quddiem il-Mulej. U wara li resaq Abraham, qal: La teqridx il-ġust flimkien mal-impju, u jkun il-ġust bħall-impju. Jekk ikunu ħamsin ġust fil-belt, int se teqridhom? Mhux se tħalli l-post kollu minħabba l-ħamsin ġust, jekk ikunu fih? B'ebda mod int se tagħmel bħal din il-kelma, li toqtol il-ġust mal-impju, u jkun il-ġust bħall-impju, b'ebda mod! Dak li jiġġudika l-art kollha, mhux se tagħmel ġudizzju? Qal imma l-Mulej, Jekk ikunu f'Sodom ħamsin ġust fil-belt, se naħfer lill-belt kollha, u l-post kollu minħabba fihom. U wieġeb Abraham u qal, Issa bdejt nitkellem mal-Mulej tiegħi, iżda jiena jien art u rmied. Jekk iżda jkunu inqas il-ħamsin ġust għal ħamsa u erbgħin, se teqred minħabba l-ħamsa l-belt kollha? U qal, Ma nqerridx, jekk insib hemm ħamsa u erbgħin. U żied

għadu jitkellem miegħu, u qal, Jekk iżda jinstabu hemm erbgħin, u qal, Le, mhux se neqred minħabba l-erbgħin. U qal, M'hijiex xi ħaġa, Mulej, jekk nitkellam? Jekk iżda jinstabu hemm tletin? U qal, Ma nqassimx minħabba t-tletin. U qal, Peress li jien għandi nitkellem mal-Mulej, iżda jekk jinstabu hemm għoxrin? U qal, Ma nqarridx, jekk insib hemm għoxrin. U qal, Mhux xi ħaġa, Mulej, jekk nitkellim għad darba waħda? Jekk iżda jinstabu hemm għaxra? U qal, Ma nqarridx minħabba l-għaxra. Mar il bogħod il-Mulej, kif waqaf jitkellem ma Abraham, u Abraham reġa lura lejn il-post tiegħu.

19

Ġew iżda t-tnejn messaġġieri f'Sodoma filgħaxija. Lot kien qiegħed ħdejn il-bieb ta Sodoma; u meta ra Lot, qam biex jiltaqa magħhom, u waqqa wiċċu fuq l-art. U qal, ara, Sidien, duru lejn id-dar tal-qaddej tagħkom, u oqogħdu, u aħslu riġlejkom, u meta tqumu kmieni tmorru fit-triq tagħkom. U qalu, Le, imma fit-triq wiesgħa se noqogħdu. U urġa lilhom u dawn darew lejh u daħlu fid-dar tiegħu, u għamel lilhom xorb u ħobż aħdar saħħan lilhom, u kielu. Qabel l-irqad iżda, l-irġiel tal-belt, is-Sodomiti, dawwru d-dar, minn żagħżugħ sa xih, il-poplu kollu flimkien. U kienu qed isejħu lil Lot, u kienu qed jgħidu lih, fejn huma l-irġiel li daħlu għandek il-lejl? Oħroġhom lejn lilna, sabiex inkunu nistgħu nsiru qraba magħhom. Ħareġ Lot lejhom lejn il-limitu, u l-bieb għalqu warajh. Qal iżda lilhom: B'ebda mod, ħuti, tagħmlux il-ħażin. Għandi tnejn bniet li ma kinux jafu raġel, se

noħroġhom lejkom, u użaw lilhom kif jogħġobkom, biss lil dawn l-irġiel ma tagħmlux inġustizzja, għaliex dħalu taħt il-kenn tal-travi tiegħi. Qalu iżda lilu, Ieqaf il bogħod minn hemm! Int dħalt biex tgħammar, mhux biex tiġġudika wkoll? Issa mela lil inti se nikkattivawk aktar minn dawk. U kienu qed jisfurzaw lill-raġel Lot ħafna, u resqu biex ikissru l-bieb. Imteddu barra l-irġiel l-idejn u ġibdu ġewwa lil Lot lejhom ġewwa d-dar, u għalqu l-bieb tad-dar. L-irġiel li kienu fuq il-bieb tad-dar laqgħuhom b'għama, miż-żgħir sal-kbir, u kienu paralizzati jfittxu l-bieb. Qalu iżda l-irġiel lil Lot, għandek hawn ulied sbuħija, jew ulied, jew bniet? Jew jekk xi ħadd ieħor għandek int fil-belt, oħroġ minn dan il-post, Għax aħna qed jeqfu dan il-post; għax inġiet mgħollija l-għajta tagħhom quddiem il-Mulej, u bagħatna l-Mulej biex jeqirduha. Ħareġ Lot u tkellem mas-sorijiet tiegħu li kienu ħadu lil bnatu, u qalilhom, Qumu u oħorġu minn dan il-post, għax il-Mulej se jeqred il-belt. Iżda deher li kien qed jidħak quddiem is-sorijiet tiegħu. Meta sar l-imbierek, il-messaġġieri kienu jħeġġu lil Lot, u qalu: Qum, ħu lil martek u lil bintek it-tnejn li għandek, u oħroġ, sabiex ma tmutx int ukoll mal-ħażeniet tal-belt. U kienu mħawdin, u qabdu l-messaġġieri l-id tiegħu, u l-id tal-mara tiegħu, u l-idejn taż-żewġ bniet tiegħu, meta l-Mulej ħenn fuqu. U ġara meta ħarġuhom barra, u qalu: Salvant salva ruħek, tħarisx lura, u lanqas tieqaf fir-reġjun kollu ta madwar. Lejn il-muntanja salva lilek innifsek, biex qatt ma tkun miġbud il bogħod. Qal Lot lilhom, nitlob Mulej, peress li sab il-qaddej tiegħek ħniena quddiemek, u kabbbart il-ġustizzja tiegħek, li tagħmel fuqi, biex tgħix ir-ruħ tiegħi; imma jien ma nkunx nista nsalva lejn il-muntanja, inkella jaqbduni l-ħżejjen, u mmut. Ara, din il-belt

hawn qrib biex naħrab lejha, li hi żgħira; u hemm se nsalva. Mhix żgħira? U r-ruħ tiegħi se tgħix minħabba fik. U qal lilu: Ara, stajt ngħaġġeb minn wiċċek, u fuq din il-kelma, biex ma neqridx il-belt li tkellemt dwariha. Ħaffef għalhekk biex tissalva hemm, għax ma nkunx nista nagħmel xejn, sa ma tiġi int hemm. Minħabba dan hu sejjaħ l-isem ta dik il-belt, Segor. Ix-xemx ħarġet fuq l-art, u Lot daħal f'Zoar. U l-Mulej xita fuq Sodom u Gomorrah kubrit u nar minn ġand il-Mulej mis-sema. U qaleb dawn il-bliet, u r-reġjun kollu madwar, u l-abitanti kollha fil-bliet, u l-ħaġat kollha li jikbru mill-art. U ħarset il-mara tiegħu lura, u saret għamud tal-melħ. Qam kmieni Abraham filgħodu u mar lejn il-post fejn kien qagħad quddiem il-Mulej. U ħares lejn Sodoma u Gomorrah, u lejn ir-reġjun ta madwar kollu, u ra, u ara kienet qed titla fjamma mill-art, bħal buħar ta forn. U ġara li meta qered Alla l-ibliet kollha tar-reġjun ta madwar, Alla ftakar lil Abraham, u bagħat lil Lot il barra minn nofs il-qirda, meta s-Sid qered l-ibliet li fihom kien jgħix Lot. Tela imma Lot minn Zoar, u qagħad fil-muntanja huwa u t-tnejn bniet tiegħu miegħu, għax beza joqgħod fi Zoar, u qagħad fil-għar huwa u t-tnejn bniet tiegħu miegħu. Qalet l-akbar lill-iżgħar, Missirna huwa xiħ, u m'hemm ħadd fuq l-art li se jidħol għandna, kif jixraq fuq l-art kollha. Ejja u nagħtu x-xorb lil missierna inbid, u norqdu miegħu, u nqajmu żerriegħa minn missierna. Taw x-xorb lil missierhom inbid f'dik il-lejl, u d-daħlet l-akbar raqdet ma missierhha f'dik il-lejl, u ma kienx jaf meta raqad hu, u meta qam. Ġara li fil-għada, qalet l-akbar lill-iżgħar, Ara, rqadt ilbieraħ mal-missier tagħna. Ejja nagħtuh jaxxorob inbid illum bil-lejl ukoll, u int idħli u orqod miegħu, u hekk nqajmu

żerriegħa mill-missier tagħna. Huma taw x-xorb lil missierhom inbid dik il-lejl ukoll, u d-daħlet iż-żgħira raqdet mal-missier tagħha, u hu ma kienx jaf meta raqad u meta qam. U qabdu t-tnejn bniet Lot minn missierħom. U t-tqila l-akbar weldet iben, u sejħet ismu Moab, u qalet: Minn missieri. Dan hu missier il-Moabitin sal-lum. Welldet ukoll iż-żgħira iben, u sejħet ismu Ammon, u qalet: Iben tar-razza tiegħi, dan hu missier l-Ammoniti sal-lum.

20

U Abraham ċaqlaq minn hemm lejn l-art tan-Nofsinhar, u għex bejn Kadesh u bejn Shur, u sogħab fi Gerara. Qal iżda Abraham dwar Sarah il-mara tiegħu, li oħti hi, għax beża jgħid li mara tiegħi hi, biex qatt ma joqtluh l-irġiel tal-belt minħabba fiha. Bagħat iżda Abimelech, is-sultan ta Gerar, u ħa lil Sarah. U Alla daħal għand Abimelek f'ħolma bil-lejl, u qal: Ara, int se tmut minħabba l-mara li ħadt, għax din hi miżżewġa ma raġel. Abimelech iżda ma messxa, u qal: Mulej, nazzjon li ma jafx u ġust se teqred? Mhux hu stess qalli, Hi oħti? U din qaltli, Hu ħu tiegħi? Fi qalb nadifa u fi ġustizzja ta idejja għamilt dan. Qal iżda lilu Alla waqt ir-raqda, U jien kont naf li b'qalb nadifa għamilt dan, u ħlejtek biex ma tidnibx kontra tiegħi; minħabba dan ma ħallejtekx tmissha. Issa imma agħti lura l-mara lill-raġel, għaliex profeta huwa, u se jitlob għalik, u int tgħix. Jekk imma ma tagħtix lura, tkun taf li tmut int u kollox li tiegħek. U qam kmieni Abimelech filgħodu, u sejjaħ lill-ulied kollha tiegħu, u tkellem il-

kelmiet kollha dawn fl-widnejn tagħhom; u biżgħu l-irġiel kollha ħafna. U sejjaħ Abimelech lil Abraham u qallu, X'dan għamilt lilna? Mhux aħna dnibna kontra tiegħek, li int ġibt fuqi u fuq is-saltna tiegħi dnub kbir? Xogħol li ħadd mhu se jagħmel, int għamilt għalija. Qal iżda Abimelech lil Abraham: X'inhu li rajt li għamilt dan? Qal imma Abraham, Jien għidt għax m'hemmx pjetà f'dan il-post, u se joqtluni minħabba l-mara tiegħi. U għax tassew, oħti hi minn missieri, iżda mhux minn ommi, u saret marti. Ġara li meta Alla ħarġni mid-dar ta missieri, jien għedtilha: Din il-ġustizzja tagħmel miegħi, f'kull post li nidħlu fih, għid li jien ħuk. Ħa Abimelek elf didrakmi, u nagħaġ, u għoġiela, u tfal, u qaddejja nisa, u ta lil Abraham; u reġġa lura lilu Sara, il-mara tiegħu. U qal Abimelech lil Abraham: Ara, l-art tiegħi quddiemek; fejn jogħġbok, oqgħod. Lil Sarah iżda qal: Ara, jien tajt elf żewġ drakmi lil ħuk, dawn se jkunu lilek għal unur ta wiċċek, u lill-kollha li huma miegħek, u kollox itkellem bil-verità. Abraham prega lil Alla, u Alla fejjaq lil Abimelech, u lil martu, u lil il-qaddejja tiegħu, u welldu. Għax is-Sid għalaq kompletament kull ġuf fid-dar ta Abimelech minħabba Sarah, il-mara ta Abraham.

21

U l-Mulej żar lil Sarah kif kien qal, u l-Mulej għamel lil Sarah kif kien tkellem. U wara li kienet ħadet fit-tqala, wieldet lil Abraham iben fix-xjuħija, fiż-żmien kif kien tkellem miegħu l-Mulej. U Abraham sejjaħ l-isem ta ibnu li twieled lilu, li weldet lilu Sara,

Iżakk. U Abraham ċirkumċieda lil Iżakk fil-jum it-tmien, kif kien ordna lilu Alla. U Abraham kien mitt sena, meta twieled lilu Isaac ibnu. Qalet però Sarah: Daħk għamilli l-Mulej; għax min jisma se jifraħ miegħi. U qal min se jgħid lil Abraham li Sara qed tredda tarbija? Għax jien twelidt iben fix-xjuħija tiegħi. U t-tifel kiber, u tneħħa mill-bżonn, u Abramu għamel festa kbira fil-jum li fih Iżakk ibnu tneħħa mill-bżonn. Wara li rat Sara lil bin Agar l-Eġizzjana, li twieled lil Abraham, jilgħab ma Iżakk bin tagħha, qalet lil Abraham: Keċċi din il-qaddejja u bin tagħha; għax mhux se jiret bin din il-qaddejja ma bin tiegħi Iżakk. Iebes iżda deher il-kelma ħafna quddiem Abraham dwar ibnu. Qal Alla lil Abraham, la jkun iebes quddiemek dwar it-tifel, u dwar il-qaddejja; kollox kemm tgħidlek Sara, isma l-vuċi tagħha; għax f'Iżakk se jissejjaħ lilek żerriegħa. U l-iben ukoll ta din il-qaddejja se nagħmlu nazzjon kbir, għax huwa żerriegħa tiegħek. Qam iżda Abraham filgħodu, u ħa ħobż u qirba ilma, u ta lil Agar; u poġġa fuq spallejha t-tifel, u bagħatha; Marret iżda kienet tiġġerra fid-deżert, lejn il-bir tal-ġurament. Spiċċa l-ilma mill-qirba; u tefgħet it-tifel taħt siġra waħda taż-żnuber; Marret il bogħod u qagħdet quddiem tiegħu mill-bogħod, bħal tir ta qaws; għax qalet, ma rridx nara l-mewt tat-tifel tiegħi. U qagħad bilqiegħda quddiem tiegħu; u t-tifel, wara li għajjat, beka. Sema Alla l-vuċi tat-tifel mill-post fejn kien; u messaġġier ta Alla sejjaħ lil Agar mis-sema, u qal lilha, x'hemm Agar? Tibżax; għax Alla sama l-vuċi tat-tifel mill-post fejn hu. Qum u ħu t-tifel, u żommu b'idek; għax se nagħmlu nazzjon kbir. U Alla fetaħ l-għajnejn tagħha; u rat bir ta ilma ħaj, u marret, u mlieta l-qirba bl-ilma, u saqiet lit-tifel. U kien Alla mat-tifel; u kiber, u għex fid-deżert; u

sar arċier. U baqa jgħix fid-deżert, u ommhu ħadtlu mara minn Paran tal-Eġittu. Ġara f'dak iż-żmien, u qal Abimelech, u Ochozath il-konsulent tiegħu, u Phichol il-kmandant supreme tal-qawwa tiegħu, lil Abraham, u qallu: Alla huwa miegħek f'kollox li tagħmel. Issa għalhekk oħlof lili f'Alla li ma tagħmilx ħażin lili, lanqas liż-żerriegħa tiegħi, lanqas lill-isem tiegħi, imma skont il-ġustizzja li għamilt miegħek, int tagħmel miegħi, u mal-art li int għext fiha. U qal Abraham, Jiena nħallef. U Abramu ċaħad lil Abimelekk dwar il-bjar tal-ilma, li ħadu l-qaddejja ta Abimelekk. U qal lilu Abimelech: Ma kontx naf min għamel lilek dan il-ħaġa, u lanqas inti ma qaltli, u lanqas jien ma smajt, ħlief illum. U ħa Abraham nagħaġ u għoġiela, u tahom lil Abimelech, u t-tnejn għamlu patt. U Abraham waqqaf seba ħrief nisa ta nagħaġ waħedhom. U qal Abimelech lil Abraham: X'inhuma s-seba ħrief tan-nagħaġ dawn, li inti waqqaft waħedhom? U qal Abraham, li s-seba ħrief ħa tieħu minn għandi, sabiex ikunu lili għal xhieda, li jien ħfart il-bir dan. Minħabba dan, huwa sema l-isem ta dak il-post Bir tal-Ħlief, għax hemm ħalfu t-tnejn. U għamlu patt fil-bir tal-ġurament. Qam Abimelech, Oħożat il-konsulent tiegħu, u Fikol il-kmandant suprem tal-qawwa tiegħu, u rritornaw lejn l-art tal-Filistin. U tħawwel Abraham għalqa fuq il-bir tal-ħlief, u sejjaħ hemm l-isem tal-Mulej, Alla etern. Abraham għex fl-art tal-Filistin għal ħafna jiem.

22

U ġara wara dawn il-kliem li Alla ttesta lil Abraham, u qal lilu:

Abraham, Abraham, u qal: Ara jien. U qal: Ħu lil ibnek il-maħbub, li inti ħabbejt, lil Iżakk, u mur lejn l-art il-għolja, u offri lilu hemm bħala olokastu fuq wieħed mill-muntanji li jien ngħidlek. Qam Abramu filgħodu, sellel il-ħmar tiegħu; u ħa miegħu żewġt subien, u lil Iżakk ibnu; u wara li qasam il-injam għall-olokowst, qam u mar, u wasal fil-post li kien qallu Alla, fit-tielet jum. U wara li ħares il fuq, Abraham ra l-post minn bogħod bl-għajnejn tiegħu. U qal Abraham lit-tfal tiegħu, oqogħdu hawn mal-ħmar; jiena u t-tifel se ngħaddu sa hemm; u wara li nkunu adorajna se nirritornaw għandkom. Abraham ħa l-injam tal-ofrendi maħruqa kollha u poġġieh fuq Isaac ibnu, u ħa f'idejh in-nar u x-xabla, u marru t-tnejn flimkien. Qal Iżakk lil Abraham missieru, Missier. U hu qal, X'inhu, ibni? Qal, u, ara n-nar u l-injam, fejn hi n-nagħġa għall-offriment maħruq kollu? Qal Abramu, Alla jara għalih innifsu nagħġa għal sagrifiċċju sħiħ, wild. U wara li marru t-tnejn flimkien, waslu fil-post li kien qallu Alla; u bena hemm Abraham l-artal, u qiegħed l-injam; u wara li rabtlu Iżakk ibnu, qiegħdu fuq l-artal fuq l-injam. U estenda Abraham idu biex jieħu s-sejf u joqtol ibnu. U sejjaħlu l-Messaġġier tal-Mulej mis-sema, u qal: Abraham, Abraham! U hu wieġeb: Ara jien hawn. U qal, La tpoġġi idek fuq it-tifel, u lanqas tagħmel xejn lilu; għax issa naf li int tibża minn Alla; u ma ffrenatx lil ibnek il-maħbub minħabba fija. U wara li ħares il fuq Abraham bl-għajnejn tiegħu ra, u ara nagħġa waħda miżmuma f'xi pjanta Sabek bil-qrun tagħha. U mar Abraham, u ħa l-mazzolin, u offra lilu għal sagrifiċċju sħiħ minflok Iżakk bin tiegħu. U sejjaħ Abraham l-isem tal-post dak Il-Mulej Jara, sabiex jgħidu llum: Fil-muntanja tal-Mulej jidher. U sejjaħ il-Messaġġier

tal-Mulej lil Abraham it-tieni darba mis-sema, u qal: Fuq lili nnifsi ħlift, jgħid il-Mulej, minħabba li int għamilt dan il-kliem, u ma ffedjajt l-iben tiegħek il-maħbub minħabba fija, Tassew bil-barka niberikillek, u bil-multiplika nimmultiplika ż-żerriegħa tiegħek, bħall-istilel tas-sema, u bħar-ramel li ħdejn ix-xoffa tal-baħar; u tiret iż-żerriegħa tiegħek il-bliet tal-avversarji. U l-ġnus kollha tad-dinja se jkunu mbierka fit-tara tiegħek, għax inti obdejt leħni. Dawar lura Abramu lejn it-tfal tiegħu, u wara li qamu marru flimkien lejn il-bir tal-ġurament. U Abraham għex fil-bir tal-ġurament. Ġara wara dawn il-kliem, u ġie rappurtat lil Abraham, u qalulu: Ara, Milka wieldiet hija wkoll ulied lil Naħor ħuk, lil Uz il-bukri, u lil Buz ħuh, u lil Kemuel missier tas-Sirjani, u lil Ċesed, u Ħazo, u lil Pildax, u lil Jidlaf, u lil Betuel. Betuwel ġab lil Rebekka. Tmienja dawn il-ulied, li tweldet Milka lil Nakor il-ħu ta Abraham. U l-konkubina tiegħu, li jisimha Reuma, hi wkoll weldet lil Tabek, u lil Gaham, u lil Taħasx, u lil Maaka.

23

Sar u l-ħajja ta Sarah snin mija u sebgħa u għoxrin. U mietet Sarah fil-belt ta Arbok, li hi fil-wied, din hi Hebron fl-art ta Canaan. Ġie però Abraham biex jilmenta lil Sarah u biex ibikki. U qam Abraham minn quddiem il-mejjet tiegħu; u qal Abraham lill-ulied ta Heth, jgħid, Barrani u forestier jien magħkom; agħtuni għalhekk post ta qabar fostokom, u nidfen il-mejjet tiegħi l bogħod minni. Wieġbu iżda l-ulied ta Ħet lil Abraham u qalulu: Le, sinjuri. Isma iżda, sultan minn ġenb Alla int magħna,

fl-oqbra magħżula tagħna difni l-mejjet tiegħek, għax ħadd minna mhux se jwaqqfek mill-qabar tiegħu, biex tidfen il-mejjet tiegħek hemm. Qam imma Abraham nideb lill-poplu tal-art, lill-ulied ta Heth. U tkellem lejhom Abraham, u qal: Jekk għandkom fir-ruħ tagħkom, sabiex nidfen il-mejjet tiegħi minn quddiem wiċċi, isimgħuni, u tkellmu għalija lil Ephron bin Zohar. U ħallu jagħtini l-għar id-doppju li huwa tiegħu, li jinsab f'parti mill-għalqa tiegħu; bil-fidda tal-valur tagħha ħallu jagħtuhuli fostokom bħala pussess ta qabar. Efron kien qiegħed f'nofs tal-ulied ta Ħet; u wieġeb Efron il-Ħittit lil Abraham u qal, jisimgħu l-ulied ta Ħet, u dawk li daħlin fil-belt kollha, jgħid: Ħdejja kun, sinjur, u isma lili; il-għalqa, u l-għar li fih, lilek nagħti; quddiem il-ċittadini kollha tiegħi tajt lilek; idfen il-mejjet tiegħek. U Abraham wieħed qabel il-poplu tal-art. U qal lil Efron fl-widnejn quddiem il-poplu tal-art: Peress li int favur tiegħi, ismagħni. Il-fidda tal-għalqa ħuha minni, u nidfen il-mejjet tiegħi hemm. Wieġeb iżda Efron lil Abraham, u qal, Le, sinjur; jien smajt, art ta erbgħa mija didrakmi tal-fidda; imma x'jista jkun dan bejni u bejnek? Int però idfen il-mejjet tiegħek. U sema Abraham lil Ephron, u reġġa Abraham lil Ephron il-fidda li tkellmu f'widnejn il-ulied ta Heth, erbgħa mija didrachma ta fidda approvata min-negozjanti. U qam il-għalqa ta Efron, li kienet fid-doppju għar, li hu quddiem Mamre, il-għalqa u l-għar, li kien fiha, u kull siġra, li kienet fil-għalqa, u kollox li kien fil-konfini tiegħu madwar, lil Abraham, f'pussess quddiem il-ulied ta Ħet, u l-kollha li kienu jidħlu fil-belt. Wara dawn l-affarijiet, Abraham dafen lil Sarah, il-mara tiegħu, fl-għar tal-għalqa d-doppja li jinsab quddiem Mamre; din hi Hebron fl-art ta Canaan. U ġie rratifikat il-qiegħa

u l-għar li kien fiha lil Abraham għal pussess ta qabar, minn il-ulied ta Ħet.

24

U Abraham kien anzjan avvanzat fl-età, u s-Sid bierek lil Abraham f'kollox. U qal Abraham lill-iben tiegħu l-anzjan tad-dar tiegħu, il-mexxej ta kollox tiegħu, poġġi idek taħt il-koxxa tiegħi. U jien naħliflek bil-Mulej, il-Alla tas-sema u l-Alla tal-art, sabiex ma tieħux mara lil ibni Iżakk minn ulied in-nisa tal-Kananei, li magħhom jien ngħammar fosthom. Imma int tmur fl-art tiegħi, fejn jien twieled, u fit-tribù tiegħi, u tieħu mara lil ibni Iżakk minn hemm. U qal it-tifel lilu, jekk qatt il-mara ma tridx tmur miegħi lura lejn din l-art, nirritorna lil ibnek lejn l-art minn fejn ħriġt minn hemm? Qal iżda Abraham lilu, Oqgħod attent li ma ddawwarx lura lil ibni hemm. Il-Mulej l-Alla tas-sema u l-Alla tal-art, li ħadni mid-dar ta missieri, u mill-art fejn twieldet, li tkellem miegħi, u li ħalef lili, u qal, Lilek nagħtik din l-art u lill-żerriegħa tiegħek, hu stess se jibgħat l-Anġlu tiegħu quddiemek, u se tieħu mara għal ibni minn hemm. Jekk imma l-mara ma tridx tmur miegħek f'din l-art, tkun ħieles mill-ħlief tiegħi, biss ibni m'għandekx terġa lura hemm. U l-iben poġġa idu taħt il-koxxa ta Abraham, is-sid tiegħu, u ħalef lilu dwar il-kelma din. U ħa t-tifel għaxar ġmiel mill-ġmiel tas-sid tiegħu, u minn kollox it-tajjeb tas-sid tiegħu miegħu; u qam u mar lejn il-Mesopotamja lejn il-belt ta Naħor. U għamel jistrieħu l-ġmiel barra mill-belt ħdejn il-bir tal-ilma lejn tard, meta joħorġu dawk

li jiġbdu l-ilma. U qal, Mulej, Alla ta sidi Abraham, agħmel li nirnexxi quddiemi llum, u agħmel ħniena ma sidi Abraham. Ara, jiena nqum fuq il-molol tal-ilma, u l-bniet tal-abitanti tal-belt joħorġu biex jieħdu ilma. U se tkun il-verġni li jiena ngħidilha, inklinaw il-ġarra tal-ilma tiegħek biex nixrob, u tgħidli, ixrob inti, u l-ġmiel tiegħek se nsaqqihom sakemm jieqfu jixorbu, din inti pprepajt għall-iben tiegħek Iżakk; u f'dan se nkun naf li int għamilt ħniena ma sidi Abramu. U ġara qabel ma temm jitkellem fil-moħħ tiegħu, u ara Rebekka kienet toħroġ, dik li twieldet minn Betuwel, bin Milka l-mara ta Naħor, ħu ta Abraham, u kellha l-ġarra tal-ilma fuq spallejha. Il-verġni kienet sabiħa ħafna fl-aspett, verġni kienet, raġel ma kienx jaf lilha, u wara li niżlet lejn l-għajn, mlietet il-ġarra tal-ilma tagħha u telgħet. It-tifel ġera biex jiltaqa magħha, u qal, Agħtini nixrob ftit ilma mill-ġarra tiegħek. Hija qalet, Ixrob, sinjur, u ħaffnet u niżżlet il-ġarra tal-ilma fuq id-driegħ tagħha, u tat lilu jixrob sakemm huwa waqaf jixrob. U qalet: U anke lill-ġmiel tiegħek se nagħtihom ilma sakemm ilkoll jixorbu. U ħaffet u vojtat il-ġarra tal-ilma fil-ħawt, u ġriet lejn il-bir biex tiġbed mill-ġdid, u ġibdet ilma għall-ġmiel kollha. Iżda l-bniedem kien qed josservaha, u baqa sieket biex ikun jaf jekk il-Mulej kienx ipprosperaw it-triq tiegħu, jew le. Ġara li meta waqfu l-ġmiel kollha jixorbu, ir-raġel ħa ħwejjeġ tad-widnejn tad-deheb ta piż ta drakma, u żewġ virġolja fuq idejha, li l-piż tagħhom kien għaxra tad-deheb. U huwa staqsieha, u qal, bint ta min int? Ħabbrilni jekk hemm ħdejn missierek post għalina biex noqogħdu. U qalet lilu, Jien bint Betuwel ta Melkas, li weldet lil Nakor. U qalet lilu, Għandna iben u għalf ħafna, u post biex toqgħod. U kien kuntent ir-raġel u

baxxa quddiem il-Mulej. U qal, imbierek Mulej il-Alla tas-sid tiegħi Abraham, li ma ħalliex il-ġustizzja tiegħu, u l-verità, minn sid tiegħi; lili wkoll il-Mulej wassalni għad-dar ta ħu tas-sid tiegħi. U wara li ġriet, it-tifla ħabbret fid-dar ta ommha skont dawn il-kliem. Rebecca kellha ħu li jismu Laban, u Laban ġera lejn il-bniedem barra lejn l-għajn. U ġara meta ra l-ħalqiet u l-brazzaletti f'idejn oħtu, u meta sama l-kliem ta Rebekka oħtu, li qalet, Hekk kellem lili r-raġel, u ġie lejn ir-raġel, li kien wieqaf mal-ġmiel ħdejn l-għajn. U qallu, Ejja idħol hawn, imbierek tal-Mulej; għaliex qiegħed barra? Jien ppreparajt id-dar, u post għall-ġmiel. Daħal il-bniedem fid-dar, u ħatt it-toqol mill-ġmiel, u ta tibn u għalf lill-ġmiel, u ilma biex jaħsel riġlejh, u r-riġlejn tal-irġiel li kienu miegħu. U qiegħed quddiemhom ħobż biex jieklu, u qal, Mhux se niekol sakemm nitkellimni l-kliem tiegħi, u qal, Tkellem. U qal, Jien tifel ta Abraham. Il-Mulej bierek lill-sid tiegħi ħafna, u kien esaltat, u ta lilu nagħaġ, u għoġiela żgħar, u fidda, u deheb, tfal, u qaddejja nisa, ġmiel, u ħmir. U Sarah, il-mara tas-sid tiegħi, welldet iben wieħed lis-sid tiegħi wara li xjieħ, u tah dak kollu li kellu. U s-sid tiegħi ġagħalni naħlef, u qal: M'għandekx tieħu mara għall-iben tiegħi minn il-bniet tal-Kananin, li fostihom jiena ngħix bħala barrani fl-art tagħhom. Imma għandek tmur id-dar ta missieri u fit-tribù tiegħi, u tieħu mara lil ibni minn hemm. Jien għedt lis-sid tiegħi: Forsi l-mara mhux se tmur miegħi. U qal lili, Is-Sid il-Alla li jiena għoġbitlu quddiemu, hu se jibgħat il-Messaġġier tiegħu miegħek, u se jipprosperalek it-triq tiegħek, u int se tieħu mara lill-ibni minn it-tribù tiegħi, u mid-dar tal-missier tiegħi. Mbagħad tkun innoċenti mill-lajniet tiegħi, meta għax jekk tiġi fit-tribù tiegħi u

ma jagħtukx, u tkun innoċenti mill-ġurament tiegħi. U meta wasalt illum għand l-għajn, għedt, Mulej, il-Alla tas-sid tiegħi Abraham, jekk int tagħmel prosperu t-triq tiegħi li fiha issa jiena sejjer, ara jiena wieqaf għand l-għajn tal-ilma, u l-bniet tan-nies tal-belt joħorġu biex jiġbdu ilma; u tkun il-verġni li liha jiena ngħid, agħtini nixrob ftit ilma mill-ġarra tiegħek, u tgħidli, u int ukoll ixrob, u lill-ġmiel tiegħek se niġbed ilma, din il-mara li ħejja l-Mulej għall-qaddej tiegħu stess Iżakk; u f'dan se nkun naf li int għamilt ħniena lis-sid tiegħi Abraham. U ġara qabel ma tlestejt nitkellmu f'moħħi, immedjatament Rebecca kienet toħroġ, u kellha l-ġarra tal-ilma fuq spallejha, u niżlet lejn l-għajn, u ġibdet ilma, u għedtilha, agħtini xorb. U wara li ħaffet, niżżlet il-ġarra tal-ilma fuq id-driegħ tagħha minn fuqha nnifisha, u qalet: Ixrob int, u l-ġmiel tiegħek se nsaqqi. U xorob, u l-ġmiel saqqiet. U staqsejtha u għidtilha: Bint ta min int? Għidli. Hi wieġbet: Jien bint Betuwel, bin Naħor, li Melka weldet lilu. U poġġejt fuqha l-ħlieqi tal-widnejn, u l-griżmejn madwar idejha. U kont kuntent u stqarrejt lill-Mulej, u bierekt lill-Mulej l-Alla tas-sidi tiegħi Abraham, li pprosperani fit-triq tal-verità biex nieħu l-bint ta ħu s-sidi tiegħi għal ibnu. Jekk għalhekk intom tagħmlu ħniena u ġustizzja lejn is-sid tiegħi, u jekk le, għarrfuni, sabiex nista ndur lejn il-lemin jew ix-xellug. Wieġeb iżda Laban u Betuwel u qalu: Minn Sid ħarġet din il-ħaġa; ma nistgħux ngħidullek kontra, la ħażin u lanqas tajjeb. Ara, Rebekka quddiemek; ħudha u mur, u ħa tkun mara lill-iben tas-sid tiegħek, kif tkellem il-Mulej. U ġara li meta s-servittur ta Abraham sema l-kliem tagħhom, baxxa ras fuq l-art lill-Mulej. U wara li ħareġ it-tifel il-ważi tal-fidda u tad-deheb u l-ħwejjeġ, ta

lil Rebekka; u rigali ta lil ħuha u lil ommha. U kielu u xorbu, kemm huwa kif ukoll l-irġiel li kienu miegħu, u raqdu. U meta qam filgħodu qal: Ibgħatuni, sabiex immur lura għand sidi. Qalu iżda l-aħwa tagħha u l-omm: Ħa tibqa l-verġni magħna jiem bħal għaxra, u wara dan se titlaq. Imma hu qal lilhom, La żżommunix, u s-Sid għamel prosperu t-triq tiegħi. Ibagħtuni sabiex immur lejn sidi. Dawk iżda qalu, Ejja nsejħu lit-tifla, u nistaqsu l-ħalq tagħha. U sejħu lil Rebekka, u qalu lilha, Int se tmur ma dan ir-raġel? U hi qalet, Immur. U bagħtu l barra lil Rebekka oħthom, u l-possessjonijiet tagħha, u l-qaddej ta Abraham, u dawk li kienu miegħu. U bierku lil Rebecca u qalu lilha: Oħtna inti, kun għal eluf ta għaxart eluf, u ħa jirtu ż-żerriegħa tiegħek il-bliet tal-għedewwa tagħhom. Qamu Rebekka u l-qaddejja tagħha, tlaw fuq il-ġmiel, u marru mal-bniedem; u ħa s-servittur lil Rebekka u telaq. Isaac iżda kien qed jgħaddi mid-deżert skont il-bir tal-viżjoni, u huwa kien joqgħod fl-art lejn in-Nofsinhar. U Iżakk ħareġ biex jitkellem fil-witá lejn filgħaxija, u meta rafa għajnejh ra l-ġmiel ġejjin. U wara li ħarset il fuq, Rebecca rat lil Isaac bl-għajnejn tagħha, u niżżlet minn fuq il-ġemel. U qal lit-tifel, min hu dak ir-raġel li qiegħed jimxi fil-kampanja biex jiltaqa magħna? It-tifel qal, Dan huwa s-sid tiegħi; u hi, wara li ħadet il-libsa tas-sajf, libbset ruħha bih. U t-tifel irrakonta lil Iżakk il-kliem kollu li kien għamel. Daħal Iżakk fid-dar ta ommu, u ħa lil Rebekka, u saret martu, u ħabbha, u Iżakk inkonsla dwar Sara ommu.

25

Wara dan, Abraham ħa mara, li isimha Keturah. Tweldet lilu lil Zombran, u lil Iezan, u lil Madal, u lil Midian, u lil Iesbok, u lil Soie. Iezan iżda welled lil Saba u lil Dedan, u l-ulied ta Dedan kienu Asshurim, u Letushim, u Leummim. Ulied Midian però kienu Gepher, u Apher, u Enoch, u Abida, u Eldaag; dawn kollha kienu ulied Keturah. Iżda Abraham ta l-pussess kollha tiegħu lil Isaac, ibnu. U lill-ulied tal-konkubini tiegħu ta Abraham rigali, u bagħathom il bogħod minn Iżakk ibnu, waqt li kien għadu ħaj, lejn il-lvant, għal art il-lvant. Dawn iżda kienu s-snin tal-jiem tal-ħajja ta Abraham li għex, mija u ħamsa u sebgħin sena. U nieqes miet Abraham f'xjuħija tajba, raġel qadim u mimli jiem, u ntlaħaq mal-poplu tiegħu. U difnuh lilu Iżakk u Ismaell, il-ulied tiegħu, fil-għar id-doppju, fil-għalqa ta Efron bin Sohar il-Ħittit, li huwa quddiem Mamre, l-għalqa u l-għar, li akkwista Abraham minn ulied Ħet; hemm difnu lil Abraham, u lil Sara l-mara tiegħu. Ġara li wara l-mewt ta Abraham, Alla bierek lil Isaac ibnu, u Isaac għex ħdejn il-bir tal-viżjoni. Dawn huma l-ġenerazzjonijiet ta Ishmael bin Abraham, li tweldet Hagar l-Eġizzjana, il-qaddejja ta Sarah, lil Abraham. U dawn l-ismijiet tal-ulied ta Ismaél, skont l-ismijiet tal-ġenerazzjonijiet tiegħu: il-bukri ta Ismaél, u Nebajot, u Kedar, u Nabdeel, u Massam, u Maixma, u Duma, u Massa, u Ħadad, u Teman, u Jetur, u Nafisx, u Kedma. Dawn huma l-ulied ta Ishmael, u dawn huma l-ismijiet tagħhom fit-tined tagħhom u fil-kampamenti tagħhom, tnax-il mexxej skond in-nazzjonijiet tagħhom. U dawn is-snin tal-ħajja ta Ismaħel, mija u sebgħa u tletin sena, u meta naqas il-qawwa miet, u ngħaqad mal-poplu tiegħu. Damar iżda minn Havilah sa Shur, li tinsab quddiem Eġittu sa meta tmur lejn l-Assirjani;

damar quddiem il-ħuti kollha tiegħu. U dawn il-ġenerazzjonijiet ta Isaak, il-iben ta Abraham; Abraham nisel lil Isaak. Iżakk kien erbgħin sena meta ħa lil Rebekka, bint Betuwel is-Sirjan mill-Mesopotamja ta Sirja, oħt Laban is-Sirjan, bħala mara tiegħu. Iżakk talab lill-Mulej dwar Rebecca, l-mara tiegħu, għax kienet sterili, u Alla sema tiegħu, u Rebecca, l-mara tiegħu, ħadet tqila. Kienu qed jaqbżu iżda t-tfal ġo fiha; u qalet, Jekk hekk se jsir lili, għaliex lili dan? Marret biex tistaqsi mingħand il-Mulej. U qal il-Mulej lilha: Żewġ nazzjonijiet huma f'ġufek, u żewġ popli minn ġufek se jinfirdu, u poplu se jaqbeż fuq poplu, u l-akbar se jaqdi lill-iżgħar. U twettqu l-jiem biex twelad, u hawn kien hemm tewmin fil-ġuf tagħha. Ħareġ iżda l-firstborn aħmar, kollu bħal ġilda xagħrija, u semmewh Esau. U wara dan ħareġ ħuh, u idu kienet qabda l-għarqub ta Esau; u sejjaħlu ismu Ġakobb. Iżakk kien ta sittin sena meta Rebekka weldet lilhom. Żdiedu ż-żgħażagħ, u kien Esau raġel li jaf jikkaċċa, rustiku, iżda Ġakobb kien raġel sempliċi li jgħammar id-dar. Iżakk ħabb lil Esau, għax il-kaċċa tiegħu kienet ikel għalih, iżda Rebekka ħabbiet lil Ġakobb. Tajbet Ġakobb stuwa, u ġie Esaw mill-għalqa nieqes. U qal Esau lil Jakobu: Itimni minn dan l-ikel imqalli l-ahmar, ghax jien dgajjef. Ghal dan kien imsejjah ismu Edom. Qal iżda Ġakobb lil Esaw: Biegħli llum il-primogenitura tiegħek. U qal Esau: Ara, jien se mmut, u x'inhuma dawn id-drittijiet tal-primogenitura għalija? U Ġakobb qal lilu: Oħlof li jien illum. U ħalaf lilu, u Esau biegħ il-primogenitura lil Ġakobb. Ġakobb iżda ta lil Esaw ħobż u stew ta għads, u kiel u xorob, u qam u mar, u Esaw iddesprezza l-primogenitura.

26

Ġara ġuħ fuq l-art, apparti mill-ġuħ ta qabel li kien ġara fiż-żmien ta Abraham, u Iżakk mar lejn Abimelech, sultan tal-Filistin, f'Gerar. Deher lilu s-Sid, u qal: La tinżel f'Eġittu, iżda oqgħod fl-art li ngħidlek. U għix f'din l-art, u jien se nkun miegħek, u se mbierkek, għax lilek u lill-ulied tiegħek se nagħti din l-art kollha, u se nistabbilixxi l-ġurament tiegħi, li ħlift lil Abraham missierek. U se nimmultiplika ż-żerriegħa tiegħek bħall-istilel tas-sema, u se nagħti liż-żerriegħa tiegħek din l-art kollha, u se jiġu mbierka fiż-żerriegħa tiegħek il-ġnus kollha tad-dinja. Minflok li obda Abraham missierek lil vuċi tiegħi, u ħares il-kmandamenti tiegħi, u l-kmandamenti tiegħi, u l-ordinanzi tiegħi, u l-liġijiet tiegħi. Daħal Isaac fi Gerara. Staqsew iżda l-irġiel tal-post dwar Rebecca, il-mara tiegħu, u qal, Oħti hi, għax beża li jgħid, Marti hi, biex ma joqtluhx l-irġiel tal-post minħabba Rebecca, għax kienet sabiħa fid-dehra. Sar dan u żmien twil hemm, u wara li tbexxaq l isfel Abimelech, is-sultan ta Gerar, permezz tat-tieqa, ra lil Isaak jilgħab ma Rebekka, il-mara tiegħu. Abimelech sejjaħ lil Iżakk u qal lilu: Mela tassew hi martek? Għaliex qilt, Hi oħti? Qal lilu Iżakk, għax jien qilt, biex qatt ma mmut minħabba fiha. Qal iżda Abimelech lilu: X'dan għamilt lilna? Ftit ħa raqad xi ħadd mill-familja tiegħi mal-mara tiegħek, u kont se ġġib fuqna injoranza. Kmanda iżda Abimelech lill-poplu kollu tiegħu, u qal: Kull min imiss lil dan il-bniedem u lil martu, se jkun ħati tal-mewt. Żara Iżakk fl-art dik, u sab fis-sena dik mitt darba xgħir, u bierku l-Mulej. U r-raġel kien imtella

fuq, u kien javvanza u sar akbar, sakemm sar kbir ħafna. Sar lilu bhejjem ta nagħaġ, u bhejjem ta baqar, u biedja ħafna. U l-Filistin ħasduħ. U l-ilmijiet kollha, li ħaffru l-ulied tal-missier tiegħu fiż-żmien tal-missier tiegħu, sakkruwhom il-Filistin, u mlewħom bit-trab. Abimelech qal lil Isaac, Itlaq minn ħdejna, għax sirt aktar qawwi minna ħafna. U telaq minn hemm Iżakk, u waqqaf il-kampament fil-wied ta Gerar, u għex hemm. U mill-ġdid Iżakk ħaffer il-bjar tal-ilma, li ħaffru l-ulied ta Abramu missieru, u sakkaruhom il-Filistin wara li miet Abramu missieru; u semmihom ismijiet skont l-ismijiet, li semma missieru. U ħaffru l-ulied ta Iżakk fil-wied ta Gerar u sabu hemm bir ta ilma ħaj. U ġġieldu r-ragħajja ta Gerar mar-ragħajja ta Iżakk, jgħidu li tagħhom kien l-ilma, u sejħu l-isem tal-bir Inġustizzja, għax ħasdu lilu. Ħiereġ minn hemm u ħaffer bir ieħor, iżda ittikkaw ukoll dwar dak, u semmih Għdewwa. Wara li tluq minn hemm, ħaffer bir ieħor, u ma ġġildux dwaru, u semmih Post Wiesgħa, u qal, Għaliex issa l-Mulej wessa lilna u żiedna fuq l-art. Telgħa minn hemm lejn il-bir tal-ħlief. U deher lilu s-Sid f'dik il-lejl, u qal: Jiena hu l-Alla ta Abraham missierek, la tibża, għax jien miegħek, u niberikhek, u nimmultiplika ż-żerriegħa tiegħek minħabba Abraham missierek. U bena hemm altar, u sejjaħ l-isem tal-Mulej, u waqqaf hemm it-tenda tiegħu; u ħaffru hemm it-tfal ta Iżakk bir fil-wied ta Gerar. U Abimelech mar lejh minn Gerar, u Ochozath il-konsulent tiegħu, u Phicol il-kmandant ġenerali tal-armata tiegħu. U Iżakk qal lilhom, Għaliex ġejtu għandi? Intom iżda krejtu lili, u bgħattu lili l bogħod minnkom. U qalu, wara li rajna rajna li kien il-Mulej miegħek, u għedna, ħa jkun allura bejnietna u bejniek, u se

nagħmlu miegħek patt, Li ma tagħmilx magħna ħażin, peress li aħna ma trattajniekx bl-ostilità, u bil-mod li trattajnielek tajjeb, u bgħatnielek bil-paċi, u issa inti mbierek mill-Mulej. U għamel lilhom festa, u kielu u xorbu. U wara li qamu filgħodu, ħalef kull wieħed lill-ġar tiegħu, u Iżakk bagħathom, u telqu minn ħdejh b'sliem. Ġara f'dak il-jum, u meta waslu l-ulied ta Iżakk irrapportaw lilu dwar il-bir li kienu ħaffru, u qalu: Ma sibniex ilma. U sejjaħlu Ġurament, u minħabba dan sejjaħ isem lil dik il-belt Bir tal-Ġurament, sa llum il-ġurnata. Esau kien ta erbgħin sena u ħa bħala mara lil Judith bint Beeri l-Ħittit, u lil Basemath bint Elon il-Ħittit. U kienu jitgħarrku lil Iżakk u lil Rebekka.

27

Ġara li wara li xjieħ Iżakk, u nkissru l-għajnejn tiegħu biex jara, sejjaħ lil Esau, ibnu l-akbar, u qallu: Ibni. U dan qal: Ara, jiena hawn. U qal, Ara, xjuħt, u ma nafx il-jum tal-mewt tiegħi. Issa għalhekk ħu l-għodda tiegħek, il-quiver u l-ark, u oħroġ fil-kampanja u kaċċa sayd għalija. U agħmel lilek ikel bnin, kif inħobb jien, u ġib lili, sabiex niekol, sabiex tbierek ir-ruħ tiegħi qabel immut. Rebecca iżda semgħet lil Isaac jitkellem ma Esau ibnu, u Esau mar fil-kampanja biex jistad kaċċa għal missieru. Rebekka iżda qalet lil Ġakobb ibinha ż-żgħir, ara, smajt lil missierek jitkellem ma Esau ħuk, u jgħid, Ġib li kaċċa, u agħmel li ikel, sabiex meta niekol niberkek quddiem il-Mulej qabel ma mmut. Issa għalhekk, ibni, ismagħni, kif jiena qed nordnalek. U mur ġon-nagħaġ, ħu lili minn hemm żewġ mogħoż żgħażagħ

rqaq u sbieħ, u nagħmilhom ikel lil missierek, kif iħobb. U int se ġġib lil missierek, u se jiekol, sabiex jiberkek missierek qabel ma jmut. Ġakobb qal lil Rebekka ommu: Esau ħija huwa raġel xagħri, imma jiena raġel lixx. Mhux qatt se jmissni l-missier, u nkun quddiemu bħala wieħed li jiddisprezza, u nġib fuq rasi saħta, u mhux barka. Qalet iżda lilu l-omm: Fuqi s-saħta tiegħek, ibni, biss isma leħni, u mur u ġib lili. Mar ħa, u ġab lill-omm, u l-omm tiegħu għamlet ikel bnin, kif kien iħobb il-missier tiegħu. U wara li ħadet Rebecca l-ilbies ta Esau ibinha l-ikbar, is-sabiħ, li kien miegħha fid-dar, ilbiset lil Jacob ibinha ż-żgħir. U l-ġlud tal-mogħoż iż-żgħar poġġiethom madwar fuq idejh, u fuq il-partijiet għerien ta għonqu. U tat l-ikel it-tajjeb u l-ħobż li kienet għamlet f'idejn Ġakobb ibinha. U ġab lill-missier tiegħu, u qal: Missier. Iżda hu qal: Ara, jiena hawn. Min int inti, ibni? U qal Ġakobb lil missieru, Jien Esau, l-ewwel imwieled tiegħek. Għamilt kif tkellimtli. Qum, oqgħod u kul mill-kaċċa tiegħi, sabiex tbierki r-ruħ tiegħek. Qal Iżakk lil ibnu: X'inhu dan, li malajr sibt, o ibni? U huwa qal, Dak li l-Mulej, Alla tiegħek, wassal quddiemi. Qal iżda Isaac lil Jacob: Ejja qrib lejja, u se mmiss lilek, wild, biex nara jekk int intix il-iben tiegħi Esau, jew le. Resaq iżda Ġakobb lejn Iżakk missieru, u messu, u qal: Il-leħen huwa leħen ta Ġakobb, iżda l-idejn huma idejn ta Esaww. U ma għarafx, għax idejh kienu bħal idejn Esau ħuh, ruvdi; u bierku, u qal, int hu ibni Esau? Imma hu qal, Jien. U qal: Ġib lili, u se niekol mis-sajd tiegħek, ibni, sabiex ir-ruħ tiegħi tbierku. U ġab lilu, u kiel, u ġab lilu inbid, u xorob. U Iżakk missieru qallu: Eqreb lejja u bewwisni, ibni. U resaq u ħabbsu, u xamm l-irjħa tal-ħwejjeġ tiegħu, u bierku, u qal: Ara, l-irjħa ta ibni hija bħal irjħa ta

għalqa mimlija li bierek il-Mulej. U jista jagħtik Alla mid-dew tas-sema, u mir-rikkezz tal-art, u abbundanza ta qamħ u inbid. U ħallu jaqdu lilek in-nazzjonijiet, u ħallu jadoraw lilek il-mexxejja, u sir sid ta ħuk, u jadoraw lilek il-ulied ta missierek. Dak li jillgħen lilek ikun milgħun, iżda dak li jbierek lilek ikun mbierek. U ġara wara li waqaf Iżakk jibierek lil Ġakobb ibnu, u ġara li hekk kif ħareġ Ġakobb minn quddiem Iżakk missieru, Esaw ħuh ġie mill-kaċċa. U għamel ukoll hu stess ikel bnin, u ġabu lil missieru, u qal lil missieru: Jqum missieri, u jiekol mill-kaċċa ta ibnu, sabiex ir-ruħ tiegħek tbierek lili. U qallu Iżakk il-missier tiegħu, Min int? U huwa qal, Jiena jien ibnek il-bukri Esau. Iżda Iżakk kien mistagħġeb mistagħġeb kbir ħafna, u qal, Min allura li ssjad għalija sajd u ġab lili, u kilt minn kollox qabel ma ġejt int? U berikiltu, u mbierek se jkun. Ġara li meta sama Esau l-kliem ta missieru Iżakk, beka b'leħen kbir u morr ħafna, u qal: Bierek lili wkoll, missier. Qal iżda lilu: Il-ħu tiegħek ġie b'inġann u ħa l-barka tiegħek. U qal: Ġustament kien imsejjaħ l-isem tiegħu Ġakobb, għax huwa ppruvja jaqbżni jien ara t-tieni darba din. Id-drittijiet tal-bukri tiegħi huwa ħa, u issa ħa l-barka tiegħi. U qal Esawu lill-missier tiegħu: Ma ħallejtx għalija barka, missier? Wieġeb imma Isaac qal lil Esau: Jekk sid lilu għamilt tiegħek, u l-aħwa kollha tiegħu għamilt qaddejja tiegħu, bil-qamħ u bl-inbid sostnejt lilu, lilek imma x'nagħmel, ibni? Qal Esau lil missieru, mhux barka waħda għandek, missier? Bierek tabilħaqq lili wkoll, missier; u meta Iżakk kien imqanqal fil-fond, Esau għajjat bil-leħen, u beka. U wieġeb Iżakk missieru u qallu: Ara, mill-ġibda tal-art tkun id-djar tiegħek, u min-nida tas-sema minn fuq. U fuq ix-xabla tiegħek int se tgħix, u lill-ħu

tiegħek int se taqdi, iżda meta teqred u tneħħi l-ħakma tiegħu minn għonqok, hekk se jkun. U Esau ġarr grudge kontra Jacob minħabba l-barka li bih bierku missieru, u qal Esau f'qalbu, ejjew jaqrbu l-jiem tal-luttu ta missieri, biex noqtol lil Jacob ħija. Kien irrappurtat lil Rebecca l-kliem ta Esau, ibinha l-kbir, u wara li bagħtet sejħet lil Ġakobb, ibinha ż-żgħir, u qaltlu, Ara, Esau ħuk qed jhedded li joqtlok. Issa għalhekk, ibni, isma leħni, u qum u aħrab lejn il-Mesopotamja għand Laban ħija lejn Ħaran. U oqgħod miegħu xi jiem, sa ma jdur lura l-għadab, u r-raġun ta ħuk minn fuqek, u jinsa dak li għamilt lilu; u meta nibgħat se nsejjaħlek minn hemm, biex qatt ma nkun mitlufa mit-tnejn tagħkom f'jum wieħed. Qalet Rebecca lil Isaac: Jien mdejqa mill-ħajja tiegħi minħabba l-bniet tal-ulied ta Heth. Jekk Ġakobb jieħu mara minn il-bniet ta din l-art, x'għandi ngħix?

28

Wara li sejjaħ lil Ġakobb, Iżakk bierku u ordnalu jgħid: M'għandekx tieħu mara minn bniet il-Kananin. Qum u aħrab lejn il-Mesopotamja, lejn id-dar ta Betuwel, missier ommok, u ħu lilek minn hemm mara minn bniet Laban, ħu ommok. U Alla tiegħi jbierku, u jżidek, u jmultiplikak, u tkun ġabra ta nazzjonijiet. U jagħti lilek il-barka ta Abraham missieri, lilek u lill-żerriegħa tiegħek warajk, biex tiret l-art tal-soġġorn tiegħek, li Alla ta lil Abraham. U Iżakk bagħat lil Ġakobb, u hu mar lejn il-Mesopotamja għand Laban, bin Betuel is-Sirjan, ħu Rebekka, omm Ġakobb u Esaw. Ara iżda Esau li Isaac bierek lil Jacob, u

bagħtu lejn il-Mesopotamja ta Sirja biex jieħu għalih mara minn hemm, meta bierku, u kmandalu u qallu: M'għandekx tieħu mara minn il-bniet tal-Kananin. U Ġakobb sema lil missieru u lil ommu, u mar lejn il-Mesopotamja ta Sirja. Ra Esau ukoll li ħżiena huma l-bniet ta Kanaan quddiem Iżakk missieru, u mar Esau lejn Ismaell; u ħa lil Maeleth, bint Ismaell bin Abraham, oħt ta Nabajoth, għand in-nisa tiegħu bħala mara. U ħareġ Ġakobb mill-Bir tal-Ġurament u mar lejn Ħaran. U huwa ltaqa ma post, u raqad hemm, għax ix-xemx kienet daħlet, u ħa minn il-ġebel tal-post, u poġġieh lejn rasu, u raqad f'dak il-post. U huwa ħolom, u ara sellum stabbilit fl-art, li r-ras tiegħu kienet tilħaq lejn is-sema, u l-messaġġieri ta Alla kienu qed jitilgħu u qed jinżlu fuqu. Imma s-Sid kien wieqaf fuqha, u qal: Jiena hu l-Alla ta Abraham missierek, u l-Alla ta Iżakk. Tibżax. L-art li fuqha int rieqed, lillek nagħtiha, u liz-żerriegħa tiegħek. U se jkun iż-żerriegħa tiegħek bħar-ramel tal-art, u se tinxtered fuq il-baħar, u n-Nofsinhar, u t-Tramuntana, u fuq il-Lvant, u se jkunu mbierka fik it-tribujiet kollha tal-art, u fiż-żerriegħa tiegħek. U ara jiena jien miegħek, nieħu ħsieb lilek fit-triq kollha fejn tmur, u se nidder lura lilek f'din l-art, għaliex mhux se nabbanduna lilek, sa ma nagħmel jien dak kollu li tkellimt miegħek. U qam Ġakobb minn rqadu, u qal: Il-Mulej hemm f'dan il-post, u jien ma kontx naf. U beża u qal: Kemm hu beżgħan dan il-post! Dan m'huwiex ħlief id-dar ta Alla, u din hija l-bieb tas-sema. U qam Ġakobb filgħodu, u ħa l-ġebla li kien poġġa hemm taħt rasu, u waqqafha bħala pilastru, u xerred żejt fuq il-quċċata tagħha. U sejjaħ l-isem ta dak il-post Dar Alla, u Luz kien l-isem tal-belt qabel. U Ġakobb talab talba, u qal, jekk il-Mulej Alla jkun miegħi, u

jippreservani fit-triq din li jiena sejjer fiha, u jagħtini ħobż biex niekol, u libsa biex nilbes, u jirritornani bis-salvazzjoni għad-dar ta missieri, u l-Mulej ikun lili bħala Alla. U din il-ġebla li jien waqqaft bħala pilastru, tkun lili dar ta Alla, u minn kollox li jekk tagħtini, l-għaxar niddekma lilu lilek.

29

U wara li qagħad Ġakobb ir-riġlejn, mar lejn art tal-lvant, lejn Laban bin Betuwel is-Sirjan, ħu Rebekka, omm Ġakobb u Esaw. U jara, u ara bir fil-għalqa, u kienu hemm tliet merħliet ta nagħaġ mistrieħa fuqu, għax minn dak il-bir kienu jisqu l-merħliet, u ġebla kbira kienet fuq il-ħalq tal-bir. U kienu jinġabru hemm il-merħliet kollha, u kienu jneħħu l-ġebla minn ħalq il-bir, u kienu jisqu l-nagħaġ, u kienu jqiegħdu lura l-ġebla fuq ħalq il-bir fil-post tiegħu. Qal lilhom Ġakobb, Ħuti, minn fejn intom? U huma qalu, Aħna minn Ħaran. Qal lilhom, Tafux lil Laban, il-iben ta Nahor? U huma qalu, Nafu. U qal lilhom, Huwa f'saħħtu? U qalu, Huwa f'saħħtu; u ara Raħel il-bint tiegħu kienet ġejja man-nagħaġ. U qal Ġakobb: Għad hemm ħafna mill-jum, għadha mhix is-siegħa li jinġabru l-bhejjem. Isqu n-nagħaġ u morru irħuhom. Iżda huma qalu: Ma nkunux kapaċi sakemm jinġabru l-ragħajja kollha, u jneħħu l-ġebla minn fuq ħalq il-bir, u mbagħad nisqu n-nagħaġ. Waqt li kien għadu qed jitkellem magħhom, u ara Rachel il-bint ta Laban kienet ġejja bil-nagħaġ tal-missier tagħha, għax hi kienet tirħa l-nagħaġ tal-missier tagħha. Ġara li meta ra Ġakobb lil Raħel, il-bint ta Laban, il-ħu ta

ommu, u n-nagħaġ ta Laban, il-ħu ta ommu, u wara li resaq Ġakobb, ġiegħel il-ġebla minn ħalq il-bir, u saqqa n-nagħaġ ta Laban, il-ħu ta ommu. U bewwes Ġakobb lil Raħel, u għajjat bil-leħen tiegħu u beka. U rrapporta lir-Rachel li hu ħu ta missieru, u li hu bin ta Rebecca, u wara li ġriet rrapportat lil missieru skont dawn il-kliem. Ġara li meta sama Laban l-isem ta Ġakobb, bin oħtu, ġera biex jiltaqa miegħu, u ħadnu f'dirgħajh u biesu, u daħħlu fid-dar tiegħu, u rrakonta lil Laban dawn il-kliem kollha. U qal lilu Laban: Minn l-għadam tiegħi u mill-laħam tiegħi int inti. U kien miegħu xahar sħiħ. Qal iżda Laban lil Ġakobb, Għax int ħija, mhux se taqdini b'xejn. Għidli x'inhu l-ħlas tiegħek? Lil Laban kellu żewġ bniet, l-isem tal-kbira kien Leah, u l-isem taż-żgħira kien Rachel. L-għajnejn ta Leah kienu dgħajfa, iżda Rachel kienet sabiħa fl-għamla u ħelwa ħafna fid-dehra. Ħabb Ġakobb lil Raħel, u qal: Se naqdilek seba snin għal Raħel, bintek iż-żgħira. Qal Laban lilu, Aħjar nagħtiha lilek milli nagħtiha lil raġel ieħor. Oqgħod miegħi. U serva Ġakobb għal Raħel seba snin, u kienu quddiemu bħal ftit jiem, minħabba li kien iħobba. Qal imma Ġakobb lil Laban: Agħtini l-mara tiegħi, għax il-jiem ġew mimlija sabiex nidħol għandha. Iżda Laban ġabar l-irġiel kollha tal-post u għamel żwieġ. U ġara filgħaxija, u ħa Lija bint tiegħu u daħħalha lejn Ġakobb, u Ġakobb daħal lejn tagħha. U Laban ta lil Leah bintu lil Zilpah il-qaddejja tiegħu, bħala qaddejja għaliha. Sar filgħodu, u ara kienet Lija; u Ġakobb qal lil Laban, X'dan għamilt lili? Mhux għal Raħel ħdimt miegħek? U għaliex bdilt lili? Wieġeb iżda Laban: Mhux hekk fil-post tagħna, li nagħtu l-iżgħar qabel l-ikbar. Ikkompletalek għalhekk il-ġimgħa ta din, u nagħtik ukoll din minflok ix-xogħol li taħdem

miegħi għal seba snin oħra. Għamel Ġakobb hekk, u mela l-ġimgħa ta din, u Laban tah lil Raħel bintu bħala mara. Ta Laban lil bintu Bilhah, il-qaddejja tiegħu, biex tkun qaddejja tagħha. U daħal għand Rachel, imma ħabb lil Rachel aktar minn Leah, u servilu seba snin oħra. Wara li ra s-Sid Alla li Leah kienet mibgħuda, fetaħ il-ġuf tagħha, iżda Rachel kienet sterili. U Leah konċepiet, u weldet iben lil Ġakobb, u sejħet ismu Ruben, u qalet, Għaliex il-Mulej ra l-umiljazzjoni tiegħi, u tani iben, issa għalhekk ir-raġel tiegħi se jħobbni. U konċepiet mill-ġdid, u weldet iben it-tieni lil Ġakobb, u qalet: Il-Mulej sema li jiena mibegħda, u ta lili wkoll dan, u sejħet ismu Xmun. U qabdet għad, u tweldet iben, u qalet: Issa f'dan iż-żmien ir-raġel tiegħi jkun miegħi, għax tweldtlu tliet ulied. Minħabba dan sejjaħ ismu Levi. U wara li ħadet tqila, għadha wieldet iben, u qalet: Issa għad dan se nagħti radd il-ħajr lill-Mulej. Minħabba dan sejħet ismu Juda, u waqfet milli twelled.

30

Meta rat Raħel li ma kinitx ġabet lil Ġakobb, u kienet żelanti Raħel lejn oħtha, u qalet lil Ġakobb: Agħtini tfal, jekk le, se mmut jien. Imħannaq iżda Ġakobb qal lil Raħel, Mhux minflok Alla jien, li ċaħdek il-frott tal-ġuf? Qalet Rachel lil Jacob, Ara l-qaddejja tiegħi Bilhah, idħol lejha, u se twelad fuq ir-rkopptejn tiegħi, u jiena wkoll inkun mibnija minnha. U tat lilu Bilhah, il-qaddejja tagħha, bħala mara, u Ġakobb daħal għandha. U ħadet tqila Bilhah, il-qaddejja ta Rachel, u weldet iben lil Jacob. U qalet

Rachel, Alla ġġudikani, u sama l-vuċi tiegħi, u tani iben; minħabba dan sejħitlu Dan. U ħadet tqila għad Bilhah, il-qaddejja ta Rachel, u weldet iben it-tieni lil Jacob. U qalet Rachel: Ikkontenda tiegħi Alla, u ġġieldt ma oħti, u rnexxieli. U sejħet ismu Neftali. Ra Lija iżda li waqfet milli tieħu tarbija, u ħadet lil Żelfa l-qaddejja tagħha, u tatha lil Ġakobb bħala mara, u daħal lejha. U ħadet tqila Zilpah, il-qaddejja ta Leah, u weldet lil Jacob iben. U qalet Leah: Fi fortuna! U semmiet ismu Gad. U ħadet tqila għad Żelfa, il-qaddejja ta Lija, u weldet lil Ġakobb iben it-tieni. U qalet Leah: Hieni jien, għax se jsejħuli hieni n-nisa. U sejħet ismu Asher. Mar Reuben fi żmien il-ħsad tal-qamħ, u sab tuffieħ mandrakes fl-għalqa, u ġabhom lil Leah ommu. Qalet Rachel lil Leah oħtha: Agħtini xi ftit mill-mandrakes ta ibnek. Qalet Lija, Mhux biżżejjed lilek li ħadt ir-raġel tiegħi? Mhux se tieħu wkoll il-mandragori ta ibni? Qalet Rakel, Mhux hekk; ħa jorqod miegħek il-lejla din minflok il-mandragori ta ibnek. Daħal Ġakobb mill-għalqa filgħaxija, u ħarġet Lija għal-laqgħa tiegħu, u qalet, Lejja tidħol illum, għax krejtek minflok il-mandragori ta ibni, u raqad magħha dik il-lejl. U sema Alla lil Leah, u wara li ħadet fit-tqala weldet lil Ġakobb iben il-ħames. U qalet Leah: Ta lili Alla l-ħlas tiegħi, minflok li jiena tajt il-qaddejja tiegħi lir-raġel tiegħi, u sejħet ismu Issachar, li huwa ħlas. U ħadet tqila għad Leah, u weldet sitt iben lil Jacob. U qalet Leah: Alla tani rigal tajjeb f'dan iż-żmien; issa r-raġel tiegħi se jagħżelni, għax twelidt lilu sitt ulied. U sejħet ismu Zebulun. U wara dan tweldet bint, u sejjaħ isimha Dina. Imma Alla ftakar f'Rachel, u Alla sama lilha, u fetaħ ir-rahim tagħha. U wara li kienet ħadet fit-tqal, tweldet iben lil Ġakobb, u qalet Raħel:

Neħħa Alla tiegħi l-għajb. U sejħet l-isem tiegħu Ġużeppi, u qalet: Jżid Alla lili iben ieħor. Ġara li meta Rachel weldet lil Joseph, Jacob qal lil Laban, Ibgħatni, sabiex immur lejn il-post tiegħi u lejn l-art tiegħi. Agħti lura n-nisa tiegħi, u t-tfal tiegħi, li għalihom servejtlek, sabiex immur; int għax taf is-servitù, li bih servejtlek. Qal Laban lilu: Jekk sibt favur quddiemek, jien ivvina li Alla bierki minħabba d-dħul tiegħek. Speċifika l-paga tiegħek lejja, u se nagħtiha. Qal imma Ġakobb, Inti taf x'servejt lilek, u kemm kien il-bhejjem tiegħek miegħi. Ftit kien dak li kellek qabel ma ġejt jien, u kiber għal numru kbir, u l-Mulej Alla bierek lilek minħabba l-preżenza tiegħi. Issa għalhekk, meta se nagħmel jiena wkoll għalija nnifsi dar? U qallu Laban, X'se nagħtik? Qal lilu Ġakobb, M'għandekx tagħtini xejn, jekk tagħmel lili dan il-ħaġa, mill-ġdid se nirħa n-nagħaġ tiegħek, u se noqgħod. Ħalli jgħaddu n-nagħaġ kollha tiegħek illum, u separa minn hemm kull nagħa skura fil-ħrief, u kull waħda mnaqqxa u mfaqqgħa fil-mogħoż, u din se tkun ir-rikompensi tiegħi. U l-ġustizzja tiegħi se tisma lili fil-jum ta għada, għaliex dan huwa l-ħlas tiegħi quddiemek: kollox li ma jkunx imtebba u mfassal fil-mogħoż, u griż fil-ħrief, se jkun misruq minn għandi. Qal Laban lilu, Ikun skont kelmtek. U f'dak il-jum hu separa l-mogħoż il-mnaqqxa u l-mfawra, u l-mogħoż kollha l-mnaqqxa u l-mfawra, u kull ma kien skur fost il-ħrief, u kull ma kien abjad fosthom, u tahom f'idejn uliedu. U neħħa distanza ta tliet ijiem bejn tagħhom u bejn Ġakobb, u Ġakobb kien jirħa n-nagħaġ ta Laban li kienu fdal. Ġakobb ħa għalih innifsu virga friska ta storax u ta lewż u ta siġra tal-platan, u Ġakobb qaxarhom b'qxur bojod, u meta kien qed jikxet l-aħdar, l-abjad li qaxar deher fuq il-vireg

varjat. U poġġa l-vireg li kien qaxar fil-ħawdijiet tax-xorb tal-ilma, sabiex meta jiġu n-nagħaġ jixorbu, quddiem il-vireg meta jiġu biex jixorbu, jitqabblu n-nagħaġ lejn il-vireg. U meta kienu jkunu f'maws in-nagħaġ lejn il-vireg, in-nagħaġ kienu jitildu bojod, varjati u griż imtebba. Il-ħrief separahom Ġakobb, u qiegħed ram mfaqqgħa quddiem in-nagħaġ, u kull wieħed varjat fil-ħrief, u separa merħliet għalih innifsu, u ma ħallatx lilhom man-nagħaġ ta Laban. Ġara però fil-ħin li n-nagħaġ kienu jikkonċepixxu fil-ġuf, Ġakobb poġġa l-vireg quddiem in-nagħaġ fil-ġrieren, biex ikkonċepixxu skont il-vireg. Meta kienet twelled in-nagħaġ, ma kienx jpoġġihom, u ġara li dawk mhux immarkati kienu ta Laban, iżda dawk immarkati kienu ta Ġakobb. U l-bniedem sar sinjur ħafna ħafna, u sar li kellu bhejjem ħafna, u baqar, u qaddejja, u qaddejja nisa, u ġmiel, u ħmir.

31

Sama imma Ġakobb il-kliem tal-ulied ta Laban, jgħidu: Ħa Ġakobb kollox tal-missier tagħna, u minn dak tal-missier tagħna għamel din il-glorja kollha. U ra Ġakobb il-wiċċ ta Laban, u ara mhux kien lejh bħal ilbieraħ u l-jum ta qabel. Qal il-Mulej lil Ġakobb, Irritorna lejn l-art ta missierek u lejn il-ġenerazzjoni tiegħek, u jien inkun miegħek. Wara li bagħat, Ġakobb sejjaħ lil Lija u lil Raħel fil-kampanja fejn kien hemm il-merħliet. U qal lilhom: Nara jien il-wiċċ ta missierhom, li mhux huwa lejja bħal ilbieraħ u t-tielet jum, iżda Alla ta missieri kien miegħi. U intom stess tafu li b'kull saħħti jien ħdimt lil missierkom. Iżda

missierek qallieb lili, u biddel il-paga tiegħi għaxar darbiet, iżda Alla ma tah ebda qawwa li jagħmilli ħsara. Jekk hekk jgħid, il-varjati se jkunu l-paga tiegħek, u n-nagħaġ kollha se jitwielu varjati; iżda jekk jgħid, il-bojod se jkunu l-paga tiegħek, u n-nagħaġ kollha se jitwielu bojod. U Alla ħa l-bhejjem kollha tal-missier tagħkom u tahom lili. U ġara meta kont qed inħalli n-nagħaġ jieħdu fit-tqil fil-ġuf, u rajt bl-għajnejn tiegħi fil-irqad; u ara l-mogħoż u n-nieraq kienu qed jitilgħu fuq in-nagħaġ u l-mogħoż, bojod imxarrbin u mnaqqxa u rmudin imtebba. U qalli lili l-Messaġġier ta Alla fil-ħolm, Ġakobb, u jiena qilt, X'inhu? U qal, ħares il fuq bl-għajnejn tiegħek, u ara l-mogħoż irġiel u n-neġeġ li qed jitilgħu fuq in-nagħaġ u l-mogħoż mwettqa u varjati u rmadjin imneqqxa, għax rajt dak kollu li Laban jagħmel lilek. Jien jiena l-Alla li dhirlek fil-post ta Alla, fejn dahhant lili hemm pilastru, u wegħedtli hemm wegħda. Issa għalhekk qum, u oħroġ minn din l-art, u mur lejn l-art tat-twelid tiegħek, u jien se nkun miegħek. U wieġbu Rachel u Leah u qalu lilu: Mhux hemm għadna porzjon jew wirt fid-dar ta missierna? Mhux bħala l-barranin ġejna kkunsidrati minnu? Għax huwa biegħna, u bil-kiel kiel il-fidda tagħna. Il-ġid kollu u l-glorja, li Alla ħa l bogħod mill-missier tagħna, se jkun tagħna u tat-tfal tagħna, issa għalhekk, dak kollu li qallek Alla, agħmlu. Wara li qam, Ġakobb ħa n-nisa tiegħu u t-tfal tiegħu fuq il-ġmiel; u ħa l bogħod il-proprjetajiet kollha tiegħu, u l-bagalji kollha tiegħu, li kiseb fil-Mesopotamja, u kollox tiegħu, biex imur lejn Iżakk missieru fl-art ta Kanaan. Laban mar biex iqatta in-nagħaġ tiegħu, iżda Rachel serqet l-idoli tal-missier tagħha. Ġakobb ħeba minn Laban is-Sirjan, biex ma jiddikjarax lilu li kien qed jaħrab. U

ħarab hu nnifsu, u l-kollha tiegħu, u qasam ix-xmara, u telaq lejn il-muntanja ta Galaad. Kien irrappurtat lil Laban is-Sirjan fit-tielet jum, li Ġakobb kien ħarab. U wara li ħa l-aħwa tiegħu miegħu, insegwa warajh għal triq ta seba ijiem, u laħqu fuq il-muntanja ta Galaad. Iżda Alla ġie għand Laban is-Sirjan f'ħolma bil-lejl, u qallu, Oqgħod attent li qatt ma titkellem ħażin ma Ġakobb. U laħaq Laban lil Ġakobb. Ġakobb waqqaf it-tinda tiegħu fuq il-muntanja, u Laban waqqaf lill-aħwa tiegħu fuq il-muntanja ta Galaad. Qal Laban lil Ġakobb, X'għamilt? Għaliex bis-sigriet ħrabt, u sraqtni, u ħadt lil ulied it-tfajliet tiegħi, bħal priġunieri bis-sejf? U jekk kont ħabbartni, kont nibgħatek b'ferħ, u b'mużika, u b'tamburi, u b'lira. U ma kintx meqjus denju li nbuses it-tfal tiegħi u l-bniet tiegħi; imma issa għamilt b'mod iblah. U issa l-id tiegħi qawwija biex nagħmlek il-ħażen, iżda l-Alla ta missierek ilbieraħ qallli: Oqgħod attent li qatt ma titkellem ma Ġakobb b'mod ħażin. Issa mela mort int, b'xewqa għax xtaqt tmur lejn id-dar tal-missier tiegħek, għaliex seraqt l-allat tiegħi? Wieġeb iżda Ġakobb u qal lil Laban, Li biżajt, għax għidt, ħa qatt tieħu lil bintejk minni, u kollox li huwa tiegħi. U qal Ġakobb: Minn fejn issib l-allat tiegħek, mhux se jgħix quddiem l-aħwa tagħna. Kun af x'inhu minn għandi ta tiegħek, u ħu. U ma raf xejn minn għandu. Imma Ġakobb ma kienx jaf li Raħel, il-mara tiegħu, serqet lilhom. Laban daħal u fittex fid-dar ta Leah, iżda ma sab xejn, u ħareġ mid-dar ta Leah, u fittex id-dar ta Ġakobb, u fid-dar taż-żewġ qaddejja, iżda ma sab xejn, u mbagħad daħal fid-dar ta Raħel. Rachel iżda ħadet l-idoli, u tefgħethom fil-basktijiet tas-saġma tal-ġemel, u qagħdet fuqhom. U qalet lil missierha: La tieħux ħażin, sidi, ma nistax nqum

quddiemek, għax il-drawwa tan-nisa għandi. Fittex Laban fid-dar kollha, u ma sabx l-idoli. Ġakobb kien irrabbja, u ġieled ma Laban; u wieġeb Ġakobb u qal lil Laban, x'inhu l-ħażen tiegħi? U x'inhu d-dnub tiegħi, li ġrejt warajja, u li fittxejt l-oġġetti kollha tad-dar tiegħi? X'sibt minn kollha l-vażi tad-dar tiegħek? Poġġi hawn quddiem l-aħwa tiegħek u l-aħwa tiegħi, u ħalliehom jiġġudikaw bejn it-tnejn tagħna. Dawn l-affarijiet għoxrin sena jien kont miegħek; in-nagħaġ tiegħek u l-mogħoż tiegħek ma sarux sterili; il-ħrief tan-nagħaġ tiegħek ma kiltxom. Dak li kien maqtul minn annimali selvaġġi ma ġibtux lilek, jien kont inħallas minn ġo ġibi serq ta nhar u serq ta lejl. Jien sirt maħruq bis-sħana matul il-jum u bil-bard matul il-lejl, u l-irqad tiegħi telaq minn għajnejja. Dawn l-affarijiet - għoxrin sena jien kont fid-dar tiegħek, servejt lilek erbatax-il sena minflok it-tnejn bniet tiegħek, u sitt snin fin-nagħaġ tiegħek, u ddeċepjajt il-paga tiegħi għaxar darbiet. Kieku mhux l-Alla tal-missier tiegħi Abraham, u l-biża ta Iżakk, kien miegħi, issa kieku vojt kont bagħattni l bogħod. L-umiljazzjoni tiegħi u l-għeja tal-idejn tiegħi, ra l-Alla, u kkastigak ilbieraħ. Wieġeb iżda Laban u qal lil Ġakobb: Il-bniet, bniet tiegħi huma, u l-ulied, ulied tiegħi huma, u l-bhejjem, bhejjem tiegħi huma, u kollox kemm int tara, tiegħi hu. U tal-bniet tiegħi, x'se nagħmel lil dawn illum, jew lit-tfal tagħhom li wlidu? Issa għalhekk ejja nagħmel patt jien u int, u jkun għal xhieda bejni u bejnek, qal iżda lilu: Ara, ħadd mhux magħna, ara l-Alla xhud bejni u bejnek. Imma Ġakobb ħa ġebla u waqqafha bħala pilastru. Qal imma Ġakobb lill-ħuti tiegħu: Iġbru ġebel, u ġabru ġebel, u għamlu għolja, u kielu hemm fuq l-għolja. U qal lilu Laban: L-għolja din tixhed bejni u bejnek illum.

U Laban sejjaħlu Għoljiet tax-Xhieda, iżda Ġakobb sejjaħlu Għoljiet ix-Xhud. Qal iżda Laban lil Ġakobb: Ara l-munzell dan u l-pilastru li stabbilixxt bejn nofsi u nofsok. Jixhed il-munzell dan, u jixhed il-pilastru dan. Minħabba dan issejjaħ l-isem Munzell jixhed. U l-viżjoni, li kienet qalet, jara Alla bejn nofs tiegħi u tiegħek, għax se nisseparaw wieħed minn ieħor. Jekk int twaqqagħ lil bnati, jew jekk tieħu nisa oħra flimkien ma bnati, ara, ħadd minna m'hemm jara, Alla huwa xhud bejni u bejnek. Jekk jien ma ngħaddix lejk, u lanqas inti ma tgħaddi lejja lejn din il-għolja u dan il-pilastru għall-ħażen. Alla ta Abraham u Alla ta Nahor iħalluhom jiġġudikaw bejnietna, u Ġakobb ħalef bil-biża ta missieru Iżakk. U huwa ssagrifika sagrifiċċju fil-muntanja, u sejjaħ lil ħutu, u kielu u xorbu, u raqdu fil-muntanja.

32

Qam iżda Laban filgħodu, baħħas lil uliedu u lil bnatu, u berikhom, u wara li dar lura Laban mar lejn postu. U Ġakobb mar il bogħod fit-triq tiegħu stess, u wara li ħares il fuq ra kamp ta Alla mwaqqaf, u l-Messaġġieri ta Alla ltaqgħu miegħu. Ġakobb qal meta ra lilhom: Dan huwa kamp ta Alla, u sejjaħ l-isem ta dak il-post Kampijiet. Ġakobb bagħat messaġġiera qablu lejn ħuh Esau fl-art ta Seir, fl-art ta Edom. U ordna lilhom u qal, Hekk tgħidu lil sidi Esau: Hekk jgħid il-qaddej tiegħek Ġakobb: Ma Laban għext bħala barrani, u bqajt sa issa. U saru tiegħi l-baqar, u l-ħmir, u n-nagħaġ, u l-qaddejja, u l-qaddejja nisa; u bgħatt

biex inħabbar lil sidi Esaw, sabiex isib il-qaddej tiegħek grazzja quddiemek. U rritornaw il-messaġġieri lejn Ġakobb u qalulu, Ġejna lejn ħuk Esau, u ara hu ġej biex jiltaqa miegħek, u erbgħa mija raġel miegħu. Iżda Ġakobb beża ħafna u kien imħasseb, u qasam il-poplu li kien miegħu, u l-baqar, u l-ġmiel, u n-nagħaġ, f'żewġ kampijiet. U qal Ġakobb: Jekk jiġi Esau għal kamp wieħed u jaqta'h, il-kamp it-tieni jkun biex jissalva. Qal Ġakobb, l-Alla ta missieri Abramu, u l-Alla ta missieri Iżakk, Mulej int li għedtli, mur lura lejn l-art ta twelid tiegħek, u nagħmlek tajjeb; jikfini minn kull ġustizzja, u minn kull verità, li għamilt lill-qaddej tiegħek; għax b'dan il-bastun tiegħi qsamt dan il-Ġordan; imma issa sirt żewġ kampijiet. Eħlisni minn id ħija, minn id Esau, għax nibża minnu, li qatt ma jiġi u jolqotni, u l-omm fuq il-ulied. Inti iżda qult, Tajjeb nagħmillek, u nagħmel iz-żerriegħa tiegħek bħar-ramel tal-baħar, li ma jistax jingħadd minħabba l-kobor tiegħu. U raqad hemm dik il-lejl; u ħa minn dak li kien ġab rigali; u bagħat lil Esau ħuh, mogħoż mitejn, mogħoż irġiel għoxrin, nagħaġ mitejn, nħal għoxrin, ġmiel ireddgħa u t-tfal tagħhom tletin, baqar erbgħin, tewri għaxra, ħmir għoxrin, u flieles għaxra. U ta lhom lit-tfal tiegħu merħla waħda waħda; u qal lit-tfal tiegħu, Imorru quddiemi, u agħmlu spazju bejn merħla u merħla. U ordna lill-ewwel, jgħid, jekk jiltaqa miegħek Esau ħija tiegħi, u jistaqsik, jgħid, ta min int? U fejn qed tmur? U ta min huma dawn l-affarijiet li qed jimxu qabilek? Int tgħid, Ta ibnek Ġakobb; rigali bagħat lis-sid tiegħi Esaww; u ara hu wara tagħna. U ordna lill-ewwel, u lit-tieni, u lit-tielet, u lil kulħadd li kienu miexja qabel wara dawn il-merħliet, u qal: Skont din il-kelma tkelmu lil Esaw meta isibu intom lilu. U tgħidu: Ara l-

qaddej tiegħek Ġakobb ġej warajna; għax qal, Se nirrikonċilja l-wiċċ tiegħu bil-rigali li miexja qablu, u wara dan se nara l-wiċċ tiegħu; forsi għax se jaċċetta l-wiċċ tiegħi. U d-dwieli marru quddiemu, iżda hu raqad dik il-lejl fil-kamp. Qam f'dik il-lejl, ħa ż-żewġ nisa, u ż-żewġ qaddejja, u l-ħdax tfal tiegħu, u qasam il-għabra ta Jabbok. U ħa lilhom u qasam it-torrent, u għadda kollox tiegħu. Baqa Ġakobb waħdu, u raġel ġġieled miegħu sa filgħodu. Ra li ma setax jagħmlu xejn kontrih, u mess il-ġenb tal-koxxa tiegħu, u l-ġenb tal-koxxa ta Ġakobb sar insensittiv waqt li kien qed jitlawem miegħu. U qallu: Ibgħatni, għax tlajja l-fajr. Imma hu qal, Le, mhux se nibgħatek jekk ma tberikx lili. Qal lilu, X'inhu l-isem tiegħek? Imma hu qal, Ġakobb. U qal lilu: Mhux se jkun imsejjaħ aktar l-isem tiegħek Ġakobb, imma Israel se jkun l-isem tiegħek, għax saħħaħt ma Alla, u ma bnedmin qawwi se tkun. Staqsa però Ġakobb, u qal, Dgħajjarli l-isem tiegħek. U qal, Għaliex dan tistaqsi inti l-isem tiegħi? U bierek lilu hemm. U Ġakobb sejjaħ l-isem ta dak il-post, Forma ta Alla; għax rajt lil Alla wiċċ lejn wiċċ, u r-ruħ tiegħi kienet salvata. Tela fuqu x-xemx meta għadda l-forma ta Alla, iżda huwa kien jiċċappap bil-koxxa tiegħu. Minħabba dan, il-wlied ta Iżrael ma jiklux in-nerv li sar mudlam, li jinsab fuq il-ħofra tal-koxxa, sal-lum, għax mess il-ħofra tal-koxxa ta Ġakobb, in-nerv li sar mudlam.

33

Ħares il fuq Ġakobb bl-għajnejn tiegħu u ra, u ara Esaw il-ħu tiegħu ġej, u erbgħa mija raġel miegħu. U qasam Ġakobb it-tfal

fuq Lija, u fuq Raħel, u ż-żewġ qaddejja. U poġġa lit-tnejn is-sefturi u l-ulied tagħhom fl-ewwel, u lil Lija u t-tfal tagħha wara, u lil Rachel u Ġużepp l-aħħar. Huwa stess miexi l quddiem quddiemhom, u waqqa ras fuq l-art sebgħa darbiet, sakemm qorob lill-ħu tiegħu. U Esau ġera biex jiltaqa miegħu, u ħadnu f'dirgħajh u waqa fuq għonqu, u biesu, u t-tnejn bkew. U meta ħares il fuq, Esau ra n-nisa u t-tfal, u qal, Xi ħaġa huma dawn għalik? U huwa qal, It-tfal huma dawk li Alla wera ħniena lilhom lil ibnek. U ressqu qrib il-qaddejja u t-tfal tagħhom, u adoraw. U ressqet Leah u t-tfal tagħha, u waqgħu għar-rukeb, u wara dan ressqet Rachel u Joseph, u waqgħu għar-rukeb. U qal, X'inhu dan kollu għalik, dawn il-kampamenti kollha li ltqajt magħhom? U hu qal, Sabiex isib il-qaddej tiegħek grazzja quddiemek, sidi. Qal iżda Esau: Għandi ħafna, ħija. Ħalli jkun tiegħek dak li hu tiegħek. Qal Ġakobb, Jekk sibt grazzja quddiemek, aċċetta d-dwieli permezz tal-idejn tiegħi; minħabba dan rajt wiċċek, bħal kieku wieħed jara l-wiċċ ta Alla, u int se tkun kuntent bija. Ħu l-barka tiegħi li ġibt lilek, għax Alla kien ħanin miegħi, u għandi kollox, u urġah, u ħa. U qal, Wara li nitilqu, nimxu fuq triq dritta. Qal lilu, Sidi jaf, li t-tfal aktar ħfief, u n-nagħaġ u l-baqar qed jagħtu t-tarbija fuqi; jekk għalhekk insegwihom ġurnata waħda, se jmutu l-bhejjem kollha. Ħa jmur quddiem is-sid tiegħi qabel il-qaddej tiegħu; jiena iżda se nsaħħaħ fit-triq skond il-kalma tal-vjaġġ li quddiemi, u skond il-pass tat-tfal, sa ma niġi għand is-sid tiegħi f'Seir. Qal Esau, Se nħalli miegħek min-nies li miegħi. Imma hu qal, Għaliex dan? Biżżejjed li sibt favur quddiemek, sinjur. Iżda Esau dar lura f'dak il-jum lejn it-triq tiegħu lejn Seir. U Ġakobb telaq lejn Tined, u għamel għalih innifsu hemm djar, u

għall-bhejjem tiegħu għamel tined, u minħabba dan sejjaħ lil dak il-post Tined. U Ġakobb wasal f'Salem, belt ta Shekem, li tinsab fl-art ta Kanaan, meta reġa lura mill-Mesopotamja ta Sirja, u kkampja quddiem il-belt. U akkwista l-porzjon tal-għalqa fejn waqqaf hemm it-tenda tiegħu minn Emmor, missier Sikem, b'mija amnon. U waqqaf hemm altar u sejjaħ lil Alla ta Iżrael.

34

Ħarġet Dina, il-bint ta Leah, li kienet tweldet lil Ġakobb, biex tara l-bniet tal-indiġeni. U ra lilha Sikem il-iben ta Emmor il-Ħivvit, il-mexxej tal-art, u ħadha, raqad magħha u baxxa lilha. U ta attenzjoni lir-ruħ ta Dina bint Ġakobb, u ħabb lill-verġni, u tkellem skont il-moħħ tal-verġni magħha. Qal Shekem lil Hamor missieru, u qal: Ħu lili t-tifla din għal mara. Jacob iżda sema li l-iben ta Emmor niġġes lil Dinah il-bint tiegħu. Il-ibnietu tiegħu kienu mal-bhejjem tiegħu fil-kampanja, u Jacob seket sa ma ġew huma. Ħareġ iżda Emmor, il-missier ta Sikem, lejn Ġakobb biex jitkellem miegħu. Iżda l-wlied ta Ġakobb ġew mill-kampanja, u meta semgħu, l-irġiel kienu mweġġgħin ħafna, u kien dolorożu għalihom wisq, għax għamel ħaġa diżgrazzjuża fi Iżrael, billi raqad mal-bint ta Ġakobb, u mhux hekk se jkun. U tkellem Hamor magħhom, u qal: Shechem ibni għażel bl-ruħ it-tifla tagħkom; għalhekk agħtuha lilu bħala mara, u żżewwġu magħna; it-tfal tagħkom agħtuhom lilna, u t-tfal tagħna ħudu għal uliedkom. U magħna oqogħdu, u l-art ara wiesgħa quddiemkom; oqogħdu u negozjaw fuqha, u akkwistaw

proprjetà fiha. Qal iżda Sikem lill-missier tagħha u lill-ħuti tagħha: Nista nsib grazzja quddiemkom, u dak li tgħidu aħna nagħtuh. Żiedu d-dowry ħafna ħafna, u nagħti skont li tgħidu lili, u tagħtuni t-tifla din għal mara. Wieġbu iżda l-ulied ta Ġakobb lil Sikem u lil Emmor, missieru, b'inġann, u tkellmu magħhom, għax kienu niġġsu lil Dina, oħthom. U qalu lilhom Xmun u Levi, l-aħwa ta Dina: Mhux se nkunu kapaċi nagħmlu dan il-ħaġa, li nagħtu lil oħtna lil raġel li għandu l-prepuċ, għax dan huwa tgħajjir għalina. Biss f'dan se nkunu magħmula bħalkom u se noqogħdu fostkom, jekk intom isiru bħalna, li jiġi ċċirkonċiż kull maskil tagħkom. U aħna se nagħtu lil uliedna nisa lilkom, u minn uliedkom nisa se nieħdu għalina nisa, u se ngħammru ħdejkom, u se nkunu bħala poplu wieħed. Jekk iżda ma tisimgħux lilna li nkunu ċirkonċiżi, se nieħdu lil bin□na u nimxu. U l-kliem jogħġbu lil Emmor u lil Sychem bin Emmor. U ma dewwemx iż-żagħżugħ li jagħmel dan il-kliem, għax kien urġenti għat-tifla ta Ġakobb, u hu kien l-aktar glorjuż minn kulħadd fid-dar ta missieru. Ġie u Hamor u Shechem bin tiegħu lejn il-bieb tal-belt tagħhom, u tkellmu mal-irġiel tal-belt tagħhom, u qalu: L-irġiel dawn paċifiċi huma, magħna jgħixu fuq l-art, u jinnegozjaw fiha; l-art u ara wiesgħa quddiemhom; il-bniet tagħhom nieħdu lilna nisa, u l-bniet tagħna nagħtu lilhom. F'dan biss se jkunu bħalna l-irġiel biex jgħammru magħna, sabiex ikunu poplu wieħed, meta jiġi ċċirkonċiż tagħna kull maskil, kif ukoll huma ġew iċċirkonċiżi. U l-bhejjem tagħhom, u l-annimali b'erba riġlejn, u l-possessjonijiet tagħhom, mhux tagħna se jkunu? Biss f'dan nagħmlu ruħna bħalhom, u jgħixu magħna. U sema'u Emmor u Sikem ibnu, flimkien mal-kollha

dawk li kienu jikkumerċjaw fil-bieb tal-belt tagħhom, u ġew iċċirkonċiżi fil-laħam tal-prepuċ tagħhom kull maskil. Ġara fil-jum it-tielet, meta kienu fl-uġigħ, li ż-żewġ ulied ta Ġakobb, Xmun u Levi, ħuti Dina, ħadu kull wieħed ix-xabla tiegħu, u daħlu fil-belt mingħajr periklu u qatlu kull maskil. Lil Emmor u lil Sikem, ibnu, qatluhom b'ħalq ix-xabla, u ħadu lil Dinah mid-dar ta Sikem, u ħarġu. Il-ulied ta Ġakobb daħlu fuq il-midruba u ħarbu l-belt li fiha niġġsu lil Dina, oħthom. U n-nagħaġ tagħhom, u l-baqar tagħhom, u l-ħmir tagħhom, kemm kien fil-belt u kemm kien fil-għalqa, ħadu. U l-korpi kollha tagħhom, u l-bagalji kollha tagħhom, u n-nisa tagħhom ħaduhom priġunieri, u ppridaraw dak kollu li kien fil-belt, u dak kollu li kien fid-djar. Qal imma Ġakobb lil Xmun u Levi: Mibgħuż lil għamiltu, sabiex inkun ħażin quddiem dawk kollha li jgħammru l-art, kemm fil-Kananin kif ukoll fil-Periżżin. Jien imma ftit fl-għadd, u jekk jiġbru fuqi se jaqtgħuni, u nkun meqrud jien u d-dar tiegħi. Imma huma qalu, Bħal prostituta għandhom jużaw lil oħtna?

35

Qal Alla lil Ġakobb, Qum u itla lejn il-post ta Betel, u oqgħod hemm, u agħmel hemm altar lil Alla li dehrillek meta kont qed taħrab minn Esaw ħuk. Qal iżda Ġakobb lid-dar tiegħu, u lill-kollha li kienu miegħu: Neħħu l-allat barranin li għandkom fostkom, tpurifkaw, u ibdlu l-ħwejjeġ tagħkom. U wara li qamu, ejja nitilgħu lejn Betel u nagħmlu hemm altar lill-Alla li semgħa lili fi jum ta tbatija, li kien miegħi u salva lili fit-triq li mort fiha.

U taw lil Ġakobb l-allat barranin li kienu f'idejhom, u l-ħoloq li kienu f'widnejhom, u Ġakobb ħeba lilhom taħt it-terebintu li f'Sikem, u qered lilhom, sa llum il-ġurnata. U neħħa Israel minn Sikem, u sar biża ta Alla fuq il-bliet ta madwarhom, u ma segwewx wara l-ulied ta Israel. Ġie iżda Ġakobb f'Luża, li tinsab fl-art ta Kanaan, jiġifieri Betel, huwa u l-poplu kollu li kien miegħu. U bena hemm altar, u sejjaħ l-isem tal-post Betel, għax hemm deher lilu Alla meta kien qed jaħrab minn wiċċ Esau ħuh. Mietet iżda Deborah, id-dalia ta Rebecca, u ndiefnet taħt Bethel taħt il-balluta, u sejjaħ Jacob l-isem tagħha Balluta tan-Niket. Deher Alla lil Ġakobb meta kien għadu f'Luża, meta ġie minn Mesopotamja ta Sirja, u Alla bierku. U qallu Alla: L-isem tiegħek mhux se jkun imsejjaħ aktar Ġakobb, imma Iżrael se jkun l-isem tiegħek. U sejjaħ l-isem tiegħu Iżrael. Qal lilu Alla: Jiena Alla tiegħek, żid u mmultiplika. Nazzjonijiet u kongregazzjonijiet ta nazzjonijiet se jkunu minnek, u slaten se joħorġu mill-ġenbejn tiegħek. U l-art li kont tajt lil Abraham u lil Isaac, lilek tajtha u lilek tkun, u lil-żerriegħa tiegħek wara lilek nagħti din l-art. Tela imma Alla minn ħdejh mill-post fejn kellem miegħu. U waqqaf Ġakobb pilastru fil-post li fih tkellem miegħu Alla, pilastru tal-ġebel, u xerred fuqu libazzjoni, u xerred fuqu żejt. U Ġakobb sejjaħ l-isem tal-post, fejn Alla kien tkellem miegħu hemm, Betel. Wara li tluq Ġakobb minn Betel, qasam it-tinda tiegħu lil hinn mit-torri ta Gader. Ġara li meta qarab lejn Ħabratha biex jiġi lejn Efrata, welldet Raħel, u kellha tbatija iebes fit-twelid. Ġara iżda meta kienet qed tweled b'mod iebes, qaltilha l-qabla, Ħu kuraġġ, għax dan ukoll huwa iben għalik. Ġara li meta kienet qed tirrilaxxa r-ruħ tagħha, għax kienet qed tmut, sejħet l-isem

tiegħu Iben l-uġigħ tiegħi, iżda l-missier sejjaħ l-isem tiegħu Benjamín. Mietet Rachel, u ndifen fit-triq tal-ippodromo ta Efrata, li hi Betlehem. U waqqaf Ġakobb pilastru fuq il-qabar tagħha, dan huwa l-pilastru fuq il-qabar ta Raħel sa llum il-ġurnata. Ġara li meta sken Iżrael f'dik l-art, mar Ruben u raqad ma Ballas, il-konkubina ta missieru Ġakobb, u Iżrael sama, u dan deher ħażin quddiemu. Kienu l-ulied ta Ġakobb tnax. L-ulied ta Leah, l-ewwel imwieled ta Jacob: Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issachar, Zebulun. Bnin ta Rachel però kienu Joseph u Benjamin. Il-ulied ta Bilhah, il-qaddejja ta Rachel, Dan u Naftali. Il-bnin ta Zilpah, il-qaddejja ta Leah, kienu Gad u Asher. Dawn huma l-bnin ta Jacob li twieldu lilu f'Mesopotamja ta Sirja. Ġie iżda Ġakobb lejn Iżakk, missieru, f'Mamre, fil-belt tal-kampanja - din hi Ħebron fl-art ta Kanaan - fejn sogħorn Abraham u Iżakk. Il-jiem ta Iżakk, li għex, kienu mija u tmenin sena. U meta naqas Iżakk miet, u ntlaħaq mal-poplu tiegħu anzjan u mimli jiem, u dfinuh Esaww u Ġakobb, il-wlied tiegħu.

36

Dawn iżda huma l-ġenerazzjonijiet ta Esaw, huwa huwa Edom. Esau ħa n-nisa għalih innifsu mill-bniet tal-Kananej: lil Ada, bint Ailom il-Ħittit, u lil Olibema, bint Ana bin Sebegon l-Evaju. U lil Basemath, bint Ishmael, oħt Nebaioth. Twelidlu Ada lil Elifas, u Basemath welidtlu lil Raguel. U Olibema weldet lil Ieous, u lil Ieglom, u lil Kore. Dawn kienu l-wlied ta Esau, li twieldu lilu fl-art ta Kanaan. Ħa iżda Esau n-nisa tiegħu, u l-ulied tiegħu, u l-

bniet tiegħu, u l-membri kollha tad-dar tiegħu, u l-proprjetajiet kollha tiegħu, u l-bhejjem kollha, u kollox kemm akkwista, u kollox kemm kiseb f'art Kanaan, u mar Esau minn art Kanaan minn quddiem Ġakobb ħuh. Kien għax il-possessjonijiet tagħhom kienu ħafna biex jgħixu flimkien, u l-art tas-soġġorn tagħhom ma kinitx kapaċi iġġorrhom minħabba l-moltitudni tal-possessjonijiet tagħhom. Daħal iżda Esau fil-muntanja ta Seir; Esau hu stess huwa Edom. Dawn iżda huma l-ġenerazzjonijiet ta Esau, missier Edom, fil-muntanja ta Seir. U dawn huma l-ismijiet tal-ulied ta Esau: Eliphaz bin Adah mara ta Esau, u Raguel bin Basemath mara ta Esau. Saru però l-ulied ta Elifaz: Thaiman, Omar, Zofar, Gothom u Kenez. Thamna kienet konkubina ta Eliphaz il-iben ta Esau, u weldet lil Amalek lil Eliphaz. Dawn kienu l-ulied ta Ada, il-mara ta Esau. Dawn iżda kienu l-ulied ta Raguel: Nahoth, Zare, Some u Moze. Dawn kienu l-ulied ta Basemath, il-mara ta Esau. Dawn iżda huma l-ulied ta Olibemas bint Ana bin Sebegon, mara Esau; u hi weldet lil Esau lil Ieous, u lil Ieglom, u lil Kore. Dawn il-mexxejja wlied Esau; wlied Elifaz l-ewwel imwieled ta Esau; mexxej Teman, mexxej Omar, mexxej Zepho, mexxej Kenaz, mexxej Korah, mexxej Gatam, mexxej Amalek; dawn il-mexxejja ta Elifaz fl-art ta Edom; dawn wlied Ada. U dawn huma l-ulied ta Raguel bin Esau: mexxej Nahoth, mexxej Zare, mexxej Some, mexxej Moze. Dawn huma l-mexxejja ta Raguel fl-art ta Edom, dawn huma l-ulied ta Basemath, mara ta Esau. Dawn iżda kienu l-ulied ta Olibemas, il-mara ta Esau: il-mexxej Ieous, il-mexxej Ieglom, il-mexxej Kore. Dawn kienu l-mexxejja ta Olibemas bint Ana, il-mara ta Esau. Dawn huma l-ulied ta Esau, u dawn huma l-mexxejja tagħhom,

dawn huma l-ulied ta Edom. Dawn iżda wlied Seir il-Ħorit, li kien jgħammar fl-art: Lotan, Xobal, Żibeon, Ana, u Dişon, u Eżer, u Dişan; dawn mexxejja tal-Ħorit, bin Seir, fl-art ta Edom. Saru wlied Lotan: Ċorri u Heman; u oħt Lotan kienet Tamna. Dawn iżda l-ulied ta Shobal: Golam, u Manahath, u Gaibel, u Zophar, u Omar. U dawn il-wlied ta Żibeon, Aje, u Ana; dan huwa Ana, li sab il-Jamin fid-deżert, meta kien jirħa l-annimali tat-tagħbija ta Żibeon missieru; U dawn il-wlied ta Ana: Dison, u Olibema bint Ana. Dawn iżda l-wlied ta Deson: Amadah, u Asban, u Ithran, u Haran. Dawn iżda l-ulied ta Asar: Balaam, u Zoukam, u Ioukam. Dawn iżda l-ulied ta Rison: Kif u Saħta. Dawn huma l-mexxejja ta Ħorri: mexxej Lotan, mexxej Shobal, mexxej Zibeon, mexxej Ana, mexxej Dishon, mexxej Ezer, mexxej Dishan; dawn huma l-mexxejja ta Ħorri fil-mexxejjiet tagħhom fl-art ta Edom. U dawn huma s-slaten li ħakmu f'Edom, qabel ma rreġa sultan f'Iżrael. U renja f'Edom Balak bin Beor, u l-isem tal-belt tiegħu kien Dennaba. Miet Balak, u minfloku renja Jobab bin Zara minn Bosorra. Miet Jobab, u minfloku renja Asom mill-art ta Thaiman. Miet Asom, u renja minfloku Adad bin Barad li qered lil Midjan fil-kampanja ta Moab, u l-isem tal-belt tiegħu kien Gethaim. Miet Adad, u minfloku renja Samada minn Masrekah. Miet Samada, u minfloku renja Sawl minn Rooboth li ħdejn ix-xmara. Miet Sawl, u minfloku renja Ballenon bin Akobar. Miet Ballenon bin Akobar, u renja minfloku Arad bin Barad. L-isem tal-belt tiegħu kien Fogor, u l-isem tal-mara tiegħu kien Metebeel, bint Matraith bin Maizoob. Dawn l-ismijiet tal-mexxejja ta Esau, fit-tribujiet tagħhom, skont il-post tagħhom, fl-artijiet tagħhom, u fl-ġnus tagħhom: mexxej Timna, mexxej Alva, mexxej Jeter, mexxej

Oholibama, mexxej Ela, mexxej Pinon, mexxej Kenaz, mexxej Teman, mexxej Mibsar, mexxej Magdiel, mexxej Iram; dawn il-mexxejja ta Edom, fl-insedjamenti fil-art tal-pussess tagħhom; dan Esau missier Edom.

37

Daħal Ġakobb fl-art fejn kien soġġorna missieru fl-art ta Kanaan, u dawn huma l-ġenerazzjonijiet ta Ġakobb. Iżda Ġużepp kien ta sbatax-il sena, jirħa n-nagħaġ ta missieru ma ħutu, u kien żagħżugħ, ma l-ulied ta Ballas u ma l-ulied ta Żelfas, in-nisa ta missieru. U Ġużepp ġab rapport ħażin dwar ħutu lil Iżrael, missier tagħhom. Ġakobb imma ħabb lil Ġużepp aktar minn uliedu kollha, għax kien iben ta xjuħitu, u għamlu tunika bil-kuluri. Wara li raw iżda l-aħwa tiegħu li lilu l-missier iħobb minn fost l-ulied kollha tiegħu, bdew jobogħduh u ma setgħux jitkellmu miegħu b'xi ħaġa paċifika. Ġużeppi ħolom ħolma u rrapportaha lil ħutu. U qalilhom: Isimgħu l-ħolma din li ħlomt. Ħsibt li intom torbtpu xgħar fin-nofs il-kampanja, u qam ix-xgħar tiegħi u wieqaf dritt, u wara li daraw madwar ix-xgħar tagħkom, adoraw ix-xgħar tiegħi. Qalu lilu ħutu: Int se tirenja fuqna, jew se tissaltan fuqna? U żiedu aktar jibgħduh minħabba ħolmu u minħabba kliemu. Ra ħolma oħra, u rrakontaha lil missieru u lil ħutu, u qal: Ara, ħlomt ħolma oħra: ix-xemx, il-qamar u ħdax-il kewkba kienu qed jinxtegħlu quddiemi. U missu ċċanfih, u qallu, X'inhu dan il-ħolm li ħlomt? Allura tassew wara li ġejna se niġu jiena u l-omm tiegħek u l-aħwa

tiegħek biex ninxteħtu lilek fuq l-art? Ħasdu lilu l-aħwa tiegħu, iżda missieru żamm il-kelma. Marru l-ħuti tiegħu biex jirġgħu n-nagħaġ tal-missier tagħhom f'Sikem. U qal Iżrael lil Ġużeppi, Mhux ħutek qed jirħu f'Sikem? Hawn se nibgħat lilek lejhom; u qallu, ara jien. Qal imma lilu Israel: Mur ara jekk ħutek u n-nagħaġ humiex tajbin, u ġibli l-aħbar. U bagħtu mill-wied ta Ħebron, u wasal f'Sikem. U raġel sab lilu jitħawwad fil-kampanja, u r-raġel staqsieh u qallu: X'qed tfittex? U qal, Qed infittex lil ħuti. Għidli fejn qed jirħu. Qal imma lilu l-bniedem, Huma telqu minn hawn, smajt għax tagħhom jgħidu, Ejjew immorru lejn Dothaim. U mar Ġużeppi wara l-aħwa tiegħu, u sab lilhom fi Dothaim. Raw lilu minn bogħod qabel ma resaq lejhom, u ppjanaw il-ħażen biex joqtluh. Qal kull wieħed lill-ħu tiegħu, Ara, dak id-dreamer qed jiġi. Issa għalhekk ejjew, noqtluh u nitfgħuh f'waħda miċ-ċistern, u ngħidu li annimal selvaġġ ħażin belgħu, u naraw x'se jsiru l-ħolm tiegħu. Wara li sema dan, Reuben ħallsu minn idejhom, u qal: M'għandniex ninqtluh għar-ruħ. Qal iżda lilhom Reuben: Ma tixolux demm, tefgħuh f'waħda miċ-ċistern li hemm fid-deżert, iżda id ma tpoġġux fuqu, sabiex neħles lilu minn idejhom u nagħtih lura lil missieru. Ġara li meta Ġużeppi wasal għand ħutu, neżżgħulu l-tunika bil-kuluri li kien liebes. U wara li ħaduh, tawh fil-ħofra, u l-ħofra kienet vojta, ma kellhiex ilma. Qagħdu biex jieklu ħobż; u meta ħarsu l fuq bl-għajnejn raw, u ara vjaġġaturi Iżmaeliti kienu ġejjin minn Galaad; u l-ġmiel tagħhom kienu mimlija b'inċens u żmien u mirra. U kienu sejrin biex iwaqqgħu lejn l-Eġittu. Imma Ġuda qal lil ħutu: X'inhu l-użu jekk noqtlu lil ħuna u naħbu d-demm tiegħu? Ejjew nibigħuh lill-Iżmaeliti dawn;

iżda l-idejn tagħna ma jkunux fuqu, għax hu ħuna u laħam tagħna. Semgħu u l-ħuti tiegħu. U kienu qed jgħaddu l-irġiel il-Midjaniti negozjanti, u ġibdu u tellgħu lil Ġużeppi mill-ġieb, u biegħu lil Ġużeppi lill-Iżmaeliti għal għoxrin deheb. U ġabuh l isfel lil Ġużepp lejn l-Eġittu. Reuben irritorna lejn il-pit, iżda ma ra xejn lil Joseph fil-pit, u qaċċa l-ilbies tiegħu. U darar lura lejn il-ħuti tiegħu, u qal, It-tifel m'hemmx; jiena imma fejn se mmur? Ħadu t-tunika ta Ġużeppi, qaċċtu tifel tal-mogħoż, u niġġsu t-tunika bid-demm. U bagħtu t-tunika l-varjata, u ġabuhielha lill-missier tagħhom, u qalu: Dan sibnieh, agħraf jekk it-tunika ta ibnek hijiex, jew le. U rrikonoxxa u qal: It-tunika ta ibni hi! Annimal selvaġġ ħażin bela'u, annimal selvaġġ ħataf lil Ġużeppi. Qatagħ Ġakobb il-ħwejjeġ tiegħu, poġġa sakkijiet fuq ġenbejh, u beka lil ibnu għal ġranet ħafna. Inġabru l-ulied kollha tiegħu u l-bniet, u ġew biex jikkonfortawh, iżda ma riedx jiġi kkonfortat, u qal: Se ninżel lejn ibni nintuħ f'Hades. U missieru beka għalih. Il-Midjaniti biegħu lil Ġużeppi f'Eġittu lil Potifar, l-eunuku ta Fargħun, il-kap tat-tabbieħa.

38

Ġara f'dak iż-żmien li Ġuda niżel minn ħutu, u wasal għand raġel Adullamit li jismu Ħira. U ra hemm Ġuda bint ta raġel Kananew, li isimha Shua, u ħadha u daħal għandha. U wara li ħadet tqila, weldet iben, u sejjaħ ismu Er. U wara li ħadet tqila weldet iben ieħor, u sejjaħ ismu Onan. U wara li żiedet, wieldet iben, u sejħet l-isem tiegħu Shiloh. Din però kienet f'Chasbi meta

wieldet lilhom. U Ġuda ħa mara għal Er, l-ewwel wild tiegħu, li jisimha Tamar. Iżda Er, il-bukri ta Ġuda, kien ħażin quddiem il-Mulej, u Alla qatlu. Ġuda qal lil Onan, Idħol għand il-mara ta ħuk, żżewwiġħa, u qajjem nisel lil ħuk. Imma meta Onan af li ż-żerriegħa mhux se tkun tiegħu, kien iseħħ li meta kien jidħol għand il-mara ta ħuh, kien ixerred fuq l-art, biex ma jagħtix żerriegħa lil ħuh. Ħażin iżda deher quddiem Alla, għax għamel dan, u qatlu wkoll lilu. Qal Ġuda lil Tamar, l-għarusa tiegħu, Oqgħod armla fid-dar ta missierek, sakemm Xelah ibni jikber kbir; għax qal, Biex ma jmutx dan ukoll, bħal ħutu. Imma wara li marret il bogħod, Tamar kienet bilqiegħda fid-dar tal-missier tagħha. Għaddew il-jiem, u mietet Shua l-mara ta Ġuda, u wara li kien ikkumfortat, Ġuda tela għand dawk li kienu qed jqassu n-nagħaġ tiegħu, huwa stess u Ħira r-ragħaj tiegħu l-Adullamit, lejn Tamna. U rrappurtaw lil Tamar, in-nora tiegħu, u qalulu: Ara, missierek tal-bniedem qed jitla lejn Thamna biex iġizz in-nagħaġ tiegħu. U wara li neħħiet il-ħwejjeġ tal-armlija minn fuqha, libbset il-libsa tas-sajf, u żżejnet ruħha, u qagħdet lejn il-bibien ta Enan, li hija fil-passaġġ ta Thamna, għax rat li Shiloh kien kbir, iżda hu ma tahiex lilu bħala mara. U meta raha Ġuda, deher lilu li kienet prostituta, għax kienet koppret wiċċha u ma rrikonoxxihiex. Dar in-naħa lejha fit-triq, u qalilha: Ħallini nidħol għandek, għax ma kienx jaf li kienet għarusa tiegħu. Hi qalet: X'se tagħtini jekk tidħol għandi? Hu qal, Jien nibgħatlek tifel mogħoż min-nagħaġ tiegħi. Imma hi qalet, Jekk tagħtini pegn, sa ma tibgħat int. U huwa qal, Liema pegn għandi nagħtik? U qalet, Iċ-ċurkett tiegħek, u l-kullar, u l-bastun li f'idek. U ta lilha, u daħal għandha; u fil-ġuf ħadet minnu. U qamu u marret,

u neħħiet il-libsa tas-sajf tagħha minn fuqha, u liebset il-ħwejjeġ tal-armlija tagħha. Bagħat imma Ġuda l-mogħoż żgħir minn mogħoż f'id ir-ragħaj tiegħu l-Adullamit, biex jirċievi lura mill-mara l-pegn, iżda ma sabx lilha. Staqsa lill-irġiel mill-post, fejn hi l-prostituta li kienet f'Enan fuq it-triq? U qalu, Ma kienx hemm prostituta. U dawar lura lejn Ġuda u qal, Ma sibtx, u n-nies tal-post jgħidu li ma kienx hemm prostituta hawn. Qal Ġuda, Ħalliha jkollhom, imma biex ma jidhkux bina qatt. Jien tabilħaqq bagħatt dan il-mogħoż, imma inti ma sibthiex. Ġara li wara tliet xhur ġie rrappurtat lil Ġuda, u qalulu: Tamar, il-mara tat-tifel tiegħek, fornikiet, u ara, hi tqila mill-fornikazzjoni. U Ġuda qal: Oħorġuha u titħaraq. Din iżda waqt li kienet qed tinġieb bagħtet lejn missierha fiż-żwieġ, u qalet: Minn il-bniedem li tiegħu huma dawn il-ħwejjeġ, jiena tqila. Agħraf ta min huwa ċ-ċurkett, il-katina u l-virga din. Irrikonoxxa Ġuda, u qal, Tamar ġiet iġġustifikata aktar milli jien, minħabba li ma tajthiex lil Xilom ibni. U ma kompliex aktar jaf lilha. Sar li meta kienet qed twelled, kien hemm tewmin fil-ġuf tagħha. Ġara però li meta kienet qed twelled, wieħed minnhom ħareġ l-id, u l-qabla ħadet u rabtet fuq idu ħajt skarlatt, u qalet, Dan se joħroġ l-ewwel. Hekk kif ġabret lura l-id, u minnufih ħareġ ħuh; u hi qalet, X'inqasmet minħabba fik il-barriera? U sejjaħ l-isem tiegħu, Perez. U wara dan ħareġ ħuh, li fuq idu kien hemm l-iskarlatt, u sejjaħlu Zara.

39

Ġużeppi ġie mniżżel lejn l-Eġittu, u Petifres, l-eunuku ta Fargħun, il-kap tat-tabbieħa, raġel Eġizzjan,xtara lilu mill-idejn tal-Iżmaeliti, li kienu ġiebu lilu hemm. U l-Mulej kien ma Ġużeppi, u kien raġel li jirnexxilu, u sar fid-dar ħdejn is-sid tiegħu l-Eġizzjan. Imma s-sid tiegħu kien jaf li s-Sid kien miegħu, u dak kollu li jagħmel, is-Sid jirnexxieh f'idejh. U Ġużepp sab favur quddiem is-sid tiegħu, u kien jogħġbu lilu. U ħattu fuq id-dar tiegħu; u kollox kemm kien tiegħu, tah f'idejn Ġużepp. Ġara li wara li hu ġie stabbilit fuq id-dar tiegħu u fuq dak kollu li kien tiegħu, il-Mulej bierek id-dar tal-Eġizzjan minħabba Ġużepp, u l-barka tal-Mulej kienet fil-proprjetajiet kollha tiegħu fid-dar u fl-għalqa tiegħu. U afda kollox kemm kellu f'idejn Ġużepp; u ma kien jaf xejn dwar dak tiegħu nnifsu, ħlief il-ħobż li kien jiekol hu stess. U kien Ġużepp sabiħ fl-għamla, u sabiħ ħafna fid-dehra. U ġara wara dawn il-kliem, u l-mara tas-sid tiegħu qiegħdet għajnejha fuq Ġużepp, u qalet: Orqod miegħi. Imma hu ma kienx jirdi; qal lill-mara tas-sid tiegħu, jekk is-sid tiegħi ma jafx xejn minħabba fija fid-dar tiegħu, u kollox kemm hu tiegħu ta f'idejja, u xejn ma jaqbeż f'din id-dar aktar minni, u lanqas xejn ma żamm minni, ħlief inti, minħabba li inti mara tiegħu, u kif nagħmel din il-ħaġa ħażina, u nidneb quddiem Alla? Meta kienet qed titkellem lil Ġużeppi jum wara jum, u ma kienx jobdilha biex jorqod magħha, biex jingħaqad magħha. Sar jum bħal dan, u Ġużepp daħal fid-dar biex jagħmel ix-xogħlijiet tiegħu, u ma kien hemm ħadd ġewwa fid-dar. U ġibdet lilu mill-ilbies, u qalet, Orqod miegħi, iżda hu ħalla l-ilbies tiegħu f'idejha u ħarab, u ħareġ barra. U ġara li meta rat li ħalla l-ilbies tiegħu f'idejha ħarab, u ħareġ barra, u sejħet dawk li kienu fid-dar, u qalet

lilhom, tgħid: Ara, ġab lilna tifel Lhudi biex jilgħab bina; daħal għandi, jgħid: Orqod miegħi; u jien għajjart b'leħen kbir. Iżda meta sama li għolejt vuċi u għajjatt, ħalla l-ħwejjeġ tiegħu ħdejja, ħarab u ħareġ barra. U ħalliet il-ħwejjeġ ħdejha, sakemm is-sid ġie fid-dar tiegħu. U tkellmet miegħu skont il-kliem dan, u qalet, daħal lejja l-iben l-Ebrew, li int ġibt għandna, biex jistħzi bija; u qalli lili, se norqod miegħek. Imma meta sama li jien għollajt leħni u għajjatt, ħalla l-ħwejjeġ tiegħu miegħi, ħarab u ħareġ barra. Ġara però, meta s-sid sema l-kliem tal-mara tiegħu, kemm tkellmet lejh, u qalet, Hekk għamel lili l-qaddej tiegħek, u rrabja b'rabja. U s-sid ħa lil Ġużepp u daħħlu fil-fortizza, fil-post fejn il-priġunieri tas-sultan kienu miżmuma hemm fil-ħabs. U kien il-Mulej ma Ġużepp, u xerred fuqu l-ħniena, u tah favur quddiem il-kap tal-ħabsin. U l-kap tal-ħabsin ta l-ħabs f'idejn Ġużeppi, u l-imħabsin kollha li kienu fil-ħabs, u dak kollu li kienu jagħmlu hemmhekk, hu kien jagħmlu. Il-kap tal-ħabs ma kien jaf xejn dwar dak li kien taħt idejn Ġużeppi, għax kollox kien f'idejn Ġużeppi, minħabba li l-Mulej kien miegħu, u dak kollu li kien jagħmel hu, il-Mulej kien jagħmlu jirnexxilu f'idejh.

40

Ġara wara dawn il-kliem, li ddenba l-kap tas-saqqi tar-re tal-Eġittu, u l-kap tal-ħabbież, kontra s-sid tagħhom ir-re tal-Eġittu. U Faragun kien irrabjat fuq iż-żewġ eunuki tiegħu, fuq il-kap tas-saqajja u fuq il-kap tal-ħabbież. U qiegħed lilhom fil-ħabs, fil-ħabs, fil-post fejn Ġużepp kien magħluq hemm. U l-kap tal-

ħabsin stabbilixxa lil Ġużepp magħhom, u qagħad ħdejhom, u kienu jiem fil-ħabs. U raw it-tnejn ħolma f'lejl wieħed; u l-viżjoni tal-ħolma tal-kap tas-saqajja u tal-kap tal-ħabbież, li kienu tas-sultan tal-Eġittu, li kienu fil-ħabs, kienet din. Ġużeppi daħal għandhom filgħodu, u rahom, u kienu mħassbin. U staqsa lill-eunuki ta Faraon, li kienu miegħu fil-ħabs ħdejn is-sid tiegħu, u qal: Għaliex wiċċkom imdejjaq illum? U qalulu, Rajna ħolma, u l-interpretu m'hemmx għaliha. U qalilhom Ġużeppi, Mhux permezz ta Alla l-interpretazzjoni tagħhom? Irrakkuntaluli allura lili. U l-kap tal-kappiera qal lil Ġużeppi l-ħolma tiegħu, u qal, Fir-rqad tiegħi kien hemm daqqiet il-għeneb quddiemi. Fil-vinja kien hemm tliet fergħat, u din kienet qed tifraħ, ħarġet ġerminali, u l-grappuni tal-għeneb kienu maturi. U t-tazza ta Faraon kienet f'idi, u ħadt l-għeneb, u għasartu fit-tazza, u tajt it-tazza f'id Faraon. U qal lilu Ġużeppi: Dan huwa t-tifsir tiegħu: it-tliet fergħat huma tliet ijiem. Għad tliet jiem, u Fargħun se jiftakar tal-pożizzjoni tiegħek u se jirrestawralek il-kariga tiegħek bħala kappillan kbir, u inti se tagħti l-kikkra lil Fargħun f'idu skont il-pożizzjoni tiegħek ta qabel, kif kont versatur tal-inbid. Imma ftakar lili minħabba lilek innifsek, meta jsir tajjeb lilek, u tagħmel fija ħniena, u tiftakar dwari lejn Fargħun, u toħroġni minn dan il-ħabs. Li bis-serqa nstrajt mill-art tal-Lhud, u hawn ma għamilt xejn, iżda tfgħuni f'dan il-ġobb. U ra l-kap tal-ħabbażin li sewwa interpretat u qal lil Ġużeppi, u jien ukoll rajt ħolma u ħsibt li kont qed inġorr tliet basktijiet ta ħobż fuq rasi. Fil-basketta ta fuq kien hemm minn kull tip li Fargħun jiekol, xogħol tal-ħabbież, u l-għasafar tas-sema kienu qed jieklu minnha mill-basketta ta fuq rasi. Wieġeb imma Ġużepp qal lilu:

Din hija l-interpretazzjoni tiegħu: it-tliet basktijiet huma tliet ijiem. Għad tliet ijiem, u Fargħun se jneħħi rasek minnek; u se jgħallek fuq siġra, u l-għasafar tas-sema se jieklu l-laħam tiegħek minnek. Ġara li fit-tielet jum, jum ta twelid kien ta Faragun, u għamel festa tax-xorb għall-qaddejja kollha tiegħu; u ftakar tal-kariga tas-saqqi u tal-kariga tal-ħabbież f'nofs il-qaddejja tiegħu. U reġġa lura lill-kappillan kap fil-kariga tiegħu, u ta l-kikkra f'id il-Fargħun. Iżda l-kap tal-ħabbieża dendlu, kif kien interpreta lilhom Ġużepp. U l-kap tas-saqajja ma ftakarx lil Ġużeppi, imma nesieh.

41

Ġara li wara sentejn, Fargħun ra ħolma u ħaseb li kien wieqaf fuq ix-xmara. U ara, bħal minn ix-xmara kienu qed jitilgħu seba baqar, sbieħ fil-forma u magħżula fil-laħam, u kienu qed jirħaw fl-Achei. Iżda seba baqriet oħra kienu jitilgħu wara dawn mix-xmara, kerha fl-aspett u rqaq fil-laħam, u kienu jirħu ħdejn il-baqar fuq ix-xifer tax-xmara. U s-seba baqar il-kerha u r-rqaq fil-laħam kielu s-seba baqar il-ħelwin fil-forma u l-magħżula fil-laħam, u Faragħun qam. U ħolom it-tieni darba, u ara seba qamħ kienu jitilgħu fuq qasba waħda, magħżula u sbieħ. U ara, seba qsim rqaq u mħarbta mir-riħ kienu qed jinbtu magħhom. U l-isbuħ is-seba irqaq u mħarbta mir-riħ bela l-isbuħ is-seba magħżula u mimlija, u qam Faragħun, u kien ħolma. Ġara imma filgħodu, u nqalqlet ruħu, u wara li bagħat, sejjaħ lill-interpreti kollha tal-Eġittu u lill-għorrief kollha tagħha, u Faragħun

qalilhom il-ħolma tiegħu, iżda ma kien hemm ħadd li jispjegahiela lil Faragħun. U tkellem il-kap tas-saqajja lil Faraġun u qal: Id-dnub tiegħi qed niftakar illum. Il-Fargħun kien irrabbja mal-ulied tiegħu, u poġġiena fil-ħabs, fid-dar tal-kap tal-koki, lili u lill-kap tal-ħabbież. U rajna ħolma t-tnejn f'lejl wieħed, jiena u hu, kull wieħed rajna skont il-ħolma tiegħu. Kien hemm magħna żagħżugħ iben Ebrew tal-kap tal-koki, u qalnieluha, u interpretaha għalina. Ġara però, kif interpretalilna, hekk ukoll ġara: jien ġejt restawrat fil-pożizzjoni tiegħi, iżda dak intwera mqalleb. Wara li bagħat, Fargħun sejjaħ lil Ġużeppi, u ħarġuh mill-ħabs, u ħallquh, u biddlulu l-libsa tiegħu, u ġie lejn Fargħun. Qal Fargħun lil Ġużeppi, Rajt ħolma, u m'hemmx min jinterpretaha, iżda jiena smajt dwarek jgħidu li meta tisma ħolmiet, tinterpretahom. Wieġeb iżda Ġużepp lil Faraġun u qal: Mingħajr Alla ma tistax tingħata tweġiba ta salvazzjoni lil Faraġun. Tkellem Faragħun lil Ġużeppi u qallu: Fil-ħolma tiegħi ħsibt li kont wieqaf ħdejn ix-xatt tax-xmara. U bħal minn ix-xmara kienu qed jitilgħu seba baqar sbieħ fil-forma u magħżula fil-laħam, u kienu qed jirġgħu fl-Aħei. U ara, seba baqar oħra kienu qed jitilgħu wara tagħhom mix-xmara, ħżiena u miskina fl-aspett, u rqaq fil-laħam, li bħalhom ma rajt qatt daqshekk iktar miskina fl-art kollha tal-Eġittu. U kielu s-seba baqar il-kerha u r-rqaq is-seba baqar l-ewwel, it-tajba u l-magħżula. U daħlu fil-ġuf tagħhom, iżda ma sarux distingwibbli, għax daħlu fil-ġuf tagħhom, u l-aspett tagħhom baqa kiesaħ bħal fil-bidu. Imbagħad meta qomt, rqadt. U rajt mill-ġdid fil-ħolma tiegħi, u bħal seba qamħiet kienu qed jitilgħu fuq zokk wieħed mimlijin u sbieħ. Oħrajn imma seba qamħiet rqaq u mħarbtin mir-riħ

kienu qed jinbtu wara tagħhom. U bela s-seba spigi r-rqaq u midruba mir-riħ is-seba spigi t-tajbin u l-mimlijin, għedt għalhekk lill-interpreti, u ma kien hemm min kien qed jirrapporta lili dan. U qal Ġużeppi lill-Fargħun: Il-ħolma ta Fargħun waħda hi; dak kollu li Alla se jagħmel, wera lill-Fargħun. Is-seba baqar is-sbieħ huma seba snin, u s-seba spigoli s-sbieħ huma seba snin, il-ħolma ta Fargħun hija waħda. U s-seba baqar rqaq, li qed jitilgħu warajhom, huma seba snin, u s-seba spigoli rqaq u mħarbta mir-riħ, huma seba snin, se jkunu seba snin ta ġuħ. Il-kelma li jien għidt lil Faragħun hija li dak kollu li Alla se jagħmel, wera lil Faragħun. Ara, seba snin ta abbundanza kbira ġejjin fl-art kollha tal-Eġittu. Se jiġu imma seba snin ta ġuħ wara dawn, u se jinsew il-milja li se tkun f'Eġittu kollha, u l-ġuħ se jikkunsma l-art. U l-abbundanza mhux se tkun magħrufa fuq l-art minħabba l-ġuħ li se jiġi wara dan, għax se jkun qawwi ħafna. Dwar li l-ħolma ta Faragħun saret darbtejn, dan ifisser li l-kelma li ġejja minn Alla se tkun vera, u Alla se jħaffef biex jagħmilha. Issa mela ikkunsidra raġel għaqli u intelliġenti, u aħħnu fuq l-art tal-Eġittu. U ħalli jagħmel Faragħun u ħalli jaħtar governaturi fuq l-art, u ħalli jiġbru l-ħames parti ta kollox il-prodott tal-art tal-Eġittu tas-seba snin tal-abbundanza, u ħalli jiġbru kollox l-ikel tas-seba snin li ġejjin it-tajbin dawn, u ħalli jinġabar il-qamħ taħt id Faragħun, ikel fil-bliet ħalli jinżamm. U l-ikel li jkun ġie maħżun fl-art se jkun għas-seba snin tal-ġuħ li se jkunu f'art l-Eġittu, u l-art mhux se tinqered bil-ġuħ. Għoġbet il-kelma lil Fargħun, u lil il-qaddejja kollha tiegħu. U qal Fargħun lill-ulied kollha tiegħu, Mhux se nsibu raġel bħal dan, li għandu spirtu ta Alla fih? Qal Fargħun lil

Ġużeppi, Peress li Alla wera lilek dan kollu, m'hemm l-ebda bniedem aktar għaqli u intelliġenti minnek. Int tkun fuq id-dar tiegħi, u fuq il-ħalq tiegħek se jobdi l-poplu kollu tiegħi, ħlief fit-tron jien inkun ikbar minnek. Qal Fargħun lil Ġużeppi: Ara, qiegħed naħtrek illum fuq l-art kollha ta l-Eġittu. U wara li neħħa Faragħun iċ-ċurkett minn fuq idu, poġġieh fuq id Ġużeppi, u libbsu libsa ta linen fin, u poġġa katina tad-deheb madwar għonqu. U tellgħu fuq il-karru t-tieni tiegħu, u pproklamaw quddiemu herold, u ħattu fuq l-art kollha tal-Eġittu. Qal Fargħun lil Ġużeppi: Jien Fargħun, mingħajr tiegħek ħadd mhu se jerfagħ idu fuq l-art kollha ta l-Eġittu. U Faragħun sejjaħ lil Ġużeppi bl-isem Psonthomphanech, u tah lil Aseneth bint Petephre, saċerdot ta Heliupolis, bħala mara. Ġużeppi kien tletin sena meta qagħad quddiem Fargħun, sultan ta l-Eġittu. Ġużeppi ħareġ minn quddiem Fargħun u għadda mill-art kollha ta l-Eġittu. U l-art għamlet xkubetti fis-seba snin tal-prosperità. U ġabar l-ikel kollu tas-seba snin, li fihom kien hemm l-abbundanza fl-art tal-Eġittu, u qiegħed l-ikel fil-bliet; l-ikel tal-pjanuri tal-belt li kienu madwarha qiegħdu fiha. U Ġużepp ġabar qamħ bħar-ramel tal-baħar, ħafna ħafna, sa ma setax jiġi magħdud, għax ma kien hemm l-ebda numru. Lil Ġużeppi però twieldu żewġ ulied qabel ma ġew is-seba snin tal-ġuħ, li welditlu Aseneth il-bint ta Potiphera saċerdot ta Heliopolis. Ġużeppi sejjaħ l-isem tal-ewwel imwieled Manassi; għax Alla għamel lili ninsa l-għana kollha tiegħi, u kollha ta missieri. L-isem tat-tieni sejjaħ Efrajm; għax Alla żied lili fl-art tal-umiljazzjoni tiegħi. Għaddew is-seba snin tal-prosperità li kien hemm fl-art ta l-Eġittu. U bdew is-seba snin tal-ġuħ jiġu, kif qal Ġużeppi, u sar

ġuħ fl-art kollha, iżda fl-art kollha tal-Eġittu kien hemm ħobż. U kellha l-ġuħ l-art kollha ta l-Eġittu, u l-poplu ħarġu jgħajtu lil Faragun dwar il-ħobż, u qal Faragun lill-Eġizzjani kollha, Morru għand Ġużeppi, u dak li jgħidilkom, agħmluh. U l-ġuħ kien fuq wiċċ l-art kollha, u Ġużeppi fetaħ il-maħżen kollha, u kien qed ibiegħ lill-Eġizzjani kollha. U l-artijiet kollha ġew fl-Eġittu biex jixtru minn Ġużeppi, għax il-ġuħ kien prevala fl-art kollha.

42

Ra Ġakobb li hemm bejgħ fl-Eġittu, qal lil uliedu: Għaliex qegħdin tidher bla xogħol? Ara, smajt li hemm qamħ fl-Eġittu; morru l isfel hemm u ixtru lilna ftit ikel, sabiex ngħixu u ma mmutu. Niżlu l-aħwa ta Ġużepp l-għaxra, biex jixtru l-qamħ mill-Eġittu. Iżda lil Benjaminu, il-ħu ta Ġużepp, ma bagħatx ma aħwatu. Għax qal, biex qatt ma jiġri lilu xi ħsara. Ġew iżda l-ulied ta Iżrael biex jixtru flimkien ma dawk li kienu ġejjin, għax kien hemm il-ġuħ fl-art ta Kanaan. Ġużeppi kien il-ħakkiem tal-art, u dan kien ibiegħ lill-poplu kollu tal-art. Meta ġew l-aħwa ta Ġużeppi, adorawh b'wiċċhom mal-art. Wara li ra Ġużepp lil ħutu, irrikonoxxa; u sar barrani minnhom, u tkellem magħhom b'mod iebes; u qalilhom, minn fejn ġejtu? U huma qalu, Minn art Kanaan biex nixtru ikel. Irrikonoxxa Ġużeppi lil ħutu; imma huma ma rrikonoxxewx lilu. U ftakar Ġużeppi fil-ħolm tiegħu, li ra huwa; u qal lilhom, spjuni intom, ġejtu biex tifhmu t-traċċi tal-pajjiż. U qalu, Le, sinjur; il-qaddejja tiegħek ġejna biex nixxtru ikel. Ilkoll aħna ulied ta bniedem wieħed; paċifiċi aħna,

l-ulied tiegħek mhumiex spinji. Qal lilhom: Le, iżda ġejtu biex taraw il-punti dgħajfa tal-pajjiż. U qalu, Aħna tnax-il ulied tiegħek, ħuti, fl-art ta Kanaan; u ara, iż-żgħir hu ma missierna llum; u l-ieħor ma jeżistix. Qal Ġużeppi lilhom: Dan huwa dak li għidtilkom, meta għidt li intom spies. F'dan intom se tintwerew, bis-saħħa ta Faragħun, ma toħorġux minn hawn, jekk ma jiġix il-ħu ż-żgħir tagħkom hawn. Ibgħatu minn fostokom wieħed, u ħudu lil ħukom, intom iżda tinġibdu sakemm isiru ċari l-kliem tagħkom, jekk qed titkelmu l-verità jew le. Jekk le, bis-saħħa ta Fargħun, tabilħaqq intom spjuni. U poġġihom fil-ħabs għal tliet ijiem. Qal lilhom fit-tielet jum: Agħmlu dan u tgħixu, għax jien nibeża lil Alla. Jekk intom paċifiċi, ħu wieħed minnkom jitżamm fil-ħabs, intom però morru u ġibu l-xiri tal-qamħ tagħkom. U ġibu lil ħukom iż-żgħir għandi, u jiġu memmuna l-kliem tagħkom; iżda jekk le, intom tmmutu. Għamlu hekk. U qal kull wieħed lill-ħu tiegħu: Iva, f'dnubiet aħna dwar ħuna, għax injorajna t-tribulazzjoni ta ruħu meta kien qed jitlobna, u ma smajna lilu. U minħabba dan ġiet fuqna din it-tribulazzjoni. Wieġeb imma Ruben qal lilhom, Mhux kellimt lilkom, u għidt, La tagħmlux ħażin lit-tifel, u ma smajtunix? U ara, id-demm tiegħu qed jintalab. Huma stess ma kinux jafu li Ġużeppi kien qed jisma, għax l-interpretu kien bejniethom; u Ġużeppi dar lura minnhom u beka; u reġa ġie lejhom u tkellem magħhom; u ħa lil Xmun minnhom u rabtu quddiemhom. Ordna Ġużeppi biex jimla l-vażi tagħhom bil-qamħ, u biex jerġa jqiegħed il-fidda tagħhom ta kull wieħed fil-boroż tiegħu, u biex jagħtihom provvisti għat-triq, u hekk sar lilhom. U wara li tgħabbew il-qamħ fuq il-ħmir tagħhom, telqu minn hemm. Wara li ħall

wieħed is-sakk tiegħu biex jagħti l-għalf lil il-ħmir tiegħu, fejn qagħdu, ra l-pakkett tal-fidda tiegħu, u kien fuq il-fomm tas-sakk. U qal lil ħutu: Ingħatat lura lili l-fidda, u ara, dan huwa fil-borża tiegħi. U stagħġbet qalbhom, u tħawdu lejn xulxin, u qalu: X'dan għamel Alla lilna? Ġew lejn Ġakobb missierħom fl-art ta Kanaan, u rrapportaw lilu dak kollu li ġara lilhom, u qalu: Ir-raġel, is-sid tal-art, tkellem magħna b'mod iebes, u poġġana fil-ħabs, bħallikieku konna qed nispjaw l-art. Qalnielu: Paċifiċi aħna, mhux aħna spies. Aħna tnax-il ħu, ulied missirna, wieħed m'għadux jeżisti, u ż-żgħir huwa mal-missier tagħna llum fl-art ta Kanaan. Qal lilna r-raġel, is-sid tal-art: F'dan se nkun naf li intom paċifiċi - ħallew ħu wieħed hawn miegħi, u wara li tieħdu x-xiri tal-qamħ għad-dar tagħkom, morru. U ġibu lejja l-ħu tagħkom iż-żgħir, u nkun naf li m'intomx spinji, iżda li intom paċifiċi, u l-ħu tagħkom nagħtih lura lilkom, u fl-art tinnegozjaw. Ġara li meta kienu qed jvujtu s-sokok tagħhom, u kien hemm ta kull wieħed il-borża tal-fidda fis-sokk tiegħu; u raw il-boroż tal-fidda tagħhom huma, u missierħom, u beżgħu. Qal lilhom Ġakobb, missier tagħhom, Lili ntom berejtu mit-tfal; Ġużeppi m'hemmx, Xmun m'hemmx, u lil Benjaminu se tieħdu? Fuqi seħħ dawn l-affarijiet kollha. Qal Reuben lil missierhom: Oqtol lit-tnejn ulied tiegħi jekk ma nġibilux lura lilek. Agħtih f'idejja, u jiena nġibu lura lilek. Iżda qal: Mhux se jinżel ibni magħkom, għaliex ħuh miet, u hu waħdu ġie mitluq. U jekk jiġrilu xi ħaġa fit-triq li se tmxu fiha, tbaxxi x-xjuħija tiegħi bid-dwejjaq fil-Hades.

43

Iżda l-ġuħ qawa fuq l-art. Ġara li meta temmu jieklu l-qamħ li kienu ġabu mill-Eġittu, missierhom qalilhom, Morru erġa u xtru lilna ftit ikel. Qal imma lilu Ġuda: B'akkuża solenni ġie ttestifikat lilna l-bniedem, is-sid tal-art, meta qal: Mhux se taraw il-wiċċ tiegħi jekk il-ħu tagħkom iż-żgħir ma jkunx magħkom. Jekk tabilħaqq għalhekk tibgħat lil ħuna magħna, se ninżlu u nixtru lilek ikel. Jekk iżda ma tibgħatx il-ħu tagħna magħna, ma morrux, għax ir-raġel qalilna u qal: Ma tarawx wiċċi jekk il-ħu tagħkom iż-żgħir ma jkunx magħkom. Qal iżda Israel: Għaliex għamiltu dan il-ħsara lili u għidtu lill-bniedem li għandkom ħu? Il-iżda qalu: Jistaqsi staqsiena l-raġel dwar il-ġenerazzjoni tagħna, u qal: Għadu ħaj missijerkom? U għandkom ħu? U rrapportajna lilu skont din il-mistoqsija. Kif konna nafu li se jgħid lilna: Ġibu lil ħukom? Qal Ġuda lil Iżrael missieru, Ibgħat it-tifel miegħi; u wara li nqumu nimxu, sabiex ngħixu u ma nmutux aħna, u inti, u l-bagalji tagħna. Jien iżda nistenna lilu, minn idi fittxu, jekk ma nġibux lejk u nqiegħdu quddiemek, inkun dnibbt lejk l-ġranet kollha. Kieku mhux għax dewwamna, diġà konna rritornaw darbtejn. Qal iżda lilhom Iżrael, missierhom: Jekk hekk hu, dan agħmlu: ħudu mill-frott tal-art fil-vażi tagħkom, u niżżlu lir-raġel rigali tar-reżina, u tal-għasel, inċens u stakte, u terebintu, u ġewż. U l-fidda doppja ħuduha f'idejkom, il-fidda li kienet irritornata fil-boroż tagħkom irritornawha magħkom, forsi kien żball. U ħudu lil ħukom, u qumu u niżlu lejn ir-raġel. Alla tiegħi jista jagħtikom favur

quddiem ir-raġel u jibgħat lura lil ħukom l-ieħor u lil Benjamin, għax jien, tabilħaqq, bħal ma jien mċaħħad mill-ulied, jien mċaħħad mill-ulied. Iżda l-irġiel ħadu dawn id-doni u l-fidda doppja f'idejhom, u lil Benjamin, u qamu u niżlu lejn l-Eġittu, u waqfu quddiem Ġużeppi. Ra Ġużeppi lilhom, u lil Benjamín ħuh mill-istess omm, u qal lil dak li kien fuq id-dar tiegħu: Daħħal l-irġiel fid-dar, u oqtol sagrifiċċji, u ipprepara, għax l-irġiel se jieklu miegħi l-ħobż fin-nofsinhar. Għamel ir-raġel kif qal Ġużepp, u daħħal l-irġiel fid-dar ta Ġużepp. Meta raw ir-rġiel li ġew immexxija fid-dar ta Ġużepp, qalu, Minħabba l-fidda li ġiet irritornata fil-boroż tagħna fil-bidu, aħna qed nitmexxew ġewwa, biex jakkużawna b'mod falz u jattakkawna, biex jieħduna bħala lsiera, u l-ħmir tagħna. Wara li ressqu lejn ir-raġel li fuq id-dar ta Ġużepp, kellmu lilu fil-bieb tad-dar, u qalu, Neħtieġu, sinjur; niżilna fil-bidu biex nixtru ikel. Sar iżda meta ġejna biex noqogħdu, u ftiħna l-boroż tagħna, u dan il-fidda ta kull wieħed kien fil-borża tiegħu, il-fidda tagħna bl-istess piż ġibnaha lura issa f'idejna. U fidda oħra ġborna magħna, biex nixtru ikel. Ma nafux min qiegħed il-fidda fil-boroż tagħna. Qal lilhom: Grazzjuż lilkom, la tibżgħux. Alla tagħkom, u Alla tal-missirijiet tagħkom, ta lilkom teżori fil-boroż tagħkom, u l-fidda tagħkom stmata rċevejt. U ħareġ lejhom lil Simeon. U ġab ilma biex jaħsel is-saqajn tagħhom, u ta l-għalf lill-ħmir tagħhom. Ipprepparaw iżda r-rigali sakemm ma jiġix Joseph nofsinhar, għax semgħu li hemm kien se jiekol. Daħal Ġużeppi ġo d-dar, u ġabulu r-rigali li kellhom f'idejhom, u adorawh b'wiċċhom fuq l-art. Staqsa iżda lilhom: Kif intom? U qal lilhom, Jekk hu tajjeb is-saħħa missierkom ix-xih, li semmejtu? Għadu jgħix? U qalu,

Tajjeb hu binek, missier tagħna, għadu ħaj. U qal, Imbierek dak il-bniedem minn Alla; u wara li tħenew adorawh lilu. Wara li ħares il fuq bl-għajnejn tiegħu, Ġużeppi ra lil Benjaminu l-ħu tiegħu ta l-istess omm; u qal, dan huwa l-ħu tagħkom iż-żgħir, li intom qaltu lili li tġibu? U qal, Alla jkollha ħniena fuqek, wild. Iżda Ġużepp kien imħasseb, għax ġewwieni tiegħu kienu jintlew fuq ħuh, u kien qed ifittex jibki. Daħal fil-kamra, u beka hemm. U wara li ħasel wiċċu, ħareġ u kkontrolla lilu nnifsu, u qal, Poġġu l-ħobż. U qagħdu quddiemu waħdu, u lilhom skont ruħhom, u lill-Eġizzjani li kienu jieklu miegħu skont ruħhom, għax ma setgħux l-Eġizzjani jieklu flimkien mal-Lhud ħobż, għax dan huwa abominazzjoni għall-Eġizzjani. Qagħdu quddiem tiegħu, l-ewwel imwieled skont il-privileġġi tiegħu, u l-iżgħar skont iż-żgħożija tiegħu, u n-nies kienu mistagħġbin, kull wieħed lejn ħuh. Ħadu porzjon minnu lejn ruħhom, iżda l-porzjon ta Benjamin kien immagnifikat ħames darbiet aktar mill-porzjonijiet ta kulħadd oħrajn, u xorbu u kienu msakkra miegħu.

44

U ordna Ġużeppi lil dak li kien fuq id-dar tiegħu, u qallu: Imla l-boroż tal-irġiel bl-ikel, kemm jistgħu jerfgħu, u poġġi l-fidda ta kull wieħed fuq il-ħalq tal-borża tiegħu. U l-kikkra tiegħi tal-fidda ħutha fil-borża taż-żgħir, u l-prezz tal-qamħ tiegħu. Sar però skont il-kelma ta Ġużeppi, kif qal. Il-filgħodu sebħ, u n-nies intbagħtu, huma u l-ħmir tagħhom. Wara li ħarġu mill-belt, ma

kinux bagħdu wisq, u Ġużeppi qal lil dak li kien fuq daru: Qum u segwihom wara l-irġiel, u meta tilħaqhom għidilhom: Għaliex ħlastulna l-ħażin minflok it-tajjeb? Għaliex seraqtu l-kikkra tal-fidda tiegħi? Mhux dan huwa, li fih jixrob is-sid tiegħi? Hu stess però bid-divinazzjoni jiddivina fih. Tlestajtu ħwejjeġ ħżiena li għamiltu. Wara li sabuhom, qal lilhom skont dawn il-kliem. Iżda qalu lilu, Għaliex jitkellim is-sid b'dawn il-kliem? Ma jistax isir lit-tfal tiegħek li jagħmlu skont il-kelma din. Jekk il-fidda li sibu fil-boroż tagħna rritornawha lilek minn art Kanaan, kif nistgħu nisirqu mid-dar tas-sid tiegħek fidda jew deheb? Ma min issib il-kikkra tat-tfal tiegħek, ħallu jmut; u aħna wkoll inkunu l-qaddejja tas-sid tagħna. U qal, U issa, kif intom tgħidu, hekk se jkun: ma min jinstab il-kikkra, se jkun il-qaddej tiegħi, u intom se tkunu nodfa. U ħaffru, u niżżlu kull wieħed il-boroż tiegħu fuq l-art, u fetħu kull wieħed il-boroż tiegħu. Fittex imma mill-anzjan li beda, sakemm wasal għaż-żgħażagħ. U sab il-kikkra fil-borża ta Benjamín. U qasmu l-ilbies tagħhom, u kull wieħed poġġa l-boroż tiegħu fuq il-ħmar tiegħu, u rritornaw lejn il-belt. Daħal Juda u ħutu għand Ġużeppi li kien għadu hemm, u waqgħu quddiemu mal-art. Qal lilhom Ġużepp, X'inhi l-ħaġa din li għamiltu? Ma tafux li bid-divinazzjoni jiddivina l-bniedem, bħal jien? Qal Ġuda, X'se nwieġbu lill-sid, jew x'se ngħidu, jew kif se niġu ġġustifikati? Alla però sab l-inġustizzja tal-ulied tiegħek; ara aħna qaddejja tas-sid tagħna, kemm aħna, kif ukoll dak li miegħu nstabet it-tazza. Qal Ġużepp, mhux għalija jsir li nagħmel dan il-ħaġa; ir-raġel li miegħu nstabet it-tazza, hu jkun il-qaddej tiegħi; intom imma itilgħu b'sliem lejn missierkom. Wara li resaq lejh Ġuda qal, Nitlob, sidi; ħalli l-iben tiegħek

jitkellem kelma quddiemek, u la tkunx irrabjat mal-iben tiegħek, għax int int ma Fargħun. Sinjur, int staqsejt lit-tfal tiegħek u għedtilhom jekk għandkom missier jew ħu. U għedna lis-sid, għandna missier anzjan, u tifel ta xjuħija iżgħar tiegħu, u ħuh miet, huwa biss waħdu baqa lil ommu, u l-missier ħabbu. Int għedt lil uliedek, ġibuh għandi, u nieħu ħsieb tiegħu. U qalnielu lis-sid, it-tifel ma jkunx jista jħalli lil missieru; iżda jekk iħalli lil missieru, se jmut. Int qalitilna lil uliedek, jekk ma jiġix ħukom iż-żgħir magħkom, ma tergħux taraw wiċċi. Ġara meta tlajniena lejn it-tifel tiegħek missier tagħna, rrapportajna lilu l-kliem tas-sid tagħna. Qal imma missierna, Morru mill-ġdid u xtru lilna ftit ikel. Aħna iżda qalna: Mhux se nkunu kapaċi niżlu, iżda jekk il-ħu tagħna ż-żgħir niżel magħna, se niżlu, għax mhux se nkunu kapaċi nara l-wiċċ tal-bniedem jekk il-ħu tagħna ż-żgħir ma jkunx magħna. Qal iżda l-iben tiegħek missier tagħna lina, intom tafu li tnejn weldet lili l-mara, u ħareġ il-wieħed minni, u intom qaltu li mitmugħ mill-bhejjem sar, u ma rajtux sa issa. Jekk għalhekk tieħdu wkoll dan minn quddiem wiċċi, u jiġrillu xi dgħjufija fit-triq, intom tniżżlu l-xjuħija tiegħi bl-uġigħ fl-infern. Issa għalhekk jekk jien nidħol għand it-tifel tiegħek, missier tagħna, u t-tifel ma jkunx magħna, u r-ruħ tiegħu ddendel mir-ruħ ta dan, u se jkun meta jara lilu li t-tifel mhux magħna, se jmut, u l-ulied tiegħek se jniżżlu x-xjuħija tat-tifel tiegħek, missier tagħna, bid-diqa għall-Hades. Għax ibnek minn ħdejn il-missier irċieva t-tifel, u qal, jekk ma nġibx lilu lejk, u nqiegħed lilu quddiemek, inkun dnibni lejn il-missier l-ijiem kollha. Issa mela nibqa miegħek tifel minflok it-tifel, qaddej tas-sid; iżda t-tifel jitla mal-aħwa tiegħu. Kif se nitla lejn il-missier, meta t-tifel

ma jkunx magħna? Sabiex ma narix il-ħżuniet, li se jsibu lil missieri.

45

U ma setax Ġużeppi jissaporti lil dawk kollha li kienu wieqfa ħdejh, iżda qal: Ibgħatu lil kulħadd il bogħod minni. U ma kien hemm ħadd mal-Ġużeppi meta hu għarraf ruħu lil ħutu. U ħalla leħen wara biki, semgħu iżda l-Eġizzjani kollha, u sar mismugħ fid-dar ta Fargħun. Qal Ġużeppi lil ħutu, Jiena jien Ġużeppi; għadu missieri jgħix? U l-aħwa ma setgħux iwieġbu lilu; għax kienu mħawdin. Qal iżda Ġużeppi lil ħutu: Ersqu lejn lili, u ersqu, u qal: Jien Ġużeppi ħukom, li biegħtu għal Eġittu. Issa mela la tkunu mwerwra, u lanqas iebes ma għandu jidher lilkom, li biegħtu lili hawn, għax għall-ħajja bagħatni Alla qabilkom. Dan għax it-tieni sena tal-ġuħ fuq l-art, u għad fadal ħames snin, li fihom ma jkunx hemm ħart, u lanqas ħsad; Għax Alla bagħatni qabilkom, biex jibqa tagħkom fdal fuq l-art, u biex irabbilek preservation kbira. Issa għalhekk mhux intom li bgħattuni hawn, imma Alla, u għamlni bħala missier ta Fargħun, u sid ta daru kollha, u ħakkiem ta l-art kollha ta l-Eġittu. Wara li ħafrtu, mela telgħu lejn missieri, u għidulu, dawn il-ħwejjeġ jgħid ibnek Ġużeppi: Alla għamlni sid tal-art kollha tal-Eġittu; niżel mela għandi, u la tibqax; U se toqgħod fl-art ta Goshen tal-Arabja; u se tkun qrib tiegħi int, u l-ulied tiegħek, u l-ulied tal-ulied tiegħek, in-nagħaġ tiegħek, u l-baqar tiegħek, u dak kollu li għandek. U se nnutrixxi inti hemm, għax għad hemm ħames

snin oħra ta ġuħ, sabiex ma tkunx meqrud inti, u l-ulied tiegħek, u l-proprjetajiet kollha tiegħek. Ara, l-għajnejn tagħkom jaraw, u l-għajnejn ta Benjamin ħija, li l-ħalq tiegħi huwa li qed jitkellem magħkom. Irrappurtaw għalhekk lil missieri l-glorja kollha tiegħi li hemm fl-Eġittu, u dak kollu li rajtom, u ħaffru u niżżlu lil missieri hawnhekk. U waqqa fuq l-għonq ta Benjamin ħuh, beka fuqu, u Benjamin beka fuq l-għonqu. U wara li bewwes lil ħutu kollha, beka fuqhom, u wara dan tkellmu ħutu miegħu. U kien mismu ħafna l-vuċi fid-dar ta Faragħun, jgħidu: Ġew l-aħwa ta Ġużeppi. U feriħ Faragħun u s-servizz tiegħu. Qal Fargħun lil Ġużeppi, Qal lill-aħwa tiegħek, dan agħmlu: imlew is-sokok tagħkom u morru lejn art Kanaan. U wara li tkunu ħadu lil missierkom u l-proprjetajiet tagħkom, ejjew għandi, u nagħtikom minn kollha l-affarijiet tajbin ta l-Eġittu, u tieklu l-muħħ tal-art. Int u ordna dawn: ħudu lilhom karri mill-art ta l-Eġittu għat-tfal tagħkom u għan-nisa tagħkom; u wara li tieħdu missierkom ejjew. U ma tiffrankawx l-għajnejn fuq il-possessjonijiet tagħkom, għax il-ħwejjeġ kollha tajbin ta l-Eġittu se jkunu tagħkom. Għamlu hekk il-ulied ta Iżrael; u ta Ġużeppi lilhom karri skond dak li kien ingħad minn Fargħun is-sultan; u ta lilhom provvisti għat-triq; U lil kulħadd ta żewġ ilbiesi; iżda lil Benjamín ta tliet mija ta deheb, u ħames ilbiesi li jinbidlu. U lil missieru bagħat skont l-istess, u għaxar ħmir li kienu jġorru mill-affarijiet tajbin kollha ta l-Eġittu, u għaxar bagħal li kienu jġorru ħobż lil missieru għall-vjaġġ. Bagħat il barra lil ħutu, u marru, u qal lilhom: La tirrabjawx fit-triq. U telgħu minn Eġittu, u ġew fl-art ta Kanaan lejn Ġakobb, il-missier tagħhom. U rrapportaw lilu u qalulu li ibnu Ġużeppi kien ħaj, u li hu kien

qed imexxi l-art kollha tal-Eġittu, u Ġakobb ġie mistagħġeb fil-moħħ tiegħu, għax ma emminx lilhom. Kellmuh dwar kollox li kien qal Ġużepp lilhom. Meta ra l-karri, li bagħat Ġużepp biex jieħu lilu, inġedded l-ispirtu ta Ġakobb missierhom. Qal iżda Israel: Kbir għalija dan, jekk għadu Joseph ibni jgħix. Se mmur nara lilu qabel mmut.

46

Wara li tluq, Iżrael hu stess u l-kollox tiegħu wasal fil-Bir tas-Sebgħa, u offra sagrifiċċju lil Alla ta missieru Iżakk. Qal Alla lil Israel f'viżjoni tal-lejl: Ġakobb, Ġakobb. U hu qal: X'inhu? U jgħid lilu, Jiena l-Alla tal-missirijiet tiegħek, la tibżax tinżel fl-Eġittu, għax se nagħmlek nazzjon kbir hemm. U jien se ninżel miegħek lejn l-Eġittu, u jien se ntella lilek sa l-aħħar, u Ġużeppi se jpoġġi idejh fuq għajnejk. Qam Ġakobb mill-Bir tal-Ġurament, u l-ulied ta Iżrael ħadu lil missierhom, il-bagalji u n-nisa tagħhom fuq il-karri li bagħat Ġużepp biex jerfgħuh. U ħadu l-proprjetajiet tagħhom u kull il-possessi li kienu kisbu mill-art ta Kanaan, u daħlu f'Eġittu, Ġakobb u d-dixxendenza kollha tiegħu miegħu. Ulied, u ulied tal-ulied tiegħu miegħu; bniet, u bniet tal-bniet tiegħu; u kull iż-żerriegħa tiegħu mexa lejn l-Eġittu. Dawn iżda l-ismijiet tal-ulied ta Iżrael li daħlu lejn l-Eġittu flimkien ma Ġakobb il-missier tagħhom. Ġakobb u l-ulied tiegħu; l-ewwel imwieled ta Ġakobb, Ruben. Ulied Reuben però kienu Enoch, u Pallu, Hezron, u Charmi. Ulied Simeon però kienu Jemuel, u Jamin, u Ehud, u Jachin, u Zohar, u Saul iben il-Kanaanita. Ulied

Levi: Gershon, Kath u Merari. Ulied Ġuda kienu Er, u Onan, u Xilom, u Fares, u Żara, iżda Er u Onan mietu fl-art ta Kanaan, u l-ulied ta Fares kienu Eżron u Jemwel. Ulied Issachar però kienu Tola, u Phua, u Hashum, u Shimron. Ulied Żabulon: Sered, Allon u Akoeл. Dawn huma l-ulied ta Leah, li hi weldet lil Ġakobb f'Mesopotamja ta Sirja, u Dinah il-bint tiegħu; kollha l-erwieħ, ulied u bniet, kienu tlieta u tletin. L-ulied ta Gad però: Saphon, u Angis, u Sannis, u Thasoban, u Aedeis, u Aroedeis, u Areeleis. Il-ulied ta Asher: Iemna, Iessoua, u Ieul, u Beria, u Sara oħthom. Il-ulied ta Berija kienu Ċobor u Melkiil. Dawn huma l-ulied ta Zilpah, li Laban ta lil Leah bint tiegħu, u hi weldet dawn lil Jacob, sittax-il ruħ. L-ulied ta Rachel, il-mara ta Ġakobb, kienu Ġużepp u Benjamín. Saru l-wlied ta Ġużeppi fl-art ta l-Eġittu, li lilu weldet Aseneth bint Potiphera saċerdot ta Heliopolis, lil Manasseh, u lil Ephraim. Saru l-wlied ta Manasseh, li lilu weldet il-konkubina s-Sirjana, lil Machir. Machir ġenera lil Gilead. Il-wlied ta Ephraim ħu Manasseh, Suthelah, u Tahan. Il-wlied ta Suthelah, Edom. Ulied ta Benjamin, Bala u Bochor, u Ashbel. Kienu wlied ta Bala, Gera, u Noeman, u Anchis, u Rosh, u Mamphim; u Gera ġab lil Arad. Dawn huma l-ulied ta Rachel, li hi weldet lil Jacob; l-erwieħ kollha kienu tmintax. Il-ulied ta Dan: Asom. U l-ulied ta Naftali: Asiel, u Guni, u Issar, u Sollem. Dawn huma l-ulied ta Ballas, li Laban ta lil Rachel bintu, li weldet dawn lil Ġakobb, il-persuni kollha sebgħa. Ir-ruħiet kollha li daħlu ma Ġakobb f'Eġittu, dawk li ħarġu mill-koxox tiegħu, mingħajr in-nisa tal-ulied ta Ġakobb, ir-ruħiet kollha, sitta u sittin; u l-ulied ta Ġużepp li twieldu lilu f'art Eġittu, disa ruħiet. L-erwieħ kollha tad-dar ta Ġakobb, li daħlu ma Ġakobb f'Eġittu,

kienu ħamsa u sebgħin ruħ. Lil Lhuda bagħat qablu lejn Ġużeppi, biex jiltaqa miegħu lejn il-belt tal-Eroj, fl-art ta Ramessu. Wara li bagħlaq Ġużeppi l-karrozzi tiegħu, tela biex jiltaqa ma Iżrael missieru, lejn il-belt tal-Eroj, u meta deher quddiemu waqa fuq għonqu u beka b'biki kbir. U qal Iżrael lil Ġużepp, Se mmut issa, peress li rajt wiċċek, għax int għadek ħaj. Qal Ġużeppi lill-ħuti tiegħu, Meta nitla se niddikjara lill-Fargħun, u se ngħidlu, Il-ħuti tiegħi u d-dar ta missieri, li kienu fl-art ta Kanaan, ġew għandi. L-irġiel huma ragħajja, għax kienu jrabbu l-bhejjem, u ġabu l-bhejjem, u l-baqar, u kollha tagħhom. Jekk għalhekk Fargħun isejjaħlkom u jgħidilkom, X'inhu x-xogħol tagħkom? Tgħidu, irġiel li jżommu l-bhejjem aħna l-ulied tiegħek minn meta konna tfal sa issa, kemm aħna u kemm il-missirijiet tagħna; sabiex toqogħdu fl-art ta Gożen tal-Arabja; għax kull ragħaj tan-nagħaġ huwa abominazzjoni għall-Eġizzjani.

47

Wara li wasal, Ġużeppi rrapporta lill-Faraon u qallu: Missieri u ħuti, bl-annimali, il-baqar tagħhom, u dak kollu li għandhom, ġew mill-art ta Kanaan, u ara huma f'art Gożen. Minn fost aħwa tiegħu ħa ħamsa irġiel, u waqqafhom quddiem il-Faraġun. U qal Fargħun lill-ħuti ta Ġużeppi, X'inhu x-xogħol tagħkom? U qalu lil Fargħun: Raġġiela tan-nagħaġ huma l-qaddejja tiegħek, kemm aħna u kif ukoll il-missirijiet tagħna. Qalu lil Fargħun, biex ngħixu bħala barranin fl-art ġejna, għax m'hemmx mergħa għall-bhejjem tal-ulied tiegħek, għax qawwi l-ġuħ fl-art ta

Kanaan; issa mela ngħixu fl-art ta Gożen. Qal Fargħun lil Ġużeppi, Ħallihom joqogħdu fl-art ta Gosen; u jekk taf li hemm fihom irġiel qawwija, ħallihom ikunu mexxejja tal-annimali tiegħi. Ġew u għal Eġittu lejn Ġużeppi Ġakobb, u l-ulied tiegħu; u sama Fargħun ir-re ta Eġittu. U qal Faraġun lil Ġużeppi, jgħid: Missierek u ħutek ġew għandek. Ara, l-art ta l-Eġittu quddiemek hi; fl-aħjar art stabbilixxi lil missierek u lil ħutek. Daħħal Ġużepp lil Ġakobb missieru, u waqqfu quddiemu Fargħun, u Ġakobb bierek lil Fargħun. Qal Fargħun lil Ġakobb: Kemm snin ta ħajtek? U qal Ġakobb lill-Fargħun: Il-ġranet tas-snin tal-ħajja tiegħi, li fihom jien nisken bħala barrani, huma mitt u tletin sena. Ftit u ħżiena saru l-ġranet tas-snin tal-ħajja tiegħi, u ma waslu għall-ġranet tas-snin tal-ħajja tal-missirijiet tiegħi, dawk il-ġranet li fihom huma skenu bħala barranin. U wara li bierek Ġakobb lil Fargħun, ħareġ minn quddiemu. U Ġużeppi stabbilixxa lil missieru u lil ħutu, u tahom pussess fl-art ta l-Eġittu, fl-aħjar art, fl-art ta Ramessu, kif ordna Faragħun. U Ġużeppi kien ikejjel il-qamħ lil missieru, u lil ħutu, u lil kull dar ta missieru, il-qamħ skont il-ġisem. Qamħ iżda ma kienx fl-art kollha, għax il-ġuħ kien prevala ħafna, u l-art tal-Eġittu u l-art ta Kanaan fallu minħabba l-ġuħ. Ġabar iżda Ġużepp il-fidda kollha li nstabet fl-art tal-Eġittu u fl-art ta Kanaan, tal-qamħ li kienu jixtru, u kien ikejjel lilhom, u daħħal Ġużepp il-fidda kollha fid-dar ta Fargħun. U spiċċat il-fidda kollha mill-art tal-Eġittu u mill-art ta Kanaan; u ġew l-Eġizzjani kollha għand Ġużeppi, u qalu, agħtina ħobż, u għaliex mmutu quddiemek? Għax il-fidda tagħna spiċċat. Ġużeppi qalilhom: Ġibu l-bhejjem tagħkom, u nagħtikom ħobż minflok il-bhejjem tagħkom, jekk spiċċat il-

fidda tagħkom. Ġabu iżda l-bhejjem tagħhom lejn Ġużeppi, u Ġużeppi ta lhom ħobż minflok iż-żwiemel, u minflok in-nagħaġ, u minflok il-baqar, u minflok il-ħmir, u rabbiehom bil-ħobż minflok il-bhejjem kollha tagħhom f'dik is-sena. Ħarġet iżda dik is-sena, u ġew lejh fis-sena t-tieni, u qalulu, le qatt ninqerdu minn quddiemm sid tagħna? Jekk għax spiċċat il-fidda tagħna, u l-proprjetajiet u l-bhejjem lejk int is-sid, u ma baqax lilna quddiem is-sid tagħna, imma biss il-ġisem tagħna stess u l-art tagħna, sabiex mhux nimmutu quddiemek, u l-art issir deżerta, ixtrina aħna u l-art tagħna minflok il-ħobż, u nkunu aħna u l-art tagħna lsiera lil Fargħun; agħti żerriegħa, sabiex inżergħu, u ngħixu u ma nmutux, u l-art ma ssirx deżerta. U Ġużeppi akkwista l-art kollha tal-Eġizzjani għal Faraġun, għax l-Eġizzjani biegħu l-art tagħhom lil Faraġun, peress li l-ġuħ kien prevala fuqhom, u l-art saret ta Faraġun. U l-poplu sservah lilu f'ulied, mill-estremi tal-konfini ta l-Eġittu sa l-estremi, minbarra l-art tal-qassisin biss; ma akkwistahiex din Ġużepp; għax b'rigal ta Fargħun rigal lill-qassisin, u kienu jieklu r-rigal li ta lhom Fargħun; għalhekk ma biegħux l-art tagħhom. Qal Ġużeppi lill-Eġizzjani kollha: Ara, ħadt lilkom u l-art tagħkom illum għall-Fargħun. Ħudu żerriegħa għalikom u żirgħu l-art. U l-prodott tagħha se jkun, u intom se tagħtu l-ħames parti lil Faragħun, iżda l-erba partijiet se jkunu għalikom intom infuskom bħala żerriegħa għall-art, u bħala ikel għalikom, u għal kulħadd dawk li jkunu fid-djar tagħkom. U qalu, salvajt lilna; sibu grazzja quddiem is-sid tagħna, u aħna nkunu qaddejja ta Fargħun. U Ġużeppi poġġa lilhom kmand sa llum il-ġurnata fuq l-art ta l-Eġittu, li jibagħtu lil Fargħun, ħlief l-art tal-qassisin biss, li ma

kinitx ta Fargħun. Dwella iżda Israel f'art l-Eġittu, fuq l-art ta Goshen, u wertaw fuqha, u kibru u mmultiplikaw ħafna. Għex Ġakobb fl-art ta l-Eġittu sbatax-il sena, u l-jiem ta Ġakobb, snin tal-ħajja tiegħu, kienu mija u sebgħa u erbgħin sena. Waslu qrib il-jiem ta Iżrael biex imut; u sejjaħ lil ibnu Ġużeppi, u qallu, jekk sibt grazzja quddiemek, poġġi idek taħt il-koxxa tiegħi, u tagħmel fuqi ħniena, u verità, biex ma tidfinnix fl-Eġittu; Imma nirqad ma missirijieti; u ħudni mill-Eġittu, u tidfinnni fil-qabar tagħhom; u hu qal, jiena nagħmel skont il-kelma tiegħek. Qal iżda, Oħlof lili, u ħalaf lilu, u waqqa Iżrael fuq it-tarf tal-lasta tiegħu.

48

Ġara li wara dawn il-kliem, ġie rrappurtat lil Ġużepp li missieru kien marid, u wara li ħa t-tnejn uliedu, Manasse u Efrajm, ġie lejn Ġakobb. Kien irrappurtat lil Ġakobb, u qalulu: Ara, ibnek Ġużeppi ġej lejk. U Iżrael saħħaħ ruħu u qagħad fuq is-sodda. U qal Ġakobb lil Ġużepp, Alla tiegħi deher lili f'Luz f'art Kanaan, u bierki lili, u qal lili, ara jiena se nkabbar lilek, u se nimmultiplika lilek, u se nagħmlek fi ġbir ta nazzjonijiet, u se nagħtik din l-art, u liz-żerriegħa tiegħek warajk, għal pussess etern. Issa għalhekk, it-tnejn ulied tiegħek li twieldu lilek fl-art tal-Eġittu qabel ma ġejt jiena ħdejk fl-Eġittu, huma tiegħi. Efrajim u Manasse, bħal Ruben u Xmun, se jkunu tiegħi. In-nisel li jekk int tnissel wara dawn, se jkunu fuq l-isem tal-ħuti tagħhom u se jkunu msejħa fuq il-wirt ta dawk. Jien iżda meta

kont ġej minn Mesopotamja ta Sirja, mietet Rachel ommok f'art Kanaan, meta kont qrib l-ippodromo Chabratha tal-art, biex niġi Ephrathah, u dfint lilha fit-triq tal-ippodromo, din hi Betlehem. Ra iżda Israel il-ulied ta Ġużepp u qal, Min huma dawn għalik? Qal Ġużeppi lil missieru: Ulied tiegħi huma, li ta lili Alla hawnhekk. U qal Ġakobb, Ġibhom qrib lili, biex niberikhom. L-għajnejn ta Iżrael iżda kienu mdaqqsa mill-età qadima, u ma kienx kapaċi jara, u resaqhom lejh, u bieshom, u ħadanhom. U qal Iżrael lil Ġużeppi, Ara, mill-wiċċ tiegħek ma ġejtx ipprivat, u ara, wera lili Alla wkoll iż-żerriegħa tiegħek. U Ġużeppi ħariġhom minn fuq irkopptejh, u adorawh b'wiċċhom fuq l-art. Wara li ħa Ġużeppi t-tnejn ulied tiegħu, lil Efrajim fil-lemin tiegħu, fuq ix-xellug ta Iżrael, u lil Manasse fuq ix-xellug tiegħu, fuq il-lemin ta Iżrael, qerrabhom lejh. Wettaq ħiereġ, imma Israel poġġa l-id il-lemin fuq ir-ras ta Efraim, dan imma kien l-iżgħar, u x-xellug fuq ir-ras ta Manasse, u qasam l-idejn. U bierek lilhom, u qal, Alla, li l-missirijiet tiegħi kienu jogħġbuh quddiemu, Abraham u Iżakk, Alla li rabbiini minn żgħożiti sa llum, il-Messaġġier li salvani mill-ħażen kollu, ibierek lit-tfal dawn; u jissejjaħ fihom ismi, u l-isem tal-missirijiet tiegħi Abraham u Iżakk; u jiżdiedu f'numru kbir fuq l-art. Ra Ġużeppi li poġġa missieru idu l-leminija fuq ras Efrajm, u dan deher tqil għalih, u ħa Ġużeppi id missieru biex ineħħiha minn ras Efrajm fuq ras Manasse. Qal iżda Ġużeppi lil missieru: Mhux hekk, missier, għax dan huwa l-bukri. Poġġi idek il-leminija fuq rasu. U ma riedx, imma qal: Naf, ibni, naf. Dan se jsir poplu u dan se jkun esaltat, imma ħuh iż-żgħir se jkun akbar minnu, u ż-żerriegħa tiegħu se tkun moltitudni ta nazzjonijiet. U bierek

lilhom f'dak il-jum, u qal: Fikom se jkun imbierek Iżrael, u jgħidu: Jagħmlek Alla bħal Efrajm u bħal Manasse. U poġġa lil Efrajm qabel Manasse. Qal imma Israel lil Joseph: Ara, jien qiegħed immut, u Alla se jkun magħkom, u se jdawwarkom lura lejn l-art tal-missirijiet tagħkom. Jien iżda nagħtik Sikem eċċezzjonali aktar mill-aħwa tiegħek, li ħadt minn id l-Amoriti bix-xabla tiegħi u l-qaws.

49

Sejjaħ iżda Ġakobb lil uliedu, u qalilhom: Inġabru, sabiex inħabbru lilkom x se jseħħ lilkom fl-aħħar tal-ġranet. Inġabru u isimgħu tiegħi, ulied Ġakobb, isimgħu Iżrael, isimgħu lil missierkom. Reuben, l-ewwel imwieled tiegħi, int il-qawwa tiegħi u l-bidu tat-tfal tiegħi, iebes biex jinġarr u iebes ostinata. Ġibt ruħek b'arroganza bħal ilma, la tgħli. Tlajt għax fuq is-sodda tal-missier tiegħek, imbagħad niġġist is-sodda fejn tlajt. Simeon u Levi ħuti lestew inġustizzja ta tneħħija tagħhom; Fil-kunsill tagħhom ma tiġix ir-ruħ tiegħi, u fuq il-kostituzzjoni tagħhom ma jitgħarrqux il-fwied tiegħi; għax fl-għadab tagħhom qatlu irġiel, u fix-xewqa tagħhom qatgħu l-ġenbejn ta tawru. Misħuta l-għadab tagħhom, għax ostinati, u l-korla tagħhom, għax inqasset, se nqassimhom fi Ġakobb, u se nxerridhom fi Iżrael. Judah, faħħruk l-aħwa tiegħek, l-idejn tiegħek fuq dahar l-għedewwa tiegħek, u jibżgħulek l-ulied ta missierek. Ċubu ta lejn Ġuda, minn żerriegħa, ibni, tlajt; wara li weqajt lura rqadt bħal lejn u bħal ċubu - min se jqajmu? Ma jonqosx mexxej minn

Ġuda, u mexxej mill-ġenbejn tiegħu, sakemm jiġu l-affarijiet riżervati għalih, u hu l-istennija tal-ġnus. Jorboт mal-għeneb il-felu tiegħu, u mal-laqxa tal-għeneb il-felu tal-ħmar tiegħu, se jaħsel fil-inbid il-libsa tiegħu, u fid-demm tal-għeneb il-kisja tiegħu. Għajnejh jibrillaw aktar mill-inbid, u snienu bojod aktar mill-ħalib. Zebulun se joqgħod fil-kosta u hu se jkun ħdejn port ta vapuri, u se jestendi sa Sidon. Issachar xtaq il-ħaġa t-tajba, waqt li kien mistrieħ bejn il-porzjonijiet. U ra l-mistrieħ li kien sabiħ, u l-art li kienet fertili, poġġa l-ispalla tiegħu biex jaħdem, u sar raġel bidwi. Dan se jiġġudika l-poplu tiegħu, bħal kull tribù waħda f'Iżrael. U ħa jkun Dan serp fuq triq, bilqiegħda fuq mogħdija, jigdem il-għakeb ta żiemel; u se jaqa il-kavallier lura, jistenna s-salvazzjoni tal-Mulej. Gad, truppijiet ta rejd se jattakkawh, iżda hu stess se jattakkahom minn wara. Asher, il-ħobż tiegħu huwa għani, u hu se jagħti lussu lill-ħakkiema. Naphtali tronk mifrud, li jagħti sabiħ fil-frott. Iben miżdied Ġużepp, iben miżdied tiegħi maħsud, ibni l-iżgħar, irritorna lejja. Lejn liema jiddliberaw insultaw, u żammew rancur kontrih is-sidien tal-vleġeġ. U nkisru bil-qawwa l-arki tagħhom, u nħellu n-nervi tad-driegħ ta idejhom, permezz ta id il-ħakkiem ta Ġakobb, minn hemm il-qawwi ta Iżrael minn Alla tal-missier tiegħek. U għenek Alla tiegħi, u bierek lilek barka tas-sema minn fuq, u barka tal-art li għandha kollox, minħabba barka tas-sider u l-ġuf, barka ta missierek u ommok; għelbet fuq il-barka tal-muntanji permanenti, u fuq il-barkiet tal-għoljiet eterni; ikunu fuq ras Ġużepp, u fuq il-quċċata ta dawk li mexa minn ħutu. Benjamin lupu rapaci, filgħodu se jiekol għad, u fil-għaxija jagħti l-ikel. Dawn kollha huma t-tnax-il iben ta Ġakobb, u dan hu dak li

kellem lilhom missierhom, u berikhom; lil kull wieħed skont il-barka tiegħu berikhom. U qalilhom, Jiena qed niġi miżjud mal-poplu tiegħi; idfnuni ma missirijiet tiegħi fl-għar, li hu fl-għalqa ta Efron il-Ħittit, fl-għar id-doppju, li quddiem Mamre, fl-art ta Kanaan, li Abramu xtara l-għar minn Efron il-Ħittit bħala proprjetà ta qabar. Hemm difnu lil Abraham u lil Sara l-mara tiegħu; hemm difnu lil Iżakk u lil Rebekka l-mara tiegħu; hemm difnu lil Lija; Fil-pussess tal-għalqa u tal-għar li kien fiha, minn ulied Ħet. U waqaf Ġakobb jikkmanda lill-ulied tiegħu, u wara li ġieb riġlejh fuq is-sodda, waqaf, u ngħaqad mal-poplu tiegħu.

50

U waqqa Ġużepp fuq wiċċ missieru, beka fuqu u biesu. U ordna Ġużeppi lill-ulied tiegħu l-imbalsamaturi, biex jimbalsmu lill-missier tiegħu; u l-imbalsamaturi mbalsmu lil Iżrael. U komplew erbgħin jum tiegħu, għax hekk huma magħduda l-jiem tad-difna, u l-Eġittu beka lilu sebgħin jum. Peress għaddew il-jiem tal-luttu, tkellem Ġużeppi mal-ħakkiem ta Fargħun, u qal, jekk sibt grazzja quddiemkom, tkellmu dwari f'widnejn Fargħun, u għidu, missieri ħallafni, u qal, fil-qabar, li ħfart għal rasi f'art Kanaan, hemm tiddifnini; issa mela nitla, nidfen lil missieri, u nerġa lura. U qal Fargħun lil Ġużeppi, itla, idfen lil missierek, kif ħallafek. U tela Ġużeppi biex jidfen lil missieru; u telgħu flimkien miegħu l-ulied kollha ta Fargħun, u l-anzjani tad-dar tiegħu, u l-anzjani kollha tal-art tal-Eġittu, u d-dar kollha ta Ġużeppi, u ħutu, u d-dar kollha paterna tiegħu, u l-qraba tiegħu; u n-nagħaġ, u t-towr

ħallewhom fl-art ta Gosen. U telgħu flimkien miegħu karri u kavallieri, u l-kamp kien kbir ħafna. U waslu fl-arzna ta Atad, li tinsab lil hinn mill-Ġordan, u lamentaw lilu b'lamentazzjoni kbira u qawwija ħafna, u għamel il-luttu għal missieru għal seba jiem. U raw l-abitanti tal-art ta Kanaan il-luttu fuq l-arja tal-qamħ ta Atad, u qalu, Luttu kbir dan huwa tal-Eġizzjani. Minħabba dan sejjaħ l-isem tiegħu, Luttu tal-Eġittu, li huwa lil hinn mill-Ġordan. U għamlu lilu hekk il-ulied tiegħu. U l-ulied tiegħu ħaduh lejn art Kanaan u difnuh fil-għar doppju li Abraham kien akkwista l-għar bħala proprjetà ta qabar minn Efron il-Ħittit, quddiem Mamre. U Ġużeppi reġa lura lejn l-Eġittu, hu u ħutu, u dawk kollha li kienu telgħu miegħu biex jidfnu lil missieru. Wara li raw l-aħwa ta Ġużeppi li miet missierhom, qalu: Forsi Ġużeppi se jżomm il-grudge kontrna u jħallasna għall-ħżiena kollha li wrewna lejh. U meta waslu għand Ġużeppi qalu, missierek ħallef qabel ma miet hu, u qal, hekk għidu lil Ġużeppi: aħfer lilhom l-inġustizzja u d-dnub tagħhom, għax ħażinijiet urew lilek; u issa aċċetta l-inġustizzja tal-qaddejja ta Alla ta missierek; u beka Ġużeppi meta kienu qed jitkellmu huma miegħu. U ġew lejh u qalu: Aħna nafu li aħna qaddejja tiegħek. U qal lilhom Ġużeppi, Tibżgħux, għax jien ta Alla. Intom ippjanajtu kontra tiegħi għall-ħażin, iżda Alla ppjana dwar tiegħi għall-tajjeb, sabiex jiġri bħal illum u jitgħadda poplu kbir. U qal lilhom: Tibżgħux, jien se nżommkom intom u d-djar tagħkom. U faraġhom, u tkellem lejn qalbhom. U għex Ġużeppi fl-Eġittu, hu u l-aħwa tiegħu, u l-familja kollha tal-missier tiegħu, u għex Ġużeppi mitt u għaxar sena. U ra Ġużeppi t-tfal ta Efrajm, sat-tielet ġenerazzjoni; u l-ulied ta Makir bin Manassi twieldu

fuq l-irkopptejn ta Ġużeppi. U qal Ġużeppi lill-ħuti tiegħu: Jien qiegħed inmut, iżda Alla żgur se jżurkum u se jtellgħkom minn din l-art lejn l-art li Alla ħalef lill-missirijiet tagħna Abraham, Iżakk u Għakobb. U Ġużeppi ħallef lill-ulied ta Iżrael, u qalilhom: Meta Alla jiżurkom, ħudu l-għadam tiegħi minn hawn magħkom. U miet Ġużeppi ta mija u għaxar sena, u difnuh, u poġġewh fil-kaxxa fl-Eġittu.

Eżodu

1

Dawn huma l-ismijiet tal-ulied ta Iżrael li daħlu f'Eġittu flimkien ma Ġakobb missierhom, kull wieħed bid-dar kollha tiegħu daħal. Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issachar, Zebulun, Benjamin, Dan, u Naphtali, Gad, u Asher. Ġużeppi kien fl-Eġittu, u l-ilsna kollha minn Ġakobb kienu ħamsa u sebgħin. Miet Ġużepp, u l-ħuti kollha tiegħu, u dik il-ġenerazzjoni kollha. Il-wlied ta Iżrael żdiedu, u kienu mmultiplikati, u saru numerużi, u prevalu ħafna ħafna, u l-art immultiplikathom. Qam iżda sultan ieħor fuq l-Eġittu, li ma kienx jaf lil Ġużeppi. Qal lin-nazzjon tiegħu, Ara, ir-razza tal-ulied ta Iżrael hija moltitudni kbira, u hija aktar qawwija minna. Ejjew għalhekk nagħmlu b'għaqal magħhom, ħalli ma jiżdiedux, u meta jiġrilna gwerra, dawn ukoll jingħaqdu mal-għedewwa, u wara li jagħmlu gwerra kontra tagħna, joħorġu mill-art. U poġġa fuqhom sorveljanti tax-xogħlijiet, sabiex jafliġuhom fix-xogħlijiet. U bnew bliet iffurtifikati għall-Fargħun, Pitom u Rameses u On, li hi Belt tax-Xemx. Iżda kemm-il darba kienu jopprimuhom, daqskemm

aktar kienu jiżdiedu, u kienu jsiru qawwija ħafna ħafna, u l-Eġizzjani kienu jikrhu lill-ulied ta Iżrael. U l-Eġizzjani oppressaw lill-ulied ta Iżrael bil-forza. U kienu jafliġġu ħajjithom fix-xogħlijiet iebsa, fit-tajn u fl-għamil tal-briks, u fl-xogħlijiet kollha li kienu jsiru fl-għelieqi, skont ix-xogħlijiet kollha li bihom kienu jagħmluhom ilhom skjavi bil-forza. U qal ir-re tal-Eġizzjani lill-qwiebel tal-Lhud, waħda minnhom isimha Sipporah, u l-isem tat-tieni Puah: U qal, meta twelldu lin-nisa Lhud, u jkunu qrib li jwieldu, jekk ikun maskil, oqtluh; jekk imma tkun mara, ħalluha ħajja. Beżgħu iżda l-qwiebel lill-Alla, u ma għamlux kif ordna lilhom is-sultan tal-Eġittu, u żammew ħajjin it-tfal irġiel. Sejjaħ iżda s-Sultan ta l-Eġittu lill-qwiebel u qal lilhom: X'inhu dan li għamiltu din il-ħaġa u żżomtu ħajjin it-tfal irġiel? Qalu iżda l-qwiebel lil Faragħun: Mhux bħan-nisa tal-Eġittu l-Ebrej, għax jagħtu t-twelid qabel ma jidħlu lejhom il-qwiebel, u taw it-twelid. Alla għamel tajjeb lill-qwiebel, u l-poplu mmultiplika u sar qawwi ħafna. Peress li l-qwiebel kienu jibżgħu minn Alla, huma għamlu djar għalihom infushom. Ordna iżda Faragħun lil kull il-poplu tiegħu u qal: Kull maskil li jitwieled lill-Lhud, armuh fin-nixgħa, u kull mara, ħalluha ħajja.

2

Kien hemm xi ħadd mit-tribù ta Levi, li ħa waħda mid-bniet ta Levi. U fi ġufha ħadet, u weldet maskil, u meta rawh raffinat, ħbewh għal tliet xhur. Peress ma setgħux jaħbuha aktar, ommha ħadet għaliha basket, u daħnet lil din b'bitumen u pitch, u

tefgħet it-tarbija ġo fiha, u poġġiet lil din fil-marża ħdejn ix-xmara. U kienet qed tosserva oħtu minn bogħod biex tgħarraf x'se jiġri lilu. Niżlet il-bint ta Fargħun biex tgħum fix-xmara, u l-qaddejja tagħha kienu jgħaddu ħdejn ix-xmara. Meta rat il-basket fil-marża, bagħtet il-qaddejja u ħaditha. U meta fetħet tara tifel jibki fil-basket; u l-bint ta Fargħun ħenniet fuqu, u qalet, dan minn it-tfal tal-Lhud. U qalet oħtu lil bint Fargħun, Trid li nsejjaħ lilek mara tredda mill-Lhud, u tredda lilek it-tarbija? U qalet it-tifla ta Fargħun, Mur. U meta waslet, iż-żagħżugħa sejħet lill-omm tat-tifel. Qalet lejha l-bint ta Fargħun, Żomm għalija t-tarbija din, u reddagħha għalija, u jiena nagħtik il-paga. Ħadet il-mara t-tarbija, u reddgħetha. Meta t-tifel ikber, ġabitu lejn il-bint ta Fargħun, u sar lilha fi iben; u semmet l-isem tiegħu Mosè, u qalet, mill-ilma lilu tlajtu. Ġara li f'dawk il-jiem ħafna, meta Mosè kien sar kbir, ħareġ lejn ħutu l-ulied ta Iżrael, u wara li osserva l-għeja tagħhom, ra raġel Eġizzjan jilgħab xi Lhudi, wieħed mill-ħuti tiegħu stess l-ulied ta Iżrael. Wara li ħares madwar hawn u hawn ma ra ħadd, u wara li laqat lill-Eġizzjan, ħbieh fir-ramel. Ħiereġ barra fil-jum it-tieni, jara żewġ irġiel Lhud jitħabtu, u jgħid lil dak li qed jagħmel ħażen: Għaliex int qed tolqot lill-ġar tiegħek? Imma hu qal, Min ħaġġrek mexxej u mħallef fuqna? Mhux trid toqtol lili int, bl-istess mod kif qatilt ilbieraħ lill-Eġizzjan? Biża Mosè, u qal: Jekk hekk evidenti saret din il-kelma. Sema iżda Fargħun il-kelma din, u kien qed ifittex joqtol lil Mosè. Irtirat iżda Mosè minn wiċċ Fargħun, u għex f'art Midjan; meta wasal iżda f'art Midjan, qagħad fuq il-bir. Lill-saċerdot ta Midjan kienu seba bniet, li kienu jirġgħu n-nagħaġ ta missierhom Jetro, u meta waslu kienu jiġbdu l-ilma sakemm

mlaw iċ-ċisternijiet, biex jisqu n-nagħaġ ta missierhom Jetro. Waslu imma l-irgħajja u keċċewhom, imma Mosè qam u salvahom, u niżżel ilma għalihom, u xarrab in-nagħaġ tagħhom. Ġew lejn Raguel, missierħom, u hu qalilhom: Għaliex ħaffieftu biex tiġu llum? Iżda huma qalu, Raġel Eġizzjan salvana mill-rgħajja, u niżżel ilma għalina, u xarrab in-nagħaġ tagħna. U qal lil bnatu: U fejn hu? U għaliex ħallejtu lil dan il-bniedem? Sejħu għalhekk lilu, sabiex jiekol ħobż. Mosè stabbilixxa ruħu mal-bniedem, u dan tah lil Sefora bintu bħala mara. Fil-ġuf u ħadet, il-mara weldet iben, u Mosè semmie l-isem tiegħu Gershom, u qal: Għax foristier jien f'art barranija. Wara dawk il-jiem il-ħafna, miet is-sultan tal-Eġittu, u stennew il-ulied ta Iżrael minħabba x-xogħol, u għajjtu, u telgħet il-għajta tagħhom lejn Alla minħabba x-xogħol. U sema Alla l-ġemgħa tagħhom, u ftakar Alla l-patt tiegħu li għamel ma Abraham, u Isaac, u Jacob. U ra Alla l-ulied ta Iżrael, u sar magħruf lilhom.

3

U Mosè kien jirħa n-nagħaġ ta Ġetro, missier martu, il-qassis ta Midjan, u mexa n-nagħaġ lejn id-deżert, u wasal fil-muntanja ta Ħoreb. Dehru lilu Messaġġier tal-Mulej f'fjamma tan-nar minn ġewwa l-għollieq, u ra li l-għollieq kien qed jieħu n-nar, iżda l-għollieq ma kienx qed jinħaraq. Mosè qal, Wara li għaddejt, se nara din il-viżjoni l-kbira, għaliex il-għollieq mhux qed jinħaraq. Meta ra s-Sid li huwa qed jaqrab biex jara, sejjaħlu s-Sid mill-għollieq u qallu: Mosè, Mosè. U hu qal: X'inhu? U qal, La taqrabx

hawn; ħoll is-sandal minn riġlejk, għax il-post. Il-post li inti wieqaf fih huwa art qaddisa. U qal: Jiena l-Alla ta missierek, Alla ta Abraham, u Alla ta Iżakk, u Alla ta Ġakobb. Mosè dawwar wiċċu, għax kien jibża li ħares direttament lejn Alla. Qal il-Mulej lil Mosè, rajt rajt l-afflizzjoni tal-poplu tiegħi li f'Eġittu, u l-għajta tagħhom smajt minn tal-ħaddiema; għax naf l-uġigħ tagħhom, u niżilt biex neħles lilhom minn id l-Eġizzjani, u biex inħarreġ lilhom minn dik l-art, u biex indaħħal lilhom f'art tajba u kbira, f'art li tiġri ħalib u għasel, fil-post tal-Kananin, u tal-Ħittiti, u tal-Amoriti, u tal-Periżżiti, u tal-Girgaxiti, u tal-Ħivviti, u tal-Ġebusiti. U issa ara, l-għajta tal-ulied ta Iżrael waslet lejja, u jien rajt l-oppressjoni li l-Eġizzjani qed jopprimuhom biha. U issa ejja, se nibgħatek lejn il-Fargħun, sultan tal-Eġittu, u int toħroġ lill-poplu tiegħi, lill-ulied ta Iżrael, minn art l-Eġittu. U qal Mosè lil Alla: Min jien jiena, biex immur għand il-Faragħun, sultan tal-Eġittu, u biex noħroġ lill-ulied ta Iżrael minn art l-Eġittu? Qal Alla lil Mosè, u qallu: Jien se nkun miegħek, u dan ikun is-sinjal lilek li jien nibagħtek: meta toħroġ lill-poplu tiegħi mill-Eġittu, intom se taqdu lil Alla fuq din il-muntanja. U qal Mosè lil Alla: Ara, jiena se noħroġ lejn il-ulied ta Iżrael, u se ngħid lilhom, l-Alla tal-missirijiet tagħna bagħatni lejkom; se jistaqsuni, x'inhu ismu? X'se ngħid lilhom? U qal Alla lil Mosè, jgħid: Jiena huwa Dak Li Huwa. U qal: Hekk tgħid lill-ulied ta Iżrael: Dak Li Huwa bagħatni għandkom. U qal Alla mill-ġdid lil Mosè: Hekk int se tgħid lill-ulied ta Iżrael: il-Mulej, il-Alla tal-missirijiet tagħna, Alla ta Abraham, u Alla ta Iżakk, u Alla ta Ġakobb, bagħatni lejkom. Dan huwa ismi l-etern, u tifkira għal ġenerazzjonijiet lil ġenerazzjonijiet. Wara li ġej, għalhekk iġbor il-kunsill tal-anzjani

tal-ulied ta Iżrael, u int tgħid lilhom: Il-Mulej, l-Alla tal-missirijiet tagħna, deher lili - l-Alla ta Abraham, u l-Alla ta Iżakk, u l-Alla ta Ġakobb - u qal: B'ispezzjoni spezzjonajt lilkom, u dak kollu li ġara lilkom f'Eġittu. U qal: Se nġib il fuq lilkom mill-afflizzjoni tal-Eġizzjani, lejn l-art tal-Kananin, u l-Ħittiti, u l-Amoriti, u l-Perizziti, u l-Ġirgaxiti, u l-Ħiviti, u l-Ġebusiti, lejn art li tiddefaq ħalib u għasel. U se jisimgħu l-vuċi tiegħek, u se tidħol int, u l-kunsill tal-anzjani ta Iżrael, lejn il-Faragħun re tal-Eġittu, u se tgħid lilu: Il-Alla tal-Lhud sejjaħ lilna, se mmorru mela triq ta tlett ijiem ġod-deżert, sabiex nissagrifikaw lil Alla tagħna. Iżda jien naf li s-Sultan Faragħun ta l-Eġittu mhux se jħallikomu tmorru jekk mhux b'id qawwija. U wara li nkun medd l-id, se nlaqqa lill-Eġizzjani fil-għeġubijiet tiegħi kollha li se nagħmel fostom, u wara dan se jibgħatkom il barra. U se nagħti favur lil dan il-poplu quddiem l-Eġizzjani; meta però intom toħorġu, ma tmorrux il barra vojta; Imma mara titlob minn ġara u minn dik li tgħix qribha tagħha oġġetti tal-fidda, u tad-deheb, u ħwejjeġ; u tpoġġu fuq uliedkom, u fuq bnietkom, u tserrqu lill-Eġizzjani.

4

Wieġeb iżda Mosè u qal: Jekk ma jemmnux lili, u lanqas ma jisimgħu l-vuċi tiegħi, għax se jgħidu li ma dehrilekx Alla, x'se ngħid lilhom? Qal lilu s-Sid, X'inhu dan li f'idek? Imma hu qal, bastun. U qal: Armilha fuq l-art. U armaha fuq l-art, u saret serp, u Mosè ħarab minnha. U qal il-Mulej lil Mosè: Imtedd idek u aqbad id-denb. Imtedd mela idu u qabad id-denb, u dan sar

virga f'idu. Sabiex jemmnu lilek, li dehrillek il-Alla tal-missirijiet tagħhom, Alla ta Abraham, u Alla ta Iżakk, u Alla ta Ġakobb. Is-Sid qallu mill-ġdid, Daħħal idek f'ġewwienek, u hu daħħal idu f'ġewwienu, u ħareġ idu minn ġewwienu, u saret idu bħas-silġ. U qal mill-ġdid: Daħħal idek f'sidrek, u daħħal idu f'sidru, u ħariġha minn sidru, u mill-ġdid reġgħet lura għall-kulur tal-laħam tagħha. Jekk iżda ma jemmnux bik, u lanqas ma jisimgħu l-leħen tas-sinjal tal-ewwel, se jemmnu bik bil-leħen tas-sinjal tat-tieni. U se jkun jekk ma jemmnux lilek fiż-żewġ sinjali dawn, u lanqas jisimgħux il-vuċi tiegħek, tieħu mill-ilma tax-xmara u tferra fuq ix-xott, u se jkun l-ilma li tieħu mix-xmara demm fuq ix-xott. Qal iżda Mosè lill-Mulej, Nitlob, Mulej, mhux kapaċi jien, la qabel il-bieraħ u lanqas qabel it-tielet jum, u lanqas minn meta bdejtni titkellem lill-qaddej tiegħek. Dgħajjef tal-vuċi u bil-mod tal-ilsien jien. Qal is-Sid lil Mosè, Min ta l-ħalq lill-bniedem? U min għamel lil dak li jisma bil-galbu u lil l-atrax, lil min jara u lil l-agħma? Mhux jien Alla? U issa mur, u jien se niftaħ ħalqek, u se ngħallek dak li se tgħid. U qal Mosè, Nitlob, Mulej, ħatar lil xi ħadd ieħor li jkun jista, lil dak li int se tibgħat. U sar irrabjat b'rabja s-Sid fuq Mosè, u qal, Mhux ara Aron il-ħu tiegħek il-Levit? Naf li tkellim se jitkellem hu miegħek; u ara hu se joħroġ għal laqgħa miegħek, u meta jarak se jifraħ fih innifsu. U int tgħid lilu, u tagħtih il-kliem tiegħi f'ħalqu, u jien niftaħ ħalqek u ħalqu, u ningħallemkom dak li għandkom tagħmlu. U hu se jitkellem għalik mal-poplu, u hu se jkun il-ħalq tiegħek, imma int lilu tkun dak li jmur lejn Alla. U l-virga din, li nqalbet f'serp, ħuha f'idek, li biha se tagħmel is-sinjali. Mara Mosè u ħareġ lura lejn Ġetru l-ħami tiegħu, u jgħid, se mmur u nerġa lura lejn ħuti

li huma fl-Eġittu, u se nara jekk għadhomx ħajjin; u qal Ġetru lil Mosè, mur f'saħħtek; u wara dawk il-ħafna jiem miet is-sultan tal-Eġittu. Qal il-Mulej lil Mosè f'Midjan, Mur, itlaq lejn l-Eġittu, għax mietu lkoll dawk li kienu qed ifittxu ruħek. Wara li ħa Mosè l-mara u t-tfal, tellgħhom fuq l-annimali tat-tagħbija, u reġa lura lejn l-Eġittu; u ħa Mosè l-virga minn Alla f'idu. Qal imma l-Mulej lil Mosè, meta tmur u tirritorna lejn l-Eġittu, ara l-għeġubijiet kollha li tajt f'idejk, int se tagħmilhom quddiem Fargħun, jiena imma se noqsija qalbu, u mhux se jibgħat lill-poplu. Int però tgħid lil Faraġun, dawn il-ħwejjeġ jgħid il-Mulej: Ibni l-ewwel imwieled huwa Iżrael. Jien għedtlek, ibgħat il barra l-poplu tiegħi sabiex jaqdi lili. Jekk tabilħaqq mela ma tridx tibgħathom il barra, ara mela, jien se noqtol lil ibnek l-ewwel imwieled. Ġara madankollu fit-triq fil-lukanda li Anġlu tal-Mulej iltaqa miegħu, u kien qed ifittex joqtlu. U Żipporah ħadet ġebla, ċirkonċidiet il-prepuċ ta ibinha; u waqgħet lejn riġlejh, u qalet, wieqaf id-demm taċ-ċirkonċiżjoni tat-tarbija tiegħi. U marret il bogħod minnu, għax qalet, Waqaf id-demm taċ-ċirkonċiżjoni tat-tarbija tiegħi. Qal imma l-Mulej lil Aaron: Mur għal-laqgħa ta Mosè fid-deżert. U mar, u ltaqa miegħu fuq il-muntanja ta Alla, u bewsu lil xulxin. U Mosè rrapporta lil Aaron il-kliem kollu tal-Mulej, li bagħat, u l-kliem kollu, li kmanda lilu. Mar Mosè u Aaron, u ġabru l-kunsill tal-anzjani tal-ulied Iżrael. U tkellem Aaron il-kliem kollu dan, li tkellem Alla lil Mosè, u għamel is-sinjali quddiem il-poplu. U emmen il-poplu u feraħ, għax Alla żar lil ulied Iżrael u ra t-tbatija tagħhom, u l-poplu waqqa rasu u qiegħed.

5

U wara dawn l-affarijiet, daħal Mosè u Aaron lejn Faragun, u qalulu: Dawn l-affarijiet jgħid il-Mulej, il-Alla ta Iżrael: Ibgħat il barra l-poplu tiegħi, sabiex jiċċelebraw lilji fid-deżert. U qal il-Fargħun, Min hu li se nisma l-vuċi tiegħu, sabiex nibgħat il barra l-ulied ta Iżrael? Ma nafx lill-Mulej, u lil Iżrael ma nibgħatx. U jgħidulu: Il-Alla tal-Lhud sejjaħ lilna. Se mmorru għalhekk triq ta tliet ijiem fid-deżert, sabiex nissagrifikaw lill-Mulej Alla tagħna, biex ma jiltaqax magħna mewt jew qtil. U qalilhom is-sultan tal-Eġittu, Għaliex Mosè u Aaron qed tgħawwġu l-poplu mix-xogħlijiet? Morru kull wieħed minnkom lejn ix-xogħlijiet tiegħu. U qal Faragħun, Ara, issa l-poplu huwa numeruż, għalhekk m'għandniex inwaqqfuhom mix-xogħol. Ordna Fargħun lill-sorveljanti tax-xogħol tal-poplu, u lill-iskribi, jgħid, M'għadkomx se tkomplu tagħtu l-iben lill-poplu għall-għamil tal-briks, bħal bieraħ u t-tielet jum; imma huma stess imorru u jiġbru għalihom infushom l-iben. U l-arranġament tal-għamil tal-blat, li huma jagħmlu skont kull jum, int se tpoġġi fuqhom. M'intix se tneħħi xejn, għax huma fil-każ. Minħabba dan huma jkunu qed jgħajtu u jgħidu: Ejjew inqumu u nidbaħu lill-Alla tagħna. Ejjew jiġu mgħobbija x-xogħlijiet ta dawn l-irġiel, u ejjew ikunu anzjużi dwar dawn, u mhux ejjew ikunu anzjużi f'kliem vojt. Kienu qed iħeġġu lilhom is-sorveljanti u l-iskribi, u kienu qed jgħidu lill-poplu: Dan jgħid Fargħun: M'għadnix nagħtikom it-tiben. Intom stess morru ġibdu lilkom it-tiben minn fejn isibu, għax mhux se jitneħħa xejn mill-kwota

tagħkom. U l-poplu kien mxerred fl-art kollha ta l-Eġittu biex jiġbru l-qasab għat-tiben. Il-kapijiet tax-xogħol kienu qed iħeġġuhom u jgħidulhom: Lestew ix-xogħlijiet li għandkom tagħmlu kuljum, eżatt kif meta kien qed jingħatilkom it-tiben. U kienu mżelqin l-iskribani tar-razza tal-ulied ta Iżrael, dawk li kienu maħtura fuqhom mill-issorveljanti ta Fargħun, u qalulhom: Għaliex ma tlestux il-kwoti tagħkom tal-għamil tal-briks bħal bieraħ u t-tielet jum, u llum? Daħlu iżda l-iskribani tal-ulied ta Iżrael għajtu lejn Fargħun u qalu: Għaliex int tagħmel hekk lill-qaddejja tiegħek? Tiben mhux qed jingħata lill-qaddejja tiegħek, u l-briks jgħidulna nagħmlu. U ara t-tfal tiegħek ġew imħarbta, għalhekk int se tagħmel ħażin lill-poplu tiegħek. U qal lilhom: Intom battiela, battiela intom. Minħabba dan tgħidu: Ejjew immorru nissagrifkaw lill-Alla tagħna. Issa għalhekk morru u aħdmu, għax it-tiben mhux se jingħata lilkom, u l-kwantità tal-briks irrenduhielha. Raw l-iskribi tal-ulied ta Iżrael lilhom infushom f'ħżuniet, u qalu: Mhux se tħallu l-għamil tal-briks, l-ammont preskrittiv għal kull ġurnata. Iltaqgħu ma Mosè u Aaron meta kienu ġejjin biex jiltaqgħu magħhom, waqt li kienu ħerġin minn Faraon, U qalulhom, jara Alla lilkom u jiġġudika, għax għamiltu r-riħa tagħna abominabbli quddiem Faraon, u quddiem is-servitori tiegħu, biex jagħti xabla f'idejh, biex joqtolna. U Mosè rega lura lejn il-Mulej, u qal, nitlob, Mulej, għaliex inti kkastigajt lil dan il-poplu? U għaliex intbagħtni? U minn meta mort lejn Faragħun biex nitkellem f'ismek, huwa kkastiga lil dan il-poplu, u int ma salvajt lill-poplu tiegħek.

6

U qal il-Mulej lil Mosè, Diġà se tara dak li se nagħmel lill-Fargħun, għax b'id qawwija se jibgħat il bogħod lilhom, u b'driegħ għoli se jkeċċihom mill-art tiegħu. Iżda Alla tkellem ma Mosè u qallu: Jien il-Mulej. U dhrajt lil Abraham u lil Isaac u lil Jacob, Alla li kien tagħhom, u l-isem tiegħi Mulej ma wrejthomx lilhom. U stabbillejt il-patt tiegħi magħhom, sabiex nagħtihom l-art tal-Kananej, l-art li kienu soġġornaw fiha u li soġġornaw fuqha. U jiena smajt il-ġemgħa tal-ulied ta Iżrael, li l-Eġizzjani jiskjavizzaw lilhom, u ftakart il-patt tagħkom. Mur, jien għedt lill-ulied ta Iżrael, ngħid, jien il-Mulej; u se noħroġkom mill-poter tal-Eġizzjani, u se nsalvikom mill-iskjavitù, u se nifdiekom b'driegħ għoli u b'ġudizzju kbir; U se nieħudkom għalija nfusi intom poplu għalija, u se nkun tagħkom Alla; u se tkunu tafu li jien il-Mulej l-Alla tagħkom, li ħriġtkom mill-oppressjoni tal-Eġizzjani. U se ndaħħalkom ġol-art li meddejt idi biex nagħtiha lil Abraham, u lil Isaac, u lil Jacob, u se nagħtiha lilkom b'wirt, jien il-Mulej. Tkellem però Mosè hekk lill-ulied ta Iżrael, iżda ma smawhx lil Mosè minħabba l-qalb żgħira, u minħabba x-xogħlijiet il-harshin. Qal il-Mulej lil Mosè jgħid, idħol, tkellem lil Fargħun sultan tal-Eġittu, biex jibgħat il barra l-ulied ta Iżrael minn art tiegħu. Tkellem iżda Mosè quddiem il-Mulej, u qal, ara l-ulied ta Iżrael ma smajtux lili, u kif se jismagħni Fargħun? Jiena irrazzjonali. Qal iżda l-Mulej lil Mosè u lil Aron, u ordnalhom dwar Fargħun sultan l-Eġittu, sabiex jibgħat lil ulied Iżrael minn art l-Eġittu. U dawn huma mexxejja tad-djar tal-

familji tagħhom, ulied Ruben, l-ewwel imwieled ta Iżrael: Enok, u Fallu, Asron, u Karmi. Din hija l-qraba ta Ruben. U l-wlied ta Simeon: Jemuel, u Jamin, u Ehud, u Jachin, u Zohar, u Saul li minn il-mara Kanaanija, dawn il-familji tal-wlied ta Simeon. U dawn l-ismijiet tal-ulied ta Levi skont il-qraba tagħhom: Gershon, Kohath u Merari, u s-snin tal-ħajja ta Levi kienu mija u tletin u seba. U dawn huma l-ulied ta Gershon: Libni u Shimei, skont il-familji tagħhom. U l-wlied ta Kaath: Ambram, u Isaakar, Ħebron, u Ozeiel, u s-snin tal-ħajja ta Kaath kienu mija u tletin u tlieta snin. U l-ulied ta Merari: Mahli u Mushi. Dawn huma d-djar tal-missirijiet ta Levi skont il-familji tagħhom. U Amram ħa lil Jochebed, bint ħu missieru, bħala mara, u hi welditlu lil Aaron u lil Moses, u lil Miriam oħthom. Is-snin tal-ħajja ta Amram kienu mija u tnejn u tletin sena. U l-wlied ta Issachar, Korah, u Naphek, u Zechri. U l-ulied ta Ozeiel, Misael, u Elisaphan, u Segrei. Ħa Aaron lil Elizabeth bint Aminadab, oħt Nahshon, bħala mara, u weldet lilu lil Nadab, u lil Abiud, u lil Eleazar, u lil Ithamar. Ulied Korah iżda: Asir, u Elkanah, u Abiasar; dawn il-ġenerazzjonijiet ta Korah. U Eleazar ta Aaron ħa waħda mid-bniet ta Phutiel bħala mara, u hi welditlu lil Phinehas. Dawn huma l-kapijiet tal-familji tal-Levitin, skont il-ġenerazzjonijiet tagħhom. Dan Aaron u Moses, li lilhom qalilhom Alla biex iħarġu lill-ulied ta Israel minn art l-Eġittu bil-qawwa tagħhom. Dawn huma dawk li kienu qed jitkellmu ma Fargħun sultan tal-Eġittu; u ħarġu lill-ulied ta Iżrael minn art l-Eġittu hu stess Aron u Mosè, f'dak il-jum li tkellem il-Mulej ma Mosè f'art l-Eġittu. U tkellem il-Mulej lil Mosè u qallu: Jiena l-Mulej, kellem lil Fargħun, sultan tal-Eġittu, dak kollu li jien

ngħidlek. U qal Mosè quddiem il-Mulej: Ara, jien dgħajjef fil-vuċi, u kif se jismagħni l-Fargħun?

7

U qal il-Mulej lil Mosè: Ara, għamiltlek alla għal Fargħun, u Aaron ħuk se jkun il-profeta tiegħek. Int u se tkellem lilu dak kollu li lilek jien nikkumanda, u Aaron ħuk se jitkellem ma Faraon, sabiex jibgħat lil ulied Israel minn artu. Jien iżda se noqssi l-qalb ta Fargħun, u se nimmultiplika s-sinjali tiegħi u l-għeġubijiet fl-art ta l-Eġittu. U Fargħun mhux se jismagħkom, u se npoġġi idi fuq l-Eġittu, u se noħroġ bil-qawwa tiegħi lill-poplu tiegħi, lill-ulied ta Iżrael, minn art l-Eġittu b'vendetta kbira. U se jafu l-Eġizzjani kollha li jien il-Mulej, meta nieżel idi fuq l-Eġittu, u noħroġ lil ulied Iżrael minn fosthom. Għamel Mosè u Aaron bħal ma kmanda lilhom il-Mulej, hekk għamlu. Mosè kien ta tmenin sena, u Aaron ħuh kien ta tlieta u tmenin sena, meta tkellem ma Faraġun. U qal il-Mulej lil Mosè u lil Aaron, jgħid, u jekk jitkellem magħkom il-Fargħun, jgħid, agħtuna sinjal jew għaġiba, u int tgħid lil Aaron ħuk, ħu l-virga, u armih fuq l-art quddiem il-Fargħun, u quddiem il-qaddejja tiegħu, u tkun serp. Daħal iżda Mosè u Aaron quddiem Fargħun u s-serventi tiegħu, u għamlu hekk, eżatt kif ordna lilhom il-Mulej, u tefa Aaron il-virga quddiem Fargħun u quddiem is-serventi tiegħu, u saret dragun. Sejjaħ flimkien iżda Fargħun is-sofisti tal-Eġittu u s-saħħara, u għamlu wkoll l-inkantaturi tal-Eġizzjani bis-saħar tagħhom bl-istess mod. U taw kull wieħed il-virga tiegħu, u saru

sriep, u l-virga ta Aaron bela dawk il-vireg tagħhom. U prevala l-qalb ta Fargħun, u ma sema'x magħhom, eżatt kif kien ordna lilhom il-Mulej. Qal il-Mulej lil Mosè, ġiet imkebbsa l-qalb ta Fargħun, biex ma jibgħatx il bogħod il-poplu. Mur lejn Fargħun filgħodu, ara hu joħroġ lejn l-ilma, u int tkun qiegħed tistennieh fuq ix-xatt tax-xmara, u l-virga li nqalbet f'serp ħuha f'idek. U int tgħid lilu, Il-Mulej, l-Alla tal-Lhud, bagħatni lejk, u qal: Ibgħat lil poplu tiegħi sabiex jaqqduni fil-dežert, u ara, ma smajtx sa issa. Dawn l-affarijiet jgħid il-Mulej: f'dan tgħarf li jiena l-Mulej. Ara, jiena ninqala bil-virga li f'idi fuq l-ilma li fix-xmara, u se tinbidel f'demm. U l-ħut li jkun fix-xmara se jmut, u x-xmara se tintenn, u l-Eġizzjani mhux se jkunu jistgħu jixorbu ilma mix-xmara. Qal imma s-Sid lil Mosè, Qal lil Aaron ħuk, ħu l-virga tiegħek f'idek, u medd idek fuq l-ilmijiet tal-Eġittu, u fuq ix-xmajjar tagħhom, u fuq il-kanali tagħhom, u fuq il-baħar tagħhom, u fuq kull ilma miġbur tagħhom, u se jsir demm. U sar demm fil-pajjiż kollu tal-Eġittu, fil-injam u fil-ġebel. U għamlu hekk Mosè u Aaron, bħalma kmanda lilhom il-Mulej, u wara li rafa l-virga tiegħu, laqat l-ilma li kien fix-xmara quddiem Fargħun u quddiem is-servitori tiegħu, u bidel kull l-ilma li kien fix-xmara f'demm. U l-ħut li kien fix-xmara miet, u l-xmara ħammet, u l-Eġizzjani ma setgħux jixorbu ilma mix-xmara, u kien hemm id-demm fl-art kollha ta l-Eġittu. Għamlu wkoll bl-istess mod l-inkantaturi tal-Eġizzjani bis-sorċeriji tagħhom, u nqasset il-qalb ta Faraon, u ma sema'x tagħhom, bħalma qal il-Mulej. Wara li darar, Fargħun daħal fid-dar tiegħu, u lanqas ma ħa ħsieb dan. Ħaffru kollha l-Eġizzjani madwar ix-xmara sabiex jixorbu ilma, u ma setgħux jixorbu ilma mix-xmara. U tlestew

seba jiem wara li l-Mulej laqat ix-xmara. Qal is-Sid lil Mosè, Idħol għand Fargħun u għidlu, Dan jgħid is-Sid: Ibgħat lil poplu tiegħi sabiex jaqdu lili. Jekk iżda ma tridx tibgħat il bogħod, ara jiena se ninqata l-konfini kollha tiegħek bil-żrinġijiet. U x-xmara se tifaċċa ż-żrinġijiet, u telgħin se jidħlu fid-djar tiegħek, u fil-maħżen tal-kmamar tas-sodda tiegħek, u fuq is-sodod tiegħek, u fuq id-djar tal-qaddejja tiegħek, u tal-poplu tiegħek, u fil-maġuni tiegħek, u fil-fran tiegħek. U fuqek, u fuq il-qaddejja tiegħek, u fuq il-poplu tiegħek, se jitilgħu ż-żrinġijiet.

8

Qal il-Mulej lil Mosè: Qul lil Aaron, ħuk, imtedd idek bil-virga tiegħek fuq ix-xmajjar, u fuq il-kanali, u fuq il-baħar, u ġib il fuq iż-żrinġijiet. U stenda Aaron idu fuq l-ilmijiet tal-Eġittu, u ġab il fuq iż-żrinġijiet, u tela ż-żrinġ, u kopra l-art tal-Eġittu. Għamlu bl-istess mod ukoll l-inkantaturi tal-Eġizzjani bis-sorċeriji tagħhom, u ġiebu l fuq iż-żrinġijiet fuq l-art ta l-Eġittu. U sejjaħ Fargħun lil Mosè u lil Aaron, u qal: Itolbu dwari lejn il-Mulej, u ħa jneħħi l-żrinġijiet minni u mill-poplu tiegħi, u nibgħat lilhom il barra, u jissagrifkaw lill-Mulej. Qal imma Mosè lil Faragħun: Irranġa miegħi meta nitlob għalik, u għall-qaddejja tiegħek, u għall-poplu tiegħek, biex jeqred iż-żrinġijiet minnek, u mill-poplu tiegħek, u mid-djar tagħkom, ħlief fix-xmara se jibqgħu. Imma hu qal, Għal għada. Qal mela, Kif qilt int, sabiex tkun taf li m'hemmx ieħor ħlief il-Mulej. U se jitneħħew iż-żrinġijiet minnek, u mid-djar tagħkom, u mill-binjiet, u mill-qaddejja

tiegħek, u mill-poplu tiegħek, ħlief fix-xmara se jibqgħu. Ħareġ iżda Mosè u Aaron minn Fargħun, u għajjat Mosè lejn il-Mulej dwar il-ħatra taż-żrinġijiet, kif kien ħatar Fargħun. Għamel il-Mulej bħal ma qal Mosè, u mietu ż-żrinġijiet mid-djar, u mill-kmamar, u mill-għelieqi. U ġabruhom f'ċomos ċomos, u l-art ħannet. Ra Faragħun li sar rifjut, intiżnet il-qalb tiegħu, u ma sema'x tagħhom, bħalma tkellem il-Mulej. Qal imma l-Mulej lil Mosè, jien qal lil Aaron, imtedd b'idek il-virga tiegħek, u laqat it-trab tal-art, u se jkunu ħanżir fiż-żewġ in-nies, u fl-annimali b'erba riġlejn, u fl-art kollha ta l-Eġittu. Medd għalhekk Aaron idu bil-virga u laqat it-trab tal-art, u saru l-qmiel fuq il-bnedmin u fuq l-annimali b'erba riġlejn, u fit-trab kollu tal-art saru l-qmiel. Għamlu bl-istess mod ukoll l-inkantaturi bis-sorċeriji tagħhom, biex iħarġu l-qmiel, iżda ma setgħux, u saru l-qmiel kemm fl-irġiel, kif ukoll fl-annimali b'erba riġlejn. Qalu għalhekk l-inkantaturi lil Fir'awn: Saba ta Alla huwa dan. U nqasset il-qalb ta Fir'awn, u ma sema'x tagħhom, bħalma tkellem il-Mulej. Qal is-Sid lil Mosè, Qum kmieni filgħodu, u qiegħed quddiem Fargħun, u ara hu se joħroġ lejn l-ilma, u tgħid lilu, Dan jgħid is-Sid: Ibgħat lill-poplu tiegħi sabiex jaqdu fi d-dežert. Jekk iżda ma tridx tibgħat lill-poplu tiegħi, ara jiena se nibgħat fuqek u fuq il-qaddejja tiegħek u fuq il-poplu tiegħek u fuq id-djar tagħkom dubbiena tal-klieb, u se jimtlew id-djar tal-Eġizzjani bid-dubbien tal-klieb, u fl-art li fuqha huma. U f'dak il-jum se nagħmel għeġubijiet fl-art ta Gożen, fejn jgħix il-poplu tiegħi, u fejn ma jkunx hemm id-dubbiena tal-kelb, sabiex tkun taf li jiena jien il-Mulej, l-Alla tal-art kollha. U se nagħti distinzjoni bejn il-poplu tiegħi u l-poplu tiegħek, u għada dan se jkun fuq l-art. Għamel

hekk is-Sid, u ġiet moltitudni ta dubbien tal-klieb fid-djar ta Fargħun, u fid-djar tal-qaddejja tiegħu, u fl-art kollha ta l-Eġittu, u l-art ġiet imqassma minħabba d-dubbien tal-klieb. Fargħun sejjaħ lil Mosè u lil Aaron u qalilhom, Ejjew sagrifikaw lil Mulej Alla tagħkom f'din l-art. U qal Mosè: Mhux possibbli li jsir hekk, għax l-abominazzjonijiet tal-Eġizzjani nissagrifikaw lill-Mulej Alla tagħna. Jekk nissagrifikaw l-abominazzjonijiet tal-Eġizzjani quddiemhom, aħna se nkunu mwerwra bl-ġebel. Triq ta tliet ijiem se mmorru fid-deżert, u nissagrifikaw lill-Alla tagħna, bħalma qal il-Mulej lilna. U qal Faragħun, Jien nibgħatkom, u sagrifikaw lill-Alla tagħkom fid-deżert, iżda tmurx il bogħod wisq, itolbu għalhekk għalija lill-Mulej. Qal Mosè, Jiena se noħroġ minn ħdejk, u se nitlob lill-Alla, u d-dubbiena tal-klieb se titlaq minnek u mill-qaddejja tiegħek, u mill-poplu tiegħek għada. Iżda Fargħun m'għandux jerġa jqarraq, biex ma jibgħatx il-poplu jsagrifikaw lill-Mulej. Ħareġ iżda Mosè minn Fargħun, u talab lil Alla. Għamel il-Mulej bħalma qal Mosè, u neħħa d-dubbiena tal-klieb minn Fargħun, u mill-qaddejja tiegħu, u mill-poplu tiegħu, u ma baqgħat l-ebda waħda. U Faragħun għamel tqil il-qalb tiegħu wkoll f'dan iż-żmien, u ma ridx jibgħat il barra l-poplu.

9

Qal il-Mulej lil Mosè: Idħol għand il-Fargħun u għidlu: Dan jgħid il-Mulej, il-Alla tal-Lhud: Ibgħat lil poplu tiegħi sabiex jaqdunilix. Jekk mela mhux trid tibgħat il bogħod il-poplu tiegħi, iżda

għadek żżomm kontroll fuqu, Ara, l-id tal-Mulej se tkun fuq il-bhejjem tiegħek li huma fil-kampanjoli, fiż-żwiemel, u fl-annimali tat-tagħbija, u fil-ġmiel, u fit-towr, u fin-nagħaġ, mewt kbira ħafna. U jien se naħdem għeġubijiet f'dak iż-żmien bejn il-bhejjem tal-Eġizzjani u l-bhejjem tal-ulied ta Iżrael, mhux se jmut xejn minn kollha tal-ulied ta Iżrael. U ta Alla limitu, u qal, Fil-għada l-Mulej se jagħmel dan il-kliem fuq l-art. U għamel il-Mulej din il-kelma l-għada, u mietu l-bhejjem kollha tal-Eġizzjani, iżda mill-bhejjem tal-ulied ta Iżrael ma miet xejn. Meta ra Faragħun li ebda ħaġa ma mietet mill-bhejjem kollha tal-ulied ta Iżrael, il-qalb ta Faragħun inqabbdet, u ma bagħatx il-poplu. Qal il-Mulej lil Mosè u lil Aaron: Ħudu intom l-idejn mimlijin ħmieġ ta forn, u ħa jitfarrak Mosè lejn is-sema quddiem il-Fargħun u quddiem il-qaddejja tiegħu. U ħalli jkun trab fuq l-art kollha tal-Eġittu, u jkun fuq il-bnedmin u fuq l-annimali b'erba riġlejn, qaruħ u bżieżaq jinfaqqu fil-bnedmin u fl-annimali b'erba riġlejn, fl-art kollha tal-Eġittu. U ħa l-ħmieġ tal-forn quddiem il-Fargħun, u Mosè xerred-ha fis-sema, u saru qrugħ, bżieżaq jinfaqqu, fil-bnedmin u fl-annimali b'erba riġlejn. U s-saħħara ma setgħux jieqfu quddiem Mosè minħabba l-qaruħ, għax il-qaruħ kienu fuq is-saħħara u fl-art kollha ta l-Eġittu. Iebbes imma l-Mulej il-qalb ta Fargħun, u ma sema'x magħhom, kif kien ordna l-Mulej. Qal il-Mulej lil Mosè, Qum kmieni filgħodu, u qiegħed quddiem il-Fargħun, u għidlu, Dan jgħid il-Mulej, l-Alla tal-Lhud: Ibgħat lil poplu tiegħi sabiex jaqduħli. F'dan iż-żmien issa jien qed nibgħat il-pjagi kollha tiegħi lejn qalbek, u lejn il-qaddejja tiegħek, u lejn il-poplu tiegħek, sabiex tkun taf li m'hemm ħadd ieħor bħali fl-art kollha.

Issa għax jekk kont bagħatt idi kont se ninqalgħek, u l-poplu tiegħek kont se nqattilhom, u kont se tkun meqrud mill-art. U minħabba dan inti ġejt ippreservat, sabiex nuri fik il-qawwa tiegħi, u sabiex jiġi pproklamat l-isem tiegħi fl-art kollha. Għad mela inti qed tikkawża lill-poplu tiegħi, biex ma tibgħathomx il bogħod? Ara, jien se nixxi għada f'din is-siegħa silġ kbir ħafna, li bħalu qatt ma kien fl-Eġittu, mill-jum li nħoloq sa llum. Issa għalhekk aħfef iġbor flimkien il-bhejjem tiegħek, u kemm għandek fil-kampanja; għax il-bnedmin kollha, u l-bhejjem, kemm li għandek fil-kampanja; il-bnedmin kollha, u l-bhejjem, kemm li jinstab fil-kampanja, u ma jidħolx f'dar, iżda jaqa fuqhom il-borra, se jmut. Dak li kien jibża mill-kelma tal-Mulej fost il-qaddejja ta Fargħun ġabar il-bhejjem tiegħu fid-djar. Min iżda ma tax każ bil-moħħ għall-kelma tal-Mulej, ħalla l-bhejjem fl-għelieqi. Qal il-Mulej lil Mosè, Estendi idek lejn is-sema, u se jkun hemm borra fuq l-art kollha tal-Eġittu, fuq in-nies, fuq il-bhejjem, u fuq il-ħaxix kollu li fuq l-art. Mosè medd idu lejn is-sema, u l-Mulej ta raġġi u silġ, u n-nar ġera fuq l-art, u l-Mulej xita silġ fuq l-art kollha ta l-Eġittu. Kien hemm is-silġ u n-nar jilgħab fin-silġ, u s-silġ kien kbir ħafna, li bħal dan qatt ma sar fl-Eġittu, minn meta saret fuqha nazzjon. Laqat is-silġ fl-art kollha tal-Eġittu, mill-bniedem sal-bhima, u kull ħaxixa li kienet fil-kampanja laqtet is-silġ, u l-injam kollu li kien fil-kampanjiet kissret is-silġ. Ħlief fl-art ta Ġesem, fejn kienu l-ulied ta Iżrael, ma sarx is-silġ. Wara li bagħat, Faragħun sejjaħ lil Mosè u lil Aron, u qalilhom, Dnibt issa, il-Mulej hu ġust, jiena iżda u l-poplu tiegħi aħna ħżiena. Itolbu għalhekk għalija lill-Mulej, u ħalli jieqaf li jsir il-leħen ta Alla, u s-silġ, u n-nar, u nibgħatkom,

u m'għadkomx se tibqgħu. Qal Mosè lilu: Hekk kif noħroġ mill-belt, se nifraxx idejja lejn il-Mulej, u l-ħsejjes se jieqfu, u s-silġ u x-xita ma jibqgħux iktar, sabiex tkun taf li l-art hija tal-Mulej. U inti u l-attendanti tiegħek, naf li għadkom ma bżajtux mill-Mulej. Il-linu u x-xgħir kienu midruba, għax ix-xgħir kien wieqaf u l-linu kien fis-sunbula. Il-qamħ iebsa u l-ispelta ma kinux midruba, għax kienu tard. Ħareġ Mosè minn Fargħun barra mill-belt, u medd idejh lejn il-Mulej, u l-ħsejjes waqfu, u l-borra u x-xita ma baqgħux jinżlu fuq l-art. Ra però Faragħun li ċessat ix-xita u l-borra u l-ħsejjes, żied li jidneb, u qasssa qalbu, u ta l-attendenti tiegħu. U l-qalb ta Fargħun kienet imsaħħa, u ma bagħatx il barra lill-ulied ta Iżrael, bħalma kien tkellem il-Mulej lil Mosè.

10

Qal il-Mulej lil Mosè, jgħid, idħol għand il-Fargħun, għax jiena ssakkar qalbu u tal-qaddejja tiegħu, sabiex dawn is-sinjali jiġu wara fuqhom; biex tirrakuntaw fl-widnejn tat-tfal tagħkom, u lit-tfal tat-tfal tagħkom, kemm stħajjejt bil-Eġizzjani, u s-sinjali tiegħi, li għamilt fihom; u tkunu tafu li jiena l-Mulej. Daħal Mosè u Aaron quddiemu Fargħun, u qalu lilu, dawn l-affarijiet jgħid il-Mulej il-Alla tal-Lhud, sa meta ma tridx tkun imbaxxar quddiemi? Ibgħat il barra l-poplu tiegħi, sabiex jagħdmu lili. Jekk iżda ma tridx inti tibgħat il barra l-poplu tiegħi, ara jiena se nġib f'din is-siegħa għada ġradda ħafna fuq il-konfini kollha tiegħek. U se jkopri d-dehra tal-art, u mhux se tkun tista tara l-

art, u se jiekol dak kollu li jifdal żejjed mill-art, dak li ħalliet lilkom il-silġ, u se jiekol kull siġra li tikber għalikom fuq l-art. U se jimtlew id-djar tiegħek, u d-djar tal-qaddejja tiegħek, u d-djar kollha f'kull art tal-Eġizzjani, li qatt ma raw il-missirijiet tiegħek, u lanqas il-proantenati tagħhom, mill-jum li saru fuq l-art, sal-jum ta llum, u wara li dar lejn in-naħa l-oħra Mosè ħareġ minn Faragun. U jgħidu l-qaddejja ta Fargħun lilu, Sa meta dan se jkun nassa għalina? Ibgħat il barra l-irġiel, sabiex jaqdu lill-Alla tagħhom; jew trid tkun taf li l-Eġittu telef? U darrbu lura lil Mosè u lil Aaron lejn Faragun, u qal lilhom: Morru u aqdu lill-Mulej Alla tagħkom. Imma min u min huma dawk li sejrin? U jgħid Mosè: Ma l-żgħażagħ u l-anzjani se mmorru, ma l-ulied u l-bniet, u n-nagħaġ u l-baqar tagħna, għax hemm festa tal-Mulej. U qal lilhom: Jekk ikun hekk il-Mulej magħkom bħalma qed nibgħat lilkom, mhux anke l-bagalji tagħkom? Araw li l-ħażen huwa miżjud magħkom. Mhux hekk, iżda ħallu l-irġiel jmorru u jaqdu lill-Alla, għax dan intom tfittxu. Iżda tefgħuhom il barra minn quddiem Fargħun. Qal is-Sid lil Mosè, Imtedd idek fuq art l-Eġittu, u jitla l-ġradda fuq l-art, u jiekol kull ħaxix tal-art, u kull frott tal-injam, li ħalla warajh is-silġ. U Mosè qagħal il-virga lejn is-sema, u l-Mulej ġab riħ tan-nofsinhar fuq l-art, il-ġurnata kollha dik, u l-lejl kollu; is-sebħ sar, u r-riħ tan-nofsinhar ħadet il-ġradella, u ġabet lilha fuq l-art kollha tal-Eġittu; u waqfet fuq il-konfini kollha tal-Eġittu ħafna ħafna; qabel lilha ma sarx ġradella bħal din, u wara dawn ma tkunx hekk. U kissa l-vista tal-art, u nqerdet l-art, u kiel kull ħaxix tal-art, u kull frott tal-injam li kien baqa mill-silġ. Ma baqax xejn aħdar fl-injam, u f'kull ħaxix tal-għalqa, f'kull art ta l-Eġittu. Ħaffef iżda Fargħun

biex isejjaħ lil Mosè u lil Aron, u qal: Dnibt quddiem il-Mulej, l-Alla tagħkom, u kontrakom. Aċċettaw għalhekk id-dnub tiegħi għad issa, u itolbu lill-Mulej Alla tagħkom, u jneħħi minni din il-mewt. Ħareġ iżda Mosè minn Fargħun u talab lill-Alla. U biddel is-Sid riħ qawwi mill-baħar, u ħa l-ġradella, u tefgħaha fil-baħar l-aħmar, u ma baqgħetx ġradella waħda fl-art kollha ta l-Eġittu. U l-Mulej qassa l-qalb ta Fargħun, u ma bagħatx lil ulied Iżrael. Qal il-Mulej lil Mosè, Imtedd idek lejn is-sema, u jkun hemm dlam fuq art l-Eġittu, dlam li jista jinmess. Temm Mosè idu lejn is-sema; u sar dlam, dlam qawwi, tempesta fuq l-art kollha tal-Eġittu tliet ijiem. U ħadd ma ra lil ħuh tliet ijiem; u ħadd ma qam mis-sodda tiegħu tliet ijiem; iżda l-ulied kollha ta Iżrael kellhom dawl f'kollox fejn kienu qegħdin. U sejjaħ il-Faragħun lil Mosè u lil Aron, u qalilhom: Morru aqdu lill-Mulej Alla tagħkom, iżda n-nagħaġ u l-baqar ħalluhom lura, u l-bagalji tagħkom jistgħu jmorru magħkom. U qal Musa, Imma inti wkoll se tagħtina offerti maħruqa u sagrifiċċji, li se nagħmlu lill-Mulej Alla tagħna. U l-bhejjem tagħna se jmur magħna, u mhux se nħallu ħoffa, għax minnhom se nieħdu biex nagħmlu qima lill-Mulej Alla tagħna. Aħna iżda ma nafux x'inhu li se nagħmlu qima lill-Mulej Alla tagħna, sa ma naslu hemm. Issaħħaħ iżda l-Mulej il-qalb ta Fargħun, u ma xtaqx jibgħathom. U jgħid Faragħun: Itlaq minn għandi! Oqgħod attent għalik innifsek! Tħarsx terġa tara wiċċi! Għax f'liema jum tidher quddiemi, tmut! Jgħid Mosè, Int għedt, Mhux se nidher lilek aktar wiċċ imb wiċċ.

11

Qal is-Sid lil Mosè, Għad waħda darba se nġib fuq il-Faragħun u fuq l-Eġittu, u wara dan se jibgħat lilkom minn hawn. Meta jibgħat lilkom ma kollox, se jkeċċikom kompletament. Kellem għalhekk fis-sigriet fil-widnejn tal-poplu, u jitlob kull wieħed mill-ġar tiegħu oġġetti tal-fidda u tad-deheb u ħwejjeġ. Il-Mulej però ta l-favur lil poplu tiegħu quddiem l-Eġizzjani, u użaw lilhom, u l-bniedem Mosè sar kbir ħafna quddiem l-Eġizzjani, u quddiem il-Faraon, u quddiem l-attendanti tiegħu. U qal Mosè, Dawn jgħid is-Sid: Madwar nofs il-lejl jiena se nidħol f'nofs l-Eġittu. U se jmut kull ewlieni f'art l-Eġittu, mill-ewlieni ta Fargħun li joqgħod fuq it-tron, u sa l-ewlieni tal-qaddejja li ħdejn il-mitħna, u sa l-ewlieni ta kull bhima. U se jkun hemm għajta kbira madwar l-art kollha tal-Eġittu, li bħalha qatt ma kien hemm, u bħalha qatt ma se jkun hemm aktar. U fost il-bnin kollha ta Iżrael, l-ebda kelb mhux se jgħajjat bil-ilsien tiegħu, minn bniedem sa annimal, sabiex tkun taf kemm se jagħmel distinzjoni l-Mulej bejn l-Eġizzjani u Iżrael. U se jinżlu l-ulied kollha tiegħek dawn lejja, u se jibżgħuli, u jgħidu, oħroġ int, u n-nies kollha tiegħek, li int tmexxi; u wara dan se noħroġ; u ħareġ Mosè minn Faragħun b'rabja. Qal is-Sid lil Mosè, Il-Fargħun mhux se jismagħkom, sabiex nimmultiplika s-sinjali u l-għeġubijiet tiegħi fl-art tal-Eġittu. Mosè u Aaron għamlu s-sinjali kollha u l-għeġubijiet dawn fl-art ta l-Eġittu quddiem il-Fargħun, iżda s-Sid qassa l-qalb tal-Fargħun, u ma sema'x biex jibgħat il bogħod lill-ulied ta Iżrael minn art l-Eġittu.

12

Qal il-Mulej lil Mosè u lil Aaron fl-art tal-Eġittu, jgħid: Dan ix-xahar huwa lilkom il-bidu tax-xhur; l-ewwel huwa lilkom fix-xhur tas-sena. Tkellem mal-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Iżrael u għidilhom: Fl-għaxar jum ta dan ix-xahar, kull wieħed jieħu nagħġa skont id-djar tal-familji tagħhom, kull wieħed nagħġa għal kull dar. Jekk iżda huma ftit fid-dar, sabiex ma jkunux biżżejjed għal nagħġa, se jieħu miegħu l-ġar tiegħu, skont in-numru ta ruħ, kull wieħed dak li huwa biżżejjed għalih se jkun magħdud għan-nagħġa. Nagħġa perfetta, maskil, ta sena ser ikollkom, mill-ħrief u mill-mogħoż żgħażagħ tieħdu. U se jkun lilkom miżmum sa l-erbatax-il jum ta dan ix-xahar, u se joqtlu it-moltitudni kollha tal-kongregazzjoni tal-ulied ta Iżrael lejn filgħaxija. U se jieħdu mid-demm, u se jpoġġu fuq iż-żewġ stipiti u fuq l-arktrejv, fid-djar li fihom ikunu se jieklu huma. U se jieklu l-laħam f'din il-lejl mixwi bin-nar, u ħobż mhux imħammar ma ħxejjex morr se jieklu. M'għandkomx tieklu minnhom spallejn, lanqas magħluq fl-ilma, imma mixwi bin-nar, ras ma riġlejn u msaren. M'għandux jitħalla xejn minnu sa filgħodu, u għadma m'għandkomx tkissru minnu, iżda dak li jitħalla minnu sa filgħodu għandkom taħarquh bin-nar. Hekk iżda tieklu dan: il-lumbi tagħkom imċinġlin, is-sandli fuq riġlejkom, u l-bastuni f'idejkom, u tieklu dan b'ħeffa, Għid huwa tas-Sid. U se ngħaddi fl-art tal-Eġittu f'din il-lejl, u se nħabbat kull ewwilnett fl-art tal-Eġittu minn bniedem sa annimal, u fuq l-allat kollha tal-Eġizzjani se nagħmel il-vendetta, jien il-Mulej. U d-demm se jkun lilkom bħala sinjal fuq id-djar li fihom intom hemm, u nara d-demm u nkoprilkom, u ma jkunx fiкoм pjaga ta qirda meta nistrajkja fl-art ta l-Eġittu. U dan il-jum se jkun

memorjal għalikom, u se tiċċelebrawh bħala festa lill-Mulej għal kollha l-ġenerazzjonijiet tagħkom, statut etern se tiċċelebrawh. Għal seba jiem ħobż mingħajr ħmira għandkom tieklu, u mill-ewwel jum għandkom tneħħu l-ħmira mid-djar tagħkom. Kull min jiekol ħmira, dik ir-ruħ għandha tinqered minn Iżrael, mill-ewwel jum sas-seba jum. U l-ewwel jum se jissejjaħ qaddis, u s-seba jum se jkun imsejjaħ qaddis għalikom, ebda xogħol servili ma tagħmlu fihom, ħlief dak li jsir għal kull ruħ, dan biss se jsir għalikom. U se żżommu dan il-kmandament; għax f'dan il-jum se noħroġ il-qawwa tagħkom minn art l-Eġittu, u se tagħmlu dan il-jum għall-ġenerazzjonijiet tagħkom liġi eterna, li tibdew fl-erbatax-il jum tax-xahar l-ewwel, mill-filgħaxija tieklu ħobż bla ħmira, sa jum wieħed u għoxrin tax-xahar, sal-filgħaxija. Għal seba jiem ma tinstabx ħmira fid-djar tagħkom, u kull min jiekol xi ħaġa mħammra, dik ir-ruħ tinqered mill-kongregazzjoni ta Iżrael, kemm fil-barranin kif ukoll fin-nativi tal-art. Kull ħobż imħammar m'għandkomx tieklu, iżda f'kull post ta residenza tagħkom għandkom tieklu ħobż mhux imħammar. Mosè sejjaħ lill-kunsill kollu tal-anzjani tal-ulied ta Iżrael, u qalilhom: Morru u ħudu nagħaġ għalikom skont il-qraba tagħkom, u sagrifikaw il-Għid. Intom se tirċievu bunch ta ħissop, u wara li tgħaddsu mid-demm li jkun ħdejn il-bieb, se taplikaw fuq il-postu tal-bieb u fuq iż-żewġ posti tal-bieb, mid-demm li jkun ħdejn il-bieb, u intom m'għandkomx toħorġu, kull wieħed mill-bieb tad-dar tiegħu, sa filgħodu. U l-Mulej se jgħaddi biex jolqot lill-Eġizzjani, u se jara d-demm fuq il-poġġamantar u fuq iż-żewġ poġġamantar, u l-Mulej se jgħaddi mill-bieb, u mhux se jħalli lill-qerrieda jidħol fid-djar tagħkom biex jolqot. U oħorsu din il-

kelma bħala statut għalik innifsek u għal uliedek, sa l-eternità. Jekk iżda intom tidħlu fl-art li se jagħtikom il-Mulej, kif tkellem, iħarsu dan is-servizz. U se jkun jekk jgħidu lejkom il-ulied tagħkom, X'inhi l-qima din? U intom tgħidu lilhom: Sagrifiċċju tal-Għid dan lill-Mulej, kif koper id-djar tal-ulied ta Iżrael f'Eġittu meta laqat lill-Eġizzjani, iżda d-djar tagħna salva. U wara li nkieb il-poplu, qiegħed. U wara li marru, l-ulied ta Iżrael għamlu kif ordna s-Sid lil Mosè u lil Aaron; hekk għamlu. Ġara li f'nofs il-lejl, il-Mulej laqat kull bukri fl-art ta l-Eġittu, mill-bukri ta Fargħun li kien qiegħed fuq it-tron, sal-bukri tal-mara priġuniera li kienet fil-ħofra, u sal-bukri ta kull annimal. U qam Fargħun bil-lejl, u l-qaddejja tiegħu, u l-Eġizzjani kollha, u saret għajta kbira fl-art kollha ta l-Eġittu, għax ma kienx hemm dar li ma kienx fiha mejjet. U sejjaħ Faragħun lil Mosè u lil Aaron bil-lejl, u qal lilhom: Qumu, u oħorġu minn il-poplu tiegħi, intom u l-ulied ta Iżrael. Morru u aqdu lill-Mulej Alla tagħkom, kif tgħidu. U ħudu n-nagħaġ u l-baqar tagħkom u morru, u bierku wkoll lili. U l-Eġizzjani kienu qed jippressaw fuq il-poplu b'żelu biex jitfgħuhom il barra mill-art, għax qalu: Aħna lkoll se mmmutu. Ħadu l-poplu l-għaġina tagħhom qabel ma tkun imħammira, l-għaġin imħawwar tagħhom marbut fil-ħwejjeġ tagħhom fuq spallejhom. Il-wlied ta Iżrael għamlu kif kmanda lilhom Mosè, u talbu mill-Eġizzjani oġġetti tal-fidda u tad-deheb u ħwejjeġ. U l-Mulej ta favur lil poplu tiegħu quddiem l-Eġizzjani, u huma selfaw minnhom, u plundraw lill-Eġizzjani. Wara li telqu, il-wlied ta Iżrael minn Rameżi ġo Sukkot, sitt mija elf raġel bil-mixi, mingħajr il-bagalji. U mħallta kbira telgħet magħhom, u nagħaġ, u baqar, u bhejjem ħafna ħafna. U saħħew

l-għaġina li ħarġu minn l-Eġittu, ħobż maħbi bla ħmira, għax ma kinitx imħammra, peress li l-Eġizzjani keċċewhom, u ma setgħux jibqgħu, u lanqas ma għamlu provvisti għalihom infushom għall-vjaġġ. Iżda d-dwelling tal-bnin ta Iżrael, li dwelt fl-art tal-Eġittu u fl-art ta Kanaan, kien erbgħa mija u tletin sena. U sar wara l-erbgħa mija u tletin sena, ħarġet il-qawwa kollha tal-Mulej minn art l-Eġittu bil-lejl. Gwardja hi lill-Mulej, sabiex iħarreġ lilhom minn art l-Eġittu. Dik il-lejl din, gwardja lill-Mulej, sabiex għall-ulied kollha ta Iżrael tkun għall-ġenerazzjonijiet tagħhom. Qal is-Sid lil Mosè u lil Aron: Din hija l-liġi tal-Għid - kull barrani ma jiekolx minnu. U kull servjent jew mixtrija bil-fidda taqta lilu, u mbagħad jiekol minnu. Soġġurnant jew ħaddiem ma jistax jiekol minnu. F'dar waħda jittiekel, u ma tħarġux mill-dar il-laħam barra, u għadma ma tkissrux minnu. Il-kongregazzjoni kollha tal-bnin ta Iżrael se tagħmlu. Jekk iżda xi ħadd barrani jaqrab lejkom biex jagħmel il-Għid lill-Mulej, inti taqta tiegħu kull maskil, u mbagħad hu se jaqrab biex jagħmel dan, u se jkun bħall-indiġenu tal-art, kull mhux imqatta ma jistax jiekol minnu. Liġi waħda se tkun għall-indiġenu u għall-barrani li ġie fostkom. U għamlu l-ulied ta Iżrael kif ordna l-Mulej lil Mosè u lil Aaron lejhom, hekk għamlu. U ġara f'dak il-jum, il-Mulej ħareġ lill-ulied ta Iżrael minn art l-Eġittu bil-qawwa tagħhom.

13

Qal il-Mulej lil Mosè, u qallu: Ikkonsagra lili kull ewlieni mewlud

li jiftaħ kull ġuf fost il-wlied ta Iżrael, minn bniedem sa bhima, huwa tiegħi. Mosè qal lill-poplu: Ftakru dan il-jum li fih ħriġtu mill-art tal-Eġittu, mid-dar tal-jasar, għax b'id qawwija l-Mulej ħarġkom minn hemm, u m'għandux jittiekel ħmira. Għax illum intom toħorġu fix-xahar tal-ġdid. U se jkun meta jdaħħlek il-Mulej Alla tiegħek fl-art tal-Kananin, u l-Ħittiti, u l-Amoriti, u l-Ħiviti, u l-Ġebusiti, u l-Girgaxiti, u l-Periziti, li ħalef lill-missirijiet tiegħek li jagħtik art li tgħix ħalib u għasel, inti tagħmel dan is-servizz f'dan ix-xahar. Sitt ijiem intom tieklu ħobż mhux imħammar, iżda fil-jum is-seba festa tal-Mulej. Ħobż mhux imħammar għandek tiekol għal seba jiem, ma jidherx lilek ħobż imħammar, u lanqas ikun hemm ħmira għandek fil-konfini tiegħek kollha. U int se tiddikjara lill-iben tiegħek f'dak il-jum, u tgħidlu: Minħabba dan għamel il-Mulej Alla għalija, meta kont qed noħroġ mill-Eġittu. U se jkun lilek sinjal fuq l-idejn tiegħek, u memorjal quddiem l-għajnejn tiegħek, sabiex ikun il-liġi tal-Mulej fil-ħalq tiegħek, għax b'idejn qawwija ħareġ lilek il-Mulej Alla minn Eġittu. U ħarsu l-liġi din skont iż-żminijiet staġuni, minn jum għal jum. U se jkun meta jdaħħlek il-Mulej il-Alla tiegħek fl-art tal-Kananin, kif ħalef lill-missirijiet tiegħek, u se jagħtihielek. U int se tneħħi kull wieħed li jiftaħ ġuf, il-maskili lill-Mulej, kull wieħed li jiftaħ ġuf mill-merħliet jew fil-bhejjem tiegħek, kemm-il darba jsir lilek, il-maskili int se tqaddes lill-Mulej. Kull li jiftaħ il-ġuf ta ħmar, tibdlu bi nagħġa, iżda jekk ma tibdlux, ifdu. Kull l-ewwel imwieled tal-bniedem mill-ulied tiegħek, ifdu. Jekk iżda jistaqsik ibnek wara dan, u jgħid, X'inhu dan? U tgħidlu, li b'id qawwija l-Mulej ħareġna minn art l-Eġittu, minn dar is-skjavitù. Meta mbagħad issaħħan Faragħun biex

jibgħatna, qatel kull bukri fl-art ta l-Eġittu, mill-bukri tal-bnedmin sal-bukri tal-bhejjem. Minħabba dan, jien nissagrifika lill-Mulej kull maskil li jiftaħ ġuf, u nifdi kull bukri mill-ulied tiegħi. U se jkun għal sinjal fuq idek, u bla tħawwid quddiem għajnejk, għax b'id qawwija ħarek il-Mulej minn l-Eġittu. Kif iżda bagħat Faragħun il-poplu, Alla ma mexxiehomx fit-triq tal-art tal-Filistin, għax kienet qrib, għax qal Alla: Ħalli qatt ma jnidem il-poplu meta jara l-gwerra, u jdur lura lejn l-Eġittu. U dawwar Alla l-poplu fit-triq lejn id-deżert, lejn il-Baħar l-Aħmar, u fil-ħames ġenerazzjoni telgħu l-ulied ta Iżrael minn art l-Eġittu. U Mosè ħa l-għadam ta Ġużeppi miegħu, għax b'ġurament kien ħallef lill-ulied ta Iżrael, u qal, Żgur il-Mulej se jżurkum, u intom se ttellgħu l-għadam tiegħi minn hawn magħkom. Irtifgħu però l-ulied ta Iżrael minn Sukkot, u kampaw f'Etam ħdejn id-deżert. Alla mexa quddiemhom, matul il-jum f'pilastru ta sħaba biex jurihom it-triq, u matul il-lejl f'pilastru ta nar. Ma ċessx il-pilastru tas-sħaba matul il-jum, u l-pilastru tan-nar matul il-lejl, quddiem il-poplu kollu.

14

U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qallu, Kellem lill-ulied ta Iżrael, u wara li jduru lura ħalliehom jattendaw quddiem il-kampament, bejn Migdol u bejn il-baħar, opposti Baal Zephon; quddiemha int tattenda fuq il-baħar. U se jgħid il-Faragħun lill-poplu tiegħu: Il-bnin ta Iżrael qed jitħawdu dawn fl-art, għax id-deżert għalaqhom. Jien iżda se noqssi l-qalb ta Fargħun, u se jissegwi

warajhom, u se nkun glorifikat f'Fargħun u fl-armata kollha tiegħu, u se jafu l-Eġizzjani kollha li jiena Jien il-Mulej, u għamlu hekk. U ġie rrappurtat lir-re tal-Eġizzjani li l-poplu kien ħarab, u nqalbet il-qalb ta Fargħun u tal-qaddejja tiegħu fuq il-poplu, u qalu: X'inhu dan li għamilna, li bgħatna lil ulied Iżrael sabiex ma jaqdu lina? Imbagħad Fargħun ħarnes il-karri tiegħu, u l-poplu kollu tiegħu ġabar flimkien miegħu, u ħa sitt mija karru magħżula, u ż-żwiemel kollha tal-Eġizzjani, u uffiċjali fuq kollha. U l-Mulej eħmieġ il-qalb ta Fargħun, sultan tal-Eġittu, u tal-qaddejja tiegħu, u segwa wara l-ulied ta Iżrael, iżda l-ulied ta Iżrael ħarġu b'id għolja. U l-Eġizzjani segwewhom, u sabuwhom akkampati ħdejn il-baħar, u kollha ż-żwiemel u l-karri ta Faragħun, u l-kavallieri, u l-armata tiegħu kienu quddiem l-inkampament, opposta Beelsephon. U Faragħun kien qed jersaq, u wara li ħarsu l fuq, il-ulied ta Iżrael bl-għajnejn jaraw, u l-Eġizzjani kienu nstabu warajhom, u beżgħu ħafna, u l-ulied ta Iżrael ċajtu lejn il-Mulej. U qalu lil Mosè: Minħabba li ma kienx hemm oqbra fl-Eġittu, int ħriġtna biex tmitna fid-deżert? X'dan għamilt lilna billi ħriġtna mill-Eġittu? Mhux din kienet il-kelma li tkelimna lejk fl-Eġittu, ngħidu, ħallina, sabiex naqdu lill-Eġizzjani? Aħjar għalina li naqdu lill-Eġizzjani, milli mmutu f'dan id-deżert. Qal Mosè lill-poplu, ħudu l-kuraġġ, iqgħu u raw is-salvazzjoni minn il-Mulej, li se jagħmel lilna llum; għax bil-mod li rajtu lill-Eġizzjani llum, mhux se żżidu aktar taraw lilhom għal dejjem; il-Mulej se jitħabat għalikom, u intom se tisktu. Qal il-Mulej lil Mosè, għaliex qed tgħajjat lejja? Kellem lil ulied Iżrael, u ħalliehom jitilqu. U inti erfagħ il-virga tiegħek, u medd idek fuq il-baħar u qasmu, u ħalli jidħlu l-ulied ta Iżrael f'nofs il-

baħar fuq l-art xotta. U ara jiena se nħarrix il-qalb ta Fargħun u tal-Eġizzjani kollha, u jidħlu warajhom, u jiena nkun glorifikat f'Fargħun u fl-armata kollha tiegħu u fil-karri u fiż-żwiemel tiegħu. U se jafu l-Eġizzjani kollha li jien il-Mulej, meta jiġi glorifikat ismi f'Fargħun, u fil-karrozzi u ż-żwiemel tiegħu. Neħħa iżda l-Messaġġier ta Alla li kien sejjer qabel il-kamp tal-ulied ta Iżrael, u mar minn wara; neħħa wkoll il-kolonna tas-sħaba minn quddiemhom u qagħdet warajhom. U daħal bejn nofs il-kamp tal-Eġizzjani u bejn nofs il-kamp ta Iżrael, u waqaf, u sar dlam u dlam, u għaddiet il-lejl, u ma tħalltux ma xulxin il-lejl kollu. Mosè temed idu fuq il-baħar, u s-Sid mexa lura l-baħar b'riħ qawwi tan-nofsinhar matul il-lejl kollu, u għamel il-baħar niexef, u l-ilma nqasam. U daħlu l-ulied ta Iżrael f'nofs il-baħar fuq l-art xotta, u l-ilma tagħha kien ħajt mil-lemin, u ħajt mix-xellug. U segwew l-Eġizzjani u daħlu warajhom, u kull żiemel ta Fargħun, u l-karri, u r-rikkieba, f'nofs il-baħar. Ġara fil-gwardja tal-għodwa, u ħares il-Mulej fuq il-kamp tal-Eġizzjani f'kolonna tan-nar u s-sħaba, u ħawwad il-kamp tal-Eġizzjani, u rabaṭ l-assi tal-karri tagħhom, u mexxiehom bil-forza; u qalu l-Eġizzjani, ejjew naħarbu minn quddiem Iżrael; għax il-Mulej jippolemi għalihom kontra l-Eġizzjani. Qal is-Sid lil Mosè, Imtedd idek fuq il-baħar, u ħalli l-ilma jerġa lura, u ħalli jgħatti lill-Eġizzjani, il-karri tagħhom u r-rikkieba tagħhom. Mosè tawwal idu fuq il-baħar, u l-ilma reġa lura ma l-għodwa fuq l-art. L-Eġizzjani ħarbu taħt l-ilma, u l-Mulej ħawwad lill-Eġizzjani f'nofs il-baħar. U wara li rritorna lura, l-ilma kissa l-karri u r-rikkieba, u l-qawwa kollha ta Fargħun, dawk li kienu daħlu warajhom fil-baħar, u ma tħalla minnhom lanqas wieħed. Il-wlied ta Iżrael

marru fuq l-art xotta fin-nofs tal-baħar, u l-ilma kien ħajt għalihom mil-lemin, u ħajt mix-xellug. U l-Mulej salva lil Iżrael f'dak il-jum minn id l-Eġizzjani, u Iżrael ra lill-Eġizzjani mejta fuq ix-xatt tal-baħar. Ra Iżrael l-id il-kbira li għamel il-Mulej lill-Eġizzjani, u l-poplu biża mill-Mulej, u emmnu f'Alla u f'Mosè l-qaddej tiegħu.

15

Imbagħad kanta Mosè u l-ulied ta Iżrael din il-kanzunetta lil Alla, u qalu: Ejjew ngħannu lill-Mulej, għax glorjożament ġie glorifikat; iż-żiemel u r-rikkieb tefagħhom fil-baħar. Għajnuna u protettur sar lili għal salvazzjoni, dan huwa Alla tiegħi, u se nglorifikah, Alla ta missieri, u se nesaltah. Il-Mulej li jikser il-gwerer, il-Mulej hu ismu. Il-karrozzi tal-Fargħun u l-forza tiegħu, tefagħhom fil-baħar, ir-rikkieba magħżula tat-tielet grad; inbilgħu fil-Baħar l-Aħmar; il-baħar kisiehom; għerqu fil-fond bħal ġebla. Il-lemin tiegħek, Mulej, ġie glorifikat fil-qawwa; il-lemin tiegħek, Mulej, kisser il-għedewwa. U bl-abbundanza tal-glorja tiegħek kissirt l-għedewwa, bagħatt il-korla tiegħek li kielet lilhom bħal qasab. U permezz l-ispirtu tar-rabja tiegħek inqasam l-ilma, inġabru bħal ħajt l-ilmijiet, inġabru l-mewġ f'nofs il-baħar. Qal l-għadu: Wara li niġri se naqbadhom, se naqsam l-ispojli, se nimla ruħi, se noqtol bis-sejf tiegħi, se taħkem idi. Bgħatt ir-ruħ tiegħek, u l-baħar kissihom; għerqu bħal ċomb fl-ilma qawwi. Min hu bħalek fost l-allat, Mulej? Min hu bħalek? Glorifikat fil-qaddisin, mill-isbaħ fid-dożi, jagħmel

għeġubijiet. Int stendejt il-lemin tiegħek, belgħathom l-art. Inti mmexxejt bil-ġustizzja tiegħek dan il-poplu tiegħek li fdejt, u kkunfortajt bil-qawwa tiegħek lejn il-post qaddis tiegħek. Semgħu n-nazzjonijiet u kienu rrabjati; uġigħ ħadu dawk li jgħammru Filistin. Imbagħad ħaffu l-mexxejja ta Edom, u l-ħakkiem tal-Moabitin, ħadhom ir-rogħda, ddebu kollha dawk li joqogħdu f'Kanaan. Jaqgħu fuqhom ir-rogħda u l-biża, bil-kbir ta driegħek ħalliehom isiru bħall-ġebel, sakemm jgħaddi l-poplu tiegħek, Mulej, sakemm jgħaddi l-poplu tiegħek dan, li int ksibt. Wara li dħalt, ħawwilhom fil-muntanja tal-wirt tiegħek, fil-post lest tal-għamara tiegħek li inti ppreparajt, Mulej, is-santwarju, Mulej, li ppreparaw idejk. Il-Mulej jirregna għall-eternità, u għall-eternità, u għad. Għax daħal iż-żiemel ta Fargħun mal-karri u r-rikkebi tiegħu fil-baħar, u l-Mulej ġab fuqhom l-ilma tal-baħar, iżda l-ulied ta Iżrael marru fuq l-art xotta f'nofs il-baħar. Ħadet Mirjam il-profetessa, oħt Aaron, id-daqqa f'idha, u ħarġu n-nisa kollha warajha bid-daqqiet u l-kori. Bdiet Mirjam tgħid lilhom: Ejja ngħannu lill-Mulej, għax ġie glorifikat b'mod glorjuż; iż-żiemel u r-rikkieb warrabhom fil-baħar. Mosè neħħa lill-ulied ta Iżrael mill-Baħar l-Aħmar, u mexihom lejn id-deżert ta Sur, u marru tliet ijiem fid-deżert, u ma sabux ilma biex jixorbu. Ġew f'Merrah, iżda ma setgħux jixorbu mill-ilma ta Merrah, għax kien morr; minħabba dan, isimha lil dak il-post Morra. U l-poplu beda jgunguna kontra Mosè, u qalu: X'se nixorbu? Mosè għajjat lejn il-Mulej, u l-Mulej wera lilu injam, u huwa tefa lilu fl-ilma, u l-ilma sar ħelu. Hemmhekk poġġa lilu ordnijiet u ġudizzji, u hemmhekk ittestja lilu, u qal: Jekk bis-smigħ tisma l-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek, u tagħmel dak li hu pjaċevoli quddiemu, u

tisma l-kmandamenti tiegħu, u żżomm l-ordnijiet kollha tiegħu, kull marda li ġibt fuq l-Eġizzjani mhux se nġib fuqek, għax jien jiena l-Mulej Alla tiegħek li qed ifejjaqlek. U ġew f'Elim, u kien hemm tnax molol ilma u sebgħin tronk ta palm, u ħallaw kampa hemm ħdejn l-ilmijiet.

16

Telqu minn Elim, u ġew il-ġemgħa kollha tal-ulied ta Iżrael fid-deżert ta Sin, li huwa bejn Elim u bejn Sinaj. Fil-ħmistax-il jum, fix-xahar it-tieni wara li huma ħarġu mill-art tal-Eġittu, il-ġemgħa kollha tal-ulied ta Iżrael kienet qed tgergger kontra Mosè u Aaron. U qalu lejhom il-ulied ta Iżrael: Kieku konna mietna midruba minn Mulej fl-art ta Eġittu, meta qgħadna fuq il-qodor tal-laħam u konna nieħdu l-ħobż għas-seba, għax ħriġtu lilna f'dan id-deżert biex toqtlu lil din il-kongregazzjoni kollha bil-ġuħ. Qal u l-Mulej lil Mosè, ara jiena nixxattar lilkom ħobż mis-sema; u joħroġ il-poplu, u jiġbru ta kull jum għal jum, sabiex nittestjahom jekk jimxux bil-liġi tiegħi, jew le. U jkun fil-jum is-sitt, u jħejju dak li jdaħħlu; u jkun doppju dak li jiġbru ta kull jum għal jum. U qal Mosè u Aaron lill-ġabra kollha tal-ulied ta Iżrael, Filgħaxija intom se tkunu tafu li l-Mulej ħareġkom mill-art ta Eġittu, u filgħodu intom se taraw il-glorja tal-Mulej meta jisma l-ilmenti tagħkom fuq Alla; iżda aħna x'aħna, li qed tilmentaw kontra tagħna? U qal Mosè, meta l-Mulej jagħtikom filgħaxija laħam biex tieklu, u ħobż filgħodu għal xaba, minħabba li l-Mulej jisma l-ilment tagħkom, li intom qed

tilmentaw kontra tagħna; iżda aħna x'aħna? Għax l-ilment tagħkom mhux kontra lilna, imma kontra Alla. Qal Mosè lil Aaron, Għid lill-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Iżrael: Ejjew qrib quddiem Alla, għax huwa sama l-ilmenti tagħkom. Meta kien qed jitkellem Aaron lill-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Iżrael, u daraw lura lejn id-deżert, u l-glorja tal-Mulej dehret fi sħaba. U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qal, jien smajt l-ilmenti tal-ulied ta Iżrael; kellem lilhom, u qul, lejn filgħaxija intom tieklu laħam, u filgħodu intom timtlew bil-ħobż; u intom tkunu tafu, li jien hu l-Mulej l-Alla tagħkom. Ġara li filgħaxija telgħet is-summiena u koppret il-kamp, u fil-għodwa, meta waqfet id-dgiela madwar il-kamp. U ara, fuq wiċċ id-deżert kien hemm xi ħaġa rqiqa bħal żerriegħa tal-kożbor, bajda bħas-silġ fuq l-art. Wara li raw dan, il-ulied ta Iżrael qalu wieħed lill-ieħor: X'inhu dan? Għax ma kinux jafu x'kien; iżda Mosè qalilhom: Dan hu l-ħobż li ta l-Mulej lilkom biex tieklu. Din il-kelma li kmanda l-Mulej: iġbru minnha kull wieħed għal dawk li jixirqu gomor, skont ras skont numru ta ruħ tagħkom, kull wieħed ma dawk li jgħixu fit-tinda tagħkom iġbru. Għamlu hekk il-bnin ta Iżrael, u ġabru dak li kien ħafna u dak li kien inqas. U wara li kejlu bl-omer, dak li ġabar ħafna ma kellux żejjed, u dak li ġabar ftit ma naqasx; kull wieħed ġabar skont il-bżonn tiegħu stess. Qal Mosè lilhom: Ħadd m'għandu jħalli xejn minn tiegħu għall-għodu. U ma smawhomx lil Mosè, iżda xi wħud ħallew minnu għall-għodu, u għela dudu, u ħareġ riħa ħażina, u Mosè mrar fuqhom. U ġabru dan filgħodu filgħodu, kull wieħed l-ammont preskritturat tiegħu, u meta kienet tisħon ix-xemx kien jinħall. Ġara fil-jum is-sitt, ġabru l-affarijiet meħtieġa doppju, żewġ

gomor għall-wieħed; daħlu imma l-mexxejja kollha tal-ġemgħa, u rrapportaw lil Mosè. Qal Mosè lilhom, Mhux din il-kelma hi li tkellem il-Mulej? Is-Sibt huwa mistrieħ qaddis għall-Mulej għada; dak kollu li taħmu, aħmu; u dak kollu li togħlu, ogħlu; u kull l-eċċess ħalluh f'ħażna għas-sebħ. U ħallew minn tiegħu sa filgħodu, kif kmanda lilhom Mosè, u ma tintenx, u lanqas dudu ma sar fih. Qal Mosè, Iklu llum, għax illum huwa s-Sibt tal-Mulej, mhux se jinstab fil-kampanja. Sitt ijiem intom se tiġbru, iżda fil-jum is-seba huwa s-Sabbatu, għax mhux se jkun fih. Iżda fis-seba jum, xi wħud mill-poplu ħarġu biex jiġbru, imma ma sabux xejn. Qal il-Mulej lil Mosè, Sa meta m'intomx se tixtiequ tisimgħu l-kmandamenti tiegħi u l-liġi tiegħi? Araw, għax is-Sid ta lilkom is-Sibt f'dan il-jum. Minħabba dan, hu ta lilkom fis-sitt jum ħobż għal jumejn. Oqogħdu kull wieħed fid-djar tagħkom, u ħadd m'għandu joħroġ mill-post tiegħu fis-seba jum. U l-poplu wieqaf fis-sebat fil-jum is-seba. U semmewhulu l-ulied ta Iżrael l-isem tiegħu Manna, u kien bħal żerriegħa ta koriandru abjad, u t-togħma tiegħu kien bħal kejk bl-għasel. Qal Mosè, u din hija l-kelma, li ordna l-Mulej, imlew il-gomer tal-manna, għal ħażna għall-ġenerazzjonijiet tagħkom, sabiex jaraw il-ħobż, li intom klejtuh fid-deżert, meta l-Mulej ħariġkom minn art l-Eġittu. U qal Mosè lil Aaron: Ħu ġarra tad-deheb waħda, u armi fiha mimlija l-gomer tal-manna, u poġġiha quddiemu Alla, għal preservazzjoni għall-ġenerazzjonijiet tagħkom, kif ordna l-Mulej lil Mosè. U poġġa Aaron quddiemu t-testimonjanza għal preservazzjoni. Il-wlied ta Iżrael kielu l-manna għal erbgħin sena, sakemm waslu fid-dinja abitata; kielu l-manna sakemm waslu f'parti mill-Feniċja. Il-gomer kien l-għaxra parti mit-tliet

mizuri.

17

U telqet il-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Iżrael mid-deżert ta Sin skont il-kampijiet tagħhom, minħabba l-kelma tal-Mulej, u kampaw f'Rafidin, iżda ma kienx hemm ilma għall-poplu biex jixorbu. U l-poplu kien jitgħajjar lejn Mosè, u qalu, Agħtina ilma biex nixorbu. U Mosè qalilhom, Għaliex qed titgħajjru miegħi, u għaliex qed tittestjaw lill-Mulej? Il-poplu għatx hemm għall-ilma; u l-poplu tbatbat hemm kontra Mosè, u qal, għaliex dan? Inti tlajt lilna mill-Eġittu biex toqtol lilna u t-tfal tagħna u l-bhejjem bil-għatx? Jibki iżda Mosè lejn il-Mulej, u qal, X'se nagħmel lil dan il-poplu? Għad ftit, u se jirġmuni bil-ġebel. U qal il-Mulej lil Mosè, Mur qabel dan il-poplu, u ħu miegħek xi wħud mill-anzjani tal-poplu, u l-virga li biha laqatt ix-xmara, ħuha f'idek, u mur. Dan jiena nqum hemm qabilek fuq il-blata f'Horeb; u inti tħabbat il-blata, u joħroġ minnha ilma, u jixrob il-poplu. Għamel Mosè hekk quddiem il-ulied ta Iżrael. U semma l-isem ta dak il-post, Test u Rimproveru, minħabba r-rimproveru tal-ulied ta Iżrael u minħabba li ttestjaw lill-Mulej, waqt li kienu qed jgħidu: Hemm il-Mulej fosthom jew le? Ġie però Amalek u wettaq gwerra kontra Israel f'Raphidein. Qal Mosè lil Ġożwè: Agħżel għalik irġiel qawwija, u oħroġ ittella għall-battalja kontra Amalek għada, u ara, jien se nqum fuq il-quċċata tal-għolja, u l-virga ta Alla f'idi. U għamel Ġożwè bħalma qal lilu Mosè, u ħareġ ħażżar għall-battalja kontra Amalek, u Mosè u Aron u Ħur

telgħu fuq il-quċċata tal-għolja. U ġara li meta Mosè rafa l-idejn, Iżrael kien jirbaħ, iżda meta waqqaf l-idejn, Amalek kien jirbaħ. L-idejn ta Mosè kienu tqal, u wara li ħadu ġebla poġġewha taħtu, u huwa qagħad fuqha, u Aaron u Hur appoġġaw l-idejn tiegħu minn naħa waħda, u min-naħa l-oħra waħda, u saru l-idejn ta Mosè sodi sa ma daħlet ix-xemx. U Ġożwè rotta lill-Amalek u lill-poplu kollu tiegħu bil-qtil tax-xwabel. Qal il-Mulej lil Mosè, Ikteb dan bħala memorjal f'ktieb, u qiegħed f'widnejn Ġożwè, li kompletament se neħħi l-memorjal ta Amalek minn taħt is-sema. U bena Mosè artal lill-Mulej, u sema l-isem tiegħu Il-Mulej rifuġju tiegħi. Li f'id moħbija s-Sid jagħmel gwerra kontra Amalek minn ġenerazzjoni għal ġenerazzjoni.

18

Sema però Jethro, saċerdot ta Midian, il-missier fil-liġi ta Moses, dak kollu li għamel il-Mulej għal Israel, il-poplu tiegħu stess, għax il-Mulej ħareġ lil Israel minn Eġittu. Ħa Jethro l-ġener ta Mosè lil Zipporah il-mara ta Mosè wara l-ħelsien tagħha, u t-tnejn ulied tagħha; l-isem ta wieħed minnhom Gershom, jgħid, barrani kont f'art barranija; u l-isem tat-tieni Eliezer, jgħid, għax l-Alla tal-missier tiegħi kien l-għajnuna tiegħi, u ħallasni minn id Pharaoh. U ħareġ Ġetro, il-missier fil-liġi ta Mosè, u l-ulied u l-mara lejn Mosè fid-deżert, fejn kien ikkampja fuq il-muntanja ta Alla. Kien irrappurtat lil Mosè, u qalulu: Ara, missierek fil-liġi Jetro ġej għandek, u martu u t-tnejn uliedek miegħu. Mosè ħareġ biex jiltaqa mal-missier fil-liġi tiegħu, u waqqa ruħu quddiemu,

u biesu, u sallamaw lil xulxin, u daħħalhom fit-tinda. U rrakonta Mosè lill-missier fis-sinjur kollox kemm għamel is-Sid lill-Fargħun u lill-Eġizzjani kollha minħabba Iżrael, u t-tbatija kollha li saret lilhom fit-triq, u kif salvahom is-Sid minn id Fargħun u minn id l-Eġizzjani. Jethro stagħġeb fuq il-ġid kollu li għamel is-Sid magħhom, għax salvahom minn idejn l-Eġizzjani u minn idejn Fargħun. U qal Ġetro: Imbierek il-Mulej, li salva lilhom minn idejn l-Eġizzjani u minn idejn Fargħun. Issa kont nafu li l-Mulej huwa kbir minn l-allat kollha minħabba dan, li attakkaw lilhom. U ħa Jetro s-surmast ta Mosè olokawtomata u sagrifiċċji lil Alla; u wasal Aron u l-anzjani kollha ta Iżrael biex jieklu l-ħobż flimkien mas-surmast ta Mosè, quddiem Alla. U ġara li l-għada l-oħra qagħad Mosè biex jiġġudika l-poplu, iżda kull il-poplu wieqaf quddiemu minn filgħodu sa filgħaxija. U meta ra Jetro dak kollu li kien jagħmel lill-poplu, jgħid, x'inhu dan li int tagħmel lill-poplu? Għaliex int toqgħod waħdek, u n-nies kollha wieqfa ħdejk minn filgħodu sa filgħaxija? U Mosè jgħid lill-missier fis-sinjur, Il-poplu jiġi lejja biex ifittex il-ġudizzju minn Alla. Meta kull darba li jsir lilhom tilwima u jiġu għandi, nieqaf kull wieħed, u nagħrafhom il-kmandamenti ta Alla u l-liġi tiegħu. Qal iżda l-missier fil-liġi ta Mosè lilu: Mhux sewwa dak li qed tagħmel. B'qirda se tinqered b'nuqqas ta paċenzja kemm int, kif ukoll dan il-poplu kollu li huwa miegħek. Din il-kelma hija tqila għalik, mhux se tkun tista tagħmel dan int waħdek. Issa għalhekk isma tiegħi, u se nagħtik parir, u se jkun Alla miegħek. Kun inti għall-poplu dak li jmur lejn Alla, u inti toffri l-kliem tagħhom lil Alla. U int se tisħaq lilhom il-kmandamenti ta Alla u l-liġi tiegħu, u int se turi lilhom it-toroq li fihom se jimxu, u l-opri

li se jagħmlu. U inti stess ikkunsidra minn fost il-poplu kollu irġiel qawwija, li jibżgħu minn Alla, irġiel ġusti, li jobogħdu l-arroganza, u ħatarhom fuqhom kmandanti ta elf, kmandanti ta mija, kmandanti ta ħamsin u kmandanti ta għaxra. U jiġġudikaw il-poplu kull siegħa, iżda l-kelma diffiċli joffru fuqek, u l-affarijiet żgħar tal-ġudizzji jiġġudikaw huma stess, u jħafffu minn fuqek, u jgħinuk. Jekk tagħmel dan il-kelma, Alla se jipprevali fuqek u se tkun tista tieqaf, u dan il-poplu kollu se jiġi għall-post tiegħu bi paċi. Mosè sema l-vuċi tal-missier fil-liġi, u għamel dak kollu li qal lilu. U Mosè għażel irġiel qawwija minn kull Iżrael, u ħa'alhom kmandanti ta eluf u kmandanti ta mitt u kmandanti ta ħamsin u kmandanti ta għaxra fuqhom. U ġudikaw il-poplu kull ħin, iżda kull kelma diffiċli ġewha quddiem Mosè, u kull kelma ħafifa ġudikawha huma stess. Bagħat il barra Mosè s-sieħbu tiegħu stess, u mar lejn l-art tiegħu.

19

Fit-tielet xahar tal-ħruġ tal-ulied ta Iżrael minn art l-Eġittu, f'dan il-jum, waslu fid-deżert ta Sinai. U telqu minn Rafidin, u ġew fid-deżert ta Sinaj, u Iżrael attenda hemm opposta l-muntanja. U Mosè tela fuq il-muntanja ta Alla, u Alla sejjaħlu mill-muntanja u qallu: Dawn l-affarijiet għid lid-dar ta Ġakobb, u ħabbarhom lill-ulied ta Iżrael. Intom rajtom kemm għamilt lill-Eġizzjani, u ħadtkom bħal fuq ġwienaħ tal-ajkli, u ġibtkom lejn lili nnifsi. U issa jekk bis-smigħ tisimgħu l-vuċi tiegħi, u tħarsu l-patt tiegħi, tkunu lili poplu speċjali minn kollha n-nazzjonijiet, għax tiegħi

hi l-art kollha. Intom però tkunu lilija renju ta saċerdoti u nazzjon qaddis; dawn il-kliem tgħid lill-ulied ta Iżrael. Ġie iżda Mosè, u sejjaħ lill-anzjani tal-poplu, u qiegħed quddiemhom il-kliem kollu dan li kmanda lilhom Alla. Wieġeb iżda l-poplu kollu b'qbil wieħed, u qalu: Kollox li qal Alla nagħmluh u nismgħuh. U Mosè offra dawn il-kliem lil Alla. Qal is-Sid lil Mosè: Ara, jiena ġej lejk f'pilastru ta sħaba, sabiex il-poplu jisma meta nitkellem miegħek, u sabiex jemmnu fik għal dejjem. U Mosè rrapporta l-kliem tal-poplu lis-Sid. Qal il-Mulej lil Mosè, Wara li tinżel twissi bis-sħiħ lill-poplu, u naddaf lilhom illum u għada, u ħa jaħslu l-ħwejjeġ, u ħa jkunu lesti għall-jum it-tielet; għax fil-jum it-tielet se jinżel il-Mulej fuq il-muntanja ta Sinaj, quddiem il-poplu kollu. U int se tifrid il-poplu madwar, u tgħid, Oqogħdu attenti lilkom infuskom li ma titilgħux fuq il-muntanja u li ma tmissux xi ħaġa tagħha. Kull min imiss il-muntanja se jmut bil-mewt. Mhux se tmiss idu tiegħu, għax bil-ġebel se jinġebel, jew bil-vleġġa se jintrema. Kemm jekk annimal u kemm jekk bniedem, mhux se jgħix. Meta l-vuċijiet u t-trombi u s-sħaba titlaq mill-muntanja, dawk se jitilgħu fuq il-muntanja. Mosè niżel mill-muntanja lejn il-poplu, kkonsgrahom u ħaslu l-ħwejjeġ tagħhom. U qal lill-poplu: Kunu lesti għal tliet ijiem; la taqrbux mara. Ġara li fit-tielet jum, meta beda jiddi, saru vuċi u beriqi u sħaba mudlama fuq il-muntanja ta Sinaj, u l-vuċi tat-tromba daqqet b'saħħitha, u l-poplu kollu li kien fil-kamp inħażen. U Mosè ħareġ lill-poplu għal laqgħa ma Alla mill-kamp, u waqfu taħt il-muntanja. Il-muntanja tas-Sinai kienet qed tpejjep kollha, minħabba li kien niżel fuqha Alla f'nar, u kien qed jitla d-duħħan, bħal duħħan ta forn, u stagħġeb il-poplu kollu ħafna.

Kienu jsiru l-ħsejjes tat-tromba li kienu qed javvanzaw aktar b'saħħithom ħafna. Mosè tkellem, u Alla wieġeb lilu b'vuċi. Niżel il-Mulej fuq il-muntanja ta Sinai, fuq il-quċċata tal-muntanja, u sejjaħ il-Mulej lil Mosè fuq il-quċċata tal-muntanja, u tela Mosè. U qal Alla lil Mosè, jgħid, wara li tniżel twissi bis-sħiħ lill-poplu, biex qatt ma jersqu lejn Alla biex jaraw, u jaqa minnhom numru kbir. U l-qassisin li jersqu lejn il-Mulej Alla jkunu mqaddsin, biex qatt il-Mulej ma jneħħi ruħu minnhom. U qal Mosè lil Alla: Il-poplu mhux se jkun jista jitla lejn il-muntanja tas-Sinai, għax int ixhidt lilna u għedtilna: Issepara l-muntanja u qaddisha. Qal imma lilu s-Sid: Mur, inżel, u itla inti u Aaron ma tiegħek, imma l-qassisin u l-poplu la jisfurzaw ruħhom jitilgħu lejn Alla, la qatt is-Sid jitlef xi ħadd minnhom. Mosè niżel lejn il-poplu u qal lilhom.

20

U tkellem il-Mulej il-kliem kollu dan, u qal, Jiena jien il-Mulej l-Alla tiegħek, li ħriġt lilek minn art l-Eġittu, minn dar il-jasar. Ma jkollokx allat oħra ħlief jien. M'għandekx tagħmel għalik immaġni, u lanqas xbieha ta xejn minn dak li hemm fis-sema l fuq, u minn dak li hemm fl-art l isfel, u minn dak li hemm fl-ilmijiet taħt l-art. M'għandekx tagħmel atti ta qima lilhom, u lanqas m'għandek isservi lilhom; għax jiena jien il-Mulej Alla tiegħek, Alla ġelos, li nagħti lura d-dnubiet tal-missirijiet fuq it-tfal, sat-tielet u r-raba ġenerazzjoni lil dawk li jobogħduni, u nagħmel ħniena għal eluf lil dawk li jħobbuni, u lil dawk li

jżommu l-kmandamenti tiegħi. M'għandekx tieħu l-isem tal-Mulej Alla tiegħek bil-batal, għax il-Mulej Alla tiegħek mhux se jħalli bla ħtija lil min jieħu ismu bil-batal. Ftakar il-jum tas-Sibt biex issaqqih. Sitt ijiem taħdem, u tagħmel ix-xogħlijiet kollha tiegħek. Fil-jum is-seba, sabbtu lill-Mulej Alla tiegħek; ma tagħmilx fih ebda xogħol inti, u ibnek, u bintek, il-qaddej tiegħek, u l-qaddejja tiegħek, il-baqra tiegħek, u l-annimal tat-tagħbija tiegħek, u kull annimal tiegħek, u l-proselitu li jgħix fostok. Għax fi sitt ijiem għamel il-Mulej is-sema u l-art u l-baħar u kollha li fihom, u waqaf fis-seba jum; minħabba dan bierek il-Mulej is-seba jum, u qaddsu. Onoraw lil missierek u lil ommok, sabiex ikun tajjeb għalik u sabiex tgħix ħajja twila fuq l-art it-tajba li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik. M'għandekx tagħmel żnija. M'għandekx tisraq. M'għandekx toqtol. M'għandekx ixxehhed b'xhieda falza kontra l-ġar tiegħek. M'għandekx tixtieq il-mara tal-ġar tiegħek; m'għandekx tixtieq id-dar tal-ġar tiegħek, lanqas il-għalqa tiegħu, lanqas il-qaddej tiegħu, lanqas il-qaddejja tiegħu, lanqas it-tor tiegħu, lanqas il-ħmar tiegħu, lanqas kull annimal tiegħu, lanqas dak kollu li hu tal-ġar tiegħek. U l-poplu kollu ra l-vuċi, u l-lampi, u l-vuċi tat-tromba, u l-muntanja tipjip. Iżda l-poplu kollu, imbeżża, qagħdu l bogħod. U qalu lil Mosè, Itkellem int magħna, u la jitkellem magħna Alla, biex ma nmutux. U jgħid lilhom Mosè: Ħudu l-kuraġġ, għax minħabba li jittestjakom ġie Alla lejkom, sabiex tkun il-biża tiegħu fikom, biex ma tiddnbux. Qagħad il-poplu minn bogħod, iżda Mosè daħal fid-dlam fejn kien Alla. Qal is-Sid lil Mosè: Dawn l-affarijiet tgħid lill-dar ta Ġakobb, u tiddikjara lill-ulied ta Iżrael: intom rajtu li mis-sema tkellimtilkom. M'għandkomx tagħmlu

għalikom infuskom allat tal-fidda, u allat tad-deheb m'għandkomx tagħmlu għalikom infuskom. Altar minn art int se tagħmel lili, u int se tissagrifika fuqu l-offerti maħruqa tiegħek, u s-salvazzjoni tiegħek, u n-nagħaġ, u l-għoġġiela tiegħek f'kull post fejn jien se nikkawża li jkun imsemmi l-isem tiegħi hemm, u jien se niġi lejk, u jien se mbierek lilek. Jekk iżda tagħmel altar minn ġebel għalija, m'għandekx tibnih minn ġebel imqattgħa, għax is-sejf tiegħek ħawwadt fuqhom, u huma mniġġsa. M'għandekx titla bi gradini fuq l-altar tiegħi, sabiex ma tkexxi x-xeni tiegħek fuqu.

21

U dawn huma l-ordinanzi li trid tpoġġi quddiemhom. Jekk tikseb tifel Lhudi, sitt snin jaqdi lilek; iżda fis-seba sena jitlaq ħieles bla ħlas. Jekk huwa jidħol waħdu, joħroġ waħdu, iżda jekk mara tidħol miegħu, toħroġ ukoll il-mara tiegħu. U jekk is-sid jagħtih mara, u titoldu lilu wlied jew bniet, il-mara u t-tfal ikunu tas-sid tiegħu, imma hu biss joħroġ. Jekk iżda wieġeb jgħid il-iben, Jien ħabbejt lill-sid tiegħi, u lill-mara, u lit-tfal, ma niħrabx ħieles, is-sid tiegħu se jġib lilu lejn il-qorti ta Alla, u mbagħad se jġib lilu lejn il-bieb fuq il-postament, u se jtoqob is-sid tiegħu l-widna bl-imbotta, u se jservi lilu għall-għomor. Jekk iżda xi ħadd ibigħ lil bintu bħala qaddejja, mhix se titlaq bħalma joħorġu l-ilsiera. Jekk ma jogħġobhiex lis-sid tagħha, li lilu qabel, se jifdiha; lil nazzjon barrani però mhux sid huwa li jbigħha, għax ċaħad fiha. Jekk iżda lill-iben jikkonċediha, skont id-dritt tal-bniet jagħmel

lilha. Jekk iżda jieħu waħda oħra għalih innifsu, il-affarijiet meħtieġa u l-ħwejjeġ u l-assoċjazzjoni tagħha ma jċaħħadx. Jekk iżda dawn it-tliet ħwejjeġ ma jagħmilx għaliha, toħroġ b'xejn mingħajr fidda. Jekk iżda xi ħadd jilħaq lil xi ħadd ieħor u jmut, jinqatel bil-mewt. Iżda mhux volontarjament, iżda Alla ħa fih f'idejh, se nagħtik post fejn se jaħrab hemm il-wieħed li qatel. Jekk iżda xi ħadd jattakka lill-ġar biex joqtlu bl-ingann u jieħu refuġju, ħu lilu minn fuq l-altar tiegħi biex tmitu. Min jolqot lil missieru jew lil ommu, bil-mewt għandu jinqatel. Dak li jitkellem ħażin kontra missieru jew ommu, se jmut bil-mewt. Min jekk jisraq xi ħadd minn ulied Iżrael, u wara li jopprimih ibiegħu, u jinstab f'idejh, b'mewt imut. Jekk iżda jitgħajjru żewġ irġiel, u jolqtu lill-proxxmu b'ġebla jew b'pumn, u ma jmutx, iżda jkun mimdud fuq is-sodda, jekk iqum ir-raġel u jimxi barra fuq bastun, se jkun innoċenti dak li laqat; biss għall-inattività tiegħu se jħallas, u l-kura medika. Jekk iżda xi ħadd iħabbat lill-ilsir tiegħu jew lill-qaddejja tiegħu b'virga, u jmut taħt l-idejn tiegħu, bil-ġustizzja se jiġi vvendikat. Jekk iżda jgħix jum wieħed jew jumejn, ma jkunx ikkundannat, għax il-fidda tiegħu hi. Jekk iżda jiġġieldu żewġ irġiel, u jilħtu mara li għandha tat-tqil, u joħroġ it-tarbija tagħha mhux ffurmat, se jiġi multjat b'multa; skont kif se jimponi r-raġel tal-mara, se jagħti bid-dinjità. Jekk imma format ikun, se jagħti ruħ minflok ruħ, Għajn minflok għajn, sinna minflok sinna, id minflok id, riġel minflok riġel, ħruq minflok ħruq, ferita minflok ferita, livida minflok livida. Jekk iżda xi ħadd jolqot l-għajn tal-qaddej tiegħu, jew l-għajn tal-qaddejja tiegħu u jagħmiha għomja, se jibgħathom ħielsa minflok l-għajn tagħhom. Jekk iżda jaqla s-sinna tal-qaddej, jew

is-sinna tal-qaddejja tiegħu, se jibgħathom ħielsa minflok is-sinna tagħhom. Jekk iżda jgawwad tawru raġel jew mara u jmut, bil-ġebel jinġebel it-tawru, u ma jittikilx il-laħam tiegħu; iżda s-sid tat-tawru jkun innoċenti. Jekk iżda t-towr ikun gorer qabel il-bieraħ u qabel it-tielet jum, u jixhdu lis-sid tiegħu, u ma jeqridux, iżda joqtol raġel jew mara, it-towr għandu jinġarraf, u s-sid tiegħu għandu jinqatel. Jekk iżda jiġi impost fidwa fuqu, se jagħti fidwa għal ħajtu kemm jimponu fuqu. Jekk iżda jgħandu jagħmel iben jew bint, skont din il-liġi għandhom jagħmlu lilu. Jekk iżda t-tawru jgħawweġ tarbija jew qaddejja mara, jagħti tletin siklu ta fidda lis-sid tagħhom, u t-tawru jiġi mwewwet bil-ġebel. Jekk iżda xi ħadd jiftaħ ħofra jew iħaffer ħofra, u ma jkopriha, u jaqa hemm għoġol jew ħmar, is-sid tal-ħofra jħallas, fidda jagħti lis-sid tagħhom; u l-mejjet ikun tiegħu. Jekk iżda t-tawru ta xi ħadd jgħaffer it-tawru tal-qrib, u jmut, se jbiegħu t-tawru li jgħix, u jaqsmu l-fidda tiegħu, u t-tawru li miet jaqsmuh. Jekk iżda jkun magħruf li t-tawru huwa gorer qabel l-ilbieraħ u qabel it-tielet jum, u jkunu xehdu lis-sid tiegħu, u ma jneħħix lilu, iħallas tawru minflok tawru, iżda l-mejjet ikun tiegħu. Jekk iżda xi ħadd jisraq għoġol jew nagħġa, u jisbaħha jew ibiegħha, għandu jħallas ħames għoġġiela minflok l-għoġol, u erbgħa nagħaġ minflok in-nagħġa.

22

Jekk iżda fil-ħofra instab il-ħalliel, u mwettaq imut, m'hemmx għalih qatla. Jekk iżda titla x-xemx fuqu, huwa ħati u għandu

jmut; iżda jekk m'għandux, jinbiegħ minflok dak li seraq. Jekk iżda jitħalla u jinstab f'idu l-ħaġa misruqa, minn ħmar sa nagħġa ħajjin, iħallas doppju għalihom. Jekk iżda xi ħadd jirħa għalqa jew għeneb, u jħalli l-annimal tiegħu jirħa għalqa oħra, iħallas mill-għalqa tiegħu skont il-prodott tagħha. Iżda jekk jirħa l-għalqa kollha, iħallas bl-aħjar ħwejjeġ tal-għalqa tiegħu u bl-aħjar ħwejjeġ tal-għeneb tiegħu. Jekk iżda ħiereġ nar u sab xewk, u ħaraq irziezet jew qamħ jew għalqa, iħallas dak li qabbad in-nar. Jekk iżda xi ħadd jagħti lill-ġar fidda jew vażi biex jgħassa, u jinsteraq mid-dar tal-bniedem, jekk jinstab is-seraq, iħallas id-doppju. Jekk iżda mhux jinstab il-ħalliel, se joqrob is-sid tad-dar quddiem Alla, u se jaħlef li tabilħaqq mhux hu aġixxa ħażin fuq id-depożitu kollu tal-proxxmu, skont kull ħażen mitkellem, dwar vitell u annimal tat-tagħbija u nagħġa u libsa u kull telf li qed jiġi allegat; x'inhu għalhekk ikun, quddiem Alla se tiġi l-ġudizzju tat-tnejn, u dak li jinstab ħati permezz ta Alla, se jħallas doppju lill-proxxmu. Jekk iżda xi ħadd jagħti lill-qrib annimal tat-tagħbija jew vitella jew nagħġa jew kull annimal biex iħares, u jinkiser jew imut jew isir priġunier, u ħadd ma jkun jaf, ġurament ta Alla jkun bejn it-tnejn, tabilħaqq li hu ma aġixxiex ħażin għalkollox dwar id-depożitu tal-qrib; u hekk is-sid tiegħu jaċċetta, u ma jħallasx. Jekk iżda jinsteraq mingħandu, se jħallas lis-sid; Jekk iżda jsir miksur mill-bhejjem selvaġġi, se jġibu fuq il-kaċċa, u mhux se jħallas. Jekk iżda xi ħadd jitlob minn ta ġaru, u jinkiser jew imut jew jisir priġunier, u s-sid ma jkunx miegħu, iħallas. Jekk iżda s-sid ikun miegħu, ma jħallasx; jekk iżda kien ħaddiem bil-paga, dan ikun minflok il-paga tiegħu. Jekk iżda xi ħadd jiddeċievi verġni mhux

maħtuba u jikeb magħha, bid-dowry se jagħtiha dowry lilu bħala mara. Jekk iżda jiċħad jiċħad, u ma jridx il-missier tagħha jagħtiha lilu bħala mara, iħallas il-fidda lill-missier skont kemm hi d-dowry tal-verġni. Is-saħħara m'għandekx iżżommhom ħajjin. Kull wieħed li jorqod ma annimal għandkom toqtluh bil-mewt. Dak li jissagrifika lil allat se jinqered bil-mewt, ħlief lill-Mulej biss. U lill-barrani m'għandkomx tagħmlulu ħażin, u lanqas tippressawh, għax intom kont barranin fl-art tal-Eġittu. M'għandkomx tikkawżaw lil ebda armla jew ltiema. Jekk u b'ħażen tagħmlu ħsara lilhom, u wara li jkunu għajtu jibku għajjata lejja, bis-smigħ ninsma l-vuċi tagħhom, u nkun irrabjat b'rabja, u noqtol lilkom bis-sejf, u jkunu n-nisa tagħkom armli, u t-tfal tagħkom orfni. Jekk iżda tissellef fidda lill-ħu l-fqir ħdejk, ma tkunx qed tippressah, ma tpoġġix fuqu imgħax. Jekk iżda bħala pegħn tieħu l-libsa tal-proxxmu, qabel it-tramunt tax-xemx terġagħhielu lilu; Għax dan huwa l-kisi tiegħu, dan biss il-libsa tal-għerja tiegħu; f'xiex se jorqod? Jekk għalhekk jgħajjat lejja, se nisma lilu; għax jiena ħanin. Lil Alla m'għandekx titkellem ħażin, u mexxej tal-poplu tiegħek m'għandekx tgħid ħażin. L-ewwel frott tal-arja tad-dras u tal-magħsra tal-inbid tiegħek ma tiddewwemx, il-primġenituri tal-ulied tiegħek tagħtihom lili. Hekk tagħmel l-għoġol tiegħek u n-nagħġa tiegħek u l-annimal tal-piż tiegħek, sebat ijiem ikun taħt l-omm, iżda fit-tmien jum tirritornah lili. U rgiel qaddisa intom se tkunu lili, u laħam maqtul minn annimali selvaġġi m'għandkomx tieklu, warmu lill-kelb.

23

M'għandekx taċċetta xhieda falza, u lanqas m'għandek taqbel ma l-inġust biex issir xhud inġust. M'għandekx tkun mal-maġġoranza fil-ħażen, u m'għandekx tingħaqad mal-moltitudni biex timxi mal-maġġoranza u tgħawweġ il-ġustizzja. U mhux se jkollok ħniena fuq il-fqir fil-ġudizzju. Jekk iżda tiltaqa mal-baqra tal-għadu tiegħek jew mal-annimal tat-tagħbija tiegħu li jkunu mitlufa, wara li tkun dawwarthom lura, terġa tagħtihom lilu. Jekk iżda tara l-annimal imġarrab tal-għadu tiegħek waqgħa taħt it-tagħbija tiegħu, m'għandekx tgħaddi minnu, iżda għandek tgħinu terfagħu miegħu. M'għandekx tgħawweġ il-ġudizzju tal-fqir fil-kawża tiegħu. Minn kull kelma inġusta ibgħad, lill-innoċenti u l-ġust ma toqtolx, u ma tiġġustifikax lill-impju minħabba rigali. U rigali m'għandekx tieħu, għax ir-rigali jagħmu għomja l-għajnejn ta dawk li jaraw, u jħassru l-kelmiet ġusti. U lill-barrani ma topprimux, għax intom tafu r-ruħ tal-barrani, peress li intom stess kont barranijiiet f'art l-Eġittu. Għal sitt snin tħawwad l-art tiegħek, u tiġbor il-prodott tagħha. Fis-seba sena għandek tagħmel rilaxxa, u tħalliha mistrieħa, u l-foqra tal-poplu tiegħek jieklu minnha, u dak li jibqa jiekluħ l-annimali selvaġġi. Hekk għandek tagħmel mal-għeneb tiegħek u maż-żebbuġ tiegħek. Fi sitt ijiem int tagħmel ix-xogħlijiet tiegħek, iżda fis-seba jum, mistrieħ, sabiex jistrieħ it-tor tiegħek u l-annimal taħt il-madmad tiegħek, u sabiex jieħu n-nifs il-iben tal-qaddejja tiegħek u l-barrani. Kollox li jien għidt lilkom, iħarsuh, u l-isem ta allat oħra ma tiftakrux fih, u lanqas ma

jintsema mill-ħalq tagħkom. Tliet żminijiet tas-sena iċċelebraw lili. Il-festa tal-ħobż mhux imħammira iħarsuhiex biex tagħmluha. Seba ijiem tieklu ħobż mhux imħammira, bħalma kmajtlek skont iż-żmien tax-xahar il-ġdid, għax fih ħriġt mill-Eġittu. Ma tidhirx quddiemi b'idejk vojta. U se tagħmel festa tal-ħsad tal-ewwel frott tax-xogħlijiet tiegħek, dak li tiżra fl-għalqa tiegħek, u festa tat-tlestija fi tmiem is-sena fil-ġbir tax-xogħlijiet tiegħek mill-għalqa tiegħek. Tliet darbiet fis-sena se jidher kull maskil tiegħek quddiem il-Mulej Alla tiegħek. Meta nkeċċi l-ġnus minn quddiemek u nwessa l-konfini tiegħek, m'għandekx tissagrifika fuq ħmira d-demm tal-inċens tiegħi, u lanqas ma għandu jorqod ix-xaħam tal-festa tiegħi sa filgħodu. L-ewwel frott tal-ewwel prodott tal-art tiegħek ġġibhom fid-dar tal-Mulej Alla tiegħek, m'għandekx tisla ħaruf fil-ħalib ta ommu. U ara, jiena qed nibgħat il-messaġġier tiegħi quddiemek, biex iħarsek fit-triq, sabiex idaħħlek fl-art li ppreprajtlek. Oqgħod attent għalik innifsek, u isma lilu, u la disobedixxih, għax mhux se jżommok lura, għax ismi huwa fuqu. Jekk bis-sema tisimgħu l-leħen tiegħi, u tagħmlu kollox li jien nikkmandakom, u tħarsu l-patt tiegħi, intom tkunu lili poplu speċjali minn fost il-ġnus kollha, għax tiegħi hi l-art kollha. Intom iżda tkunu lili renju ta saċerdoti, u nazzjon qaddis. Dawn il-kliem tgħid lill-ulied ta Iżrael: Jekk bis-sema tisimgħu leħni, u tagħmlu kollox li jien ngħidilkom, jien inkun għadu għall-għedewwa tagħkom, u noponi lill-avversarji tagħkom. Għax il-messaġġier tiegħi ser jimxi quddiemek, u ser iġibek lejn l-Amoritin, u l-Ħittitin, u l-Periżżitin, u l-Kananejin, u l-Ġergażitin, u l-Ħivitin, u l-Ġebużitin, u jien ser neqridhom. M'għandekx taqdi lill-allat tagħhom, u

lanqas taqdi lilhom, u m'għandekx tagħmel skont il-għemejjel tagħhom, iżda għandek twaqqagħhom kompletament, u għandek tkisser il-pilastri tagħhom kompletament. U int se sservi lill-Mulej, l-Alla tiegħek, u jiena se mbierek il-ħobż tiegħek u l-inbid tiegħek u l-ilma tiegħek, u jiena se neħles il-mard minn fostokom. Ma jkunx hemm sterilità, lanqas waħda sterili fl-art tiegħek; in-numru tal-ġranet tiegħek se nimla. U l-biża se nibgħat quddiemek, u se nistħarreġ il-ġnus kollha li inti tidħol għandhom, u se nagħmel lill-għedewwa kollha tiegħek jaħarbu. U se nibgħat iż-żunżan qabilek, u int se tkeċċi l-Amoriti, u l-Ħiviti, u l-Kananejn, u l-Ħittiti minn quddiemek. Ma nkeċċihomx f'sena waħda, sabiex l-art ma ssirx deżerta u l-bhejjem selvaġġi tal-art ma jsirux ħafna fuqek. Ftit ftit se nkeċċihom minn quddiemek, sakemm tikber u tiret l-art. U se nagħmel il-konfini tiegħek mill-Baħar l-Aħmar, sal-Baħar tal-Filistin, u mid-deżert, sax-xmara l-kbir Eufrate, u se nagħti f'idejkom l-abitanti fl-art, u se nkeċċihom minnek. Ma taqbilx magħhom u ma tagħmilx patt mal-allat tagħhom. U mhux se jistabbilixxu fl-art tiegħek, sabiex ma jagħmlukx tiddneb lejja, għax jekk taqdi lill-allat tagħhom, dawn se jkunu imblukk għalik.

24

U lil Mosè qal: Itla lejn il-Mulej int u Aaron, u Nadab, u Abiud, u sebgħin mill-anzjani ta Iżrael, u se jadoraw lill-Mulej minn bogħod. U Mosè waħdu se joqrob lejn Alla, iżda huma mhux se joqorbu, u l-poplu mhux se jitla flimkien magħhom. Daħal Mosè

u rrakonta lill-poplu l-kliem kollu ta Alla u l-ordinanzi. Wieġeb il-poplu kollu b'vuċi waħda u qal: Il-kliem kollu li tkellem il-Mulej nagħmluh u nisimgħuh. U kiteb Mosè l-kliem kollu tal-Mulej, u qam kmieni Mosè filgħodu u bena altar taħt il-muntanja, u tnax-il ġebla għat-tnax-il tribù ta Iżrael. U bagħat il barra ż-żgħażagħ tal-ulied ta Iżrael, u offrew offerti maħruqa, u sagrifikaw sagrifiċċju ta salvazzjoni lil Alla, l-għoġġiela. Mosè ħa n-nofs tad-demm u xerrdu fi skutelli, u n-nofs l-ieħor tad-demm xerrdu lejn l-artal. U wara li ħa l-ktieb tal-patt, qara fil-widnejn tal-poplu, u qalu: Kollox kemm tkellim il-Mulej nagħmlu u nisimgħu. Mosè ħa d-demm u xerrdu fuq il-poplu, u qal, Ara d-demm tal-patt li l-Mulej għamel magħkom dwar dawn il-kliem kollha. U telgħu Mosè u Aaron, u Nadab, u Abiud, u sebgħin tal-kunsill tal-anzjani ta Iżrael. U raw il-post fejn kien wieqaf l-Alla ta Iżrael; u dak li kien taħt riġlejh, bħal xogħol ta brikk tas-saffir, u bħal dehra tal-firmament tas-sema fil-purità. U tal-magħżulin ta Iżrael ma miet lanqas wieħed, u dehru fil-post ta Alla, u kielu u xorbu. U qal is-Sid lil Mosè: Itla ġewwa l-muntanja lejja u kun hemm, u nagħtik il-pilloli tal-ġebel, il-liġi u l-kmandamenti li jiena ktibthom biex nagħti l-liġi lilhom. U wara li qam Mosè u Ġożwè li kien wieqaf ħdejh, telgħu fuq il-muntanja ta Alla. U lill-anzjani qalu: Oqogħdu kwiet hawn, sakemm aħna nirritornaw lejkom, u ara Aaron u Hur huma miegħkom. Jekk xi ħadd ikollu kwistjoni ta ġudizzju, ħa jersaq lejhom. U telgħa Mosè u Ġożwè fuq il-muntanja, u l-sħaba kipriet il-muntanja. U niżlet il-glorja ta Alla fuq il-muntanja ta Sinai, u l-sħaba koprieta għal sitt ijiem, u s-Sid sejjaħ lil Mose fis-seba jum minn nofs is-sħaba. Il-forma tal-glorja tal-Mulej kienet bħal nar jaqbad fuq il-quċċata tal-

muntanja, quddiem il-ulied ta Iżrael. U Mosè daħal fin-nofs tas-sħaba, tela fuq il-muntanja, u baqa hemm fuq il-muntanja erbgħin jum u erbgħin lejl.

25

U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, għid lil ulied Iżrael, u ħudu l-ewwel frott minn kulħadd, minn dawk li jidher tajjeb lil qalbhom, u se tieħdu l-ewwel frott tiegħi. U din hija l-ewwel frott, li intom se tieħdu minnhom: deheb, u fidda, u bronż, u ġakint, u purpura, u skarlatt doppju, u linen fin mibrum, u xagħar tal-mogħoż, u ġlud tal-henjin miżbugħa ħamra, u ġlud blu, u injam li ma jitħassarx, u ġebel tas-Sardju, u ġebel għall-inċiżjoni għall-efod, u l-libsa twila. U int se tagħmel santwarju għalija, u jien se nidher fostkom. U tagħmel lili skont dak kollu li jien nuri lilek fuq il-muntanja, l-eżempju tat-tinda, u l-eżempju tal-oġġetti kollha tagħha, hekk tagħmel. U int se tagħmel arka tax-xhieda minn injam li ma jitħassarx, żewġ kubiti u nofs it-tul, u kubit u nofs il-wisa, u kubit u nofs il-għoli. U int se tgħattiha bid-deheb nadif, minn ġewwa u minn barra se tgħattiha, u se tagħmilha mudelli tad-deheb imfettla madwar. U int se tagħmel għaliha erba ċrieki tad-deheb, u int se tpoġġihom fuq l-erba naħat: żewġ ċrieki fuq naħa waħda, u żewġ ċrieki fuq in-naħa t-tieni. Int se tagħmel il-pali tal-ġarr minn injam li ma jitħassarx, u se tgħattihom bid-deheb; U se ddaħħal il-pali tal-ġarr fiċ-ċrieket li fuq il-ġnub tal-arka, biex tgħolli l-arka bihom. Fil-ċrieket tal-arka se jkunu l-pali mhux imċaqilqa. U int se tpoġġi

ġewwa l-kaxxa x-xhieda li se nagħtik. U int se tagħmel sedil tal-ħniena, kisi tad-deheb nadif, żewġ kubti u nofs it-tul, u kubit u nofs il-wisa. U se tagħmel żewġ kerubim ta deheb imtarqgħa, u se tpoġġihom fuq iż-żewġ naħat tas-sede tal-ħniena. Se jsiru magħmula kerubu wieħed minn naħa waħda, u kerubu wieħed min-naħa t-tnejn tal-propiżjatorju, u int se tagħmel iż-żewġ kerubin fuq iż-żewġ naħat. Il-kerubini jkunu jmiddu l-ġwienaħ tagħhom minn fuq, jagħmlu dell bil-ġwienaħ tagħhom fuq il-propiżjatorju, u l-uċuħ tagħhom ikunu ħdejn xulxin, lejn il-propiżjatorju jkunu l-uċuħ tal-kerubini. U int se tpoġġi s-siġġ tal-ħniena fuq il-kaxxa minn fuq, u fil-kaxxa int se tpoġġi x-xhieda li se nagħtik. U se nkun magħruf lilek minn hemm, u se nitkellem miegħek minn fuq is-sede tal-ħniena bejn it-tnejn kerubini li huma fuq l-arka tax-xhieda, u skont dak kollu li nkun nordnalek dwar il-ulied ta Iżrael. U tagħmel mejda tad-deheb nadif, żewġ kubti t-tul, u kubit il-wisa, u kubit u nofs l-għoli. U int tagħmel għaliha mewġiet imtawwra tad-deheb madwar; u int tagħmel għaliha kuruna ta daqs palm madwar; U int tagħmel mewġa żgħira mtawwra għall-kuruna madwar. U se tagħmel erba ċrieket tad-deheb, u se tpoġġi l-erba ċrieket fuq l-erba partijiet tar-riġlejn tagħha taħt il-kuruna. U ċ-ċrieket se jkunu bħala oqbra għall-poles li jġorru, sabiex jerfgħu l-mejda bihom. U int se tagħmel il-pali minn injam inkorruttibbli, u int se tgħatti lilhom b'deheb pur, u l-mejda se tinġarr bihom. U se tagħmel id-dixxun tagħha, u ċ-ċensers, u l-libation bowls, u l-kikkri, li fihom se tfarrax, minn deheb pur se tagħmilhom. U int se tpoġġi fuq il-mejda ħobżiet tal-preżenza quddiemi kontinwament. U int se tagħmel lampstand minn deheb pur, immartelljat int se tagħmel

il-lampstand; il-bażi tagħha, u l-fergħat, u l-koppijiet, u l-bulbi, u l-ġilji se jkunu minnha. Sitta fergħat iżda joħorġu mill-ġnub, tlieta fergħat tal-lampadarju minn ġenb wieħed tagħha, u tlieta fergħat tal-lampadarju mill-ġenb it-tieni. U tliet tazzi mnaqqxa bl-almond, f'fergħa waħda bowl u żigarella, hekk is-sitt fergħat li joħorġu mil-lampstand. U fil-lampstand kien hemm erbgħa tazzi mnaqqxa bl-forma tal-lewż, fil-fergħa waħda kienu hemm bulbi, u l-ġilji tagħha. Il-boċċa taħt iż-żewġ fergħat minnha, u boċċa taħt l-erbgħa fergħat minnha, hekk għas-sitt fergħat li joħorġu mill-lampadarju, u fil-lampadarju erbgħa skutelli mnaqqxa bl-forma ta lewż. Il-bulbs u l-fergħat minnha jkunu, kollha xogħol imnaqqax minn deheb safja waħda. U se tagħmel il-lampi tagħha seba, u se tpoġġi l-lampi, u se jiddu minn wiċċ wieħed. U l-inċensier tagħha u l-bażijiet tagħha minn deheb pur int tagħmel. Dawn il-bastimenti kollha kienu ta talent ta deheb saffi. Ara, int tagħmel skont il-forma li ntweriet lilek fuq il-muntanja.

26

U t-tinda int se tagħmel minn għaxar purtieri ta linen fin imgeddum, u blu, u purpura, u skarlatt imgeddum, bil-kerubin, xogħol maħdum int se tagħmilhom. It-tul tal-purtiera waħda tmien u għoxrin kubit, u l-wisa erbgħa kubti l-purtiera waħda se tkun, kejl l-istess se jkun għall-purtieri kollha. Ħamsa purtieri se jkunu mwaħħla waħda ma l-oħra, u ħamsa purtieri se jkunu magħqudin waħda ma l-oħra. U se tagħmel lilhom ħoloq blu fuq it-tarf tal-purtiera l-waħda, minn naħa waħda għat-togħma, u

hekk se tagħmel fuq it-tarf tal-purtiera ta barra lejn it-togħma t-tieni. Ħamsin ganċ tagħmel fuq il-purtiera l-waħda, u ħamsin ganċ tagħmel fuq il-parti tal-purtiera skont il-għaqda tat-tieni, korrispondenti li jaqgħu kontra xulxin f'kull waħda. U se tagħmel ħamsin ċirku tad-deheb, u se tgħaqqad il-purtieri waħda mal-oħra biċ-ċrieki, u t-tinda tkun waħda. U int agħmel ġlud xagħrin kopertura fuq it-tinda, ħdax ġlud int agħmel lilhom. It-tul tal-ġilda waħda huwa tletin kubit, u l-wisa tal-ġilda waħda huwa erba kubit; l-istess kejl se jkun għall-ħdax-il ġilda. U se tingħaqad il-ħames ġlud flimkien, u s-sitt ġlud flimkien, u se tirdoppja l-ġilda s-sitta quddiem wiċċ tat-tinda. U tagħmel ħamsin ganċijiet fuq it-tarf tal-kurtin tal-waħda, dik li hija fin-nofs skont il-għaqda, u ħamsin ganċijiet tagħmel fuq it-tarf tal-kurtin li tgħaqqad mat-tieni. U se tagħmel ħamsin ċirku ta bronż, u se tgħaqqad iċ-ċrieki mill-lupi, u se tgħaqqad il-ġlud, u se jkunu waħda. U int se tpoġġi taħt l-eċċess fl-irtejjen tat-tinda, in-nofs tal-irtijna li jibqa int se tkopri fil-parti li taqbeż tal-irtejjen tat-tinda, int se tkopri wara t-tinda. Kubit minn dan, u kubit minn dan, minn dak li jaqbeż tal-purtieri, mit-tul tal-purtieri tat-tabernaklu, se jkun jgħatti fuq in-naħat tat-tabernaklu minn hemm u minn hemm, sabiex jgħatti. U int se tagħmel kisi għat-tinda minn ġlud ta ilħam imċabbgħa ħomor, u kisja ta ġlud ijaċintini minn fuq. U int se tagħmel il-pilastri tat-tinda minn injam inkorruttibbli. Għaxar kubiti se tagħmel il-pilastru wieħed, u kubit u nofs il-wisa tal-pilastru wieħed. Żewġ tenons għall-pilastru l-wieħed, korrispondenti wieħed mal-ieħor, hekk tagħmel għall-kollha l-pilastri tat-tinda. U int se tagħmel pilastri għat-tinda, għoxrin pilastru mill-ġenb li jmur lejn it-

Tramuntana. U erbgħin bażi tal-fidda int se tagħmel għall-għoxrin pilastru, żewġ bażijiet għall-pilastru wieħed għaż-żewġ partijiet tiegħu, u żewġ bażijiet għall-pilastru wieħed għaż-żewġ partijiet tiegħu. U n-naħa t-tnejn lejn in-Nofsinhar, għoxrin pilastru, u erbgħin bażi tagħhom tal-fidda; żewġ bażijiet għall-pilastru l-wieħed fuq iż-żewġ naħat tiegħu, u żewġ bażijiet għall-pilastru l-wieħed fuq iż-żewġ naħat tiegħu. U minn wara t-tinda, skont il-parti lejn il-baħar, int se tagħmel sitt pilastri. U żewġ pilastri tagħmel fuq il-kantunieri tat-tinda minn ta wara. U se jkun minn ugwali minn taħt, skont l-istess se jkunu ugwali mill-kapijiet għal laqgħa waħda, hekk tagħmel lit-tnejn iż-żewġ kantunieri, ugwali jkunu. U se jkunu tmien pilastri, u l-bażijiet tagħhom tal-fidda sittax, żewġ bażijiet għal kull pilastru fuq iż-żewġ naħat tiegħu, u żewġ bażijiet għal kull pilastru. U tagħmel vireg minn injam li ma jitħassarx; ħamsa għall-pilastru wieħed minn naħa waħda tat-tinda, u ħamsa vireg għall-pilastru tan-naħa waħda tat-tinda t-tieni, u ħamsa vireg għall-pilastru ta wara tan-naħa tat-tinda lejn il-baħar. U l-bar tan-nofs bejn il-pilastri jitħalla jestendi minn naħa waħda għall-naħa l-oħra. U l-pillari se tgħattihom bid-deheb, u ċ-ċrieket tagħmlihom tad-deheb, li fihom iddaħħal l-istanghi, u l-istanghi tgħattihom bid-deheb. U int se tqum it-tenda skont il-forma li ntweriet lilek fil-muntanja. U int se tagħmel tenda minn blu, u purplu, u skarlatt imgeddum, u linen fin maħdum; xogħol maħdum int se tagħmilha b'kerubini. U int se tpoġġih fuq erba kolonni inkorruttibbli miksija bid-deheb, u l-kapitelli tagħhom tad-deheb, u l-bażijiet tagħhom erba tal-fidda. U int se tpoġġi l-velu fuq il-pilastri, u int se ġġib ġewwa hemm ġewwa tal-velu l-kaxxa

tax-xhieda, u se jissepara l-velu lilkom bejn il-qaddis u bejn il-qaddis tal-qaddisin. U int se tkopri bil-velu l-kaxxa tax-xhieda fil-Qaddis tal-Qaddisin. U int se tpoġġi l-mejda barra mill-velu, u l-lampadarju quddiem il-mejda fuq il-parti tat-tinda lejn in-Nofsinhar, u l-mejda se tpoġġiha fuq il-parti tat-tinda lejn it-Tramuntana. U int se tagħmel kisi għall-bieb tat-tinda minn blu, purplu, skarlatt imfettul u linen fin imfettul, xogħol ta rikamatur. U int se tagħmel għall-purtiera ħames pilastri, u se tgħattihom bid-deheb, u l-kapittelli tagħhom dehbiyin, u se tiffondi għalihom ħames bażijiet ta bronż.

27

U int se tagħmel altar minn injam inkorruttibbli, ħames kubiti t-tul, u ħames kubiti l-wisa. Kwadru se jkun l-altar, u tliet kubiti l-għoli tiegħu. U int se tagħmel il-qrun fuq l-erbgħa kantunieri, minnha nnifisha se jkunu l-qrun, u int se tkopri lilhom bil-bronż. U int se tagħmel kuruna għall-artal, u l-kopertura tiegħu, u l-bwieqi tiegħu, u l-imnieżel tal-laħam tiegħu, u ċ-ċensier tiegħu, u l-ilmijiet kollha tiegħu int se tagħmel minn bronż. U int agħmel lilu gradilja xogħol imnaqqax ta bronż, u int agħmel għall-gradilja erbgħa ċrieki ta bronż taħt l-erbgħa ġnub. U int se tpoġġi lilhom taħt il-gratikolata tal-artal minn taħt, u l-gratikolata tkun sa nofs l-artal. U se tagħmel għall-altar pali minn injam li ma jitħassarx, u se tgħattihom bil-bronż. U int se ddaħħal il-pali fiċ-ċrieket, u jkunu l-pali fuq in-naħat tal-artal meta titgħollih. Vokwa mingħajr ħjata tagħmlu, skont dak li ntwerek fuq il-

muntanja, hekk tagħmlu. U tagħmel kourt għat-tinda, għan-naħa lejn in-Nofsinhar drappijiet tal-kourt minn linen fin imgeddum, tul mitt kubit għan-naħa waħda. U l-pilastri tagħhom għoxrin, u l-bażijiet tagħhom għoxrin ta bronż, u ċ-ċrieki tagħhom u l-msakkra ta fidda. Hekk, il-ġenb lejn il-lvant kellu drappijiet ta mitt kubit fit-tul, u l-pilastri tagħhom kienu għoxrin, u l-bażijiet tagħhom għoxrin ta ram, u ċ-ċrieki u l-mażek tal-pilastri, u l-bażijiet tagħhom kienu mgħottija bil-fidda. Il-wisa tal-kowrt li lejn il-baħar, tendi ta ħamsin kubit, il-pilastri tagħhom għaxra, u l-bażijiet tagħhom għaxra. U l-wisa tal-kowrt lejn in-Nofsinhar tendi ta ħamsin kubit, il-pilastri tagħhom għaxra, u l-bażijiet tagħhom għaxra. U ħmistax-il kubit l-għoli tal-purtieri għan-naħa l-waħda, il-pilastri tagħhom tlieta, u l-bażijiet tagħhom tlieta. U n-naħa t-tieni ta ħmistax kubit tal-purtieri fl-għoli, il-pilastri tagħhom tlieta, u l-bażijiet tagħhom tlieta. U fil-bieb tal-kurtil kien hemm kisi ta għoxrin kubit għoli, magħmul minn ħjacint, purpura, skarlatt imgeddum u linen fin imgeddum bil-varjetà tal-imrakkam. Il-pilastri tagħhom kienu erbgħa, u l-bażijiet tagħhom kienu erbgħa. Il-pilastri kollha tal-kort madwar kienu mgħottija bil-fidda, u l-kapittelli tagħhom kienu tal-fidda, u l-bażijiet tagħhom kienu tar-ram. It-tul tal-kowt mija fuq mija, u l-wisa ħamsin fuq ħamsin, u l-għoli ħamsa kubiti minn linen fin imgeddum, u l-bażijiet tagħhom ta bronż. U l-kostruzzjoni kollha u l-għodod kollha u l-piżżijiet tal-qorti bronż. U int ordna lill-ulied ta Iżrael, u ħa jieħdu lilek żejt miż-żebbuġ mingħajr frak, nadif, mitħun għad-dawl biex jaħarqu, sabiex tinqabad lampa kontinwament fit-tinda tax-xhieda; barra mill-purtiera li fuq il-patt se jaħarqu lilu Aron u l-ulied tiegħu minn filgħaxija sa

filgħodu, quddiem il-Mulej, liġi eterna għall-ġenerazzjonijiet tagħkom minn ulied ta Iżrael.

28

U inti ġib qriblek Aaron ħuk, u l-ulied tiegħu, minn fost il-ulied ta Iżrael, biex jaqdu bħala saċerdoti għalija: Aaron, u Nadab, u Abiud, u Eleażar, u Itamar, ulied ta Aaron. U int se tagħmel libsa qaddisa lil Aaron, ħuk, għal ġieħ u glorja. U int kellem lill-kollha l-għoqlin bl-moħħ, li jiena mlejt b'spirtu ta għeqal u perċezzjoni, u huma jagħmlu l-libsa l-qaddisa ta Aaron għall-qaddis, li fiha huwa jservi bħala saċerdot lili. U dawn huma l-ilbies li huma se jagħmlu: il-pettoral, u l-ephod, u l-libsa twila, u tunika maħduma, u turbant, u ċintura, u huma se jagħmlu ilbies imqaddes għal Aaron u għal uliedu biex jaqdu bħala saċerdoti għalija. U huma jieħdu d-deheb, u l-ħjassint, u l-purpura, u l-iskarlatt, u l-linen fin. U se jagħmlu l-biċċa tal-spalel minn linen fin imfettel, xogħol minsuġ ta tessitor. Żewġ postijiet tal-ispalla li jżommu se jkunu lilu, waħda mal-oħra, fuq iż-żewġ partijiet imwaħħla. U d-drapp tal-spallejn li huwa fuqu, skont ix-xogħol tiegħu se jkun mid-deheb pur, u mill-blu, u mill-purplu, u mill-iskarlatt mighzul, u mill-linen fin imghawweġ. U se tieħu ż-żewġ ġebel, ġebel ta żmirald, u se tniqqex fihom l-ismijiet tal-ulied ta Iżrael. Sitt ismijiet fuq il-ġebla l-waħda, u s-sitt ismijiet il-bqija fuq il-ġebla t-tieni skont il-ġenerazzjonijiet tagħhom. Xogħol ta l-arti tal-ħidma tal-ġebel, imnaqqxa ta siġill, int se tnaqqax iż-żewġ ġebel fuq l-ismijiet tal-ulied ta Iżrael. U int poġġi ż-żewġ

ġebel fuq l-ispallejn tal-ephod, ġebel ta tifkira huma għall-ulied ta Iżrael, u se jieħu Aaron l-ismijiet tal-ulied ta Iżrael quddiem il-Mulej fuq iż-żewġ spallejn tiegħu, tifkira dwarhom. U tagħmel spallejn minn deheb nadif. U int se tagħmel żewġ ktajjen imfaħħra minn deheb nadif, imħallta fil-fjuri, xogħol ta nsiġ, u int se tpoġġi l-ktajjen imfaħħra l-magħquda fuq il-pezzi tal-ispalla, skont il-pezzi tal-ispalla tagħhom minn quddiem. U tagħmel pettorale tal-ġudizzji, xogħol ta rikamaturi, skont ir-ritmu tal-efod. Tagħmlu minn deheb, u blu, u purpura, u skarlatt imgeddum, u linen fin imgeddum. Int agħmel dan kwadru, se jkun doppju, ta spann it-tul tiegħu, u ta spann il-wisa. U int tisġi fih drapp imqiegħed bil-ġebel b'erba ringieli; ringiela ta ġebel se tkun: sardju, topażju, u żmirald, ir-ringiela l-ewwel. U r-ringiela t-tieni, karbonju, u żaffir, u ġaspru. U r-ringiela t-tielet: liġurju, agata u ametista. U r-ringiela r-raba, kriżolitu, u berillju, u oniċi, mgħottija bid-deheb, marbuta fid-deheb, ikunu skont ir-ringiela tagħhom. U l-ġebel ikunu mill-ismijiet tal-ulied ta Iżrael, tnax skont l-ismijiet tagħhom, inċiżjonijiet ta siġilli; kull wieħed skont l-isem ikun għat-tnax-il tribù. U int agħmel fuq l-oraklu ċrossijiet magħqudin flimkien, xogħol bħal katina minn deheb pur. U se jieħu Aaron l-ismijiet tal-ulied ta Israel fuq il-pettoral tal-ġudizzju fuq is-sider, meta jidħol fil-qaddis bħala tifkira quddiem Alla. U int se tpoġġi fuq il-pettorale tal-ġudizzju l-manifestazzjoni u l-verità, u din tkun fuq is-sider ta Aaron meta jidħol fil-qaddis quddiem il-Mulej, u Aaron se jġorr il-ġudizzji tal-ulied ta Iżrael fuq is-sider quddiem il-Mulej kontinwament. U int se tagħmel libsa ta taħt twila kollha blu. U se jkun il-ftuħ tiegħu fin-nofs, b'ħajt madwaru, xogħol minsuġ, bil-għaqda

minsuġa flimkien minnu, sabiex ma jaqtax. U tagħmel taħt it-tarf tal-libsa ta taħt minn isfel, bħal rummien jiffjura, rummien żgħir minn blu, u purplu, u skarlatt magħżul, u linen fin magħżul, taħt it-tarf tal-libsa ta taħt madwar; l-istess forma rummien żgħir tad-deheb, u tnabar bejn dawn madwar. Minn rummien dehbi tnabar, u fjura fuq it-tarf tal-libsa madwar; U se jkun Aaron fil-quddiesa mismu l-vuċi tiegħu, meta jidħol fil-qaddis quddiem il-Mulej, u meta joħroġ, sabiex ma jmutx. U int se tagħmel plakka tad-deheb nadif, u int se tinkiża fuqha inkiżjoni ta siġill: Santwarju tal-Mulej. U int poġġih fuq blu miftuħ, u se jkun fuq it-turban, quddiem it-turban se jkun. U se jkun fuq il-xufftejn ta Aaron, u Aaron se jneħħi d-dnubiet tal-ħaġiet imqaddsa, kemm jikkonsagraw il-ulied ta Iżrael ta kull rigal tal-ħaġiet imqaddsa tagħhom, u se jkun fuq il-xufftejn ta Aaron kontinwament aċċettabbli lilhom quddiem il-Mulej. U l-imdawrin tal-qmis minn linen fin, u int se tagħmel turbant ta linen fin, u ċinturin se tagħmel, xogħol rikamat. U lill-ulied ta Aaron int tagħmel tuniki u żonn, u turbanti tagħmel lilhom għal unur u glorja. U int se tilbes lilhom lil Aaron ħuk, u lil uliedu miegħu, u int se tidhen lilhom, u int se timla idejhom, u int se tikkonsagrahom, sabiex ikunu jaqdu bħala saċerdoti għalija. U tagħmel lilhom qalziet tal-linen biex tkopri l-għeri tal-ġisem tagħhom, minn ġenbejhom sa fħudhom se jkun. U se jkollu Aaron dawn u l-ulied tiegħu meta jidħlu fit-tinda tax-xhieda, jew meta joqorbu biex jaqdu lejn l-artal tal-qaddis, u mhux se jġibu fuq ruħhom dnub sabiex ma jmutux, liġi eterna lilu, u liż-żerriegħa tiegħu miegħu.

29

U dawn huma, li int tagħmel lilhom; int tikkonsagra lilhom, sabiex huma jservu bħala saċerdoti lili; u int tieħu vitell wieħed mill-baqar, u żewġ ħrief mingħajr difett, u ħobżiet mingħajr ħmira mħallta fiż-żejt, u ċangali mingħajr ħmira mimsħa fiż-żejt; dqiq fin mill-qamħ int tagħmel lilhom. U se tpoġġihom fuq basket wieħed, u se toffrilhom fuq il-basket, u l-mużew, u ż-żewġ nieraq. U Aaron u l-ulied tiegħu se ġġibhom lejn il-bibien tat-tinda tax-xhieda, u se taħsilhom bl-ilma. U wara li tieħu l-ilbies, se tilbes lil Aaron ħuk it-tunika t-twila, u l-efod, u l-pettorale, u se tgħaqqad lilu l-pettorale mal-efod. U int se tpoġġi t-turban fuq rasu, u int se tpoġġi l-pjanċa tal-qaddis fuq it-turban. U se tieħu ż-żejt tad-daħna, u se tferra fuqu fuq rasu, u se tidħnu. U l-ulied tiegħu se ġġibhom, u se tilbishom it-tuniki. U se żżonn lilhom bil-żunnari, u se tpoġġi madwarhom it-turbanti, u se jkun lilhom saċerdozju lili għall-eternità, u se tikkonsakra lil Aaron l-idejn tiegħu, u l-idejn tal-ulied tiegħu. U int se ġġib il-vitell lejn il-bieb tat-tenda tax-xhieda, u Aaron u l-ulied tiegħu se jpoġġu idejhom fuq ir-ras tal-vitell quddiem il-Mulej, ħdejn il-bieb tat-tenda tax-xhieda. U int se toqtol l-għoġol quddiem il-Mulej, ħdejn il-bibien tat-tinda tax-xhieda. U int se tieħu mid-demm tal-vitell, u se tpoġġi fuq il-qrun tal-altar b'subgħek, iżda d-demm li jibqa kollu se txerrdu ħdejn il-bażi tal-altar. U se tieħu kull ix-xaħam li fuq iż-żaqq, u l-lob tal-fwied, u ż-żewġ kliewi, u x-xaħam li fuq tagħhom, u se tpoġġihom fuq l-artal. Il-laħam tal-għoġol u l-ġilda u l-ħmieġ se taħraq bin-nar barra mill-kamp, għax huwa dnub. U

l-neħla ħu l-wieħed, u jpoġġu Aaron u l-ulied tiegħu l-idejn tagħhom fuq l-ras tan-neħla. U int issaffa lilu, u wara li tkun ħadt id-demm, int ser issobb lejn l-artal madwar. U n-neħla taqsimha f'tnejn skont il-membri, u taħsel il-ġewwieni u s-saqajn bl-ilma, u tpoġġihom fuq il-biċċiet mal-ras. U int se toffri sħiħ il-ram fuq l-altar, olokowst lill-Mulej għal riħa ta fragranza; inċens lill-Mulej huwa. U int se tieħu l-berħa t-tieni, u Aaron u l-ulied tiegħu se jpoġġu idejhom fuq il-ras tal-berħa. U int se toqtlu, u int se tieħu mid-demm tiegħu, u int se tpoġġi fuq il-lob tal-widna tal-lemin ta Aaron, u fuq il-ponta tal-id il-lemina, u fuq il-ponta tas-sieq tal-lemin, u fuq il-lobi tal-widnejn tal-lemin tal-ulied tiegħu, u fuq il-ponot tal-idejn tal-lemin tagħhom, u fuq il-ponot tas-saqajn tal-lemin tagħhom. U int se tieħu mid-demm tal-altar, u miż-żejt tal-msiħ, u tirraxxa fuq Aaron u fuq il-libsa tiegħu, u fuq il-wlied tiegħu u fuq il-lbiesi tal-wlied tiegħu miegħu, u se jsir imqaddes hu stess u l-libsa tiegħu, u l-wlied tiegħu u l-lbiesi tal-wlied tiegħu miegħu, iżda d-demm tal-muntun int se tferra lejn l-altar madwar. U int se tieħu mir-ram ix-xaħam tiegħu, u x-xaħam li jkopri ż-żaqq, u l-lob tal-fwied, u ż-żewġ kliewi, u x-xaħam li fuqhom, u d-driegħ il-lemin, għax din hija tkomplija. U ħobża waħda biż-żejt, u kejk wieħed mill-basket tal-ħobż aħna li kien imqiegħed quddiem il-Mulej. U se tpoġġi l-kollox fuq l-idejn ta Aaron, u fuq l-idejn tal-ulied tiegħu, u se tifridihom bħala offerta quddiem il-Mulej. U se tieħu lilhom minn idejhom, u se toffri fuq l-artal tal-olokowst għal riħa ta fragranza quddiem il-Mulej; offerta hija lill-Mulej. U se tieħu s-sider mir-ram tal-konsagrazzjoni, li huwa ta Aaron, u se tifridha bħala offerta quddiem il-Mulej, u se tkun lilek bħala porzjon. U int se

tikkonsagra s-sider tal-offerta u d-driegħ tal-offerta, li huwa separat u li huwa meħud il bogħod mill-ragħaj tal-konsagrazzjoni minn Aaron u minn uliedu. U se jkun ta Aaron u tal-ulied tiegħu liġi eterna minn ulied Israel, għax dan huwa kontribuzzjoni, u offerta se tkun minn ulied Israel mis-sagrifiċċji tas-salvazzjoni tal-ulied ta Israel, offerta lill-Mulej. U r-roba l-qaddisa, li hi ta Aaron, se tkun tal-bnin tiegħu warajh, biex jiġu msiħin fiha, u biex jiġu kkonsagrati l-idejn tagħhom. Għal seba jiem se jilbisha l-saċerdot li jieħu postu minn fost uliedu, li se jidħol fit-tinda tax-xhieda biex jaqdi fil-post il-qaddis. U l-neħla tal-konsagrazzjoni tieħu, u tisla l-laħam f'post qaddis. U se jieklu Aaron u l-ulied tiegħu l-laħam tal-mazzar, u l-ħobżiet li hemm fil-basket, ħdejn il-bibien tat-tinda tax-xhieda. Jieklu huma dak li bih ġew ikkonsagrati biex jikkompletixxu l-idejn tagħhom u biex jikkonsagraw lilhom infushom, u barrani ma jiekolx minnhom, għax huma affarijiet qaddisa. Jekk iżda jitħalla xi ħaġa mil-laħam tas-sagrifiċċju tal-konsagrazzjoni u mill-ħobż sa filgħodu, inti għandek taħraq dak li jifdal bin-nar; ma għandux jittiekel, għax hu qaddis. U int se tagħmel lil Aaron u lill-ulied tiegħu hekk skont dak kollu li kmajtlek, seba jiem int se tikkonsakra l-idejn tagħhom. U l-vitell tad-dnub int tagħmel fil-jum tal-purifikazzjoni, u int tippurifikaw l-altar meta ssaqqsi fuqu, u int tiżżebbgħu biex tissaqqsi. Għal seba jiem inti se tindif l-artal u tikkonsagrah, u l-artal se jkun qaddis tal-qaddis; kull min imiss l-artal se jsir qaddis. U dawn huma li int se tagħmel fuq l-altar: ħrief ta sena mingħajr difett, tnejn kuljum fuq l-altar kontinwament, offerta kontinwa. Il-ħaruf il-wieħed tagħmlu filgħodu, u l-ħaruf it-tieni tagħmlu filgħaxija. U għaxar ta dqiq

fin imħallat fiż-żejt imkisser ir-raba tal-hin, u offerti tax-xorb ir-raba tal-hin tal-inbid lill-ħaruf il-wieħed. U l-ħaruf it-tieni tagħmel fil-għaxija, skont is-sagrifiċċju ta filgħodu, u skont l-offerta tax-xorb tiegħu; tagħmel għal riħa ta fragranza, offerta lill-Mulej, sagrifiċċju kontinwu għall-ġenerazzjonijiet tagħkom, fuq il-bieb tat-tinda tax-xhieda quddiem il-Mulej, fejn nagħraf ruħi lilek minn hemm, sabiex nitkellem miegħek. U se nordna hemm lill-ulied ta Iżrael, u se nkun santifikat fil-glorja tiegħi. U se nikkonsagra t-tenda tat-testmonianza u l-altar, u Aaron u l-ulied tiegħu se nikkonsagra biex iservu bħala saċerdoti lili. U se jkun imsejjaħ fost il-wlied ta Istraele, u se nkun Alla tagħhom. U se jafu, li jien jiena l-Mulej Alla tagħhom, li ħariġhom minn art l-Eġittu, biex inkun magħhom, u biex inkun Alla tagħhom.

30

U int se tagħmel altar ta inċens minn injam li ma jitħassarx. U int se tagħmel dan kubit it-tul, u kubit il-wisa, kwadru se jkun, u żewġ kubiti l-għoli, minnu se jkunu l-qrun tiegħu. U int se tgħatti b'deheb nadif il-gratalja tiegħu, u l-ħitan tiegħu madwar, u l-qrun tiegħu, u int se tagħmel lilu kuruna miftuħa tad-deheb madwar. U żewġ ċrieket tad-deheb pur int se tagħmel taħt il-kuruna mtawra tiegħu, fuq iż-żewġ naħat int se tagħmilhom fuq iż-żewġ ġnub, u se jkunu żammiet għall-pali, sabiex tgħollih bihom. U int se tagħmel il-pali minn injam li ma jitħassarx, u se tgħattiha bid-deheb. U int se tpoġġih quddiem il-velu, li jkun fuq il-kaxxa tax-xhieda, fejn se nagħraf ruħi lilek minn hemm. U se

jaħraq inċens fuqu Aaron, inċens kompożitu fin, filgħodu filgħodu, meta jirranġa l-lampi, se jaħraq inċens fuqu. U meta jqabbad Aaron il-lampi tard, se jaħraq l-inċens fuqu. Inċens kontinwu kontinwament quddiem il-Mulej għall-ġenerazzjonijiet tagħhom. U mhux se jitla fuqu inċens ieħor, offerta, sagrifiċċju, u libazzjoni mhux se tfarrax fuqu. U se jagħmel keffara fuqu Aaron fuq il-qrun tiegħu darba fis-sena, mid-demm tal-purifikazzjoni se jnaddfu fuq il-ġenerazzjonijiet tagħhom; qaddis tal-qaddisin huwa lill-Mulej. U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qal: jekk tieħu l-għadd tal-ulied ta Iżrael fil-viżitazzjoni tagħhom, u jagħtu kull wieħed fidwa tar-ruħ tiegħu lill-Mulej, u ma jkunx hemm fihom waqgħa fil-viżitazzjoni tagħhom. U dan huwa li se jagħtu dawk kollha li jgħaddu mill-ispezzjoni: il-nofs tad-didrakma, li huwa skont id-didrakmon il-qaddis - għoxrin obol id-didrakmon - u l-nofs tad-didrakma kontribuzzjoni lill-Mulej. Kulħadd li jgħaddi għall-ispezzjoni minn għoxrin sena l fuq jagħti l-kontribuzzjoni lill-Mulej. Is-sinjur mhux se jżid, u l-faqir mhux se jnaqqas mill-nofs tad-didrakmu fil-għoti tal-kontribuzzjoni lill-Mulej, biex jagħmel kappara għall-erwieħ tagħkom. U int se tieħu l-fidda tal-kontribuzzjoni minn ulied Iżrael, u int se tagħtiha għas-servizz tat-tinda tax-xhieda, u tkun lil ulied Iżrael memorjali quddiem il-Mulej, biex tagħmel kappara għall-erwieħ tagħkom. U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qallu: Agħmel ħawdna ta bronż, u bażi għalih ta bronż, sabiex jaħslu; u tpoġġih bejn is-satra tax-xhieda u bejn l-artal; u tferra fih ilma. U se jaħsel Aaron u l-ulied tiegħu minnha l-idejn u l-aqdam bl-ilma. Meta jidħlu fit-tenda tax-xhieda, għandhom jaħslu bl-ilma, u mhux se jmutu, meta jersqu

lejn l-artal biex jaqdu u joffru l-offerti maħruqa lill-Mulej. Għandhom jaħslu l-idejn u r-riġlejn bl-ilma meta jidħlu fit-tinda tax-xhieda, għandhom jaħslu bl-ilma sabiex ma jmutux, u dan se jkun għalihom liġi eterna, għalih u għall-ġenerazzjonijiet tiegħu warajh. U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, u inti ħu ħwawar, il-fjura tal-mirra magħżula ħames mitt siklu, u ċ-ċinnamon fwieħa n-nofs ta dan mitejn u ħamsin, u l-qasab fwieħa mitejn u ħamsin, u l-kasjà ħames mitt siklu tal-qaddis, u żejt miż-żebbuġ hin. U int se tagħmel dan żejt tal-msiħ imqaddes, merħem imħejji bl-arti tal-għattar; żejt tal-msiħ imqaddes se jkun. U int tgħammid minnu t-tinda tax-xhieda, u l-kaxxa tat-tinda tax-xhieda, u l-oġġetti kollha tagħha, u l-lampadarju u l-oġġetti kollha tiegħu, u l-artal tal-inċens, u l-artal tal-offerti maħruqa u l-oġġetti kollha tiegħu, u l-mejda u l-oġġetti kollha tagħha, u l-ġiebja. U int se tissagra lilhom u se jkunu qaddisa tal-qaddisin, kull wieħed li jmiss tagħhom se jiġi mqaddes. U lil Aaron u lil uliedu tidlok, u tikkonsagrahom biex iservu bħala saċerdoti lili. U lill-ulied ta Iżrael int se titkellem, u tgħid: Żejt tat-tittijib tal-imsieħ qaddis se jkun dan għalikom għall-ġenerazzjonijiet tagħkom. Fuq laħam ta bniedem m'għandux jiġi mimsuħ, u skont il-kompożizzjoni din m'għandkomx tagħmlu għalikom infuskom bl-istess mod, qaddis huwa, u santwarju se jkun għalikom. Min jagħmel hekk ukoll, u min jagħti minn tiegħu lil barrani, se jitqered minn il-poplu tiegħu. U qal il-Mulej lil Mosè, Ħu għalik ħwawar: stakti, onika, galbanu ta riħa ħelwa u lub□□ trasparenti, kollha f'proporzjonijiet ugwali. U se jagħmlu fih inċens tal-għattar, xogħol tal-għattar imħallat, nadif, xogħol qaddis. U int se tħabbat minn dawn fin, u int se tpoġġi quddiem

ix-xhieda fit-tinda tax-xhieda, minn fejn se nkun magħruf lilek minn hemm, qaddis tal-qaddisin se jkun lilkom l-inċens. Skont il-kompożizzjoni din ma tagħmlux lilkom infuskom; santwarju se jkun lilkom għall-Mulej; Min li jagħmel l-istess biex joxomm bih, se jinqered mill-poplu tiegħu.

31

U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal: Ara, jien sejjaħt b'isem lil Bezalel bin Uri bin Hur, mit-tribù ta Ġuda. U mlejt lilu b'spirtu divin ta għerf u fehim u għarfien, f'kull xogħol biex jaħseb, u biex jiddisinja, biex jaħdem id-deheb, u l-fidda, u l-bronż, u l-ħjacint, u l-purpura, u l-iskarlatt il-mibrum, u x-xogħol tal-ġebel, u fix-xogħlijiet tan-neġġarija tal-injam, biex jaħdem skont il-xogħlijiet kollha. U jien tajt lilu u lil Eliab ta Ahisamach minn tribù Dan, u lil kull wieħed intelliġenti ta qalb tajt fehim; u se jaħdmu kollox kemm ordnajt lilek: it-tinda tax-xhieda, u l-arka tal-patt, u l-propiżjatorju li fuqha, u l-għamara tat-tinda, u l-altari, u l-mejda u l-ilma kollha tagħha, u l-lampadarju n-nadif u l-ilma kollha tiegħu, u l-ġiebja u l-bażi tiegħu, u l-ilbies tal-quddiesa ta Aaron, u l-ilbies tal-ulied tiegħu biex iservu bħala saċerdoti lili, u ż-żejt tal-unzjoni, u l-inċens tal-kompożizzjoni tal-qaddis; skont kollox kemm ordnajt lilek, se jagħmlu. U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qallu: U inti ordna lill-ulied ta Iżrael, u għidilhom: Araw, u s-sabbti tiegħi tħarsuhom; sinjal hu bejni u bejnietkom għall-ġenerazzjonijiet tagħkom, sabiex tkunu tafu li jien il-Mulej li nqaddiskon lilkom. U intom għandhom iżommu s-

sabbti, għax dan hu qaddis għall-Mulej għalikom. Dak li jipprofanah, bil-mewt se jinqatel; kull min jagħmel xi xogħol fih, dik ir-ruħ se tinqered minn nofs il-poplu tiegħu. Sitt ijiem int se tagħmel xogħlijiet, iżda fil-jum is-seba sabbati, mistrieħ qaddis lill-Mulej. Kull min jagħmel xogħol fil-jum is-seba se jitqatel. U se jżommu l-ulied ta Iżrael is-Sabbti, biex jagħmluhom għall-ġenerazzjonijiet tagħhom. Patt eternu bejni u bejn il-ulied ta Iżrael, sinjal eternu huwa bejni, għax f'sitt ijiem għamel il-Mulej is-sema u l-art, u fil-jum is-seba waqaf u mistrieħ. U ta lil Musa meta waqaf jitkellem miegħu fuq il-muntanja ta Sinai, iż-żewġ pjanċi tax-xhieda, pjanċi tal-ġebel miktuba b'subgħa Alla.

32

U wara li ra l-poplu li Mosè dewwem biex jinżel mill-muntanja, il-poplu ġie magħmul fuq Aaron, u jgħidulu: Qum u agħmilna allat li jimxu quddiemna, għax dan Mosè, il-bniedem li ħariġna minn art l-Eġittu, ma nafux x'sar bih. U jgħid lilhom Aaron: Neħħu l-ħoloq tad-deheb li fl-widnejn tan-nisa tagħkom u l-bniet tagħkom, u ġibuhom lejja. U neħħew il-poplu kollu l-ħoloq tad-deheb li kienu fl-widnejn tagħhom, u ġabuhom lil Aaron. U rċieva minn idejhom, u ffurmahom bl-istajl, u għamel minnhom vitell imdewweb u qal: Dawn huma l-allat tiegħek, Iżrael, li tellgħuk minn art l-Eġittu. U meta ra Aaron, bena altar quddiemu, u pproklamà Aaron u qal: Festa tal-Mulej għada. U qam kmieni l-għada l-ieħor, ġab il fuq offerti maħruqa u offra sagrifiċċju ta salvazzjoni, u l-poplu qagħad biex jiekol u jixrob, u

qamu biex jilagħbu. U tkellem il-Mulej lil Mosè u qallu: Mur malajr, niżel minn hawn, għax il-poplu tiegħek li inti ħriġt mill-art tal-Eġittu dneb. Transgredew malajr mit-triq li kmajtithom, għamlu għalihom infushom vitell, u adorawh, u sagrifikawlu, u qalu: Dawn huma l-allat tiegħek, Iżrael, li tellgħuk mill-art tal-Eġittu. U issa ħallini, u meta nkun imħanżer bir-rabja kontra tagħhom, se neqridhom, u nagħmlek nazzjon kbir. U Mosè talab quddiem il-Mulej Alla, u qal: Għaliex, Mulej, int irrabjat b'rabja lejn il-poplu tiegħek, li int ħriġt minn art l-Eġittu b'qawwa kbira u bid-driegħ tiegħek l-għoli? Le qatt jgħidu l-Eġizzjani jgħidu: Bi ħżiena ħariġhom biex joqtilhom fil-muntanji u biex jeqridhom mill-art. Waqqaf mill-għadab tar-rabja tiegħek, u kun ħanin fuq il-ħażen tal-poplu tiegħek, wara li ftakart f'Abraham u Iżakk u Ġakobb il-qaddejja tiegħek, li lilhom ħlift fuq lilek innifsek, u tkellemt magħhom, u għedt, se nimmultiplika ż-żerriegħa tagħkom bħall-istilel tas-sema fil-moltitudni; u l-art kollha din li għedt li tagħti lilhom, u se jippossedu lilha għall-eternità. U l-Mulej kien propiżjat biex jippreserva l-poplu tiegħu. U Mosè dawar lura, niżel mill-muntanja; u ż-żewġ pjanċi tax-xhieda f'idejh, pjanċi tal-ġebel miktuba fuq iż-żewġ naħat tagħhom, minn hawn u minn hawn kienu miktuba; u l-pjanċi kienu xogħol ta Alla, u l-kitba kitba ta Alla mnaqxa fil-pjanċi. U wara li sema Ġożwè l-vuċi tal-poplu jgħajtu, jgħid lil Mosè, Vuċi ta gwerra fil-kamp. U jgħid: Mhijiex il-leħen ta dawk li jmexxu b'qawwa, u lanqas il-leħen ta dawk li jmexxu t-taħbit, iżda l-leħen ta dawk li jmexxu l-inbid jien qed nisma. U meta kien qed jersaq lejn il-kamp, ra l-għoġol u ż-żfin; u meta sar irrabjat b'rabja Mosè tefa mill-idejn tiegħu ż-żewġ pilloli, u kissrilhom

taħt il-muntanja; u ħa l-għoġol li għamlu, ħarqu fin-nar, u tħanu safi, u tefgħu fl-ilma, u ta x-xorb lilu lill-ulied ta Iżrael. U qal Mosè lil Aaron: Xi għamel lilek il-poplu dan, li int ġibt fuqhom dnub kbir? U qal Aaron lil Moses, La tkunx irrabjat, sinjuri, għax int taf x'inhu l-impetu ta dan il-poplu. Jgħiduli, Agħmilna allat li jimxu quddiemna, għax dan Mosè, il-bniedem li ħariġna minn Eġittu, ma nafux x'sar bih. U qalitilhom: Jekk xi ħadd għandu ornamenti tad-deheb, neħħuhom. U taw lili, u tfajthom fin-nar, u ħareġ dan l-għoġol. U meta ra Mosè l-poplu li kien mxerred; għax Aron kien xerredhom bħala motiv ta ferħ għall-avversarji tagħhom, Mosè wieqaf fuq il-bieb tal-kamp, u qal, Min hu mal-Mulej? Ħallu jmur lejja. Ġew flimkien għalhekk lejh il-ulied kollha ta Levi. U jgħid lilhom: Dawn jgħid il-Mulej, il-Alla ta Iżrael: Poġġu kull wieħed ix-xabla tiegħu fuq il-koxxa, u għaddu u erġgħu lura minn bieb għal bieb permezz tal-kamp, u oqtlu kull wieħed lil ħuh, u kull wieħed lil ġaru, u kull wieħed lill-eqreb tiegħu. U l-ulied ta Levi għamlu kif kellem lilhom Mosè, u waqgħu mill-poplu f'dak il-jum tliet elef raġel. U qal lilhom Mosè: Intom mlejtom idejkom illum lill-Mulej, kull wieħed fil-iben jew fil-ħu tiegħu, biex tingħata fuqkom barka. U ġara li l-għada qal Mosè lill-poplu, Intom dnibtu dnub kbir, u issa se nitla lejn Alla sabiex nagħmel kaffara għad-dnub tagħkom. Irritorna iżda Mosè lejn il-Mulej, u qal: Nitlob, Mulej, dan il-poplu dnieb dnub kbir, u għamlu lilhom infushom allat tad-deheb. U issa, jekk talli tħalli lilhom id-dnub tagħhom, ħallih; iżda jekk le, ħassarni mill-ktieb tiegħek li kitibta. U qal is-Sid lil Mosè: Jekk xi ħadd iddneb quddiemi, se neħħi lilu mill-ktieb tiegħi. Issa imma mur, inżel, u mexxu dan il-poplu lejn il-post li għedtlek; ara l-

messaġġier tiegħi se jimxi qabel wiċċek; iżda f'liema jum li nżur, se nġib fuqhom id-dnub tagħhom. U l-Mulej laqat lill-poplu minħabba l-għamil tal-għoġol li għamel Aaron.

33

U qal il-Mulej lil Mosè: Mur il quddiem, itla minn hawn inti u l-poplu tiegħek, li inti ħriġt mill-art ta l-Eġittu, lejn l-art li jiena ħlift lil Abraham, u lil Iżakk, u lil Ġakobb, meta għidt: Lil żerriegħa tagħkom nagħtiha. U se nibgħat il-messaġġier tiegħi qabel wiċċek, u se jkeċċi lill-Amorriti, u lill-Ħittiti, u lill-Perizziti, u lill-Girgaxiti, u lill-Ħiviti, u lill-Jebusiti, u lill-Kanaaniti. U se ndaħħlek f'art li tiġri ħalib u għasel, iżda mhux se nitla magħek, minħabba li int poplu qasħin tal-għonq, sabiex ma neqridekx fit-triq. U wara li sema il-poplu l-kelma l-ħażina din, beka bil-ħażen. U qal il-Mulej lill-ulied ta Iżrael: Intom poplu b'għonq iebes. Raw, ma nġibx jien fuqkom daqqa oħra u nikkonsmakom. Issa għalhekk neħħu l-ilbies tal-opinjonijiet tagħkom u d-dinja, u nurikom lilek dak li nagħmel lilek. U neħħew il-bnin ta Iżrael iż-żina tagħhom u l-ilbies mill-muntanja ta Ħoreb. U wara li ħa Mosè t-tenda tiegħu, waqqafha barra mill-kamp, il bogħod mill-kamp, u kienet imsejħa t-Tenda tax-Xhieda, u ġara li kull wieħed li kien qed ifittex lill-Mulej kien joħroġ lejn it-tenda li kienet barra mill-kamp. Meta kien jidħol Mosè fit-tenda barra mill-kamp, kien jieqaf il-poplu kollu jirrikkaw, kull wieħed ħdejn il-bieb tat-tenda tiegħu, u kienu josservaw lil Mosè jitlaq sakemm daħal fit-tenda. Meta Mosè daħal fit-tinda, niżlet il-kolonna tas-

sħaba, u qagħdet fuq il-bieb tat-tinda, u kienet qed titkellem ma Mosè. U ra l-poplu kollu l-kolonna tas-sħaba wieqfa fuq il-bieb tat-tinda; u waqfu l-poplu kollu, u waqgħu għarkupptejhom kull wieħed mill-bieb tat-tinda tiegħu. U tkellem il-Mulej lil Mosè, wiċċ imb wiċċ, bħalma jitkellem wieħed mal-ħabib tiegħu, u mbagħad kien jirritorna fil-kamp, iżda l-qaddej Ġesù bin Nun, li kien żagħżugħ, ma kienx joħroġ mit-tinda. U qal Mosè lill-Mulej, Ara, int tgħidli, Ġib il fuq dan il-poplu, iżda int ma wreitlix min se tibgħat miegħi. Madankollu int qaltli, Nafek minn kulħadd, u għandek grazzja miegħi. Jekk għalhekk sibt favur quddiemek, uri lilek innifsek lili b'mod ċar, biex nara lilek, sabiex inkun sibt favur quddiemek, u sabiex inkun naf li l-poplu tiegħek huwa din in-nazzjon il-kbira. U jgħid, Jien stess se mmur qabilek, u nagħtik mistrieħ. U jgħid lilu: Jekk int stess ma tmurx miegħi, la ttellagħnix minn hawn. U kif se jkun magħruf verament, li jiena u l-poplu tiegħek sibt grazzja miegħek, ħlief jekk int tmur magħna? U se niġi glorifikat jiena u l-poplu tiegħek fost il-ġnus kollha, kemm hemm fuq l-art. U qal il-Mulej lil Mosè: Dan il-kelma li int tkellemt se nagħmilha, għax sibt grazzja quddiemi, u naf lilek minn kollha. U jgħid, Uri lilek innifsek lili. U qal: Jien se ngħaddi quddiemek bil-glorja tiegħi, u se nsejjaħ bl-isem tiegħi, Mulej, quddiemek, u nkun ħniena ma min inkun ħniena, u nkun kompassjonati ma min inkun kompassjonati. U qal, Mhux se tkun tista tara wiċċi, għax l-ebda bniedem ma jista jara wiċċi u jgħix. U qal il-Mulej, Ara post ħdejja, int tieqaf fuq il-blata; u meta tgħaddi l-glorja tiegħi, u npoġġik f'toqba tal-blata, u nkoprik b'idi fuqek, sakemm ngħaddi. U se neħħi l-id tiegħi, u mbagħad int se tara dak li jkun warajja, iżda l-wiċċ tiegħi mhux

se jidher lilek.

34

U qal il-Mulej lil Mosè: Inħat għalik tnejn pjanċi tal-ġebel, bħall-ewwel, u itla lejn fil-muntanja, u nikteb fuq il-pjanċi l-kliem li kien fil-pjanċi l-ewwel, li inti ksirt. U kun lest għal fil-għodu, u int se titla fuq il-muntanja tas-Sinai, u int se tieqaf għalija hemm fuq il-quċċata tal-muntanja. U ħadd m'għandu jitla miegħek u lanqas m'għandu jidher fl-muntanja kollha, u n-nagħaġ u l-baqar m'għandhomx jirġgħu qrib dik il-muntanja. U qaċċat żewġ pjanċi tal-ġebel, bħal ma kienu l-ewwel, u Mosè qam kmieni u tela fuq il-muntanja tas-Sinaj, kif kien ordnalu s-Sid, u Mosè ħa ż-żewġ pjanċi tal-ġebel. U niżel il-Mulej fi sħaba, waqaf ħdejh hemm, u sejjaħ bl-isem il-Mulej. U l-Mulej għadda quddiemu, u sejjaħ il-Mulej Alla ħanin u raħmani, pazjenti u mimli ħafna bil-ħniena u veru, u jżomm il-ġustizzja u l-ħniena għal eluf, ineħħi l-ħtijieti u l-inġustizzji u d-dnubiet, u mhux se jnaddaf lill-ħati, iġib il-ħtijieti tal-missirijiet fuq it-tfal u fuq it-tfal tat-tfal fuq it-tielet u r-raba ġenerazzjoni. U wara li ħareġ Mosè, inxteħet fuq l-art u waqqa rasu, u qal: Jekk sibt grazzja quddiemek, jalla jmur Sidi miegħana; għax il-poplu hu ta għonq iebes, u int tneħħi d-dnubiet tagħna u l-ħtijiiet tagħna, u aħna nkunu tiegħek. U qal is-Sid lil Mosè, Ara, jien qed inpoġġi miegħek patt quddiem il-poplu kollu tiegħek. Nagħmel ħwejjeġ glorjużi li qatt ma saru fl-art kollha u f'kull nazzjon. U l-poplu kollu, li inti fostom, jara l-opri tas-Sid, għax mill-isbaħ huma dak li jien se nagħmel għalik.

Oqgħod attent għal dak kollu li jien nikkmandak. Ara, jien se nkeċċi minn quddiemkom lill-Amorriti, u l-Kananiti, u l-Periżżiti, u l-Ħittiti, u l-Ħiviti, u l-Ġergażiti, u l-Ġebużiti. Oqgħod attent għalik innifsek, biex qatt ma tagħmel patt mal-abitanti fuq l-art li int se tidħol fiha, biex ma jsirx imblokk ta tħabbil fostkom. L-altari tagħhom għandhom twaqqgħu, u l-pilastri tagħhom għandhom tkissru, u l-bosk tagħhom għandhom taqtgħu, u l-immaġini mqattgħa tal-allat tagħhom għandhom taħarqu fin-nar. M'għandekx taqdi lil allat oħra, għax il-Mulej Alla, isem żelluż, huwa Alla żelluż. Qatt ma tpoġġi patt mal-abitanti li jgħixu fuq l-art, u jistgħu jipprostitwixxu ruħhom wara l-allat tagħhom, u jissagrifkaw lill-allat tagħhom, u jsejħulek, u tiekol minn tagħhom, u tieħu mill-bniet tagħhom għall-ulied tiegħek, u mill-bniet tiegħek tagħti lill-ulied tagħhom, u jipprostitwixxu ruħhom il-bniet tiegħek wara l-allat tagħhom, u jipprostitwixxu ruħhom l-ulied tiegħek wara l-allat tagħhom. U allat imwettqa ma tagħmilx għalik innifsek. U l-festa tal-ħobż mhux imħammar għandek iżżomm, seba ijiem tiekol ħobż mhux imħammar, bħalma kmajtlek, fiż-żmien fix-xahar il-ġdid, għax fix-xahar il-ġdid ħriġt mill-Eġittu. Kull li jiftaħ il-ġuf, lili l-irġiel, kull l-ewwel imwieled ta għoġol u l-ewwel imwieled ta nagħġa. U l-ewwel imwieled ta ħmar tirredmi b'nagħġa; iżda jekk ma tirredmix lilu, prezz tagħti. Kull bukri tal-ulied tiegħek trid tifdi; m'għandekx tidher quddiemi vojt. Sitt ijiem taħdem, iżda fis-seba jum tirta, fiż-żriegħa u fil-ħsad ikun hemm mistrieħ. U festa ta ġimgħat tagħmel lili, bidu tal-ħsad tal-qamħ, u festa tal-ġbir f'nofs is-sena. Tliet darbiet fis-sena se jidher kull raġel tiegħek quddiem il-Mulej, l-Alla ta Iżrael. Meta nkun se nkeċċi n-

nazzjonijiet minn quddiemek u nwessa l-konfini tiegħek, ma jkun se jixtieq ħadd l-art tiegħek meta tkun se titla biex tidher quddiem il-Mulej Alla tiegħek tliet darbiet fis-sena. M'għandekx tislaħ fuq ħmira d-demm tas-sagrifiċċji tiegħi, u m'għandhomx jibqgħu sal-għodu s-sagrifiċċji tal-festa tal-Għid. L-ewwel frott tal-art tiegħek tpoġġi fid-dar tal-Mulej Alla tiegħek, ma tislax ħaruf fil-ħalib ta ommu. U qal il-Mulej lil Mosè, Ikteb għalik dawn il-kliem, għax fuq dawn il-kliem għamilt patt miegħek u ma Iżrael. U kien hemm Mosè quddiemil-Mulej erbgħin jum u erbgħin lejl, ħobż ma kielx u ilma ma xorbx, u kiteb fuq il-pilloli dawn il-kliem tal-patt, l-għaxar kelmiet. Hekk kif kien qed jinżel Mosè mill-muntanja, u ż-żewġ pjanċi fuq idejh ta Mosè, waqt li kien qed jinżel mill-muntanja, Mosè ma kienx jaf li d-dehra tal-kulur ta wiċċu kienet ġiet glorifikata meta kien qed jitkellem miegħu. U ra Aaron u l-anzjani kollha ta Iżrael lil Mosè, u kienet glorifikata d-dehra tal-kulur tal-wiċċ tiegħu. U biżgħu jersqu lejh. U Mosè sejjaħlhom, u Aaron u l-mexxejja kollha tal-kongregazzjoni daraw lura lejh, u Mosè tkellem magħhom. U wara dawn l-affarijiet resqu lejh il-ulied kollha ta Iżrael. U kmanda lilhom kollox, dak kollu li kmanda l-Mulej lilu fil-muntanja ta Sinaj. U peress li ħallas jitkellem magħhom, poġġa fuq wiċċu kisja. Meta kien jidħol Mosè quddiem il-Mulej biex jitkellem miegħu, kien jitneħħa l-kisja sa ma joħroġ, u wara li joħroġ kien jitkellem lill-ulied kollha ta Iżrael dak kollu li kien ordna lilu l-Mulej. U raw il-ulied ta Iżrael il-wiċċ ta Mosè, li kien glorifikat; u Mosè poġġa velv fuq il-wiċċ tiegħu stess, sakemm jidħol biex jitkellem miegħu.

35

U Mosè ġabar flimkien il-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Iżrael, u qal: Dawn huma l-kliem li s-Sid qal li jagħmluhom. Sitta jiem tagħmel xogħlijiet, iżda fis-seba jum mistrieħ, qaddis, sabbtu, mistrieħ lill-Mulej; kull min jagħmel xogħol f'dan il-jum, għandu jmut. M'għandkomx taqbdu nar f'ebda abitazzjoni tagħkom fil-jum tas-Sibt, jien il-Mulej. U qal Mosè lill-assemblea kollha tal-ulied ta Iżrael, jgħid: Din il-kelma li kmanda l-Mulej, jgħid: Ħudu minn intom infuskom offerta lill-Mulej. Kull min jilqa bil-qalb, iġibu l-ewwel frott lill-Mulej: deheb, fidda, bronż, ġakint, purpura, skarlatt doppju mimdud, u linen fin imtawwi, u xagħar tal-mogħoż, u ġlud tal-henjin imtinġa ħamra, u ġlud blu, u injam li ma jitħassarx, u ġebel sardju, u ġebel għall-inċiżjoni għall-epod u għall-libsa twila. U kull wieħed għaqli fil-qalb fostkom, ejja jaħdem dak kollu kemm hu li kmanda s-Sid: It-tinda, u l-kurtini, u l-kisi, u l-kurtini, u l-imwieġel, u l-pilastri, u l-arka tax-xhieda, u l-imwieġel tal-ġarr tagħha, u l-propiżjatorju tagħha, u l-purtiera, u l-mejda u l-oġġetti kollha tagħha, u l-lampadarju tad-dawl u l-oġġetti kollha tiegħu, u l-artal u l-oġġetti kollha tiegħu, u l-ilbies il-qaddis ta Aaron il-qassis, u l-ilbies li bihom iservu fihom, u t-tnieket għall-ulied ta Aaron tal-qassisin, u ż-żejt tal-imsieħ, u l-inċens tal-kompożizzjoni. U l-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Israel ħarġet minn quddiem Moses. U ġabu kull wieħed dak li ġabet il-qalb tagħhom, u dawk kollha li dehrilhom lir-ruħ tagħhom, offerta, u ġabu offerta lill-Mulej għall-opri kollha tat-tinda tax-xhieda, u għas-servizz kollu

tagħha u għall-ħwejjeġ kollha tal-qaddis. U l-irġiel ġabu minn ġo n-nisa, kull min deher lilu f'moħħu, ġabu siġilli, u ħlewwem tal-widnejn, u ċrieket, u ktajjen magħqudin, u braċċaletti, kull oġġett tad-deheb. U kollha kemm huma ġiebu kontribuzzjonijiet ta deheb lill-Mulej, u kull min instab miegħu linen fin, u ġlud blu, u ġlud ta nagħaġ miżbugħa ħomor, ġiebu. U kull wieħed li jneħħi offerta ġabu fidda u bronż, l-offerti lill Mulej, u minn dawk li nstab għandhom injam li ma jitħassarx, u għall-xogħlijiet kollha tal-preparazzjoni ġabu. U kull mara għaqli fl-intellett bl-idejn biex tgħażżel, ġabu affarijiet imgħażżla, il-ġakint, u l-purpura, u l-iskarlatt, u l-linen fin. U n-nisa kollha, li dehrilhom f'moħħhom b'għeqal, ħaku x-xagħar tal-mogħoż. U l-mexxejja ġabu l-ġebel tal-żmirald, u l-ġebel tal-mimli għall-epod, u l-pettorale, u l-kompożizzjonijiet, u għaż-żejt tal-konsagrazzjoni, u l-kompożizzjoni tal-inċens. U kull raġel u mara, li l-moħħ tagħhom iġġarrbhom jidħlu biex jagħmlu l-opri kollha li l-Mulej ordna li jagħmluhom permezz ta Mosè, il-ulied ta Iżrael ġabu offerta lill-Mulej. U qal Mosè lill-ulied ta Iżrael, Ara, Alla sejjaħ bl-isem lil Bezalel bin Uri bin Ħur, mit-tribù ta Ġuda, u mela lilu spirtu divin ta għerf u fehim, u għarfien ta kollox, biex jiddisinja skont il-ħidmiet kollha tal-artiġjanat, biex jagħmel id-deheb u l-fidda u r-ram, u biex iqatta l-ġebel, u biex jaħdem il-injam, u biex jagħmel kull xogħol ta għerf. U ta biex javvanza fil-moħħ lilu stess, u lil Eliab bin Ahisamach, mit-tribù ta Dan. U mela lilhom b'għerf, fehim u moħħ, biex jifhmu kollox biex jagħmlu l-opri tal-qaddis, u l-affarijiet maħduma u l-affarijiet imrakkma biex jinseġu bil-qirmizi u bil-linen fin, biex jagħmlu kull xogħol ta sengħa u varjetà.

36

U għamel Beżalel u Eliab, u kull wieħed għaqli fl-moħħ, li lilu ngħatat għerf u għarfien fihom, biex jifhmu jagħmlu l-opri kollha, skont il-ħwejjeġ imqaddsa xierqa, skont dak kollu kemm ordna l-Mulej. U sejjaħ Mosè lil Beżalel u lil Eliab, u lil kulħadd li kellu l-għerf, li lilu Alla ta l-għarfien fil-qalb, u lil kulħadd li volontarjament xtaq jiġi lejn ix-xogħlijiet, sabiex jilħquhom. U ħadu minn Mosè l-offerti kollha li ġabu l-ulied ta Iżrael għax-xogħlijiet kollha tal-qaddis biex jagħmluhom, u huma kienu għadhom qed jirċievu l-offerti li kienu qed jinġiebu minn dawk li kienu jġibu filgħodu. U ġew il-għorrief kollha li kienu jagħmlu x-xogħlijiet tal-qaddis, kull wieħed skont ix-xogħol tiegħu, li kienu qed jagħmlu huma. U qal lil Mosè, li l-poplu qed iġib ħafna skont ix-xogħlijiet kollha li kmanda l-Mulej li jagħmlu. U Mosè kmanda, u pproklamà fil-kamp u qal: Raġel u mara m'għadhomx jaħdmu għall-offerti tal-qaddis, u l-poplu twaqqaf milli joffri aktar. Ix-xogħlijiet kienu biżżejjed għalihom biex jagħmlu l-kostruzzjoni, u ħallew aktar. U għamel kull wieħed għaref fost il-ħaddiema l-ilbies tal-ħaġiet imqaddsa, li huma ta Aron is-saċerdot, kif ordna l-Mulej lil Mosè. U għamel l-epod minn deheb, u blu, u purpura, u skarlatt imgħażul, u linen fin imgeddum; u nqatgħu l-folji tad-deheb xagħar, sabiex jinseġu flimkien mal-blu, u mal-purpura, u mal-skarlatt imgħażul sew, u mal-linen fin imgeddum; xogħol maħdum għamlu lilu; epodi li jgħaqqdu miż-żewġ naħat, xogħol maħdum f'xulxin magħqudin skont ruħu. Minn tiegħu għamlu dan skont l-għamla tiegħu, mid-

deheb, u l-ġaċint, u l-purpura, u l-iskarlatt imgeddum, u l-linen fin imgeddum, kif ordna l-Mulej lil Mosè; u għamlu ż-żewġ ġebel tal-żmirald imwaħħla flimkien u mdawra bid-deheb, imnaqqxa u maqtugħa naqx ta siġill mill-ismijiet tal-ulied ta Iżrael; u qiegħed lilhom fuq il-spallejn tal-efod, ġebel ta tifkira tal-ulied ta Iżrael, kif ordna l-Mulej lil Mosè. U għamlu l-petturale, xogħol minsuġ b'varjetà skont ix-xogħol tal-efod, minn deheb, u blu, u purpura, u skarlatt imfettel, u linen fin imfettel; kwadru doppju għamlu l-petturale; spann it-tul, u spann il-wisa doppju. U kien minsuġ fih drapp b'ġebel f'erba ringieli; ringiela ta ġebel, sardju u topażju u żmerald, ir-ringiela l-waħda; u r-ringiela t-tieni, karbonju u żaffir u ġaspru; u r-ringiela t-tielet, ligurju u agata u ametista; u r-ringiela r-raba, kriżolitu u berillu u oniċe mdawrin bid-deheb, u marbuta bid-deheb. U l-ġebel kienu mill-ismijiet tal-ulied ta Iżrael tnax, mill-ismijiet tagħhom imnaqqxa f'siġilli, kull wieħed mill-isem tiegħu stess għat-tnax tribù. U għamlu fuq il-pettorale ċ-ċrossbeams magħqudin flimkien, xogħol ta braiding, minn deheb pur. U għamlu żewġ pezzi tal-ispalla tad-deheb, u żewġ ċrieki tad-deheb, u poġġew iż-żewġ ċrieki tad-deheb fuq it-tnejn it-truf tal-petturale. U poġġew il-ktajjen tad-deheb fuq iċ-ċrieket fuq iż-żewġ naħat tal-petturale; u fit-tnejn il-punti ż-żewġ ktajjen. U poġġew fuq iż-żewġ tarketti ż-żgħar; u poġġew fuq il-spalel tal-efod opposti skont il-wiċċ. U għamlu żewġ ċrieket tad-deheb, u poġġewhom fuq iż-żewġ ġwenħat fuq it-tarf tal-petturale, u fuq it-tarf ta wara tal-efod minn ġewwa; U għamlu żewġ ċrieket tad-deheb, u poġġewhom fuq iż-żewġ spallejn tal-efod minn taħt tiegħu, quddiem skont il-ġonta l fuq mit-tessut maħdum tal-efod; u rabat il-petturale miċ-ċrieket li fuqu għaċ-

ċrieket tal-efod, miżmuma bl-ażżar, magħqudin fid-drapp tal-efod, sabiex il-petturale ma jinħallx mill-efod, kif ordna l-Mulej lil Mosè. U għamlu l-libsa ta taħt taħt l-efod, xogħol maħdum, kollha blu; u l-fetħa tal-libsa ta taħt fin-nofs maħduma minn ġewwa magħquda, għandha tarf madwar il-fetħa li ma jinħallx; U għamlu fuq it-tarf tal-libsa ta taħt minn isfel bħal rummien jiffjorixxu rummiena żgħar, minn blu, u purplu, u skarlatt mibrum, u linen fin magħqud. U għamlu qniepen tad-deheb, u poġġew il-qniepen fuq it-tarf tal-libsa madwar bejn il-lummijiet; qanpiena tad-deheb u lumija fuq it-tarf tal-libsa madwar, biex jaqdu, kif ordna l-Mulej lil Mosè. U għamlu t-tnieket ta linen fin, xogħol minsuġ, għal Aaron u għall-ulied tiegħu, u t-turbanti minn linen fin, u t-turban minn linen fin, u l-ħwejjeġ ta taħt minn linen fin miftuħ, u ż-żunnari tagħhom minn linen fin, u blu, u purplu, u skarlatt miġbud, xogħol ta embroiderer, bl-istess manjiera li kmanda l-Mulej lil Mosè. U għamlu l-pjanċa tad-deheb, il-porzjon separat tal-qaddis, ta deheb pur; u kiteb fuqha ittri inċiżi, ta siġill, Santwarju lill-Mulej; U poġġew fuq il-ħabel blu, sabiex tkun imqiegħda fuq it-turbant minn fuq, bil-mod li kmanda l-Mulej lil Mosè.

37

U għamlu għat-tenda għaxar purtieri; tmienja u għoxrin kubit it-tul tal-purtiera l-waħda; l-istess kien għal kollha; u erba kubit il-wisa tal-purtiera l-waħda. U għamlu l-purtiera minn blu, u purpura, u skarlatt mimdud, u linen fin imtawwi, xogħol

maħdum tal-kerubin; u poġġewha fuq erba pilastri li ma jitħassrux mgħottija bid-deheb; u l-kapittelli tagħhom kienu tad-deheb, u l-bażijiet tagħhom kienu erba tal-fidda. U għamlu l-purtiera tal-bieb tat-tenda tax-xhieda minn blu, u purplu, u skarlatt mimdud, u linen fin imtawwem, xogħol maħdum tal-kerubini; u l-pilastri tagħhom ħamsa, u ċ-ċrieki; u l-kapittelli tagħhom, u l-faxxoli tagħhom kisew bid-deheb; u l-bażijiet tagħhom ħamsa ta bronż. U għamlu l-kurtil lejn in-Nofsinhar, drappijiet tal-kurtil minn linen fin imgeddum mija fuq mija; u l-pilastri tagħhom għoxrin, u l-bażijiet tagħhom għoxrin. U n-naħa lejn it-Tramuntana, mija fuq mija; u n-naħa lejn in-Nofsinhar, mija fuq mija; u l-pilastri tagħhom għoxrin, u l-bażijiet tagħhom għoxrin. U n-naħa lejn il-baħar purtieri ħamsin kubit; pilastri tagħhom għaxra, u l-bażijiet tagħhom għaxra. U n-naħa lejn il-Lvant ħamsin kubit purtieri, ħmistax-il kubit dak skont in-naħa ta wara; u l-pilastri tagħhom tlieta, u l-bażijiet tagħhom tlieta. U fuq in-naħa ta wara t-tieni minn hemm u minn hemm skont il-bieb tal-kurtina, purtieri ħmistax-il kubit; pilastri tagħhom tlieta, u l-bażijiet tagħhom tlieta; il-purtieri kollha tat-tinda minn linen fin imgeddum. U l-bażijiet tal-pilastri tagħhom bronż, u l-ganċijiet tagħhom fidda, u l-kapitelli tagħhom mgħottija bil-fidda, u l-pilastri mgħottija bil-fidda kollha l-pilastri tal-kurtina; u l-purtiera tal-bieb tal-kurtina xogħol ta rikmatur minn blu u purpra u skarlatt mimdud u linen fin magħżul; għoxrin kubit it-tul, u l-għoli u l-wisa ħamsa kubti ugwali għas-saqaf tal-kurtina; u l-pilastri tagħhom erbgħa, u l-bażijiet tagħhom erbgħa bronż, u l-ganċijiet tagħhom fidda, u l-kapitelli tagħhom mgħottija bil-fidda. U l-imbliet kollha tal-kourt madwar kienu ta bronż, u

huma nfushom mgħottija bil-fidda. U dan huwa l-arranġament tat-tenda tax-xhieda, kif kien ikkommandat lil Mosè, li l-ministeru jkun tal-Leviti permezz ta Itamar bin Aron il-saċerdot. U Beżalel ta Uri, mit-tribù ta Ġuda, għamel bħalma kmanda s-Sid lil Mosè, u Eliab ta Aħisamak mit-tribù ta Dan, li kien il-kap artiġjan tal-affarijiet maħduma, u l-affarijiet imrakkma u l-affarijiet varjegati, biex jinseġ bl-iskarlatt u bl-linen fin.

38

U Beżalel għamel l-arka, u kisaha bid-deheb saffi minn ġewwa u minn barra; u sab għaliha erba ċrieket tad-deheb; tnejn fuq il-ġenb il-wieħed, u tnejn fuq il-ġenb it-tieni, wiesgħa għall-pali, sabiex jerfgħuha bihom. U għamel is-sede tal-ħniena fuq l-arka mid-deheb safja, u ż-żewġ kerubini tad-deheb; kerubu wieħed fuq it-tarf tas-sede tal-ħniena l-wieħed, u kerubu wieħed fuq it-tarf tas-sede tal-ħniena t-tieni, jagħmlu dell bil-ġwienaħ tagħhom fuq is-sede tal-ħniena. U għamel it-tabella li qiegħda quddiemha minn deheb pur, u sabb għaliha erba ċrieket, tnejn fuq il-ġenb ta wieħed, u tnejn fuq il-ġenb tat-tieni, wiesgħa, sabiex jerfgħuha bil-pali fihom. U l-pali tal-arka u tal-mejda għamel, u kisahom bid-deheb. U għamel il-vażi tal-mejda, it-tazzi, u ċ-ċensers, u l-kikkri, u l-vażi tal-libazzjonijiet, li fihom se jxerred, tad-deheb. U għamel il-lampadarju li jagħti d-dawl, tad-deheb, solidu l-gambu, u l-fergħat miż-żewġ naħat tagħha; mill-fergħat tagħha l-ħxejjex mill-fergħat tagħha l-ħxejjex joħorġu il barra: tlieta minn dan, u tlieta minn dan, indaqs ma xulxin. U l-

lampadi tagħhom, li huma fuq l-estremitajiet, forma ta lewż minnhom; u l-inserts minnhom, sabiex ikunu l-lampi fuqhom; u l-insert is-seba, li fuq it-tarf tal-lampada, fuq il-quċċata minn fuq, solidu kollu tad-deheb; U seba lampi fuqha tad-deheb, u t-tongs tagħha tad-deheb, u l-snuffers tagħhom tad-deheb. Dan kisja l-pilastri bil-fidda, u sab għall-pilastru ċrieki tad-deheb, u kisja l-imwejjel bid-deheb, u kisja l-pilastri tal-purtiera bid-deheb, u għamel il-ganċijiet tad-deheb. Dan għamel iċ-ċrieket tat-tinda tad-deheb, u ċ-ċrieket tal-kurtil, u ċ-ċrieket biex jestendi l-kisja minn fuq tal-bronż; Dan fonda l-kapitelli tal-fidda tat-tinda, u l-kapitelli tal-bronż tal-bibien tat-tinda, u l-bieb tal-kurtil; u ganċijiet għamel għall-pilastri tal-fidda, fuq il-pilastri dan kisihom bil-fidda; Dan għamel il-piżżijiet tat-tinda, u l-piżżijiet tal-kurtil tal-bronż; Dan għamel l-artal tal-bronż mill-imnabar tal-bronż, li kienu tal-irġiel li rribellew mal-ġemgħa ta Korah; Dan għamel il-vażi kollha tal-artal, u l-imnabar tiegħu, u l-bażi, u l-iskutelli, u l-ganċijiet tal-laħam tal-bronż; Dan għamel għall-artal grilla, xogħol ta xibka minn taħt l-imnabar taħtu sa nofs tiegħu; u poġġa fuqu erba ċrieket mill-erba naħat tal-grilla tal-artal tal-bronż, wiesgħa għall-imwieżeb, biex jerfgħu bihom l-artal; Dan għamel iż-żejt tal-imsieħa l-qaddis, u l-kompożizzjoni tal-inċens nadif xogħol ta perfumier; Dan għamel il-lavabu tal-bronż, u l-bażi tiegħu tal-bronż mill-mera tan-nisa li sawmu, li sawmu ħdejn il-bibien tat-tinda tax-xhieda, fil-jum li waqqafha. U għamel il-baċin sabiex Mosè u Aaron u l-ulied tiegħu jaħslu minnha l-idejn tagħhom u l-aqdam, meta kienu jidħlu fit-tenda tax-xhieda, jew meta kienu jersqu lejn l-altar biex jaqdu. Kienu jaħslu minnha, bħalma kmanda l-Mulej lil Mosè.

39

Kull id-deheb, li kien maħdum għall-xogħlijiet skont kull ix-xogħol tal-affarijiet imqaddsa, sar deheb tal-ewwel frott, disa u għoxrin talent, u seba mija u għoxrin siklu skont is-siklu l-imqaddes; U fidda offerta minn fost l-irġiel magħduda tal-assemblea mija talent, u elf u seba mija u ħamsa u sebgħin siklu; drakma waħda għal kull ras in-nofs tas-siklu, skont is-siklu l-imqaddes; Kull min għadda mill-eżami minn għoxrin sena u l fuq għas-sittin elf għaxra eluf, u tlett eluf u ħames mija u ħamsin. U saru l-mitt talent tal-fidda għall-fużjoni tal-mitt kapitell tat-tenda, u għall-kapitelli tal-velu, mitt kapitell għall-mitt talent, talent għal kull kapitell. U l-elf sebgħa mija u sebgħin u ħamsa siklu għamel għall-ganċijiet tal-pilastri, u daħħal bid-deheb il-kapitelli tagħhom, u żejjenhom. U l-bronż tal-offerta sebgħin talent, u elf u ħames mitt siklu. U għamlu minnu l-bażijiet tal-bibien tat-tinda tax-xhieda, u l-bażijiet tal-kurtil madwar, u l-bażijiet tal-bieb tal-kurtil, u l-pioli tat-tinda, u l-pioli tal-kurtil madwar, u l-grilla tal-bronż tal-artal, u l-ilma kollha tal-artal, u l-għodod kollha tat-tinda tax-xhieda. U għamlu l-ulied ta Iżrael, kif ordna l-Mulej lil Mosè, hekk għamlu. U d-deheb li baqa tal-offerta għamlu vaża biex jaqdu bihom quddiem il-Mulej. U l-ġakint li kien fadal, u l-purpura, u l-iskarlatt għamlu lbiesi tal-quddiesa għal Aaron, biex jaqdi bihom fil-qaddis. U ġabu l-lbiesi lil Mosè, u t-tinda, u l-vaża tagħha, il-bażijiet u l-imwieġel tagħha, u l-kolonni. U l-artal, u l-ilma kollha tiegħu. U ż-żejt tal-imsieħ, u l-inċens tal-kompożizzjoni, u l-lampadarju n-nadif, u l-

lampi tagħha, lampi tal-ħruq, u ż-żejt tad-dawl; U l-mejda tal-għan, u l-ilma kollha tagħha; u l-ħobżiet li qegħdin quddiemhom; U l-ilbies tal-qaddis, li huma ta Aaron, u l-ilbies tal-ulied tiegħu, għas-saċerdozju; U s-saqaf tal-kurtil, u l-pilastri; u l-purtiera tal-bieb tat-tinda, u tal-bieb tal-kurtil; U l-ilma kollha tat-tinda, u l-għodda kollha tagħha; u l-ġlud ġlud tal-ħrief miżbugħin ħomor, u l-kisi blu, u tal-bqija l-kisi; u l-imsiemer, u l-għodda kollha għall-xogħlijiet tat-tinda tax-xhieda; Kemm ordna l-Mulej lil Mosè, hekk għamlu l-ulied ta Iżrael ix-xogħol kollu; U ra Mosè x-xogħlijiet kollha, u kienu għamlu lilhom kif ordna l-Mulej lil Mosè, hekk għamlu lilhom, u bierek lilhom Mosè.

40

U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qal, fil-jum wieħed tax-xahar l-ewwel, fil-qamar il-ġdid, se twaqqaf it-tinda tax-xhieda. U int se tpoġġi l-kaxxa tax-xhieda, u int se tisħeb l-kaxxa bil-purtiera. U int se ddaħħal il-mejda u tpoġġi l-intenzjoni tagħha, u int se ddaħħal il-lampadar u tpoġġi l-lampi tagħha. U tpoġġi l-altar tad-deheb biex taħraq l-inċens quddiem il-kaxxa, u tpoġġi l-kopertura tal-purtiera fuq il-bieb tat-tenda tat-testmonjanza. U l-altar tal-offerti tpoġġi ħdejn il-bibien tat-tinda tax-xhieda; u tpoġġi madwar it-tinda, u l-affarijiet kollha tagħha tikkonsagra madwar. U se tieħu ż-żejt tat-tinsim, u se tintaxxar it-tinda, u dak kollu li hemm fiha, u se tikkonsagraha, u l-bastimenti kollha tagħha, u se tkun qaddisa. U int se tidhen l-altar tal-offerti, u l-vażi kollha tiegħu, u int se tikkonsagra l-altar, u l-altar se jkun

qaddis tal-qaddisin. U int se ġġib lil Aaron u lil uliedu fuq il-bibien tat-tinda tax-xhieda, u int se taħslhom bl-ilma. U int ilbes lil Aaron l-ilbies il-imqaddsa, u tidhen lilu, u tqaddes lilu, u hu jservi bħala saċerdot lili. U l-ulied tiegħu se ġġibhom, u se tilbishom it-tuniki. U se tidhen lilhom kif dahen lil missierhom, u se jaqdu bħala saċerdoti lili, u se jkun, sabiex ikun lilhom tidhen tas-saċerdozju għal dejjem, għal il-ġenerazzjonijiet tagħhom. U Mosè għamel kollox li ordnalu l-Mulej; hekk għamel. U ġara fix-xahar l-ewwel, fis-sena t-tieni ta ħruġhom mill-Eġittu, fil-qamar il-ġdid twaqqfet it-tinda. U waqqaf Musa t-tinda, poġġa l-kapitelli, daħħal il-bari u waqqaf il-pilastri. U medd il-purtieri fuq it-tenda, u qiegħed il-kisi tat-tenda fuqha minn fuq, kif ordna l-Mulej lil Mosè. U wara li ħa t-testimonji, tefa fil-arka; u poġġa l-pali taħt l-arka, u daħħal l-arka fit-tinda, u poġġa l-kisi tal-velu, u kopra l-arka tat-testimonju, bl-istess mod li kmanda s-Sid lil Mosè. U poġġa l-mejda fit-tinda tat-testimonju, lejn it-Tramuntana, barra mill-velu tat-tinda. U żied fuqha l-ħobż tal-preżentazzjoni quddiem il-Mulej, kif kien ordna l-Mulej lil Mosè. U poġġa l-lampadarju fit-tinda tat-testmonjanza, fuq in-naħa tan-nofsinhar tat-tinda. U poġġa l-lampi tagħha quddiem il-Mulej, kif ordna l-Mulej lil Mosè. U poġġa l-artal tad-deheb fit-tenda tax-xhieda quddiem il-velu, u ħaraq fuqu l-inċens tal-kompożizzjoni, bħalma kmanda s-Sid lil Mosè. U l-altar tal-offerti poġġieh ħdejn il-bibien tat-tinda. U waqqaf il-qorti madwar it-tinda u l-artal, u Mosè temm ix-xogħlijiet kollha. U s-sħaba kopra t-tenda tax-xhieda, u t-tenda mimliet bil-glorja tal-Mulej. U Mosè ma setax jidħol fit-tenda tax-xhieda, għax is-sħaba kienet qed tgħatti fuqha, u t-tenda kienet mimlija bl-glorja tal-Mulej. Meta kienet

titla s-sħaba minn fuq it-tabernaklu, kienu jitilqu l-ulied ta Iżrael bit-tagħbija tagħhom. Jekk iżda ma telgħetx is-sħaba, ma tellgħux il-kamp sa l-jum li fih telgħet is-sħaba. Għax kien hemm sħaba fuq it-tabernaklu matul il-jum, u kien hemm nar fuqu matul il-lejl quddiem Iżrael kollu, matul it-tluq kollu tagħhom.

Numri

1

U tkellem il-Mulej ma Mosè fid-deżert ta Sinaj, fit-tinda tax-xhieda, fl-ewwel tax-xahar it-tieni, fis-sena t-tieni wara li ħarġu minn art l-Eġittu, u qal: Ħudu l-bidu tal-ġabra kollha ta Iżrael skont il-familji, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru mill-isem tagħhom, skont ras tagħhom; kull raġel minn għoxrin sena l fuq, kull wieħed li joħroġ bil-qawwa ta Iżrael, għodduhom mal-qawwa tagħhom; int u Aaron għodduhom. U magħkom se jkunu kull wieħed skont it-tribù tiegħu, mexxejja ta kull wieħed, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom se jkunu. U dawn l-ismijiet tal-irġiel, li se jqumu ħdejkom: ta Ruben, Elizur bin Xedeur; ta Xmun, Xelumiel bin Żurixaddaj. Ta Judah, Nahshon bin Aminadab. Ta Issakar, Natanael bin Żuar; ta Żabulon, Eliab bin Ħelon; ta ulied Ġużepp ta Efrajm, Elixama bin Ammihud; ta Manasse, Gamaliel bin Pedahzur. Ta Benjamin, Abidan bin Gideoni. Ta Dan, Ahiezer bin Ammishaddai. Ta Asher, Phagaiel, bin ta Echran. Ta Gad, Elisaph bin Raguel. Ta Naftali, Aħira bin Enan. Dawn huma msejħa tal-kongregazzjoni,

mexxejja tat-tribujiet skont il-familji tagħhom, kmandanti ta elf ta Iżrael. U Mosè u Aaron ħadu dawn l-irġiel li kienu msejħa bl-isem. U ġabru l-assemblea kollha fl-ewwel tax-xahar tat-tieni sena; u ġew irreġistrati skont il-ġenerazzjonijiet tagħhom, skont il-familji tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, minn għoxrin sena l fuq, kull maskil skont rashom, bil-mod kif il-Mulej ordna lil Mosè; u ġew innumerati fid-deżert ta Sinaj. U saru l-ulied ta Reuben il-bukri ta Iżrael skont il-familja tagħhom, skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, skont ir-ras tagħhom, il-kollox irġiel minn għoxrin sena u l fuq, kulħadd li joħroġ fil-qawwa, iċ-ċensiment tagħhom mit-tribù ta Reuben, sitta u erbgħin elf u ħames mitt. Il-ulied ta Xmun skont il-familja tagħhom, skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, skont ir-ras tagħhom, kollha l-irġiel minn għoxrin sena u l fuq, kulħadd li joħroġ fil-qawwa, iċ-ċensiment tagħhom mit-tribù ta Xmun, disa u ħamsin elf u tlett mija. Il-ulied ta Ġuda skont il-familja tagħhom, skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, skont ir-ras tagħhom, il-kollox irġiel minn għoxrin sena u l fuq, kulħadd li joħroġ fil-qawwa, iċ-ċensiment tagħhom mit-tribù ta Ġuda, erbgħa u sebgħin elf u sitt mija. Il-ulied ta Issakar skont il-familji tagħhom, skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, skont ras tagħhom, kollha rġiel minn għoxrin sena u l fuq, kull wieħed li joħroġ fil-qawwa, iċ-ċensiment tagħhom mit-tribù ta Issakar, erbgħa u ħamsin elf u erbgħa mija. Il-ulied ta Żabulon skont il-familji tagħhom, skont il-klani tagħhom, skont

id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, skont ras tagħhom, il-kollox irġiel minn għoxrin sena u l fuq, kull wieħed li joħroġ fil-qawwa, iċ-ċensiment tagħhom mit-tribù ta Żabulon, seba u ħamsin elf u erbgħa mija. Il-ulied ta Ġużepp, ulied ta Efrajm, skont il-familja tagħhom, skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, skont ir-ras tagħhom, il-kollox rġiel minn għoxrin sena u l fuq, kulħadd li joħroġ fil-qawwa, iċ-ċensiment tagħhom mit-tribù ta Efrajm, erbgħin elf u ħames mitt. Lil ulied ta Manasseh skont il-familja tagħhom, skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, skont ir-ras tagħhom, il-kollox irġiel, minn għoxrin sena u l fuq, kull wieħed li joħroġ fil-qawwa, iċ-ċensiment tagħhom mit-tribù ta Manasseh, tnejn u tletin elf u mitejn. Il-ulied ta Benjaminu skont il-familja tagħhom, skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, skont ras tagħhom, il-maskili kollha minn għoxrin sena u l fuq, kulħadd li joħroġ fil-forza, iċ-ċensiment tagħhom mit-tribù ta Benjaminu, ħamsa u tletin elf u erbgħa mija. Il-ulied ta Gad skont il-familja tagħhom, skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, skont ras tagħhom, il-kollox irġiel minn għoxrin sena u l fuq, kulħadd li joħroġ fil-forza, iċ-ċensiment tagħhom: mit-tribù ta Gad, ħamsa u erbgħin elf u sitt mija u ħamsin. Il-ulied ta Dan skont il-familja tagħhom, skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, skont ras tagħhom, il-kollox irġiel minn għoxrin sena u l fuq, kull wieħed li joħroġ fil-qawwa, iċ-

ċensiment tagħhom mit-tribù ta Dan, tnejn u sittin elf u seba mija. Il-ulied ta Asher skont il-familja tagħhom, skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, skont ir-ras tagħhom, kollha l-irġiel minn għoxrin sena u l fuq, kull wieħed li joħroġ fil-qawwa, iċ-ċensiment tagħhom mit-tribù ta Asher, wieħed u erbgħin elf u ħames mitt. Il-ulied ta Naftali skont il-familja tagħhom, skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont in-numru tal-ismijiet tagħhom, skont ir-ras tagħhom, il-kollox irġiel minn għoxrin sena u l fuq, kulħadd li joħroġ fil-forza, iċ-ċensiment tagħhom mit-tribù ta Naftali, tlieta u ħamsin elf u erbgħa mija. Dan iċ-ċensus, li eżaminaw Mosè u Aaron u l-mexxejja ta Iżrael tnax-il raġel, raġel wieħed għal kull tribù, skont it-tribù tad-djar tal-familji kienu. U sar iċ-ċensiment kollu tal-ulied ta Iżrael bid-daqq tagħhom minn għoxrin sena l fuq, kull wieħed li joħroġ biex jitwaqqaf għall-battalja f'Iżrael, sitt mija elf u tlett elef u ħames mija u ħamsin. Il-Leviti iżda mit-tribù tal-familja tagħhom ma kinux magħduda fost il-ulied ta Iżrael. U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, ara, it-tribù ta Levi ma tgħoddx magħhom, u n-numru tagħhom ma tieħux, f'nofs il-wlied ta Iżrael. U int poġġi l-Leviti fuq it-tinda tax-xhieda, u fuq il-vażi kollha tagħha, u fuq dak kollu kemm hu fiha. Huma jġorru t-tinda u l-vażi kollha tagħha, u huma jservu fiha, u madwar it-tinda jattendaw. U meta jneħħu t-tenda, il-Levitin iwaqqgħuha, u meta jqiegħdu t-tenda, iqimha, u l-barrani li joqrob imut. U se jikkampjaw il-ulied ta Iżrael, kull raġel fl-ordni tiegħu stess, u kull raġel skont it-tmexxija tiegħu stess, mal-qawwa tagħhom. Il-Levitin iżda ħa jattendaw madwar fiċ-ċirku

tat-tinda tax-xhieda, u mhux se jkun hemm dnub fil-ulied ta Iżrael. U se jħarsu l-Leviti huma stess il-ħarsien tat-tinda tax-xhieda. U għamlu l-ulied ta Iżrael skont dak kollu li kmanda s-Sid lil Mosè u lil Aron; hekk għamlu.

2

U tkellem il-Mulej ma Mosè u ma Aaron, u qal, raġel li jżomm tiegħu skont id-diviżjoni, skont l-istendards, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, ħallu jikkampjaw il-ulied ta Iżrael fil-faċċata; madwar it-tinda tat-testmonjanza se jikkampjaw il-ulied ta Iżrael. U dawk li jkunu qed jikkampjaw l-ewwel lejn il-lvant, l-ordni tal-kamp ta Ġuda mal-qawwa tagħhom, u l-mexxej tal-ulied ta Ġuda, Nasson bin Aminadab. Il-qawwa tiegħu, dawk li ġew ispezzjonati, kienu erbgħa u sebgħin elf u sitt mija. U dawk li qed jikkampjaw ħdejn it-tribù ta Issachar, u l-mexxej tal-ulied ta Issachar, Nathanael bin Sogar. Il-qawwa tiegħu, dawk li ġew ispezzjonati: erbgħa u ħamsin elf u erbgħa mija. U dawk li qed jikkampjaw ħdejn it-tribù ta Żabulon, u l-mexxej tal-ulied ta Żabulon, Eliab bin Ħelon. Il-qawwa tiegħu, dawk li ġew ispezzjonati: sebgħa u ħamsin elf u erbgħa mija. Il-kollha l-ispezzjonati mill-kamp ta Ġuda, mija u tmenin elf u sitt elef u erbgħa mija, mal-qawwa tagħhom, l-ewwel se jitilqu. Id-diviżjonijiet tal-kamp ta Reuben, lejn in-nofsinhar il-qawwa tagħhom, u l-mexxej tal-ulied ta Reuben, Elizur bin Shedeur. Il-qawwa tiegħu, dawk li ġew ispezzjonati, sitta u erbgħin elef u ħames mitt. U dawk li qed jikkampjaw ħdejh tat-tribù ta Simeon,

u l-mexxej tal-ulied ta Simeon, Salamiel bin Surisadai. Il-qawwa tiegħu, dawk li ġew ispezzjonati: disa u ħamsin elf u tlett mija. U dawk li jkunu qed jikkampjaw ħdejh it-tribù ta Gad, u l-mexxej tal-ulied ta Gad, Elisaf bin Raguel. Il-qawwa tiegħu, dawk li ġew ispezzjonati, kienu ħamsa u erbgħinelf u sitt mija u ħamsin. Il-kollha li ġew ispezzjonati tal-kamp ta Reuben, mija u ħamsin u wieħed elf u erbgħa mija u ħamsin, ma il-qawwa tagħhom, it-tieni se jitilqu. U se tittieħed it-tenda tat-testmonja, u l-kamp tal-Leviti f'nofs il-kampijiet, kif se jikkampjaw, hekk se joħorġu kull wieħed li jżomm skont il-mexxejja. L-Ordni tal-kamp ta Efrajm ħdejn il-baħar bil-qawwa tagħhom, u l-mexxej tal-ulied ta Efrajm, Elixama bin Emmiud. Il-qawwa tiegħu, dawk li ġew ispezzjonati, erbgħin elef u ħames mija. U dawk li jkunu qed jikkampjaw ħdejn it-tribù ta Manasseh, u l-mexxej tal-ulied ta Manasseh, Gamaliel bin Phadassur. Il-qawwa tiegħu, dawk li ġew ispezzjonati: tnejn u tletin elef u mitejn. U dawk li jkunu qed jikkampjaw ħdejn it-tribù ta Benjamin, u l-mexxej tal-ulied ta Benjamin, Abidan bin Gadeoni. Il-qawwa tiegħu, dawk li ġew ispezzjonati, kienu ħamsa u tletinelf u erbgħa mija. Il-kollha l-ispezzjonati tal-kamp ta Efrajm, mija elf u tmienja eluf u mija, ma il-qawwa tagħhom, it-tielet se jitilqu. Id-Diviżjoni tal-kamp ta Dan lejn it-tramuntana bid-qawwa tagħhom, u l-mexxej tal-ulied ta Dan, Ahiezer bin Ammishaddai. Il-qawwa tiegħu, dawk li ġew ispezzjonati: tnejn u sittin elf u seba mija. U dawk li jkunu qed jikkampjaw ħdejh it-tribù ta Asher, u l-mexxej tal-ulied ta Asher, Phagiel bin Echran. Il-qawwa tiegħu, dawk li ġew ispezzjonati, waħda u erbgħin elf u ħames mija. U dawk li jkunu qed jikkampjaw ħdejn it-tribù ta Neftali, u l-mexxej tal-ulied ta

Neftali, Aħire bin Ajnan. Il-qawwa tiegħu, dawk li ġew ispezzjonati: tliet u ħamsin elf u erbgħa mija. Il-kollha l-imniżżla tal-kamp ta Dan, mija u ħamsin u seba eluf u sitt mija; l-aħħar se jitilqu skond id-diviżjoni tagħhom. Din iċ-ċensiment tal-ulied ta Iżrael skont id-djar tal-familji tagħhom, kollu ċ-ċensiment tal-kampijiet mal-forzi tagħhom, sitt mija elf u tlett eluf u ħames mija u ħamsin. Il-Levitin ma kinux magħduda flimkien magħhom, kif kien ordna l-Mulej lil Mosè. U għamlu l-ulied ta Iżrael kollha kemm ordna s-Sid lil Mosè; hekk ħajmu skont l-ordni tagħhom, u hekk telqu kull wieħed li jmiss skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-familji tagħhom.

3

U dawn il-ġenerazzjonijiet ta Aaron u Moses, fil-jum li fih tkellim il-Mulej lil Moses fil-muntanja ta Sinai. U dawn huma l-ismijiet tal-ulied ta Aaron: l-ewwel imwieled Nadab, u Abiud, Eleazar, u Ithamar. Dawn l-ismijiet tal-ulied ta Aaron, il-qassisin il-mimsugħin, li ġew ikkonsagrati biex iservu bħala qassisin. U mietu Nadab u Abiju quddiem il-Mulej, meta offrew nar barrani quddiem il-Mulej, fid-deżert ta Sinaj, u tfal ma kellhomx; u servew bħala saċerdoti Eleażar u Itamar ma Aaron missierhom. U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, ħu t-tribù ta Levi, u poġġihom quddiem Aaron il-qassis, u se jservu lilu, u se jżommu l-ħarsiet tiegħu, u l-ħarsiet tal-ulied ta Iżrael quddiem it-tinda tax-xhieda, biex jaħdmu x-xogħlijiet tat-tinda. U se jżommu l-vażi kollha tat-tinda tax-xhieda, u l-ħarsien tal-ulied ta Iżrael skont ix-xogħlijiet

kollha tat-tinda. U int se tagħti l-Leviti lil Aaron u lil uliedu l-qassisin; dawn huma mogħtija bħala rigal lili mill-ulied ta Iżrael. U lil Aaron u lil uliedu int se twaqqaf fuq it-tenda tax-xhieda, u huma se jżommu l-kahhunija tagħhom, u kollox skont l-artal, u ġewwa l-purtiera, u l-barrani li jmiss se jmut. U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qal, u ara jiena ħadt il-Leviti minn nofs ulied Iżrael minflok kull ewwel imwieled li jiftaħ ġuf minn ulied Iżrael; fidwa tagħhom se jkunu, u se jkunu tiegħi l-Leviti. Lili għax kull ewwel imwieled, fil-jum li jien laqt kull ewwel imwieled f'art l-Eġittu, qaddizt lili kull ewwel imwieled f'Iżrael, minn bniedem sa annimal lili se jkunu, jien il-Mulej. U tkellem il-Mulej ma Mosè fid-deżert ta Sinaj, u qal: Eżamina l-ulied ta Levi skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont il-klani tagħhom; kull maskil minn xahar il fuq, eżaminaw lilhom. U żaru huma Mosè u Aaron minħabba l-vuċi tal-Mulej, bl-istess mod li ordna lilhom il-Mulej. U dawn kienu l-ulied ta Levi skont isimjiethom: Gershon, Kohath u Merari. U dawn l-ismijiet tal-ulied ta Gershon skont il-klani tagħhom: Lobeni u Shimei. U l-ulied ta Kaath skont il-klanjiet tagħhom: Amram u Issar, Ħebron uOżiel. U l-ulied ta Merari skont il-klanjiet tagħhom, Mooli u Mushi, dawn huma l-klanjiet tal-Levitin skont id-djar tal-familji tagħhom. Lil Gershon: il-poplu tal-Lobeni, u l-poplu tax-Ximei, dawn huma l-popli ta Gershon. Iċ-ċensiment tagħhom skont in-numru ta kull maskil minn xahar il fuq, iċ-ċensiment tagħhom, seba elef u ħames mitt. U l-ulied ta Gershon se jattendaw wara t-tinda ħdejn il-baħar. U l-mexxej tad-dar tal-familji tal-poplu ta Gershon, Eliasaph bin Dael. U l-gwardja tal-ulied ta Gershon fit-tinda tax-xhieda, it-tinda u l-kisi, u l-kisi tal-bieb tat-tinda tax-xhieda, u l-

purtieri tal-kurtil, u l-purtiera tal-bieb tal-kurtil li kien fuq it-tinda, u l-fdal kollu tax-xogħlijiet tiegħu. Lil Kohath: il-poplu ta Amram wieħed, u l-poplu ta Izhar wieħed, u l-poplu ta Hebron wieħed, u l-poplu ta Uzziel wieħed. Dawn huma l-popli ta Kohath, skont in-numru. Kull maskil minn xahar il fuq, tmien elef u sitt mija, jieħdu ħsieb il-ħarsiet tal-affarijiet imqaddsa. Il-popli tal-ulied ta Kaath se jattendaw fuq il-ġenb tat-tinda lejn in-Nofsinhar. U l-mexxej tad-dar tal-familji tal-popli ta Kohath, Elizaphan bin Uzziel. U l-ħarsien tagħhom hija l-kaxxa, u l-mejda, u l-lampadarju, u l-altari, u l-vażi tal-qaddis kemm jaqdu fihom, u l-kisja, u l-xogħlijiet kollha tagħhom. U l-mexxej fuq il-mexxejja tal-Levitin, Eleażar il-iben ta Aaron is-saċerdot, maħtur biex iħares il-ħarsiet tal-ħwejjeġ imqaddsa. Lil Merari: il-poplu tal-Mooli u l-poplu tal-Mushi; dawn huma l-popli ta Merari. Iċ-ċensus tagħhom skont in-numru, kull maskil minn xahar wieħed il fuq, sitt elef u ħamsin. U l-mexxej tad-dar tal-familji tal-poplu ta Merari, Zuriel bin Abihail, se jattendaw fuq il-ġnub tat-tabernaklu lejn it-tramuntana. Il-muster tal-gwardja tal-ulied ta Merari, il-kapitelli tat-tinda, u l-bars tagħha, u l-pilastri tagħha, u l-bażijiet tagħha, u l-vażi kollha tagħhom, u x-xogħlijiet tagħhom, u l-pilastri tal-kurtil madwar, u l-bażijiet tagħhom, u l-pioli, u l-ħbula tagħhom. Dawk li jikkampjaw quddiem it-tinda tax-xhieda mill-lvant, Mosè u Aaron u l-ulied tiegħu, li jħarsu l-ħarsiet tal-qaddis għall-ħarsiet tal-ulied ta Iżrael, u l-barrani li jmiss, se jmut. Iċ-ċensus kollu tal-Leviti, li żaru Mosè u Aaron permezz tal-vuċi tal-Mulej skont il-klani tagħhom, kull maskil minn xahar il fuq, tnejn u għoxrin elf. U qal il-Mulej lil Mosè: Eżamina kull bukri maskil tal-ulied ta Iżrael minn xahar il fuq, u

ħu n-numru tagħhom skont l-isem. U se tieħu l-Leviti għalija, jien il-Mulej, minflok il-primġenituri kollha tal-ulied ta Iżrael, u l-bhejjem tal-Leviti minflok il-primġenituri kollha fil-bhejjem tal-ulied ta Iżrael. U żar Mosè kif kmanda s-Sid kull ewwel imwieled fost il-bnin ta Iżrael. U saru l-ewwel imwielda kollha l-irġiel skont in-numru mill-isem minn xahar wieħed il fuq miċ-ċensiment tagħhom, tnejn u għoxrin elf u tlieta u sebgħin u mitejn. U tkellem il-Mulej ma Mosè, jgħid, ħu l-Levitin minflok il-wlied l-ewwel imwielda kollha ta Iżrael, u l-bhejjem tal-Levitin minflok il-bhejjem tagħhom, u jkunu tiegħi l-Levitin; jien il-Mulej. U r-riskatt ta tliet u sebgħin u mitejn, dawk li jżidu fuq il-Leviti, mill-ewwel imwielda tal-ulied ta Iżrael; u ħu ħames sikli għal kull ras, skont id-didrakma l-qaddisa ħu, għoxrin obol tas-siklu. U int tagħti l-fidda lil Aaron u lil il-ulied tiegħu, fidwa ta dawk li jkunu żejda fihom. U ħa Mosè l-fidda tar-riskatt ta dawk li kienu jaqbżu għall-fidwa tal-Levitin. Minn il-firstborn tal-ulied ta Iżrael ħa l-fidda, elf u tliet mija u ħamsa u sittin siklu, skont is-siklu l-qaddis. U ta Mosè l-fidwa tal-wieħed li jaqbżu lil Aaron u lil uliedu, permezz tal-vuċi tal-Mulej, bl-istess mod kif ordna l-Mulej lil Mosè.

4

U tkellem il-Mulej lil Mosè u lil Aaron, u qal, ħu s-somma tal-ulied ta Kahat minn nofs l-ulied ta Levi, skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, minn għoxrin u ħamsa sena u l fuq sa ħamsin sena, kull wieħed li jidħol biex jaqdi, biex

jagħmel il-ħidmiet kollha fit-tinda tax-xhieda. U dawn huma x-xogħlijiet tal-ulied ta Kahat fit-tinda tax-xhieda, il-qaddis tal-qaddisin. U se jidħol Aaron u l-ulied tiegħu, meta titla il-kamp, u se jniżżlu l-purtiera li tagħmel dell, u se jkopru biha l-arka tax-xhieda, u se jpoġġu fuqha kopertura ta ġilda blu, u se jitfgħu fuqha drapp kollu blu minn fuq, u se jdaħħlu l-pali. U fuq il-mejda li tkun imqiegħda quddiemhom se jitfgħu fuqha drapp kollu vjola, u l-platti, u ċ-ċensers, u t-tazez, u l-važi tal-libazzjonijiet li fihom isir il-libazzjoni, u l-ħobżiet li kontinwament fuqha se jkunu. U se jpoġġu fuqha libsa skarlata, u se jkopruha b'kopertura tal-ġilda blu, u se jdaħħlu minnha l-pali. U huma se jieħdu libsa blu u se jkopru l-imnara li tagħti d-dawl u l-lampi tagħha u l-moqoss tagħha u l-pitchers tagħha u l-vessels kollha taż-żejt li bihom huma jministru. U se jitfgħuha lilha u l-ilma kollha tagħha f'kisi tal-ġilda blu, u se jpoġġuha lilha fuq il-qasab tat-trasport. U fuq l-altar id-dehbi se jkopru libsa blu, u se jkopru lilu b'kopertura tal-ġilda blu, u se jdaħħlu l-galbiena tiegħu. U se jieħdu l-bastimenti kollha tal-ministeru li bihom jaqdu l-ministeru fil-post imqaddes, u se jpoġġuhom f'libsa blu, u se jkopru lilhom b'kopertura tal-ġilda blu, u se jpoġġuhom fuq il-pali. U l-kisi se jpoġġi fuq l-altar, u se jkopru fuqu ilbies kollu vjola. U se jpoġġu fuqu l-għodod kollha li bihom jaqdu fuqu fihom, u n-nfafet tan-nar, u l-ganċijiet tal-laħam, u l-skutelli, u l-kisi, u l-għodod kollha tal-artal; u se jpoġġu fuqu kisi tal-ġilda blu, u se jdaħħlu l-paletti tiegħu; u se jieħdu libsa purpura, u se jkopru l-ħawt u l-bażi tiegħu, u se jpoġġuh f'kisi tal-ġilda blu, u se jpoġġu fuq paletti, u se jispiċċaw Aaron u l-ulied tiegħu, jkopru l-affarijiet imqaddsa, u l-għodod kollha l-

imqaddsa, meta jneħħu l-kamp; u wara dawn se jidħlu l-ulied ta Kohat biex iġorru, u ma jmissux l-affarijiet imqaddsa, sabiex ma jmutux; dawn se jġorru l-ulied ta Kohat fit-tinda tax-xhieda. Overseer Eleazar bin Aaron il-qassis, iż-żejt tad-dawl, u l-inċens tal-kompożizzjoni, u s-sagrifiċċju ta kuljum, u ż-żejt tal-msiħ, is-superviżjoni kollha tat-tinda, u dak kollu li hemm fiha fil-post qaddis, fl-opri kollha. U tkellem il-Mulej ma Mosè u Aron, u qal: Tqardux il-poplu tat-tribù ta Kohat minn nofs il-Leviti. Dan agħmlu lilhom, u jgħixu u ma jmutux, meta huma jersqu lejn il-ħaġa qaddisa tal-qaddisin; Aaron u l-ulied tiegħu jersqu, u jwaqqfu lilhom kull wieħed skont ix-xogħol tiegħu, u ma jidħlux jaraw f'daqqa waħda l-ħaġa qaddisa, u jmutu. U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal: Ħu l-bidu tas-subien ta Gershon, u dawn skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, skont il-klani tagħhom, minn ħamsa u għoxrin sena u l fuq sa ħamsin sena, eżamina lilhom, kull wieħed li jidħol biex jaqdi, biex jagħmel ix-xogħlijiet tiegħu fit-tinda tax-xhieda. Din il-ministeru tal-poplu ta Gershon, biex jimministra u jġorr. U jgħolli l-ġlud tat-tinda, u t-tinda tax-xhieda, u l-kisja tagħha, u l-kisja l-blu li tkun fuqha minn fuq, u l-kisja tal-bieb tat-tinda tax-xhieda, u l-purtieri tal-kurtil, kemm li fuq it-tinda tax-xhieda, u l-bqija, u l-ilma kollha tal-qima kemm li jaqdu bihom jagħmlu. Skont il-ħalq ta Aaron u tal-ulied tiegħu se tkun il-ministeru tal-ulied ta Gershon skont il-ministeri kollha tagħhom, u skont ix-xogħlijiet kollha tagħhom, u tissorvelja lilhom bl-isem kollha l-ħobż li jippreparaw huma. Dan il-ministeru tal-ulied ta Gershon fit-tinda tax-xhieda, u l-gwardja tagħhom f'id Ithamar il-iben ta Aaron il-saċerdot. Il-ulied ta Merari skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet

tagħhom, għodduhom, minn ħamsa u għoxrin sena u l fuq sa ħamsin sena għodduhom, kull wieħed li jidħol biex jaqdi x-xogħlijiet tat-tinda tax-xhieda. U dawn huma l-ħarsiet ta dawk li jitilgħu minnhom skont ix-xogħlijiet kollha tagħhom fit-tinda tax-xhieda: il-kapitelli tat-tinda, u l-imwieżeb, u l-pilastri tagħha, u l-bażijiet tagħha, u l-kisi, u l-bażijiet tagħhom, u l-pilastri tagħhom, u l-kisi tal-bieb tat-tinda, u l-pilastri tal-kurtina madwar, u l-bażijiet tagħhom, u l-pilastri tal-velu tal-bieb tal-kurtina, u l-bażijiet tagħhom, u l-piżżijiet tagħhom, u l-ħbula tagħhom, u l-għodod kollha tagħhom, u s-servizzi kollha tagħhom; bl-ismijiet għodduhom, u l-għodod kollha tal-ħarsien ta dawk li jitilgħu minnhom. Dan huwa l-ministeru tal-poplu tal-ulied ta Merari fl-opri kollha tagħhom fit-tinda tax-xhieda f'idejn Ithamar bin Aaron il-saċerdot. U żar Mosè u Aaron u l-mexxejja ta Iżrael lill-ulied ta Kahat skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, minn ħamsa u għoxrin sena u l fuq sa ħamsin sena, kull wieħed li jidħol biex jaqdi u jagħmel fit-tinda tax-xhieda. U sar iċ-ċensiment tagħhom skont il-klani tagħhom, elfejn u seba mija u ħamsin. Dan huwa ċ-ċensiment tal-poplu ta Kohath, kull wieħed li jservi fit-tinda tax-xhieda, kif żar Mosè u Aaron permezz tal-vuċi tal-Mulej, f'idejn Mosè. U ġew innumerati l-ulied ta Gershon skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, minn ħamsa u għoxrin sena u l fuq sa ħamsin sena, kull wieħed li jidħol biex jaqdi u jagħmel ix-xogħlijiet fit-tinda tax-xhieda. U sar iċ-ċensus tagħhom skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-familji tagħhom, elfejn u sitt mija u tletin. Din iċ-ċensiment tal-poplu tal-ulied ta Gershon, kull min jaqdi l-ministeru fit-tenda tax-xhieda, li żar Mosè u

Aaron minħabba l-vuċi tal-Mulej, f'idejn Mosè. Kienu nġabru u wkoll il-poplu tal-ulied ta Merari skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, minn ħamsa u għoxrin sena u l fuq sa ħamsin sena, kull wieħed li kien jidħol biex iservi lejn ix-xogħlijiet tat-tinda tax-xhieda. U sar l-għadd tagħhom skont il-klani tagħhom, skont id-djar tal-familji tagħhom, tliet elef u mitejn. Dan huwa ċ-ċensiment tal-poplu tal-ulied ta Merari, li żar Mosè u Aaron minħabba l-vuċi tal-Mulej, f'idejn Mosè. Il-kollha l-imħasbrin, li żaruhom Mosè u Aaron u l-mexxejja ta Iżrael lill-Leviti, skont il-klani u skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, minn ħamsa u għoxrin sena u l fuq sa ħamsin sena, kull wieħed li kien jidħol għax-xogħol tax-xogħlijiet, u x-xogħlijiet li kienu jinġarru fit-tinda tax-xhieda. U saru dawk li ġew innumerati tmien elef u ħames mitt u tmenin. Permezz tal-vuċi tal-Mulej żarhom f'id Mosè, raġel skont raġel fuq ix-xogħlijiet tagħhom, u fuq dak li jerfgħu huma, u kienu magħduda, kif ordna l-Mulej lil Mosè.

5

U tkellem il-Mulej ma Mosè, jgħid, ordna lill-ulied ta Iżrael, u ħa jibagħtu l barra mill-kamp kull lebbrus, u kull wieħed b'riħ, u kull wieħed mhux nadif fuq ruħ. Minn maskil sa mara, ibgħatuhom barra mill-kamp, biex ma jniġġsux il-kampijiet tagħhom, fejn jien noqgħod fosthom. U huma għamlu hekk il-ulied ta Iżrael, u bagħtuhom barra mill-kamp, kif tkellem il-Mulej lil Mosè, hekk għamlu l-ulied ta Iżrael. U tkellem il-Mulej

ma Mosè u qal, kellem lil ulied Iżrael u qal, raġel jew mara, kull min jagħmel minn kull wieħed mill-ħtijiet tal-bnedmin, u meta jinjorat jinjorat u tkun ħatja dik ir-ruħ, se jkonfessa l-ħtija li għamel, u se jrodd it-trasgressjoni; is-somma kollha, u l-ħames parti tagħha se jżid fuqha, u se jrodd lil min ħati kontrih. Jekk iżda ma jkunx għall-bniedem l-avenger sabiex jagħti lura lilu l-offenza lejn lilu, l-offenza li qiegħda tiġi mħallsa lill-Mulej, lill-saċerdot tkun, ħlief tal-bellus tal-kappara, li bih se jagħmel kappara fih dwaru. U kull ewwel frott skont kollox li qed jiġi kkunsagrat fil-wlied ta Iżrael, kemm-il darba joffru lill-Mulej, tal-qassis innifsu se jkun; U ta kull wieħed il-ħwejjeġ ikkonsagrati, tiegħu se jkunu; u raġel, li jagħti lill-qassis, tiegħu se jkun. U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qallu: Kellem lill-ulied ta Iżrael, u għidilhom: Raġel raġel jekk tittradixxi l-mara tiegħu, u wara li tiddisprezzah tinjorah, u jorqod xi ħadd magħha sodda ta żerriegħa, u jaħrab minn għajnejn ir-raġel tagħha, u taħbi, u hi tkun imniġġsa, u xhud ma kienx magħha, u hi ma tkunx miżmuma, u jiġi fuqu spirtu ta ġeloża, u jkun ġelluż tal-mara tiegħu, u hi tkun imniġġsa, jew jiġi fuqu spirtu ta ġeloża, u jkun ġelluż tal-mara tiegħu, u hi ma tkunx imniġġsa, u jmexxi r-raġel lil-mara tiegħu lejn il-qassis, u jġib id-don dwarha, l-għaxar tal-efa dqiq tax-xgħir; ma jxandarhiex fuqu żejt, u lanqas ma jpoġġi fuqu inċens; għax hija sagrifiċċju ta ġeloża, sagrifiċċju ta tifkira, li tfakkar dnub. U se jġib lilha l-saċerdot, u se jwaqqaf lilha quddiem il-Mulej. U se jieħu s-saċerdot ilma nadif ħaj f'vażett tal-ħaġar, u mid-dinja li tkun fuq l-art tat-tinda tax-xhieda, u wara li jkun ħa s-saċerdot se jarmi fl-ilma. U se jwaqqaf is-saċerdot il-mara quddiem il-Mulej, u se jikxef ir-ras tal-mara, u

se jagħti fuq l-idejn tagħha s-sagrifiċċju tal-memorja, is-sagrifiċċju tal-ġelużija, u f'id is-saċerdot se jkun l-ilma tar-rimproveru tal-imsaħħar dan. U se jpoġġi taħt ġurament lilha s-saċerdot, u se jgħid lill-mara: Jekk ħadd ma raqadx miegħek, jekk ma trasgredixxejtx biex tkun imniġġsa taħt ir-raġel tiegħek stess, kun innoċenti mill-ilma tal-ilwim tal-maledizzjoni dan. Jekk imma inti transgredejt waqt li int miżżewġa, jew inti ġejt imniġġsa, u xi ħadd ta l-sodda tiegħu fik, ħlief ir-raġel tiegħek; U l-qassis se jaħlef lill-mara bl-ħlief tas-saħta din, u l-qassis se jgħid lill-mara, jalla l-Mulej jagħtik fi saħta u fi ħlief f'nofs il-poplu tiegħek, meta l-Mulej jagħmel il-koxxa tiegħek taqa, u l-ġuf tiegħek jintefaħ. U se jidħol l-ilma l-imsaħħar dan fil-ġuf tiegħek biex jintefaħ iż-żaqq, u biex taqa l-koxxa tiegħek, u l-mara se tgħid, Ikun, ikun. U l-saċerdot se jikteb dawn is-saħtiet f'ktieb, u mbagħad se jħassarhom fl-ilma tal-ilwien tas-saħta. U se jagħti lill-mara biex tixrob l-ilma tal-imwieġa tal-misħuta, u se jidħol fiha l-ilma tal-misħuta tal-imwieġa. U se jieħu s-saċerdot minn id il-mara s-sagrifiċċju tal-ġeloża, u se jpoġġi s-sagrifiċċju quddiem il-Mulej, u se jġib lilha lejn l-altar. U se jieħu l-qassis minn is-sagrifiċċju l-memorjal tagħha, u se joffri lilu fuq l-altar, u wara. Dawn l-affarijiet se jagħtu x-xorb lill-mara l-ilma. U se jkun jekk tkun mniġġsa u nsija tiskappa mir-raġel tagħha, u jidħol fiha l-ilma tal-rimproveru l-imsaħħar, u tintefaħ iż-żaqq tagħha, u taqa il-koxxa tagħha, u tkun il-mara f'saħta lill-poplu tagħha. Jekk iżda mhux tkun mniġġsa l-mara, u tkun nadifa, u tkun innoċenti u tiżra żerriegħa. Dan huwa l-liġi tal-ġelużija, meta mara miżżewġa tintrasgredixxi u tiġi mniġġsa. Jew raġel li jekk tiġi fuqu spirtu ta ġeloża, u jkun ġelluż tal-mara tiegħu, u jqim il-

mara tiegħu quddiem il-Mulej, u jagħmel lilha l-qassis dan il-liġi kollha, u jkun innoċenti r-raġel mid-dnub; u dik il-mara tieħu d-dnub tagħha.

6

U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qal, kellem lil ulied Iżrael, u għidilhom, raġel jew mara, li jkun b'mod kbir jagħmel wegħda biex jikkonsagra purità lill-Mulej, minn inbid u xorb qawwi se jkun purifikat; u ħall minn inbid u ħall minn xorb qawwi ma jixrobx; u dak kollu li jiġi prodott mill-għeneb ma jixrobx; u għeneb frisk u żbib ma jiekolx l-ijiem kollha tal-wegħda tiegħu; minn dak kollu li jsir mill-għenba, inbid minn qxur tal-għeneb sa żerriegħa tal-għeneb ma jiekolx l-ijiem kollha tal-purifikazzjoni; muss ma jiġix fuq rasu, sakemm jimlew l-ijiem, kemm wiegħed lill-Mulej; qaddis se jkun u jrabbih xagħar tar-ras l-ijiem kollha tal-wegħda lill-Mulej; fuq kull ruħ mejta ma jidħolx fuq missieru u ommu, u fuq ħuh u fuq oħtu, ma jkunx imniġġes fuqhom meta jmutu huma, għax il-wegħda ta Alla tiegħu fuqu fuq rasu; L-ijiem kollha tal-wegħda tiegħu qaddis se jkun lill-Mulej. Jekk xi ħadd imut fuqu f'daqqa, immedjatament se tiġi mniġġsa r-ras tal-vot tiegħu, u se jħallaq rasu f'liema jum jiġi mċarrat; fis-seba jum se jiġi mħallaq. U fil-jum it-tmien huwa se jġib żewġ tortri, jew żewġ żgħar tal-ħamiem, lejn is-saċerdot, fuq il-bibien tat-tinda tax-xhieda. U se jagħmel il-qassis waħda dwar dnub, u waħda għal olokowst; u se jagħmel kaffara dwaru l-qassis dwar dak li huwa ddinobbx dwar ir-ruħ; u se jqaddes

rasu f'dak il-jum, li fih ġie kkunsagrat lill-Mulej, il-jiem tal-wegħda; u se jġib ħaruf ta sena għal trasgressjoni; u l-jiem ta qabel se jkunu bla sens, għax ir-ras tal-wegħda tiegħu ġiet imniġġsa. U din hija l-liġi tal-wieħed li jkun ippreka: fil-jum li jimla l-jiem tal-wegħda tiegħu, hu nnifsu għandu jġib ħdejn il-bibien tat-tinda tax-xhieda. U se jġib ir-rigal tiegħu lill-Mulej: ħaruf ta sena waħda mingħajr difett wieħed għal olokowst, u ħaruf mara ta sena waħda mingħajr difett għal dnub, u ragħel wieħed mingħajr difett għal salvazzjoni, u basket ta ħobż mhux imħammar ta dqiq fin, ħobżiet imħallta fiż-żejt, u frak mhux imħammar mimsuħ fiż-żejt, u s-sagrifiċċju tagħhom, u l-offerta tax-xorb tagħhom. U se jġib is-saċerdot quddiem il-Mulej, u se jagħmel dwar id-dnub tiegħu, u l-offerta maħruqa tiegħu. U n-neħla jagħmel sagrifiċċju ta salvazzjoni lill-Mulej fuq il-basket tal-ħobż aħna mhux imħammar, u jagħmel is-saċerdot is-sagrifiċċju tiegħu, u l-libazzjoni tiegħu. U se jqaxxar dak li wiegħed ħdejn il-bibien tat-tinda tax-xhieda r-ras tal-wegħda tiegħu, u se jpoġġi x-xagħar fuq in-nar li huwa taħt is-sagrifiċċju tas-salvazzjoni. U se jieħu l-qassis id-driegħ imselluq mir-ram, u ħobża waħda ftira mill-basket, u wafer ftir wieħed, u se jpoġġi fuq l-idejn ta dak li wiegħed wara li jkun ħalaq il-wegħda tiegħu, u se jġib lilhom il-qassis offerta quddiem il-Mulej; qaddis se jkun għall-qassis fuq is-sider tal-offerta, u fuq id-driegħ tal-offerta; u wara dawn se jixrob dak li wiegħed inbid. Din hija l-liġi tal-wieħed li jkun talab, li jekk jitlob lill-Mulej rigal tiegħu lill-Mulej dwar it-talba tiegħu, mingħajr dak li ssib idu, skont il-qawwa tat-talba tiegħu, li kien jitlob skont il-liġi tal-purità. U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qal, kellem lil Aaron u lill-ulied tiegħu, u qal,

hekk tbierku lill-ulied ta Iżrael, u tgħidulhom, jbierek lilek il-Mulej, u jħares lilek. Jiddi l-Mulej wiċċu fuqek, u jħenn fuqek. Jgħolli l-Mulej wiċċu fuqek, u jagħtik paċi. U se jpoġġu l-isem tiegħi fuq il-ulied ta Iżrael, u jien il-Mulej se mbierek lilhom.

7

U ġara fil-jum li fih temm Mosè sabiex iqajjem it-tinda, li dahanha u qaddisha, flimkien mal-ilma kollha tagħha, u l-artal mal-ilma kollha tiegħu, u daħanhom u qaddishom. U ġabu l-mexxejja ta Iżrael, tnax-il mexxej tad-djar tal-familji tagħhom, dawn il-mexxejja tat-tribujiet, dawn li kienu wieqfa fuq l-ispezzjoni. U ġabu r-rigal tagħhom quddiem il-Mulej, sitt karri koperti u tnax-il baqra, karru minn żewġ mexxejja u għoġol minn kull wieħed, u ġabuhom quddiem it-tinda. U qal il-Mulej lil Mosè, jgħid: Ħu minnhom, u se jkunu għall-xogħlijiet tal-servizz tat-tinda tax-xhieda, u tagħtihom lill-Leviti, lil kull wieħed skont is-servizz tiegħu. U wara li ħa Mosè l-karri u l-baqar, tahom lil-Levitin. U l-żewġ karri u l-erbgħa baqar ta lill-ulied ta Gershon skont il-ministeru tagħhom. U l-erba karri u t-tmienja towr ta lil ulied Merari skont il-ministeri tagħhom, permezz ta Ithamar iben Aaron is-saċerdot. U lill-ulied ta Kohath ma tax, għax il-ħwejjeġ tal-ministeru tal-qaddis għandhom fuq spallejhom se jerfgħu. U l-mexxejja ġabu għad-dedikazzjoni tal-altar, fil-jum li daħnu, u l-mexxejja ġabu r-rigali tagħhom quddiem l-altar. U qal il-Mulej lil Mosè: Mexxej wieħed kuljum, mexxej kuljum se joffru r-rigali tagħhom għad-dedikazzjoni tal-artal. U kien il-

wieħed li offra fil-jum l-ewwel ir-rigal tiegħu, Nahshon bin Aminadab, mexxej tat-tribù ta Juda. U ġab ir-rigal tiegħu, skutella waħda tal-fidda, tletin u mija l-piż tagħha, skutella waħda tal-fidda, sebgħin sikli skont is-siklu l-qaddis, it-tnejn mimlija dqiq fin imħallat fiż-żejt għal sagrifiċċju. Ċensier wieħed ta għaxra tad-deheb, mimli inċens. Vitell wieħed mill-baqar, neġġa wieħed, ħaruf wieħed ta sena waħda għal sagrifiċċju maħruq sħiħ, u mogħża waħda mill-mogħoż dwar dnub. U għal sagrifiċċju ta salvazzjoni: ġenċi tnejn, ħrief ħamsa, mogħoż ħamsa, ħrief nisa ta sena ħamsa. Dan kien ir-rigal ta Nahshon bin Aminadab. Fit-tieni jum, Natanael bin Sogar, il-mexxej tat-tribù ta Issakar, ġab il-offerta tiegħu. U ġab ir-rigal tiegħu: skutella waħda tal-fidda, tletin u mija l-piż tagħha, u skutella waħda tal-fidda ta sebgħin siklu skont is-siklu l-qaddis, it-tnejn mimlija bid-dqiq fin imħallat fiż-żejt għas-sagrifiċċju. Ċensier wieħed ta għaxra tad-deheb, mimli inċens. Vitell wieħed mill-baqar, neġġa wieħed, ħaruf wieħed ta sena għal sagrifiċċju maħruq sħiħ, u mogħża waħda mill-mogħoż dwar dnub. U għal sagrifiċċju ta salvazzjoni: ġenċri tnejn, ħrief ħamsa, mogħoż ħamsa, ħrief nisa ta sena ħamsa. Dan kien id-don ta Natanael bin Sogar. Fit-tielet jum, il-mexxej tal-ulied ta Żabulon, Eliab bin Ħelon. Ir-rigal tiegħu, skudella waħda tal-fidda, mitt u tletin il-piż tagħha; skutella waħda tal-fidda, sebgħin siklu skont is-siklu l-qaddis; it-tnejn mimlija dqiq fin imħallat biż-żejt għal sagrifiċċju; ċensier wieħed għaxar tad-deheb, mimli inċens. Vitell wieħed mill-baqar, neġġa wieħed, ħaruf wieħed ta sena waħda għal sagrifiċċju maħruq sħiħ, u mogħoż wieħed mill-mogħoż dwar dnub. U għal sagrifiċċju ta salvazzjoni: ġenċri

tnejn, ħrief ħamsa, mogħoż ħamsa, ħrief nisa ta sena ħamsa. Dan kien ir-rigal ta Eliab bin Helon. Fil-jum ir-raba, il-mexxej tal-ulied ta Reuben, Elizur bin Shedeur. Ir-rigal tiegħu, skudella waħda tal-fidda, mija u tletin il-piż tagħha; skutella waħda tal-fidda, sebgħin siklu skont is-siklu l-qaddis; it-tnejn mimlija dqiq fin imħallat fiż-żejt għal sagrifiċċju; ċensier wieħed għaxar tad-deheb, mimli inċens. Vitell wieħed mill-baqar, neġġa wieħed, ħaruf wieħed ta sena waħda għal sagrifiċċju maħruq sħiħ, u mogħża waħda mill-mogħoż dwar dnub. U għal sagrifiċċju ta salvazzjoni: ġenċ tnejn, ħrief ħamsa, mogħoż ħamsa, ħrief nisa ta sena ħamsa. Dan kien id-don ta Elisur bin Sediur. Fil-jum il-ħames, il-mexxej tal-ulied ta Simeon, Salamiel bin Surisadai. Ir-rigal tiegħu: skudella waħda tal-fidda li l-piż tagħha kien mija u tletin, skudella waħda tal-fidda ta sebgħin siklu skont is-siklu l-qaddis, it-tnejn mimlija bid-dqiq fin imħallat fiż-żejt għal sagrifiċċju. Ċensier wieħed ta għaxra tad-deheb, mimli inċens. Vitell wieħed mill-baqar, neġġa wieħed, ħaruf wieħed ta sena waħda għal sagrifiċċju maħruq sħiħ, u mogħoż wieħed mill-mogħoż dwar dnub. U għal sagrifiċċju ta salvazzjoni: ġenċ tnejn, ħrief ħamsa, mogħoż ħamsa, ħrief nisa ta sena ħamsa. Dan kien ir-rigal ta Salamiel bin Surisadai. Fil-jum is-sitt, il-ħakkiem tal-ulied ta Gad, Eliasaf bin Raguel. Ir-rigal tiegħu: skutella waħda tal-fidda, li l-piż tagħha kien mija u tletin, u skutella waħda tal-fidda ta sebgħin siklu skont is-siklu l-qaddis, it-tnejn mimlija bid-dqiq fin imħallat biż-żejt għas-sagrifiċċju. Ċensier wieħed ta għaxra tad-deheb, mimli inċens. Vitell wieħed mill-baqar, neġġa wieħed, ħaruf wieħed ta sena waħda għal sagrifiċċju maħruq sħiħ, u mogħoż wieħed mill-mogħoż dwar dnub. U għas-

sagrifiċċju tas-salvazzjoni: ġenċri tnejn, ħrief ħamsa, mogħoż ħamsa, ħrief nisa ta sena ħamsa. Dan kien id-don ta Elisaf bin Raguel. Fis-seba jum, il-mexxej tal-ulied ta Efrajm, Elixama bin Ammihud. Id-donazzjoni tiegħu: skutella waħda tal-fidda li l-piż tagħha kien mija u tletin, u skutella waħda tal-fidda ta sebgħin siklu skont is-siklu l-qaddis, it-tnejn mimlija bid-dqiq fin imħallat fiż-żejt għal sagrifiċċju. Ċensier wieħed ta għaxra tad-deheb, mimli inċens. Vitell wieħed mill-baqar, neġġa wieħed, ħaruf wieħed ta sena waħda għal sagrifiċċju maħruq sħiħ, u mogħoż wieħed mill-mogħoż dwar dnub. U għal sagrifiċċju ta salvazzjoni: ġenċer tnejn, ħrief ħamsa, mogħoż ħamsa, ħrief nisa ta sena ħamsa. Dan kien ir-rigal ta Elishama bin Ammihud. Fil-jum it-tmien, il-ħakkiem tal-ulied ta Manasseh, Gamaliel bin Phadassur. Id-donazzjoni tiegħu: skutella waħda tal-fidda, li l-piż tagħha kien mija u tletin, u skutella waħda tal-fidda ta sebgħin siklu skont is-siklu l-qaddis, it-tnejn mimlija bid-dqiq fin imħallat fiż-żejt għal sagrifiċċju. Ċensier wieħed ta għaxra tad-deheb, mimli inċens. Vitell wieħed mill-baqar, neġġa wieħed, ħaruf wieħed ta sena għal olokawtoma, u mogħoż wieħed mill-mogħoż dwar dnub; U għal sagrifiċċju ta salvazzjoni ġenċi tnejn, neġeġ ħamsa, mogħża ħamsa, ħrief nisa ta sena ħamsa; dan ir-rigal ta Gamaliel bin Pedahzur. Fil-jum id-disa, il-mexxej tal-ulied ta Benjamin, Abidan bin Gideoni. Ir-rigal tiegħu, skudella waħda tal-fidda, mitt u tletin il-piż tagħha; skutella waħda tal-fidda, sebgħin siklu skont is-siklu l-qaddis; it-tnejn mimlija dqiq fin imħallat biż-żejt għal sagrifiċċju; ċensier wieħed għaxar tad-deheb, mimli inċens. Vitell wieħed mill-baqar, neġġa wieħed, ħaruf wieħed ta sena waħda għal sagrifiċċju maħruq sħiħ, u

mogħża waħda mill-mogħoż dwar dnub. U għal sagrifiċċju ta salvazzjoni: żenċ tnejn, ħrief ħamsa, mogħoż ħamsa, ħrief nisa ta sena ħamsa. Dan kien ir-rigal ta Abidan bin Gideoni. Fil-jum l-għaxar il-mexxej tal-ulied ta Dan, Ahiezer bin Ammishaddai. Ir-rigal tiegħu: skutella waħda tal-fidda, il-piż tagħha mija u tletin, u skutella waħda tal-fidda ta sebgħin siklu skont is-siklu l-qaddis, it-tnejn mimlija bid-dqiq fin imħallat fiż-żejt għas-sagrifiċċju. Ċensier wieħed ta għaxra tad-deheb, mimli inċens. Vitell wieħed mill-baqar, neġġa wieħed, ħaruf wieħed ta sena waħda għal sagrifiċċju maħruq sħiħ, u mogħoż wieħed mill-mogħoż dwar dnub. U għal sagrifiċċju ta salvazzjoni: żenċri tnejn, neġġa ħamsa, mogħoż ħamsa, ħrief ta sena ħamsa. Dan kien id-don ta Aħieżer bin Ammixaddaj. Fil-jum il-ħdax-il mexxej tal-ulied ta Aser, Fagiel bin Ekran. Ir-rigal tiegħu: skutella waħda tal-fidda, il-piż tagħha mija u tletin, u skutella waħda tal-fidda ta sebgħin siklu skont is-siklu l-qaddis, it-tnejn mimlija bid-dqiq fin imħallat biż-żejt għas-sagrifiċċju. Ċensier wieħed ta għaxra tad-deheb, mimli inċens. Vitell wieħed mill-bhejjem, haruf wieħed, ħaruf ta sena waħda għall-olokowst sħiħ, u mogħoż wieħed mill-mogħoż dwar dnub. U għal sagrifiċċju ta salvazzjoni: żenċer tnejn, ħrief ħamsa, mogħoż ħamsa, ħrief nisa ta sena ħamsa. Dan kien id-don ta Faġiel bin Ekran. Fit-tnax-il jum, il-ħakkiem tal-ulied ta Neftali, Aħira bin Ajnan. Ir-rigal tiegħu: skutella waħda tal-fidda, li l-piż tagħha kien mija u tletin, u skutella waħda tal-fidda ta sebgħin siklu skont is-siklu l-qaddis, it-tnejn mimlija bid-dqiq fin imħallat biż-żejt għas-sagrifiċċju. Ċensier wieħed ta għaxra tad-deheb, mimli inċens. Vitell wieħed mill-baqar, neġġa wieħed, ħaruf wieħed ta sena

għal sagrifiċċju maħruq sħiħ, u mogħża waħda mill-mogħoż dwar dnub. U għal sagrifiċċju ta salvazzjoni: ġenċi tnejn, ħrief ħamsa, mogħoż ħamsa, ħrief nisa ta sena ħamsa. Dan kien ir-rigal ta Aħira bin Ajnan. Din hija d-dedikazzjoni tal-altar fil-ġurnata li tela lilu, minn ħand il-mexxejja tal-ulied ta Iżrael: platti tal-fidda tnax, skutelli tal-fidda tnax, inċensieri tad-deheb tnax. Mija u tletin siklu kull skutella waħda, u sebgħin siklu kull skutella waħda, il-fidda kollha tal-vażi, elfejn u erbgħa mija siklu, skont is-siklu l-qaddis. Ċensers tad-deheb tnax-il mimlijin bl-inċens, id-deheb kollu taċ-ċensers, mija u għoxrin tad-deheb. Il-baqar kollu għall-oħruq sħiħ: għoġġiela tnax, neġġa tnax, ħrief ta sena tnax, u s-sagrifiċċji tagħhom, u l-offerti tax-xorb tagħhom, u tnax-il mgħoġġa minn mogħoż għad-dnub. Il-baqar kollu għal sagrifiċċju ta salvazzjoni: għoġiela erbgħa u għoxrin, ħrief sittin, mogħoż sittin ta sena waħda, ħrief sittin ta sena waħda mingħajr difett. Din hija d-dedikazzjoni tal-altar, wara li mela idejh u wara li dahanhu. Meta Mosè kien jidħol fit-tinda tax-xhieda biex jitkellem miegħu, sama l-vuċi tal-Mulej titkellem lejh minn fuq il-propiżjatorju, li kien fuq il-kaxxa tax-xhieda, bejn iż-żewġ kerubini, u kien jitkellem miegħu.

8

U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, kellem lil Aaron, u tgħid lilu, meta tpoġġi l-lampi minn naħa, quddiem il-lampadarju jagħtu dawl is-seba lampi. U għamel hekk Aaron; minn il-parti waħda skont wiċċ il-lampstand daqqas il-lampi tagħha, kif ordna l-

Mulej lil Mosè; U din il-kostruzzjoni tal-lampstand: solida, taddeheb, il-gambu tagħha, u l-ġilji tagħha, solida kollha; skont ilforma li wera l-Mulej lil Mosè, hekk għamel il-lampstand. U tkellem il-Mulej lil Mosè jgħid, ħu l-Leviti minn nofs ulied Iżrael, u int se tpurifikahom. U hekk tagħmilhom il-purifikazzjoni tagħhom: tixxerredhom bl-ilma tal-purifikazzjoni, u rażur għandu jgħaddi fuq ġisimhom kollu, u jħasslu l-ħwejjeġ tagħhom, u jkunu nodfa. U huma se jieħdu għoġol wieħed millbaqar, u ta dan sagrifiċċju dqiq fin imħallat fiż-żjit, u għoġol ta sena mill-baqar int se tieħu għad-dnub. U int se ġġib il-Levitin quddiem it-tinda tax-xhieda; u int se tiġbor kull ġemgħa ta ulied Iżrael; U int se ġġib il-Levitin quddiem il-Mulej, u l-ulied ta Iżrael se jpoġġu idejhom fuq il-Levitin; U Aaron se jissepara l-Levitin bħala offerta quddiem il-Mulej minn ulied Iżrael; u huma se jkunu sabiex jaħdmu x-xogħlijiet tal-Mulej. Il-Levitin se jpoġġu idejhom fuq rjus l-għoġġiela, u int se tagħmel wieħed bħala sagrifiċċju għad-dnub, u l-ieħor bħala olokowst lill-Mulej, biex tagħmel kappara għalihom. U tpoġġi l-Levitin quddiem il-Mulej, u quddiem Aaron, u quddiem il-ulied tiegħu, u tagħtihom bħala offerta quddiem il-Mulej. U tifridh il-Levitin minn nofs ulied Iżrael, u jkunu tiegħi. U wara dan, il-Levitin se jidħlu biex jaħdmu x-xogħol tat-tinda tax-xhieda, u int se tpurifikahom u tippreżentahom quddiem il-Mulej. Għax dawn huma mogħtija lili bħala rigal minn fost ulied Iżrael, minflok il-bukrin kollha li jiftħu kull ġuf minn ulied Iżrael, ħadt lilhom għalija. Għax lili kull bukri fil-wlied ta Iżrael minn bnedmin sa bhejjem; f'dak iljum meta lkant kull bukri fl-art ta Eġittu, ikkonsrajthom lili, u ħadt il-Levitin minflok kull bukri fil-wlied ta Iżrael. U tajt lura l-

Leviti bħala offerta mogħtija lil Aaron u lill-ulied tiegħu minn fost l-ulied ta Iżrael, biex jaħdmu x-xogħlijiet tal-ulied ta Iżrael fit-tinda tax-xhieda, u biex jagħmlu kaffara għall-ulied ta Iżrael, u mhux se jkun fost l-ulied ta Iżrael ħadd li jersaq lejn il-ħwejjeġ imqaddsa. U għamel Mosè u Aaron u l-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Iżrael lill-Leviti kif ordna l-Mulej lil Mosè dwar il-Leviti, hekk għamlu lilhom il-ulied ta Iżrael. U ppurifikaw ruħhom il-Leviti, u ħaslu l-ilbies tagħhom, u Aaron offriehom bħala offerta quddiem il-Mulej, u Aaron għamel espiazzjoni għalihom biex jippurifika lilhom. U wara dawn l-affarijiet daħlu l-Levitin biex jaqdu l-qadi tagħhom fit-tinda tax-xhieda quddiem Aaron u quddiem l-ulied tiegħu, kif ordna l-Mulej lil Mosè dwar il-Levitin, hekk għamlu lilhom. U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal: Dan huwa dak dwar il-Leviti: minn ħamsa u għoxrin sena u l fuq, se jidhlu biex jaħdmu fit-tinda tax-xhieda; U minn ħamsin sena se jitbegħed mis-servizz, u ma jaħdimx aktar. U se jservi ħuh fit-tinda tax-xhieda biex iħares il-ħarsiet, iżda xogħlijiet ma jagħmilx, hekk tagħmel lill-Levitin fil-ħarsiet tagħhom.

9

U tkellem il-Mulej ma Mosè fid-deżert ta Sinaj fis-sena t-tieni, wara li huma ħarġu minn art l-Eġittu, fix-xahar l-ewwel, u qal, għid, u jagħmlu l-ulied ta Iżrael il-Għid skont il-ħin tiegħu, fil-erbatax-il jum tax-xahar l-ewwel lejn il-filgħaxija, tagħmilha skont iż-żminijiet; skont il-liġi tiegħu, u skont il-paragun tiegħu tagħmilha. U tkellem Mosè lill-ulied ta Iżrael biex jagħmlu l-Għid

fil-bidu tar-raba jum ta l-xahar fid-deżert ta Sinaj. Kif kkmanda l-Mulej lil Mosè, hekk għamlu l-ulied ta Iżrael. U waslu l-irġiel li kienu mniġġsa fuq ruħ ta bniedem, u ma setgħux jagħmlu l-Għid f'dik il-ġurnata; u resqu quddiem Mosè u Aron f'dik il-ġurnata; U qalu dawk l-irġiel lilu, aħna mniġġsa fuq ruħ ta bniedem; mhux għalhekk m'għandniex inkunu mitlufa li noffru d-don lill-Mulej skont iż-żmien tiegħu f'nofs ulied Iżrael? U qal lilhom Mosè, Iqfu hawn, u se nisma x'se jikkmanda l-Mulej dwarkom. U tkellem il-Mulej lil Mosè, jgħid, kellem lil ulied Iżrael, jgħid, raġel raġel, li jekk isir manipur fuq ruħ ta raġel, jew fi triq il bogħod minnkom, jew fil-ġenerazzjonijiet tagħkom, u jagħmel il-Għid lill-Mulej fix-xahar it-tieni fil-erbatax-il jum; lejn filgħaxija jagħmluh, fuq ħobż mhux imħammar u ħxejjex morrin jieklu. Ma jħallux minnu għal filgħodu, u għadma ma jikisrux minnu, skont il-liġi tal-Għid jagħmluh. U raġel li jekk ikun nadif, u mhux ikun fi triq il bogħod, u jonqos li jagħmel il-Għid, tinqered dik ir-ruħ minn il-poplu tagħha, għax id-don lill-Mulej ma offrax skont iż-żmien tiegħu, u dak ir-raġel jieħu d-dnub tiegħu. Jekk iżda jaqrab lejkom barrani fl-art tagħkom, u jagħmel il-Għid tas-Salib lill-Mulej, skont il-liġi tal-Għid tas-Salib u skont l-arranġament tiegħu se jagħmlu, liġi waħda se tkun għalikom u għall-barrani u għall-indiġenu tal-art. U fil-jum li fih twaqqfet it-tenda, is-sħaba koppret it-tenda, id-dar tax-xhieda, u fil-għaxija kien hemm fuq it-tenda bħal forma ta nar sa filgħodu. Hekk kien ikun kontinwament, is-sħaba kienet tkopri lilha matul il-jum, u forma ta nar matul il-lejl. U meta telgħet is-sħaba minn tat-tenda, u wara dan telqu l-ulied ta Iżrael, u fil-post fejn qagħdet is-sħaba, hemm ħajmu l-ulied ta Iżrael. Permezz ta kmand tal-Mulej se

jattendaw il-wlied ta Iżrael, u permezz ta kmand tal-Mulej se jitilqu. Matul il-ġranet kollha li fihom is-sħaba tidlel fuq it-tinda, se jibqgħu jattendaw il-wlied ta Iżrael. U meta tinġibed is-sħaba fuq it-tenda għal jiem aktar, il-ulied ta Iżrael se jżommu l-ħarsien ta Alla, u mhux se jitilqu. U se jkun meta s-sħaba tkopri għal numru ta jiem fuq it-tinda, minħabba l-vuċi tal-Mulej huma jattendaw, u minħabba l-kmand tal-Mulej huma jitilqu. U se jkun meta ssir is-sħaba minn filgħaxija sa filgħodu, u titla is-sħaba filgħodu, u jitilqu jum jew lejl. Xahar jew jiem meta kienet qed tiżdied is-sħaba li kienet tagħmel dell fuqha, kienu jattendaw il-wlied ta Iżrael, u ma kinux se jitilqu. Li permezz tal-kmand tal-Mulej huma se jitilqu; iż-żamma tal-Mulej żammewha permezz tal-kmand tal-Mulej f'idejn Mosè.

10

U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, agħmel lilek innifsek żewġ trumbetti tal-fidda; imħabbtin tagħmilhom; u jkunu għalik biex issejjaħ lura l-assemblea, u biex tneħħi l-kampijiet. U int tissonja fihom, u tinġabar il-ġemgħa kollha fuq il-bieb tat-tinda tax-xhieda. Iżda jekk f'waħda issonjaw, jiġu ħdejk il-mexxejja kollha, il-kaptani ta Iżrael. U intom se ddoqqqu t-tromba sinjal, u se jitilqu dawk li qegħdin jattendaw li attenda lejn il-lvant; u intom se ddoqqqu t-tromba sinjal it-tieni, u se jitilqu l-attendi li qegħdin jattendaw lejn in-Nofsinhar; u intom se ddoqqqu t-tromba sinjal it-tielet, u se jitilqu l-attendi li qegħdin jattendaw ħdejn il-baħar; u intom se ddoqqqu t-tromba sinjal ir-raba, u se

jitilqu l-attendi li qegħdin jattendaw lejn it-Tramuntana; b'sinjal se jdoqqqu meta jitilqu tagħhom. U meta tiġbru l-kongregazzjoni, iddoqqu t-tromba, u mhux b'sinjal. U l-ulied ta Aaron il-qassisin se jdoqqu t-trombi, u dan se jkun għalikom liġi eterna għall-ġenerazzjonijiet tagħkom. Jekk iżda toħorġu għal gwerra fl-art tagħkom kontra l-avversarji li jopponu lilkom, u ddoqqu bit-trombi, u tinftakru quddiem il-Mulej, u ssalvaw mill-għedewwa tagħkom. U fil-jiem tal-ferħ tagħkom, u fil-festi tagħkom, u fix-xhur il-ġodda tagħkom, iddoqqu t-trumbetti fuq l-offerti maħruqa, u fuq is-sagrifiċċji tas-salvazzjoni tagħkom, u tkun lilkom tifkira quddiem l-Alla tagħkom. Jien il-Mulej, l-Alla tagħkom. U ġara fis-sena t-tieni, fix-xahar it-tieni, fl-għoxrin tax-xahar, li telgħet is-sħaba minn it-tenda tax-xhieda. U telgħu l-ulied ta Iżrael bil-provviżjonijiet tagħhom mid-deżert ta Sinaj, u waqfet is-sħaba fid-deżert ta Paran. U telgħu l-ewwel minħabba l-leħen tal-Mulej permezz ta Mosè. U telgħu l-ordni tal-kamp tal-ulied ta Ġuda l-ewwel bil-qawwa tagħhom, u fuq il-qawwa tagħhom kien Nasson bin Aminadab. u fuq il-qawwa tat-tribù tal-ulied ta Issachar, Nathanael bin Sogar. U fuq il-qawwa tat-tribù tal-ulied ta Żabulon, Eliab, bin ta Ħelon. U se jwaqqgħu t-tenda, u se jitilqu l-ulied ta Gershon u l-ulied ta Merari, li jġorru t-tenda. U telgħu d-diviżjoni tal-kamp ta Ruben mal-forza tagħhom; u fuq il-forza tagħhom, Elizur bin Shedeur. U fuq il-forza tat-tribù tal-ulied ta Simeon, Shelumiel bin Zurishaddai. U fuq il-qawwa tat-tribù tal-ulied ta Gad, Elisaph bin Raguel. U se jitilqu l-ulied ta Kahat jerfgħu l-affarijiet qaddisa, u se jqumu t-tenda sakemm jaslu. U se jitilqu l-ordni tal-kamp ta Efrajim bil-qawwa tagħhom, u fuq il-qawwa tagħhom Elixama bin

Ammihud. U fuq il-qawwa tat-tribù tal-ulied ta Manasseh, Gamaliel bin Phadassur. U fuq il-qawwa tat-tribù tal-ulied ta Benjamín, Abidan bin Gideoni. U se jitilqu d-diviżjoni tal-kamp tal-ulied ta Dan, l-aħħar tal-kampijiet kollha, bil-forza tagħhom; u fuq il-forza tagħhom, Ahiezer bin Ammishaddai. U fuq il-qawwa tat-tribù tal-ulied ta Asher, Phagiel bin Echran. U fuq il-qawwa tat-tribù tal-ulied ta Neftali, Aħira bin Enan. Dawn l-armati tal-ulied ta Iżrael, u telgħu bis-saħħa tagħhom. U qal Mosè lil Ħobab bin Raguel il-Midjanit, il-qraba ta Mosè: Aħna qed nitilqu lejn il-post li qal il-Mulej, Dan nagħti lilkom. Ejja magħna, u nagħmlu tajjeb lilek, għax il-Mulej tkellem tajjeb dwar Iżrael. U qal lilu, Mhux se mmur, imma lejn l-art tiegħi u lejn il-familja tiegħi. U qal, Tabbandunaniex, għax kont magħna fid-deżert, u tkun magħna bħala raġel anzjan. U se jkun jekk tmur magħna, u se jkun dawk il-ħwejjeġ tajbin kollha li jagħmel il-Mulej lilna, u aħna nagħmlulek tajjeb. U telgħu mill-muntanja tal-Mulej vjaġġ ta tliet ijiem, u l-kaxxa tal-patt tal-Mulej marret quddiemhom vjaġġ ta tliet ijiem biex tfittex għalihom post ta mistrieħ. U ġara li meta tneħħiet l-arka, Mosè qal: Qum, Mulej, u jitxerrdu l-għedewwa tiegħek, jaħarbu kollha dawk li jobogħduk. U meta waqaf qal, Irritorna, Mulej, lejn l-eluf u l-myrjadi ta Iżrael. U s-sħaba saret tidlel fuqhom matul il-jum, meta kienu qed jitneħħew mill-kamp.

11

U kien il-poplu jitbaqbaq ħażin quddiem il-Mulej, u sama l-

Mulej, u rrabja b'rabja, u qabad jaqbad fihom nar minn ġand il-Mulej, u bela xi parti tal-kamp. U għajjat il-poplu lil Mosè, u Mosè talab lis-Sid, u n-nar waqaf. U kien imsejjaħ l-isem tal-post dak Konflagrazzjoni, għax kien ixgħel fihom minn Mulej. U l-imħallat li kien fosthom xtaq xewqa, u bilqiegħda bkew u wkoll il-wlied ta Iżrael, u qalu, min se jitimgħana laħam? Ftakarna l-ħut li konna nieklu fl-Eġittu bħala rigal. U l-qara, u l-bettieħ, u l-kurrat, u l-basal, u t-tewm. Issa imma r-ruħ tagħna mnixxfa kompletament, xejn ħlief il-manna quddiemna. Il-manna huwa bħal żerriegħa tal-koriandru, u l-forma tiegħu hija bħal forma tal-kristall. U n-nies kienu jgħaddu, u ġabru, u tħanuh fil-mitħna, u tgħafsuh fil-mortar, u salquh fil-qasrija, u għamluh ħobżiet, u kien il-pjaċir tiegħu bħal togħma ta ħobża miż-żejt. U meta niżlet id-dagħa fuq il-kamp bil-lejl, kien jinżel il-manna fuqha. U Mosè sema lilhom jibku skont il-klanjiet tagħhom, kull wieħed fuq il-bieb tiegħu, u s-Sid kien irrabjat ħafna, u dan kien ħażin quddiem Mosè. U qal Mosè lill-Mulej: Għaliex inti afflġġejt lill-qaddej tiegħek, u għaliex ma sibtiex favur quddiemek, biex tpoġġi l-piż ta dan il-poplu fuqi? Mhux jien ħadt dan il-poplu kollu fil-ġuf, jew jien twelidt lilhom? Għaliex int tgħidli, ħu lilu f'sider tiegħek, bħallikieku nutris terfagħ it-tarbija li qed ireddagħ, fl-art li inti ħlift lill-missirijiet tagħhom? Minn fejn għandi laħam, biex nagħti lil dan il-poplu kollu? Għax qed jibku fuqi, u jgħidu, Agħtina laħam, biex nieklu. Ma nkunx nista jien waħdi nġorr dan il-poplu, għax din il-kelma tqila wisq għalija. Jekk iżda hekk int tagħmel lili, oqtolni b'qatla, jekk sibt ħniena minn ħdejk, sabiex ma narax it-tbatija tiegħi. U qal il-Mulej lil Mosè, Iġbor lili sebgħin raġel mill-anzjani ta Iżrael, dawk li int

taf li huma anzjani tal-poplu u kittieba tagħhom, u ġibhom lejn it-tinda tax-xhieda, u se jqumu hemmhekk miegħek. U se ninżel u se nitkellem hemm miegħek, u se nieħu mill-ispirtu li fuqek u se npoġġi fuqhom, u se jgħinuk bil-piż tal-poplu, u mhux se ġġorr int waħdek. U lill-poplu int tgħid, ippurifikaw lilkom infuskom għal għada, u intom tieklu laħam; għax intom bkejtom quddiem il-Mulej, waqt li qed tgħidu, min se jitimgħana laħam? Li kien tajjeb għalina fl-Eġittu; u l-Mulej se jagħtikom laħam biex tieklu, u intom se tieklu laħam. Mhux jum wieħed intom se tieklu, u mhux tnejn, u mhux ħamsa jiem, u mhux għaxra jiem, u mhux għoxrin jum, sa xahar ta jiem intom se tieklu, sakemm joħroġ mill-imnieħer tagħkom; u se jkun lilkom kolera, għax intom disubbidejtu lill-Mulej, li huwa fikom, u intom bkejtu quddiemu, u qed tgħidu, għaliex aħna ħriġna mill-Eġittu? U qal Mosè, sitt mija elf raġel bil-mixi l-poplu, li fostihom jien magħhom; u int qilt, nagħtihom laħam biex jieklu, u jieklu xahar ta jiem. Mhux nagħaġ u baqar se jinqatlu għalihom, u jkun biżżejjed għalihom? Jew kollox il-ħut tal-baħar se jinġabar għalihom, u se jkun biżżejjed għalihom? U qal il-Mulej lil Mosè, mhux l-id tal-Mulej mhix se tkun biżżejjed? Diġà se tkun taf jekk se jaqbdek il-kelma tiegħi jew le. U Mosè ħareġ u tkellem mal-poplu l-kliem tal-Mulej, u ġabar sebgħin raġel mill-anzjani tal-poplu, u huwa waqqafhom madwar it-tinda. U niżel is-Sid fi sħaba, u tkellem miegħu, u ħa mill-ispirtu li kien fuqu, u poġġieh fuq is-sebgħin raġel l-anzjani. Meta waqaf l-ispirtu fuqhom, profetizzaw, u ma żiedux aktar. U kienu mitluqa żewġ irġiel fil-kamp, l-isem ta wieħed kien Eldad, u l-isem tat-tieni kien Medad, u l-ispirtu niżel fuqhom, u dawn kienu fost dawk li kienu

rreġistrati, iżda ma marux lejn it-tinda, u profetizzaw fil-kamp. U ħareġ lejn iż-żagħżugħ, irrapporta lil Mosè, u qal: Eldad u Medad qegħdin jipprofetizzaw fil-kamp. U wieġeb Ġesù bin Nun, li kien wieqaf ħdejn Mosè, l-magħżul, u qal: Sidi Mosè, waqqafhom. U Mosè qallu, mhux int iġġelos minni? U min jagħti lill-poplu kollu tal-Mulej profeti, meta l-Mulej jagħti l-ispirtu tiegħu fuqhom? U telaq Musa lejn il-kamp huwa u l-anzjani ta Iżrael. U spirtu ħareġ minn Mulej, u ġab il quċċa mill-baħar, u qagħadhom fuq il-kamp, distanza ta jum minn hawn u distanza ta jum minn hemm, madwar il-kamp, bħal żewġ mkiebeb il fuq mill-art. U qamu n-nies il-ġurnata kollha, u l-lejl kollu, u l-ġurnata kollha tal-għada, u ġabru s-summiena. Dak li ġabar ftit, ġabar għaxar miżuri, u kessħu għalihom madwar il-kamp. Il-laħam għadu kien f'snienhom qabel ma spiċċa, u l-Mulej irrabjat mal-poplu, u l-Mulej laqat lill-poplu b'darba kbira ħafna. U kien imsejjaħ l-isem ta dak il-post, Oqbra tad-Desiderju, għax hemmhekk difnu lill-poplu li xtaq. Minn Oqbra tax-Xewqat neħħa l-poplu lejn Aseroth, u l-poplu sar f'Aseroth.

12

U tkellmet Mirjam u Aaron kontra Mosè, minħabba l-mara l-Etjopjana li ħa Mosè, għax mara Etjopjana ħa, u qalu, Mhux ma Mosè biss tkellem il-Mulej? Mhux tkellem magħna wkoll? U sema il-Mulej. U l-bniedem Mosè kien ġentili ħafna aktar minn il-bnedmin kollha li kienu fuq l-art. U qal il-Mulej immedjatament lil Mosè u lil Aron u lil Mirjam, Oħorġu intom it-

tlieta lejn it-tinda tat-testmonjanza. U ħarġu t-tlieta ġot-tinda tax-xhieda, u niżel il-Mulej f'pilastru ta sħaba, u qagħad fuq il-bieb tat-tinda tax-xhieda, u nsejħu lil Aaron u lil Mirjam, u ħarġu t-tnejn. U qal lilhom: Isimgħu l-kliem tiegħi. Jekk ikun hemm profeta tagħkom tal-Mulej, f'viżjoni nkun magħruf lilu, u f'rqad nitkellem miegħu. Mhux hekk is-servjent tiegħi Mosè, fil-kull dar tiegħi fidil hu; Ħalq għal ħalq nitkellem miegħu, fi forma, u mhux permezz ta enigmi, u l-glorja tal-Mulej ra; u għaliex ma bżajtux titkelmu kontra s-servjent tiegħi Mosè? U r-rabja tal-Mulej kienet fuqhom, u huwa mar il bogħod. U s-sħaba marret il bogħod minn fuq it-tenda, u ara Mirjam kienet lepruża bħas-silġ, u Aaron ħares lejn Mirjam, u ara kienet lepruża. U qal Aaron lil Mosè, nitlob sinjur, tpoġġix fuqna dnub, għax aġixxna b'injoranza skont kif dnibna; Ma jsirx bħal ugwali għall-mewt, bħal abort li joħroġ minn ġuf omm, u jiekol in-nofs tal-laħam tagħha. U baqa jgħajjat Mosè lejn il-Mulej u qal: Alla, nistqarrek, fejjaqha. U qal il-Mulej lil Mosè, jekk il-missier tagħha bżaq fuq il-wiċċ tagħha, mhux se tkun miżjuna sebat ijiem? Jitneħħa barra għal seba jiem barra mill-kamp, u wara dan se jidħol. U Mirjam kienet isseparata barra mill-kamp għal seba ijiem, u l-poplu ma telaqx sakemm Mirjam ittaħħret. U wara dan, il-poplu tluq minn Aseroth u attendaw fid-deżert ta Paran.

13

U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, ibgħat għalik innifsek irġiel, u ħa jispjaw l-art tal-Kananin, li jiena nagħti lil ulied Iżrael għal

pussess; raġel wieħed skont tribù, skont il-klani tal-missirijiet tagħhom tibgħat lilhom, kollha mexxej minnhom. U Mosè bagħathom mid-deżert ta Paran minħabba l-vuċi tal-Mulej, dawn kollha kienu irġiel mexxejja tal-ulied ta Iżrael. U dawn l-ismijiet tagħhom, tat-tribù ta Reuben, Samuel bin Zaccur. Tat-tribù ta Simeon, Safat bin Souri. Tat-tribù ta Ġuda, Kaleb bin Ġefonni. Tat-tribù ta Issakar, Igal bin Ġużepp. Tat-tribù ta Efraim, Awsè bin Nawè. Tat-tribù ta Benjamin, Palti bin Raphu. Tat-tribù ta Zebulun, Gudi'el bin Sudi. Tat-tribù ta Ġużeppi, mill-ulied ta Manasse, Gaddi bin Susi. Tat-tribù ta Dan, Ammiel bin Gamaliel. Tat-tribù ta Asher, Sathour bin Michael. Tat-tribù ta Naftali, Nabi bin Sabi. Tat-tribù ta Gad, Gudi'el bin Maki. Dawn l-ismijiet tal-irġiel li bagħat Mosè biex jispiaw l-art, u Mosè sema lil Hoshea bin Nun, Ġożwè. U bagħat lilhom Mosè biex jispijaġġaw l-art ta Kanaan, u qal lilhom: Itilgħu f'din id-deżert, u se titilgħu fil-muntanja, u se taraw l-art x'inhi, u n-nies li joqogħdu fuqha, jekk huma b'saħħithom jew dgħajfa, jew jekk huma ftit jew ħafna. U min hi l-art li fiha dawn joqogħdu fuqha, jekk hi sabiħa jew ħażina, u liema huma l-ibliet li dawn jgħammru fihom, jekk fi kampijiet imwaħħla jew fi postijiet mhux imwaħħla. U x'inhi l-art, jew xorba jew nieqsa; jekk hemm fiha siġar, jew le; u wara li tkunu perseverajtu tieħdu mill-frott tal-art. U l-jiem, jiem tar-rebbiegħa, prekursuri tal-għeneb. U telgħin esploraw l-art mid-deżert ta Sin sa Rehob, fid-dħul ta Hamath. U telgħu skont id-deżert, u marru sa Ħebron, u hemm kien Aħiman, u Xexaj, u Talmaj, il-ġenerazzjonijiet ta Anak, u Ħebron inbniet seba snin qabel Tanis tal-Eġittu. U ġew sal-wied tal-għonq tal-għeneb, u spjaw lilha, u qtgħu minn hemm fergħa

u għonq tal-għeneb wieħed fuqha, u rfgħuh fuq il-pali, u mill-rummien, u mit-tin. U l-post dak semmieh Wied tal-Għonq tal-Għeneb, minħabba l-għonq li qatgħu minn hemm il-ulied ta Iżrael. U rritornaw minn hemm wara li esplorjaw l-art wara erbgħin jum. U wara li marru ġew lejn Mosè u Aron u lejn kull ġemgħa tal-ulied ta Iżrael, fid-deżert ta Paran Kadesx; u wieġbu lilhom kelma u lill-ġemgħa kollha, u wrew il-frott tal-art, u rrakkontaw lilu, u qalu, ġejna fl-art li fiha bgħattna, art li tiġri ħalib u għasel; u dan hu l-frott tagħha. Imma dik il-ġens li jgħammar fuqha hija qalbiża, u l-bliet huma mħarsija u mħajta, kbar ħafna, u rajna hemm il-ġenerazzjoni ta Enak. U Amalek joqgħod fl-art tan-Nofsinhar, u l-Ħittit, u l-Ħivvit, u l-Ġebusit, u l-Amorit joqgħod fil-muntanji, u l-Kananew joqgħod ħdejn il-baħar u ħdejn ix-xmara Ġordan. U Caleb sikkta l-poplu quddiem Mosè, u qal lilu, Le, imma aħna nitilgħu u niritawha, għax aħna nistgħu nkunu qawwija kontrihom. U n-nies li telgħu flimkien miegħu qalu: Mhux se nitilgħu, għax ma nkunux kapaċi nitilgħu lejn in-nazzjon, għax huwa aktar b'saħħtu minna. U ħarġu rapport tal-biża dwar l-art li kienu spjaw lilha lill-ulied ta Iżrael, u qalu: L-art li għaddejna minnha biex nispjawha hi art li teqred lil dawk li jgħixu fuqha, u l-poplu kollu li rajna fiha huma irġiel ta daqs kbir ħafna. U hemm rajna l-ġganti, u konna quddiemhom bħal ġradilli, imma hekk konna quddiemhom.

14

U wara li ħadet il fuq il-kongregazzjoni kollha, tat leħen, u beka

l-poplu dik il-lejl kollha. U kienu qed jitgħajjru fuq Mosè u Aaron il-ulied kollha ta Iżrael; u qalet lilhom il-ġemgħa kollha, Kieku mitna fl-art tal-Eġittu, jew f'dan id-deżert, kieku mitna; u għaliex il-Mulej qed idaħħalna f'din l-art biex ninqatlu fil-gwerra? In-nisa tagħna u t-tfal se jkunu għall-ħtif; issa mela aħjar hu li nerġgħu lura lejn l-Eġittu. U qalu wieħed lill-ieħor: Ejja nagħtu mexxej u nerġgħu lura lejn l-Eġittu. U waqa Mosè u Aaron fuq wiċċhom quddiem il-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Iżrael. Ġożwè bin Nun, u Kaleb bin Ġefunne, minn dawk li kienu spjaw l-art, qatgħu l-ħwejjeġ tagħhom, u qalu lill-ġemgħa kollha tal-ulied ta Iżrael, u qalu: L-art li aħna spjajna hija tajba ħafna ħafna. Jekk il-Mulej jagħżelna, se jdaħħalna f'din l-art u se jagħtihielna, art li tikkorri ħalib u għasel. Imma mill-Mulej la tkunux ribelli, u intom la tibżgħux mill-poplu tal-art, għax ikel għalikom huwa, għax il-ħin twarrab minnhom, u l-Mulej huwa magħna, la tibżgħux minnhom. U l-kongregazzjoni kollha qalet li tirġimhom bil-ġebel, u l-glorja tal-Mulej dehret fis-sħaba fuq it-tinda tax-xhieda lill-ulied kollha ta Iżrael. U qal il-Mulej lil Mosè, sa meta dan il-poplu se jipprovokani? U sa meta mhux se jemmnu lili fuq is-sinjali kollha li għamilt fosthom? Se ninqtilhom bil-mewt, u se neqridhom, u se nagħmlek int u d-dar ta missierek f'nazzjon kbir, u ħafna aktar minn dan. U qal Mosè lill-Mulej, U se tisma l-Eġittu, li inti tlajt bil-qawwa tiegħek lil dan il-poplu minn fosthom. Imma wkoll il-kollha dawk li jgħammru fuq din l-art semgħu, li inti Mulej fil-poplu dan, li għajn ma għajn tidher Mulej, u s-sħaba tiegħek tqum fuqhom, u f'pilastru ta sħaba inti tmur quddiemhom matul il-jum, u f'pilastru ta nar matul il-lejl. U int se teqred lil dan il-poplu bħal bniedem

wieħed; u l-ġnus kollha kemm huma li semgħu ismek se jgħidu, jgħidu: minħabba li l-Mulej ma setax idaħħal lil dan il-poplu fl-art li ħalef lilhom, weġġagħhom fid-deżert. U issa jitgħolla l-qawwa tiegħek Mulej, bil-manjiera li int għedt, u qed tgħid, il-Mulej pazjenti, u mimli bil-ħniena, u veru, jitneħħa l-ħtijieti u l-inġustizzji u d-dnubiet, u bil-purifikazzjoni ma jnaddafx lill-ħati, jagħti lura d-dnubiet tal-missirijiet fuq it-tfal sat-tielet u r-raba ġenerazzjoni. Aħfer id-dnub lil dan il-poplu skont il-ħniena l-kbira tiegħek, bħalma kont grazzjuż magħhom minn l-Eġittu sa issa. U qal il-Mulej lil Mosè, Jien ħanin magħhom skont kelmtek. Imma ngħix jien u ħaj l-isem tiegħi, u timla l-glorja tal-Mulej l-art kollha. Li l-irġiel kollha li raw il-glorja tiegħi, u s-sinjali li għamilt fl-Eġittu, u fid-deżert, u ġġarrbuni dan l-għaxar darba, u ma smawtx leħni, tabilħaqq mhux se jaraw l-art li ħlift lill-missirijiet tagħhom; imma t-tfal tagħhom li huma miegħi hawn, dawk kollha li ma jafux tajjeb u lanqas ħażin, kull wieħed iżgħar bla esperjenza, lil dawn nagħti l-art; imma l-irġiel kollha li pprovokawhni, mhux se jarawha. Imma l-iben tiegħi Kaleb, għax spirtu ieħor fih, u segwani, se ndaħħlu fl-art li daħal fiha hemm, u ż-żerriegħa tiegħu se tiret lilha. L-Amalek u l-Kanaanit jgħammru fil-wied, għada duru lura u itilqu intom lejn id-deżert, it-triq tal-Baħar l-Aħmar. U qal il-Mulej lil Mosè u lil Aaron, jgħid, għal kemm din il-ġemgħa ħażina? Dak li huma nfushom qed jitgugnu quddiemi, il-gugn tal-ulied ta Iżrael, li tgugnu dwarkom, jien smajt. Qal lilhom: Ngħix jien, jgħid il-Mulej, tabilħaqq kif tkellimtu f'widnejja, hekk nagħmel lilkom. F'dan id-deżert se jaqgħu l-membri tagħkom; u kull il-viżitazzjoni tagħkom, u l-magħduda tagħkom minn għoxrin sena u l fuq, dawk kollha li

tgergru kontra tiegħi; jekk intom se tidħlu fl-art li fuqha stajt idi biex ngħammru intom fuqha; imma biss Kaleb bin Jefonnu, u Ġożwè bin Nun. U t-tfal, li intom qaltu li se jkunu f'ħarba, se ndaħħalhom ġol-art; u se jiritaw l-art, li intom tbegħadtu minnha. U l-membri tagħkom se jaqgħu f'dan id-deżert. Il-wlied tagħkom se jkunu jgħixu fid-deżert erbgħin sena; u se jġorru l-prostituzzjoni tagħkom, sakemm jintemmu l-membri tagħkom fid-deżert, skont in-numru tal-ġranet kemm spijastu l-art, erbgħin jum, jum għal sena, se tirċievu d-dnubiet tagħkom erbgħin sena; u se tagħrfu r-rabja tal-korla tiegħi. Jien is-Sid tkellemt, tabilħaqq hekk nagħmel lil din il-kongregazzjoni ħażina, lil dik li nġabret flimkien kontra tiegħi, f'dan id-deżert se jintemmu, u hemm se jmutu. U l-irġiel, li bagħat Mosè biex jispeċċjonaw l-art, u meta waslu baqbqu kontra tagħha lejn il-ġemgħa biex iġibu kliem ħażin dwar l-art, u mietu l-irġiel li tkellmu ħażin kontra l-art fil-pjaga quddiem il-Mulej. U Ġożwè bin Nawn u Kaleb bin Ġefunne għexu minn dawk l-irġiel li kienu marru biex jesploraw l-art. U Mosè tkellem dawn il-kliem lill-Iżraeliti kollha, u l-poplu nidem ħafna. U telgħu kmieni filgħodu u marru il fuq lejn il-quċċata tal-muntanja, u qalu: Ara, aħna nafu li aħna se nitilgħu lejn il-post li qal il-Mulej, għax idnibna. U qal Mosè, Għaliex intom qed tikksru l-kelma tal-Mulej? Mhux se jkun prosperu għalikom. Ttelgħux, għax il-Mulej mhux magħkom, u se taqgħu quddiem l-għedewwa tagħkom. Għax l-Amalek u l-Kananew hemm quddiemkom, u se taqgħu bis-sejf, minħabba li ntqalbu diżubbidienti lill-Mulej, u mhux se jkun il-Mulej magħkom. U wara li sfurzaw, telgħu fuq il-quċċata tal-muntanja, iżda l-kaxxa tal-patt tal-Mulej u Mosè ma tħarrkux

mill-kamp. U niżel l-Amalek u l-Kanaanit li kien jgħammar f'dik il-muntanja, u darrbu lilhom, u qatgħu lilhom sa Hormah, u darrbu lura lejn il-kamp.

15

U qal il-Mulej lil Mosè, jgħid, kellem lil ulied Iżrael, u tgħid lilhom, meta tidħlu fl-art tas-setgħa tagħkom, li jiena nagħti lilkom, u tagħmlu offerti maħruqa sħaħ lill-Mulej, offerta maħruqa sħiħa jew sagrifiċċju, biex tissodisfa vot, jew skont volontarju, jew fil-festi tagħkom biex tagħmlu riħa ta fragranza lill-Mulej, jekk mill-baqar jew min-nagħaġ. U se jġib dak li qed joffri d-don tiegħu lill-Mulej, sagrifiċċju ta dqiq fin, għaxar tal-ephah imħallat fiż-żejt, fir-raba tal-hin. U nbid għal libazzjoni r-raba tal-hin tagħmlu fuq l-olokawtoma, jew fuq is-sagrifiċċju, lill-ħaruf il-wieħed tagħmel daqshekk, offerta ta riħa ta fragranza lill-Mulej. U għall-ħaruf, meta tagħmlu lilu għal olokowst jew għal sagrifiċċju, tagħmel sagrifiċċju ta dqiq fin żewġ għaxrijiet imħallat fiż-żejt it-tielet tal-hin; U nbid għal libazzjoni t-tielet tal-hin toffru għal riħa ta fragranza pjaċevoli lill-Mulej. Jekk iżda tagħmlu mill-baqar għal olokowst jew għal sagrifiċċju biex tissodisfa mwiegħda, jew għal sagrifiċċju ta salvazzjoni lill-Mulej, u se jġib fuq iż-żgħażagħ sagrifiċċju ta dqiq fin tliet għaxrijiet imħallat fiż-żejt, nofs il-hin. U nbid għal libazzjoni n-nofs tal-hin, offerta ta riħa ta fragranza lill-Mulej. Hekk tagħmel għall-mużew l-wieħed, jew għall-qarniel l-wieħed, jew għall-ħaruf l-wieħed min-nagħaġ jew mill-mogħoż. Skont in-

numru ta dawk li tagħmlu, hekk tagħmlu għall-wieħed, skont in-numru tagħhom. Kull nattiv se jagħmel hekk biex joffri tali offerti f'riħa ta fragranza lill-Mulej. Jekk iżda barrani fostkom jiġi miżjud fl-art tagħkom, jew min ikun fostkom fil-ġenerazzjonijiet tagħkom, u jagħmel offerta ta riħa fragranti lill-Mulej, kif tagħmlu intom, hekk tagħmel il-kongregazzjoni lill-Mulej. Liġi waħda se tkun għalikom u għall-barranin li jgħixu fostkom, liġi eterna għall-ġenerazzjonijiet tagħkom; bħalkom intom, hekk ukoll il-barrani se jkun quddiem il-Mulej. Liġi waħda se tkun u dritt wieħed se jkun għalikom u għall-barrani li jgħammar fostkom. U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, kellem lil ulied Iżrael, u tgħid lilhom, meta intom tidħlu fl-art, li jiena ndaħħalkom hemmhekk, u se jkun meta intom tieklu mill-ħobż tal-art, tneħħu offerta porzjon separat lill-Mulej, l-ewwel frott tal-għaġina tagħkom. Ħobż se tifirdu offerta dan; bħal offerta minn qiegħ it-tebgħa, hekk se tneħħu lilu, l-ewwel frott tal-għaġina tagħkom, u se tagħtu lill-Mulej offerta għall-ġenerazzjonijiet tagħkom. Meta tiddnbu u ma tagħmlux dawn il-kmandamenti kollha, li tkellim il-Mulej lil Mosè, kif ordna l-Mulej lilkom f'id Mosè, mill-jum li ordna l-Mulej lilkom u l quddiem fil-ġenerazzjonijiet tagħkom, u se jkun jekk minn għajnejn tal-ġemgħa jiġri bla qasda, u tagħmel il-ġemgħa kollha vitell wieħed mill-baqar mingħajr tebgħa għal olokowst għal riħa ta fwieħa lill-Mulej, u sagrifiċċju tiegħu u offerta tax-xorb tiegħu skont l-arranġament, u mogħoż wieħed mill-mogħoż dwar dnub. U s-saċerdot se jagħmel keffara għall-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Iżrael, u se jkun maħfur lilhom, għax involontarju huwa, u huma ġabu r-rigal tagħhom bħala offerta

lill-Mulej dwar il-ħatja tagħhom quddiem il-Mulej, dwar l-involontarji tagħhom. U se jkun maħfur lill-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Iżrael, u lill-barrani li jgħix fostkom, għax il-poplu kollu involontarju kien. Jekk ruħ waħda tidneb involontarjament, se jġib mogħża waħda ta sena għad-dnub. U l-saċerdot se jagħmel il-kappara għall-persuna li dnibiet mingħajr intenzjoni, u li dnibiet involontarjament quddiem il-Mulej, biex jagħmel il-kappara għaliha. Għall-nattiv fost il-bnin ta Iżrael u għall-barrani li qiegħed jgħammar fosthom, liġi waħda tkun għalihom, dak li jagħmel xi ħaġa involontarjament. U ruħ li tagħmel b'id ta arroganza mill-indiġeni jew mill-proseliti, dan jipprovoka lil Alla, dik ir-ruħ se tinqered mill-poplu tagħha, għax il-kelma tal-Mulej iddisprezza, u l-kmandamenti tiegħu xerred; se tinqered tinqered dik ir-ruħ, id-dnub tagħha fiha. U kienu l-ulied ta Iżrael fid-deżert, u sabu raġel qed jiġbor injam fil-jum tas-Sabbatu. U ġabuh lilu dawk li kienu sabu jiġbor injam fil-jum tas-Sabbtu lejn Mosè u Aron, u lejn il-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Iżrael. U poġġewh fil-ħabs, għax ma kinux iddeċidew x'għandhom jagħmlu lilu. U tkellem il-Mulej lil Mosè u qallu: Bil-mewt għandu jitmewwet ir-raġel, irġmuh bil-ġebel il-kongregazzjoni kollha. U ħarġu lilu l-kongregazzjoni kollha barra mill-kamp, u saqawh bil-ġebel il-kongregazzjoni kollha barra mill-kamp, kif kien ordna s-Sid lil Mosè. U qal il-Mulej lil Mosè, jgħid: Tkellem lill-ulied ta Iżrael, u tgħid lilhom, u ħa jagħmlu lilhom infushom ħwejjeġ fuq it-truf tal-ilbies tagħhom għall-ġenerazzjonijiet tagħhom; u tpoġġu fuq il-ħwejjeġ tat-truf ħajt ikħal. U se jkun lilkom fil-ħwejjeġ, u se taraw lilhom; u se tiftakru l-kmandamenti kollha tal-Mulej, u se tagħmlu lilhom; u

ma se tinqalbux wara l-ħsibijiet tagħkom, u l-għajnejn li fihom intom tiżnu wara tagħhom, sabiex tiftakru u tagħmlu l-kmandamenti kollha tiegħi, u se tkunu qaddisin lil Alla tagħkom. Jien il-Mulej, Alla tagħkom, li ħriġtkom minn art l-Eġittu, biex inkun Alla tagħkom. Jien il-Mulej, Alla tagħkom.

16

U tkellem Korah bin Izhar bin Kohath bin Levi, u Dathan u Abiram ulied Eliab, u On bin Peleth bin Reuben; u qamu quddiem Moses, u rgiel mill-ulied ta Israel ħamsin u mitejn, mexxejja tal-assemblea, msejħin għall-kunsill, u rgiel rinomati. Ingħaqdu kontra Mosè u Aaron, u qalu: Biżżejjed għalikom! Il-kongregazzjoni kollha, ilkoll huma qaddisa, u l-Mulej qiegħed fosthom. Għaliex mela tqumu fuq il-kongregazzjoni tal-Mulej? U wara li sama Musa, waqa fuq wiċċu. U tkellem lil Kore u lill-kongregazzjoni kollha tiegħu, u qal: Alla żar u għaraf lil dawk li huma tiegħu u lill-qaddisin, u ġibhom qrib lejh innifsu; u dawk li għażel għalih innifsu, ġibhom qrib lejh innifsu. Dan agħmlu: ħudu lilkom infuskom sensers, Korah, u l-assemblea kollha tiegħu, u poġġu fuqhom in-nar, u poġġu fuqhom inċens quddiem il-Mulej għada; u se jkun ir-raġel li l-Mulej għażel, dan qaddis: ħalli jkun biżżejjed għalikom, ulied Levi. U qal Musa lil Korah, Isimgħuni, ulied Levi. Mhux żgħir dan għalikom, li Alla ta Iżrael separa lilkom mill-kongregazzjoni ta Iżrael u qerreb lilkom lejh innifsu biex isservu l-ministeri tat-tinda tal-Mulej, u biex tqumu quddiem it-tinda biex taqdu lilhom? U qerreb lilek u l-aħwa

kollha tiegħek, ulied Levi, miegħek, u qed tfittxu wkoll li sservew bħala saċerdoti? Hekk inti u l-kongregazzjoni kollha tiegħek li miġbura lejn Alla, u Aaron min huwa, li qed tgergru kontrieh? U Musa bagħat isejjaħ lil Dathan u lil Abiram, ulied Eliab, u huma qalu: Mhux se nitilgħu. Mhux żgħir dan, li inti ġibtna l fuq f'art li tiddefaq ħalib u għasel biex toqtolna fid-deżert, u li int taħkem fuqna? Ħakkiem int? U int f'art li tgħaddi ħalib u għasel daħħaltna, u tajt lilna wirt ta għalqa u għeneb? L-għajnejn ta dawk l-irġiel kont ikun qalgħathom? Aħna mhux qed nitilgħu. U kien imdejjaq Mosè ħafna, u qal lill-Mulej: Tħarisx lejn is-sagrifiċċju tagħhom. Ma ħadt xejn li xtaqt minnhom, u lanqas ma dnejt lil ħadd minnhom. U qal Mosè lil Korah, qaddes il-ġemgħa tiegħek, u kunu lesti quddiem il-Mulej inti u Aaron u huma għada; u ħudu kull wieħed l-inċensier tiegħu, u poġġu fuqhom inċens, u ġibu quddiem il-Mulej kull wieħed l-inċensier tiegħu, ħamsin u mitejn inċensier, u inti u Aaron kull wieħed l-inċensier tiegħu. U ħa kull wieħed iċ-ċensier tiegħu, u poġġew fuqhom in-nar, u rmew fuqhom l-inċens, u qagħdu ħdejn il-bibien tat-tinda tax-xhieda Mosè u Aaron. U Korah ġabar fuqhom il-kongregazzjoni kollha tiegħu ħdejn il-bieb tat-tinda tax-xhieda, u dehret il-glorja tal-Mulej lill-kongregazzjoni kollha. U tkellem il-Mulej lil Mosè u lil Aaron, u qal, isseparaw infuskom minn nofs il-ġemgħa din, u se nqarrad lilhom f'daqqa waħda. U waqgħu fuq wiċċhom, u qalu, Alla, Alla tal-spirti u tal-laħam kollu, jekk raġel wieħed idneb, fuq il-kongregazzjoni kollha r-rabja tal-Mulej? U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qal, kellem lill-assemblea, u qal, itilqu minn madwar l-assemblea ta Korah. U qam Mosè u mar lejn Dathan u Abiram, u marru flimkien

miegħu l-anzjani kollha ta Iżrael. U tkellem lejn il-kongregazzjoni u qal: Isseparaw infuskom mit-tined ta dawn l-irġiel iebsin, u la tmissux xejn minn dak kollu li huwa tagħhom, biex ma tintlifux flimkien fid-dnub kollu tagħhom. U huma telqu minn madwar it-tenda ta Kore, u Dathan u Abiram ħarġu u waqfu ħdejn il-bibien tat-tendi tagħhom, flimkien man-nisa tagħhom, it-tfal tagħhom u l-bagalji tagħhom. U qal Mosè: F'dan intom se tkunu jafu li l-Mulej bagħatni biex nagħmel dawn ix-xogħlijiet kollha, u li mhux minn jien innifsi. Jekk dawn se jmutu skont il-mewt tal-bnedmin kollha, u jekk l-ispezzjoni tagħhom tkun skont l-ispezzjoni tal-bnedmin kollha, il-Mulej ma bagħatx lili. Imma jew fil-viżjoni se juri s-Sinniur, u miftuħa l-art ħalqha se tibla lilhom, u d-djar tagħhom, u t-tined tagħhom, u kollox kemm hu tagħhom, u se jinżlu ħajjin ġol-infern, u se tkunu tafu li pprovokkaw in-nies dawn lis-Sinniur. Kif waqaf jitkellem dan il-kliem kollu, inqasmet l-art taħthom. U nfetħet l-art u bela lilhom, id-djar tagħhom, u n-nies kollha li kienu ma Korah, u l-bhejjem tagħhom. U niżlu huma u dak kollu li kien tagħhom waqt li kienu ħajjin fil-hades, u l-art koperiet lilhom, u telfu minn nofs il-kongregazzjoni. U l-Iżrael kollu li kien madwarhom ħarab mill-vuċi tagħhom, għax qalu: Biex qatt ma tiblagħna l-art. U nar ħareġ minn ħdejn il-Mulej, u bela l-ħamsin u mitejn raġel li kienu qed joffru l-inċens.

17

U qal il-Mulej lil Mosè, u lil Eleażar il-iben ta Aaron is-saċerdot,

ħudu l-inċensieri tan-naħas minn nofs il-maħruqin, u n-nar barrani dan xerrdu hemmhekk, għax ikkonsagraw l-inċensieri ta dawn il-midinbin fl-irwieħ tagħhom, u agħmel lilhom pjanċi mħabbtin kisi għall-artal, għax ġew imressqa quddiem il-Mulej u ġew ikkonsagrati; u saru għal sinjal lill-ulied ta Iżrael. U ħa Eleażar bin Aaron il-qassis iċ-ċensers tal-bronż, kemm ma ġabu dawk li nħarqu, u żiedu lilhom bħala kisi għall-altar, tifkira għall-ulied ta Iżrael, sabiex ma jaqrabx ħadd barrani, li mhuwiex miż-żerriegħa ta Aaron, biex ipoġġi inċens quddiem il-Mulej; u ma jkunx bħal Kore, u r-ribelljoni tiegħu, kif tkellem il-Mulej permezz ta Mosè lilu. U l-ulied ta Iżrael garrmew fil-għada fuq Mosè u Aron, u qalu: Intom qtiltu l-poplu tal-Mulej. U ġara li meta l-kongregazzjoni nġabret kontra Mosè u Aaron, u huma ħarġu lejn it-tinda tax-xhieda, din inkistet bis-sħaba, u dehret il-glorja tal-Mulej. U Mosè u Aaron daħlu quddiem it-tinda tax-xhieda. U tkellem il-Mulej ma Mosè u Aron, jgħid, itilqu minn nofs il-ġemgħa din, u se nieħu lilhom f'daqqa waħda; u waqgħu fuq wiċċhom. U qal Mosè lil Aaron: Ħu ċ-ċensier, u poġġi fuqu n-nar mill-altar, u armi fuqu l-inċens, u ġorru malajr fil-kamp, u agħmel kappara għalihom, għax ħarġet ir-rabja minn quddiem il-Mulej, beda jeqred il-poplu. U ħa Aaron bħalma kellem lilu Mosè, u ġera ġol-kongregazzjoni, u diġà kienet bdiet il-pjaga fil-poplu, u qiegħed l-inċens u għamel kaffara għall-poplu. U qagħad bejn il-mejtin u l-ħajjin, u waqfet il-pjaga. U saru l-mejtin fil-pjaga erbatax-il elf u seba mija, mingħajr il-mejtin minħabba Korah. U reġa lura Aaron lejn Moses fuq il-bieb tat-tinda tax-xhieda, u waqfet il-pjaga. U tkellem il-Mulej ma Mosè u qallu, kellem lill-ulied ta Iżrael, u ħu minnhom bastun, bastun skont

id-djar tal-missirijiet minn kollha l-mexxejja tagħhom, skont id-djar tal-missirijiet tagħhom, tnax-il bastun, u l-isem ta kull wieħed iktbu fuq il-bastun tiegħu. U l-isem ta Aaron iktbu fuq il-virga ta Levi, għax hija virga waħda; skont it-tribù tad-dar tal-ġenituri tagħhom se jagħtu. U int se tpoġġihom fit-tenda tax-xhieda, quddiem ix-xhieda, fejn se nagħraf ruħi lilek hemm. U se jkun ir-raġel li kieku nagħżel lilu, il-virga tiegħu se tnixxef, u se neħħi minn ġo jien il-ilmenti tal-ulied ta Iżrael, li huma jilmentaw fuqkom. U tkellem Mosè lill-ulied ta Iżrael, u taw lilu l-mexxejja kollha tagħhom virga, lill-mexxej il-wieħed virga skont mexxej, skont djar tal-familji tagħhom, tnax-il virga, u l-virga ta Aaron kienet bejn il-vireg tagħhom. U poġġa Mosè l-vireg quddiem il-Mulej fit-tinda tax-xhieda. U ġara fil-jum ta wara, u daħal Mosè u Aaron fit-tinda tax-xhieda, u ara nixxet il-virga ta Aaron għad-dar ta Levi, u ħarġet ġerminazzjoni, u iffjorixxa fjuri, u nixxet ġewż. U Mosè ħareġ il-vireg kollha minn quddiem wiċċ il-Mulej lejn il-ulied kollha ta Iżrael; u raw, u ħadu kull wieħed il-virga tiegħu. U qal il-Mulej lil Mosè, Poġġi l-virga ta Aaron quddiem it-testimonji biex tinżamm, bħala sinjal lill-ulied tad-diżubbidienti, u jieqaf il-grumbling tagħhom kontra jien, u ma jmutux. U għamel Mosè u Aaron kif ordna s-Sid lil Mosè, hekk għamlu. U qalu l-ulied ta Iżrael lil Mosè: Ara, qed ninqerdu, tlafna, qed jitmieżu! Kulħadd li jmiss it-tabernaklu tal-Mulej imut, sa fl-aħħar aħna mmutu?

18

U qal il-Mulej lil Aaron: Inti u l-ulied tiegħek u d-dar ta missierek tieħdu d-dnubiet tal-ħwejjeġ imqaddsa, u inti u l-ulied tiegħek tieħdu d-dnubiet tas-saċerdozju tagħkom. U l-aħwa tiegħek, it-tribù ta Levi, il-poplu tal-missier tiegħek, ġibhom qrib lejn ruħek, u jkunu magħqudin miegħek, u jservu lilek, u int u l-ulied tiegħek magħkom quddiem it-tinda tax-xhieda. U se jżommu l-gwardji tiegħek, u l-gwardji tat-tenda. Iżda lejn il-vażi l-imqaddsa, u lejn l-altar ma jaqrbux, u ma jmutux dawn u intom. U se jingħaqdu miegħek, u se jżommu l-gwardji tat-tinda tax-xhieda, skont il-ministeri kollha tat-tinda, u l-barrani mhux se joqrob lejk. U intom għandhom iżommu l-ħarsien tal-ħwejjeġ imqaddsa u l-ħarsien tal-artal, u mhux se jkun hemm korla fil-ulied ta Iżrael. U jien ħadt lil ħutkom il-Leviti minn fost il-ulied ta Iżrael, rigal mogħti lill-Mulej, biex jaqdu l-quddiesi tat-Tinda tax-Xhieda. U int u l-ulied tiegħek miegħek intom se tosservaw is-saċerdozju tagħkom, skont kull manjiera tal-artal, u dak li jinsab ġewwa mill-velu, u intom se timministraw il-ministeri bħala rigal tas-saċerdozju tagħkom, u l-barrani li japproċċa se jmut. U tkellem il-Mulej lil Aaron, u ara jien tajt lilkom il-ħarsien tal-ewwel frott minn dak kollu li ġie kkonsagrat lili mill-ulied ta Iżrael, lilek tajt dan bħala premju, u lill-ulied tiegħek miegħek bħala statut etern. U dan jekk ikun lilkom mill-affarijiet issantifikati qaddisa tal-offerti, minn kollha r-rigali tagħhom, u minn kollha s-sagrifiċċji tagħhom, u minn kull trasgressjoni tagħhom, u minn kollha d-dnubiet tagħhom, dak kollu li jagħtu lura lili mill-affarijiet il-qaddisa, lilek ikun u lill-ulied tiegħek. Fil-post il-qaddis tal-affarijiet il-qaddisa tieklu lilhom; kull maskil jiekol lilhom, inti u l-ulied tiegħek; qaddisa se tkun lilek.

U dan se jkun lilkom l-ewwel frott tar-rigali tagħhom, minn kollha l-offerti tal-ulied ta Iżrael. Lilek tajt dawn u lil uliedek u lil bnietok miegħek, liġi eterna. Kull wieħed nadif fid-dar tiegħek se jiekol minnhom. Il-frott kollha tal-ewwel taż-żejt, u l-frott kollha tal-ewwel tal-inbid, tal-qamħ - l-ewwel frott tagħhom, dak kollu li jagħtu lill-Mulej, lilek tajthom. L-ewwel frott kollha kemm huma fl-art tagħhom, kemm huma li jġibu lill-Mulej, se jkunu tiegħek; kull wieħed nadif fid-dar tiegħek se jiekol minnhom. Kull devot fost il-wlied ta Iżrael se jkun tiegħek. U kull wieħed li jiftaħ il-ġuf minn kull laħam, kemm joffru lill-Mulej minn bniedem sa bhima, ikun tiegħek, iżda bl-fidwa jiġu mifdjin l-ewwel imwielda tal-bnedmin, u l-ewwel imwielda tal-bhejjem in-niġsa tifdi. U r-redenzjoni tiegħu, minn xahar wieħed, il-valutazzjoni hija ħames shekels, skont ix-shekel il-qaddis li huma għoxrin obol. Ħlief l-ewwel imwielda tal-għoġġiela u l-ewwel imwielda tan-nagħaġ, u l-ewwel imwielda tal-mogħoż ma tirredimix, qaddis huma, u d-demm tagħhom tixxtarrab lejn l-artal, u x-xaħam toffri offerta għal riħa ta fragranza lill-Mulej. U l-laħam se jkun tiegħek, bħas-sider tal-offerta tal-mewġa u d-driegħ il-lemin, se jkun tiegħek. Kull offerta tal-ħaġiet imqaddsa, kemm jekk jieħdu l-ulied ta Iżrael lill-Mulej, tajt lilek u lill-ulied tiegħek u lill-bniet tiegħek miegħek, statut etern. Patt ta melħ etern huwa quddiem il-Mulej, lilek u lill-żerriegħa tiegħek miegħek. U tkellem il-Mulej lil Aaron: Fl-art tagħhom int ma tiritx, u ebda porzjon ma jkollok fihom, għax jien il-porzjon tiegħek u l-wirt tiegħek f'nofs ulied Iżrael. U lill-ulied ta Levi, ara, tajt kull għaxra fi Israel bħala wirt minflok il-ministeru tagħhom, dak kollu li huma jagħmlu bħala ministeru fit-tinda

tax-xhieda. U l-ulied ta Iżrael m'għadhomx se jersqu lejn it-tinda tax-xhieda biex jieħdu fuqhom dnub li jġib il-mewt. U l-Levit se jministra hu stess il-ministeru tat-tinda tax-xhieda, u huma se jieħdu d-dnubiet tagħhom, statut etern għall-ġenerazzjonijiet tagħhom, u f'nofs ulied Iżrael ma jiritux wirt. Għax l-għoxrin tal-ulied ta Iżrael, kemm jekk jisseparaw lill-Mulej bħala offerta, tajt lill-Leviti bħala wirt, minħabba dan għidt lilhom: f'nofs l-ulied ta Iżrael mhux se jiritaw wirt. U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qallu, u mal-Leviti titkellem, u tgħid lilhom, jekk tieħdu minn ulied Iżrael id-dħaxra, li jien tajt lilkom minnhom f'wirt, u tneħħu intom minnha offerta lill-Mulej, dħaxra mid-dħaxra. U se jiġi kkalkulat lilkom id-deduzzjonijiet tagħkom bħall-qamħ mill-bejtad, u l-offerta mill-magħsra tal-inbid. Hekk intom tieħdu ħin minnhom u intom minn kollha l-offerti tal-Mulej, minn kollha l-għexri tagħkom, kemm jekk tirċievu minn ulied Iżrael, u tagħtu minn tagħhom offerta lill-Mulej, lil Aaron is-saċerdot. Minn kollha r-rigali tagħkom tneħħu offerta lill-Mulej, jew minn kollha l-ewwel frott il-ħaġa mqaddsa minnha. U int tgħid lilhom, meta tieħdu l-ewwel frott minnu, se jiġi magħdud lill-Leviti bħala prodott mill-bejtdar u bħala prodott mill-magħsra tal-inbid. U intom tieklu dan f'kull post, intom u d-djar tagħkom, għaliex din hija l-paga tagħkom minflok is-servizzi tagħkom li tagħmlu fit-tinda tax-xhieda. U ma tieħdux permezz tiegħu dnub, għaliex jekk tneħħu l-ewwel frott minnu, u l-ħaġiet il-qaddisa tal-ulied ta Iżrael ma tprofanawx, sabiex ma tmutu.

19

U tkellem il-Mulej ma Mosè u Aaron, u qal, din hija d-distinzjoni tal-liġi, dak kollu li kmanda l-Mulej, u qal, itkellem mal-ulied ta Iżrael u ħa jieħdu lejk għoġla ħamra mingħajr difett, li ma għandhiex fiha difett, u li ma tpoġġietx fuqha niġ. U int tagħtiha lil Eleazar is-saċerdot, u huma se jħarġuha barra l-kamp f'post nadif, u huma se joqtluha quddiemu. U se jieħu Eleazar mid-demm tagħha, u se jroxxi quddiem il-wiċċ tat-tinda tax-xhieda mid-demm tagħha seba darbiet. U se jaħarqu lilha quddiemu, u l-ġilda u l-laħam tagħha u d-demm tagħha ma l-ħmieġ tagħha se jinħaraq. U se jieħu s-saċerdot injam taċ-ċedru u ħissop u skarlatt, u huma se jarmu fin-nofs tal-ħruq tal-għoġġla. U se jaħsel il-ħwejjeġ tiegħu s-saċerdot, u se jgħassel il-ġisem tiegħu bl-ilma, u wara dan se jidħol fil-kamp, u nieqes mill-purità se jkun is-saċerdot sa filgħaxija. U dak li jkun qed jaħraqha għandu jaħsel il-ħwejjeġ tiegħu, u għandu jilħaq ġismu, u se jkun niġes sal-għaxija. U raġel nadif se jiġbor ir-rmied tal-għoġla, u se jpoġġih barra mill-kamp f'post nadif, u se jkun għall-kongregazzjoni tal-ulied ta Iżrael għall-preservazzjoni. Ilma ta tixrid purifikazzjoni huwa. U dak li jiġbor ir-rmied tal-għoġla jħassal il-ħwejjeġ tiegħu, u jkun nieqes mill-purità sa filgħaxija, u dan ikun liġi eterna għall-ulied ta Iżrael u għall-barranin li jgħixu magħhom. Dak li jmiss il-mejjet ta kull ruħ tal-bniedem, se jkun nieqes mill-purità għal seba jiem. Dan se jkun ippurifikat fit-tielet jum u fis-seba jum, u se jkun nadif. Iżda jekk ma jkunx ippurifikat fit-tielet jum u fis-seba jum, ma jkunx nadif. Kull min imiss il-mejjet minn ruħ ta bniedem, jekk imut u ma jkunx ippurifikat, niġġes it-tinda tal-Mulej, tinqered dik ir-ruħ minn Iżrael, għax ilma tal-purifikazzjoni ma kienx mifrux fuqu; mhux

nadif huwa, għad in-niġsa tiegħu fiha hi. U din hija l-liġi: jekk bniedem jimut fi dar, kull min jidħol fid-dar, u dak kollu li hemm fid-dar, ikun niġes għal seba ijiem. U kull bastiment miftuħ li ma jkunx marbut rabit fuqu huwa mhux nadif. U kull min jimiss fuq wiċċ il-għalqa maqtul jew mejjet jew għadma umana jew qabar, se jkun nieqes għal seba ijiem. U se jieħdu għall-mniġġes mir-rmied tal-maħruqa tat-tindif, u se jxerrdu fuqha ilma ħaj f'bastiment. U se jieħu ħyssop u jgħaddsu fl-ilma raġel nadif, u se jxerred fuq id-dar u fuq il-vażi u fuq l-erwieħ kemm ikunu hemm, u fuq dak li mmes l-għadam tal-bniedem, jew tal-maqtul, jew tal-mejjet, jew tal-qabar. U ċ-ċaċċa n-nadif fuq l-imniġġes fit-tielet jum u fis-seba jum, u jiġi purifikat fis-seba jum, u jaħsel il-ħwejjeġ tiegħu, u jilħaq bl-ilma, u jkun imniġġes sa filgħaxija. U bniedem li jekk jiġi mniġġes, u ma jiġix purifikat, tinqered ir-ruħ dik minn nofs il-kongregazzjoni, għaliex il-ħaġiet qaddisa tal-Mulej niġġes, għax ilma ta tixrid ma ġiex imxerred fuqu, mniġġes huwa. U se jkun lilkom statut etern, u dak li jroxxi l-ilma tal-purifikazzjoni jaħsel il-ħwejjeġ tiegħu, u dak li jmiss l-ilma tal-purifikazzjoni se jkun nieqes sa filgħaxija. U kulma li jekk imiss tiegħu l-mhux nadif, mhux nadif se jkun, u ruħ li timiss, mhux nadifa se tkun sa filgħaxija.

20

U ġew il-ulied ta Iżrael, il-kongregazzjoni kollha, fid-deżert ta Sin, fix-xahar l-ewwel, u l-poplu baqa f'Kadesh, u Mirjam mietet hemm, u ndiefnet hemm. U ma kienx hemm ilma għall-

kongregazzjoni, u nġabru fuq Mosè u Aaron. U l-poplu tkellem b'mod ta lment lejn Mosè u qal: Kieku konna mietna fil-qerda tal-aħwa tagħna quddiem il-Mulej! U għaliex ġibtulna l fuq il-kongregazzjoni tal-Mulej f'dan id-deżert biex toqtlu lilna u l-bhejjem tagħna? U għaliex dan? Ġibtuna il fuq mill-Eġittu, biex niġu f'dan il-post ħażin dan; post fejn ma jiżżargħax, lanqas siġar tat-tin, lanqas għeneb, lanqas rummien, u lanqas hemm ilma biex nixorbu. U Mosè u Aaron ġew minn quddiem il-kongregazzjoni lejn il-bieb tat-tinda tax-xhieda, u waqgħu fuq wiċċhom, u l-glorja tal-Mulej dehret lilhom. U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, ħu l-virga tiegħek, u iġbor il-ġemgħa inti u Aaron ħuk, u tkellmu mal-blata quddiem tagħhom, u tagħti l-ilmijiet tagħha, u toħorġu lilhom ilma mill-blata, u tasqu l-ġemgħa, u l-bhejjem tagħhom. U ħa Mosè l-virga minn quddiem il-Mulej, kif ordna l-Mulej. U Mosè u Aaron ġabru l-kongregazzjoni quddiem il-blat, u qal lejhom: Isimgħuni, intom id-diżubbidienti! Mhux minn din il-blat se noħorġu lilkom ilma? U wara li rafa Mosè idu, laqat il-blata bl-virga darbtejn, u ħareġ ilma ħafna, u xorbot il-kongregazzjoni u l-bhejjem tagħhom. U qal il-Mulej lil Mosè u lil Aron, Minħabba li ma emmintuxx biex issaqqfuni quddiemi quddiem il-ulied ta Iżrael, għalhekk intom ma ddaħħlux din il-kongregazzjoni fl-art li tajt lilhom. Dan l-ilma tal-Kontradizzjoni, għax kienu mċaħħda l-ulied ta Iżrael quddiem il-Mulej, u kien ikkonsagrat fihom. U bagħat Mosè messaġġieri minn Kadesh lejn is-sultan ta Edom, u qal: Dan jgħid ħuk Iżrael: Inti taf l-għeja kollha li sabna. U niżlu l-missirijiet tagħna lejn l-Eġittu, u aħna għexna fl-Eġittu jiem ħafna, u l-Eġizzjani ikkawżawna lilna u lill-missirijiet tagħna. U aħna

bkejna lejn il-Mulej, u sema il-Mulej il-vuċi tagħna, u bagħat messaġġier u ħareġna minn Eġittu, u issa aħna f'Kadesh, belt fil-parti tal-konfini tiegħek. Aħna se ngħaddu minn ġo l-art tiegħek, mhux se ngħaddu minn ġo l-għelieqi, lanqas minn ġo l-injam, u lanqas mhux se nixorbu ilma mill-ħofra tiegħek. Bit-triq rjali se nimxu, mhux se nmexxu la lil lemin u lanqas lil xellug, sakemm ngħaddu l-konfini tiegħek. U qal lilu Edom: Ma tgħaddix minni, u jekk le, noħroġ fil-gwerra biex niltaqa miegħek. U jgħidulu l-ulied ta Iżrael: Ħdejn il-muntanja se ngħaddu. Jekk iżda mill-ilma tiegħek nixorbu jiena u l-bhejjem tiegħi, nagħtik il-ħlas. Imma l-ħaġa mhix xejn. Ħdejn il-muntanja se ngħaddu. Imma hu qal, Le tgħaddi minni, u Edom ħareġ għal laqgħa miegħu b'folla kbira u b'id qawwija. U ma ridax Edom li jagħti lil Israel jgħaddi mill-konfini tiegħu, u dar l bogħod Israel minnu. U telqu minn Kadesh, u l-ulied ta Iżrael, il-kongregazzjoni kollha, waslu f'Muntanja Hor. U qal il-Mulej lil Mosè u lil Aaron f'Hor il-muntanja fuq il-konfini tal-art ta Edom, jgħid: jitżied Aaron mal-poplu tiegħu, għax ma tidħlux fl-art li tajt lil ulied Israel, għaliex irritajtuni fuq l-ilma tal-insulti. Ħu lil Aaron, u lil Eleażar il-iben tiegħu, u tellagħhom fuq il-muntanja ta Hor, quddiem il-ġemgħa kollha, u neħħi minn fuq Aaron il-libsa tiegħu, u ilbes lil Eleażar il-iben tiegħu; u Aaron, wara li jiġi miżjud, jitħalla jmut hemm. U Mosè għamel kif il-Mulej ordna lilu, u tellgħu fuq il-muntanja Ħor, quddiem l-assemblea kollha, u neżża lil Aaron il-ħwejjeġ tiegħu, u libes lilhom lil Eleażar il-iben tiegħu; u miet Aaron fuq il-quċċata tal-muntanja; u niżel Mosè u Eleażar mill-muntanja. U rat il-kongregazzjoni kollha li Aron kien miet, u bkew għal Aron tletin jum id-dar kollha ta Iżrael.

21

U sama s-sultan Kananew ta Arad li kien joqgħod fid-deżert, li Iżrael wasal mit-triq ta Atharein, u ġġieled kontra Iżrael, u ħa xi wħud minnhom bħala priġunieri. U Israel talaba wegħda lill-Mulej u qal: Jekk tagħtini dan il-poplu f'idejja, se neqridlu kompletament lilu u l-ibliet tiegħu. U l-Mulej semgħa l-vuċi ta Iżrael, u għadda l-Kananew taħt il-kontroll tagħhom, u devotaw lilu u l-ibliet tiegħu, u sejħu lil dak il-post bl-isem Maledett. U telqu minn Ħor il-muntanja, triq lejn il-Baħar l-Aħmar, dawwru madwar art Edom, u l-poplu sar skoraġġut fit-triq. U kien jitkellem il-poplu kontra Alla u kontra Mosè, u qalu, għaliex dan? Inti ħriġtna mill-Eġittu biex toqtol fid-deżert? Għax m'hemmx ħobż, u lanqas ilma; iżda r-ruħ tagħna saret imtaqqla b'dan il-ħobż vojt. U l-Mulej bagħat ġo l-poplu s-sriep il-qattiela, u gidmu lill-poplu, u miet poplu kbir mill-ulied ta Iżrael. U wara li wasal il-poplu lejn Mosè, kienu qed jgħidu: Aħna dnibna, għax tkellimna kontra l-Mulej u kontrik. Itlob għalhekk lill-Mulej biex ineħħi minna s-serp. U Mosè tallab lill-Mulej dwar il-poplu, u l-Mulej qal lil Mosè: Agħmel għalik serp, u poġġih fuq sinjal, u jekk serp jigdem bniedem, kull wieħed li jkun ġie mordum meta jara lilu se jgħix. U Mosè għamel serp tal-bronż, u waqqfu fuq sinjal, u kien li meta serp kien jigdem lil bniedem, u dan iħares lejn is-serp tal-bronż, kien jgħix. U telqu l-ulied ta Israel u attendaw f'Oboth. U telgħu minn Oboth, u ħabbtu l-kamp f'Achalga mill-barra fid-deżert, li tinsab quddiem Moab, lejn il-lvant tax-xemx. U minn hemm telqu u waqfu l-kamp fil-wied ta

Żared. U minn hemm, wara li telqu, ħabbtu l-kamp lejn il-barra ta Arnon fid-deżert, dak li jipprojetta mill-konfini tal-Amorriti, għax Arnon huwa l-konfini ta Moab, bejn Moab u bejn l-Amorrit. Minħabba dan huwa maqgħul fil-ktieb, il-gwerra tal-Mulej qabbdet lil Zahab u t-torrenti ta Arnon. U l-torrenti ħadd biex jgħammar Er, u dan huwa miżjud mal-fruntieri ta Moab. U minn hemm il-bir, dan il-bir li qal il-Mulej lil Mosè: Iġbor il-poplu, u nagħtihom ilma biex jixorbu. Imbagħad kanta Iżrael il-kant dan fuq il-bir, ibdew lilu bir, ħaffru hu l-mexxejja, qatgħu hu s-slaten tal-ġnus fir-renju tagħhom, meta ħakmu huma; u mill-bir għal Mattanah, u minn Mattanah għal Naħaliel, u minn Naħaliel għal Bamot, u minn Bamot għal Jaħaz, li hi fil-pjan ta Moab, mill-quċċata tal-imqatta, li tħares lejn il-wiċċ tad-deżert. U bagħat Mosè ambaxxaturi lejn Sihon sultan tal-Amorriti, b'kliem paċifiku, jgħid: Se ngħaddu minn ġo l-art tiegħek, fit-triq se mmorru; ma se nmeġġux la lejn għalqa, u lanqas lejn għeneb. Ma se nixorbu ilma minn bir tiegħek; fit-triq rjali se ngħaddu, sa ma ngħaddu l-konfini tiegħek. U ma tax Sihon lil Israel jgħaddi permezz tal-konfini tiegħu, u ġabar Sihon il-poplu kollu tiegħu, u ħareġ biex jitqatel ma Israel fid-deżert, u ġie f'Jahaz, u rranġa ruħu għall-battalja kontra Israel. U laqgħu lilu Israel bil-qtil tax-xabla, u ħadu pussess tal-art tiegħu, minn Arnon sa Jabbok, sa wlied Ammon, għax Jazer hija l-konfini tal-wlied ta Ammon. U ħa Israel dawn il-bliet kollha, u għex Israel fil-bliet kollha tal-Amoriti, f'Ħeshbon, u fil-bliet kollha li jħaddu magħha. Hija għax Ħesbon, belt ta Siħon sultan tal-Amorriti, u dan ġieled kontra s-sultan ta Moab qabel, u ħadu l-art kollha tiegħu, minn Aroer sa Arnon. Minħabba dan se jgħidu l-għarrafa tal-enigmi,

ejjew ġo Ħeshbon, sabiex tinbena u tiġi stabbilita l-belt ta Siħon; għax nar ħareġ minn Ħeshbon, fjamma minn belt ta Siħon, u qered sa Moab, u bela l-pilastri ta Arnon. Gwaj lilek Moab, int tlifta poplu ta Kemox; ingħataw il-wlied tagħhom biex isalvaw lilhom infushom, u l-bniet tagħhom priġunieri lir-re tal-Amoriti Sihon, u ż-żerriegħa tagħhom se tinqered, Heshbon sa Dibon; u n-nisa għadhom daqqsu n-nar aktar fuq Moab. Stabbilixxa Iżrael fil-bliet kollha tal-Amoriti. U Mosè bagħat biex jispiġġaw lil Jażer, u qabdulha, u l-irħula tagħha, u tefgħu barra lill-Amorriti li kien jgħammar hemm. U wara li raw lura, telgħu t-triq li twassal għal Baxan, u ħareġ Og, is-sultan ta Baxan, biex jiltaqa magħhom, u l-poplu kollu tiegħu għall-gwerra f'Edrejn. U qal il-Mulej lil Mosè, La tibża minnu, għax f'idejk ħa ngħatajtu lilu, u l-poplu kollu tiegħu, u l-art kollha tiegħu, u int tagħmel lilu kif għamilt lil Sihon, sultan tal-Amoriti, li kien joqgħod f'Ħeshbon. U laqgħu lilu u lil uliedu u lill-poplu kollu tiegħu, sa ma ħallew l-ebda sopravvissut tiegħu, u irtu l-art tiegħu.

22

U wara li telqu, l-ulied ta Israel ħabbtu l-kamp fil-punent ta Moab ħdejn il-Ġordan, skont Ġeriko. U meta ra Balak bin Zippor dak kollu li għamel Iżrael lill-Amorriti, u Moab beża ħafna mill-poplu għax kienu ħafna; u Moab kien imqarraq minn quddiem ulied Iżrael. U qal Moab lill-kunsill ta Midian: Issa din il-kongregazzjoni se tleħħes lil kulħadd madwarna, bħalma jleħħes l-għoġol il-ħaxix aħdar mill-għalqa. U Balak bin Zippor,

sultan ta Moab, kien hemm f'dak iż-żmien. U bagħat ambaxxaturi lejn Balaam bin Beor f'Pethor, li tinsab fuq ix-xmara fl-art tal-ulied tal-poplu tiegħu, biex isejjaħlu, u qallu: Ara, poplu ħareġ minn Eġittu, u ara, kissa d-dehra tal-art, u dan qiegħed bilqiegħda ħdejja. U issa ejja sħaħ lili dan il-poplu, għax dan huwa qawwi minna, biex jekk nistgħu nħabbtu xi wħud minnhom, u nkeċċihom mill-art, għax naf li dawk li inti tbierek ikunu mbierka, u dawk li inti tilgħan ikunu mgħuna. U marret il-kunsill tal-anzjani ta Moab u l-kunsill tal-anzjani ta Midjan, u l-orakli f'idejhom, u ġew għand Balaam u qalulu l-kliem ta Balak. U qal lilhom: Ibqgħu hawn il-lejl, u nwieġeb lilkom dwar l-affarijiet li jitkellimli dwarhom il-Mulej. U l-mexxejja ta Moab baqgħu ma Balaam. U Alla ġie għand Balaam, u qallu: X'inhuma dawn il-irġiel li għandek? U qal Balaam lil Alla, Balak bin Zippor, sultan ta Moab, bagħat lilhom lejja, jgħid, ara poplu ħareġ minn Eġittu, u kiseb il-vista tal-art, u dan qiegħed jgħammar ħdejja, u issa ejja ssaħħarli lilu, jekk forsi inkun nista ninqtlu, u nkeċċih mill-art. U qal Alla lil Balaam: M'għandekx tmur magħhom, u lanqas għandek tilgħan il-poplu, għax huwa mbierek. U wara li qam Balaam filgħodu, qal lill-mexxejja ta Balak: Morru lura lejn is-sid tagħkom, l-Alla ma jħallinix nimxi magħkom. U qamu l-mexxejja ta Moab, ġew lejn Balak, u qalu: Ma jridx Balaam imur magħna. U żied Balak jibgħat aktar ħakkiem, u aktar onorevoli minn dawn. U ġew lejn Balaam, u qalulu: Dan jgħid Balak bin Zippor: Nitlobkom trid ma ddumx tiġi għandi. B'mod onorevoli għax se ninnorawlek, u dak kollu li tgħid se nagħmillek, u ejja ikkursali dan il-poplu. U wieġeb Balaam u qal lill-mexxejja ta Balak: Jekk Balak jagħtini d-dar tiegħu mimlija fidda u deheb,

ma nkunx nista nikkontravvjeni l-kelma tal-Mulej Alla, biex nagħmel xi ħaġa żgħira jew kbira skont il-fehma tiegħi. U issa stennew hawn intom ukoll din il-lejl, u se nkun naf x se jżid il-Mulej jgħid lili. U Alla ġie għand Bileam bil-lejl, u qallu, Jekk dawn l-irġiel ġew biex isejħuk, qum u mur magħhom, iżda l-kelma li nkellmek biha, din għandek tagħmel. U qam Balaam filgħodu, sella l-ħmar tiegħu, u mar mal-imħallfin ta Moab. U kien irrabbja b'rabja Alla għax mar hu; u qam il-messaġġier ta Alla biex jopponi lilu; u hu kien irkeb fuq il-ħmar tiegħu, u ż-żewġ tfal tiegħu miegħu. U meta rat il-ħmar il-messaġġier ta Alla wieqaf quddiemha fit-triq, u s-sejf imġibud f'idu, il-ħmar darit mit-triq u marret lejn il-kampanja, u hu laqatha bir-razzett tiegħu biex iġġarha lura fit-triq. U qagħad il-messaġġier ta Alla fil-ħdud tal-għeneb, ħajt minn hawn u ħajt minn hemm. U meta rat il-ħmar il-messaġġier ta Alla, għafset ruħha lejn il-ħajt, u għafset sieq Balaam lejn il-ħajt. U kompla għad jilgħatha. U żied il-messaġġier ta Alla, u wara li mar il bogħod qagħad sod f'post dejjaq, fejn ma kienx possibbli li jiddevja la l-lemin u lanqas ix-xellug. U wara li rat il-ħmara l-messaġġier ta Alla, qagħdet taħt Bileam, u Bileam irrabjat u laqat lill-ħmara bil-virga. U fetaħ Alla l-ħalq tal-ħmar, u qalet lil Balaam, Xi għamilt lilek, li int laqattni t-tielet darba? U qal Balaam lill-ħmar, li inti stħajt bija, u kieku kelli xabla f'idi, diġà kont inħabbtek. U tgħid il-ħmara lil Balaam, mhux jiena l-ħmara tiegħek li fuqha kont tirkeb minn żgħożitek sa llum il-ġurnata? Mhux se tinjora wara li njorat għamilt hekk lilek? Imma hu qal, Le. Alla żvela l-għajnejn ta Balaam, u jara l-messaġġier tal-Mulej wieqaf kontra fit-triq, u s-sejf mislut f'idu, u wara li nkieb baxxa b'wiċċu. U qallu l-messaġġier ta Alla,

Għaliex int laqatt lil ħmara tiegħek dan it-tielet darba? U ara jiena ħriġt kontra tiegħek, għax mhix tajba t-triq tiegħek quddiemi, u meta rat lili l-ħmara, daqqet il bogħod minni dan it-tielet darba. U jekk ma daritx il barra, issa għalhekk kont inqtlek, iżda dik kont insalvajt. U qal Balaam lill-messaġġier tal-Mulej, Jiena dnibt, għax ma kontx naf li inti kont qiegħed topponi lili fit-triq biex tiltaqa miegħi, u issa jekk mhux se jkun biżżejjed għalik, se nidderieġi lura. U qal il-messaġġier ta Alla lil Balaam, mur ma l-irġiel; iżda l-kelma li jekk ngħid lilek, din żomm biex titkellem. U mar Balaam mal-mexxejja ta Balak. U wara li sama Balak li wasal Balaam, ħareġ biex jiltaqa miegħu lejn belt ta Moab, li tinsab fuq il-konfini ta Arnon, li hija fuq parti mill-konfini. U qal Balak lil Balaam, mhux bagħatt lejk biex insejjaħlek? Għaliex ma kintx ġej lejja? Tassew ma nkunx nista nonorak? U Balaam qal lil Balak, ara jiena ġejt lejk issa; se nkun kapaċi nitkellem xi ħaġa? Il-kelma li jekk Alla jitfa f'ħalqi, din se nitkellimha. U mar Balaam ma Balak, u ġew fil-ibliet tal-irħula. U sagrifikà Balak nagħaġ u għoġiela, u bagħat lil Balaam u lill-mexxejja li kienu miegħu. U ġara filgħodu, u wara li ħa Balak lil Balaam, tellgħu fuq il-pilastru ta Baal, u wera lilu minn hemm parti mill-poplu.

23

U qal Balaam lil Balak: Ibni hawn seba altari, u ipprepara lili hawn seba għoġġiela u seba nieraq. U għamel Balak kif qal lilu Balaam, u offra vitell u nagħġa fuq l-artal. U qal Balaam lil Balak,

Aqgħod fuq is-sagrifiċċji tiegħek, u se mmur biex nara jekk Alla se jidhirli fil-laqgħa, u kull kelma li jurini, se nħabbrek biha. U Balak qagħad fuq is-sagrifiċċji tiegħu. U Balaam mar jistaqsi lil Alla, u mar dritt, u Alla deher lil Balaam, u Balaam qal lilu: Is-seba altari ħejjejt, u offrejt vitell u haruf fuq l-altar. U rema Alla kelma f'ħalq Bileam, u qal, wara li dar lejn Balak: Hekk għandek titkellem. U darrlu lejh, u hu kien wieqaf fuq l-olokawtomata tiegħu, u l-mexxejja kollha ta Moab miegħu, u l-ispirtu ta Alla niżel fuqu. U wara li ħa l-parabola tiegħu, qal: Minn Mesopotamja bagħat għalija Balak, is-sultan ta Moab, mill-muntanji tal-lvant, u qal: Ejja ssaħħar lili lil Ġakobb, u ejja ikkursa lili lil Iżrael. Kif se nillgħan lil min il-Mulej ma jillgħanx? Jew x'se nisħat lil min Alla ma jisħatx? Għax minn quċċata l-muntanji nara lilu, u mill-għoljiet nosserva lilu, ara poplu waħdu jgħammar, u fin-nazzjonijiet ma jiġix imqies. Min għadd b'mod eżatt iż-żerriegħa ta Ġakobb, u min se jgħodd il-popli ta Iżrael? Tmut ir-ruħ tiegħi f'ruħiet ta ġusti, u jsir iż-żerriegħa tiegħi bħaż-żerriegħa ta dawn. U qal Balak lil Balaam, X'għamilt lili? Għas-saħta tal-għedewwa tiegħi sejjaħt lilek, u ara beriekt bil-barka. U qal Balaam lil Balak, Mhux dak kollu li jqiegħed Alla f'ħalqi, dan se noqgħod ngħid? U qal lejh Balak, Ejja għad miegħi f'post ieħor minn fejn ma tarax lilu minn hemm, iżda tara biss parti minnu, imma lil kulħadd ma tarax, u saħħarli lilu minn hemm. U ħadu lejn torri ta ħares fil-għalqa fuq quċċata maqtugħa, u bena hemm seba altari, u offra vitella u nemel fuq l-altar. U qal Balaam lil Balak, Aqgħod ħdejn is-sagrifiċċji tiegħek, jiena se mmur nistaqsi lil Alla. U ltaqa Alla ma Balaam, u daħħal kelma f'ħalqu, u qal: Mur lura lejn Balak, u dawn l-affarijiet

għid. U dar lejh, u hu kien qiegħed fuq l-olokowst tiegħu, u l-mexxejja kollha ta Moab miegħu, u qallu Balak: X'tkellem il-Mulej? U wara li ħa l-parabola tiegħu, qal: Qum Balak, u isma, agħti widnejk, xhud bin Sepphor. Mhux bħal bniedem Alla biex ikun maqsum, u lanqas bħal bin il-bniedem biex ikun imhedded, hu stess li qal, mhux se jagħmel? Hu se jitkellem, u mhux se jibqa? Ara, ħadt fuqi li nibberik, se nibberik, u mhux se nirtira lura. Ma jkunx hemm tbatija fi Ġakobb, u lanqas ma jidher uġigħ fi Iżrael. Il-Mulej Alla tiegħu jkun miegħu, u l-glorji tal-mexxejja jkunu fih. Alla li ħarġu minn Eġittu, bħal glorja ta unikorn għalih. Għax m'hemmx divinazzjoni f'Ġakobb, u lanqas profezija f'Iżrael; skont iż-żmien se jingħad lil Ġakobb u lil Iżrael, x'se jwettaq Alla? Ara, poplu bħal ġru se jqum, u bħal iljun se jifraħ. Mhux se jorqod sakemm jiekol il-kaċċa, u jixrob id-demm tal-mwettqa. U qal Balak lil Balaam: La b'ligi tili lili lilu, u lanqas bierek ma tbierek lilu. U wieġeb Balaam u qal lil Balak: Mhux tkellimtlek u għedtlek, Il-kelma li Alla jitkellem, din nagħmel? U qal Balak lil Balaam, Ejja nieħu lilek għal post ieħor, jekk jogħġob lil Alla, u sebbilhuli minn hemm. U ħa Balak lil Balaam fuq il-quċċata ta Peor, li testendi ġod-deżert. U qal Balaam lil Balak: Ibni hawn seba altari, u ipprepara lili hawn seba għoġġiela u seba harbiet. U għamel Balak bħalma qal lilu Balaam, u offra vitell u nagħġa fuq l-artal.

24

U wara li ra Balaam li tajjeb huwa quddiem il-Mulej li jbierek lil

Israel, ma marx skont id-drawwa tiegħu lejn laqgħa mal-fal, u dawar wiċċu lejn id-deżert. U wara li qallagħ Balaam għajnejh, jara lil Israel akkampat skont it-tribujiet, u niżel fuqu l-ispirtu ta Alla. U wara li ħa l-parabbola tiegħu, qal, jgħid Balaam bin Beor, jgħid il-bniedem li tassew jara, jgħid li jisma kliem qawwi, li ra viżjoni ta Alla f'raqda; miftuħin l-għajnejn tiegħu. Kemm huma sbieħ id-djar tiegħek Ġakobb, it-tined tiegħek Iżrael; Bħal widien li jagħmlu dell, u bħal ġnien fuq xmara, u bħal tined li waqqaf il-Mulej, u bħal ċedri ħdejn ilmijiet. Joħroġ raġel minn iż-żerriegħa tiegħu, u jissorvelja nazzjonijiet ħafna, u tinżel ir-renju ta Gog, u tikber is-saltna tiegħu. Alla mexa lilu minn Eġittu, bħal glorja ta unikorn, se jiekol nazzjonijiet għedewwa tiegħu, u l-partijiet xaħmin tagħhom se jmoss, u bl-vleġeġ tiegħu se jirtira l-għadu. Wara li kien mimdud nieda bħal iljun, u bħal ġru, min se jqajmu? Dawk li jberkuk huma mbierka, u dawk li jilgħnuk huma milgħuna. U kien irrabjat Balak fuq Balaam, u ħabbat idejh, u qal Balak lil Balaam: Biex issaħħar lill-għadu tiegħi sejjaħtlek, u ara, beriekt it-tielet darba din. Issa mela aħrab lejn il-post tiegħek; jien għedt li se nonorak, imma issa l-Mulej ċaħdek mill-glorja. U qal Balaam lil Balak, mhux lill-messaġġieri tiegħek li inti bagħatt lejja tkellimt, u għidt, jekk jagħtini Balak mimlija d-dar tiegħu ta fidda u ta deheb, ma nkunx nista nittrasgredixxi l-kelma tal-Mulej biex nagħmel dan tajjeb jew ħażin minn jien innifsi; dak kollu li jgħid Alla, dan ngħid. U issa ara, se mmur lejn il-post tiegħi. Ejja, se nagħtik parir dwar x'se jagħmel dan il-poplu lill-poplu tiegħek fl-aħħar tal-jiem. U wara li ħa l-parabbola tiegħu, qal: Jgħid Balaam bin Beor, jgħid ir-raġel li tassew jara, jisma kliem ta Alla, jaf għarfien mill-Ogħla, u

viżjoni ta Alla ra f'raqda; miftuħin l-għajnejn tiegħu. Nurix lilu, u mhux issa, nibberik, u ma joqrobx. Jitla kewkba minn Ġakobb, jqum raġel minn Iżrael, u jikser il-mexxejja ta Moab, u jippredja l-ulied kollha ta Set. U Edom se tkun wirt, u l-wirt ta Esau l-għadu tiegħu se tkun, u Israel għamel b'qawwa. U se jqum minn Ġakobb, u se jeqred lil min ikun qed jiġi salvat minn belt. U wara li ra lil Amalek, u wara li ħa l-parabbola tiegħu, qal: Il-bidu tan-nazzjonijiet huwa Amalek, u ż-żerriegħa tagħhom se tinqered. U meta ra l-Kenit, u ħa l-parabbola tiegħu, qal, b'saħħa d-dwelling tiegħek; u jekk tpoġġi fil-blat in-ness tiegħek, u jekk isir lil Beor ness ta astuzzja, l-Assirjani se jieħduk ilsir. U wara li ra lil Og, u wara li ħa l-parabbola tiegħu, qal: O, o! Min se jgħix meta Alla jpoġġi dawn il-ħwejjeġ? U se joħroġ minn id il-Kittim, u se jikkawżaw ħsara lill-Assur, u se jikkawżaw ħsara lill-Lhud, u huma stess b'qalb waħda se jintilfu. U wara li qam, Balaam mar lura lejn il-post tiegħu, u Balak mar lejn daru.

25

U qagħad Iżrael f'Shittim, u l-poplu ġie profanat billi forniċja mal-bniet ta Moab. U sejħulhom għas-sagrifiċċji tal-idoli tagħhom; u l-poplu kiel mis-sagrifiċċji tagħhom, u waqgħu għar-rukka quddiem l-idoli tagħhom; U Iżrael ingħaqad ma Baal Peor; u l-Mulej inqala bil-korla kontra Iżrael. U qal il-Mulej lil Mosè: Ħu l-mexxejja kollha tal-poplu u agħmel eżempju minnhom quddiem il-Mulej fil-beraħ tax-xemx, u hekk se tiddevja l-korla tar-rabja tal-Mulej minn Iżrael. U qal Mosè lit-tribujiet ta Iżrael:

Oqtlu kull wieħed lil dak li huwa tiegħu li kien ilu inizjat lil Baal Peor. U ara, raġel mill-ulied ta Iżrael ġie u ġab lil ħuh lejn il-mara Madjanitin quddiem Mosè, u quddiem il-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Iżrael, u huma kienu qed jibku ħdejn il-bieb tat-tinda tax-xhieda. U meta ra Fineħas bin Eleażar bin Aaron il-qassis, qam minn nofs il-ġabra, u ħa lanza f'idu, daħal wara l-bniedem l-Iżraelit fil-forn, u daqqhom it-tnejn, il-bniedem l-Iżraelit u l-mara minn ġo ġufiha; u waqfet il-pjaga minn ulied Iżrael. U saru l-mejtin fil-pjaga erbgħa u għoxrin elf. U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qal, Fineħas bin Eleażar bin Aaron il-qassis waqqaf ir-rabja tiegħi minn ulied Iżrael, meta hu żelża ż-żelu tiegħi fosthom, u ma qridtx lill-ulied ta Iżrael kompletament fiż-żelu tiegħi. Hekk qal, ara jiena nagħti lilu patt ta paċi, u se jkun lilu u liz-żerriegħa tiegħu warajh patt ta saċerdozju etern, minħabba li kien żelanti għal Alla tiegħu, u għamel keffara dwar il-ulied ta Iżrael. L-isem tal-bniedem Iżraelit li kien maqtul, li nqatel ma l-Madjanitiża, kien Żambri, bin Salmon, mexxej tad-dar tal-familja ta Simgħon. U l-isem tal-mara l-Midjanita li kienet midruba kien Ħasbi, bint Sur, mexxej tan-nazzjon ta Ommoth, dar tal-familja tal-Midjan. U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qal, kellem lill-ulied ta Iżrael, u qal, kunu ostili mal-Madjaniċi u laqtuhom, għax huma ostili lilkom b'ingann, kemm jingannawkom minħabba Fogor, u minħabba Ħażbi bint il-mexxej ta Midjan, oħthom, dik li kienet milquta fil-jum tal-laqta minħabba Fogor.

26

U ġara wara l-kolpa, u tkellem il-Mulej ma Mosè u Eleażar il-qassis, u qal, ħu l-għadd ta kull ġabra ta ulied Iżrael minn għoxrin sena u l fuq skont djar tal-missirijiet tagħhom, kull wieħed li joħroġ biex jissaffa għall-battalja f'Iżrael. U tkellem Mosè u Eleażar is-saċerdot fi Araboth ta Moab fuq il-Ġordan skont Ġeriko, jgħid, minn għoxrin sena u l fuq, liema mod ordna l-Mulej lil Mosè; u l-ulied ta Iżrael li ħarġu mill-Eġittu, Ruben l-ewwel imwieled ta Iżrael; ulied però ta Ruben Enok, u poplu ta Enok; lil Pallu, poplu ta Pallu. Lil Asron, il-poplu tal-Asronei; lil Charmi, il-poplu ta Charmi. Dawn huma l-popli ta Reuben, u ċ-ċensiment tagħhom kien tliet u erbgħin elf u seba mija u tletin. U l-ulied ta Pallu, Eliab. U l-wlied ta Eliab: Namuel, u Dathan, u Abiram. Dawn kienu msejħa mill-kongregazzjoni; dawn huma dawk li qamu kontra Mosè u Aaron fil-kongregazzjoni ta Korah, fir-ribelljoni kontra l-Mulej. U wara li fetħet l-art ħalqha tagħha, bela lilhom u lil Korah, fil-mewt tal-ġabra tiegħu, meta qered in-nar il-ħamsin u mitejn, u saru f'sinjal; iżda l-ulied ta Korah ma mitux. U l-ulied ta Simeon, il-poplu tal-ulied ta Simeon: ta Namuel, il-poplu tan-Namueliti; ta Jamin, il-poplu tal-Jaminiti; ta Jachin, il-poplu tal-Jachiniti; ta Zerah, il-poplu taż-Żerahiti; ta Saul, il-poplu tas-Sauliti. Dawn il-popli ta Simeon miċ-ċensiment tagħhom, tnejn u għoxrin elf u mitejn. Ulied Ġuda però kienu Er u Onan, u mietu Er u Onan fl-art ta Kanaan. U saru l-ulied ta Ġuda skont il-klani tagħhom: minn Xelom, il-klan tax-Xelonin; minn Fares, il-klan tal-Faresin; minn Żara, il-klan taż-Żarain. U saru l-ulied ta Fares: lil Asron, il-poplu Asronit; lil Iamun, il-poplu Iamunit. Dawn il-popli ta Ġuda skont l-ispezzjoni tagħhom, sitt u sebgħin elf u ħames mitt. U l-ulied ta Issakar

skont il-klani tagħhom: lil Tola, il-poplu ta Tola; lil Puah, il-poplu ta Puah; lil Jashub, il-poplu ta Jashub; lil Shimron, il-poplu ta Shimron. Dawn il-popli ta Issachar miċ-ċensiment tagħhom, erbgħa u sittin elf u erbgħa mija. Il-wlied ta Żabulon skont il-klani tagħhom: ta Sered, il-klan tas-Serediti; ta Allon, il-klan tal-Alloniti; ta Allel, il-klan tal-Alleliti. Dawn il-popli ta Żabulon mill-ċensiment tagħhom, sittin elf u ħames mitt. Il-bnin ta Gad skont il-klani tagħhom: ta Sefon, il-poplu tas-Sefoniti; ta Ħaggi, il-poplu tal-Ħaggiti; ta Xuni, il-poplu tax-Xuniti; ta Osni, il-poplu tal-Osniti; ta Addi, il-poplu tal-Additi; ta Arodi, il-poplu tal-Aroditi; ta Arjel, il-poplu tal-Arjeliti. Dawn il-popli tal-ulied ta Gad minn iċ-ċensiment tagħhom, erbgħa u erbgħin elf u ħames mitt. Il-wlied ta Asher skont il-klani tagħhom: minn Jamin, il-klan tal-Jaminiti; minn Jesou, il-klan tal-Jesouiti; minn Baria, il-klan tal-Bariaiti. Lil Kober, il-poplu tal-Koberi; lil Melchiel, il-poplu tal-Melchieli. U l-isem tal-bint ta Asher, Sarai. Dawn il-popli ta Asher mill-ċensus tagħhom, tliet u erbgħin elf u erbgħamija. Ulied Ġużeppi skont il-klani tagħhom, Manasse u Efrajm. Ulied ta Manasse. Lil Makir, il-poplu Makiriti; u Makir ġab lil Gilead; lil Gilead, il-poplu Gileaditi. U dawn huma l-ulied ta Gilead: Ahiezer, il-poplu tal-Achiezerite; u Cheleg, il-poplu tal-Chelegite. Lil Esriel, il-poplu l-Esrieliti; lil Sikem, il-poplu s-Sikemiti; lil Xemaer, il-poplu x-Xemaeriti; u lil Ofer, il-poplu l-Oferiti. U lil Salpaad, bin ta Opher, ma kellux ulied subien, imma biss bniet, u dawn huma l-ismijiet tal-bniet ta Salpaad: Mala, u Noua, u Egla, u Melcha, u Thersa. Dawn il-popli ta Manasseh mill-ċensus tagħhom, tnejn u ħamsin elf u seba mija. U dawn kienu l-ulied ta Efrajm: lil Sutala, il-poplu tas-Sutalani; lil Taanak, il-poplu tat-

Tanaki. Dawn il-wlied ta Suthala, lil Eden, il-poplu ta Eden. Dawn il-popli ta Efrajm minn iċ-ċensus tagħhom, tnejn u tletin elf u ħames mitt; dawn il-popli tal-ulied ta Ġużeppi skont il-popli tagħhom. Il-wlied ta Benjamin skont il-klani tagħhom: lil Bale, il-klan tal-Baliti; lil Ashbel, il-klan tal-Ashbeliti; lil Ahiram, il-klan tal-Ahiramiti. Lill-Sophan, il-poplu ta Sophanes. U saru l-ulied ta Bale: Adar u Noeman. Lil Adar, il-poplu tal-Adari; u lil Noeman, il-poplu tan-Noemani. Dawn huma l-ulied ta Benjamín skont il-klani tagħhom mill-iċ-ċensiment tagħhom, ħamsa u tletin elf u ħamsmija. U l-ulied ta Dan skont il-familji tagħhom: lil Sameħ, il-familja tax-Xamajti; dawn huma l-familji ta Dan skont il-familji tagħhom. Il-popli kollha ta Samei skont l-ispezzjoni tagħhom, erbgħa u sittin elf u erbgħa mija. Ulied Naftali skont il-klani tagħhom: lil Asiel, il-poplu Asijeliti; lil Gawni, il-poplu Gawniti. Lill Jeser, il-poplu Jeseri; lill Sellem, il-poplu Sellemi. Dawn il-popli ta Naftali miċ-ċensiment tagħhom, erbgħin elf u tlett mija. Din iċ-ċensiment tal-ulied ta Israel: sitt mija u wieħed u tletin elf u seba mija u tletin. U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qal, lil dawn se tinqasam l-art, biex jiritaw minn numru ta ismijiet. Lill-aktar int żżid il-wirt, u lill-inqas int tnaqqas il-wirt tagħhom; lil kull wieħed, kif kienu mgħoddija, tingħata l-wirt tagħhom. Permezz ta sorsi tinqasam l-art skont l-ismijiet, skont it-tribujiet tal-missirijiet tagħhom jiritaw. Minn il-qsim taqsam il-wirt tagħhom bejn il-ħafna u l-ftit. U l-wlied ta Levi skont il-klani tagħhom: lil Gershon, il-poplu Gershonit; lil Kohath, il-poplu Kohatit; lil Merari, il-poplu Merarit. Dawn huma l-popli tal-ulied ta Levi: il-poplu tal-Lobeni, il-poplu tal-Ħebroni, il-poplu tal-Kore, u l-poplu tal-Musi, u Kaaṭ ġab lil Amram. L-isem tal-mara tiegħu kien

Jochebed, bint Levi, li weldet dawn lil Levi fl-Eġittu, u weldet lil Amram lil Aaron u Mosè, u lil Miriam oħthom. U twieldu lil Aaron: Nadab, u Abihu, u Eleazar, u Ithamar. U miet Nadab u Abiud meta offrew nar barranija quddiem il-Mulej fid-deżert ta Sinai. U saru minn ċensus tagħhom tliet u għoxrin elf, kull maskil minn xahar wieħed il fuq, għax ma kinux magħduda flimkien f'nofs ulied Iżrael, għaliex ma jingħatax lilhom sehem f'nofs ulied Iżrael. U dan kien iċ-ċensus ta Mosè u Eleażar il-saċerdot, li eżaminaw lill-ulied ta Iżrael f'Araboth ta Moab, fuq il-Ġordan skont Ġeriko. U f'dawn ma kienx hemm bniedem mill-ispezzjonati minn Mosè u Aaron, li huma spezzjonaw lill-ulied ta Iżrael fid-deżert ta Sinaj. Għax il-Mulej qal lilhom: Bil-mewt se jmutu fid-deżert, u ma tħalla ħadd minnhom, lanqas wieħed, ħlief Caleb bin Jephunneh u Joshua bin Nun.

27

U resqu l-bniet ta Salpaad bin Ofer, bin Gilead, bin Makir, tal-poplu ta Manasse, tal-ulied ta Ġużepp, u dawn l-ismijiet tagħhom: Maala, u Nua, u Egla, u Melka, u Tersa, u waqfu quddiem Mosè, u quddiem Eleażar il-qassis, u quddiem il-mexxejja, u quddiem il-ġemgħa kollha fuq il-bibien tal-għarix tax-xhieda, u jgħidu: Missierna miet fid-deżert, u hu ma kienx f'nofs il-ġemgħa li nġabret kontra l-Mulej fil-ġemgħa ta Kore, għax minħabba dnub tiegħu miet, u ulied ma sarlu xejn; la jitħassarx l-isem ta missierna minn nofs il-poplu tiegħu, għax m'għandux iben; agħtuna pussess f'nofs l-aħwa ta missierna. U

ġab Mosè l-ġudizzju tagħhom quddiem il-Mulej. U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, sewwa tkellmu l-bniet ta Salpaad; rigal se tagħti lilhom pussess ta wirt f'nofs il-ħuti ta missierhom, u se tgħaddi l-wirt ta missierhom lilhom. U lill-ulied ta Iżrael int tkellimhom, u tgħid: raġel jekk imut, u ma jkollux iben, intom tgħaddu l-wirt tiegħu lil bintu. Jekk imma ma jkollux bint, intom tagħtu l-wirt lil ħuh. Jekk iżda m'għandux ħutu, agħtu l-wirt lill-ħu ta missieru. Jekk iżda ma jkunux hemm ħuti tal-missier tiegħu, agħtu l-wirt lill-eqreb qarrib tiegħu mit-tribù tiegħu, biex jirtu l-affarijiet tiegħu, u dan ikun għall-ulied ta Iżrael dritt ta ġudizzju, kif ordna l-Mulej lil Mosè. U qal il-Mulej lil Mosè: Itla fil-muntanja li hemm fil-barra tal-Ġordan, din il-muntanja ta Nabau, u ara l-art ta Kanaan, li jiena qed nagħti lil ulied Iżrael bħala pussess. U int se tarah, u int se tiġi miżjud mal-poplu tiegħek, kif kien miżjud Aaron ħuk fil-muntanja ta Hor. Għax intom transgredejtu l-kelma tiegħi fid-deżert ta Sin, meta l-kongregazzjoni opponiet biex issantifikawni, ma ssantifikajtunix fuq l-ilma quddiemhom; dan huwa l-ilma tal-kontradizzjoni f'Kadesh, fid-deżert ta Sin. U qal Mosè lill-Mulej, ħa jaħtar il-Mulej l-Alla tal-spirti u tal-laħam kollu raġel fuq din il-ġemgħa, li joħroġ quddiemhom, u li jidħol quddiemhom, u li jmexxi lilhom il barra, u li jdaħħal lilhom, u ma tkunx il-ġemgħa tal-Mulej bħal nagħaġ li m'għandhomx ragħaj. U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, ħu għalik Ġożwè bin Nun, raġel li għandu spirtu fih, u tpoġġi idejk fuqu. U tqiegħdu quddiemu Eleażar il-qassis, u tagħtih il-kmand quddiemu l-assemblea kollha, u tagħti l-kmand dwaru quddiemhom. U int tagħti mill-glorja tiegħek fuqu, sabiex il-wlied ta Iżrael jisimgħu lilu. U quddiem Eleazar il-saċerdot se

jieqaf, u se jistaqsuh il-ġudizzju tal-wirja quddiem il-Mulej. Fuq il-ħalq tiegħu se joħorġu, u fuq il-ħalq tiegħu se jidhlu hu u l-ulied ta Iżrael b'qalb waħda, u l-kongregazzjoni kollha. U Mosè għamel bħalma kmanda lilu l-Mulej; u wara li ħa lil Ġożwè, waqqfu quddiemu ta Eleażar il-saċerdot, u quddiemu tal-ġemgħa kollha, u poġġa l-idejn tiegħu fuqu, u stabbilixxa lilu bħalma kmanda l-Mulej lil Mosè.

28

U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qal, ordna lill-ulied ta Iżrael, u int tgħid lilhom, u tgħid, ir-rigali tiegħi, id-donazzjonijiet tiegħi, l-offerti tiegħi għal riħa ta fragranza, żommu biex toffru lili fil-festi tiegħi. U int tgħid lilhom, dawn l-offerti li se ġġib lill-Mulej, ħrief ta sena bla difett, tnejn kuljum għal olokawtoma kontinwament. Il-ħaruf l-ewwel tagħmlu filgħodu, u l-ħaruf it-tieni tagħmlu lejn filgħaxija. U int se tagħmel l-għaxar tal-ephah ta dqiq fin għal sagrifiċċju mħallat fiż-żejt fir-raba tal-hin. Olokawtoma kontinwu, li sar fil-muntanja ta Sinaj għal riħa ta fragranza ħelwa lill-Mulej. U l-offerta tax-xorb tiegħu r-raba parti tal-hin għall-ħaruf il-wieħed; fil-post qaddis tfarrġu offerta tax-xorb ta xorb qawwi lill-Mulej; u l-ħaruf it-tieni tagħmlu lejn filgħaxija; skont is-sagrifiċċju tiegħu u skont l-offerta tax-xorb tiegħu tagħmlu għal riħa ta fragranza lill-Mulej. U fil-jum tas-Sibt toffru żewġ ħrief ta sena waħda mingħajr difett, u żewġ għaxrijiet ta dqiq fin imħallat fiż-żejt għal sagrifiċċju u offerti tax-xorb, olokowstu tas-Sibt fis-Sibt fuq l-olokowstu kontinwu, u

l-offerti tax-xorb tiegħu. U fil-qliegħat tal-qamar il-ġdid toffru sagrifiċċju maħruq kollu lill-Mulej, żewġ għoġiela minn baqar, u nerus wieħed, seba ħrief ta sena bla difett. Tliet għaxriet ta dqiq fin imħallat biż-żejt għall-għoġiel il-wieħed, u żewġ għaxriet ta dqiq fin imħallat biż-żejt għan-nerus il-wieħed. Għaxra għaxra ta dqiq fin imħallat biż-żejt għall-ħaruf il-wieħed, sagrifiċċju riħa ta fwieħa offerta lill-Mulej. L-offerta tax-xorb tagħhom se tkun nofs il-hin għall-għoġol l-wieħed, u t-tielet tal-hin se tkun għall-mazzott l-wieħed. U r-raba tal-hin se jkun għall-ħaruf il-wieħed tal-inbid; dan l-olokowst xahar minn xahar għax-xhur tas-sena. U majjal wieħed minn mogħoż dwar dnub lill-Mulej, fuq l-olokowst kontinwu se jsir, u l-libazzjoni tiegħu. U fix-xahar l-ewwel, fl-erbatax-il jum tax-xahar, il-Għid tal-Mulej. U fil-ħmistax-il jum ta dan ix-xahar festa, seba jiem ħobż mhux imħammar għandkom tieklu. U l-ewwel jum imsejjaħ qaddis se jkun għalikom, ebda xogħol servili m'għandkom tagħmlu. U intom għandhom iġġibu sagrifiċċji maħruqa, offerta lill-Mulej: erwieh żgħar minn baqar tnejn, nemel wieħed, ħrief ta sena sebgħa; mingħajr difett għandhom ikunu għalikom. U s-sagrifiċċju tagħhom dqiq fin imħallat fiż-żejt, tliet għaxriet għall-għoġol il-wieħed, u tnejn għaxriet għall-kabbaċ il-wieħed. Għaxar għaxar tagħmel għall-ħaruf il-wieħed, għas-seba ħrief. U mogħża waħda mill-mogħoż dwar dnub, biex tagħmel kappara dwarkum; Ħlief l-offerta maħruqa kontinwa ta filgħodu, li hi offerta maħruqa ta dejjem. Dawn skont dawn tagħmlu kull jum għas-seba jiem, rigal u offerta għal riħa ta fragranza lill-Mulej; fuq l-olokowst kontinwu tagħmel il-libazzjoni tiegħu. U l-jum is-seba imsejjaħ qaddis ikun għalikom, kull xogħol servili ma

tagħmlux fih. U fil-jum tal-ġodda, meta toffru sagrifiċċju ġdid lill-Mulej tal-ġimgħat, imsejjaħ qaddis ikun għalikom, kull xogħol servili ma tagħmlux. U intom għandhom toffru olokawtomata għal riħa ta fragranza lill-Mulej: mosków minn baqar tnejn, ram wieħed, u ħrief ta sena sebgħa bla tebgħa. Is-sagrifiċċju tagħhom huwa dqiq fin imħallat fiż-żejt: tliet għaxriet għall-għoġol il-wieħed, u żewġ għaxriet għall-kabbaċ il-wieħed. Għaxar għaxar lill-ħaruf il-wieħed, lis-seba ħrief; u mogħoż minn mogħoż wieħed dwar dnub, biex tagħmlu kappara dwarkum; ħlief l-olokowst ta kontinwament; u s-sagrifiċċju tagħhom tagħmluh lili, mingħajr difett ikunu lilkom, u l-offerti tax-xorb tagħhom.

29

U fis-seba xahar, fl-ewwel jum tax-xahar, se jkollkom konvokazzjoni qaddisa, ebda xogħol servili m'għandkom tagħmlu, se jkun jum ta sinjal għalikom. U tagħmlu offerti maħruqa għal riħa ta fragranza lill-Mulej: vitella waħda minn baqar, nagħġa waħda, u sebgħa ħrief ta sena mingħajr difett. Is-sagrifiċċju tagħhom dqiq fin imħallat fiż-żejt; tliet għaxrijiet għall-għoġol il-wieħed, u żewġ għaxrijiet għall-mazzott il-wieħed; Għaxra għaxra għall-ħaruf il-wieħed, għas-seba ħerief; U mogħża minn mogħoż wieħed dwar dnub, biex jagħmel keffara dwarkom; Ħlief l-offerti maħruqa tal-qamar il-ġdid; u s-sagrifiċċji tagħhom, u l-offerti tax-xorb tagħhom, u l-offerta maħruqa kontinwament; u s-sagrifiċċji tagħhom u l-offerti tax-xorb tagħhom skont il-paragun tagħhom għal riħa ta fragranza

lill-Mulej. U fl-għaxar jum ta dan ix-xahar se jkun jum imsejjaħ qaddis għalikom, u għandkom taffliġu ruħkom, u m'għandkomx tagħmlu ebda xogħol. U intom se ġġibu offerti maħruqa għal riħa ta fragranza lill-Mulej, offerti lill-Mulej: vitella waħda mill-baqar, nagħġa waħda, sebat ħrief ta sena; mingħajr difett se jkunu għalikom. Is-sagrifiċċju tagħhom smieda mixgħula fiż-żejt; tliet għaxrijiet għall-għoġol il-wieħed, u żewġ għaxrijiet għall-mazzott il-wieħed; Għaxra għaxra għall-ħaruf il-wieħed, għas-sebgħa ħrief; U mogħża minn mgħeż wieħed dwar dnub, biex jagħmlu keffara dwarkom; ħlief dak dwar id-dnub tal-keffara, u l-olokawtoma kontinwa; is-sagrifiċċju tagħha, u l-libazzjoni tagħha skont il-paragun għal riħa ta fragranza offerta lill-Mulej. U fil-ħmistax-il jum tax-xahar tas-seba dan, imsejjaħ qaddis se jkun għalikom, ebda xogħol servili m'għandkom tagħmlu, u ċċelebraw din il-festa lill-Mulej għal seba jiem. U intom għandkom iġġibu sagrifiċċji maħruqa, offerta b'riħa ta fragranza ħelwa lill-Mulej, fil-jum l-ewwel: tlettax għoġol mill-baqar, żewġ ħrief, u erbatax ħaruf ta sena waħda, mingħajr difett se jkunu. Is-sagrifiċċji tagħhom dqiq fin imħallat fiż-żejt; tliet għaxrijiet għall-għoġol il-wieħed, għat-tlettax għoġġiela; u żewġ għaxrijiet għall-ħaruf il-wieħed, fuq iż-żewġ ħrief; Għaxra għaxra għall-ħaruf il-wieħed, fuq l-erbgħa u għaxra ħrief; U mogħoż wieħed mill-għeġien dwar dnub; ħlief l-olokawtoma kontinwa; is-sagrifiċċji tagħhom u l-libazzjonijiet tagħhom. U fil-jum it-tieni, mużżelli tnax, ħrief tnejn, ħrief ta sena erbgħa u għaxra bla tebgħa. Is-sagrifiċċju tagħhom u l-libazzjoni tagħhom għall-għoġġiela u għall-ilħrief u għall-ħrief, skond in-numru tagħhom u skond l-interpretazzjoni tagħhom. U kid minn mogħoż wieħed

dwar dnub, ħlief l-offerta maħruqa sħiħa ta kontinwament, is-sagrifiċċji tagħhom u l-offerti tax-xorb tagħhom. Fit-tielet jum: ħdax moskok, żewġ ħrief, erbatax-il ħaruf ta sena mingħajr difett. Is-sagrifiċċju tagħhom u l-libazzjoni tagħhom għall-għoġġiela u għall-ilħrief u għall-ħrief, skond in-numru tagħhom u skond l-interpretazzjoni tagħhom. U mogħoż minn mogħża wieħed dwar dnub, ħlief l-offerta maħruqa sħiħa ta kontinwament, is-sagrifiċċji tagħhom u l-offerti tax-xorb tagħhom. Fir-raba jum: għoxrin għaxar, naqra tnejn, ħrief ta sena erbatax bla tebgħa. Is-sagrifiċċji tagħhom u l-offerti tax-xorb tagħhom għall-għoġġiela u għan-neġeġ u għall-ħrief skond in-numru tagħhom, skond l-interpretazzjoni tagħhom. U mogħoż minn mogħża wieħed dwar dnub, ħlief l-offerta maħruqa sħiħa ta kontinwament, is-sagrifiċċji tagħhom u l-offerti tax-xorb tagħhom. Fil-jum il-ħames, disa mosków, żewġ krjus, u erbatax-il ħaruf ta sena waħda mingħajr difett. Is-sagrifiċċji tagħhom u l-offerti tax-xorb tagħhom għall-għoġġiela u għan-neġeġ u għall-ħrief skont in-numru tagħhom, skont l-interpretazzjoni tagħhom. U mogħoż minn mogħoż wieħed dwar dnub, ħlief l-offerta maħruqa sħiħa kontinwa, is-sagrifiċċji tagħhom u l-offerti tax-xorb tagħhom. Fis-sitt jum: tmien mużew, żewġ ħrief, erbatax ħaruf ta sena mingħajr difett. Is-sagrifiċċji tagħhom u l-offerti tax-xorb tagħhom għall-għoġġiela u għan-neġeġ u għall-ħrief skont in-numru tagħhom, skont l-interpretazzjoni tagħhom. U mogħoż minn mogħża wieħed dwar dnub, ħlief l-offerta maħruqa sħiħa ta kontinwament, is-sagrifiċċji tagħhom u l-offerti tax-xorb tagħhom. Fis-seba jum, seba vitelli, żewġ ħrief, u erbatax ħaruf ta sena mingħajr difett. Is-sagrifiċċji tagħhom u

l-offerti tax-xorb tagħhom għall-għoġġiela u għan-neġeġ u għall-ħrief skont in-numru tagħhom, skont l-interpretazzjoni tagħhom. U majjal wieħed minn mogħoż dwar dnub, ħlief l-olokowst kontinwu, is-sagrifiċċji tagħhom u l-offerti tax-xorb tagħhom. U fil-jum it-tmien ikun hemm assemblea ta għeluq għalikom, ebda xogħol servili ma tagħmlu fih. U int offru olokawtomata għal riħa ta fragranza, offerti lill-Mulej: vitell wieħed, nagħġa waħda, u sebat ħrief ta sena mingħajr difett. Is-sagrifiċċji tagħhom u l-offerti tax-xorb tagħhom għall-għoġol u għan-nagħaġ u għall-ħrief skont in-numru tagħhom, skont l-arranġament tagħhom. U mogħoż minn mogħża wieħed dwar dnub, ħlief l-offerta maħruqa sħiħa ta kontinwament, is-sagrifiċċji tagħhom u l-offerti tax-xorb tagħhom. Dawn tagħmlu lill-Mulej fil-festi tagħkom, ħlief it-talb tagħkom, u l-offerti volontarji tagħkom, u l-offerti maħruqa tagħkom, u s-sagrifiċċji tagħkom, u l-libazzjonijiet tagħkom, u s-salvazzjoni tagħkom.

30

U tkellem Mosè lill-ulied ta Iżrael skont dak kollu li kmanda s-Sid lil Mosè. U tkellem Mosè lejn il-mexxejja tal-tribujiet tal-ulied ta Iżrael, u qal: Dan hu l-kelma li kmanda l-Mulej. Raġel li jagħmel wegħda lill-Mulej, jew jaħlef ġurament, jew jorbot ruħu bi rabta, ma għandux jiprofana l-kelma tiegħu; kollox li joħroġ minn ħalqu għandu jagħmlu. Jekk iżda mara tagħmel wegħda lill-Mulej, jew torbot obbligu fid-dar ta missierha fiż-żgħożija tagħha, u jisma missierha l-wegħdiet tagħha, u l-obbligi tagħha,

li hi orbtet kontra ruħha, u jibqa sieket missierha, u jqumu l-wegħdiet kollha tagħha, u l-obbligi kollha li hi orbtet kontra ruħha, jibqgħu magħha. Jekk iżda jiċħad missierha, f'liema jum jisma l-wegħdiet kollha tagħha u l-obbligi, li hi orbtet kontra ruħha, ma jqumux. U l-Mulej iħarisha, għax iċħad missierha. Jekk iżda li saret issir ta raġel, u t-talb tagħha fuqha skont id-distinzjoni tax-xufftejn tagħha, li ħadet kontra r-ruħ tagħha, u jisma r-raġel tagħha, u jibqa sieket magħha f'liema jum li jisma, u hekk iqumu t-talb kollha tagħha, u l-obbligi tagħha, li ħadet kontra r-ruħ tagħha, iqumu. Jekk iżda r-raġel tagħha jiċħad f'liema jum jisma, it-talb kollha tagħha u l-obbligi tagħha li hija stabbilixxiet kontra ruħha ma jibqgħux, għaliex ir-raġel iċħad minnha, u l-Mulej se jnaddafha. U t-talba ta armla u ta waħda miċħuda, kemm jekk tagħmel wegħda skont ir-ruħ tagħha, jibqgħu magħha. Jekk iżda fid-dar tar-raġel tagħha l-wegħda tagħha, jew l-obbligu fuq ir-ruħ tagħha b'ġurament, u jisma r-raġel tagħha, u jibqa sieket magħha, u ma jiċħadx magħha, u jqumu l-wegħdiet kollha tagħha, u l-obbligi kollha tagħha li ħadet fuq ir-ruħ tagħha, jqumu kontriha. Jekk iżda wara li jneħħi, jneħħi r-raġel tagħha f'liema jum jisma, kollha kemm huma jekk joħorġu minn xufftejha tagħha skont it-talb tagħha, u skont l-obbligazzjonijiet dawk kontra ruħha, ma jibqgħux validi għaliha, ir-raġel tagħha neħħiehom, u l-Mulej jnaddafha. Kull talba u kull ġurament ta rabit biex jagħmlu ħsara lir-ruħ, ir-raġel tagħha se jwaqqaf lilha, u r-raġel tagħha se jneħħi. Iżda jekk jiġi sieket jibqa sieket lilha jum minn jum, u se jwaqqaf lilha t-talbiet kollha tagħha, u l-obbligi li fuqha se jwaqqaf lilha, għax kien sieket lilha fil-jum li fih sama. Jekk iżda r-raġel tagħha

jneħħi dan wara l-jum li fih sama, huwa jieħu d-dnub tiegħu. Dawn l-ordinanzi li l-Mulej ikkmanda lil Mosè, bejn raġel u martu, u bejn missier u bintu fi żgħożitha fid-dar tal-missier.

31

U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, ittlob il-vendetta għall-ulied ta Iżrael minn il-Madjanitin, u wara dan se tiġi miġbur mal-poplu tiegħek. U Mosè tkellem mal-poplu u qal: Armaw irġiel minn fostokom, u ħudu pożizzjoni ta battalja quddiem il-Mulej kontra Midjan, biex jagħtu vendetta mill-Mulej lil Midjan. Elf minn tribù, elf minn tribù, minn it-tribùjiet kollha tal-ulied ta Iżrael, ibgħatuhom biex jiġġieldu. U għaddu mill-eluf ta Iżrael elf minn tribù, tnax-il elf armati għall-battalja. U Mosè bagħat lilhom, elf minn kull tribù, elf minn kull tribù mal-qawwa tagħhom, u lil Fineħas bin Eleażar bin Aaron il-qassis, u l-važi mqaddsa, u t-trumbetti tas-sinjali f'idejhom. U rranġaw ruħhom fil-battalja fuq Midjan, kif ordna l-Mulej lil Mosè, u qatlu kull maskil. U l-islotan ta Midjan qatlu flimkien mal-midruba tagħhom: u lil Evi, u lil Rekem, u lil Zur, u lil Hur, u lil Reba, ħamsa islotan ta Midjan; u lil Balaam bin Beor qatlu bis-sejf ma l-midruba tagħhom. U ppridjaw lin-nisa ta Midjan, u l-bagalji tagħhom, u l-bhejjem tagħhom, u l-proprjetajiet kollha tagħhom; u l-forza tagħhom ppridjaw. U l-ibliet kollha tagħhom li kienu fid-djar tagħhom, u r-rħula tagħhom ħarqu bin-nar. U ħadu l-plunder kollu tagħhom, u l-ispojli kollha tagħhom mill-bniedem sal-bhejjem. U ġiebu lejn Mosè u lejn Eleażar il-qassis, u lejn il-wlied

kollha ta Iżrael, il-priġunieri, u l-ispojli, u l-preda fil-kamp f'Araboth ta Moab, li tinsab fuq il-Ġordan qrib Ġeriko. U ħareġ Mosè u Eleażar is-saċerdot u l-kollha l-mexxejja tal-kongregazzjoni għal laqgħa magħhom barra l-kamp. U kien irrabbja Mosè fuq l-ispetturi tal-qawwa, il-kmandanti tal-eluf u l-kmandanti tal-mijiet, li kienu ġejjin mil-linja tal-battalja tal-gwerra. U qal lilhom Mwużè: Għaliex żammejtu ħajja kull mara? Dawn għax kienu lill-ulied ta Iżrael skont il-kelma ta Balaam biex iwarrbuhom u biex jinjora l-kelma tal-Mulej minħabba Peor, u ġara l-pjaga fil-kongregazzjoni tal-Mulej. U issa oqtlu kull maskil fil-plundru kollu, u kull mara li kienet taf is-sodda ta raġel, oqtluhom. U l-plundru kollu tan-nisa, li ma jafux sodda ta raġel, ħalluhom ħajjin. U intom ikkampjaw barra mill-kamp sebat ijiem, kull wieħed li qatel u dak li mess il-maqtul jiġi purifikat fit-tielet jum, u fis-seba jum intom u l-priġunieri tagħkom. U kull kisi u kull bastiment tal-ġilda, u kull xogħol minn ġilda tal-mogħoż, u kull bastiment tal-injam għandkom tippurifika. U qal Eleazar il-qassis lir-rġiel tal-qawwa li kienu ġejjin mil-linja tal-battalja tal-gwerra: Dan huwa l-ordni tal-liġi li kmanda s-Sid lil Mosè. Ħlief id-deheb u l-fidda u r-ram u l-ħadid u ċ-ċomb u l-landa, kull ħaġa li se tgħaddi fin-nar, se titnaddaf, imma jew bl-ilma tal-purifikazzjoni se tiġi purifikata; u kollox kemm hu li ma jgħaddix min-nar, se jgħaddi mill-ilma. U aħslu l-ilbies fis-seba jum, u intom se tkunu nodfa, u wara dan tidħlu fil-kamp. U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qal, ħu s-somma tal-ġbir tal-priġunerija minn bniedem sa bhima, inti u Eleażar is-saċerdot u l-mexxejja tal-missirijiet tal-ġemgħa. U intom għandkom taqsmu l-għanima bejn il-gwerrera li ħarġu għall-

battalja, u bejn il-kongregazzjoni kollha. U intom tneħħu tribut lill-Mulej minn l-irġiel il-gwerrera li ħarġu għall-battalja, ruħ waħda minn ħames mitt, mill-irġiel, u mill-bhejjem, u mill-baqar, u min-nagħaġ, u mill-ħmir; u min-nofs tagħhom tieħdu. U int tagħti lil Eleażar il-qassis l-ewwel frott tal-Mulej. U mill-nofs tal-wlied ta Iżrael ħu wieħed minn ħamsin mill-bnedmin, u mill-baqar, u min-nagħaġ, u mill-ħmir, u mill-bhejjem kollha, u agħtihom lill-Levitin li jżommu l-ħarsiet fit-tinda tal-Mulej. U għamel Mosè u Eleażar il-qassis, kif ordna l-Mulej lil Mosè. U sar is-surplus tal-booty li rħalu l-irġiel il-warriors, mill-nagħaġ, sitt mija u sebgħin u ħamsa elf. U l-baqar, tnejn u sebgħin elf. U l-ħmir, waħda u sittin elf. U l-erwieħ tal-bnedmin min-nisa li ma kinux jafu s-sodda ta raġel, l-erwieħ kollha, tnejn u tletin elf. U sar in-nofs, il-porzjon ta dawk li kienu ħarġu għall-gwerra, minn in-numru tan-nagħaġ, tliet mija u tletin elf u seba eluf u ħames mija. U sar it-tribut lill-Mulej mill-nagħaġ, sitt mija u sebgħin u ħamsa; U l-baqar, sitta u tletin elf, u t-tribut lill-Mulej, tnejn u sebgħin; U l-ħmir, tletin elf u ħames mitt, u t-tribut lill-Mulej, wieħed u sittin; U l-erwieħ tal-bnedmin, sittax-il elf, u t-tribut tagħhom lill-Mulej, tnejn u tletin ruħ. U ta Mosè l-offerta lill-Mulej, l-offerta ta Alla, lil Eleażar il-saċerdot, kif ordna l-Mulej lil Mosè; mill-nofs tal-ulied ta Iżrael, li Mosè qasam mill-irġiel il-ġwerrera. U sar in-nofs minn il-ġabra min-nagħaġ, tliet mija u tletin elf u seba eluf u ħames mija; U l-baqar, sitt u tletin elf; Ħmir, tletin elf u ħames mija; U ruħiet ta nies, sittax-il elf. U Mosè ħa minn nofs il-porzjon tal-ulied ta Iżrael wieħed minn ħamsin, mill-bnedmin u mill-bhejjem, u tahom lill-Leviti li jżommu l-gwardja tat-tinda tal-Mulej, kif ordna l-Mulej lil Mosè.

U resqu lejn Mosè kollha dawk maħtura fil-kiljarki tal-forza, kiljarki u ċenturjuni, u qalu lil Mosè, Il-qaddejja tiegħek ħadu l-għadd tar-rġiel il-gwerrera li miegħna, u lanqas wieħed minnhom ma naqas. U offrejna l-rigal lill-Mulej, kull raġel dak li sab: vaż tad-deheb, u braċċaletta, u kavilja, u ċurkett, u braċċaletta, u qrattija, biex nagħmlu kappara għalina quddiem il-Mulej. U ħa Mosè u Eleażar is-saċerdot id-deheb minnhom, kull bastiment magħmul. U sar kull id-deheb tal-offerta li ħadu lill-Mulej, sittax-il elf u seba mija u ħamsin sikel minn tal-kmandanti tal-eluf u minn tal-kmandanti tal-mijiet. U l-irġiel il-gwerrera pprednaw kull wieħed għalih innifsu. U ħa Mosè u Eleażar is-saċerdot id-deheb minn tal-kmandanti tal-eluf u minn tal-kmandanti tal-mijiet, u ġabhom ġot-tinda tax-xhieda, memorjal tal-ulied ta Iżrael quddiem il-Mulej.

32

U bhejjem ħafna kien għall-ulied ta Reuben u għall-ulied ta Gad, ħafna ħafna; u raw l-art ta Jazer, u l-art ta Gilead; u kien il-post, post għall-bhejjem; U meta resqu l-ulied ta Reuben u l-ulied ta Gad, qalu lil Moses u lil Eleazar il-qassis u lill-mexxejja tal-ġbir, u qalu: Ataroth, u Dibon, u Jazer, u Nimrah, u Heshbon, u Elealeh, u Sebam, u Nebo, u Beon, l-art li l-Mulej għadda quddiem l-ulied ta Iżrael, art għat-trobbija tal-bhejjem hi, u l-ulied tiegħek għandhom bhejjem. U qalu, Jekk sibnija favur quddiemek, tingħata din l-art lill-qaddejja tiegħek bħala pussess, u la tgħaddiniex il-Ġordan. U qal Mosè lill-ulied ta Gad u lill-ulied ta

Ruben: L-aħwa tagħkom imorru fil-gwerra, u intom toqogħdu hawn? U għaliex qed tgħawwġu l-moħħ tal-ulied ta Iżrael biex ma jaqsmux ġol-art li l-Mulej qed jagħti lilhom? Mhux hekk għamlu l-missirijiet tagħkom meta bgħatthom minn Kadesh Barnea biex jifhmu l-art? U telgħu wied tal-għonq tal-għeneb, u osservaw l-art, u dawru l bogħod il-qalb tal-ulied ta Iżrael, sabiex ma jidhlu fl-art li ta lhom il-Mulej. U kien irrabbja b'rabja l-Mulej f'dak il-jum, u ħalef, jgħid, jekk jaraw dawn in-nies li telgħu mill-Eġittu minn għoxrin sena u l fuq, dawk li jafu t-tajjeb u l-ħażin, l-art li ħlaft lil Abraham u lil Iżakk u lil Ġakobb, għax ma segwewx warajja; ħlief Kaleb bin Jefonnu li kien separat, u Ġożwè bin Nun, għax segwa wara l-Mulej. U l-Mulej kien irrabbja ħafna kontra Iżrael, u xerridihom fid-deżert għal erbgħin sena, sakemm inqerdet kollha dik il-ġenerazzjoni li kienet tagħmel il-ħażin quddiem il-Mulej. Ara, qmtu ħlief il-missirijiet tagħkom, qerda ta bnedmin midnbin, biex iżżidu għad fuq l-għadab tal-korla tal-Mulej fuq Iżrael. Għax intom se dduru lura minnu biex iżżidu għad iħalluh fid-deżert, u intom se taġixxu bla liġi kontra l-kongregazzjoni kollha din. U resqu lejh u qalulu: Aħna nibnu hawn stazzjonijiet tan-nagħaġ għall-bhejjem tagħna u bliet għall-bagalji tagħna. U aħna nnarmjajna lilna nfusna bħala gwardja minn qabel tal-ulied ta Iżrael, sakemm inkunu ġibna lilhom fil-post tagħhom stess, u l-bagalji tagħna se joqgħod fi bliet imwaħħla minħabba l-abitanti tal-art. Ma nirritornawx lejn id-djar tagħna sakemm jiġu maqsuma l-ulied ta Iżrael, kull wieħed għall-wirt tiegħu. U aħna m'għadniex se nwierrtu magħhom minn lil hinn tal-Ġordan u aktar il bogħod, għax aħna rċevejna l-partijiet tagħna fil-lil hinn tal-Ġordan fil-

lvant. U qal lilhom Mosè, jekk tagħmlu skont il-kelma din, jekk tarmaw ruħkom quddiem il-Mulej għall-gwerra, u jgħaddi minnkom kull suldat armat il-Ġordan quddiem il-Mulej, sa ma jiġi mħassar il-għadu tiegħu minn quddiem wiċċu, u tiġi megħluba l-art quddiem il-Mulej, u wara dawn l-affarijiet intom terġgħu lura, u tkunu innoċenti quddiem il-Mulej, u minn Iżrael; u tkun din l-art tagħkom f'pussess quddiem il-Mulej. Jekk iżda ma tagħmlux hekk, tiddnbu quddiem il-Mulej, u tkunu tafu d-dnub tagħkom meta jaqbdkom il-ħżienet. U se tibnu lilkom infuskom bliet għall-bagalji tagħkom, u rħajjel għall-bhejjem tagħkom, u dak li joħroġ minn ħalqkom tagħmluh. U qalu l-ulied ta Reuben u l-ulied ta Gad lil Mosè, jgħidu: It-tfal tiegħek se jagħmlu kif il-Mulej tagħna jikkmanda. Il-bagalji tagħna, u n-nisa tagħna, u l-bhejjem kollha tagħna se jkunu fil-bliet ta Gilead. L-ulied tiegħek kollha se jgħaddu armati u mqassma quddiemil-Mulej għall-gwerra, bl-istess mod kif il-Mulej jgħid. U stabbilixxa lilhom Mosè lil Eleażar is-saċerdot, u lil Ġożwè bin Nun, u l-mexxejja tal-familji tat-tribujiet ta Iżrael. U qal lejhom Mosè: Jekk jaqsmu l-ulied ta Ruben u l-ulied ta Gad magħkom il-Ġordan, kollha armati għall-gwerra quddiem il-Mulej, u tissoġġettaw l-art quddiemkom, u tagħtu lilhom l-art ta Galaad bħala pussess. Jekk iżda ma jaqsmux armati magħkom fil-gwerra quddiem il-Mulej, intom tgħaddu l-bagalji tagħhom, u n-nisa tagħhom, u l-bhejjem tagħhom qabilkom lejn l-art ta Kanaan, u huma se jiritaw flimkien magħkom fl-art ta Kanaan. U wieġbu l-ulied ta Reuben u l-ulied ta Gad u qalu: Dak kollu li jgħid il-Mulej lill-qaddejja tiegħu, hekk nagħmlu aħna. Aħna se naqsmu armati quddiem il-Mulej lejn art Kanaan, u intom

tagħtuna l-pussess tagħna fil-barra tal-Ġordan. U Mosè ta lill-ulied ta Gad, u lill-ulied ta Reuben, u lill-nofs tribù ta Manasseh ulied Ġużepp, is-saltna ta Sihon sultan l-Amoriti, u s-saltna ta Og sultan ta Bashan, l-art u l-ibliet mal-konfini tagħha, l-ibliet tal-art madwar. U l-ulied ta Gad bnew id-Dibon, u l-Ataroth, u l-Aroer, u s-Sophar, u l-Jazer, u għollew lilhom, u n-Nimrah, u l-Beth Haran, bliet iffurtifikati, u rħajjel tan-nagħaġ. U l-ulied ta Reuben bnew lil Heshbon, u lil Elealeh, u lil Kiriathaim, u lil Baal Meon, imħassra, u lil Sibmah; u semmewhom skont l-ismijiet tagħhom l-ismijiet tal-bliet li bnew. U mar iben Machir iben Manasseh lejn Gilead, u ħadha, u qered lill-Amorite li kien jgħammar fiha. U ta Mosè l-Galaad lil Makir bin Manasse, u seken hemm. U Jair ta Manasseh mar u ħa l-irhula tagħhom, u semmihom Irhula ta Jair. U Nabau mar, u ħa lil Kohath u l-irħula tagħha, u semmihom Naboth mill-isem tiegħu.

33

U dawn huma l-istazzjonijiet tal-ulied ta Iżrael, kif ħarġu minn art l-Eġittu bil-qawwa tagħhom f'idejn Mosè u Aaron. U kiteb Mosè t-tluq tagħhom u l-waqfiet tagħhom minħabba l-kelma tal-Mulej, u dawn huma l-waqfiet tal-vjaġġ tagħhom. Huma telqu minn Rameseh fix-xahar l-ewwel, fil-ħmistax-il jum tax-xahar l-ewwel. Fil-għada tal-Għid telqu l-ulied ta Iżrael b'id għolja quddiem l-Eġizzjani kollha. U l-Eġizzjani kienu qegħdin jidfnu minn fosthom il-mejtin kollha li l-Mulej laqat, kull bukri fl-art tal-Eġittu, u fuq l-allat tagħhom għamel il-vendetta l-Mulej. U

wara li telqu l-ulied ta Iżrael minn Ramese, huma kampaw f'Sukkot. U wara li telqu minn Sokkot, ħabbtu l-kamp f'Etan, li hu xi parti mid-deżert. U telqu minn Etan, u ħabbtu l-kamp fuq il-ħalq ta Irot, li hu quddiem Baal Sefon, u ħabbtu l-kamp quddiem Migdol. U telqu minn quddiem Eiroth, u qasmu nofs il-baħar lejn id-deżert, u marru vjaġġ ta tliet ijiem permezz tad-deżert, u ħajmu f'Pikriais. U telqu mill-ilmijiet morra, u ġew f'Elim, u f'Elim kien hemm tnax għejn ta ilma, u sebgħin siġra tal-palm, u attendaw hemm ħdejn l-ilma. U telqu minn Elim, u waqfu fuq il-Baħar l-Aħmar. U telqu mill-Baħar l-Aħmar u kampaw fid-deżert ta Sin. U telqu mill-deżert ta Sin u waqfu kampament f'Refaka. U telqu minn Rafaka u qagħdu f'Ajlus. U telqu minn Ailous, u ħajmu f'Raphidin, u ma kien hemm ilma għall-poplu biex jixorbu. U telqu minn Rafidin u waqfu l-kamp fid-deżert ta Sinaj. U telqu minn id-deżert ta Sinai, u waqfu l-kamp fil-oqbra tax-xewqa. U telqu minn oqbur tax-xewqa u attendaw f'Aseroth. U telqu minn Aseroth, u waqfu l-kamp f'Rathamah. U telqu minn Ratama u waqfu l-kamp fi Remmon Fares. U telqu minn Remmon Phares u kampaw f'Lebona. U telqu minn Lebona u waqfu l-kamp f'Ressan. U telqu minn Ressan u attendaw fi Makellath. U telqu minn Makellath u qamu l-kamp f'Saphar. U telqu minn Saphar u waqfu l-kamp f'Charadath. U telqu minn Ħaradath, u waqfu l-kamp fi Makeloth. U telqu minn Makeloth u waqfu l-kamp f'Kataath. U telqu minn Kataath, u kampaw fi Tarath. U telqu minn Tarath u waqfu l-kamp f'Mathekka. U telqu minn Mathekka u waqfu l-kamp f'Selmona. U telqu minn Selmona u waqfu l-kamp f'Masuruth. U telqu minn Masouruth, u waqfu l-kamp f'Banaia.

U telqu minn Banaia, u attendaw fil-muntanja ta Gadgad. U telqu mill-muntanja ta Gadgad, u attendaw f'Etebatha. U telqu minn Etebatha u waqfu l-kamp f'Ebronah. U telqu minn Ebronah, u waqfu l-kamp f'Ezion Gaber. U telqu minn Ezion Gaber, u attendaw fid-deżert ta Sin, u telqu mid-deżert ta Sin, u attendaw fid-deżert ta Paran; din hi Kadesh. U telqu minn Kadesh, u kampaw fi Hor il-muntanja ħdejn l-art ta Edom. U tela Aaron is-saċerdot minħabba l-kmand tal-Mulej, u miet hemm fis-sena l-erbgħin tal-ħruġ tal-ulied ta Iżrael minn art l-Eġittu, fix-xahar il-ħames, fl-ewwel jum tax-xahar. U Aaron kien tliet u għoxrin u mija sena meta miet fuq il-muntanja ta Hor. U meta sama ir-re Kananew ta Arad, u dan kien joqgħod fl-art ta Kanaan, meta kienu qed jidhlu l-ulied ta Iżrael; u telqu minn Hor il-muntanja, u attendaw f'Selmona. U telqu minn Selmona u waqfu l-kamp fi Phino. U telqu minn Phinon, u waqfu l-kamp f'Oboth. U telqu minn Oboth, u ħajmu f'Ai, fil-parti l-oħra fuq il-fruntieri ta Moab. U telqu minn Gai u qamu l-kamp f'Daibon Gad. U telqu minn Daibon Gad, u waqfu l-kamp f'Gelmon Deblathaim. U telqu minn Gelmon Deblathaim, u attendaw fuq il-muntanji tal-Abarim, quddiem Nabau. U telqu mill-muntanji ta Abarim, u kampaw fil-punent ta Moab, fuq il-Jordan kontra Jericho. U ħajmu ħdejn il-Ġordan bejn Aesimoth sa Belsa li fil-punent ta Moab. U tkellem il-Mulej qabel Mosè fuq il-punent ta Moab ħdejn il-Ġordan skont Ġeriko, jgħid, kellem lill-ulied ta Iżrael, u tgħid lilhom, intom qed taqsmu l-Ġordan lejn art ta Kanaan. U intom se teqirdu lill-kollha abitanti fl-art qabel wiċċkom, u intom se tneħħu l-postijiet ta osservazzjoni tagħhom, u l-kollha idoli imwasslin tagħhom intom se teqirduhom, u l-kollha pilastri

tagħhom intom se tneħħuhom. U intom se teqirdu lill-abitanti kollha tal-art, u se toqogħdu fiha, għax lilkom tajt l-art tagħhom bħala wirt. U intom se tiritaw l-art tagħhom bil-lott skont it-tribujiet tagħkom. Lil dawk l-aktar intom żżidu l-pussess tagħhom, u lil dawk l-inqas intom tnaqqsu l-pussess tagħhom. Għal dak li joħroġ l-isem tiegħu, hemm tiegħu se jkun. Skont it-tribujiet tal-familji tagħkom intom se tiritaw. Jekk iżda ma tqassimx lill-abitanti fuq l-art minn quddiemkom, u se jkun dawk li tħallu minnhom, xewk fl-għajnejn tagħkom, u vleġeġ fil-ġnub tagħkom, u se jkunu għedewwa għalikom fuq l-art li intom se toqogħdu fiha. U se jkun li kif ddeċidejt nagħmel lilhom, hekk nagħmel lilkom.

34

U tkellem il-Mulej ma Mosè, u qallu, ordna lill-ulied ta Iżrael, u tgħid lilhom, intom qed tidħlu fl-art ta Kanaan, din tkun lilkom bħala wirt, l-art ta Kanaan mal-konfini tagħha. U se jkun għalikom in-naħa tan-Nofsinhar mid-deżert ta Sin sa ħdejn Edom, u se jkunu għalikom il-konfini tan-Nofsinhar minn parti tal-Baħar tal-Melħ mil-Lvant. U se jduru lilkom il-konfini min-Nofsinhar lejn it-tlugħ ta Akrabin, u se jgħaddi minn Ennak, u d-direzzjoni tiegħu se tkun lejn Nofsinhar Kadesh ta Barnea, u se joħroġ lejn ir-razzett ta Arad, u se jgħaddi minn Asemona. U se jdur il-konfini minn Asemona x-xmara tal-Eġittu, u l-ħruġ se jkun il-baħar. U l-konfini tal-baħar se jkunu għalikom il-Baħar il-Kbir li jħadded; dan se jkun għalikom il-konfini tal-baħar. U dan

se jkun lilkom it-truf lejn it-tramuntana: mill-baħar il-kbir tkejlu lilkom infuskom ħdejn il-muntanja l-muntanja. U mill-muntanja timmisraw l-muntanja lilhom, dawk li jidħlu f'Ħamat, u l-ħruġ tiegħu jkun il-konfini ta Saradak. U se joħorġu l-konfini Dephrona, u se tkun id-direttiva tiegħu Arsenain, dan se jkun lilkom il-konfini mit-Tramuntana. U l-konfini se jinżlu minn Sephephamar sa Bela mil-lvant lejn il-molol, u l-konfini se jinżlu minn Bela fuq in-naħa ta wara tal-baħar ta Chinnereth mil-lvant. U se jinżlu l-konfini minn Sephamar lejn Bela mil-lvant fuq il-molol, u se jinżlu l-konfini minn Bela fuq in-naħa ta wara tal-baħar ta Chinnereth mil-lvant. U se jinżel it-tħudud fuq il-Ġordan, u se tkun id-dixxoqqa l-Baħar il-Melħ. Din se tkun lilkom l-art u t-tħudud tagħha madwar. U ordna Mosè lill-ulied ta Iżrael, jgħid: Din l-art li intom se tirtu lilha bil-qagħda, kif ordna s-Sid biex jagħtiha lid-disa tribujiet u lin-nofs tribù ta Manasse. Għax it-tribù tal-ulied ta Reuben, u t-tribù tal-ulied ta Gad skont id-djar tal-familji tagħhom, u nofs it-tribù ta Manasseh irċevew is-sortijiet tagħhom. Żewġ tribujiet u nofs ta tribù ħadu l-lottijiet tagħhom lil hinn mill-Ġordan lejn Ġeriko, min-Nofsinhar lejn il-Lvant. U tkellem il-Mulej ma Mosè, jgħid, dawn l-ismijiet tal-irġiel, li se jiritaw għalikom l-art; Eleażar il-saċerdot u Ġożwè ta Nun. U mexxej wieħed minn kull tribù se tieħdu biex tiritaw lilkom l-art. U dawn l-ismijiet tal-irġiel tat-tribù ta Ġuda: Kaleb bin Ġefonni. Tat-tribù ta Simeon, Salamiel bin Semiud. Tat-tribù ta Benjamín, Eldad bin Chaslon; tat-tribù ta Dan, mexxej Bakchir bin Egli. Tat-tribù tal-ulied ta Ġużeppi, mill-ulied ta Manasse, il-ħakkiem Aniel bin Souphi. Tat-tribù tal-ulied ta Efrajm, il-mexxej Kamuel bin Sabathan. Tat-tribù ta Żabulon, il-mexxej

Eliżafan bin Parnak. Tat-tribù tal-ulied ta Issachar, il-mexxej Phaltiel bin Oza. Tat-tribù tal-ulied ta Asher, mexxej Achior bin Salami. Tat-tribù ta Neftali, mexxej Fadael bin Jamiud. Dawn ordna l-Mulej biex jaqsam lill-ulied ta Iżrael fl-art ta Kanaan.

35

U tkellem il-Mulej ma Mosè fuq il-punent ta Moab ħdejn il-Ġordan quddiem Ġeriko, u qal, ordna lill-ulied ta Iżrael, u jagħtu lill-Levitin mill-partijiet tal-pussess tagħhom bliet biex jgħixu; u s-subborgi tal-bliet madwar tagħhom jagħtu lill-Levitin. U se jkunu lilhom il-bliet biex jgħammru, u l-inklużuri tagħhom se jkunu għall-bhejjem tagħhom u għall-annimali kollha b'erba riġlejn tagħhom. U l-iġġuntajiet tal-ibliet li se tagħtu lil-Levitin, minn il-ħajt tal-belt u l barra elfejn kubit madwar. U int tkejjel barra mill-belt in-naħa li lejn il-lvant elfejn kubit, u n-naħa li lejn Liba elfejn kubit, u n-naħa li lejn il-baħar elfejn kubit, u n-naħa li lejn it-Tramuntana elfejn kubit, u l-belt fin-nofs ta dan tkun lilkom, u l-fruntieri tal-bliet. U l-bliet tagħtuhom lill-Leviti: is-sitt bliet tar-refuġju li tagħtu biex jaħrab hemm min ikun qatel, u flimkien ma dawn erbgħin u tnejn bliet. Il-bliet kollha tagħtu lil-Leviti erbgħin u tmienja bliet, dawn u s-subborgi tagħhom. U l-bliet li se tagħtu mill-pussess tal-ulied ta Iżrael, minn dawk li għandhom ħafna, ħafna, u minn dawk li għandhom inqas, inqas, kull wieħed skont il-wirt tiegħu li se jiritaw, se jagħtu mill-bliet lill-Leviti. U tkellem il-Mulej lil Mosè, u qallu: Kellem lill-ulied ta Iżrael, u għidilhom: Intom qed

taqsmu l-Ġordan lejn art Kanaan. U intom tqassmu lilkom bliet, refuġji se jkunu lilkom biex jaħrab hemm il-qattiel, kull min laqat ruħ involontarjament. U se jkunu l-ibliet lilkom postijiet ta refuġju mill-vindikaturi tad-demm, u mhux se jimut il-qattiel sakemm jieqaf quddiem il-kongregazzjoni għall-ġudizzju. U l-bliet li tagħtu, is-sitt bliet, se jkunu refugji għalkom. It-tliet bliet tagħtuhom lil hinn mill-Jordan, u t-tliet bliet tagħtuhom fl-art ta Kanaan. Refuġju se jkun għall-ulied ta Iżrael, u għall-barrani, u għar-residenti barrani li fostkorn. Dawn l-ibliet se jkunu refuġju, biex jaħrab hemm kull min jolqot ruħ involontarjament. Jekk iżda f'waż tal-ħadid jilgħab lilu u jmut, qattiel huwa; bil-mewt jinqatel il-qattiel. Jekk iżda b'ġebla f'idu li bih jista jmut jilgħab lilu u jmut, qattiel hu; bil-mewt jinqatel il-qattiel. Jekk iżda b'għodda tal-injam f'idu li minnu jista jmut biha jilgħab lilu u jmut, qattiel huwa, bil-mewt jinqatel il-qattiel. Il-vindikaturi tad-demm se joqtol lill-qattiel meta jiltaqa miegħu; dan se joqtol lilu. Jekk iżda permezz ta għedewwa jimbotta lilu, u jitfa fuqu kull ġid minn imbokk, u jmut, jew minħabba rabja laqtu lilu bl-id, u jmut, bil-mewt jinqatel min laqa, qattiel hu; bil-mewt jinqatel il-qattiel; il-qrib tad-demm joqtol lill-qattiel meta jiltaqa miegħu. Jekk iżda f'daqqa waħda, mhux permezz ta għedewwa jimbuttah lilu, jew jarmi fuqu kull ġid, mhux minn staġun, jew b'kull ġebla, li fiha jmut fiha, mingħajr ma jkun jaf, u jaqa fuqu, u jmut, iżda hu ma kienx għadu tiegħu, u lanqas kien qed ifittex jagħmel ħsara lilu; u l-assemblea tiġġudika bejn dak li laqat u bejn il-vindikaturi tad-demm, skont dawn il-ġudizzji. U l-kongregazzjoni se tħallas lil min qatel mill-vendikatur tad-demm, u l-kongregazzjoni se tirrestawrah lejn il-belt tar-refuġju

tiegħu fejn ħarab, u se jgħammar hemm sakemm imut is-saċerdot il-kbir, li daħnuh biż-żejt il-qaddis. Jekk iżda bi ħruġ joħroġ il-qattiel mill-konfini tal-belt li fiha ħarab hemm, u jsib lilu l-qrib tad-demm barra mill-konfini tal-belt tar-refuġju tiegħu, u joqtol il-qrib tad-demm lill-qattiel, mhuwiex ħati. Fil-belt tar-rifuġju għandu jgħammar sakemm imut il-qassis il-kbir, u wara li jmut il-qassis il-kbir, dak li qatel għandu jirritorna lejn l-art tal-pussess tiegħu. U dawn se jkunu lilkom bħala statut ta ġudizzju għall-ġenerazzjonijiet tagħkom fl-abitazzjonijiet kollha tagħkom. Kull min ikun laqat ruħ, permezz ta xhieda għandek toqtol lil min qatel, u xhied wieħed ma għandux jixhed fuq ruħ biex tmut. U ma tieħdux fidwa għar-ruħ mingħand il-qattiel li jkun ħati u jixraqlu jinqatel, għax bil-mewt għandu jinqatel. M'intomx se tirċievu fidwa biex wieħed jaħrab għal belt tar-refuġju, biex jerġa joqgħod fl-art, sakemm jimut il-qassis il-kbir. U m'intomx se toqtlu l-art li fiha intom toqgħu, għax dan id-demm joqtol l-art, u l-art mhix se tiġi espiata mid-demm li ġie mxerred fuqha, iżda biss bid-demm ta min xerred. U m'intomx se tniġġsu l-art li intom toqogħdu fuqha, li jien noqgħod fikom, għax jien hu l-Mulej li joqgħod fin-nofs tal-ulied ta Iżrael.

36

U resqu l-mexxejja tat-tribù tal-ulied ta Gilead bin Makir bin Manasse mit-tribù tal-ulied ta Ġużeppi, u tkellmu quddiem Mosè, u quddiem Eleażar il-qassis, u quddiem il-mexxejja tad-djar tal-missirijiet tal-ulied ta Iżrael, u qalu: Lis-sid tagħna ordna

l-Mulej jagħti lura l-art tal-wirt bil-lott lill-ulied ta Iżrael; u lis-sid ordna l-Mulej jagħti l-wirt ta Selofħad ħuna lil bniet tiegħu. U jekk ikunu nisa ta waħda mit-tribujiet tal-ulied ta Iżrael, il-lott tagħhom se jitneħħa mill-pussess tal-missirijiet tagħna, u se jiżdied mal-wirt tat-tribù li għaliha jkunu nisa, u mill-lott tal-wirt tagħna se jitneħħa. Jekk iżda jsir il-ħelsien tal-ulied ta Iżrael, u se tiżdied il-wirt tagħhom fuq il-wirt tat-tribù li lilhom ikunu nisa, u minn il-wirt tat-tribù tal-familja tagħna se titneħħa l-wirt tagħhom. U Mosè kmanda lill-ulied ta Iżrael minħabba l-kmand tal-Mulej, u qal: Hekk it-tribù tal-ulied ta Ġużepp qed tgħid. Din il-kelma li ordna s-Sid lill-bniet ta Salpaad, jgħid: Fejn jogħġobhom quddiemhom, ikunu nisa, iżda mill-poplu tal-missier tagħhom ikunu nisa. U mhux se tinqaleb il-wirt lill-ulied ta Iżrael minn tribù għal tribù, għax kull wieħed fl-wirt tat-tribù tal-familja tiegħu se jżommu l-ulied ta Iżrael. U kull bint li qed tiret wirt minn it-tribujiet tal-ulied ta Iżrael, għandha tiżżewweġ wieħed mill-poplu ta missierhom, sabiex il-ulied ta Iżrael jiret kull wieħed il-wirt ta missieru. U mhux se jitqiegħed il-lot minn tribù fuq tribù oħra, iżda kull wieħed fl-wirt tiegħu se jżommu sew il-ulied ta Iżrael. Kif il-Mulej ordna lil Mosè, hekk għamlu l-bniet ta Salpaad. U saru Tirza u Hogla u Milka u Noa u Maħla, bniet Zelofħad, lill-kuġini tagħhom, mill-poplu ta Manasse wlied Ġużepp, nisa; u saret il-wirt tagħhom fuq it-tribù tal-poplu tal-missier tagħhom. Dawn huma l-kmandamenti u l-ordinanzi u l-ġudizzji, li l-Mulej kmanda permezz ta Mosè fil-punent ta Moab, fuq il-Ġordan, qrib Ġeriko.

Dewteronomju

1

Dawn il-kliem li tkellem Mosè lil kull Iżrael lil hinn mill-Ġordan fid-deżert lejn il-punent, qrib il-Baħar l-Aħmar, bejn Paran, Tofel, Lobon, Awlon u Katakrusea. Ħdax-il jum minn Ħoreb, it-triq fuq il-muntanja ta Seir sal-Kadesx Barnea. U ġara fis-sena erbgħin fil-ħdax-il xahar fl-ewwel tal-xahar, Mosè tkellem mal-ulied kollha ta Iżrael, skont kollox kemm kmanda s-Sid lilu dwarhom; wara li laqat lil Siħon sultan tal-Amoriti li kien joqgħod f'Ħesbon, u lil Og sultan ta Baxan li kien joqgħod f'Axtarot u f'Edrej, fil-parti l-oħra tal-Ġordan fl-art ta Moab, Mosè beda jispjega l-liġi din, u qal, Is-Sid Alla tagħna tkellem magħna f'Ħoreb, u qal, biżżejjed għalikom toqogħdu fuq il-muntanja din. Duru lura u itilqu intom, u daħlu fil-muntanja tal-Amorriti u lejn il-ġirien kollha tal-Arabah, fil-muntanja u fil-pjan, u lejn in-Nofsinhar u l-kosta, l-art tal-Kananejn u l-Anti-Libanu, sa tax-xmara l-kbira, ix-xmara Eufrate. Ara, ħa mogħti quddiemkom l-art. Daħlu u ħudu pussess tal-art li kien ħlift lil missirietkom, lil Abraham, u Isaac, u Jacob, biex nagħtiha lilhom u liz-zerriegħa

tagħhom ma hom. U jien qal lilkom f'dak iż-żmien: Mhux se nkun kapaċi nġorr lilkom waħdi. Il-Mulej Alla tagħkom daħħarkom, u ara intom illum bħall-istilel tas-sema fil-moltitudni. Il-Mulej, il-Alla tal-missirijiet tagħkom, jżid lilkom elf darba aktar minn kif intom, u jbierek lilkom kif tkellem lilkom. Kif se nkun nista waħdi nġorr it-tbatija tagħkom, il-fundament tagħkom u l-kontradizzjonijiet tagħkom? Agħtu lilkom infuskom irġiel għorrief u esperti u intelliġenti fit-tribujiet tagħkom, u se nwaqqaf fuqkom mexxejja tagħkom. U inti wieġbtu lili u qaltu: Tajjeb il-kelma li tkellemt biex tagħmel. U ħadt minnkom irġiel għorrief u esperti u intelliġenti, u ħaristhom biex imexxi fuqkom bħala kapijiet ta elf, u kapijiet ta mija, u kapijiet ta ħamsin, u kapijiet ta għaxra, u skribi għall-imħallfin tagħkom. U ordnajt lill-imħallfin tagħkom f'dak iż-żmien, u għedt: Isimgħu bejn l-aħwa tagħkom, u iġġudikaw b'ġustizzja bejn raġel u bejn ħu u bejn il-proselitu tiegħu. M'intix se tagħraf wiċċ fil-ġudizzju, skont iż-żgħir u skont il-kbir tiġġudika, m'intix se turi wiċċ ta bniedem, għax il-ġudizzju ta Alla huwa, u l-kelma li jekk tkun iebsa, minn tagħkom, ġġorruha għandi, u jien se nismagħha. U ordnajt lilkom f'dak iż-żmien il-kliem kollu li għandkom tagħmlu. U wara li tlaqna minn Ħoreb, morna mid-deżert kollu l-kbir u tal-biża dak, li intom rajtu, fit-triq tal-muntanja tal-Amorriti, kif kmanda s-Sid Alla tagħna lilna, u ġejna sa Kadesx Barnea. U jien għedt lejkom: Intom ġejtu sal-muntanja tal-Amorriti, li l-Mulej Alla tagħna qed jagħti lilkom. Ara, il-Mulej Alla tagħkom ħa jagħti lilkom l-art quddiemkom. Telgħu u ħudu pussess tagħha kif qal il-Mulej Alla tal-missirijiet tagħkom lilkom. Tibżgħux u la tkunu mbeżżgħin. U ġejtu ħdejja lkoll, u qaltu: Nibagħtu irġiel

qabilna, u jispeċċjonaw l-art għalina, u jgħidulna t-tweġiba dwar it-triq li permezz tagħha se nitilgħu, u l-ibliet li fihom se nidħlu. U l-kelma pjaċitni, u ħadt minn fostokom tnax-il raġel, raġel wieħed għal kull tribù. U wara li daraw lura, telgħu fil-muntanja u ġew sal-wied tal-għonq tal-għeneb u spijawhom. U ħadu f'idejhom mill-frott tal-art, u ġabuh lejkom, u qalu: Tajba l-art li l-Mulej Alla tagħna jagħtina. U ma ridtux titilgħu, iżda disubbedijttu l-kelma tal-Mulej Alla tagħna. U intom tgergru fit-tined tagħkom, u qaltu: Minħabba l-mibegħda tal-Mulej lilna, huwa ħareġna mill-art tal-Eġittu biex jagħtina f'idejn l-Amoriti, biex jeqridna. Fejn aħna qed nitilgħu? Imma l-aħwa tagħkom darrbu lura l-qalb tagħkom, u qalu: nazzjon kbir u ħafna u aktar qawwi minna, u bliet kbar u mħarsqa sa s-sema; imma wkoll ulied il-ġganti rajna hemm. U jien qal lilkom: La tibżgħux b'terrur, u lanqas tibżgħux minnhom. Il-Mulej Alla tagħkom li jmur qabel quddiem wiċċkom, hu nnifsu se jiġġieled magħhom flimkien magħkom skont kollox kemm għamel għalikom fl-art tal-Eġittu, u fid-deżert dan li rajtu, it-triq tal-muntanja tal-Amorriti; kif ġarr lilek il-Mulej Alla tiegħek, kif xi wieħed iġorr raġel lil ibnu, skont it-triq kollha li mxejtu fiha sa ma ġejtu f'dan il-post. U f'din il-kelma ma emmintux fil-Mulej Alla tagħna, li jimxi qabilkom fit-triq biex jagħżel għalikom post, imexxi lkom fin-nar bil-lejl, juri lkom it-triq li fuqha timxu, u fis-sħaba bin-nhar. U sema il-Mulej il-vuċi tal-kliem tagħkom, u ġie pprovokat u ħalef, jgħid, jekk se jara xi ħadd mill-irġiel dawn l-art it-tajba din, li ħlaft lill-missirijiet tagħhom, ħlief Kaleb bin Jefonnu, dan se jara lilha, u lil dan se nagħti l-art li fuqha mixi, u lill-ulied tiegħu, minħabba li hu kien mehmuż mal-Mulej. U lili rrabjat il-

Mulej minħabba fikom, u qal: Lanqas inti ma se tidħol hemm. Joshua bin Nun li qiegħed ħdejk, dan se jidħol hemm; lilu saħħu, għax hu se jagħtiha bħala wirt lil Israel. U kull tifel żgħir li ma jafx illum tajjeb jew ħażin, dawn se jidħlu hemm, u lil dawn nagħtiha, u huma se jiritawha. U intom, wara li daret lura, kampjastu fid-deżert, fit-triq lejn il-Baħar l-Aħmar. U wieġbu u qaltu: Dnibna quddiem il-Mulej Alla tagħna. Aħna se nitilgħu u niġġieldu skont dak kollu li kmanda l-Mulej Alla tagħna lilna. U ħadu kull wieħed l-armi tiegħu, u miġbura tlajtu lejn il-muntanja. U qal il-Mulej lili, Qgħadilhom: Ma titilgħux u lanqas ma tiġġieldux, għax jien mhux magħkom, u mhux se tkissru quddiem l-għedewwa tagħkom. U tkellimtilkom, u ma smajtux lili, u ksartu l-kelma tal-Mulej, u wara li ġbidtu ruħkom b'mod vjolenti tlajtu fuq il-muntanja. U ħareġ l-Amorit li kien jgħammar f'dik il-muntanja biex jiltaqa magħkom, u ġiegħelkom bħal ma jagħmlu n-naħal, u weġġgħukom minn Seir sa Hormah. U bilqiegħda bkejtu quddiem il-Mulej Alla tagħna, u l-Mulej ma sema'x leħenkom u lanqas ma ta kas lilkom. U qgħadtu f'Kadesh jiem ħafna, daqs kemm-il jum li qatt qgħadtu.

2

U wara li dorna lura, tlaqna lejn id-deżert, it-triq tal-Baħar l-Aħmar, kif kellem il-Mulej miegħi, u dawwarna l-muntanja ta Seir għal ħafna jiem. U qal il-Mulej lili, jikfikkom iċċirklaw il-muntanja din; duru mela lejn it-Tramuntana. U ordna lill-poplu, u qal, intom tgħaddu minn ġewwa l-konfini ta ħutkom ulied

Esau, li jgħixu f'Seir, u jibżgħu minkom, u jkunu kawtjużi minkom ħafna. Tingaġġawx magħhom fi gwerra, għax ma nagħtix lilkom xejn mill-art tagħhom, lanqas pass ta sieq, minħabba li f'wirt għadejt lill-ulied ta Esau l-muntanja ta Seir. Bil-fidda ixtru ikel minnhom u kulu, u ilma bil-kejl ħudu minnhom bil-fidda u ixorbu. Għax il-Mulej Alla tagħna bierek lilek f'kull xogħol tal-idejn tiegħek. Ħu nota kif għaddejt minn dak id-deżert il-kbir u t-terribbli. Ara, erbgħin sena l-Mulej Alla tiegħek kien miegħek, u ma nqastek xejn. U għaddejna mill-aħwa tagħna, wlied Esau, dawk li joqogħdu fi Seir, ħdejn it-triq tal-Arabah minn Aijalon u minn Ezion Geber, u wara li rritornaw għaddejna mit-triq tad-deżert ta Moab. U qal is-Sid lejja: La tkunu ostili lejn il-Moabiti, u la tingħaqdu magħhom fi gwerra, għax ma nagħtix minn l-art tagħhom lilkom bħala wirt, għax lis-subien ta Lot jien tajt lil Aroer biex jiritaw. L-Ommin ta qabel kienu stabbiliti fuqha, nazzjon kbir u numeruż u qawwi, bħall-Anakim. Rephaim se jkunu kkunsidrati u dawn bħal l-Anakim, u l-Moabites isejħu lilhom Emim. U f'Seir kien joqgħod il-Ħorit qabel, u l-ulied ta Esau qerduhom, u qerduhom minn quddiemhom. U stabbilixxew flok tagħhom, bl-istess mod kif Iżrael għamel l-art tal-wirt tiegħu, li l-Mulej ta lilhom. Issa għalhekk qumu u itilqu, u għaddu mill-wied ta Żaret. U l-jiem li aħna vvjaġġajna minn Kadesh Barnea sa meta għaddew mill-wied ta Żered, tletin u tmienja sena, sa meta telfu l-ġenerazzjoni kollha ta irġiel tal-gwerra mietu mill-kamp, kif ħalef il-Mulej l-Alla lilhom. U l-id ta Alla kienet fuqhom biex teqridhom kompletament minn nofs il-kamp sakemm waqgħu. U ġara meta waqgħu l-irġiel kollha l-gwerrera mietu minn nofs il-poplu, u

tkellem il-Mulej lejja u qal: Int se tgħaddi llum il-konfini ta Moab, Aroer, u se tersqu qrib il-ulied ta Ammon. La tkunux ostili magħhom, u lanqas tingħaqdu magħhom fi gwerra, għax mhux se nagħti minn l-art tal-ulied ta Ammon lilek b'wirtu, għax lill-ulied ta Lot tajtha b'wirtu. Art tar-Refaim se titqies, u għax fuqha għexu r-Refaim qabel u l-Ammoniti jsejħulhom Żokommin. Nazzjon kbir u ħafna u aktar qawwi minnkom, bħal l-Enakeim, u l-Mulej qerrilhom quddiemhom, u wertaw u stabbilixxew ruħhom minflok tagħhom sa llum. Bħalma għamlu mal-ulied ta Esau li jgħammru f'Seir, bl-istess mod li bih qerdu lill-Ħoriti minn quddiemhom, u wertuhom, u stabbilixxew ruħhom posthom sal-lum ta llum. U l-Euaioi li kienu jgħammru f'Asedoth sa Gaża, u l-Kappadoċjani li ħarġu minn Kappadoċja, qerduhom u stabbilixxew ruħhom posthom. Issa għalhekk qumu u itilqu, u aqsmu intom il-wied Arnon. Ara tajt f'idejk lil Sihon, is-sultan ta Heshbon l-Amorit, u l-art tiegħu. Ibda wirt, u ingaġġa miegħu gwerra f'dan il-jum. Ibda agħti t-tregħid tiegħek u l-biża tiegħek fuq wiċċ il-kull tan-nazzjonijiet li huma taħt is-sema, li meta jisimgħu l-isem tiegħek se jkunu mħawdin, u uġigħ se jkollhom minn wiċċ tiegħek. U bgħatt ambaxxaturi mid-deżert ta Kedemoth lejn Sihon, sultan ta Heshbon, b'kliem paċifiku, u għidt: Se ngħaddi mill-art tiegħek; fit-triq se mmur, ma nidderġax lejn il-lemin u lanqas lejn ix-xellug. Ikel bi fidda int tbigħli, u jien niekol; u ilma bi fidda int tbigħli, u jien nixrob; biss li jien ngħaddi b'riġlejja; Bħalma għamlu lili l-ulied ta Esau li jgħixu f'Seir, u l-Moabiti li jgħixu f'Aroer; sakemm ngħaddi l-Ġordan lejn l-art, li l-Mulej Alla tagħna jagħti lilna. U ma riedx Sihon, sultan ta Heshbon, jgħaddina minn ġo artù, għax il-Mulej

Alla tagħna saħħaħ l-ispirtu tiegħu u qawwa l-qalb tiegħu, sabiex jingħata f'idejk bħal f'dan il-jum. U qal il-Mulej lili: Ara, jien bdejt nagħti quddiemek is-Sultan Sihon ta Heshbon l-Amorit, u l-art tiegħu, u ibda wirt l-art tiegħu. U ħareġ Sihon, ir-re ta Heshbon, għal-laqgħa magħna, hu u l-poplu kollu tiegħu, għall-gwerra f'Jahaz. U consenja lilu s-Sid il-Alla tagħna quddiemna, u lħaqna lilu u l-ulied tiegħu u l-poplu kollu tiegħu. U aħna ħadna l-bliet kollha tiegħu f'dak iż-żmien, u qerridna kull belt wara l-oħra, u n-nisa tagħhom u t-tfal tagħhom, ma ħallejna lil ħadd ħaj. Ħlief il-bhejjem ħadniehom bħala għanima, u l-għanima tal-bliet ħadniehom minn Aroer, li tinsab ħdejn ix-xatt tat-torrent ta Arnon, u l-belt li kienet fil-wied, u sa l-muntanja ta Gilead; ma kenitx hemm belt li ħarbet minna. Il-kollha ħa jagħti l-Mulej Alla tagħna f'idejn tagħna. Ħlief qrib l-ulied ta Ammon ma approċċjajna, kollha dawk li jingħaqdu max-xmara Jabbok, u l-ibliet li kienu fil-muntanji, kif ordna s-Sid Alla tagħna lilna.

3

U wara li dorna lura, tlajna t-triq li twassal għal Basan, u ħareġ Og, is-sultan ta Basan, biex jiltaqa magħna, hu u l-poplu kollu tiegħu għall-gwerra f'Edraim. U qal is-Sid lejja: La tibżax minnu, għax f'idejk għaddejtu lilu, u l-poplu kollu tiegħu, u l-art kollha tiegħu. U int tagħmel lilu bħalma għamilt lil Sihon, sultan tal-Amoriti, li kien joqgħod f'Heshbon. U wassal lilu s-Sid il-Alla tagħna f'idejna, u lil Og sultan tal-Baxan, u lill-poplu kollu

tiegħu, u laqatnieh, sa ma ħallejnielu l-ebda żerriegħa. U ħadna l-kontroll tal-ibliet kollha tiegħu f'dak iż-żmien; ma kienx hemm belt li ma ħadniex minnhom; sittin belt, ir-reġjuni kollha ta madwar Argob tar-re Og fi Baxan; l-ibliet kollha fortifikati, ħitan għoljin, bibien u travi; ħlief l-ibliet tal-Periżżi li kienu ħafna ħafna. Qerridna kompletament, bħalma għamilna lil Sihon sultan ta Heshbon, u qerridna kull belt waħda wara l-oħra, u n-nisa, u t-tfal, u l-bhejjem kollha; u l-għanima tal-bliet ħadna għalina nfusna. U ħadna f'dak iż-żmien l-art minn idejn żewġ slaten tal-Amorriti, li kienu lil hinn mill-Ġordan minn it-torrent Arnon u sa Hermon. Il-Feniċji jsejħu lil Hermon Sanior, u l-Amorrit semmih Sanir. Il-bliet kollha ta Mishor, u Gilead kollha, u Bashan kollha sa Elcha u Edrei, bliet tas-saltna ta Og f'Bashan. Għax barra Og sultan ta Bashan kien mitluq mir-Refaim. Ara s-sodda tiegħu sodda tal-ħadid, ara din fil-fortizza tal-ulied ta Ammon. Disa kubti t-tul tagħha, u erba kubti l-wisa tagħha f'kubit ta raġel. U dik l-art aħna writheha f'dak il-ħin minn Aroer, li tinsab fuq ix-xatt tat-torrent ta Arnon, u nofs il-muntanja ta Gilead, u l-ibliet tagħha tajt lil Reuben u lil Gad. U l-bqija ta Gilead, u s-saltna kollha ta Bashan ta Og, tajt lill-nofs tat-tribù ta Manasseh, u r-reġjun kollu madwar Argob, dik il-Bashan kollha, se tiġi magħduda bħala art tar-Rephaim. U Jair bin Manasseh ħa r-reġjun kollu ta Argob sal-konfini ta Gargasi u Machathi, u semmiehom fuq ismu, il-Bashan Thauoth ta Jaeir, sal-jum tal-lum. U lil Machir tajt il-Gilead. U lil Ruben u lil Gad tajt minn Gilead sa l-wied ta Arnon, nofs il-wied konfin, u sa Jabbok; il-wied konfin lill-ulied ta Ammon. U l-Arabah u l-Ġordan konfin Kinneret, u sa baħar l-Arabah, baħar il-melħ, taħt

Ashdoth, il-Pisgah lejn il-lvant. U kmandjajt lilkom f'dak il-ħin, u għedt: Il-Mulej, Alla tagħkom, ta lilkom din l-art bħala wirt. Armaw ruħkom u morru qabel ħutek, ulied Iżrael, kull wieħed li hu kapaċi. Iżda n-nisa tagħkom u t-tfal tagħkom u l-bhejjem tagħkom, naf li għandkom ħafna bhejjem, ħalliehom joqogħdu fil-bliet tagħkom, li tajt lilkom, sa ma l-Mulej Alla tagħkom jagħti mistrieħ lil ħutek tagħkom, bħal ma għamel magħkom, u jirtu wkoll dawn l-art, li l-Mulej Alla tagħna jagħti lilhom fil-parti l-oħra tal-Ġordan; u mbagħad terġgħu lura kull wieħed għall-wirt tiegħu, li tajt lilkom. U lil Ġożwè ordnajtlu f'dak iż-żmien, u għedtlu: L-għajnejn tagħkom raw kollox li għamel il-Mulej Alla tagħna lit-tnejn slaten dawn; hekk se jagħmel il-Mulej Alla tagħna mal-irgnijiet kollha li inti se taqsam għalihom hemm. M'għandkomx tibżgħu minnhom, għax il-Mulej Alla tagħna hu stess se jiġġieled għalikom. U tallabt lill-Mulej f'dak il-ħin, u għidt, Mulej Alla, int bdejt turi lill-qaddej tiegħek il-qawwa tiegħek, u l-forza tiegħek, u l-id il-qawwija, u d-driegħ l-għoli; għax min hu Alla fis-sema jew fuq l-art, li se jagħmel kif għamilt int, u skont il-qawwa tiegħek? Wara li nqasam, għalhekk se nara din l-art it-tajba li tinsab lil hinn tal-Ġordan, din il-muntanja t-tajba u l-Anti Libanu. U l-Mulej ma semgħanix minħabba fikom, u qal il-Mulej lili: Jibżak! Tħallix terġa titkellem dwar dan. Itla fuq il-quċċata tal-imqatta, u wara li tħares il fuq bl-għajnejn tiegħek lejn il-baħar u t-Tramuntana u n-Nofsinhar u l-Lvant, u ara bl-għajnejn tiegħek, għax mhux se taqsam dan il-Ġordan. U ordni lil Ġożwè u saħħaħ lilu u faraġ lilu, għaliex dan se jaqsam qabel wiċċ tal-poplu dan, u dan se jwirret lilhom l-art kollha li int rajt. U aħna qgħadna fil-wied qrib id-dar ta Peor.

4

U issa Iżrael, isma l-ordnanzi u l-ġudizzji, kemm jien ngħallem lilkom illum biex tagħmlu, sabiex tgħixu, u tkunu mmultiplikati, u meta tidħlu tiritaw l-art, li l-Mulej il-Alla tal-missirijiet tagħkom jagħti lilkom. M'għandkomx iżżidu mal-kelma li jiena qed nordnakom, u lanqas tneħħu minnha; iħarsu l-kmandamenti tal-Mulej Alla tagħna, dak kollu li jiena qed nordnakom illum. L-għajnejn tagħkom raw dak kollu li għamel il-Mulej Alla tagħna lil Baal Peor, għax kull bniedem li mela wara Baal Peor, il-Mulej Alla tagħkom qerdu minn fostokom. Intom iżda, dawk li huma mehmuża mas-Sid, Alla tagħkom, tgħixu ilkoll illum. Ara, jien uriet lilkom ordnijiet u ġudizzji kif il-Mulej ordna lili, biex nagħmel hekk fl-art li intom qed tidħlu fiha hemm biex tirtuha. U intom se żżommu u tagħmlu dan, għax din hija l-għeqel tagħkom u l-fehim tagħkom quddiem in-nazzjonijiet kollha, li meta jisimgħu dawn l-ordinanzi kollha, se jgħidu: Ara, poplu għaqli u għaref din in-nazzjon il-kbira! Għax liema nazzjon kbir, li għandu lilu Alla jqarreb lilhom bħal Mulej il-Alla tagħna f'kollox li jekk lilu nsejħulu? U liema nazzjon kbir għandu ordinanzi u ġudizzji ġusti skont din il-liġi kollha, li jiena qed nagħti quddiemkom illum? Oqgħod attent lilek innifsek, u ħares ir-ruħ tiegħek ħafna; la tinsa l-kliem kollu, li raw għajnejk, u la jitilqu minn qalbek l-ijiem kollha ta ħajtek; u int tgħallem lil uliedek u lil ulied uliedek, dwar il-jum li fih qgħadt quddiemil-Mulej Alla tagħna f'Ħoreb fil-jum tal-assemblea; meta qal il-Mulej lili, iġbor lili l-poplu, u ħa jisimgħu l-kliem tiegħi, sabiex

jitgħallmu jibżgħu minni l-ijiem kollha li fihom huma jgħixu fuq l-art, u huma jgħallmu lil uliedhom. U intom resqtu u waqaftu ħdejn il-muntanja, u l-muntanja kienet qed tinħaraq bin-nar sa s-sema - dlam, għatx u tempesta. U tkellem il-Mulej lejkom minn nofs in-nar b'vuċi ta kliem, li intom smajtu; u xbieha ma rajtux, imma biss vuċi. U ddikjara lilkom il-patt tiegħu, li kmanda lilkom tagħmlu, l-għaxar kelmiet, u kitibhom fuq żewġ tavli tal-ġebel. U lili ordna l-Mulej f'dak iż-żmien, biex ngħallem lilkom l-ordnijiet u l-ġudizzji, biex tagħmluhom fuq l-art li intom qed tidħlu fiha hemm biex tirtuha. U intom għandhom iħarsu ħafna l-erwieħ tagħkom, għax ma rajtu l-ebda xbieha fil-jum li fih tkellem il-Mulej magħkom f'Ħoreb, fuq il-muntanja, minn nofs in-nar. La taġux kontra l-liġi u tagħmlu għalikom infuskom xbieha mqatta, kull xbieha ta raġel jew mara, xbieha ta kull annimal li jkun fuq l-art, xbieha ta kull għasfur b'ġwienaħ li jtir taħt is-sema, xbieha ta kull reptil li jgħarraf fuq l-art, xbieha ta kull ħut, kemm hemm fl-ilmijiet taħt l-art. U mhux wara li tħares il fuq lejn is-sema u tara x-xemx u l-qamar u l-kwiekeb u l-kosmu kollu tas-sema, wara li tkun meqjud fit-triq ħażina tagħmilhom qima u taqdi lilhom, li l-Mulej Alla tiegħek ħareġhom lill-ġnus kollha li huma taħt is-sema. Intom iżda ħadkom Alla, u ħariġkom minn art l-Eġittu, mill-forn tal-ħadid, mill-Eġittu, biex tkunu lilu poplu ta wirt, kif f'dan il-jum. U s-Sid il-Alla kien irrabjat miegħi minħabba dak li ntqal minkom, u ħalef li ma naqsimx dan il-Ġordan, u li ma nidhilx fl-art li s-Sid Alla tiegħek jagħtik bħala wirt. Jien għax qiegħed immut f'din l-art, u mhux se naqsam dan il-Ġordan, intom però se taqsmu, u se tiritaw din l-art it-tajba. Oqogħdu attenti lilkom, la tinsewhiex

il-patt tal-Mulej Alla tagħna, li kien għamel magħkom, u taġixxu bla liġi, u tagħmlu għalikom infuskom immaġni mqatta xbieha ta dak kollu li kmanda lilek il-Mulej Alla tiegħek. Għax il-Mulej Alla tiegħek huwa nar li jikkunsma, Alla li jħares. Jekk iżda tħalli wlied u wlied tal-wlied tiegħek, u tibqgħu żmien twil fuq l-art, u taġixxu mingħajr liġi, u tagħmlu immaġni maqtugħa xbieha ta kollox, u tagħmlu l-ħażin quddiem il-Mulej Alla tagħkom biex tipprovokawh, nixhed lilkom illum kemm is-sema kif ukoll l-art, li bid-distruzzjoni se tinqerdu mill-art, li intom qed taqsmu l-Ġordan biex tmurru hemm biex tiritaw; mhux se tgħixu żmien twil jiem fuqha, iżda jew bit-qerda se tinqerdu kompletament. U se jxerred il-Mulej intom fin-nazzjonijiet kollha, u se tibqgħu ftit fl-għadd fin-nazzjonijiet kollha li lejhom se jdaħħal il-Mulej intom hemm. U intom taqdu hemm allat oħra, xogħlijiet tal-idejn tal-bnedmin, injam u ġebel, li ma jarawx, u lanqas ma jisimgħux, u lanqas ma jiekolx, u lanqas ma joxommux. U intom tfittxu hemm lill-Mulej l-Alla tagħkom, u intom isibu lilu meta intom tfittxu lilu minn kollha tal-qalb tiegħek, u minn kollha tar-ruħ tiegħek fl-afflizzjoni tiegħek. U dawn il-kliem kollha jsibu lilek fl-aħħar tal-jiem, u int tidwor lura lejn il-Mulej l-Alla tiegħek, u int tisma l-vuċi tiegħu. Għax Alla kompassjonanti hu l-Mulej l-Alla tiegħek, ma jabbandunax lilek, u lanqas ma jeqridlek, ma jinsax il-patt tal-missirijiet tiegħek, li ħalef lilhom il-Mulej. Staqsu dwar il-jiem ta qabel li saru qabel tiegħek mill-jum li fih ħalaq Alla l-bniedem fuq l-art, u minn truf is-sema sa truf is-sema, jekk sarx skont il-kelma l-kbira din, jekk intsmax bħal dan; jekk samax nazzjon il-vuċi ta Alla ħaj jitkellem minn nofs in-nar, kif smajt int u għext; jekk ippruvax Alla billi daħal

biex jieħu għalih innifsu nazzjon minn nofs nazzjon bi prova, u bi sinjali, u bi għeġubijiet, u bi gwerra, u b'id qawwija, u bi driegħ għoli, u bi viżjonijiet kbar, skont kollox kemm għamel il-Mulej Alla tagħna fl-Eġittu quddiemek waqt li kont qed tara; sabiex tkun taf li l-Mulej Alla tiegħek dan huwa Alla, u m'hemmx ieħor ħlief hu. Mis-sema nstema leħnu biex jgħallmek, u fuq l-art wera lilek in-nar il-kbir tiegħu, u l-kliem tiegħu smajt minn nofs in-nar. Minħabba li ħabb lill-missirijiet tiegħek, u għażel iż-żerriegħa tagħhom warajhom, intom, u ħariġek hu stess bil-qawwa tiegħu l-kbira mill-Eġittu, biex jeqred nazzjonijiet kbar u aktar b'saħħithom minnek minn quddiem wiċċek, biex idaħħlek biex jagħtik l-art tagħhom biex tiret, kif għandek illum. U se tkun taf illum, u se tidwir lura bl-moħħ, li l-Mulej Alla tiegħek dan huwa Alla fis-sema l fuq u fuq l-art l isfel, u m'hemm ħadd ieħor ħlief hu. U oħorsu l-kmandamenti tiegħu u l-ordinanzi tiegħu, dawk kollha li jiena nikkumanda lilek illum, sabiex ikun tajjeb għalik u għal uliedek warajk, sabiex tgħixu twal fuq l-art li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik l-jiem kollha. Imbagħad Mosè ffixa tliet ibliet lil hinn tal-Ġordan mill-lvant tax-xemx, biex jaħrab hemm il-qattiel li jkun qatel lill-proxxmu mingħajr ma kien jaf, u dan ma kienx jobgħodu qabel il-bieraħ u t-tielet jum, u se jaħrab f'waħda mill-ibliet dawn, u se jgħix: Bosor fid-deżert fl-art tal-pjan ta Ruben, u Ramoth f'Gilead ta Gad, u Golan f'Bashan ta Manasse. Din il-liġi li poġġa Mosè quddiem ulied Iżrael. Dawn it-testimonji, u l-ordinanzi, u l-ġudizzji, kemm tkellim Mosè lill-ulied ta Iżrael, wara li ħarġu minn art l-Eġittu, fil-barra tal-Ġordan, fil-wied, qrib id-dar ta Peor, fl-art ta Sihon sultan tal-Amoriti, li kien joqgħod f'Heshbon, li lilu laqat Mosè u

l-ulied ta Iżrael, wara li ħarġu minn art l-Eġittu. U wertew l-art tiegħu, u l-art ta Og sultan ta Baxan, żewġ sultani tal-Amoriti, li kienu lil hinn mill-Ġordan lejn il-lvant tax-xemx, minn Aroer, li hi fuq ix-xifer tal-wied ta Arnon, u fuq il-muntanja ta Sihon, li hi Hermon, l-Arabah kollha lil hinn mill-Ġordan lejn il-lvant tax-xemx taħt Asedoth il-maqlugħa.

5

U Mosè sejjaħ lil Iżrael kollu, u qalilhom: Isma, Iżrael, l-ordinanzi u l-ġudizzji li jien qed nitkellem f'widnejkom illum, u tgħallmuhom u żommuhom biex tagħmluhom. Il-Mulej Alla tagħkom għamel magħkom patt f'Ħoreb. Mhux mal-missirijiet tagħkom għamel il-Mulej il-patt dan, iżda magħkom intom, li qegħdin hawn ilkoll ħajjin illum. Wiċċ għal wiċċ tkellem il-Mulej magħkom fil-muntanja minn nofs in-nar. U jien kont wieqaf bejn il-Mulej u intom f'dak il-ħin biex niddikjara lilkom il-kliem tal-Mulej, għax intom bżajtom minn wiċċ in-nar, u ma tlajtusx fuq il-muntanja, u kont ngħid jiena jien il-Mulej Alla tiegħek li ħriġtek minn art l-Eġittu, minn dar il-jasar. M'għandekx ikollok allat oħra qabli. M'għandekx tagħmel għalik innifsek idolu, u lanqas xbieha ta xejn minn dak li hemm fis-sema l fuq, jew fl-art l isfel, jew fl-ilmijiet taħt l-art. M'għandekx tagħmel qima lilhom, u lanqas m'għandek taqdi lilhom; għax jiena jien il-Mulej Alla tiegħek, Alla ġelos, nagħti lura dnubiet tal-missirijiet fuq it-tfal fuq it-tielet u r-raba ġenerazzjoni lil dawk li jobogħduni, u nagħmel ħniena għal eluf lil dawk li jħobbuni, u lil dawk li

jżommu l-kmandamenti tiegħi. M'għandekx tieħu l-isem tal-Mulej Alla tiegħek bil-batal, għax il-Mulej Alla tiegħek mhux se jħalli bla ħtija lil min jieħu ismu bil-batal. Oqgħod il-jum tas-Sibt biex tqaddsu, kif ordnalek il-Mulej Alla tiegħek. Sitt ijiem taħdem u tagħmel il-ħidmiet kollha tiegħek; iżda fil-jum is-seba sabbtu lill-Mulej Alla tiegħek; ma tagħmelx fih ebda xogħol int u bin tiegħek u bint tiegħek, il-qaddej tiegħek u l-qaddejja tiegħek, it-tor tiegħek u l-bhima tiegħek, u kull annimal tiegħek, u l-proselitu li jgħix fostok; sabiex jistrieħ il-qaddej tiegħek, u l-qaddejja tiegħek, u l-bhima tiegħek, bħal ma int ukoll. U int tiftakar li qaddej kont fl-art ta l-Eġittu, u ħariġek is-Sid il-Alla tiegħek minn hemm b'id qawwija u b'driegħ għoli. Minħabba dan kmandak is-Sid il-Alla tiegħek biex iżżomm il-jum tas-Sibt u tqaddsu. Onoraw lil missierek u lil ommok, kif kmandak il-Mulej Alla tiegħek, biex ikun tajjeb għalik, u biex tgħix tul ta żmien fuq l-art li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik. M'għandekx toqtol. M'għandekx tagħmel adulterju. M'għandekx tisraq. M'għandekx issir xhud falz kontra l-ġar tiegħek. M'għandekx tixtieq il-mara tal-qrib tiegħek; m'għandekx tixtieq id-dar tal-qrib tiegħek, lanqas il-għalqa tiegħu, lanqas il-qaddej tiegħu, lanqas il-qaddejja tiegħu, lanqas il-baqra tiegħu, lanqas il-ħmar tiegħu, lanqas xi annimal tiegħu, lanqas kollox li hu tal-qrib tiegħek. Dawn il-kliem tkellem il-Mulej lill-kongregazzjoni kollha tagħkom fil-muntanja minn nofs in-nar, id-dlam, id-dlam, it-tempesta, vuċi kbira, u ma żiedx, u kitibhom fuq żewġ pilloli tal-ġebel, u tahom lili. U ġara meta intom smajtu l-vuċi minn nofs in-nar, u l-muntanja kienet qed tinħaraq bin-nar, u intom ressaqtu lejja ilkoll il-mexxejja tat-tribujiet tagħkom, u l-kunsill

tal-anzjani tagħkom, u intom qaltu, ara wera lilna l-Mulej Alla tagħna l-glorja tiegħu, u l-vuċi tiegħu smajna minn nofs in-nar; f'dan il-jum rajna li Alla se jitkellem mal-bniedem, u se jgħix. U issa biex ma nimutux, għax dan in-nar il-kbir se jikkunsmana, jekk aħna komplu nisimgħu l-vuċi tal-Mulej Alla tagħna, se nimmutu. Min għax laħam li sema leħen ta Alla ħaj, jitkellem minn nofs in-nar, bħalna, u se jgħix? Eqreb inti, u isma dak kollu li jgħid il-Mulej Alla tagħna, u inti tkellem magħna dak kollu li jitkellem il-Mulej Alla tagħna miegħek, u aħna nismgħu u nagħmlu. U sema l-Mulej il-vuċi tal-kliem tagħkom waqt li kienu qed jitkellmu miegħi, u qal il-Mulej lili, smajt il-vuċi tal-kliem ta dan il-poplu, dak kollu li qalu lilek, sewwa kollox dak li qalu. Min se jagħti li jkun hekk il-qalb tagħhom fihom, sabiex jibżgħu lili u jżommu l-kmandamenti tiegħi kollha l-ġranet, biex ikun tajjeb għalihom u għall-ulied tagħhom għal dejjem? Mur, għedtilhom, intom morru lura lejn id-djar tagħkom; imma int qiegħed hawn miegħi, u nitkellem miegħek il-kmandamenti u l-ordinanzi u l-ġudizzji kemm li tgħallimhom, u jagħmlu hekk fl-art li jiena nagħti lilhom f'wirt. U intom ħarsu tagħmlu bl-istess mod li kmanda lilek il-Mulej Alla tiegħek; ma tmilux lejn il-lemin u lanqas lejn ix-xellug, skont it-triq kollha li kmanda lilek il-Mulej Alla tiegħek timxi fiha, sabiex jagħtik mistrieħ, u jkun tajjeb għalik, u tgħixu żmien twil fuq l-art li se tiritaw.

6

U dawn huma l-kmandamenti u l-ordinanzi u l-ġudizzji li

kmanda l-Mulej Alla tagħna biex ngħallmulkom tagħmlu hekk fl-art li intom tidħlu fiha biex tirtuha. Sabiex tibżgħu lill-Mulej Alla tagħkom, iżommu l-ordinanzi kollha tiegħu u l-kmandamenti tiegħu li jiena qed nikkumanda lilek illum, int u l-ulied tiegħek u l-ulied tal-ulied tiegħek, il-jiem kollha tal-ħajja tiegħek, sabiex tgħixu twil. U isma Iżrael, u oqgħod tagħmel, sabiex ikun tajjeb għalik, u sabiex tkunu mmultiplikati ħafna, bħalma tkellem il-Mulej l-Alla tal-missirijiet tiegħek biex jagħtik art li tgħaddi ħalib u għasel; u dawn l-ordinanzi u l-ġudizzji, kemm kmanda l-Mulej lill-ulied ta Iżrael fid-deżert, wara li ħarġu minn art l-Eġittu. Isma Iżrael, il-Mulej huwa l-Alla tagħna, il-Mulej wieħed huwa. U int tħobb lill-Mulej Alla tiegħek minn qalbek kollha, u minn ruħek kollha, u minn qawwtek kollha. U dawn il-kliem kollha li jien qed nordnalek illum, se jkunu f'qalbek u f'ruħek. U int se tgħallimhom lil uliedek, u titkellem dwarhom meta tkun bilqiegħda f'darek, u meta tkun miexja fit-triq, u meta tkun mimdud, u meta tqum. U int se torbot huma bħala sinjal fuq idek, u se jkun ma jitħarrakx quddiem għajnejk. U int tiktbu huma fuq il-postijiet tal-bibien tad-djar tagħkom u tal-bibien tagħkom. U se jkun meta jdaħħlek il-Mulej Alla tiegħek fl-art li ħalef lill-missirijiet tiegħek, lil Abraham, u lil Iżakk, u lil Ġakobb, biex jagħtik ibliet kbar u sbieħ li ma bnejtx, djar mimlija bl-affarijiet tajbin kollha li ma mlejtx, ċisternijiet imqattgħin li ma qattajtx, għeneb u żebbuġ li ma tħawwiltx, u wara li tkun kilt u tkun imtlajt, oqgħod attent lilek innifsek biex ma tinsax lill-Mulej Alla tiegħek li ħariġek mill-art tal-Eġittu, mid-dar tal-iskjavitù. Il-Mulej Alla tiegħek se tibża, u lilu biss se taqdi, u miegħu se taħżen, u fl-isem tiegħu se taħlef. M'għandkomx

immorru wara allat oħra mill-allat tal-ġnus li madwarkom, għax Alla ġelos hu l-Mulej Alla tiegħek fih; biex ma jirrabjax b'rabja l-Mulej Alla tiegħek miegħek, u jeqridek minn wiċċ l-art. M'għandekx tittenta lill-Mulej Alla tiegħek, kif ittestajtu fil-prova. Naħrsu tħares il-kmandamenti tal-Mulej Alla tiegħek, ix-xhieda, u l-ordnijiet, kemm ma ordna lilek. U int tagħmel dak li jgħoġob u dak li hu tajjeb quddiem il-Mulej Alla tiegħek, sabiex ikun tajjeb għalik, u tidħol u tiret l-art it-tajba, li ħalef il-Mulej lill-missirijiet tagħkom, biex ikeċċi l-għedewwa kollha tiegħek minn quddiem wiċċek, kif tkellem il-Mulej. U se jkun meta jistaqsik ibnek għada, u jgħid, X'inhuma x-xhieda, u l-ordinanzi u l-ġudizzji, li ordna l-Mulej Alla tagħna lilna? U int tgħid lil ibnek, qaddejja konna ta Fargħun fl-art ta l-Eġittu, u s-Sid ħarrġna minn hemm b'id qawwija u b'driegħ għolja. U ta l-Mulej sinjali u għeġubijiet kbar u ħżiena fl-Eġittu f'Fargħun u fid-dar tiegħu quddiemna, u lili ħareġ minn hemm biex jagħti lilna l-art din, li ħalef li jagħti lill-missirijiet tagħna. U ordna lilna s-Sid nagħmlu l-ordinanzi kollha dawn, biex nibżgħu s-Sid l-Alla tagħna, sabiex ikun tajjeb għalina l-ġranet kollha, sabiex ngħixu bħalma ngħixu llum. U ħniena se tkun lilna jekk aħna nżommu nagħmlu l-kmandamenti kollha dawn quddiem il-Mulej Alla tagħna, kif ordna lilna.

7

Jekk iżda jdaħħal lilek il-Mulej Alla tiegħek fl-art, li inti dieħel hemm biex tiret lilha, u jneħħi nazzjonijiet kbar minn quddiem

wiċċek, il-Ħittiti u l-Girgaxiti u l-Amoriti u l-Kananiti u l-Perizziti u l-Ħiviti u l-Jebusiti, seba nazzjonijiet ħafna u aktar b'saħħa minnkom; U jagħti lilhom il-Mulej Alla tiegħek f'idejk, u tħabbat lilhom; b'qirda tqarrad lilhom; ma tagħmilx magħhom patt, u lanqas ma għandkom turuhom ħniena, u lanqas ma għandkom tgħaqqdu ruħkom magħhom; bintek ma tagħtix lil ibnu, u bintu ma tieħux lil ibnek. Se jdawwar l bogħod lil ibnek minni, u se jaqdi lil allat oħra, u l-Mulej se jirrabja b'rabja kontra tagħkom, u se jeqridek malajr. Imma hekk se tagħmlu lilhom: l-altari tagħhom twaqqgħu, u l-pilastri tagħhom tkissru, u l-bosk sagri tagħhom taqtgħu, u l-immaġini mqattgħa tal-allat tagħhom taħarqu bin-nar. Għax poplu qaddis int quddiem il-Mulej Alla tiegħek, u lilek għażel il-Mulej Alla tiegħek biex tkun lilu poplu teżor minn fost il-ġnus kollha li hemm fuq wiċċ l-art. Mhux għax intom numerużi minn kollha l-nazzjonijiet li s-Sid għażilkom, u għażilkom is-Sid, għax intom ftit minn kollha l-nazzjonijiet. Imma minħabba li l-Mulej iħobbkom, u biex iżomm il-ħlief li ħalef lil missirijietkom, il-Mulej ħariġkom b'id qawwija, u l-Mulej fediek mid-dar tal-iskjavitù, minn id Fargħun, sultan l-Eġittu. U se tkun taf, li l-Mulej Alla tiegħek, dan huwa Alla; Alla fidil, li jżomm il-patt u l-ħniena lil dawk li jħobbuh u lil dawk li jżommu l-kmandamenti tiegħu għal elf ġenerazzjoni, u jagħti lura lil dawk li jobogħdu skont wiċċ biex jeqridhom kompletament; u ma jiddewwimx lil dawk li jobogħdu; skont wiċċ se jagħtihom lura. U se żżomm il-kmandamenti, u l-ordinanzi, u l-ġudizzji dawn, kemm jien qed nikkumanda lilek illum li tagħmel. U se jkun li meta tisimgħu dawn l-ordinanzi, u żżommuhom u tagħmluhom, il-Mulej Alla tiegħek se jipproteġi

lilek il-patt u l-ħniena, li ħalef lill-missirijiet tagħkom. U se jħobbok, u se jbierek, u se jimmultiplikak, u se jbierek il-frott tal-ġuf tiegħek, u l-frott tal-art tiegħek, il-qamħ tiegħek, u l-inbid tiegħek, u ż-żejt tiegħek, il-merħliet tal-baqar tiegħek, u l-merħliet tan-nagħaġ tiegħek fuq l-art, li ħalef il-Mulej lill-missirijiet tiegħek biex jagħtik. Imbierek int se tkun minn fost il-ġnus kollha, ma jkun hemm ebda wieħed bla frott fostkom, lanqas sterili, u lanqas fil-bhejjem tiegħek. U se jneħħi l-Mulej Alla tiegħek minn fuqek kull mard, u l-mard kollha tal-Eġittu l-ħżiena li rajt, u kemm għarft, ma jpoġġihomx fuqek, u se jpoġġihom fuq dawk kollha li jobogħduk. U tiekol il-kollox l-għanima tan-nazzjonijiet, li l-Mulej Alla tiegħek jagħti lilek. L-għajn tiegħek mhux se taħfer fuqhom, u m'għandekx taqdi lill-allat tagħhom, għax dan huwa inċiampa għalik. Jekk iżda tgħid fil-moħħ tiegħek, li din in-nazzjon hija akbar minni, kif se nkun nista neqridha? M'għandekx tibża minnhom; b'tifkira tiftakar kemm għamel il-Mulej Alla tiegħek lil Fargħun u lill-Eġizzjani kollha; il-provi l-kbar li raw għajnejk, is-sinjali u l-għeġubijiet il-kbar dawk, l-id il-qawwija u d-driegħ l-għoli; kif ħariġek il-Mulej Alla tiegħek, hekk jagħmel il-Mulej Alla tagħkom lill-ġnus kollha li inti tibża minn wiċċhom. U ż-żnubiet se jibgħat il-Mulej Alla tiegħek lejhom, sakemm ikunu meqruda dawk li fadal u dawk li nħbew minnek. Ma tkunx imwettaq minn wiċċhom, għax il-Mulej Alla tiegħek huwa fik, Alla kbir u qawwi. U l-Mulej Alla tiegħek se jikkunsma dawn in-nazzjonijiet minn quddiemek ftit ftit, ma tkunx tista teqredhom malajr ħafna, sabiex l-art ma ssirx deżerta u l-bhejjem selvaġġi ma jiżdiedux fuqek. U se jagħtihom il-Mulej Alla tiegħek f'idejk, u inti se teqridhom

b'qerda kbira, sakemm tqarradhom kompletament; U se jagħti s-slaten tagħhom f'ideikom, u intom se teqirdu l-isem tagħhom minn dak il-post; ħadd mhu se jieqaf kontra wiċċek, sakemm tqarradhom kompletament. L-immaġini intagljati tal-allat tagħhom inti se taħraqhom bin-nar, ma tħobbx il-fidda, u lanqas id-deheb minnhom ma tieħu għalik innifsek, biex ma tiżloqx minħabba fih, għax huwa abominazzjoni għall-Mulej l-Alla tiegħek. U m'għandekx iddaħħal abominazzjoni fid-dar tiegħek, u tkun maledett bħalha, b'abominazzjoni tistmerr, u b'abominazzjoni tistmerr, għax ħaġa maledetta hi.

8

Il-kmandamenti kollha li jiena qed nordnakom illum, żommuhom u agħmluhom, sabiex tgħixu u tiżdiedu, u tidħlu u tiritaw l-art li l-Mulej Alla tagħkom ħalef lill-missirijiet tagħkom. U tiftakar it-triq kollha li mexa bik il-Mulej Alla tiegħek fid-dežert, sabiex inixxi inti u jittestjak, u sabiex ikun magħruf dak li hemm f'qalbek, jekk iżżommx il-kmandamenti tiegħu jew le. U huwa affliktatek, u ġiegħlek, u talek il-manna, li ma kinux jafu l-missirijiet tiegħek, sabiex juri lilek li mhux fuq il-ħobż biss jgħix il-bniedem, iżda fuq kull kelma li toħroġ minn ħalq Alla jgħix il-bniedem. Il-ħwejjeġ tiegħek ma blewx minn fuqek, is-sandli tiegħek ma nkisrux minn fuqek, u r-riġlejn tiegħek ma sarux kalluża, ara erbgħin sena. U se tkun taf fil-qalb tiegħek, li bħalma bniedem jiddxxiplina lil ibnu, hekk il-Mulej Alla tiegħek se jiddxxiplinak. U tħares il-kmandamenti tal-Mulej Alla tiegħek

biex timxi fit-triqat tiegħu u biex tibża minnu. Il-Mulej il-Alla tiegħek għax se jdaħħlek f'art tajba u kbira, fejn torrenti ta ilmijiet, u molol ta abbissi joħorġu minn ġol-pjanuri u minn ġol-muntanji. Art ta qamħ u xgħir, dwieli, siġar tat-tin, rummien. Art ta żebbuġa ta żejt u għasel. Art li fuqha mhux bil-faqar tiekol il-ħobż tiegħek, u ma tkunx nieqes fuqha xejn. Art li l-ġebel tagħha ħadid, u mill-muntanji tagħha tħaffar ram. U tiekol u timtela, u tibbarek lill-Mulej Alla tiegħek fuq l-art it-tajba li ta lilek. Oqgħod attent lilek innifsek ma tinsax lill-Mulej Alla tiegħek, li ma żżommx il-kmandamenti tiegħu, u l-ġudizzji u l-ordnijiet tiegħu, kemm jien nordnalek illum; La wara li tkun kilt u mlixt, u djar sbieħ bnejt u għext fihom, u l-baqar tiegħek u n-nagħaġ tiegħek ikunu mmultiplikati lilek, fidda u deheb ikunu mmultiplikati lilek, u kollox kemm ikollok ikun immultiplikat lilek, titleġħa bil-qalb, u tinsa lill-Mulej Alla tiegħek, li ħariġek minn art l-Eġittu, minn dar il-jasar; li mexxiek minn ġo d-deżert il-kbir u l-beżgħan dak, fejn serp jigdem, u skorpjun, u għatx, fejn ma kienx ilma; li ħariġlek minn blata wieqfa nixxiegħa ilma; li tafak il-manna fid-deżert li ma kontx taf int, u ma kinux jafu l-missirijiet tiegħek, sabiex iwebbsek, u jittestjak, u jagħmlek tajjeb fl-aħħar tal-ġranet tiegħek. Ma tgħidx fil-qalb tiegħek: Il-qawwa tiegħi u s-setgħa tal-id tiegħi għamlitli din il-forza l-kbira. U int tiftakar tal-Mulej Alla tiegħek, għax hu jagħtik il-qawwa biex tagħmel il-forza, u sabiex jistabbilixxi l-patt tiegħu li ħalef il-Mulej lill-missirijiet tiegħek, bħal illum. U se jkun jekk tinsa lill-Mulej Alla tiegħek, u tmur wara allat oħra, u taqdi lilhom, u taqdihom, nixhed lilkom illum is-sema u l-art, li b'qirda tintilfu. Kif ukoll in-nazzjonijiet l-oħra kollha li l-Mulej

Alla qed jeqred quddiemkom, hekk intom se tintilfu, minħabba li ma smajtux il-vuċi tal-Mulej Alla tagħkom.

9

Isma, Iżrael: int qed taqsam illum il-Ġordan biex tidħol u tiret nazzjonijiet kbar u aktar b'saħħa minnkom, bliet kbar u mħassra sa s-sema, poplu kbir u numeruż u twil, ulied ta Anak, li int taf u int smajt: min se jieqaf kontra l-ulied ta Anak? U se tkun taf illum, li l-Mulej Alla tiegħek dan se jimxi qabel wiċċek, nar li jikkunsma huwa, dan se jeqridhom, u dan se jkeċċihom minn quddiemek, u se jeqridhom malajr, bħalma qallek il-Mulej. Tgħidx f'qalbek meta l-Mulej Alla tiegħek jeqred dawn in-nazzjonijiet quddiemek, u tgħid: Minħabba l-ġustizzja tiegħi l-Mulej daħħalni biex niret din l-art it-tajba. Mhux minħabba l-ġustizzja tiegħek, u lanqas minħabba l-qdusija tal-qalb tiegħek, int tidħol biex tiret l-art tagħhom, imma minħabba l-impjetà ta dawn in-nazzjonijiet il-Mulej se jeqred lilhom minn quddiem wiċċek, u sabiex jistabbilixxi l-patt li ħalef il-Mulej lill-missirijiet tagħna, lil Abraham, lil Iżakk u lil Ġakobb. U se tkun taf illum li mhux minħabba l-ġustizzji tiegħek il-Mulej Alla tiegħek jagħtik din l-art it-tajba biex tiritha, għax int poplu iebes tar-rqaba. Ftakar, u la tinsa kemm provokajt lil Mulej Alla tiegħek fid-deżert, mill-jum li ħriġtu minn Eġittu u ġejtu f'dan il-post; diżubbidienti kumplejtu tkunu lejn il-Mulej. U f'Ħoreb intom ipprovokajtu lill-Mulej, u l-Mulej kien irrabbja fuqkom biex jeqridkom, meta jiena kont qed nitla fuq il-muntanja biex nieħu

l-pjanċi tal-ġebel, pjanċi tal-patt li l-Mulej għamel magħkom, u jien bqajt fuq il-muntanja erbgħin jum u erbgħin lejl, ħobż ma kiltx u ilma ma xrobtx. U ta lili l-Mulej iż-żewġ pjanċi tal-ġebel miktuba b'subgħa ta Alla, u fuqhom kien miktub il-kliem kollu li tkellem il-Mulej magħkom fuq il-muntanja fil-jum tal-assemblea. U sar wara erbgħin jum u wara erbgħin lejl ta lili l-Mulej iż-żewġ pjanċi tal-ġebel, pjanċi tal-patt. U qal il-Mulej lejja: Qum, inżel malajr minn hawn, għax aġixxew bla liġi l-poplu tiegħek, li int ħriġt mill-art ta l-Eġittu. Kiefru malajr mit-triq li kmajtithom, u għamlu għalihom immaġni mdewba. U qal il-Mulej lejja, jgħid, tkellimt lilek darba u darbtejn, jgħid, rajt dan il-poplu, u ara poplu b'għonq iebes hu. U issa ħallini neqridilhom kompletament, u nħassar l-isem tagħhom minn taħt is-sema, u nagħmlek f'nazzjon kbir, u qawwi, u ħafna aktar minn dan. U wara li kont darti lura, niżilt mill-muntanja, u l-muntanja kienet qed tinħaraq bin-nar sa s-sema, u ż-żewġ pjanċi tax-xhiediet fuq iż-żewġ idejja. U meta rajt li dnibtu quddiem il-Mulej Alla tagħkom, u għamiltu lilkom infuskom immaġni mdewba, u ħriġtu mit-triq li l-Mulej ordnakom tagħmlu; u wara li ħadt iż-żewġ pjanċi, tefajthom minn idejja t-tnejn, u ksirthom quddiemkom. U tlabt quddiemu l-Mulej it-tieni darba bħal ma kien qabel, erbgħin jum u erbgħin lejl, ħobż ma kilt u ilma ma xrobt, dwar il-ħtijiet kollha tagħkom li bihom dnibtu biex tagħmlu l-ħażin quddiemu l-Mulej Alla biex tipprovokawh. U beżgħan jiena minħabba l-għadab u l-korla, għax il-Mulej ġie pprovokat fuqkom biex jeqridkom, u l-Mulej sama lili wkoll f'dan iż-żmien. U fuq Aaron kien irrabjat biex jeqrdu, u jien tallabt għal Aaron f'dak iż-żmien. U d-dnub tagħkom li intom

għamiltu, l-għoġol, ħadtu u ħraqtu fin-nar, u tħantu wara li kkonsumt ħafna sakemm sar fin, u sar bħat-trab, u tfajt it-trab fil-wied li kien nieżel mill-muntanja. U fil-ħruq, u fil-prova, u fl-oqbra tad-desiderju, ipprovokajtu kont is-Sid. U meta bagħat lilkom is-Sid minn Kadesx Barnea, u qal: Itilgħu u ħudu l-art li qed nagħtikom, intom disobbijastu l-kelma tas-Sid, Alla tagħkom, u ma emmintu lilu, u ma smajtux il-vuċi tiegħu. Intom kont qed tiddisubbidixxu lill-Mulej mill-jum li sar magħruf lilkom. U tallabt quddiem il-Mulej erbgħin jum u erbgħin lejl, kemm tallabt, għax il-Mulej qal li jeqred lilkom. U talajt lejn Alla u għedt: Mulej, Sultan tal-allat, la tqerridx lill-poplu tiegħek u l-porzjon tiegħek li fdajt, li inti ħriġt minn art l-Eġittu bil-qawwa tiegħek il-kbira, u bl-id tiegħek il-qawwija, u bid-driegħ tiegħek l-għoli. Ftakar lil Abraham u lil Isaac u lil Jacob, il-qaddejja tiegħek, li lilhom ħlift skont lilek innifsek. La tħarisx fuq il-iebsa ta dan il-poplu, u l-ħażenijiet, u fuq id-dnubiet tagħhom. Biex ma jgħidux dawk li jgħixu fl-art minn fejn ħriġtna minn hemm, u jgħidu: Minħabba li l-Mulej ma kienx kapaċi jġibhom fl-art li wiegħedhom, u minħabba li mibegħedhom, ħariġhom fid-deżert biex joqtolhom. U dawn huma l-poplu tiegħek u l-wirt tiegħek, li inti ħriġt minn art l-Eġittu bil-qawwa tiegħek il-kbira, u bl-id tiegħek il-qawwija, u bid-driegħ tiegħek l-għoli.

10

F'dak iż-żmien qal il-Mulej lili: Inqax lilek infusek żewġ pilloli tal-ġebel bħall-ewwel, u itla lejja fuq il-muntanja, u agħmel lilek

infusek kaxxa tal-injam. U se tikteb fuq it-tavoli l-kliem li kien fit-tavoli l-ewwel li int kissirt, u se tpoġġihom fil-kaxxa. U għamilt arka minn injam li ma jitħassarx, u nqaxt it-tafal tal-ġebel bħall-ewwel, u tliġt fuq il-muntanja u ż-żewġ tafal f'idejja. U kiteb fuq il-lavżi skond il-kitba l-ewwel il-għaxar kliem, li tkellim is-Sid lejkom fil-muntanja minn nofs in-nar, u tahom is-Sid lili. U wara li dert lura niżilt mill-muntanja, u rmejt il-pjanċi fil-kaxxa li kont għamilt, u kienu hemm, kif kien ordnali l-Mulej. U l-ulied ta Iżrael telqu minn Beeroth tal-ulied ta Jakan Moserah, hemm miet Aaron, u ndifen hemm, u Eleazar ibnu serva bħala saċerdot minfloku. Minn hemm telqu ġo Gadgad, u minn Gadgad ġo Etebatha, art tax-xmara tal-ilmijiet. F'dak iż-żmien, il-Mulej iffarrak it-tribù ta Levi biex iġorru l-arka tal-patt tal-Mulej, biex jieqfu quddiemu, biex jaqdu u jitolbu fl-isem tiegħu sal-lum. Minħabba dan, il-Leviti m'għandhomx porzjon u sehem fost ħuthom, il-Mulej hu stess huwa s-sehem tagħhom, kif qal lilhom. U jien kont wieqaf fil-muntanja erbgħin jum u erbgħin lejl. U sema il-Mulej lili u f'dan il-ħin dan, u ma ridx il-Mulej jeqred lilkom kompletament. U qal il-Mulej lili, Mur, itlaq quddiem dan il-poplu, u ħa jidħlu u jippossedu l-art li jiena ħlift lill-missirijiet tagħhom li nagħtihom. U issa, Iżrael, x'inhu li l-Mulej Alla tiegħek jitlob minnek, ħlief li tibża mill-Mulej Alla tiegħek, u timxi fl-ilkoll triqat tiegħu, u tħobbu, u taqdi lill-Mulej Alla tiegħek minn qalbek kollha, u minn ruħek kollha, li żżomm il-kmandamenti tal-Mulej Alla tiegħek, u l-ordinanzi tiegħu, dawk kollha li jien qed nikkumanda lilek illum, sabiex ikun tajjeb għalik? Ara, tal-Mulej Alla tiegħek is-sema u s-sema tas-sema, l-art u kollox kemm hu fiha. Ħlief il-missirijiet tagħkom għażel is-

Sid biex iħobbhom, u għażel iż-żerriegħa tagħhom warajhom, jiġifieri intom, minn fost il-ġnus kollha, skont dan il-jum. U intom se taċċirkumċidu l-iebsa tal-qalb tagħkom, u l-għonq tagħkom m'għandkomx issaħħu. Il-Mulej l-Alla tagħkom, dan huwa Alla tal-allat, u mulej tal-mulej, l-Alla l-kbir, u qawwi, u tal-biża, li ma jammirax wiċċ, u lanqas ma jieħu rigal; jagħmel ġustizzja lill-proselitu u lill-orfni u lill-armla, u jħobb lill-proselitu biex jagħtih ħobż u libsa. U intom għandhom iħobbu l-barrani, għax barranijiiet intom kienu fl-art tal-Eġittu. Lis-Sid Alla tiegħek se tibża, u lilu se taqdi, u miegħu se tingħaqad, u fuq l-isem tiegħu se taħlef. Dan huwa l-vant tiegħek, u dan huwa Alla tiegħek, li għamel fik il-ħwejjeġ kbar u glorjużi dawn, li raw l-għajnejn tiegħek. Fi sebgħin ruħ niżlu l-missirijiet tiegħek f'Eġittu, iżda issa l-Mulej Alla tiegħek għamilek bħall-istilel tas-sema fil-moltitudni.

11

U int se tħobb lill-Mulej Alla tiegħek, u żżomm l-ordinanzi tiegħu, u l-istatuti tiegħu, u l-kmandamenti tiegħu, u l-ġudizzji tiegħu l-jiem kollha. U se tafu llum, li mhux it-tfal tagħkom, dawk li ma jafux u lanqas raw l-istruzzjoni tal-Mulej Alla tiegħek, u l-ħwejjeġ kbar tiegħu, u l-id il-qawwija, u d-driegħ l-għoli, u s-sinjali tiegħu, u l-għeġubijiet tiegħu, kemm għamel f'nofs l-Eġittu lil Fargħun sultan tal-Eġittu, u lill-art kollha tiegħu, u kemm għamel lill-qawwa tal-Eġizzjani, u l-karri tagħhom, u ż-żwiemel tagħhom, u l-qawwa tagħhom, kif għarraq l-ilma tal-

baħar l-aħmar fuq wiċċhom meta kienu qed jiġru warajkom minn wara tagħkom, u qerridhom il-Mulej sal-jum ta llum, u kemm għamel lilna fid-deżert sakemm ġejtu f'dan il-post, u kemm għamel lil Datan u Abiram ulied Eliab bin Ruben, li l-art fetħet ħalqha u bilgħethom, u d-djar tagħhom, u t-tined tagħhom, u l-propjetà kollha tagħhom li kienet magħhom f'nofs Iżrael kollu. Għax l-għajnejn tagħkom raw il-ħidmiet kollha kbar tal-Mulej, kemm għamel illum. U se żżommu l-kmandamenti kollha tiegħu kemm jien nordnalek illum, sabiex tgħixu, u tiżdiedu, u meta tidħlu tirtu l-art, li intom qed taqsmu l-Ġordan hemm biex tirtuha; Sabiex tgħixu żmien twil fuq l-art, li ħalef il-Mulej lill-missirijiet tagħkom li jagħtihom u liz-żerriegħa tagħhom magħhom, art li tgħix bil-ħalib u l-għasel. Għax l-art li inti qed tidħol fiha hemm biex tirtha, mhix bħal art l-Eġittu, minn fejn ħriġtu minn hemm, meta jżerrgħu ż-żerriegħa u jisqu bil-riġlejn tagħhom, bħal ġnien tal-ħxejjex. Iżda l-art li inti qed tidħol fiha hemm biex tirtha, art muntanjuża u tal-pjanura, tixrob ilma mix-xita tas-sema. Art li l-Mulej Alla tiegħek josserva lilha kontinwament, l-għajnejn tal-Mulej Alla tiegħek huma fuqha minn bidu s-sena sa tmiem is-sena. Jekk u intom tisimgħu bis-smigħ il-kmandamenti kollha li jiena nkkmanda lilek illum, li tħobb lill-Mulej Alla tiegħek, u li taqdi lilu minn qalbek kollha, u minn ruħek kollha, u hu jagħti x-xita lill-art tiegħek skont il-staġun bikri u tard, u int tiddaħħal il-qamħ tiegħek, u l-inbid tiegħek, u ż-żejt tiegħek, u hu jagħti l-għalf fl-għelieqi tiegħek lill-bhejjem tiegħek; u wara li tkun kilt, u tkun imtlajt, oqgħod attent lilek innifsek biex ma titkebbirx qalbek, u intom tittradew, u taqdu lil allat oħra, u tagħmlu qima lilhom, u l-Mulej jirrabja

b'rabja fuqkom, u jagħlaq is-sema, u ma jkunx hemm xita, u l-art ma tagħtix il-frott tagħha, u intom tintilfu malajr mill-art it-tajba li l-Mulej ta lkom. U poġġu dawn il-kliem fil-qalb tagħkom u fl-ruħ tagħkom, u torbtu lilhom għal sinjal fuq l-id tagħkom, u jkun ma jitħarrakx quddiem l-għajnejn tagħkom. U tgħallmu lilhom lit-tfal tagħkom jitkellmu fihom meta tkun bilqiegħda fid-dar tiegħek, u meta tkun mixi fit-triq, u meta tkun rieqed, u meta tkun qiegħed tqum. U tiktbuhom fuq il-postijiet tal-bibien tad-djar tagħkom, u tal-bibien tagħkom, sabiex tgħixu twil, u l-jiem tal-ulied tagħkom fuq l-art, li ħalef il-Mulej lil missirijietek li jagħtihom lilhom, bħalma l-jiem tas-sema fuq l-art. U se jkun jekk bis-smigħ tisimgħu l-kmandamenti kollha dawn li jiena nordnalek illum biex tagħmlu, li tħobbu lill-Mulej Alla tagħna, u timxu fit-toroq kollha tiegħu, u tingħaqdu miegħu, u l-Mulej se jkeċċi l-ġnus kollha dawn minn quddiem wiċċkom, u tiritaw ġnus kbar u b'saħħa aktar milli intom. Kull post fejn tistampa l-marka tar-riġel tagħkom, se jkun tagħkom, mid-deżert u l-Antilibanu, u mix-xmara l-melas, ix-xmara Eufrate, u sal-baħar li lejn il-punent se jkunu l-konfini tiegħek. Ħadd mhu se jieqaf kontriskom, u l-biża tagħkom u t-tregħid tagħkom se jpoġġi l-Mulej Alla tagħkom fuq wiċċ l-art kollha li tkunu tmixxu fuqha, kif tkellem magħkom. Ara jiena nagħti quddiemkom illum il-barka u s-saħta; Il-barka, jekk tisimgħu l-kmandamenti tal-Mulej Alla tagħkom, kemm jiena nikkumanda lilkom illum; u s-saħta, jekk ma tisimgħux il-kmandamenti tal-Mulej Alla tagħkom, kemm jiena nikkumanda lilkom illum, u tittihu mit-triq li kmandejtkom, morru biex taqdu lil allat oħrajn, li ma tafux. U se jkun meta jdaħħlek il-Mulej il-Alla tiegħek fl-art li qed taqsam

lejha biex tiretħa, li tagħti l-barka fuq il-muntanja ta Gariżin, u l-laqna fuq il-muntanja ta Gajbal. Mhux dawn lil hinn tal-Jordan, wara t-triq tal-punent tax-xemx f'art Kanaan, li joqgħod fil-punent li jsegwi l-Golgol ħdejn is-siġra tal-ballut l-għolja? Intom qed taqsmu l-Ġordan biex tidħlu u tiritaw l-art li l-Mulej Alla tagħna jagħtikom bħala wirt għal dejjem, u se toqogħdu fiha. U intom se żżommu li tagħmlu l-kmandamenti kollha tiegħu, u dawn il-ġudizzji, kemm jien qed nagħti quddiemkom illum.

12

U dawn huma l-kmandamenti u l-ġudizzji, li intom għandkom iżżommu biex tagħmluhom fl-art, li l-Mulej l-Alla tal-missirijiet tagħkom jagħti lilkom b'wirt, l-ijiem kollha li intom tgħixu fuq l-art. Bid-distruzzjoni intom se tiddistruttu l-postijiet kollha li fihom huma servew hemm lill-allat tagħhom, li intom tiritaw lilhom, fuq l-muntanji l-għoljin, u fuq l-għoljiet, u taħt siġra ħoxna. U intom se twaqqgħu l-altari tagħhom, u intom se tkissru l-pilastri tagħhom, u l-boskijiet tagħhom intom se taqtgħu, u l-immaġini mqattgħa tal-allat tagħhom intom se taħarqu bin-nar, u intom se tiddistruttu l-isem tagħhom minn dak il-post. M'għandkomx tagħmlu hekk lill-Mulej Alla tagħkom. Imma jew fil-post li jagħżel il-Mulej Alla tiegħek f'waħda mill-ibliet tagħkom biex jissemma l-isem tiegħu hemm u biex jissejjaħ, tfittxu u tiġu hemm. U intom se ġġibu hemm l-offerti maħruqa tagħkom, u s-sagrifiċċji tagħkom, u l-ewwel frott tagħkom, u t-talb tagħkom, u l-offerti volontarji tagħkom, u l-ftehim tagħkom,

l-ewwel imwielda tal-baqar tagħkom u tan-nagħaġ tagħkom. U intom se tieklu hemm quddiemi l-Mulej Alla tagħkom, u intom se tifirħu fuq kollha li intom tpoġġu idejkom fuqu, intom u d-djar tagħkom, bħalma bierek lilek il-Mulej Alla tiegħek. M'intix se tagħmlu kollox kemm aħna nagħmlu hawn illum, kull wieħed dak li hu pjaċevoli quddiem għajnejh; Għax m'intix waslu sa issa għall-mistrieħ, u għall-wirt, li l-Mulej Alla tagħna jagħti lilkom. U intom se taqsmu l-Jordan u toqogħdu fuq l-art li l-Mulej Alla tagħna qiegħed jagħti bħala wirt lilkom, u se jirreġġa lilkom minn kollha l-għedewwa tagħkom ta madwar, u toqogħdu b'sigurtà. U se jkun il-post li jagħżel il-Mulej Alla tiegħek biex jiġi msejjaħ ismu hemm, hemm ġġibu kollox li jien nikkumanda lilkom illum: l-olokawtomata tagħkom, u s-sagrifiċċji tagħkom, u l-għexur tagħkom, u l-ewwel frott tal-idejn tagħkom, u kull magħżul tad-donazzjonijiet tagħkom li tivvutaw lill-Mulej Alla tagħkom. U intom se tifirħu quddiem il-Mulej l-Alla tagħkom, intom u l-ulied tagħkom, u l-bniet tagħkom, u l-ilsiera tagħkom, u l-qaddejja tagħkom, u l-Levit li fuq il-bibien tagħkom; għax m'għandux sehem u lanqas wirt magħkom. Oqgħod attent għalik innifsek, la toffrix l-offerti maħruqa tiegħek fi kull post li tara. Imma fil-post li jagħżel il-Mulej Alla tiegħek, f'waħda mit-tribujiet tiegħek, hemm għandkom tgħollu l-offerti maħruqa tagħkom, u hemm għandek tagħmel dak kollu li jiena nordnalek illum. Imma fi kull xewqa tiegħek issagrifikja u tiekol laħam skont il-barka tal-Mulej Alla tiegħek, li ta lilek fi kull belt. L-imniġġes fik u n-nadif jistgħu jieklu dan flimkien, bħal gażella jew ċerv. Ħlief id-demm m'għandkomx tiekoluh, fuq l-art farrgħuh bħall-ilma. Ma tkunx tista tiekol fil-bliet tiegħek il-

għaxar parti tal-qamħ tiegħek, u tal-inbid tiegħek, u taż-żejt tiegħek, il-bukrin tal-baqar tiegħek u tan-nagħaġ tiegħek, u l-imwegħda kollha kemm ma jkunu li tista twegħed, u l-ftehim tagħkom, u l-ewwel frott tal-idejn tiegħek. Imma quddiem il-Mulej l-Alla tiegħek tiekol dan fil-post li jagħżel il-Mulej l-Alla tiegħek lilu, inti u bin tiegħek u bint tiegħek, il-qaddej tiegħek u l-qaddejja tiegħek u l-proselitu li fil-bliet tagħkom; u tifraħ quddiem il-Mulej l-Alla tiegħek fuq kollox li tpoġġi idek fuqu. Oqgħod attent għal ruħek li ma tabbandunax il-Levit tul il-ħin kollu li tgħix fuq l-art. Jekk iżda l-Mulej Alla tiegħek iwessa l-konfini tiegħek, bħalma tkellem lilek, u tgħid, Se niekol laħam, jekk ir-ruħ tiegħek tixtieq tiekol laħam, tista tiekol laħam skont kull xewqa ta ruħek. Jekk iżda jkun il bogħod minnek il-post li jagħżel il-Mulej Alla tiegħek biex jissejjaħ l-isem tiegħu hemm, u tissakrifika mill-baqar tiegħek u mill-nagħaġ tiegħek li jagħtik Alla, kif kmandajtlek, u tiekol fil-bliet tiegħek skont ix-xewqa ta ruħek. Kif tittiekel il-gażella u ċ-ċerv, hekk tiekol lilu; l-imniġġes fik u n-nadif bl-istess mod jiekol. Oqgħod attent ħafna li ma tiekolx id-demm, għax id-demm tiegħu huwa r-ruħ, ma għandhiex tittiekel ir-ruħ mal-laħam. M'intix se tieklu; fuq l-art ixorbu bħal ilma. M'għandekx tiekol dan, sabiex ikun tajjeb għalik u għall-ulied tiegħek warajk, jekk tagħmel dak li hu tajjeb u dak li hu pjaċevoli quddiem il-Mulej Alla tiegħek. Ħlief il-ħwejjeġ qaddisa tiegħek, jekk ikollok, u t-talb tiegħek, wara li tieħu, se tiġi fil-post li l-Mulej Alla tiegħek jagħżel biex l-isem tiegħu jissejjaħ hemm. U int se tagħmel l-olokawtomata tiegħek, il-laħam int se toffri fuq l-altar tal-Mulej Alla tiegħek, u d-demm tas-sagrifiċċji tiegħek int se tixrob lejn il-bażi tal-altar tal-Mulej

Alla tiegħek, u l-laħam int se tiekol. Oqgħod attent u isma, u int se tagħmel il-kliem kollu li jiena nordnalek, sabiex ikun tajjeb għalik u għal uliedek għal dejjem, jekk tagħmel dak li hu pjaċevoli u dak li hu tajjeb quddiem il-Mulej Alla tiegħek. Jekk iżda jeqred il-Mulej Alla tiegħek in-nazzjonijiet, li inti daħħal hemm biex tiret l-art tagħhom, minn quddiem wiċċek, u tieħu pussess tagħha, u tgħammar fl-art tagħhom, oqgħod attent lilek innifsek li ma tfittex issegwi lilhom wara li jinqerdu huma minn quddiem wiċċek, u tgħid: Kif jagħmlu n-nazzjonijiet dawn lill-allat tagħhom? Se nagħmel jien ukoll. M'intix se tagħmel hekk lill-Alla tiegħek, għax l-abominazzjonijiet tal-Mulej li huwa mibgħud, huma għamluhom lill-allat tagħhom, għax l-ulied tagħhom u l-bniet tagħhom jaħarquhom bin-nar lill-allat tagħhom.

13

Kull kelma li jiena nikkumanda lilkom illum, din għandek iżżommha biex tagħmilha, m'għandekx iżżid fuqha, u lanqas tneħħi minnha. Jekk iżda jqum fostkom profeta jew wieħed li jħolom il-ħolma, u jagħtik sinjal jew prodġju, u jiġi s-sinjal jew il-prodġju li tkellem dwaru lilek, u jgħid, ejjew u naqdu lil allat oħra li ma tafux, ma tisimgħux il-kliem ta dak il-profeta jew ta dak li jħolom il-ħolma; għax qiegħed jittestja l-Mulej Alla tiegħek lilkom, biex jaf jekk tħobbux lil Alla tagħkom minn qalbkom kollha, u minn ruħkom kollha. Wara l-Mulej Alla tagħkom imorru, u dan tibżgħu, u l-vuċi tiegħu tisimgħu, u lilu taħbtu sod.

U l-profeta dak jew min iħolom il-ħolma dak, se jmut, għax tkellem biex iqarrqek mill-Mulej Alla tiegħek li ħarġek minn art l-Eġittu, li fediek mill-iskjavitù, biex ikeċċik mit-triq li l-Mulej Alla tiegħek ordnalek timxi fiha, u tneħħi l-ħażin minn fostokom. Jekk iżda jissejjaħlek ħuk minn missierek jew minn ommok, jew ibnek, jew bintek, jew martek li f'ġuf tiegħek, jew ħabib ugwali għar-ruħ tiegħek sigriet, jgħid, ejjew u naqdu lil allat oħra, li ma kont taf int u l-missirijiet tiegħek, mill-allat tal-ġnus li madwarek, dawk li jersqu lejk jew dawk il bogħod minnek, minn tarf l-art sa tarf l-art, ma taqbilx miegħu, u ma tismax lilu, u ma jħarrisx l-għajn tiegħek fuqu, ma tħennx fuqu, u lanqas ma tkoprix lilu; u tiddikjara tiddikjara dwaru, u l-idejn tiegħek ikunu fuqu l-ewwel biex toqtlu, u l-idejn tal-poplu kollu fl-aħħar. U se jirġmuh bil-blat, u se jmut, għaliex huwa fittex li jwarrabek mill-Mulej Alla tiegħek li ħarġek minn art l-Eġittu, mid-dar tal-jasar. U kull Iżrael li jkun sama se jibża, u mhux se jerġa jagħmel iktar skont il-kelma l-ħażina din fostokom. Jekk iżda tisma f'waħda mill-ibliet tiegħek, li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik biex toqgħod inti hemm, jgħidu, ħarġu irġiel bla liġi minnkom, u rribellaw lill-kollha l-abitanti tal-art tagħhom, jgħidu, ejjew u naqdu lil allat oħra, li ma kontux tafu, u teżamina u tistaqsi, u tfittex ħafna, u ara veru ċar il-kelma, sar din l-abominazzjoni fostkom; qatla toqtol lill-kollha l-abitanti fl-art dik bi qtil tax-xabla, b'saħta tqassam lilha, u kollox li fiha. U l-ispojli kollha tagħha tiġbor fil-passaġġi tagħha, u taqbad il-belt bin-nar, u l-ispojli kollha tagħha bil-poplu kollu quddiem il-Mulej Alla tiegħek, u tkun mhux abitata għall-eternità, mhux se tinbena mill-ġdid aktar. U xejn mill-ħaġa devota ma jkunx

magħqud f'idek, sabiex il-Mulej jiddevja mir-rabja tal-korla tiegħu, u jagħtik ħniena, u jkun ħanin lejk, u jmultiplika lilek, kif ħalef lill-missirijiet tiegħek, jekk tisma l-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek, biex iżżomm il-kmandamenti tiegħu, dawk kollha li jien qed nikkumanda lilek illum, biex tagħmel it-tajjeb u dak li hu pjaċevoli quddiem il-Mulej Alla tiegħek.

14

Intom ulied tal-Mulej Alla tagħkom, m'għandkomx tpoġġu kalviżija bejn l-għajnejn tagħkom fuq mejjet. Għax poplu qaddis int quddiem il-Mulej Alla tiegħek, u lilek għażel il-Mulej Alla tiegħek biex issir poplu għażiż tiegħu minn fost il-ġnus kollha li hemm fuq wiċċ l-art. M'intix se tieklu kull abominazzjoni. Dawn il-bhejjem li intom se tieklu: vitell mill-baqar, u ħaruf min-nagħaġ, u mogħża mill-mogħoż, ċerv, u gażella, u pygarg, oryx, u ġiraffa. Kull annimal li jaqsam il-ħofra u li għandu dwiefer li jaqsmu żewġ ħwejjeġ u li jtella l-ġirr fost il-bhejjem, dawn tieklu. U dawn ma tintilgħux minn dawk li jitilgħu l-ġerra, u minn dawk li jaqsmu l-ħwejjeġ, u li għandhom dwiefer: il-ġemel, u l-liebru, u l-ħirax, għax jitilgħu l-ġerra, iżda l-ħuġġa ma jaqsmux; mhux nodfa dawn għalikom huma. U l-ħanżir, għax jaqsam il-ħoffa u jaqsam id-dirgħajn tal-ħoffa, iżda ma jiġġirrx, huwa nieqes għalikom. Mill-laħam tagħhom ma tieklu xejn, u mill-mejtin tagħhom ma tmissux. U dawn tieklu minn kollha ta dawk fl-ilma, kollha kemm huma li għandhom ġwienaħ u skali, tieklu. U kollox kemm m'għandux riġlejn u skali m'għandkomx tieklu;

mhux nadif għalikom huwa. Kull għasfur nadif tistgħu tieklu. U dawn m'intix se tieklu minnhom: l-ajkla, u l-griffin, u l-ajkla tal-baħar, u l-avvultur, u l-kite, u l-affarijiet simili lilu, u l-għasfur, u l-kokka, u l-gawwija, u l-irzaq, u l-ċinju, u l-ibis, u l-karmoran, u l-bies, u l-affarijiet simili lilu, u d-daqquqa, u l-għarab tal-lejl, u l-pellikan, u l-plover, u l-affarijiet simili lilu, u l-gallozz purpurju, u l-farfett il-lejl. Il-kollox il-ħwejjeġ li jgħarrxu tal-għasafar mhux nadif huwa għalikom, m'għandkomx tieklu minnhom. Kull għasfur nadif tistgħu tieklu. Kull mejjet m'għandkomx tieklu; lir-residenti barrani li fil-bliet tagħkom tingħata u jiekol, jew tbiegħuha lill-barrani, għax poplu qaddis intom lill-Mulej Alla tagħkom. M'għandekx issajjar ħaruf fil-ħalib ta ommu. L-għaxar għandek tgħaxxar ta kull prodott taż-żerriegħa tiegħek, il-prodott tal-għalqa tiegħek sena wara sena. U tiekol dan fil-post li jagħżel il-Mulej Alla tiegħek biex jissejjaħ ismu hemm, ġġibu l-għexur tal-qamħ tiegħek, u tal-inbid tiegħek, u taż-żejt tiegħek, il-bukrin tal-baqar tiegħek u tan-nagħaġ tiegħek, sabiex titgħallem tibża lill-Mulej Alla tiegħek l-iljiem kollha. Jekk iżda twila ssir it-triq minnek, u ma tkunx tista ġġib lilhom, għax twil minnek il-post li jagħżel il-Mulej Alla tiegħek biex jissejjaħ l-isem tiegħu hemmhekk, għax ibierek lilek il-Mulej Alla tiegħek, u tbigħhom bi fidda, u tieħu l-fidda f'idejk, u tmur lejn il-post li jagħżel il-Mulej Alla tiegħek. U int se tagħti l-fidda fuq kull ma tixtieq ir-ruħ tiegħek, fuq baqar jew fuq nagħaġ, jew fuq inbid jew fuq xorb qawwi, jew fuq xorb qawwi, jew fuq kull ma tixtieq ir-ruħ tiegħek, u tiekol hemm quddiem il-Mulej l-Alla tiegħek, u se tifraħ int u d-dar tiegħek, u l-Levit li fil-bliet tiegħek, għax m'għandux sehem u lanqas wirt miegħek. Wara

tliet snin, int se tħarreġ l-għaxar parti kollha tal-prodott tiegħek, u f'dik is-sena int se tpoġġiha fil-bliet tiegħek. U se jiġi l-Levit, għaliex m'għandux porzjon u lanqas sehem miegħek, u l-barrani u l-orfni u l-armla li huma fil-bliet tiegħek, u se jieklu u se jimtlew, sabiex il-Mulej Alla tiegħek ibierek lilek f'kull xogħol li tagħmel.

15

Kull seba snin għandek tagħmel rilaxx. U hekk il-kmand tar-rilaxx: tħalli kull dejn proprju li jkun obbligat lilek il-ġar, u lill-ħu tiegħek ma titlobx, għax ġie ddikjarat rilaxx lill-Mulej Alla tiegħek. Lill-barrani tista titlob dak kollu li jkun għandek miegħu, iżda lil ħuk trid tagħmillu maħfra tad-dejn tiegħek. Għax mhux se jkun fikom nieqes, għax il-Mulej Alla tiegħek ċertament jbierek lilek fl-art li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik bħala wirt biex tiretħa. Jekk bis-smigħ tisma l-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek biex tħares u tagħmel il-kmandamenti kollha dawn, kemm jien nikkumanda lilek illum, għax il-Mulej Alla tiegħek bierek lilek kif tkellim lilek; u se tissellef lil ġnus ħafna, iżda inti ma tissellefx; u se taħkem fuq ġnus ħafna, iżda fuqek ma jaħkmux. Jekk iżda jsir fih lilek nieqes minn l-aħwa tiegħek f'waħda mill-ibliet tiegħek fl-art li l-Mulej il-Alla tiegħek jagħti lilek, m'għandekx tiebes il-qalb tiegħek, u lanqas m'għandekx tagħlaq idek minn ħuk li jkun fil-bżonn. Tiftaħ sew idejk għalih, u tisselfu kemm jeħtieġ, skont il-bżonn tiegħu. Oqgħod attent għalik innifsek biex ma jsirx kelma moħbija fil-qalb tiegħek

ħtija, li tgħid: Jersaq is-sena s-seba, sena tal-ħelsien, u jsir ħażin l-għajn tiegħek lejn ħuk il-bżonnuż, u ma tagħtix lilu, u jgħajjat kontra tiegħek lejn il-Mulej, u tkun fik dnub kbir. Tagħti int tagħti lilu, u self issellef lilu kemm jeħtieġ, kif jeħtieġ, u mhux se tkun imdejjaq fil-qalb tiegħek meta tagħti int lilu, għax minħabba din il-kelma se jbierek lilek il-Mulej Alla tiegħek fl-opri kollha tiegħek u fl-kollox fejn tpoġġi l-id tiegħek. Mhux għax mhux se jonqos fil-bżonn mill-art tiegħek, minħabba dan jien nikkmandak li tagħmel dan il-kliem, u ngħid: miftuħ tiftaħ idejk lil ħuk il-fqir u lil dak fil-bżonn li jkun fuq l-art tiegħek. Jekk iżda jinbiegħ lilek ħuk il-Lhudi jew Lhudija, jaqdi lilek sitt snin, u fis-seba sena tibgħatu ħieles minnek. Meta tibgħtu ħieles minnek, m'għandekx tibgħtu vojt. Provvista int se tipprovdi lilu minn tan-nagħaġ tiegħek, u mill-qamħ tiegħek, u mill-inbid tiegħek, kif bierek il-Mulej Alla tiegħek, tagħti lilu. U tiftakar li qaddej kont fl-art tal-Eġittu, u freda lilek il-Mulej Alla tiegħek minn hemm, u minħabba dan jien nordnok biex tagħmel dan il-kliem. Jekk iżda jgħid lilek, Mhux se noħroġ minn għandek, għax huwa ħabbek u d-dar tiegħek, għax tajjeb huwa għalih miegħek. U tieħu l-awl, u tħabbat widnu lejn il-bieb, u jkun lilek qaddej għal dejjem, u l-qaddejja tiegħek bl-istess mod tagħmel. M'għandux ikun iebes quddiemek meta jintbagħtu ħielsa mingħandek, għax bħall-paga annwali ta ħaddiem maħduma huwa serva lilek sitt snin, u l-Mulej Alla tiegħek se jbierek fi kollox li tagħmel. Kull ewwel imwieled li jitwiled fil-baqar tiegħek u fix-xnubiet tiegħek, id-dkur tikkonsagra lill-Mulej Alla tiegħek, ma taħdimx bl-ewwel imwieled għoġol tiegħek, u ma tqoxxix l-ewwel imwielda tax-xnubiet tiegħek. Quddiemm il-Mulej tiekol dan

sena wara sena fil-post li jagħżel il-Mulej Alla tiegħek, int u d-dar tiegħek. Jekk iżda jkun fih xi difett, ċoppol jew għama, difett ħażin, m'għandekx tissagrifika lill-Mulej Alla tiegħek. Fil-bliet tiegħek tiekol dan, l-imniġġes u n-nadif bl-istess mod jieklu bħal gażella jew ċerv. Ħlief id-demm m'għandekx tiekol, fuq l-art għandek xxerred bħall-ilma.

16

Oħros ix-xahar tal-ġodda, u agħmel il-Għid lill-Mulej Alla tiegħek, għax fix-xahar tal-ġodda ħriġt minn Eġittu bil-lejl. U int issagrifika l-Għid lill-Mulej Alla tiegħek nagħaġ u towr fil-post li jekk jagħżel il-Mulej Alla tiegħek, biex jiġi msejjaħ ismu hemmhekk. M'għandekx tiekol fuqu ħmira, seba ijiem tiekol fuqu ftira, ħobż ta tbatija, għaliex bi ħeffa ħriġtu minn Eġittu, sabiex tiftakru l-jum tal-ħruġ tagħkom minn art Eġittu l-jiem kollha ta ħajjitkom. Ma jidherx lilek ħmira fil-fruntieri kollha tiegħek għal seba ijiem, u l-laħam li tissagrifika filgħaxija tal-ewwel jum m'għandux jibqa sal-għodwa. Ma tkunx tista tissagrifika l-Għid f'ebda waħda mill-ibliet tiegħek, li l-Mulej Alla tiegħek jagħti lilek; iżda biss fil-post, li l-Mulej Alla tiegħek jagħżel, biex jissejjaħ ismu hemm, tissagrifika l-Għid filgħaxija lejn il-punent tax-xemx, fil-ħin li ħriġt mill-Eġittu. U int tisla u int tixxwi u int tiekol fil-post li jagħżel il-Mulej Alla tiegħek, u int se ddur lura filgħodu u int se tmur fid-djar tiegħek. Għal sitt ijiem tiekol ħobż mhux imħammar, u fis-seba jum ikun hemm assemblea ta għeluq, festa lill-Mulej Alla tiegħek; ma tagħmilx

fih ebda xogħol, ħlief dak li għandu jsir għal kull ruħ. Seba ġimgħat għandek tgħodd għalik innifsek, minn meta tibda l-munġel fuq il-ħsad, tibda tgħodd seba ġimgħat. U se tagħmel festa tal-ġimgħat lill-Mulej Alla tiegħek, skont kemm tista id tiegħek, daqskemm jagħtik il-Mulej Alla tiegħek. U int se tifraħ quddiem il-Mulej Alla tiegħek, int u ibnek, u bintek, il-qaddej tiegħek, u l-qaddejja tiegħek, u l-Levit, u l-proselitu, u l-orfnu, u l-armla li tkun fostkom, fil-post li jagħżel il-Mulej Alla tiegħek, biex jissejjaħ ismu hemmhekk. U se tiftakar li int sirt qaddej f'art l-Eġittu, u se tħares u tagħmel dawn il-kmandamenti. Festa ta tendi tagħmel għalik innifsek għal seba jiem meta tiġbor inti mill-qiegħ tal-irħi tiegħek u mill-magħsra tal-inbid tiegħek. U int se tifraħ fil-festa tiegħek, int u ibnek, u bintek, il-qaddej tiegħek, u l-qaddejja tiegħek, u l-Levit, u l-proselitu, u l-orfnu, u l-armla li tkun fil-bliet tiegħek. Seba jiem għandek tifraħ lill-Mulej Alla tiegħek fil-post li fih jagħżel il-Mulej Alla tiegħek, u jekk ibierek il-Mulej Alla tiegħek fl-kollox produzzjoni tiegħek u fil-kull xogħol ta idejk, tkun ferħan. Tliet darbiet fis-sena se jidher kull maskil tiegħek quddiem il-Mulej Alla tiegħek fil-post li jagħżel il-Mulej, fil-festa tal-ħobż mhux imħammar, u fil-festa tal-ġimgħat, u fil-festa tas-siġar, ma tintwerax quddiem il-Mulej Alla tiegħek b'idejk vojta. Kull wieħed skont il-qawwa tal-idejn tiegħu, skont il-barka tal-Mulej Alla tiegħek li ta lilek. Imħallfin u uffiċjali int se tagħmel għal ruħek fl-ibliet tiegħek, li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik skont it-tribujiet, u huma se jiġġudikaw il-poplu b'ġudizzju ġust. Ma jdurux il barra mill-ġudizzju, u lanqas ma jieħdu rigal, għax ir-rigali jagħmu għomja għajnejn l-għorrief, u jneħħu l-kliem tal-ġusti. B'ġustizzja ssegwi l-ġustizzja, sabiex

tgħixu u meta tidħlu tiritaw l-art li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik. Ma tħawwilx għalik bosk, kull siġra ħdejn l-artal ta Alla tiegħek ma tagħmilx għalik. M'għandekx twaqqaf għalik pilastru, li mibgħed il-Mulej Alla tiegħek.

17

M'għandekx tissagrifika lill-Mulej Alla tiegħek vitell jew nagħġa li fih xi difett, xi ħaġa ħażina, għax dan huwa abominazzjoni quddiem il-Mulej Alla tiegħek. Jekk iżda jinstab f'waħda mill-ibliet tiegħek, li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik, raġel jew mara li jagħmel il-ħażin quddiem il-Mulej Alla tiegħek, biex jgħaddi mill-patt tiegħu, u jiġu jaqdu lil allat oħra, u jadorawhom, lix-xemx, jew lill-qamar, jew lil kull wieħed minn dawk mis-sema tad-dinja, li ma ordnax lilek, u jiġi rrappurtat lilek u tinvestiga ħafna, u ara tassew seħħ il-kliem, saret din l-abominazzjoni f'Iżrael; U tkeċċi lil dak ir-raġel, jew lil dik il-mara, u tirġimuhom bil-ġebel, u jmutu. Fuq ix-xhieda ta tnejn jew fuq ix-xhieda ta tlieta se jmut; il-mejjet m'għandux jmut fuq ix-xhieda ta wieħed. U l-id tax-xhieda tkun fuq lilu fl-ewwel biex tqatlu, u l-id tal-poplu fl-aħħar, u tneħħi l-ħażin minn fostokom. Jekk iżda ikun impossibbli minnek kelma fi ġudizzju bejn demm u demm, u bejn ġudizzju u ġudizzju, u bejn infezzjoni u infezzjoni, u bejn disputa u disputa, kelmiet ta ġudizzju fil-bliet tagħkom, u wara li tqum titla lejn il-post li jagħżel il-Mulej Alla tiegħek hemm, u tiġi lejn il-qassisin il-Levitin, u lejn il-qadi li jkun f'dawk il-jiem, u wara li jfittxu jiddikjarawlek il-ġudizzju. U int se tagħmel skont

il-ħaġa li jiddikjaraw lilek mill-post li jagħżel il-Mulej Alla tiegħek, u żżomm li tagħmel dak kollu li jkun preskrittli lilek. Skont il-liġi u skont il-ġudizzju li jgħidulek, int tagħmel; ma tmurx il bogħod mill-kelma li jirrappurtawlek, la lejn il-lemin u lanqas lejn ix-xellug. U l-bniedem li jekk jaġixxi b'arroganza, sabiex ma jitmagħx lill-qassis li jkun wieqaf biex jaqdi fl-isem tal-Mulej Alla tiegħek, jew lill-imħallef li jkun hemm f'dawk il-jiem, dak il-bniedem għandu jmut, u int tneħħi l-ħażin minn Iżrael. U l-poplu kollu meta jisma se jibża, u mhux se jaġixxi b'mod impju aktar. Jekk iżda tidħol fl-art li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik, u tiret lilha, u toqgħod fuqha, u tgħid, Se naħtar fuq ruħi mexxej, bħal ma l-bqija nazzjonijiet madwari, billi taħtar se taħtar fuq ruħek mexxej, lil dak li jagħżel il-Mulej Alla; mill-aħwa tiegħek se taħtar fuq ruħek mexxej; ma tkunx tista taħtar fuq ruħek bniedem barrani, għax mhux ħuk hu. Għax mhux se jmultiplika żwiemel għalih innifsu, u lanqas mhux se jdawwar lura l-poplu lejn l-Eġittu, sabiex mhux se jmultiplika żwiemel għalih, u l-Mulej qal, mhux se tkomplu ddawwru lura b'din it-triq aktar. U mhux se jimmultiplika għalih nisa ħafna, sabiex il-qalb tiegħu ma titbegħidx, u fidda u deheb mhux se jimmultiplika għalih ħafna. U meta joqgħod fuq is-saltna tiegħu, se jikteb għalih innifsu din it-tieni liġi f'ktieb minn għand il-qassisin tal-Levitin, u tkun miegħu, u jaqra fiha l-jiem kollha tal-ħajja tiegħu, sabiex jitgħallem biex jibża lill-Mulej Alla tiegħek, u jżomm il-kmandamenti kollha dawn, u jagħmel dawn l-ordinanzi; sabiex ma titgħollax il-qalb tiegħu mill-aħwa tiegħu, sabiex ma jitbiegħedx mill-kmandamenti leminija jew xellugija, biex itawwal fuq is-saltna tiegħu, hu u l-ulied tiegħu fost ulied

Iżrael.

18

Ma jkunx hemm għall-qassisin il-Levitin, għat-tribù kollha ta Levi, porzjon u lanqas lott ma Israel; l-offerti tal-Mulej huma l-lott tagħhom, u huma jieklu minnhom. Sehem iżda mhux se jkun lilhom fost l-aħwa tagħhom, il-Mulej hu stess is-sehem tiegħu, kif qal lilu. U dan huwa l-ġudizzju tal-qassisin, il-ħaġa mill-poplu minn dawk li qed jissagrifika s-sagrifiċċji, jekk viżell jew jekk nagħġa; u int tagħti d-driegħ lill-qassis, u l-ħaddejn, u l-istonku, u l-ewwel frott tal-qamħ tiegħek, u tal-inbid tiegħek, u taż-żejt tiegħek; u l-ewwel frott tal-ġizz tan-nagħaġ tiegħek tagħti lilu. Għax lilu għażel il-Mulej minn fost it-tribujiet kollha tiegħek, biex jieqaf quddiem il-Mulej Alla, biex jaqdi u jbierek fl-isem tiegħu, hu u l-ulied tiegħu fost ulied Iżrael. Jekk iżda jasal il-Levit minn waħda mill-ibliet minn fost kollha l-ulied ta Iżrael, fejn hu jgħammar, skont kif tixtieq ir-ruħ tiegħu, fil-post li jagħżel, jaqdi fl-isem tal-Mulej Alla tiegħu, bħal kollha ħutu l-Levitin li jkunu qegħdin hemm quddiem il-Mulej Alla tiegħek. Jiekol porzjon maqsuma, ħlief dik tal-bejgħ skont il-familja. Jekk iżda tidħol fl-art li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik, m'għandekx titgħallem tagħmel skont l-abominazzjonijiet ta dawk il-ġnus. Ma jinstabx fikom wieħed li jippurifika lil ibnu u lil bintu bin-nar, li jagħmel divinazzjoni u profezija, li josserva sinjali, u li jieħu omens, li jkanta fuq veleni b'inkantazzjoni, ventriloquist, u interpretu ta portenti, li jistaqsi lill-mejtin. Huwa għax

abominazzjoni għall-Mulej Alla tiegħek kull min jagħmel dawn, u minħabba l-abominazzjonijiet ta dawn il-Mulej se jeqred lilhom minn quddiemek. Perfett se tkun quddiem il-Mulej, Alla tiegħek. In-nazzjonijiet dawn, li inti se tiddispossessa lilhom, dawn jisimgħu għal omens u divinazzjonijiet, iżda lilek mhux hekk ta l-Mulej Alla tiegħek. Profeta minn fost l-aħwa tiegħek, bħali, se jqajjem għalik il-Mulej Alla tiegħek; lilu tisimgħu. Skont kollox kemm tlabt mingħand il-Mulej Alla tiegħek f'Ħoreb fil-jum tal-assemblea, waqt li kont qed tgħid: Mhux se nkomplu nisimgħu l-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek, u dan in-nar il-kbir mhux se narawh aktar, u lanqas ma mmutna. U qal il-Mulej lejja: Sewwa kollha kemm tkellmu lejk. Profeta se nqajjem lilhom minn fost l-aħwa tagħhom, bħalek int, u se nagħti l-kliem f'ħalqu, u hu se jitkellem magħhom skont dak kollu li nkun ordnajtlu. U l-bniedem li jekk ma jismax dak kollu li jitkellem il-profeta dak f'ismi, jien se nikkastiga lilu. Ħlief il-profeta li jaġixxi b'mod impju biex jitkellem f'ismi kelma li ma ordnajtx biex jitkellem, u li jitkellem f'isem allat oħra, se jmut dak il-profeta. Jekk iżda tgħid f'qalbek, kif se nafu l-kelma li ma tkellimx is-Sinjorin? Kemm jekk jitkellem dak il-profeta fl-isem tal-Mulej, u ma jsirx u ma jġrix, din hija l-kelma li ma tkellemhiex il-Mulej. F'impjetà tkellem dak il-profeta; ma għandkomx tibżgħu minnu.

19

Jekk iżda jeqred il-Mulej Alla tiegħek in-nazzjonijiet, li Alla jagħti

lilek l-art, u tirtu lilhom, u toqogħdu fil-bliet tagħhom, u fid-djar tagħhom, tliet bliet tifridilhom lilek innifsek f'nofs l-art tiegħek, li l-Mulej Alla tiegħek jagħti lilek. Ikkunsidra lilek il-mod, u aqsam fi tliet partijiet il-konfini tal-art tiegħek, li qiegħed jqassam lilek il-Mulej Alla tiegħek, u tkun rifuġju għal kull qattiel. Dan ser ikun il-kmand tal-qattiel li jkun jaħrab hemm u jgħix, li jkun jolqot lill-ġar tiegħu mingħajr ma jkun jaf, u dan ma kienx jibgħad lilu qabel il-bieraħ u t-tielet jum. U min jekk jidħol mal-ġar fil-foresta biex jiġbor injam, u tisħaq idu bl-mannara waqt li qed jaqta l-injam, u jaqa l-ħadid mill-injam u jilħaq lill-ġar, u jmut, dan għandu jaħrab f'waħda minn dawn l-ibliet u jgħix. Sabiex ma jiġrix li jinsegwi l-vendikatur tad-demm wara l-qattiel, għaliex ikun sħun fil-qalb, u jilħaq lilu, jekk it-triq tkun itwal, u jolqot ir-ruħ tiegħu, u dan ma jkollux ġudizzju tal-mewt, għaliex ma kienx jobgħod lilu qabel il-bieraħ, u lanqas qabel it-tielet jum. Għalhekk jien nordnalek dan il-kliem, u ngħid: Tiffranka tliet ibliet għalik innifsek. Jekk iżda jwessa il-Mulej Alla tiegħek il-konfini tiegħek, kif ħalef lill-missirijiet tiegħek, u jagħtik il-Mulej l-art kollha, li qal li jagħti lill-missirijiet tiegħek, jekk tisma biex tagħmel il-kmandamenti kollha dawn, li jiena nkkmanda lilek illum, li tħobb lill-Mulej Alla tiegħek, li timxi fl-imwiet kollha tiegħu l-jiem kollha; żżid għalik għad tliet ibliet ma t-tliet dawn. U mhux se jitxerred demm innoċenti fl-art li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik bħala wirt, u mhux se tkun ħati bid-demm. Jekk iżda jsir fikom raġel jibgħat lill-qrib, u jistenna għalih, u jqum fuqu, u jolqot ir-ruħ tiegħu, u jmut, u jaħrab f'waħda mill-ibliet dawn; u jibagħtu l-kunsill tal-anzjani tal-belt tiegħu, u jieħdu lilu minn hemm, u jagħtu lilu

f'idejn il-qraba tad-demm, u jmut. M'għandekx tħenn għajnek fuqu, u tneħħi d-demm innoċenti minn Iżrael, u jkun tajjeb għalik. M'għandekx tmexxi l-konfini tal-ġar tiegħek, li qagħdu l-missirijiet tiegħek fl-wirt li inti writta, fl-art li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik b'lott. Ma jibqax validu xhud wieħed biex jixhed kontra bniedem f'kull inġustizzja, u f'kull dnub, u f'kull dnub li jkun idneb, fuq ħalq żewġ xhieda, u fuq ħalq tliet xhieda, se tittieħed kull deċiżjoni. Jekk iżda jitwaqqaf xhud inġust kontra raġel, jgħid tiegħu impjetà; u jqumu t-tnejn irġiel li għandhom lilhom id-disputa, quddiem il-Mulej, u quddiem il-qassisin, u quddiem il-imħallfin, li jkunu f'dawk il-jiem; U jeżaminaw il-imħallfin eżattament, u ara xhud inġust ixhed b'mod inġust, qam kontra ħuh; U tagħmlu lilu l-mod li ħażin għamel kontra ħuh, u tneħħi l-ħażin minn intom infuskom. U l-bqija wara li jkunu semgħu se jibżgħu, u mhux se jżidu għad jagħmlu skont il-kelma l-ħażina din fikom. M'għandekx tħenn għajnek fuqu: ruħ minflok ruħ, għajn minflok għajn, sinna minflok sinna, id minflok id, u riġel minflok riġel.

20

Jekk iżda toħroġ ġo gwerra kontra l-għedewwa tiegħek, u tara żwiemel u rikkieba u poplu aktar minnek, ma tibżax minnhom, għaliex il-Mulej Alla tiegħek huwa miegħek, li tellagħek mill-art tal-Eġittu. U se jkun meta tersaq lejn il-gwerra, u wara li jkun resaq il-qassis se jitkellem mal-poplu, u se jgħid lilhom: Isma Iżrael, intom morru llum fil-gwerra kontra l-għedewwa

tagħkom, ma tkunx dgħajfa l-qalb tagħkom, la tibżgħu, lanqas tkunu mkissra, lanqas twarrabu minn wiċċhom. Għax il-Mulej Alla tagħkom jimxi qabelkom magħkom, biex jiġġieled flimkien magħkom kontra l-għedewwa tagħkom u jsalvakom. U jitkellmu l-iskribi mal-poplu, u jgħidu, min hu r-raġel li bena dar ġdida, u ma dedikahaix? Ħallu jmur u ħallu jirritorna għad-dar tiegħu, biex ma jmutx fil-gwerra, u raġel ieħor se jiddedikaha. U min hu l-bniedem li ħareġ il-għenba u ma ferħax minnu? Ħallu jmur u ħallu jirritorna għad-dar tiegħu, biex ma jmutx fil-gwerra, u raġel ieħor se jifraħ minnu. U min hu l-bniedem li huwa mħallef mara u ma ħadhiex lilha? Ħallu jmur u ħallu jirritorna lejn id-dar tiegħu, biex ma jmutx fil-gwerra, u raġel ieħor jieħudha. U l-iskribi se jkomplu jitkellmu mal-poplu, u se jgħidu, min hu l-bniedem li jibża u li hu bilwi fil-qalb? Ħallu jmur u ħallu jirritorna għad-dar tiegħu, sabiex ma jagħmilx bil-biża l-qalb ta ħuh, bħal tiegħu stess. U se jkun meta jieqfu l-iskribi jitkellmu mal-poplu, u se jaħtru mexxejja tal-armata li jmexxu l-poplu. Jekk iżda tersaq lejn belt biex tagħmel gwerra kontrihom, sejħilhom bil-paċi. Jekk tabilħaqq jirrispondu b'mod paċifiku lilek u jiftħu lilek, il-poplu kollu li jinstab fiha jkun tributarju u suġġett tiegħek. Jekk iżda ma jobdux lilek, u jagħmlu lejk gwerra, tassedja lilha, sakemm jagħtiha lilek il-Mulej Alla tiegħek f'idejk, u tħabbat kull maskil tagħha bi qtil tax-xabla, ħlief in-nisa u l-bagalji, u l-bhejjem kollha, u kollox kemm jeżisti fil-belt, u l-għanima kollha tieħu għalik innifsek, u tiekol l-għanima kollha tal-għedewwa tiegħek, li l-Mulej Alla tiegħek jagħti lilek. Hekk tagħmel lill-bliet kollha li huma l bogħod minnek ħafna, mhux mill-bliet tal-ġnus dawn, li l-Mulej Alla

tiegħek jagħtik biex tiret l-art tagħhom. Ma tħallux ħajjin kull li jieħu n-nifs, iżda b'saħta qerred kompletament lilhom, il-Ħittiti, u l-Amoriti, u l-Kananiti, u l-Perizziti, u l-Ħivviti, u l-Ġebusiti, u l-Girgaxiti, kif kmandak il-Mulej Alla tiegħek, sabiex ma jgħallmux tagħmlu intom il-ħwejjeġ kollha ta skif tagħhom, kemm għamlu lill-allat tagħhom, u tiddnbu quddiem il-Mulej Alla tagħkom. Jekk iżda int tassedja belt waħda għal ħafna jiem biex tagħmel gwerra kontrha sabiex tieħodha, m'għandekx teqred is-siġar tagħha billi tqiegħed ħadid fuqhom, iżda tista tiekol mill-frott tagħhom, imma m'għandekx taqtagħhom. Mhux bniedem is-siġra tal-għalqa, biex tidħol minn quddiemek għall-assedju? Imma s-siġra li taf li mhijiex ta frott, din għandek teqridha u taqtagħha, u tibni ħsur ta assedju fuq il-belt li tagħmel gwerra kontra tiegħek, sakemm tingħata.

21

Jekk iżda jinstab wieħed maqtul fl-art, li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik biex tiret, midfun fil-kampanja, u ma jafux min qatlu, joħorġu l-anzjani tiegħek u l-imħallfin tiegħek, u jkejlu lejn il-ibliet madwar il-maqtul. U tkun il-belt l-eqreb għall-maqtul, u jieħdu l-anzjani ta dik il-belt għoġla mill-bhejjem, li ma ħadmitx, u li ma ġibditx il-ħakma. U jniżżlu l-anzjani ta dik il-belt l-għoġla f'wied iebes, li ma ħadimx u lanqas ma nżera, u jaqtgħu l-għonq tal-għoġla fil-wied. U se jaqrbu l-qassisin il-Levitin, għax lilhom għażel il-Mulej Alla biex jieqfu quddiemu u biex jbierku fl-isem tiegħu, u fuq il-ħalq tagħhom tkun kull tilwima u kull mess. U l-

kunsill tal-anzjani kollu tal-belt dik, dawk li jaqrbu lejn il-maqtul, se jaħslu idejhom fuq ir-ras tal-għoġġla li nqatlet fil-wied; u wara li jwieġbu, se jgħidu: Idejna ma xerrdux dan id-demm, u għajnejna ma rawx. Kun grazzjuż lejn il-poplu tiegħek Iżrael, li inti fdajt, Mulej, sabiex ma jsirx demm innoċenti fil-poplu tiegħek Iżrael, u d-demm se jiġi espirat għalihom. Inti però se tneħħi d-demm innoċenti minn fostokom, jekk tagħmel dak li hu tajjeb u pjaċevoli quddiem il-Mulej Alla tiegħek. Jekk iżda toħroġ għal gwerra fuq l-għedewwa tiegħek, u jagħtik il-Mulej Alla tiegħek f'idejk, u tieħu bħala priġuniera l-priġuniera tagħhom, u tara fil-priġuniera mara sabiħa fl-aspett, u tixtehi tagħha, u tieħu lilha lilek innifsek mara, u dħħal lilha ġewwa fid-dar tiegħek, u tħallaq ir-ras tagħha, u taqta l-dwiefer tagħha, u tneħħi l-ħwejjeġ tal-priġunerija minnha, u toqgħod fid-dar tiegħek, u tibki l-missier u l-omm xahar ta ġranet, u wara dawn tidħol lejha u tgħix magħha, u tkun tiegħek mara. U jekk ma tridx lilha, tibgħatha ħielsa, u għall-bejgħ ma tinbiex bil-fidda, ma tirrifjutahiex, għax umiljaitha. Jekk iżda jsiru għal raġel żewġ nisa, waħda minnhom maħbuba, u waħda minnhom mibgħuda, u jitildu lilu l-maħbuba u l-mibgħuda, u jsir iben l-ewwel imwieled tal-mibgħuda; U jkun fil-jum meta jqassam lill-ulied tiegħu l-proprjetajiet tiegħu, ma jkunx jista jagħmel l-ewwel imwieled lill-iben tal-maħbuba, billi jinjora lill-iben tal-mibgħuda l-ewwel imwieled; Iżda lill-ewwel imwieled iben tal-mibgħuda għandu jagħraf biex jagħti lilu doppju minn kollox li jinstab lilu, għax dan huwa l-bidu tat-tfal tiegħu, u lil dan jixraq id-drittijiet tal-ewwel imwieled. Jekk iżda xi ħadd ikun għandu iben diżubbidenti u ribelli li ma jkunx jobdi l-vuċi ta missieru u

l-vuċi ta ommu, u jiddisċiplinawh, u ma jismax lilhom; U wara li jkunu qabduh missieru u ommu, u jġibuh quddiem il-kunsill tal-anzjani tal-belt tiegħu, u quddiem il-bieb tal-post; U jgħidu lill-irġiel tal-belt tagħhom, dan iben tagħna ma jobdix u jiprovoka, ma jobdix il-vuċi tagħna, huwa mgħaġġel u xarrab. U se jirġgħuh bil-ġebel lilu l-irġiel tal-belt tiegħu, u se jmut, u int se tneħħi l-ħażin minn fosthom, u l-bqija meta jisimgħu se jibżgħu. Jekk iżda jsir f'xi ħadd dnub, ġudizzju tal-mewt, u jmut, u tiddendluh fuq siġra; ma jorqodx il-ġisem tiegħu fuq is-siġra, imma bid-difna tiddfnuh f'dak il-jum, għax misħut minn Alla kull wieħed li jkun imdendel fuq siġra; u ma tniġġsux l-art, li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik bħala wirt.

22

Jekk tara l-għoġol ta ħuk jew in-nagħġa tiegħu miexja fit-triq, m'għandekx tinjora lilhom, iżda għandek tġibhom lura lil ħuk u terġa tagħtihom lilu. Jekk iżda ma jaqrabx ħuk lejk, u lanqas tafuh, iġbru ġewwa fid-dar tiegħek, u jkun miegħek sakemm ifittxu ħuk, u terġagħhom lilu. Hekk għandek tagħmel għall-ħmar tiegħu, u hekk għandek tagħmel għall-libsa tiegħu, u hekk għandek tagħmel għal kull ħaġa mitlufa ta ħuk, li tkun intilfu minnu u int issibha, ma tistax tinjoraha. M'għandekx tara l-ħmar ta ħuk jew l-għoġol tiegħu waqgħu fit-triq u ma tinjoraxhom; qajjem għandek tqajjimhom miegħu. Ma jkunx hemm il-bastimenti ta raġel fuq mara, u lanqas ma jilbes raġel libsa ta mara, għax abominazzjoni lill-Mulej Alla tiegħek huwa kull min

jagħmel dawn il-ħwejjeġ. Jekk iżda ssib bejta ta għasafar quddiemek fit-triq jew fuq xi siġra, jew fuq l-art, frieħ jew bajd, u l-omm tkun qed tħammi fuq il-frieħ jew fuq il-bajd, m'għandekx tieħu l-omm flimkien mat-tfal. Bit-tibgħid tibgħat lill-omm, iżda t-tfal tieħu għalik innifsek, sabiex ikun tajjeb għalik u ssir twil fil-jiem. Jekk tibni dar ġdida, għandek tagħmel parapett għas-saqaf tiegħek, biex ma tagħmilx qtil fid-dar tiegħek jekk xi ħadd jaqa minnu. M'għandekx tħawwad il-vinja tiegħek b'żerriegħa differenti, sabiex ma jkunx santifikat il-prodott, u ż-żerriegħa li tħawwad flimkien mal-prodott tal-vinja tiegħek. M'għandekx taħrat b'għoġol u ħmar flimkien. M'għandekx tilbes falz, suf u linen flimkien. Imtawwija tagħmel għalik innifsek fuq l-erbgħa truf tal-ilbies tiegħek, li jekk tilbes bihom. Jekk iżda xi ħadd jieħu mara u jgħix magħha, u jobgħodha, u jpoġġi fuqha kliem akkużatorju, u jġib kontra tagħha isem ħażin, u jgħid, din il-mara ħadt, u meta resaqt lejha ma sibtiex il-verġinità tagħha; U jieħu l-missier tat-tifla u l-omm iġorru l-verġinità tat-tifla lejn il-kunsill tal-anzjani fil-bieb. U se jgħid il-missier tat-tarbija lill-kunsill, Lil binti din tajt lir-raġel dan bħala mara, u wara li mibgħed lilha issa dan, hu qiegħed jimponi fuqha kliem foloz, jgħid, Ma sibtiex lil bintek verġni, u dawn huma l-verġinità ta binti. U se jinfirxu l-libsa quddiem il-kunsill tal-anzjani tal-belt. U l-kunsill tal-anzjani tal-belt dik se jieħu lil dak il-bniedem, u se jiddisċiplinawh, u se jammendawh mija siklu, u se jagħtu lill-missier tal-mara żagħżugħa, għax ħareġ isem ħażin fuq verġni Iżraelita, u tiegħu se tkun mara, ma jkunx jista jibgħatha l barra l-ħin kollu. Jekk iżda fuq il-verità ssir il-kelma din, u ma tinstabx il-verġinità għall-mara

żagħżugħa, u jħarġu l-mara żagħżugħa fuq il-bibien tad-dar tal-missier tagħha, u jirġmuha bl-iblat, u tmut, għax għamlet stultizzja fil-wlied ta Iżrael billi pprostitwiet id-dar tal-missier tagħha, u tneħħi l-ħażin minn fostokom. Jekk iżda jinstab raġel rieqed ma mara miżżewġa, taqtlu t-tnejn, ir-raġel li jkun rieqed mal-mara u l-mara, u tneħħi l-ħażin minn Iżrael. Jekk iżda ssir tifla verġni mħallfa lil raġel, u raġel jisibha fil-belt u jorqod magħha, intom tħarġu lit-tnejn fuq il-bieb tal-belt tagħhom, u jiġu mwerwra bl-ġebel, u jmutu; it-tifla żagħżugħa, għax ma għajjitx fil-belt; u r-raġel, għax baxx il-mara tal-qrib; u tneħħi l-ħażin minn intom infuskom. Jekk iżda fil-kampanja jsib raġel it-tifla l-imħatba, u wara li jkun sfurzaha jorqod magħha, toqtlu lil dak li jorqod magħha biss. U lill-mara żagħżugħa m'hemmx dnub ta mewt; bħal kieku xi wieħed raġel jqum fuq il-qrib, u joqtol ir-ruħ tiegħu, hekk il-ħaġa din, għax fil-għalqa sab liha; għajtet il-mara żagħżugħa l-imħatba, u ma kienx hemm min jgħin liha. Jekk xi ħadd isib it-tifla l-verġni, li mhix imħatba, u wara li jkun sfurzaha jorqod magħha, u jinstabu, il-bniedem li raqad magħha jagħti lill-missier taż-żagħżugħa ħamsin didrakma tal-fidda, u hi tkun martu, minħabba li umiljaha; ma jkunx jista jibgħatha l bogħod il-ħin kollu.

23

M'għandux raġel jieħu l-mara ta missieru, u m'għandux jikxef il-kisi ta missieru. Ma jidħolx imkassar, u lanqas maqtugħ, fl-assemblea tal-Mulej. Mhux se jidħol iben prostituta fl-assemblea

tal-Mulej. Mhux se jidħol Ammonit u Moabit fl-assemblea tal-Mulej, u sa l-għaxar ġenerazzjoni mhux se jidħol fl-assemblea tal-Mulej, u sa għall-għaġeb, minħabba li ma ltaqgħux magħkom bil-ħobż u l-ilma fit-triq, meta intom kienu ħerġin mill-Eġittu, u għaliex kirew kontra tiegħek lil Balaam bin Beor mill-Mesopotamja biex jilgħnek. U ma ridx il-Mulej Alla tiegħek jisma lil Balaam, u biddel il-Mulej Alla tiegħek il-lajniet f'barka, għax ħabbek il-Mulej Alla tiegħek. M'għandekx tindirizza affarijiet paċifiċi lilhom u affarijiet vantaġġużi lilhom il-jiem kollha ta ħajtek għal dejjem. M'għandekx tiddisprezja Idumejan, għax hu ħuk; m'għandekx tiddisprezja Eġizzjan, għax int sirt barrani fl-art tiegħu. Ulied, jekk jitwieldu lilhom, fit-tielet ġenerazzjoni jidħlu fl-assemblea tal-Mulej. Jekk iżda toħroġ biex tikkampja kontra l-għedewwa tiegħek, għandek tħares minn kull kelma ħażina. Jekk ikun hemm fikom bniedem li mhux se jkun nadif minħabba riħ tiegħu ta bil-lejl, għandu joħroġ barra mill-kamp, u m'għandux jidħol fil-kamp. U se jkun li lejn il-filgħaxija se jħassal il-ġisem tiegħu bl-ilma, u wara li tkun daħlet ix-xemx se jidħol fil-kamp. U se jkun hemm post għalik barra mill-kamp, u int toħroġ hemm barra. U ħażża tkun tiegħek fuq iż-żunnar tiegħek; u tkun meta toqgħod barra, u tħaffer biha, u meta ġġibt tkopri l-indecenza tiegħek; Għax il-Mulej Alla tiegħek jimxi fil-kamp tiegħek biex jeħilsek u jagħti l-għadu tiegħek quddiem wiċċek; u l-kamp tiegħek ikun qaddis, u ma tidhirx fik indecenza ta ħaġa, u jdur lura minnek. M'għandekx tagħti t-tifel lill-padrun tiegħu, li ġie miżjud miegħek minn ġand il-padrun tiegħu. Magħkom se joqgħod, fostkom se joqgħod fejn jidher tajjeb lilu, m'għandekx tbattih. M'għandhiex tkun prostituta minn bniet

Iżrael, u m'għandux ikun wieħed li jipprostitwixxi ruħu minn ulied Iżrael, m'għandhiex tkun waħda li tibda minn bniet Iżrael, u m'għandux ikun wieħed li jiġi inizjat minn ulied Iżrael. M'għandekx iġġib il-paga ta prostituta, u lanqas l-iskambju ta kelb, fid-dar tal-Mulej Alla tiegħek għal xi wegħda, għax abominazzjoni huma t-tnejn quddiem il-Mulej Alla tiegħek. M'għandekx tissellef b'imgħax lil ħuk imgħax ta fidda, u imgħax ta ikel, u imgħax ta kull ħaġa li tissellef. Lill-barrani tista tħallas imgħax, iżda lil ħuk m'għandekx tħallas imgħax, sabiex il-Mulej Alla tiegħek iberikhek fl-opri kollha tiegħek fuq l-art li qed tidħol fiha biex tiritħa. Jekk iżda int tivvota vot lill-Mulej Alla tiegħek, ma tiddewwiemx biex tagħtih lura, għax fittex se jfittex il-Mulej Alla tiegħek mingħandek, u se jkun fik dnub. Jekk imma ma tridx titlob, m'hemmx dnub fik. Dak li joħroġ minn xufftejk trid iżżomm, u tagħmel kif wegħedt lill-Mulej Alla rigal, li tkellemt bih b'ħalqek. Jekk iżda tidħol fil-ħsad tal-ġar tiegħek, u tiġbor fl-idejn tiegħek spigoli, minġel ma għandekx tpoġġi fuq il-ħsad tal-ġar tiegħek. Jekk iżda tidħol fil-vinja tal-ġar tiegħek, tiekol għeneb kemm sa ma timtela ruħek, iżda f'vaż m'għandekx tpoġġi.

24

Jekk iżda xi ħadd jieħu mara, u jgħix magħha, u jkun jekk ma jsibx grazzja quddiemu, għax sab fiha ħaġa indecenti, u jiktibha ktieb ta divorzju, u jagħtih f'idejha, u jibgħatha l barra mid-dar tiegħu, u tmur issir ta raġel ieħor, u jobgħodha r-raġel l-aħħar, u

jiktibha ktieb ta divorzju, u jagħtih f'idejha, u jibgħatha l barra mid-dar tiegħu, u jmut ir-raġel l-aħħar, li ħadha lilu nnifsu mara, ma jkunx jista r-raġel l-ewwel li bagħatha l barra, wara li jerġa lura, jieħudha lilu nnifsu mara, wara li tkun ġiet mniġġsa, għax hija abominazzjoni quddiem il-Mulej Alla tiegħek, u ma tniġġsux l-art, li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik f'wirt. Jekk iżda xi ħadd jieħu mara reċentement, ma joħroġx għall-gwerra, u ma jitpoġġiex fuqu ebda ħaġa, se jkun innoċenti fid-dar tiegħu, sena waħda se jferraħ lil martu li ħa. M'għandekx tieħu bħala pegn mola, lanqas mola ta fuq, għax dan jieħu bħala pegn ruħ. Jekk iżda jaqbad raġel jisraq ruħ minn ħutu, ulied Iżrael, u wara li jkun opprimih ibiegħu, se jmut dak is-seraq, u int tneħħi l-ħażin minn fostokom. Oqgħod attent għalik innifsek fil-mess tal-lebbra, żomm ħafna li tagħmel skont kull il-liġi, li kieku jħabbru lilkom il-qassisin il-Levitin, kif ordnajt lilkom, iżommu li tagħmlu. Ftakar kemm għamel il-Mulej, Alla tiegħek, lil Miriam fit-triq, meta kont qed toħroġ minn Eġittu. Jekk ikun hemm dejn jew, mal-ġar tiegħek, dejn ta xi ħaġa, m'għandekx tidħol fid-dar tiegħu biex tieħu l-pegn tiegħu. Tieqaf barra, u l-bniedem li għandu d-dejn tiegħek, joħroġ lilek il-pegn barra. Jekk iżda r-raġel ikun fqir, m'għandekx tirkeb fil-pegn tiegħu. B'ħlas lura għandek tirritorna l-pegn tiegħu qabel ma tidlam ix-xemx, u se jorqod fil-libsa tiegħu, u se jbierek lilek, u dan ikun għalik opra ta ħniena quddiem il-Mulej Alla tiegħek. M'għandekx tagħmel ħażin bil-paga tal-fqir u tal-bżonnjoż minn ħutek, jew mill-barranin li jgħixu fil-bliet tiegħek. Fl-istess jum trid tirritorna l-paga tiegħu, ma għandhiex tinżel ix-xemx fuqu, għax fqir huwa, u fih ikollu t-tama tiegħu, u jgħajjat kontra tiegħek lill-Mulej, u se

jkun fik dnub. Ma jmutux il-missirijiet għall-ulied, u l-bnin ma jmutux għall-missirijiet; kull wieħed se jmut fid-dnub tiegħu stess. M'għandekx tiddevja l-ġustizzja ta proslit u ta orfnu u ta armla; m'għandekx tieħu bħala pegn il-ħwejjeġ ta armla, u tiftakar li kont qaddej fl-art tal-Eġittu, u fdiek il-Mulej Alla tiegħek minn hemm; minħabba dan jien nordnalek tagħmel dan il-kliem. Jekk iżda tieħu l-ħsad fl-għalqa tiegħek, u tinsa xugaman fl-għalqa tiegħek, m'għandekx terġa lura biex tieħdu, għall-barrani u għall-orfni u għall-armla għandu jkun, sabiex ibierek lilek il-Mulej Alla tiegħek fl-opri kollha ta idejk. Jekk iżda tiġbor iż-żebbuġ, m'għandekx terġa lura biex tiġbor dak li jibqa warajk, għall-barrani u għall-orfni u għall-armla se jkun, u tiftakar li qaddej kont f'art l-Eġittu, minħabba dan jien qed nordnalek tagħmel dan il-kliem. Jekk int tiġbor il-għonnella tiegħek, ma tiġborx mill-ġdid warajha; għall-barrani u għall-orfni u għall-armla se tkun; u se tiftakar li lsir kont fl-art ta l-Eġittu; minħabba dan jien nordnak tagħmel il-kelma din.

25

Jekk iżda jsir tilwima bejn irġiel, u jiġu għall-ġudizzju, u jiġġudikaw, u jiġġustifikaw lill-ġust, u jikkondannaw lill-impju; U jkun, jekk ikun jistħoqqlu taqliet l-impju, tpoġġih l isfel quddiem il-imħallfin, u jflagellawh quddiemhom skont l-impjetà tiegħu. U fi numru ta erbgħin se jilgħbuh lilu u mhux se jżidu, iżda jekk żżid tilgħab aktar minn dawn id-darbiet, il-ħu tiegħek se jiġi diżonorat quddiemek. M'għandekx twaħħal baqra waqt li tkun

qed tidwes. Jekk iżda jgħammru aħwa flimkien u jmut wieħed minnhom, iżda ma kellux ulied, il-mara tal-mejjet ma tkunx ta raġel ieħor li mhux mill-qraba, il-ħu tar-raġel tagħha jidħol għandha, u jieħudha bħala mara tiegħu, u jgħix magħha. U se jkun it-tarbija li jekk titwieled, se jiġi stabbilit mill-isem tal-mejjet, u mhux se jitħassar l-isem tiegħu minn Iżrael. Jekk iżda r-raġel ma jridx jieħu l-mara ta ħuh, il-mara tittela lejn il-bieb għand il-kunsill tal-anzjani u tgħid: Il-ħu ta żewġi ma jridx jqajjem l-isem ta ħuh f'Iżrael; il-ħu ta żewġi ma xtaqx. U sejħulu l-kunsill tal-anzjani tal-belt tiegħu, u jgħidulu; u waqaf jgħid, ma rridx nieħu lilha; u tersaq il-mara ta ħuh quddiem il-kunsill tal-anzjani, u tneħħilu ż-żarbun wieħed minn siequ, u tibżaq f'wiċċu, u twieġeb tgħid, hekk jagħmlu lill-bniedem, li ma jibniex id-dar ta ħuh f'Iżrael. U se jkun imsejjaħ ismu f'Iżrael, id-dar ta dak li ħall is-sandal. Jekk iżda jitħabtu irġiel flimkien, raġel ma ħuh, u tersaq il-mara ta wieħed minnhom biex tħallas ir-raġel tagħha minn id ta dak li qed iħabbtu, u testendi idha u taqbad it-tewmin tiegħu, taqta idha; ma jħenniex għajnek fuqha. M'għandekx ikollok fil-borża tiegħek piż u piż, kbir jew żgħir. Ma jkunx fid-dar tiegħek miżura u miżura, kbira jew żgħira. Piż veru u ġust se jkun tiegħek, u kejl veru u ġust se jkun tiegħek, sabiex tgħix twal fuq l-art li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik bħala wirt. Għax abominazzjoni għall-Mulej Alla tiegħek huwa kull min jagħmel dawn, kull min jagħmel dak li hu inġust. Ftakar kemm għamel lilek Amalek fit-triq, meta int kont ħiereġ minn art l-Eġittu, kif qagħad kontra tiegħek fit-triq, u qata tiegħek il-wara, dawk li kienu għajjenin warajk, u int kont bil-ġuħ u għajjien; u ma bżax lil Alla. U se jkun meta jagħti mistrieħ lilek

il-Mulej Alla tiegħek minn kollha l-għedewwa tiegħek madwarek fl-art li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik biex tiret, int tħassar l-isem ta Amalek minn taħt is-sema, u ma tinsax.

26

U se jkun jekk tidħol fl-art, li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik biex tiritha, u tieħu pussess tagħha, u toqgħod fuqha, u tieħu mill-ewwel frott tal-frott tal-art tiegħek, li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik, u tpoġġih f'basket, u tmur lejn il-post, li l-Mulej Alla tiegħek jagħżel biex jissejjaħ ismu hemm. U int tmur lejn is-saċerdot li jkun f'dawk il-jiem, u tgħid lilu: Niddikjara llum lill-Mulej Alla tiegħi, li jiena dħalt fl-art li l-Mulej ħalef lill-missirijiet tagħna li jagħtina. U se jieħu s-saċerdot il-basket minn idejk, u se jpoġġih quddiem l-altar tal-Mulej Alla tiegħek. U wieġeb se jgħid quddiem il-Mulej Alla tiegħek: Sirja telqet missieri, u niżel f'Eġittu, u għex hemm b'numru żgħir, u sar hemm nazzjon kbir u moltitudni kbira. U l-Eġizzjani kkawżawlna ħsara, u baxxtuna, u poġġew fuqna xogħol iebes; U ċajjaqna lejn il-Mulej Alla tagħna, u l-Mulej sama l-vuċi tagħna, u ra l-baxxa tagħna, u t-tbatija tagħna, u l-oppressjoni tagħna. U l-Mulej ħareġna minn Eġittu hu stess bil-qawwa l-kbira tiegħu, u b'id qawwija, u b'driegħ għoli, u b'viżjonijiet kbar, u b'sinjali, u b'għeġubijiet. U daħħalna f'dan il-post, u tana din l-art, art li tgħaddi ħalib u għasel. U issa ara ġejt bl-ewwel frott tal-prodott tal-art, li int tajt lili Mulej, art li tgħix bil-ħalib u l-għasel; u int se tħallih quddiem il-Mulej Alla tiegħek, u int se taġixxi quddiem il-Mulej Alla

tiegħek, u int se tifraħ fil-ħwejjeġ it-tajbin kollha, li ta lilek il-Mulej Alla tiegħek, u d-dar tiegħek, u l-Levit, u l-proselitu li fih fi□. Jekk iżda tlesti tagħmel l-għaxra ta kull l-għaxra tal-prodott tiegħek fis-sena t-tielet, it-tieni għaxra tagħti lill-Levit u lill-barrani u lill-orfni u lill-armla, u jieklu fil-bliet tiegħek, u jifirħu. U int se tgħid quddiem il-Mulej Alla tiegħek: Neħħejt il-ħaġa mqaddsa minn dari, u tajtha lill-Levit u lill-barrani u lill-orfni u lill-armla, skont il-kmandamenti kollha li kmandajtni. Ma għaddejt il-kmandament tiegħek u ma nsejtx. U ma kiltx minnhom fl-uġigħ tiegħi, u ma ħadtx frott minnhom għal xi ħaġa mniġġsa, u ma tajt xejn minnhom lill-mejjet. Smajt il-vuċi tal-Mulej Alla tagħna, għamilt kif kmandajtni. Ħares l isfel mid-dar il-qaddisa tiegħek mis-sema, u bierek lill-poplu tiegħek Iżrael, u l-art li tajt lilhom, kif ħlift lill-missirijiet tagħna, biex tagħtina art li tgħix bil-ħalib u l-għasel. F'dan il-jum il-Mulej Alla tiegħek ordnalek li tagħmel dawn l-ordinanzi u l-ġudizzji kollha, u żżommuhom u agħmluhom minn qalbkom kollha u minn ruħkom kollha. Lil Alla inti għażilt illum biex ikun Alla tiegħek, u biex timxi fl-imwiet kollha tiegħu, u biex iżżomm l-ordinanzi u l-ġudizzji tiegħu, u biex tobdi l-leħen tiegħu. U l-Mulej għażlek illum biex issir lilu poplu speċjali, kif qal, biex tħares il-kmandamenti tiegħu, u biex tkun fuq il-ġnus kollha, kif għamilek famużu u vant u glorjuż, biex tkun poplu qaddis lill-Mulej Alla tiegħek, kif tkellem.

27

U kmanda Mosè u l-kunsill tal-anzjani ta Iżrael, u qal: Żommu l-kmandamenti kollha dawn, kemm jien qed nikkumanda lilkom illum. U se jkun li fil-jum li taqsam il-Ġordan lejn l-art li s-Sid Alla tiegħek jagħti lilek, int se twaqqaf għalik innifsek ġebel kbar u tplastjahom b'plastru. U int tikteb fuq dawn il-ġebel il-kliem kollha ta din il-liġi, meta taqsmu l-Ġordan, meta tidħlu fl-art li l-Mulej, il-Alla tal-missirijiet tiegħek, jagħtik, art li tgħix ħalib u għasel, kif qal il-Mulej, il-Alla tal-missirijiet tiegħek, lilek. U se jkun hekk kif taqsmu l-Jordan, għandkom twaqqfu dawn il-ġebel li jien qed nordnalek illum, fuq il-muntanja Ebal, u għandek tiplastrahom bil-plastar. U se tibni hemm altar lill-Mulej l-Alla tiegħek, altar minn ġebel; ma tpoġġix fuqu l-ħadid; ġebel sħaħ se tibni altar lill-Mulej l-Alla tiegħek, u se toffri fuqu olokawtomi lill-Mulej l-Alla tiegħek. U int issagrifika hemm sagrifiċċju ta salvazzjoni, u tiekol, u timtela, u tifraħ quddiem il-Mulej Alla tiegħek. U int se tikteb fuq il-ġebel din il-liġi kollha b'mod ċar ħafna. U tkellem Mosè u l-qassisin il-Levitin lil kulħadd Iżrael, u qalu: Kun silenzjuż u isma, Iżrael! F'dan il-jum inti sirt poplu għall-Mulej Alla tiegħek, u int tisma l-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek, u int tagħmel il-kmandamenti kollha tiegħu, u l-ordinanzi tiegħu, dawk kollha li jien qed nordnalek illum. U Mosè ordna lil poplu f'dak il-jum, u qal, dawn se jqumu jbierku lil poplu fuq muntanja Gariżim wara li jkunu qasmu l-Ġordan, Xmun, Levi, Ġuda, Issakar, Ġużepp, u Benjamen. U dawn se jqumu fuq il-kurżi fil-muntanja ta Ebal, Ruben, Gad, u Asher, Zebulun, Dan, u Naftali. U wara li jwieġbu, l-Leviti se jgħidu lil kull Iżrael b'vuċi kbira: Misħut ir-raġel li jagħmel immaġni mqatta u immaġni mdewba, abominazzjoni lill-Mulej, xogħol ta idejn artiġjani, u

jpoġġiha f'post moħbi. U wara li jwieġeb il-poplu kollu, se jgħidu: Ikun. Misħut hu dak li jdgħajjef lil missieru jew lil ommu, u jgħid il-poplu kollu, jkun hekk. Misħut hu dak li jċaqlaq il-konfini tal-ġar, u l-poplu kollu jgħid, ikun hekk. Misħut hu dak li jdawwar l-agħma fit-triq, u jgħidu l-poplu kollu, Ammen. Misħut min idur il bogħod mill-ġustizzja ta barrani u orfni u armla, u l-poplu kollu jgħid, ikun hekk. Misħut hu li jorqod ma mara ta missieru, għax ikxef il-kisi ta missieru; u jgħid il-poplu kollu, iva ikun. Misħut hu dak li jorqod ma kull annimal, u l-poplu kollu jgħid, ikun hekk. Misħut dak li jorqod ma oħtu minn missieru jew ommu tiegħu. U l-poplu kollu jgħid, ikun. Misħut min jorqod mal-għarusa tiegħu, u jgħidu l-poplu kollu: Ikun hekk! Misħut min jorqod ma oħt martu, u jgħidu l-poplu kollu: Ikun hekk! Misħut hu dak li jilgħab lill-ġar tiegħu bid-dagħwa, u jgħid il-poplu kollu, ikun. Misħut min jieħu rigali biex jilħaq ruħ ta demm innoċenti, u l-poplu kollu jgħidu: Ikun. Misħut kull bniedem li ma jibqax fedel għall-kliem kollu tal-liġi ta dan biex jagħmilhom, u l-poplu kollu jgħid: Ikun hekk.

28

U se jkun jekk biss tisma il-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek, li tħares u tagħmel il-kmandamenti kollha dawn, li jiena nordnalek illum, u se jagħtik il-Mulej Alla tiegħek il fuq minn il-ġnus kollha tal-art, u se jiġu fuqek il-barkiet kollha dawn, u se jsibuek, jekk biss tisma il-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek, imbierek int fil-belt, u imbierek int fil-għalqa. Imbierka l-frott tal-ġuf tiegħek, u l-frott

tal-art tiegħek, u l-merħliet tal-baqar tiegħek, u l-merħliet tan-nagħaġ tiegħek. Mbierka l-maħżen tiegħek u l-fdal tiegħek. Imberik inti fid-dħul tiegħek, u imberik inti fil-ħruġ tiegħek. Jagħti l-Mulej Alla tiegħek il-għedewwa tiegħek, dawk li opponu lilek, miksura quddiemek. Bi triq waħda joħorġu lejk, u bi seba toroq jaħarbu minn quddiemek. Il-Mulej jibgħat fuqek il-barka fil-maħżen tiegħek, u fuq kollox li tpoġġi idek fuqu, fl-art li l-Mulej Alla tiegħek jagħtik. Iqum lilek il-Mulej għalih innifsu poplu qaddis, kif ħalef lill-missirijiet tiegħek; jekk tisma l-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek, u timxi fl-ilkoll it-toroq tiegħu, u jarawek l-ilkoll in-nazzjonijiet tad-dinja, għax l-isem tal-Mulej ġie msejjaħ fuqek, u jibżgħu minnek. U se jmultiplika inti l-Mulej Alla tiegħek għal ħwejjeġ tajbin fid-dixxendenti tal-ġuf tiegħek, u fuq id-dixxendenti tal-bhejjem tiegħek, u fuq il-prodott tal-art tiegħek, fuq l-art tiegħek li ħalef il-Mulej lill-missirijiet tiegħek biex jagħtik. Jiftaħ lilek il-Mulej it-teżor tiegħu t-tajjeb, is-sema, biex jagħti x-xita lill-art tiegħek fil-ħin tagħha; biex jbierek il-xogħlijiet kollha tal-idejn tiegħek; u tissellef lil ġnus ħafna, imma int ma tissellef xejn. U int se timxi fuq ġnus ħafna, iżda fuqek ma jimxux. Se jistabbilixxi lilek il-Mulej Alla tiegħek bħala ras u mhux bħala denb, u tkun imbagħad fuq u ma tkunx taħt, jekk tisma l-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek, dak kollu li jien qed nikkumandak illum biex toqgħod fuqu. M'intix se tittrasgressa minn l-ebda wieħed mill-kmandamenti, li jiena qed nordnalek illum, la lejn il-lemin u lanqas lejn ix-xellug, biex tmur wara allat oħra u taqdi lilhom. U se jkun jekk ma tismax il-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek, biex iżżomm il-kmandamenti kollha tiegħu, kemm jien qed nikkumanda lilek illum, u se jiġu fuqek is-saħtiet

kollha dawn, u se jilħquk. Imsaħħab int fil-belt, u imsaħħab int fl-għalqa. Maqlugħa l-maħżen tiegħek, u l-fdal tiegħek. Misħuta l-frott ta ġufek, u l-prodott ta artok, il-merħliet tal-baqar tiegħek, u s-soġġiet tan-nagħaġ tiegħek; Misħut int meta tidħol, u misħut int meta toħroġ. Il-Mulej jibgħat fuqek in-nuqqas, il-ħela u l-konsum fuq dak kollu li tpoġġi idek fuqu, sakemm jeqridek u sakemm itelifek malajr minħabba l-prattiki ħżiena tiegħek, għaliex abbandunajt lili. Il-Mulej jista jġiegħel il-mewt tillaq fik, sa ma jeqridlek kompletament mill-art li qed tidħol fiha biex tiritha. Is-Sid se jolqtok b'tbaqbiq, u deni, u berd, u infjammazzjoni, u moffa, u pallur, u jigħduk sakemm jeqirduk. U s-sema li fuq rasek se tkun bronż, u l-art li taħtek se tkun ħadid. Jista jagħti s-Sid il-Alla tiegħek ix-xita tal-art tiegħek bħala trab, u trab mis-sema se jinżel, sakemm iħassrek, u sakemm itelifek malajr. Jagħti lilek il-Mulej għall-qerda quddiem l-għedewwa tiegħek. Fi triq waħda toħroġ kontrihom, u fi seba toroq taħrab minn quddiemhom, u tkun mixtrid fil-renjiet kollha tad-dinja. U l-mejtin tagħkom se jkunu ikel għall-għasafar tas-sema u għall-bhejjem selvaġġi tal-art, u ma jkunx hemm min jbeżża. Il-Mulej se jilqa'lek ferħa Eġizzjana fil-pożizzjoni, u skabbja selvaġġa, u ħakk, sabiex ma tkunx tista tkun fejqan. Jilħqok is-Sid bil-ġenn, u bil-għama, u bl-eċstasi tal-moħħ. U int tkun tmiss fin-nofsinhar, bħal xi ħadd għomja li jmiss fid-dlam, u mhux se jirnexxu t-toroq tiegħek, u int tkun mbagħad miżlum u mifrud l-iljiem kollha, u mhux se jkun hemm min jgħinek. Mara int se tieħu, u raġel ieħor se jkollu lilha; dar int se tibni, u mhux se toqgħod fiha; għeneb int se tħawwel, u mhux se tiġbor minnu. Il-vitell tiegħek maqtul quddiemek, u ma tiekolx minnu; il-ħmar tiegħek

meħtuf minnek, u ma jitħallasx lura lilek; in-nagħaġ tiegħek mogħtija lill-għedewwa tiegħek, u ma jkunx hemm min jgħinek. L-ulied tiegħek u l-bniet tiegħek mogħtija lil nazzjon ieħor, u l-għajnejn tiegħek se jaraw u huma jintilfu lejhom, ma tkunx tista l-id tiegħek. Il-prodott ta artek, u l-ħidmiet kollha tiegħek, se jiekolhom nazzjon li ma tafx, u se tkun qed tiġi miżlum u mkisser l-ijiem kollha. U se tkun mimlux bl-ġenn minħabba l-viżjonijiet tal-għajnejn tiegħek li se tara. Jilħqok is-Sid bi qriegħa ħażina fuq l-irkopptejn u fuq is-saqajn, sabiex ma tkunx tista titfejjaq mill-pied tar-riġlejn tiegħek sal-quċċata tiegħek. Jista jmexxik il bogħod il-Mulej lilek u l-mexxejja tiegħek li inti tista taħtar fuqek, lejn nazzjon li ma tafx int u lanqas il-missirijiet tiegħek, u hemm taqdi lil allat oħra ta l-injam u l-ġebel. U int se tkun hemm f'enigma u parabbola u narrattiva fost il-ġnus kollha, lejn fejn imexxi l bogħod lilek il-Mulej. Żerriegħa ħafna inti se tħarreġ fil-kampanja, u ftit inti se ddaħħal, għax se jiekol lilhom il-ġradella. Għeneb inti se tħawwel u taħdem, u inbid ma tixrobx u lanqas ma tifraħ minnu, għax se jiekol lilhom id-dud. Siġar taż-żebbuġ se jkollok fil-konfini kollha tiegħek, iżda żejt mhux se tidhen, għaliex iż-żebbuġa tiegħek se tnixxef. Bnin u bniet se twelled, iżda mhux se jkunu tiegħek, għax se jmorru fil-priġunerija. Il-kollox tal-injam tiegħek u l-prodott tal-art tiegħek se jikkunsmah il-blight. Il-barrani li hu fostok se jitla il fuq il fuq, iżda inti se tinżel l isfel l isfel. Dan se jissellef lilek, imma int lil dan ma tissellefx, dan se jkun ir-ras, imma int tkun id-denb. U se jiġu fuqek il-lajniet kollha dawn, u se jsieguħk, u se jaqbduk, sakemm jeqridek, u sakemm itelifek, għax ma smajt il-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek, biex tħares il-kmandamenti tiegħu, u l-

ordinanzi kemm ordnalek. U se jkun fik sinjali, u għeġubijiet fiż-żerriegħa tiegħek sal-eternità, minflok li ma servejt lill-Mulej Alla tiegħek b'ferħ u moħħ tajjeb minħabba l-abbundanza ta kollox. U int se taqdi lill-għedewwa tiegħek, li l-Mulej se jibgħat fuqek, fil-ġuħ, u fl-għatx, u fl-għerja, u fin-nuqqas ta kollox, u int se tpoġġi kullar tal-ħadid fuq għonqok, sakemm hu jeqridek. Il-Mulej se jġib fuqek nazzjon minn bogħod mill-aħħar tal-art bħal impuls ta ajkla, nazzjon li ma tismax il-vuċi tiegħu, nazzjon bla ħjiel fil-wiċċ, li ma jirrespettax wiċċ ta xih, u żagħżugħ ma jħenniex. U se jiekol il-frieħ tal-bhejjem tiegħek u l-prodott tal-art tiegħek, sabiex ma jħallilek qamħ, inbid, żejt, il-merħliet tal-baqar tiegħek u l-merħliet tan-nagħaġ tiegħek, sakemm jeqridek. U se jeqred lilek fil-bliet tiegħek, sakemm ikunu mwaqqa l-ħitan l-għoljin u l-fortifikati, li fuqhom inti fidt, fl-art kollha tiegħek, u se jdejjaqlek fil-bliet tiegħek, li ta lilek. U int se tiekol il-frott tal-ġuf tiegħek, il-laħam ta uliedek u bintiek, kemm ma ta lik, fl-istrettezza tiegħek u fl-afflizzjoni tiegħek, li l-għadu tiegħek jafflixxi lilek. Ir-raġel irqiq li fikom u d-delikat ħafna, se jħares bl-għajn ħażina tiegħu lil ħuh, u lil il-mara li f'ħoġru, u lit-tfal li fadal li jkunu fadal lilu, sabiex ma jagħtix lil wieħed minnhom mill-laħam tat-tfal tiegħu li jkun jiekol, minħabba li ma jkun fadal lilu xejn fl-angustja tiegħek u fl-afflizzjoni tiegħek, li l-għedewwa tiegħek jafflixu lilek fil-bliet kollha tiegħek. U l-mara artab fostek u d-delikata, li ma ħaditx esperjenza saqajha biex timxi fuq l-art minħabba d-delikatezza tagħha u minħabba l-ħlewwa tagħha, se tħares b'għajn ħażina fuq ir-raġel tagħha li f'ħoġorha, u fuq ibinha u fuq bintha, u fuq il-plażenta tagħha li toħroġ minn bejn fħudiha, u fuq it-tarbija tagħha li jekk twelad;

għax se tiekol lilhom minħabba n-nuqqas ta kollox sigriet fl-angustja tiegħek, u fl-afflizzjoni tiegħek, li jafflixxi lilek l-għadu tiegħek fil-bliet tiegħek, jekk ma tismax biex tagħmel il-kliem kollu tal-liġi ta din, il-miktuba f'dan il-ktieb, biex tibża l-isem l-onorevoli l-meraviljuż dan, il-MULEJ l-ALLA tiegħek. U l-Mulej se jagħmel distinzjoni fil-plagi tiegħek, u fil-plagi tas-semen tiegħek, plagi kbar u meraviljużi, u mard ħażin u persistenti. U se jirritorna l-uġigħ kollu tal-Eġittu l-ħażin, li int evitajt minn wiċċhom, u se jwaħħlu fik. U kull marda, u kull darba li mhix miktuba, u kull waħda miktuba fil-ktieb tal-liġi ta dan, il-Mulej se jġib fuqek, sakemm jeqridek. U intom se tintħallew fi numru żgħir, minflok li intom kont bħall-istilel tas-sema fil-moltitudni, għaliex ma smajtx il-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek. U se jkun li kif il-Mulej ferħan fuqkom biex jagħmel tajjeb lilkom u biex jimmultiplika lilkom, hekk il-Mulej se jferraħ fuqkom biex jeqred lilkom, u intom se tittieħdu malajr mill-art li qed tidħlu fiha biex tirtuha. U se jxerrdek il-Mulej Alla tiegħek fost in-nazzjonijiet kollha, minn tarf l-art sa tarf l-art, u se taqdi hemm allat oħra, injam u ġebel, li ma emmintx inti u l-missirijiet tiegħek. Imma anke f'dawk in-nazzjonijiet mhux se tirripoża, u lanqas mhux se jkun hemm wieqfa għall-werrej tar-riġel tiegħek, u l-Mulej se jagħtik hemm qalb oħra diżubbidenti, u għajnejn li jonqsu, u ruħ li tidwi. U l-ħajja tiegħek se tkun imdendla quddiemek, u se tibża bil-jum u bil-lejl, u mhux se temmen fil-ħajja tiegħek. Filgħodu int tgħid, Kif jista jsir filgħaxija, u filgħaxija int tgħid, Kif jista jsir filgħodu, minħabba l-biża ta qalbek li tibża biha, u minħabba l-viżjonijiet ta għajnejk li tara. U l-Mulej se jdawwarlek lura lejn l-Eġittu fil-vapuri, fit-

triq li jien għedt, mhux se żżid aktar tara lilha; u intom se tinbiegħu hemm lill-għedewwa tagħkom bħala subien u sefturi, u mhux se jkun hemm min jixtri. Dawn huma l-kliem tal-patt li l-Mulej ordna lil Mosè jistabbilixxi mal-ulied ta Iżrael fl-art ta Moab, minbarra l-patt li għamel magħhom f'Ħoreb.

29

U sejjaħ Mosè lill-ulied kollha ta Iżrael, u qal lilhom: intom rajtu kollox kemm għamel il-Mulej fl-art ta l-Eġittu quddiemkom lil Fargħun u lill-qaddejja tiegħu, u lill-art kollha tiegħu, il-provi l-kbar li raw l-għajnejn tiegħek, is-sinjali u l-għeġubijiet il-kbar dawk. U l-Mulej Alla ma takkkom qalb biex tkunu jafu, u għajnejn biex jaraw, u widnejn biex jisimgħu sal-lum. U mexa magħkom erbgħin sena fid-deżert, ma tbellgħux il-ħwejjeġ tagħkom, u s-sandli tagħkom ma nkisrux minn fuq riġlejkom. Ħobż ma klitux, inbid u xorb qawwi ma xrobtux, sabiex tkunu tafu li jiena l-Mulej Alla tagħkom. U intu ġejtu sa dan il-post, u ħareġ Sihon sultan ta Heshbon, u Og sultan ta Bashan, biex jiltaqgħu magħna fil-gwerra. U aħna lħaqniehom, u ħadna l-art tagħhom, u jien tajtha b'qsim lir-Reuben, u lill-Gad, u lin-nofs tat-tribù ta Manasseh. U intom għandhom iżommu biex jagħmlu l-kliem kollu tal-patt dan, sabiex tifhmu dak kollu li se tagħmlu. Intom qegħdin ilkoll illum quddiem il-Mulej l-Alla tagħkom, il-mexxejja tat-tribujiet tagħkom, u l-kunsill tal-anzjani tagħkom, u l-imħallfin tagħkom, u l-iskribi tagħkom, kull raġel ta Iżrael, in-nisa tagħkom, u t-tfal tagħkom u l-proselitu li f'nofs il-kamp

tagħkom, mill-qattiegħ tal-injam tagħkom u sal-ġarrar tal-ilma tagħkom, biex tidħlu fil-patt tal-Mulej l-Alla tagħkom, u fil-ligi tiegħu, dak kollu li l-Mulej Alla tiegħek qiegħed jistabbilixxi miegħek illum; sabiex jistabbilixxi lilek lilu bħala poplu, u hu jkun Alla tiegħek, kif qallek, u kif ħalef lill-missirijiet tiegħek Abraham u Iżakk u Ġakobb. U mhux magħkom biss jien nqiegħed il-patt dan u s-saħta din, iżda wkoll ma dawk li huma hawnhekk magħkom illum quddiem il-Mulej Alla tagħkom, u ma dawk li mhumiex magħkom hawnhekk illum. Għax intom tafu kif aħna għexna fl-art ta l-Eġittu, kif aħna għaddejn fin-nofs tan-nazzjonijiet li intom għaddejtu minnhom. U raw l-abominazzjonijiet tagħhom u l-idoli tagħhom: injam u ġebel, fidda u deheb, li huma fostħom. M'hemmx ħadd fostkorn raġel jew mara jew ġens jew tribù li l-moħħ tiegħu dar lura mill-Mulej Alla tagħkom biex marru jaqdu l-allat ta dawk il-ġnus? M'hemmx ħadd fostkorn għerq li jikber il fuq fil-marra u fl-amarezza? U se jkun jekk jisma l-kliem ta din is-saħta u jbierek lilu nnifsu f'qalbu u jgħid, affarijiet imqaddsa jsiruli, għax fit-tixrid ta qalbi se mmur, sabiex ma jeqridx id-dnewwi mal-bla dnub? Alla mhux se jrid ikun ħanin miegħu, imma mbagħad dak iż-żmien se tinqabad l-għadab tal-Mulej u l-ġelos tiegħu f'dak il-bniedem, u se jingħaqdu fih is-saħtiet kollha ta dan il-patt li huma miktuba f'dan il-ktieb, u l-Mulej se jħassar l-isem tiegħu minn taħt is-sema. U se jisepara lilu s-Sid għal danjużi minn kollha l-ulied ta Iżrael, skont il-ligi kollha tal-patt li huma miktuba fil-ktieb tal-liġi ta dan. U se jgħidu l-ġenerazzjoni l-oħra l-ulied tagħkom, li se jqumu warajkom, u l-barrani li jiġi minn art il bogħod, u se jaraw il-plagi ta dik l-art u l-mard tagħha, li

bagħat il-Mulej fuqha, kubrit u melħ maħruq; l-art kollha tagħha ma tiżżargħax, u lanqas ma tinbet, u lanqas ma jitla fuqha xejn aħdar. Bħal ma ġiet meqruda Sodoma u Gomorra, Adma u Żebojim, li qered il-Mulej f'rabja u korla; U jgħidu l-ġnus kollha, għaliex għamel il-Mulej hekk lil din l-art? X'inhu dan il-korla l-kbir tal-rabja? U se jgħidu, li ħallew il-patt tal-Mulej l-Alla tal-missirijiet tagħhom, li għamel mal-missirijiet tagħhom, meta ħariġhom minn art l-Eġittu, u marru servew allat oħra, li ma kinux jafu, u lanqas qasam lilhom. U nqala b'rabja l-Mulej fuq dik l-art biex iġib fuqha skont il-lagramijiet kollha l-miktuba fil-ktieb tal-liġi din. U neħħielhom is-Sid minn l-art tagħhom f'rabja u f'rabja u f'fwar kbir ħafna, u tefgħilhom f'art oħra bħal issa. Il-ħaġat moħbija huma tal-Mulej Alla tagħna, iżda l-ħaġat manifesti huma tagħna u tat-tfal tagħna għal dejjem, biex nagħmlu l-kliem kollu ta din il-liġi. Il-ħaġat moħbija huma tal-Mulej Alla tagħna, iżda l-ħaġat manifesti huma tagħna u tat-tfal tagħna għal dejjem, biex nagħmlu l-kliem kollu ta din il-liġi.

30

U se jkun meta jiġu fuqek dawn il-kliem kollha, il-barka u s-saħta, li jien tajt qabel wiċċek; U se tirċievi fil-qalb tiegħek fil-ġnus kollha, fejn jekk jixterrek il-Mulej hemm, u se terġa lura lejn il-Mulej Alla tiegħek, u se tisma l-vuċi tiegħu skont kollox li jien nordnalek illum, minn qalbek kollha, u minn ruħek kollha, u se jfejjaq il-Mulej id-dnubiet tiegħek, u se jħenn fuqek, u mill-ġdid se jiġbrek minn kull il-ġnus, li fihom xerridek il-Mulej

hemm. Jekk id-dispersjoni tiegħek tkun minn tmiem is-sema sa tmiem is-sema, minn hemm se jiġbrek il-Mulej Alla tiegħek, u minn hemm se jieħdek il-Mulej Alla tiegħek. U l-Alla tiegħek se jdaħħlek minn hemm fil-art li writu l-missirijiet tiegħek, u inti se tiritha, u se jagħmlek tajjeb, u se jagħmlek aktar numeruż mill-missirijiet tiegħek. U s-Sid se jnaddaf bis-sħiħ il-qalb tiegħek u l-qalb taż-żerriegħa tiegħek, biex tħobb lis-Sid Alla tiegħek minn qalbek kollha u minn ruħek kollha, sabiex tgħix int. U se jagħti l-Mulej, il-Alla tiegħek, il-lajniet dawn fuq il-għedewwa tiegħek u fuq dawk li jobogħduk, li persegwewtuk. U inti se terġa lura u se tisma l-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek, u se tagħmel il-kmandamenti tiegħu, kemm jien qed nikkumanda lilek illum. U se jbierek il-Mulej Alla tiegħek f'kull xogħol tal-idejn tiegħek, fid-dixxendenti tal-ġuf tiegħek, u fid-dixxendenti tal-bhejjem tiegħek, u fil-prodotti tal-art tiegħek, għax se jerġa lura l-Mulej Alla tiegħek biex jifraħ fuqek għal ħwejjeġ tajbin, kif kien ferħan fuq il-missirijiet tiegħek; jekk tisma l-vuċi tal-Mulej Alla tiegħek, biex iżżomm il-kmandamenti tiegħu, u l-ordnijiet tiegħu, u l-ġudizzji tiegħu l-miktuba fil-ktieb tal-liġi din; jekk terġa lura lejn il-Mulej Alla tiegħek minn qalbek kollha, u minn ruħek kollha. Għax dan il-kmandament li jiena qed nikkumanda lilek illum, mhux diffiċli wisq, u lanqas mhux il bogħod minnek. Mhux fis-sema l fuq hi, u jgħid, min se jitla għalina fis-sema u jieħu lilna lilha, u wara li nisimgħuha nagħmluha? Lanqas lil hinn mill-baħar mhix, li tgħid, Min se jaqsam għalina għal lil hinn mill-baħar, u jieħu lilha għalina, u jagħmilha awdibli għalina, u aħna nagħmlu? Il-kelma hija qrib tiegħek ħafna, f'ħalqek, u f'qalbek, u f'idejk biex tagħmilha. Ara, jien tajt quddiemek illum il-ħajja u

l-mewt, it-tajjeb u l-ħażin. Jekk tisma l-kmandamenti tal-Mulej Alla tiegħek, li jiena nikkumanda lilek illum, li tħobb lil Mulej Alla tiegħek, li timxi fl-imwiet kollha tiegħu, u li żżomm l-ordinanzi tiegħu, u l-ġudizzji tiegħu, u tgħix, u tkun ħafna, u jbierek lilek il-Mulej Alla tiegħek fl-art kollha, fejn tidħol hemm biex tiret lilha. U jekk qalbek tinbidel, u ma tismax, u wara li tkun intwrejt il bogħod tadu lil allat oħra u taqdi lilhom, niddikjara lilek illum, li bid-distruzzjoni intom se tinqerdu, u mhux se tkunu ta ħajja twila fuq l-art, li intom qed taqsmu l-Ġordan hemm biex tirituhiela. Nixhed solennement intkom illum is-sema u l-art, il-ħajja u l-mewt tajt quddiemkom, il-barka u s-saħta; agħżel il-ħajja inti, sabiex tgħix inti u ż-żerriegħa tiegħek, li tħobb lill-Mulej Alla tiegħek, li tisma l-vuċi tiegħu, u li żżomm miegħu; għax dan hija l-ħajja tiegħek u t-tul tal-jiem tiegħek, li tgħammar fuq l-art, li ħalef il-Mulej lill-missirijiet tiegħek Abraham u Iżakk u Ġakobb li jagħtihom lilhom.

31

U temm Mosè jitkellem dawn il-kliem kollha lill-ulied kollha ta Iżrael, u qal lilhom, mija u għoxrin sena jien illum; ma nibqax nista nidħol u noħroġ; is-Sid però qalilhom, ma taqsimx dan il-Ġordan. Il-Mulej Alla tiegħek li jmur quddiemek, hu se jeqred dawn in-nazzjonijiet minn quddiemek, u int se tirithom, u Ġożwè li jmur quddiemek, kif tkellem il-Mulej. U se jagħmel il-Mulej, il-Alla tiegħek, lilhom kif għamel lil Sihon u lil Og, iż-żewġ slaten tal-Amoriti li kienu lil hinn mill-Ġordan, u lill-art

tagħhom, kif qered lilhom. U l-Mulej għaddiehom f'idejkom, u tagħmlu lilhom kif ordnajtilkom. Kun kuraġġuż u kun qawwi, la tibża, lanqas tkun imbeżża, lanqas twarrab minn wiċċhom, għaliex il-Mulej Alla tiegħek li jimxi qabilek miegħek, la jħallik u lanqas ma jabbanduna. U sejjaħ Mosè lil Ġożwè, u qallu quddiemu ta Iżrael kollu: Kun kuraġġuż u kun qawwi, għax int se tidħol qabel dan il-poplu fl-art li ħalef il-Mulej lill-missirijiet tagħkom li jagħtihom, u int se twiritha lilhom. U l-Mulej li jivvjaġġa miegħek, mhux se jħallik, u lanqas mhux se jabbanduna. La tibżax, u lanqas tkun bil-ħerqa. U kiteb Mosè l-kliem tal-liġi ta dan f'ktieb, u tah lill-qassisin, lill-ulied ta Levi, li jġorru l-arka tal-patt tal-Mulej, u lill-anzjani tal-ulied ta Iżrael. U Mosè ordnalhom f'dak il-jum, u qal: Wara seba snin, fiż-żmien tas-sena tal-ħelsien, fil-festa tal-tabernakli, meta jivvjaġġaw flimkien l-Iżrael kollu biex jidhru quddiem il-Mulej Alla tagħkom, fil-post li jagħżel il-Mulej, taqraw din il-liġi quddiem l-Iżrael kollu f'widnejhom, wara li tiġbru l-poplu - l-irġiel u n-nisa u t-tfal u l-barranin li jkunu fil-bliet tagħkom - sabiex jisimgħu, u sabiex jitgħallmu jibżgħu mill-Mulej Alla tagħkom; u jisimgħu biex jagħmlu l-kliem kollu ta din il-liġi. U l-ulied tagħhom li ma jafux, jisimgħu, u jitgħallmu jibżgħu lill-Mulej Alla tiegħek il-jiem kollha kemm huma jgħixu fuq l-art, li lejha intom qed taqsmu l-Ġordan biex tiritawha. U qal il-Mulej lil Mosè: Ara, ħa qrib il-jiem tal-mewt tiegħek. Sejjaħ lil Ġożwè, u qumu ħdejn il-bibien tat-tinda tax-xhieda, u se nordna lilu. U mar Mosè u Ġożwè fit-tinda tax-xhieda, u qamu ħdejn il-bibien tat-tinda tax-xhieda. U niżel is-Sid fi sħaba, u qagħad ħdejn il-bibien tat-tinda tax-xhieda, u qagħad il-kolonna tas-sħaba ħdejn il-bibien tat-

tinda tax-xhieda. U qal il-Mulej lil Mosè: Ara, inti se torqod mal-missirijiet tiegħek, u wara li jqum dan il-poplu se jżomm il-prostituzzjoni wara allat barranin tal-art li fih dan se jidħol, u se jabbandunawni, u se jkissru l-patt tiegħi li stabbillejt magħhom. U se nkun irrabjat b'rabja lejhom f'dak il-jum, u se nħallihom, u se ndawwar wiċċi minnhom, u se jkun ikel, u se jsibu lilu ħżunijiet ħafna u tbatijiet, u se jgħid f'dak il-jum: Għaliex il-Mulej Alla tiegħi mhux fija, sabuni dawn il-ħżunijiet. Jien iżda b'dawra l barra se ndawwar il-wiċċ tiegħi minnhom f'dak il-jum, minħabba l-ħażen kollu li għamlu, għax daqqew lejn allat barranin. U issa iktbu l-kliem tal-kanzunetta din, u għallmuh lill-ulied ta Iżrael, u poġġuh f'ħalqhom, sabiex din il-kanzunetta ssir xhieda quddiemi fost l-ulied ta Iżrael. Jien se nġib lilhom ġol-art it-tajba li ħlift lill-missirijiet tagħhom biex nagħtihom, art li tgħaddi ħalib u għasel, u huma se jieklu, u wara li jimtlew se jissodisfaw, u mbagħad se jduru lejn allat barranin, u se jaqdu lilhom, u se jipprovokawhuli, u se jkissru l-patt tiegħi. U din il-kanta se tiġi sostitwita quddiem bħala xhieda, għax mhux se tinsa minn ħalqhom, u minn ħalq iz-żerriegħa tagħhom, għax jien naf il-ħażen tagħhom, kemm jagħmlu hawn illum, qabel ma ndaħħalhom fl-art it-tajba, li ħlaft lill-missirijiet tagħhom. U kiteb Mose l-kanzunetta din f'dak il-jum, u għallemha lill-ulied ta Iżrael. U kmanda lil Ġożwè, u qal, Kun kuraġġuż u kun qawwi, għax int se ddaħħal lill-ulied ta Iżrael fl-art li ħalef lilhom il-Mulej, u hu se jkun miegħek. Meta Mosè temm jikteb il-kliem kollu tal-liġi din f'ktieb sat-tmiem, u ordna lill-Leviti li kienu jġorru l-arka tal-patt tas-Sid, u qal: ħudu l-ktieb tal-liġi din, poġġuh fuq in-naħa tal-arka tal-patt tas-Sid Alla tagħkom, u jkun

hemm fiha bħala xhieda. Għax jien naf il-provokazzjoni tiegħek, u l-għonq tiegħek il-iebes. Għaliex waqt li jien għadni ħaj magħkom illum, irrebellaw kontu lejn Alla, kif mhux ukoll wara l-mewt tiegħi? Iġbru lejn jien il-mexxejja tribali tagħkom, u l-anzjani tagħkom, u l-imħallfin tagħkom, u l-uffiċjali tagħkom, sabiex nitkellim fil-widnejn tagħhom dan il-kliem kollu, u nixhed lilhom is-sema u l-art. Naf għax li wara mewti b'lawlessness intom se taġixxu lawlessly, u intom se dduru l barra mit-triq li kmandjajt lilkom, u se jiltaqgħu magħkom il-ħażen fl-aħħar tal-ġranet, għax intom se tagħmlu l-ħażin quddiem il-Mulej, biex tipprovokawh għall-korla bl-opri tal-idejn tagħkom. U tkellem Mosè fil-widnejn tal-assemblea kollha l-kliem tal-għanja din sa tmimha.

32

Oqgħod attent, sema, u jiena se nitkellem, u ejja tisma l-art il-kliem minn ħalqi. Jistenna bħala xita l-qawl tiegħi, u niżel bħan-nida l-kliem tiegħi, bħal xita fuq il-ħaxix, u bħal borra fuq il-ħaxix. Għax sejjaħt l-isem tal-Mulej, agħtu l-glorja lil Alla tagħna. Alla, veru huma l-opri tiegħu, u l-modi kollha tiegħu huma ġudizzji, Alla fidil, u m'hemmx inġustizzja, ġust u qaddis il-Mulej. Huma dnbu, mhux lilu - tfal ta ħsara, ġenerazzjoni mgħawġa u mferdha. Dawn tagħmlu lura lill-Mulej dawn l-affarijiet? Hekk poplu iblah u mhux għaqli? Mhux dan hu stess missierek li akkwistak u għamilek u ffurmak? Ftakru l-jiem tal-eternità, ifhmu s-snin ta ġenerazzjonijiet għal ġenerazzjonijiet.

Staqsi lil missierek u se jgħidlek, lill-anzjani tiegħek u se jgħidulok. Meta l-Għoli qasam in-nazzjonijiet, kif xerred il-wlied ta Adam, waqqaf il-konfini tan-nazzjonijiet skont in-numru tal-anġli ta Alla. U sar il-poplu tiegħu Ġakobb porzjon tal-Mulej, u Iżrael porzjon miżur tal-wirt tiegħu. Huwa sodisfah lilu fid-dežert, fl-għatx tas-sħana fl-art mingħajr ilma; huwa dawwru u edukkah lilu, u ħarsu lilu, bħal il-bint tal-għajn; Bħal l-ajkla tikopri l-bejta tagħha, u fuq iż-żgħar tagħha xteħiet, mifruxa l-ġwienaħ tagħha ħadithom, u telgħithom fuq l-ispallel tagħha. Il-Mulej waħdu mexxiehom, ma kienx magħhom alla barrani. Qajjem il fuq lilhom fuq il-qawwa tal-art, tama lilhom il-prodott tal-għelieqi, reddgħu għasel minn blata u żejt minn blata solida. Butir tal-baqar, u ħalib tan-nagħaġ, ma xaħam tal-ħrief ħodor u tal-ħrief, ulied tat-towr u tal-mogħoż, ma xaħam tal-kliewi tal-qamħ, u demm tal-għeneb xorob bħala nbid. U Ġakobb kiel u mela, u l-maħbub ħabat, sar xaħmi, sar ħoxnin, u wessa, u ħalla lil Alla li ħalqu, u tneħħa minn Alla s-Salvatur tiegħu. Provokawni fuq barranin, f'abominazzjonijiet tagħhom imbegħduni. Huma ssagrifkaw lil demons, u mhux lil Alla, lil gods li ma kinux jafu, ġodda u reċenti li ġew, li ma kinux jafu l-missirijiet tagħhom. Alla li ġiegħlek abbandunajt, u nsejt Alla li jissustentjak. U ra l-Mulej, u kien ġelos; u ġie pprovokat permezz ir-rabja ta uliedu u bnietu, u qal, se ndawwar wiċċi minnhom, u se nuri x'se jkun lilhom fl-aħħar jiem; għax ġenerazzjoni perversa hi, ulied li m'hemmx fidi fihom. Huma għamluni ġelluż b'dak li mhuwiex Alla, pprovokkawni bl-idoli tagħhom, u jien se nagħmilhom ġelluża b'dak li mhuwiex nazzjon, b'nazzjon bla fehma se nirrabjahom. Li nar ġie mqabbad mill-għadab tiegħi,

se jinħaraq sal-Hades t'isfel, se jibla l-art u l-prodott tagħha, se jqabbad il-pedamenti tal-muntanji. Ser niġbor fuqhom il-ħżiena, u l-vleġeġ tiegħi ser nintefaqhom fil-ġlieda kontrihom. Jintemmu bil-ġuħ u bl-ikel ta għasafar, u tensjoni ta dahar li ma tinfidiex. Snien ta bhejjem selvaġġi se nibgħat fihom, ma rabja ta dawk li jiġbdu fuq l-art. Minn barra x-xabla se tagħmlilhom mingħajr tfal, u minn ġewwa l-maħżen il-biża. Iż-żagħżugħ flimkien mal-verġni, it-tarbija reddiegħa flimkien mal-anzjan. Jien għedt, Se nixterridhom u nwaqqaf mill-bnedmin il-memorjal tagħhom. Jekk mhux minħabba r-rabja tal-għedewwa, sabiex ma jitwalux, sabiex l-avversarji ma jattakkawx flimkien, ma jgħidux: L-id tagħna l-għolja, u mhux il-Mulej, għamlet dawn il-ħwejjeġ kollha. Nazzjon li tilef il-kunsill huwa, u m'hemmx fihom għarfien. Ma ħasbux li jifhmu, ejjew jilqgħu dawn għaż-żmien li ġej. Kif se jissegwi wieħed elf, u tnejn se jneħħu għexieren ta eluf, jekk mhux Alla baħhom, u l-Mulej għaddiehom? Li mhumiex bħal Alla tagħna l-allat tagħhom, iżda l-għedewwa tagħna huma folol. Għax mill-viti ta Sodom hija l-viti tagħhom, u l-fergħa tagħhom minn Gomorrah; l-għeneb tagħhom huwa għeneb ta marra, għonq ta mrar għalihom. Il-passjoni tad-drgħun hija l-inbid tagħhom, u l-passjoni tal-aspidi hija inkurabbli. Mhux ara dawn ġew miġbura miegħi, u ġew issiġillati fit-teżori tiegħi? F'jum il-vendetta se nħallas lura, meta jitbattal is-sieq tagħhom, għax qrib il-jum tal-qerda għalihom, u huwa preżenti lest għalikom. Li l-Mulej se jiġġudika l-poplu tiegħu, u fuq l-ilsiera tiegħu se jkun ikkonsulat; għax ra lilhom midlukin, u mitluqin fil-kattività, u dgħajfin; U qal il-Mulej, fejn huma l-allat tagħhom, li fuqhom kienu jafdaw, li x-xaħam tas-

sagrifiċċji tagħhom kontu tieklu, u kontu tixorbu l-inbid tal-libazzjonijiet tagħhom? Ħallu jqumu u jgħinukom u jsiru protetturi għalikom. Araw, araw li jiena Jien, u m'hemm l-ebda Alla ħlief jien. Jiena noqtol u nagħti l-ħajja, jiena ninqas u jiena nfejjaq, u m'hemm ħadd li jista jeħles minn idejja. Li se nirfa għas-sema l-id tiegħi, u nħallef bl-id il-leminija tiegħi, u ngħid, ngħix jien għall-eternità, Li se nħadd bħal berqa x-xabla tiegħi, u l-id tiegħi se żżomm mal-ġudizzju, u nħallas il-ġustizzja lill-għedewwa, u lil dawk li jobogħduni nħallashom lura. Jien se nsakkar il-vleġġa tiegħi bid-demm, u x-xabla tiegħi tiekol laħam mid-demm tal-mwegħa u tal-priġunerija minn ras il-mexxejja tal-għedewwa. Ifirħu, smewwiet, flimkien miegħu, u ħallijhom jadoraw lilu l-messaġġieri kollha ta Alla. Ifirħu, nazzjonijiet, mal-poplu tiegħu, u ħallijhom jissaħħu lilu l-ulied kollha ta Alla, għaliex id-demm tal-ulied tiegħu qed jiġi vendikkat, u se jivvendika u se jħallas il-ġustizzja lill-għedewwa, u lil dawk li jobogħdu se jħallas, u l-Mulej se jnaddaf l-art tal-poplu tiegħu. U kiteb Mosè dan il-kant f'dak il-jum, u għallmu lill-ulied ta Iżrael, u daħal Mosè, u tkellem il-kliem kollu ta din il-liġi fil-widnejn tal-poplu, hu u Ġesù bin Nun. U temm Mosè jitkellem mal-Iżrael kollu. U qal lilhom: Ħarsu bil-qalb fuq dawn il-kliem kollha, li jiena nixhed lilkom illum, li intom tordnaw lil uliedkom biex iħarsu u jagħmlu l-kliem kollu ta din il-liġi. Għax mhux kelma vojta din għalikom, għax din hija l-ħajja tagħkom, u minħabba din il-kelma tgħixu twil fuq l-art, li intom qed taqsmu l-Ġordan hemm biex tiritaw. U tkellem il-Mulej ma Mosè f'dan il-jum, u qal, itla fuq il-muntanja tal-Abarim, din il-muntanja Nebo li hi fl-art ta Moab quddiem wiċċ Ġeriko, u ara l-art ta Kanaan, li jiena

nagħti lil ulied Iżrael, u mur fil-muntanja li int titla fiha hemm, u ġġabar mal-poplu tiegħek; kif miet Aaron ħuk f'Hor il-muntanja, u ġie miġbur mal-poplu tiegħu. Għax intom disobedejtu l-kelma tiegħi fost il-wlied ta Iżrael fuq l-ilma tal-kontroversja ta Kadesx fid-deżert ta Sin, għaliex ma qaddistux lili fost il-wlied ta Iżrael. Quddiemek tara l-art, iżda hemm mhux se tidħol fiha.

33

U din hija l-barka li bierek biha Mosè, raġel ta Alla, lill-ulied ta Iżrael qabel il-mewt tiegħu. U qal, Il-Mulej minn Sinaj ġie, u deher minn Seir lilna, u ħaffef minn muntanja Faran, ma myrjadi ta Kadex, fuq il-lemin tiegħu l-anġli miegħu. U ħeles il-poplu tiegħu, u l-kollha l-ikkonsagrati taħt l-idejn tiegħek; u dawn taħtek huma; u irċieva mill-kliem tiegħu liġi, li kmanda lilna Mosè, wirt lill-ġabra ta Ġakobb. U se jkun fil-maħbub mexxej, meta jinġabru mexxejja tal-popli flimkien mat-tribujiet ta Istraēl. Jgħix Reuben, u ma jmutx, u jkun kbir fin-numru. U dan huwa Ġuda, isma Mulej il-leħen ta Ġuda, u lejn il-poplu tiegħu inti tiġi, l-idejn tiegħu jiddistingwu għalih, u għajnuna kontra l-għedewwa tkun. U lil Levi qal, agħtu lil Levi l-ċari tiegħu, u l-verità tiegħu lir-raġel il-qaddis, li ttestjaw lilu fi prova; insultaw lilu fuq ilma ta disputa; Li jgħid lill-missier u lill-omm, ma rajtekx, u l-aħwa tiegħu ma għarifhomx, u l-ibna tiegħu ċaħadhom; ħares il-kliem tiegħek, u l-patt tiegħek żamm. Jiddikjaraw l-ordinanzi tiegħek lil Ġakobb, u l-liġi tiegħek lil Iżrael, jpoġġu inċens f'rabja tiegħek kontinwament fuq l-altar

tiegħek. Bierek, Mulej, is-saħħa tiegħu, u aċċetta l-opri tal-idejn tiegħu, farrak il-ġenbejn tal-għedewwa li qamu kontrih, u dawk li jobogħduh ma jqumux. U lil Benjamin qal: Maħbub mill-Mulej se jgħammar b'fiduċja, u Alla jħares fuqu l-jiem kollha, u bejn spallejh ta mistrieħ. U lil Ġużepp qal, minn barka tal-Mulej l-art tiegħu, minn sigħat tas-sema, u tan-nida, u minn il-fond tal-molol minn taħt, u skont il-staġun tal-prodott tax-xemx tat-toroq, u minn il-konġunzjonijiet tax-xhur, minn il-quċċata tal-muntanji tal-bidu, u minn il-quċċata tal-għoljiet dejjiema, u skont il-staġun tal-milja tal-art; u l-aċċettabbli lil dak li deher fil-għollieq ejjew fuq ir-ras ta Ġużepp, u fuq il-quċċata ta dak li ġie glorifikat fuq ħutu. Is-sbuħija tiegħu bħall-ewwel imwieled ta tawru, il-qrun tiegħu bħal qrun ta unikorn; bihom se jgħawweġ in-nazzjonijiet flimkien, sa mill-qiegħ tal-art. Dawn huma l-għaxart eluf ta Efrajm, u dawn huma l-eluf ta Manasse. U lil Żabulon qal: Ifraħ, Żabulon, fit-tluq tiegħek, u Issakar fit-tined tiegħu. Nazzjonijiet se jeqirdu, u intom se tissejħu hemm, u intom se tiddebħu hemm sagrifiċċju ta ġustizzja, għaliex il-ġid tal-baħar se jredda'lek, u l-kummerċ tal-kosta ta dawk li jgħixu. U lil Gad qal: Imbierek dak li jwessa lil Gad! Bħal iljun huwa wieqaf, wara li kisser driegħ u prinċep. U ra l-ewwel frott tiegħu, għax hemm inqasmet l-art tal-mexxejja li nġabru flimkien mal-mexxejja tal-popli; il-ġustizzja tal-Mulej għamel, u l-ġudizzju tiegħu ma Iżrael. U lil Dan qal, Dan ġru ta iljun, u se jaqbeż il barra minn Baxan. U lil Naftali qal: Naftali mimli b'affarijiet aċċettabbli, u jimtela bil-barka tal-Mulej; il-baħar u n-Nofsinhar se jiret. U lil Asher qal: Imbierek minn ulied Asher, u se jkun aċċettabbli lil ħutu, se jgħaddas siequ fiż-żejt. Ħadid u bronż se jkun is-sandal tiegħu, u

bħal il-jiem tiegħek, hekk il-qawwa tiegħek. M'hemmx bħal Alla tal-maħbub, li jitlaq fuq is-sema bħala għajnuna tiegħek, u l-magnificenti tal-firmament. U se jkoprik il-bidu ta Alla, u taħt il-qawwa ta driegħ eternu, u se jkeċċi l-għadu minn quddiemek, waqt li jgħid, Tintilef. U se joqgħod Iżrael jafda waħdu fuq art Ġakobb, fuq qamħ u inbid, u s-sema lilek imsaħħab bid-dagħa. Imbierek inti Iżrael; min hu bħalek, poplu li qed jiġi salvat mill-Mulej? Il-għajnuna tiegħek se tiddefendi, u x-xabla hija l-vant tiegħek; u l-għedewwa tiegħek se jikdbu lilek; u inti fuq l-għonq tagħhom se tirtaħ.

34

U tela Mosè mill-Araboth ta Moab fuq il-muntanja Nebo, fuq il-qċaċa ta Pisgah, li hi fuq il-wiċċ ta Ġeriko; u wera lilu s-Sid l-art kollha ta Gilead sa Dan, u l-art kollha ta Neftali, u l-art kollha ta Efraim, u Manasseh, u l-art kollha ta Ġuda sal-baħar tal-aħħar, u d-deżert, u r-reġjuni ta madwar Ġeriko, belt tal-palm trees sa Zoar. U qal il-Mulej lil Mosè, Din hija l-art li ħlift lil Abraham u Iżakk u Ġakobb, meta qal, Lill-iżrà tagħkom nagħtiha, u wrietha lil għajnejk, iżda hemm mhux se tidħol. U miet Mosè, il-qaddej tal-Mulej, fl-art ta Moab permezz tal-kelma tal-Mulej. U difnuh f'Ai qrib id-dar ta Peor, u ħadd ma ra d-difna tiegħu sal-lum. Mosè kien mija u għoxrin sena meta miet, ma kinux imdlam l-għajnejn tiegħu, u lanqas ma kinux meqruda l-fkieren tiegħu. U bkew il-wlied ta Iżrael fuq Mosè f'Araboth ta Moab fuq il-Ġordan ħdejn Ġeriko għal tletin jum, u tlestew il-jiem tal-lutt u l-biki ta

Mosè. U Ġożwè bin Nun kien mimli bl-ispirtu tal-fehim, għax Mosè kien poġġa idejh fuqu, u l-Iżraelin sema lilu, u għamlu kif kien ordna l-Mulej lil Mosè. U ma qamx għadu profeta fi Iżrael bħal Mosè; li kien jaf il-Mulej lilu wiċċ għal wiċċ fil-kollha s-sinjali u l-għeġubijiet, li bagħat lilu l-Mulej biex jagħmilhom fl-art ta l-Eġittu lil Fargħun, u lis-servitori tiegħu, u lill-art kollha tiegħu; il-għeġubijiet il-kbar, u l-id il-qawwija, li għamel Mosè quddiem Iżrael kollu.

Ġożwè

1

U ġara wara l-mewt ta Mosè, qal il-Mulej lil Ġożwè bin Nun, is-servjent ta Mosè, u qal: Mosè l-qaddej tiegħi miet. Issa għalhekk, qum u aqsam il-Ġordan inti u dan il-poplu kollu lejn l-art li jiena nagħti lilhom. Kull post li fuqu intom tgħaddu bil-pjanti tal-riġlejn tagħkom, lilkom nagħtih, kif kont qal lil Mosè: Id-deżert u l-Anti Libanu, sax-xmara l-kbira, ix-xmara Eufrate, u sal-baħar ta l-aħħar; mill-punent tax-xemx ikunu l-konfini tagħkom. Mhux se jieqaf bniedem quddiemkom l-iljiem kollha tal-ħajja tiegħek, u bħalma kont ma Mosè, hekk inkun ukoll miegħek, u mhux se nabbandunak u lanqas se ninjorak. Kun qawwi u kun kuraġġuż, għax int se taqsam lil dan il-poplu l-art li jiena ħlift lill-missirijiet tagħkom li nagħtihom. Kun qawwi għalhekk u kun kuraġġuż, żomm u agħmel kif kmanda lilek Mosè l-qaddej tiegħi, u ma tmurx il bogħod minnhom lejn il-lemin u lanqas lejn ix-xellug, sabiex ikollok suċċess f'dak kollu li tagħmel. U mhux se timbiegħed il-ktieb tal-liġi ta dan minn ħalqek, u int se timmedita fih ġranet u lejl, sabiex tkun taf li tagħmel dak kollu li

hu miktub; mbagħad int se tisproxxima, u int se tagħmel prosperi l-modi tiegħek, u mbagħad int se tifhem. Ara jien ordnajtlek; kun qawwi u kun kuraġġuż, la tkun bilwiet, u lanqas tibża, għax miegħek il-Mulej Alla tiegħek f'kollox fejn tmur; U Ġożwè ordna lill-kittieba tal-poplu, u qal, Idħlu fin-nofs tal-kamp tal-poplu, u ordnu lill-poplu, u qulu, Ipprepparaw provvisti, għax għad tliet ijiem u intom taqsmu dan il-Ġordan, u tidħlu biex tieħdu l-art, li l-Mulej Alla tal-missirijiet tagħkom jagħtikom. U lil Ruben, u lil Gad, u lil nofs it-tribù ta Manasseh qal Ġożwè, Ftakru l-kelma li kmanda lilkom Mosè l-qaddej tal-Mulej, meta qal, Il-Mulej Alla tagħkom iriegħed lilkom, u ta lilkom din l-art. In-nisa tagħkom u t-tfal tagħkom u l-bhejjem tagħkom jgħixu fl-art li ta lilkom; intom imma taqsmu mgħammra qabel ħutkom kull wieħed li hu qawwi; u tiġġieldu magħhom, sakemm il-Mulej Alla tagħna jagħti mistrieħ lil ħutkom, bħal ma għamel magħkom, u jirtu wkoll dawn l-art li l-Mulej Alla tagħna jagħti lilhom; u tmur lura kull wieħed għall-wirt tiegħu, li ta lilkom Mosè fil-parti l-oħra tal-Ġordan lejn il-lvant tax-xemx. U wieġbu lil Ġożwi u qalu: Kollox li int tordnalna nagħmluh, u f'kull post li int tibgħatna nimxu. Skont kollox kemm smajniena minn Mosè, nisimgħu lilek, ħlief jekk ikun il-Mulej Alla tagħna miegħek, kif kien ma Mosè. Ir-raġel li ma jobdikx lilek, u min ma jismax il-kliem tiegħek skont dak li tordnalu, għandu jmut, imma kun qawwi u kun kuraġġuż.

2

U bagħat Ġożwè bin Nun minn Xittim żewġ żgħażagħ biex jispijaġġaw, u qalilhom: Telgħu u raw l-art u Ġeriko. U marru ż-żewġ żgħażagħ u daħlu f'Ġeriko, u daħlu f'dar mara prostituta li kien jisimha Raħab, u qagħdu hemm. U kien irrappurtat lir-re ta Ġeriko, u qalu: Daħlu hawn irġiel mill-ulied ta Iżrael biex jispiaw l-art. U bagħat is-sultan ta Ġeriko u qal lil Raħab, jgħid: Oħroġ lill-irġiel li daħlu fid-dar tiegħek bil-lejl, għax ġew biex jispijaġġaw l-art. U wara li ħadet il-mara ż-żewġ irġiel, ħbiet lilhom; u qalet lilhom, u qalet: daħlu għandi l-irġiel, imma meta l-bieb kien qed jingħalaq fid-dlam, u l-irġiel ħarġu; ma nafx fejn marru; ġerru warajhom, jekk tlaħħquhom. Din iżda tellagħhom fuq is-saqaf, u ħbiethom fil-qasab tal-linu li kien imkawwem fuq is-saqaf. U l-irġiel insegwewhom fit-triq lejn il-Jordan lejn l-għabar, u l-bieb ingħalaq. U ġara li meta ħarġu dawk li kienu qed iġerru warajhom, u huma stess qabel ma raqdu huma, din imma telgħet lejhom fuq is-saqaf, u qalet lilhom, naf li ta lilkom il-Mulej l-art; għax waqa il-biża tagħkom fuqna. Aħna smajna għax is-Sur il-Alla nixxef il-baħar l-aħmar minn quddiemkom meta ħriġtu mill-art tal-Eġittu, u dak kollu li għamel liż-żewġ slaten tal-Amoriti li kienu lil hinn mill-Ġordan, lil Siħon u lil Og, li intom qridtuhom. U wara li smajna, aħna stħarrġna bil-qalb tagħna, u ma baqax aktar spirtu f'ħadd minna minħabba wiċċkom, għax il-Mulej Alla tagħkom huwa Alla fis-sema l fuq u fuq l-art l isfel. U issa oħolfu lili l-Mulej il-Alla, għax nagħmel lilkom ħniena, u agħmlu intom ukoll ħniena fid-dar ta missieri, u żommu ħajjin id-dar ta missieri, l-omm tiegħi, u l-aħwa tiegħi, u d-dar kollha tiegħi, u kollox kemm hu tagħhom, u salvaw ir-ruħ tiegħi mill-mewt. U qalu lilha l-irġiel: Ir-ruħ tagħna minflok

tagħkom għall-mewt. U hi qalet: Meta s-Sid jgħaddi lilkom il-belt, agħmlu lili ħniena u verità. U niżżlithom mill-tieqa, u qalet lilhom, Fil-muntanja morru, biex ma jiltaqgħux magħkom il-persegwituri, u aħbew hemmhekk tliet ijiem sakemm jerġgħu lura il-persegwituri minn warajkom, u wara dan tmorru fit-triq tagħkom. U qalu lilha l-irġiel, Aħna innoċenti minn dan il-ġurament tiegħek. Ara, aħna qed nidħlu f'parti mill-belt, u int tpoġġi s-sinjal, dan il-ħabel l-aħmar tħallu l isfel fit-tieqa li minnha ħallejtna ninżlu, iżda lil missierek, u lil ommok, u lil ħutek, u lil kull dar ta missierek tiġborha lejk fid-dar tiegħek. U se jkun kull min joħroġ mill-bieb tad-dar tiegħek il barra, ħati għalih innifsu se jkun, iżda aħna nkunu innoċenti minn dan il-ġurament tiegħek, u dawk kollha li jkunu miegħek fid-dar tiegħek, aħna nkunu ħatja. Jekk iżda xi ħadd jagħmilna ħażin jew jikxef dawn il-kliem tagħna, aħna nkunu innoċenti minn dan il-ġurament tiegħek. U qal lilhom: Skont il-kelma tagħkom ikun hekk. U bagħathom, u marru. U ġew fil-muntanja, u baqgħu hemm tliet ijiem, u l-persekuturi fittxew it-toroq kollha, u ma sabux. U rritornaw iż-żewġ żgħażagħ, u niżlu mill-muntanja, u qasmu lejn Ġożwè bin Nun, u rrakontaw lilu dak kollu li ġralhom. U qalu lil Ġożwè, li l-Mulej għalaq l-art kollha f'idna, u kull min joqgħod f'dik l-art twaqqa qalbu minħabba fina.

3

U qam kmieni Ġożwè fil-għodu, u telaq minn Shittim, u ġew sal-Ġordan, u qagħdu hemm qabel ma qasmu. U sar li wara tliet

ijiem għaddew l-iskribi minn ġol-kamp, u ordnaw lill-poplu, u qalu: meta taraw l-arka tal-patt tal-Mulej Alla tagħna, u l-qassisin tagħna u l-Leviti jerfgħuha, itilqu mill-postijiet tagħkom, u morru warajha. Imma ħa jkun il bogħod bejnietek u dik, madwar elfejn kubit se tqumu, ma taqrbux lejha, sabiex tkunu jafu t-triq li se timxu fuqha, għax ma mxejtux fuq din it-triq mill-bieraħ u t-tieni jum qabel. U qal Ġożwè lill-poplu: Ikkonsagraw lilkom infuskom għal għada, għax għada l-Mulej se jagħmel meraviljużi fostkom. U qal Ġożwè lis-saċerdoti: Ħudu l-arka tal-patt tal-Mulej, u morru qabel il-poplu. U ħadu s-saċerdoti l-arka tal-patt tal-Mulej, u marru quddiem il-poplu. U qal il-Mulej lil Ġożwè: F'dan il-jum nibda ngħollik quddiem il-ulied kollha ta Iżrael, sabiex ikunu jafu li bħalma kont ma Mosè, hekk inkun ukoll miegħek. U issa kmanda lill-saċerdoti li jġorru l-kaxxa tal-patt u għidilhom: Meta tidħlu fuq parti mill-ilma tal-Ġordan, fil-Ġordan tqumu. U qal Ġożwè lill-ulied ta Iżrael: Ġibu hawn, u isimgħu l-kelma tal-Mulej, Alla tagħna. F'dan intom se tafu li Alla ħaj huwa ħdejkom, u qerred se jeqred minn quddiem wiċċna lill-Kananew, u lill-Ħittit, u lill-Perizit, u lill-Ħivvit, u lill-Amorit, u lill-Ġerġesit, u lill-Ġebusit. Ara l-kaxxa tal-patt tas-Sid tal-art kollha qed tgħaddi l-Ġordan. Agħżlu għalikom tnax-il raġel mill-ulied ta Iżrael, wieħed minn kull tribù. U se jkun, kif jirtiħu r-riġlejn tas-saċerdoti li jġorru l-kaxxa tal-patt tal-Mulej tal-art kollha fl-ilma tal-Jordan, l-ilma tal-Jordan se jonqos, iżda l-ilma n-nieżel se jieqaf. U telaq il-poplu minn it-tendi tagħhom biex jaqsmu l-Ġordan, u l-qassisin ġarru l-arka tal-patt tal-Mulej qabel il-poplu. Hekk kif kienu qed jidhlu l-qassisin li kienu qed iġorru l-arka tal-patt fuq il-Ġordan, u s-saqajn tal-qassisin li

kienu qed iġorru l-arka tal-patt tal-Mulej inġabdu f'parti mill-ilma tal-Ġordan; u l-Ġordan kien mimli skont il-bank kollu tiegħu, bħal jiem il-ħsad tal-qamħ; U waqfu l-ilmijiet li kienu qed jinżlu minn fuq, waqaf munzell wieħed li kien wieqaf il bogħod ħafna ħafna ħafna sa parti ta Kirjat Jearim; iżda dak li kien qed jinżel niżel fil-baħar ta Araba baħar tal-melħ, sa fl-aħħar waqaf; u l-poplu kien wieqaf quddiem Ġeriko. U qagħdu l-qassisin li kienu qed iġorru l-kaxxa tal-patt tal-Mulej fuq l-art xotta f'nofs il-Ġordan, u l-ulied kollha ta Iżrael qasmu fuq l-art xotta, sakemm il-poplu kollu spiċċa jaqsam il-Ġordan.

4

U meta temm il-poplu kollu jaqsam il-Ġordan, qal il-Mulej lil Ġożwè u jgħid: Ħu rgiel mill-poplu, wieħed minn kull tribù, ordna lilhom, u ħudu minn nofs il-Ġordan tnax ġebla lesti, u dawn wara li ġġorruhom flimkien intom infuskom, poġġuhom fil-kamp tagħkom, fejn taħtu hemm il-lejl. U wara li sejjaħ Ġożwè tnax-il raġel mill-glorjużi mill-ulied ta Iżrael, wieħed minn kull tribù, qalilhom: Ġibu quddiem tiegħi quddiem wiċċ il-Mulej f'nofs il-Ġordan; u wara li ħa minn hemm kull wieħed ġebla, ħa fuq spallejh skont in-numru tat-tnax-il tribù ta Iżrael, sabiex ikunu dawn lilkom għal sinjal imqiegħed kontinwament; sabiex meta jistaqsik ibnek għada u jgħid, X'inhuma l-ġebel dawn għalina? U int se turi ċar lill-iben tiegħek, u tgħidlu, li waqaf il-Jordan xmara minn quddiem il-kaxxa tal-patt tal-Mulej ta l-art kollha, meta kien qiegħed jaqsam minnha, u dawn il-

ġebel se jkunu lilkom tifkira lill-ibna ta Iżrael sal-eternità. U għamlu hekk il-ulied ta Iżrael, kif ordna l-Mulej lil Ġożwè, u ħadu tnax-il ġebla minn nofs il-Ġordan, kif ordna l-Mulej lil Ġożwè fit-tmiem tal-qsim tal-ulied ta Iżrael, u ġarrbu flimkien magħhom lejn il-kamp, u poġġewhom hemm. Waqqaf iżda Ġożwè wkoll tnax-il ġebla oħra fil-Ġordan innifsu, fil-post fejn qagħdu r-riġlejn tal-qassisin li kienu qed iġorru l-kaxxa tal-patt tas-Sid, u huma hemm sal-lum. Kienu qegħdin il-qassisin li kienu qed iġorru l-kaxxa tal-patt fil-Ġordan, sakemm Ġożwè temm kollox li kmanda s-Sid li jħabbar lill-poplu, u l-poplu ħaffef, u qasmu. U ġara li meta temm il-poplu kollu jaqsam, qasmet il-kaxxa tal-patt tal-Mulej, u l-ġebel quddiemhom. U qasmu l-ulied ta Reuben, u l-ulied ta Gad, u n-nofs tribù ta Manasseh ippreparati qabel l-ulied ta Israel, kif kien ikkumanda lilhom Moses. Erbgħin elf armat għall-battalja qasmu quddiem il-Mulej għall-gwerra lejn il-belt ta Ġeriko. F'dak il-jum iż-żied il-Mulej lil Ġożwè quddiem il-poplu kollu ta Iżrael, u beżgħu minnu, bħalma beżgħu minn Mosè, kemm-il darba li għex. U qal il-Mulej lil Ġożwè, jgħid: Ordna lill-qassisin li qed iġorru l-arka tal-patt tax-xhieda tal-Mulej joħorġu mill-Ġordan. U kkmanda Ġożwè lill-saċerdoti, u qal: Oħorġu mill-Ġordan. U ġara li meta niżlu l-qassisin li kienu qed iġorru l-kaxxa tal-patt tal-Mulej mill-Ġordan u poġġew riġlejhom fuq l-art, l-ilma tal-Ġordan ħareġ lura għall-post tiegħu u baqa jimxi bħal qabel minn naħa għal oħra tal-bank kollu. U l-poplu telgħu mill-Ġordan fl-għaxar tax-xahar l-ewwel, u l-ulied ta Iżrael kampaw f'Gilgal fil-parti lejn lvant tax-xemx minn Ġeriko. U dawn it-tnax-il ġebla li ħa mill-Ġordan, Ġożwè waqqafhom f'Gilgal, u qal: Meta jistaqsukum

uliedkom u jgħidu, X'inhuma dawn il-ġebel? Iddikjaraw lill-ulied tagħkom, li fuq nixfa qasam Iżrael dan il-Ġordan, wara li nixxef il-Mulej Alla tagħna l-ilma tal-Ġordan minn quddiemhom, sakemm qasmu; bħalma għamel il-Mulej Alla tagħna l-baħar l-aħmar, li nixxef il-Mulej Alla tagħna quddiemna, sakemm għaddejniex; Sabiex jagħrfu l-ġnus kollha tal-art, li l-qawwa tal-Mulej qawwija hi, u sabiex intom taduraw lill-Mulej Alla tagħna f'kull xogħol.

5

U ġara li meta semgħu s-slaten tal-Amorriti li kienu lil hinn mill-Ġordan, u s-slaten tal-Feniċja li kienu ħdejn il-baħar, li s-Sid l-Alla nixxef ix-xmara tal-Ġordan minn quddiem ulied Iżrael meta kienu qed jaqsmu, ddibu moħħhom, u ntlaqtu bil-biża, u ma kien fihom ebda għerf quddiem ulied Iżrael. F'dan il-ħin qal is-Sid lil Ġożwè, Agħmel lilek innifsek xwabel tal-ġebel minn blat qawwi, u bilqiegħda ċirkumċidi lill-ulied ta Iżrael għat-tieni darba. U Ġożwè għamel sejfiet tal-ġebel li jaqtgħu, u ċirkonċiża lill-ulied ta Iżrael fuq il-post imsejjaħ Il-Għolja tal-Prepuċji. Il-manjiera li biha Ġożwè naddaf kompletament lill-ulied ta Iżrael: dawk kollha li qatt saru fit-triq, u dawk kollha li qatt kienu mhux iċċirkonċiżi minn dawk li ħarġu mill-Eġittu, dawn kollha Ġożwè ċċirkonċiża; għax erbgħin u sentejn Iżrael inqalbet fid-dežert ta Mabdaritis. Għalhekk il-biċċa l-kbira tagħhom tal-ġwerrera li kienu ħarġu minn art l-Eġittu kienu mhux iċċirkonċiżi, dawk li ma obdewx il-kmandamenti ta Alla, li

lilhom ukoll iddekretta li ma jarawx l-art li kien ħalef is-Sid lill-missirijiet tagħhom li jagħtihom, art li tgħaddi ħalib u għasel. Minflok dawn, huwa sostwixxja l-ulied tagħhom, li lil huma Ġożwè ċirkonċiża, minħabba li huma twieldu matul it-triq mhux iċċirkonċiżi. Wara li kienu ċċirkonċiżi, kellhom kwiet hemmhekk bilqiegħda fil-kamp sa ma fiequ. U qal il-Mulej lil Ġożwè bin Nun: Illum neħħejt il-għajjir tal-Eġittu minnkom, u sejjaħ l-isem ta dak il-post Gilgal. U l-ulied ta Iżrael għamlu l-Għid fit-erbatax-il jum tax-xahar filgħaxija lejn il-punent ta Ġeriko, lil hinn mill-Ġordan, fil-wita. U kielu mill-qamħ tal-art, ftir u ġdid. F'dak il-jum wieqaf il-manna wara li kielu mill-qamħ tal-art, u ma baqax hemm aktar manna għall-ulied ta Iżrael, iżda ħasdu l-art tal-Palmi f'dik is-sena. U ġara li meta kien Ġożwè f'Ġeriku, u wara li ħares il fuq bl-għajnejn ra raġel wieqaf quddiemu, u s-sejf imġarrab f'idu, u wara li resaq Ġożwè qal lilu: Tagħna int, jew tal-avversarji? U qallu, Jiena l-kap tal-armata tal-qawwa tal-Mulej, issa wasalt. U Ġożwè waqa fuq wiċċu fuq l-art, u qal lilu, Sid, x'int tordna lill-qaddej tiegħek? U jgħid il-kmandant kap tal-Mulej lil Ġożwè, Neħħi s-sandal minn riġlejk, għax il-post li fuqu inti wieqaf huwa qaddis.

6

U Ġeriko kienet magħluqa u ffortifikata, u ħadd ma kien joħroġ minnha, u lanqas ħadd ma kien jidħol. U qal il-Mulej lil Ġożwè, Ara, jiena nagħti Ġeriko f'idejk, u s-sultan tagħha li fiha, dawk il-qawwija li huma b'saħħithom. Inti iżda poġġi madwarha l-

gwerrera f'ċirku. U se jkun li meta ddoqqu t-tromba, il-poplu kollu jgħajjat flimkien, u meta jgħajtu, is-swar tal-belt se jaqgħu waħidhom, u l-poplu kollu se jidħol, kull wieħed minn quddiem, ġol-belt. U Ġożwè bin Nun daħal għand il-qassisin, u qalilhom u qal, Ordnaw lill-poplu jduru, u jċerċkaw il-belt; u l-ġwerrera jgħaddu armati quddiem il-Mulej. U sebgħa saċerdoti li għandhom sebgħa trumbetti sagri jgħaddu bl-istess mod quddiem il-Mulej, u jdoqqu b'saħħa, u l-kaxxa tal-patt tal-Mulej timxi warajhom. Il-warriors iżda ħalli jmarċaw quddiem, u l-qassisin li jġibu r-rear wara l-kaxxa tal-patt tal-Mulej inaqqru. Lill-poplu imma kmanda Ġożwè, u qal, ma tgħajjtux, u lanqas ma jisma ħadd il-vuċi tagħkom, sakemm jum jgħid hu stess li tgħajjtu, u mbagħad tgħajjtu; U wara li daaret l-arka tal-patt ta Alla minnufih marret fil-kamp, u raqdet hemm. U fil-jum it-tieni qam Ġożwè filgħodu, u l-qassisin ħadu l-kaxxa tal-patt tal-Mulej. U s-seba saċerdoti li kienu qed iġorru s-seba trombi marru qabel quddiem il-Mulej, u wara dawn daħlu l-ġwerrera, u l-folla l-oħra wara l-arka tal-patt tal-Mulej; u s-saċerdoti dawwru t-trombi, u l-folla l-oħra kollha dawwret il-belt sitt darbiet minn qrib, u marret lura fil-kamp; hekk għamel għal sitt ijiem. U fil-jum is-seba qamu fis-sebħ, u marċaw madwar il-belt f'dak il-jum seba darbiet. U ġara fis-seba dawra li dawwqu l-qassisin, u qal Ġożwè lil ulied Iżrael: Agħmlu ħoss, għax il-Mulej għadda lilkom il-belt. U se tkun il-belt maħkuma, din u kollox kemm hu fiha, lill-Mulej Sabaoth, ħlief Raħab il-prostituta ħarsulha, u kollox kemm hu fid-dar tagħha. Imma intom għandkom iżommu ħafna mill-affarijiet iddedikati, ħalli ma jkunx li intom stess tikkunsidraw u tieħdu mill-affarijiet iddedikati, u tagħmlu l-kamp tal-ulied ta

Iżrael maledett u tqerduna. U kull fidda jew deheb, jew ram jew ħadid, se jkun qaddis għall-Mulej, u se jinġieb fit-teżor tal-Mulej. U l-qassisin daqqew bit-trombi, u meta l-poplu sama l-ħoss tat-trombi, il-poplu kollu għajjat flimkien b'għajta kbira u qawwija, u l-ħajt kollu waqa madwar, u l-poplu kollu tela ġol-belt. U Ġożwè devota lilha, u dak kollu li kien fil-belt minn raġel sa mara, minn żagħżugħ sa xih, u sa għoġol u annimal taħt ġogu, bil-ħalq tax-xabla. U liż-żewġ żgħażagħ li kienu spjaw qal Ġożwè: Idħlu fid-dar tal-mara, u ħarġu liha minn hemm, u dak kollu li hu tagħha. U daħlu ż-żewġ żgħażagħ li kienu spiaw il-belt fid-dar tal-mara, u ħarġu lil Raħab il-prostituta, u lil missierhha, u lil ommha, u lil ħuthha, u lill-qraba kollha tagħha, u dak kollu li kien tagħha, u poġġewhha barra mill-kamp ta Iżrael. U l-belt inħarqet bin-nar ma kollox li fiha, ħlief il-fidda u d-deheb u l-bronż u l-ħadid li taw biex ikunu miġjuba fit-teżor tal-Mulej. U Raħab il-prostituta, u d-dar kollha tagħha tal-missier, salvahom ħajjin Ġożwè, u stabbilixxihom fl-Iżrael sal-lum, għax ħbiet l-ispijaturi li bagħat Ġożwè biex jispiaw Ġeriko. U Ġożwè ħalef f'dak il-jum quddiem il-Mulej, jgħid, misħut ir-raġel li jibni dik il-belt; fl-imbikker tiegħu jpoġġi l-pedamenti tagħha, u fl-iżgħar tiegħu jwaqqaf il-bibien tagħha. U hekk għamel Hozan li minn Bethel; f'Abiron il-primġenitu waqqaf il-pedamenti tagħha, u fl-iżgħar li kien salvat qiegħed il-bibien tagħha. U l-Mulej kien ma Ġożwè, u l-isem tiegħu kien magħruf fl-art kollha.

7

U l-ulied ta Iżrael fallew falliment kbir, u ħadu għalihom mill-ħaġa ddedikata, u ħa Akar bin Karmi bin Żambri bin Żara mit-tribù ta Ġuda mill-ħaġa ddedikata, u l-Mulej kien irrabjat b'rabja kontra l-ulied ta Iżrael. U bagħat Ġożwè rgiel lejn Aj, li hi ħdejn Betel, u qal, Spjunaw lil Aj. U telgħu l-irġiel u spjunaw lil Aj. U rritornaw lejn Ġożwè, u qalu lilu, M'għandux jitla il-poplu kollu, imma bħal elfejn jew tlett elef raġel jitilgħu u jassedju l-belt; la ġġib hemm il-poplu kollu, għax ftit huma. U telgħu bħal tlett elef raġel, u ħarbu minn quddiem irġiel ta Ai. U l-irġiel ta Ai qatlu minnhom sitt u tletin raġel, u ħarġu warajhom mill-bieb, u kisruhom min-niżla, u l-qalb tal-poplu nħarġet bil-biża, u saret bħall-ilma. U qaċċat Ġożwè l-ilbies tiegħu, u waqa Ġożwè fuq l-art fuq wiċċu quddiem il-Mulej sa filgħaxija, hu u l-anzjani ta Iżrael, u taw it-trab fuq rashom. U qal Ġożwè, nitlob Mulej; għaliex qiegħed il-qaddej tiegħek dan il-poplu l-Ġordan biex jagħtih lill-Amorit biex jeqridna? U jekk konna bqajna u konna stabbiliti ħdejn il-Ġordan. U xi ngħid peress li Israel biddel għonqu quddiem il-għadu tiegħu? U wara li jkun sama il-Kananew u l-kollha li joqogħdu fl-art, se jdawwruna, u se jeqirduna mill-art, u x'se tagħmel għall-isem tiegħek il-kbir? U qal il-Mulej lil Ġożwè: Qum, għaliex dan inti waqajt fuq wiċċek? Dineb il-poplu u transgredixxa l-patt li kien stabbilixxt magħhom, u wara li serqu mill-ħaġa ddedikata, tefgħu fil-vażi tagħhom. U l-ulied ta Iżrael ma jistgħux jieqfu quddiem l-għedewwa tagħhom, se jduru l-għonq lura quddiem l-għedewwa tagħhom, għaliex saru maledetti, ma nkunx magħkom aktar, jekk ma tneħħux il-maledett minn fostokom. Qum ikkonsagra l-poplu, u jien għedt li jiġu kkonsagrati għada. Dawn l-affarijiet

jgħid is-Sid il-Alla ta Iżrael: il-ħaġa maledetta hija fostkom, mhux se tkunu kapaċi tieqfu kontra l-għedewwa tagħkom, sakemm tneħħu l-ħaġa maledetta minn fostokom. U intom se tinkisbu kollha filgħodu skont it-tribujiet, u se tkun it-tribù li l-Mulej juri, intom għandkom iġġibuha skont il-klani, u l-klan li l-Mulej juri, intom għandkom iġġibuh skont id-dar, u d-dar li l-Mulej juri, intom għandkom iġġibuha skont ir-raġel. U min ikun muri, se jinħaraq fin-nar, u kollox kemm hu tiegħu, għax qabeż il-patt tal-Mulej u għamel ksur tal-liġi fi Iżrael. U Ġożwè qamar kmieni, u ġab il-poplu skont it-tribujiet, u ġiet murija t-tribù ta Ġuda. U ġie mressaq skont il-klani, u ntwera l-klan ta Żeraħ. U ġie mressaq skont raġel, u ntwera Akar bin Żambri bin Żera. U qal Ġożwè lil Akar: Agħti glorja llum lill-Mulej Alla ta Iżrael, u agħmel il-konfessjoni tiegħek, u għidli x'għamilt, u la taħbix minni. U wieġeb Achar lil Joshua, u qal: Tassew dnubt quddiem il-Mulej, l-Alla ta Iżrael, u hekk u hekk għamilt. Rajt fil-preda mantell mixni u varjat, u mitejn didrakma tal-fidda, u ilsien wieħed tad-deheb ta ħamsin didrakma, u wara li ħsibt dwarhom ħadthom; u ara huma moħbija fit-tinda tiegħi, u l-fidda moħbija taħthom. U Ġożwi bagħat messaġġiera, u ġrew lejn it-tinda fil-kamp, u dawn kienu moħbija fit-tinda tiegħu, u l-fidda kienet taħthom. U ħarġu lilhom mit-tenda, u ġabuhom lejn Ġożwè u lejn l-anzjani ta Iżrael, u poġġewhom quddiem il-Mulej. U ħa Ġożwè lil Akar bin Żara, u ġiebu fil-wied ta Akor, u lil uliedu, u lil bnatu, u l-għoġġiela tiegħu, u l-annimali tal-piż tiegħu, u n-nagħaġ kollha tiegħu, u t-tinda tiegħu, u l-proprjetajiet kollha tiegħu, u l-poplu kollu miegħu, u ġiebhom f'Emekakhor. U qal Ġożwè lil Akar: X'ġibt ruina fuqna? Il-Mulej qered lilek kompletament bħalma

llum. U rġgħu bil-ġebel lilu l-Iżrael kollu, u qamu fuqu għolja ta ġebel kbira; u waqaf il-Mulej mill-korla tal-għadab. Minħabba dan huwa semmih Emekakor sal-lum.

8

U qal is-Sid lil Ġożwè: La tibżax u lanqas tkun skuraġġut. Ħu miegħek il-ġweriera kollha u qum u itla lejn Aj. Ara, tajt f'idejk is-sultan ta Aj u l-art tiegħu. U int se tagħmel lil Ai, bl-istess mod kif għamilt lil Jericho u s-sultan tagħha, u l-ħtif tal-bhejjem se taħtaf għalik innifsek, iżda waqqaf nassa għalik innifsek lill-belt minn wara. U qam Ġożwè u l-poplu kollu tal-werrierin biex jitilgħu lejn Aj. U Ġożwè għażel tletin elf raġel qawwi fi saħħa, u bagħat lilhom bil-lejl. U ordna lilhom u qalilhom: Intom stennew wara l-belt, la tibqgħux il bogħod mill-belt, u tkunu lkoll lesti. U jien u l-kollha li miegħi se nersqu lejn il-belt, u meta joħorġu l-abitanti ta Ai biex jiltaqgħu magħna, bħalma għamlu dan l-aħħar, aħna se naħarbu minn quddiemhom. U bħal kieku joħorġu warajna, aħna se niġbduhom mill-belt, u huma se jgħidu, jaħarbu dawn minn quddiemna, bl-istess mod bħal qabel. Intom iżda se tqumu mill-ambuxxa, u tmur ġewwa l-belt. Skont din il-kelma tagħmlu; ara, kmandjajt lilkom. U Ġożwè bagħathom, u marru lejn l-insib, u qagħdu bejn Betel u bejn Aj, mill-punent ta Aj. U qam kmieni Ġożwè filgħodu, spezzjona l-poplu, u telgħu huwa u l-anzjani quddiem il-poplu lejn Aj. U l-poplu kollu l-gwerrier miegħu telgħu, u waqt li kienu mexjin ġew quddiem il-belt mill-lvant. U l-imbokk tal-belt kien minn

naħa l-baħar. U sar li meta ra s-sultan ta Gaj, ħaffef u ħareġ biex jiltaqa magħhom dritt għall-gwerra, hu u l-poplu kollu li kien miegħu. U hu ma kienx jaf li kien hemm imbokk għalih wara l-belt. U ra, u rtira Ġożwè u Iżrael minn quddiemhom. U segwew wara l-ulied ta Iżrael, u huma telqu mill-belt. Ma baqa ħadd f'Gai, li ma ġiriex wara Iżrael; u ħallew il-belt miftuħa, u ġrew wara Iżrael. U qal is-Sid lil Ġożwè, estendi idek bil-lanza li f'idek fuq il-belt, għax f'idejk għaddejtilha; u l-imbokk jqumu malajr mill-post tagħhom. U Ġożwè stenda idu bil-lanza lejn il-belt; u l-imbokk qamu b'veloċità mill-post tagħhom; u ħarġu meta stenda l-id, u daħlu fil-belt, u ħadewha; u wara li ħaffnu qabbdu n-nar fil-belt. U wara li ħarsu lura, l-abitanti ta Ai raw duħħan jitla mill-belt lejn is-sema, u ma baqgħalhomx fejn jaħarbu, la hawn u lanqas hemm. U Ġożwè u kull Iżrael raw, li l-imbokk ħadu l-belt, u li d-duħħan tal-belt tela fis-sema; u meta nbidlu, laqtu l-irġiel ta Gaj. U dawn ħarġu mill-belt għal laqgħa, u kienu mfaqqgħa bejn il-kamp, dawn minn hawn u dawn minn hawn, u laqgħuhom sakemm ma baqax minnhom salvat u ħarbi. U s-sultan ta Ai qabduh ħaj, u ġabuh quddiem Ġożwè. U meta waqfu l-ulied ta Iżrael milli joqtlu lil kulħadd f'Ai, u lil dawk fl-għelieqi, u fil-muntanja fuq in-niżla, fejn ġew segwiti minnha sat-tmiem, reġa lura Ġożwè lejn Ai, u laqatha bil-ħalq tax-xabla. U saru l-waqgħin f'dak il-jum minn raġel sa mara, tnax-il elf, l-abitanti kollha ta Ai. Ħlief l-għanima tal-belt kollha, li pprednaw għalihom infushom il-wlied ta Iżrael skont il-kmand tal-Mulej, kif ordna l-Mulej lil Ġożwè. U ħaraq Ġożwè l-belt bin-nar, u għamlilha għoljiet mhux abitati għal dejjem sa llum il-ġurnata. U r-re ta Ai dendlu fuq siġra mfurka, u kien fuq is-siġra sa

filgħaxija, u meta kien qed jidlam ix-xemx ordna Ġożwè, u ħattu l-ġisem tiegħu minn fuq is-siġra, u tefgħuh fil-ħofra, u qamu għalih munzell ta ġebel, sa llum il-ġurnata.

9

Meta semgħu s-slaten tal-Amoriti li kienu lil hinn mill-Ġordan, dawk fil-muntanji, u dawk fil-pjanuri, u dawk fil-kosta kollha tal-baħar il-kbir, u dawk lejn l-Anti-Libanu, u l-Ħittiti, u l-Kananejn, u l-Periżżiti, u l-Ħivviti, u l-Amoriti, u l-Girgaxiti, u l-Ġebusiti, inġabru flimkien biex jagħmlu gwerra kontra Ġożwè u Iżrael ilkoll flimkien. U dawk li jgħammru Gibeon semgħu dak kollu li għamel il-Mulej lil Ġeriko u lil Aj. U għamlu wkoll huma stess b'furbiża; u ġew ipprovdew lilhom infushom b'provvisti u ppreparaw lilhom infushom; u ħadu xkejjer antiki fuq spallejhom, u qliegħ tal-inbid antiki u maqsuma marbuta, u l-vojt tas-sandali tagħhom, u s-sandali tagħhom antiki u mfaqqgħa fuq riġlejhom, u l-ħwejjeġ tagħhom imxarrba fuqhom, u l-ħobż tagħhom tal-provvisti niexef u moffa u mikul. U ġew lejn Ġożwè fil-kamp ta Iżrael fi Gilgal, u qalu lil Ġożwè u lil Iżrael: Minn art il bogħod ġejna, u issa agħmlu magħna patt. U qalu l-ulied ta Iżrael lill-Ħivvit: Ara, forsi int tgħammar fostna, u kif nistgħu nagħmlu miegħek patt? U qalu lil Ġożwè: Qaddejja tiegħek aħna. U qal lilhom Ġożwè: Minn fejn intom, u minn fejn ġejtu? U qalu, minn art il bogħod ħafna ġew il-qaddejja tiegħek fl-isem tal-Mulej Alla tiegħek; għax smajna l-isem tiegħu, u dak kollu li għamel fl-Eġittu, u dak kollu li għamel lir-rejiet tal-

Amorriti, li kienu lil hinn mill-Ġordan, lil Siħon sultan tal-Amorriti, u lil Og sultan ta Baxan, li kien joqgħod f'Axtarot u f'Edrej. U wara li semgħu, qalulna l-anzjani tagħna u dawk kollha li joqgħodu fl-art tagħna, u qalu: Ħudu magħkom provvisti għat-triq, u morruiltaqgħu magħhom, u għidulhom: Qaddejja tiegħek aħna, u issa agħmlu magħna patt. Dawn il-ħobżiet, sħan ipprovdejna lilhom fil-jum li ħriġna biex niġu lejkom, iżda issa nxfu u saru mikulin. U dawn il-ġlud tal-inbid li mlejna ġodda, u dawn inqasmu, u l-ħwejjeġ tagħna u s-sandli tagħna ntelfu minn it-triq twila ħafna. U ħadu l-mexxejja tal-provvisti tagħhom, u s-Sid ma staqsewx. U Ġożwè għamel magħhom paċi, u għamlu magħhom patt biex isalvawħom, u l-mexxejja tal-kongregazzjoni ħalfu lilhom. U ġara wara tliet ijiem wara li għamel magħhom patt, semgħu li huma mill-qrib tagħhom u li joqogħdu fosthom. U telqu l-ulied ta Iżrael, u ġew fil-bliet tagħhom. Il-bliet tagħhom kienu Gabaon u Kefira u Beerot, u l-bliet ta Jarin. U l-ulied ta Iżrael ma ġġieldux magħhom, għax il-mexxejja kollha ħalfu lilhom bis-Sid, l-Alla ta Iżrael, u l-kongregazzjoni kollha tbatbtet kontra l-mexxejja. U qalu l-mexxejja lill-kongregazzjoni kollha: Aħna ħlifna lilhom fis-Sid, l-Alla ta Iżrael, u issa ma nistgħux nimissu lilhom. Dan se nagħmlu: ninqabduhom ħajjin u nħarsuhom, u mhux se jkun hemm rabja kontra tagħna minħabba l-ġurament li ħlifna lilhom. Jgħixu, u jkunu qattagħa tal-injam u ġarrejja tal-ilma għall-kongregazzjoni kollha, bħalma qalu lilhom il-mexxejja. U Ġożwè sejjaħ lilhom flimkien u qalilhom, Għaliex inqarribtuni u qaltulu, Aħna l bogħod ħafna minnek, meta intom fil-fatt ġirien tagħna u tgħixu fostna? U issa mselltin intom, qatt mhux se

jieqaf minn tagħkom ilsir, lanqas qtiegħ tal-injam, lanqas ġarrar tal-ilma lili u lill-Alla tiegħi. U wieġbu lil Ġożwè u qalu, ġie rrappurtat lilna dak kollu li kmanda s-Sinur Alla tiegħek lil Mosè l-qaddej tiegħu, biex jagħti lilkom din l-art, u biex jeqred lilna u lil kulħadd li jgħixu fuqha minn quddiemkom; u bżajna ħafna dwar ħajjitna minħabba fikom, u għamilna din il-ħaġa. U issa ara, aħna suġġetti għalikom; kif jogħġbok u kif jidher tajjeb għalikom, agħmlu magħna. U għamlu lilhom hekk, u Ġożwè salva lilhom f'dak il-jum minn idejn ulied Iżrael, u ma qatlux lilhom. U ħatarhom Ġożwè f'dak il-jum bħala qattagħa tal-injam u ġarrejja tal-ilma għall-kongregazzjoni kollha, u għall-altar ta Alla. Minħabba dan, saru dawk li jgħammru f'Gabaon qattagħa tal-injam u ġarrejja tal-ilma għall-altar ta Alla sa llum il-jum, u għall-post li jagħżel il-Mulej.

10

Kif sema Adoni-Bežek, sultan ta Ġerusalemm, li Ġożwè ħa lil Gaj u qeredha kompletament, kif kienu għamlu lil Ġeriko u lill-sultan tagħha, hekk għamlu wkoll lil Gaj u lill-sultan tagħha, u li dawk li joqogħdu f'Gibgħon disertu lejn Ġożwè u lejn Iżrael, u beżgħu minnhom ħafna; għax kien jaf li Gibgħon kienet belt kbira, bħal waħda mill-bliet ewlenin, u l-irġiel kollha tagħha kienu b'saħħithom. U bagħat Adoni-Bežek sultan ta Ġerusalemm lejn Elam sultan ta Ħebron, u lejn Fidon sultan ta Jarmuth, u lejn Jefta sultan ta Lakixx, u lejn Dabein sultan ta Adullam, u qalilhom: Ejjew, itilgħu lejja u għinuni, u ejjew nagħmlu gwerra

kontra Gibeon, għax huma diżertaw lejn Ġożwè u lejn il-wlied ta Iżrael. U telgħu l-ħames slaten tal-Ġebusiti, is-sultan ta Ġerusalemm, u s-sultan ta Ħebron, u s-sultan ta Jarmuth, u s-sultan ta Lachish, u s-sultan ta Adullam, huma u l-poplu kollu tagħhom. U qagħdu madwar Gibeon, u kienu qed jassedjawhom. U bagħtu dawk li joqogħdu f'Gibeon lejn Ġożwè fil-kamp ta Iżrael f'Gilgal, u qalu: La tħalli idejk minn qaddejk; itla lejn lilna malajr, u għinna, u salvana; għax miġbura fuqna huma l-islieten kollha tal-Amorriti, dawk li joqogħdu fil-muntanja. U tela Ġożwè minn Gilgal, hu u l-poplu kollu tal-gwerra miegħu, kull wieħed qawwi fil-qawwa. U qal is-Sid lil Ġożwè: La tibżax minnhom, għax f'idejk tajthom, mhux se jibqa ħadd minnhom quddiemkom. U peress li Ġożwè wasal fuqhom f'daqqa, il-lejl kollu kien daħal minn Gilgal. U ħawwad lilhom is-Sid minn quddiem il-wlied ta Iżrael, u kisser lilhom is-Sid bi ksir kbir f'Gabaon, u segħu lilhom fit-triq tat-tlugħ ta Bet-Ħoron, u qatgħu lilhom sa Azeka u sa Makeda. Fi waqt li kienu jaħarbu minn quddiem l-ulied ta Iżrael fuq in-niżla ta Ħoronin, is-Sid tefgħalhom ġebel ta silġ mis-sema saAżeka, u saru aktar dawk li mietu minħabba l-ġebel tas-silġ, minn dawk li qatlu l-ulied ta Iżrael bix-xabla fil-gwerra. Imbagħad tkellem Ġożwè mal-Mulej, fil-jum meta Alla għadda l-Amoritin taħt l-idejn ta Iżrael, meta kisser lilhom f'Gibeon, u huma nkisru minn quddiem il-ulied ta Iżrael, u qal Ġożwè: Tieqaf ix-xemx fuq Gibeon, u l-qamar fuq il-wied ta Aijalon. U wieqaf ix-xemx u l-qamar fi wieqfa, sa ma Alla dafa' lill-għedewwa tagħhom, u wieqaf ix-xemx f'nofs is-sema, ma marx lejn il-punent sat-tmiem ta jum wieħed. U ma sarx jum bħal dan, la qabel u lanqas wara, sabiex jisma Alla lil bniedem,

għax il-Mulej ġġieled flimkien ma Iżrael. U ħarbu l-ħamsa slaten dawn, u nħbew fil-għar li f'Makkedah. U kien irrappurtat lil Ġożwè, jgħidu: Instabu l-ħamsa slaten moħbija fl-għar li hemm f'Makeda. U qal Ġożwè: Daħrġu ġebel fuq il-ħalq tal-għar, u ħatru irġiel biex jgħassuhom. Intom iżda la tqumu, segwu wara l-għedewwa tagħkom, u aqbdu l-wara tagħhom, u la tħalluhom jidħlu fil-bliet tagħhom, għax il-Mulej Alla tagħna għaddiehom f'idejn tagħna. U ġara li meta waqaf Ġożwè u kull iben ta Iżrael milli jaqtgħuhom b'qtugħ kbir ħafna sakemm spiċċaw, u dawk li ħarbu ġew salvati fil-bliet il-fortifikati. U darrbu lura l-poplu kollu lejn Ġożwè f'Makkedah b'saħħithom, u ħadd mill-ulied ta Iżrael ma qagħad bil-ilsien tiegħu. U qal Ġożwè: Iftħu l-għar, u ħarġu dawn il-ħames slaten mill-għar. U ħarġu l-ħamsa slaten mill-għar: is-sultan ta Ġerusalemm, u s-sultan ta Ħebron, u s-sultan ta Jerimouth, u s-sultan ta Lakixx, u s-sultan ta Odollam. U peress li ħarġu lilhom lejn Ġożwè, Ġożwè sejjaħ flimkien lill-Iżrael kollu u lill-mexxejja tal-gwerra li kienu qed jakkumpanjawh, u qalilhom: Morru l quddiem u poġġu saqajkom fuq għonqhom. U meta resqu, poġġew saqajhom fuq għonqhom. U qal Ġożwè lilhom: La tibżgħux minnhom, u lanqas tkunu mbagħtin. Kunu kuraġġużi u kunu b'saħħitkom, għax hekk se jagħmel il-Mulej lill-għedewwa kollha tagħkom li intom qegħdin tikkombattu kontrihom. U qatel lilhom Ġożwè, u dellaqhom fuq ħames injam, u kienu mdellqa fuq l-injam sa filgħaxija. U ġara lejn il-ponent tax-xemx, ordna Ġożwè, u niżżluhom minn fuq il-injam, u tefgħuhom fil-għar fejn kienu ħarbu hemm, u daħrġu l-blat fuq l-għar sal-lum. U lil Makkedah ħaduha f'dak il-jum, u qatluha bil-ħalq tax-xabla, u qerdu

kompletament kull ħaġa li tieħu n-nifs li kienet fiha, u ma tħalla ħadd fiha salvat jew li ħarab, u għamlu lis-sultan ta Makkedah bl-istess mod kif għamlu lis-sultan ta Ġeriko. U telaq Ġożwè u kull Iżrael miegħu minn Makkedah lejn Libnah, u assedja lil Libnah. U l-Mulej wassalha f'idejn Iżrael, u ħaduha, u s-sultan tagħha, u qatlugħha b'ħalq ix-xabla, u kull ħaġa li tieħu n-nifs fiha, u ma nħalliet ebda fiha salvat jew ħarba, u għamlu lis-sultan tagħha bl-istess mod kif għamlu lis-sultan ta Ġeriko. U marr Ġożwè u kull Iżrael miegħu minn Lebna lejn Lakixx, u ħasarha u assedijaha. U l-Mulej għadda Lakixx f'idejn Iżrael. U ħadha fit-tieni jum, u qatluha bil-ħalq tas-sejf, u qerduha kompletament, bl-istess mod kif għamlu lil Libna. Imbagħad telaq il fuq Elam, is-sultan ta Gazer, biex jgħin lil Lakis, u Ġożwè laqtu b'ħalq tax-xabla, u lill-poplu tiegħu, sakemm ma baqax minnhom la salvat u lanqas ħarbi. U telaq Ġożwè u kull Iżrael miegħu minn Lakixx għal Odollam, u ħasarha u eżerċita assedju fuqha. U l-Mulej wassalha f'idejn Iżrael, u ħaduha f'dik il-ġurnata, u qatluha bis-sejf, u kull ħaġa li tieħu n-nifs qatluha fil-qirda, bl-istess mod kif għamlu lil Lakixx. U marr Ġożwè u kull Iżrael miegħu lejn Ħebron, u assedjaħa. U laqatha b'ħalq tax-xabla, u kull ħlejqa li kien fiha, ma kien hemm ebda salvat, bl-istess mod kif għamlu lil Odollam, qerdewha kompletament, u dak kollu li kien fiha. U Ġożwè reġa lura u l-Iżrael kollu lejn Debir; u wara li ħasruha, ħadewha, u s-sultan tagħha, u r-rhula tagħha; u laqatha b'ħalq ix-xabla, u qerduha kompletament, u kull ħaġa li tieħu n-nifs fiha; u ma ħallewlha ħadd salvat; kif għamlu lil Ħebron u lis-sultan tagħha, hekk għamlu lil Debir u lis-sultan tagħha. U Ġożwè laqat l-art kollha tar-reġjun

muntanjuż, u n-Negev, u l-art baxxa, u Ashdoth, u s-slaten tagħha; ma ħallewx minnhom wieħed salvat; u kull ħaġa li tieħu n-nifs tal-ħajja qerridha kompletament, bil-mod kif kmanda l-Mulej il-Alla ta Iżrael, minn Kadesh Barnea sa Gaża, l-art kollha ta Goshen sa Gibeon. U l-kollha s-slaten tagħhom u l-art tagħhom laqatha Ġożwè f'daqqa waħda, għax il-Mulej l-Alla ta Iżrael ġieled ma Iżrael.

11

Meta sema Jabis sultan ta Ħażor, bagħat lejn Jobab sultan ta Maron, u lejn sultan ta Ximron, u lejn sultan ta Akxaf, u lejn is-slaten li skont Sidon il-kbira, fil-muntanja u fl-Araba quddiem Kinneret, u fil-pjan, u fi Feneddor, u lejn il-Kananin tal-kosta mill-lvant, u lejn l-Amoriti tal-kosta, u l-Ħittiti, u l-Perizziti, u l-Jebusiti li fil-muntanja, u l-Ħiviti, u dawk taħt l-Ħermon f'art Massima. U ħarġu huma u s-slaten tagħhom magħhom, bħar-ramel tal-baħar fil-moltitudni, u żwiemel u karri ħafna ħafna. U l-islatiet kollha ġew flimkien u waslu fl-istess post, u kampaw ħdejn l-ilma ta Maron biex jiġġieldu kontra Iżrael. U qal il-Mulej lil Ġożwè, Tibżax minnhom, għax għada f'din is-siegħa jien se nagħtihom imkeċċija quddiemek quddiem Iżrael. Int taqta l-ġenbejn taż-żwiemel tagħhom, u l-karri tagħhom taħraqhom bin-nar. U ġie Ġożwè u l-poplu kollu tal-gwerra magħhom lejn l-ilma ta Maron f'daqqa waħda, u waqgħu fuqhom fil-muntanji. U wassal lilhom il-Mulej taħt is-setgħa ta Iżrael, u waqt li kienu qed jaqtgħuhom kienu jiġru warajhom sa Sidon il-Kbira, u sa

Maseron, u sa l-pjanuri ta Massoch lejn il-Lvant, u qatgħuhom sakemm ma baqax minnhom xi sopravvissut. U għamel lilhom Ġożwè kif kmanda lilu s-Sid: il-żwiemel tagħhom qata l-aqwa, u l-karri tagħhom ħaraqhom bin-nar. U daħal lura Ġożwè f'dak iż-żmien, u ħa Ħażor u s-sultan tagħha, iżda Ħażor qabel kienet tirreġġi fuq ir-renjiet kollha dawn. U qatlu kull ħaġa li tieħu n-nifs fiha bis-sejf, u qerdu lil kulħadd, u ma tħalliet ebda ħaġa li tieħu n-nifs fiha, u lil Ħażor ħarquha bin-nar. U l-ibliet kollha tar-rnjiet, u s-slaten tagħhom ħa Ġożwè, u qatel lilhom b'ħalq ix-xabla; u qerduhom kompletament, bl-istess manjiera li kmanda Mosè l-qaddej tal-Mulej. Imma l-ibliet kollha li kienu fortifikati ma ħarquhomx Iżrael; biss Ħażor waħedha ħarqha Iżrael, u l-ispojli kollha tagħha ħatfuhom għalihom infushom il-wlied ta Iżrael; imma lilhom kollha qerrduhom kompletament b'ħalq ix-xabla, sakemm qerridhom; ma ħallew minnhom xejn li jieħu n-nifs. Bl-istess mod li kmanda l-Mulej lil Mosè l-iben tiegħu, u Mosè bl-istess mod kmanda lil Ġożwè; u hekk għamel Ġożwè, ma għadda xejn minn dak kollu li kmanda lilu Mosè. U ħa Ġożwè l-art kollha muntanjuża, u l-art kollha ta Negev, u l-art kollha ta Gożen, u l-art baxxa, u dik lejn il-punent, u l-muntanja ta Iżrael, u l-postijiet baxxi lejn il-muntanja mill-muntanja ta Ħalak, u li titla lejn Seir, u sa Baal Gad, u l-pjanuri tal-Libanu taħt il-muntanja ta Ħermon; u l-islotan kollha tagħhom ħa, u qatilhom, u qatilhom. U Ġożwè għamel il-gwerra kontra dawn is-slaten għal ħafna jiem. U ma kien hemm l-ebda belt li Iżrael ma ħadhiex, kollox ħadu fil-gwerra. Li permezz tal-Mulej ġara li jsaħħaħ qalbhom biex jiltaqgħu fi gwerra kontra Iżrael, sabiex jinqerdu, sabiex ma jingħatalhomx ħniena, iżda sabiex jinqerdu,

kif qal il-Mulej lil Mosè. U ġie Ġożwè f'dak iż-żmien, u qered lill-Anakim mill-pajjiż muntanjuż, minn Ħebron, u minn Debir, u minn Anabot, u minn Ġuda kollha flimkien mal-ibliet tagħhom, u Ġożwè qeridilhom kompletament. Ma baqax ħadd mill-Anakim fost ulied Iżrael, ħlief f'Gaża, u f'Gat, u f'Ashdod baqgħu. U ħa Ġożwè l-art kollha, kif ordna l-Mulej lil Mosè, u ta Ġożwè lilhom bħala wirt lil Iżrael fi qsim skont it-tribujiet tagħhom, u l-art waqfet mill-gwerra.

12

U dawn huma s-slaten tal-art, li l-ulied ta Iżrael qatlu, u wertaw l-art tagħhom lil hinn mill-Ġordan lejn il-lvant tax-xemx, mill-wied ta Arnon sal-muntanja ta Hermon, u l-art kollha tal-Arabah lejn il-lvant. Sihon, is-sultan tal-Amorites, li kien joqgħod f'Heshbon, iħakkem minn Arnon, li tinsab fil-wied skont parti tal-wied, u nofs Gilead sa Jabbok, il-konfini tal-ulied ta Ammon. U l-Arabah sal-baħar ta Chinnereth lejn il-lvant, u sal-baħar tal-Arabah, il-Baħar tal-Melħ, mil-lvant fit-triq lejn Beth-jeshimoth, minn Teman li taħt Asedoth-Phasga. U Og sultan ta Bashan kien fadal mill-ġganti, li kien jgħix f'Ashtaroth u f'Edrei, ħakkiem minn muntanja Hermon u minn Salcah, u l-Bashan kollha sal-konfini tal-Geshurites, u l-Maacati, u nofs Gilead, konfini ta Sihon sultan ta Heshbon. Mosè l-iben tal-Mulej u l-ulied ta Iżrael qatgħuhom; u Mosè ta lil din f'wirt lil Ruben, u lil Gad, u lill-nofs tat-tribù ta Manasse. U dawn ir-rejiet tal-Amoriti, li qatel Ġożwè u l-ulied ta Iżrael fil-barra tal-Ġordan ħdejn il-baħar ta Baal Gad

fil-wita tal-Libanu, u sa l-muntanja ta Ħalak li jogħlew lejn Seir; u tahha Ġożwè lit-tribujiet ta Iżrael biex jiritaw skont il-qsim tagħhom, fil-muntanja, u fil-wita, u fl-Arabah, u fl-Ashdoth, u fid-dežert, u n-Negev; il-Ħittit, u l-Amorit, u l-Kananit, u l-Perizit, u l-Ħivit, u l-Ġebusit. Ir-re ta Ġeriko, u r-re tal-Gai, li hi qrib Betel, re ta Ġerusalemm, re ta Ħebron, re ta Jarmuth, re ta Lachish, re ta Elam, re ta Gezer, re ta Debir, re ta Gader, re ta Hormah, re ta Ader, re ta Lebna, re ta Odollam, re ta Elath, re ta Tappuah, re ta Opher, re ta Aphek ta Arok, re ta Asom, re ta Symoon, re ta Mambroth, re ta Aziph, re ta Kadesh, re ta Zachak, re ta Maredoth, re ta Jekom tal-Carmel, re ta Odollam ta Phenneador, re ta Gai tal-Galilija, re ta Thersa; dawn kollha reġijiet disgħa u għoxrin.

13

U Ġożwè kien anzjan, avvanzat fl-età, u qal il-Mulej lil Ġożwè: Int avvanzajt fl-età, u l-art li fadal hija kbira għall-wirt. U din l-art mitruqa; il-konfini tal-Filistin, il-Geshuri, u l-Kananew, mill-art mhux abitata li quddiem l-Eġittu sa l-konfini ta Ekron fuq ix-xellug tal-Kananewi tinghad mal-hames satrapiji tal-Filistin, lill-Gazi, u lill-Ashdodi, u lill-Ashkeloni, u lill-Gitti, u lill-Ekroni, u lill-Avvi, minn Teman u l-art kollha ta Kanaan quddiem Gaza, u s-Sidonin sa Aphek, sa l-konfini tal-Amoriti, u l-art kollha ta Galiath tal-Filistin, u l-Libanu kollu mill-lvant tax-xemx minn Gilgal taħt il-muntanja ta Hermon sad-dħul ta Hamath, kull min joqgħod fil-muntanji mil-Libanu sa Masereth Memphomaim. Lill

is-Sidonjani kollha, jiena se neqridilhom minn quddiem Iżrael; imma aqsimha f'lott lil Iżrael, bl-istess mod kif kont ordnajtlek. U issa qassam din l-art f'wirt lit-disa tribujiet, u lin-nofs tat-tribù ta Manassi. Mill-Ġordan sa l-baħar il-kbir lejn il-punent tax-xemx tagħtiha; il-baħar il-kbir se jkun il-konfin. Liż-żewġ tribujiet, u lill-nofs tribù ta Manasseh, lil Reuben, u lil Gad ta Mosè fil-barra tal-Ġordan; skont il-lvant tax-xemx ta lilu Mosè l-qaddej tal-Mulej, minn Aroer, li hi fuq ix-xifer tax-xmara ta Arnon, u l-belt li f'nofs il-wied, u l-Mishor kollha minn Medeba; Il-bliet kollha ta Sihon sultan tal-Amorites, li renja f'Heshbon sa l-fruntieri tal-ulied ta Ammon; U l-Gilead, u l-fruntieri ta Geshur, u l-Maacathites, l-muntanja kollha ta Hermon, u l-Bashan kollha sa Salecah; Ir-renju kollu ta Og fil-Bashan, li renja f'Ashtaroth u f'Edrei; dan kien fadal mill-ġganti, u laqtu Mosè, u qerdu kompletament. U l-ulied ta Iżrael ma qerdux lill-Gexuriti, u lill-Maakati, u lill-Kananin, u għex is-sultan tal-Gexuriti u l-Maakati fost l-ulied ta Iżrael sal-lum tal-lum. Ħlief għat-tribù ta Levi ma ngħatax wirt, il-Mulej l-Alla ta Iżrael, dan huwa l-wirt tagħhom, kif qal lilhom il-Mulej, u din hija d-distribuzzjoni li Mosè qasam lill-ulied ta Iżrael f'Araboth ta Moab fil-barra tal-Ġordan skont Ġeriko. U ta Mosè lill-tribù ta Ruben skont il-klani tagħhom. U saru l-konfini tagħhom minn Aroer, li hi skont wiċċ wied Arnon, u l-belt li fil-wied Arnon; u l-Misor kollha, sa Ħeshbon, u l-bliet kollha li kienu fil-Misor, u Dibon, u Bamoth Baal, u dar Meelboth, u Bashan, u Bakedmoth, u Mephaath, u Kiriathaim, u Sibmah, u Serada, u Zion fil-muntanja Enab, u Beth Peor, u Ashdoth Pisgah, u Beth Jeshimoth, u l-bliet kollha tal-Misor, u s-saltna kollha ta Sihon sultan tal-Amorites, li Mosè laqat lilu u l-mexxejja ta

Midian, u Evi, u Rekem, u Zur, u Hur, u Reba prinċep ganima Zion, u dawk li kienu joqgħu Zion. U Balaam bin Beor, il-mejjel, qatluh fil-ħarba. Sar imma l-konfini ta Reuben, il-Jordan konfin. Din kienet il-wirt tal-ulied ta Reuben skont il-klani tagħhom, l-ibliet tagħhom u l-irkejjen tagħhom. Ta u Mosè lill-ulied ta Gad skont il-klani tagħhom. U saru t-truf tagħhom Jazer, il-bliet kollha ta Gilead, u nofs art ulied Ammon sa Arabah, li hi quddiem Arad. U minn Ħeshbon sa Araboth skont il-Mizpah, u Botanim, u Maan sa l-konfini ta Dibon, u Enadom u Othargai u Bainthanabra u Succoth u Shaphan u l-bqija tal-renju ta Sihon sultan ta Ħeshbon; u l-Ġordan se jimarka l-konfini sa parti mill-baħar ta Chinnereth lil hinn mill-Ġordan mill-lvant. Din il-wirt tal-ulied ta Gad skont il-klanjiet tagħhom u skont il-bliet tagħhom, skont il-klanjiet tagħhom se jdawru l-għonq quddiem l-għedewwa tagħhom, għaliex saru skont il-klanjiet tagħhom il-bliet tagħhom, u l-irħula tagħhom. U ta Mosè lill-nofs tribù ta Manasse skont il-klani tagħhom. U ġaraw il-konfini tagħhom minn Maan, u r-renju kollu ta Baxan, u r-renju kollu ta Og sultan ta Baxan, u l-irħula kollha ta Jair, li huma fi Baxan, sittin belt. U n-nofs ta Gilead, u fi Ashtaroth, u fi Edrei, il-bliet tas-saltna ta Og fil-Bashan, lill-ulied ta Machir bin Manasseh, u lin-nofs tal-ulied ta Machir bin Manasseh, skont il-klani tagħhom. Dawn li Mosè wera l-wirt lilhom lil hinn tal-Ġordan f'Araboth ta Moab, fil-lil hinn tal-Ġordan skont Ġeriko mill-lvant.

14

U dawn huma dawk li qasmu l-wirt lill-ulied ta Iżrael fl-art ta Kanaan, li writtaw lilhom Eleażar il-saċerdot, u Ġożwè bin Nun, u l-mexxejja tal-familji tat-tribujiet tal-ulied ta Iżrael. Skont il-lotijiet irtu, kif kmanda l-Mulej permezz ta Ġożwè lid-disa tribujiet, u lin-nofs tribù minn hinn mill-Ġordan. U lill-Levitin ma tah ebda wirt fosthom, għax kienu l-ulied ta Ġużeppi żewġ tribujiet, Manasseh u Efraim; u ma ngħatat ebda porzjon fl-art lill-Levitin, imma biss bliet biex jgħixu, u l-postijiet separati tagħhom għall-bhejjem, u l-bhejjem tagħhom. Kif ordna l-Mulej lil Mosè, hekk għamlu l-ulied ta Iżrael, u qasmu l-art. U resqu l quddiem il-bnin ta Ġuda lejn Ġożwè f'Gilgal, u qal lilu Kaleb ta Ġefunne l-Keniżżi: Int taf il-kelma li tkellem il-Mulej lil Mosè, raġel ta Alla, dwari u dwarek f'Kadesx Barnea. Għax erbgħin sena kont meta bagħatni Mosè l-iben ta Alla minn Kadesx Barnea biex nispjuna l-art, u wieġbtu kelma skont il-moħħ tiegħu. Il-ħuti tiegħi li telgħu miegħi bdlu l-qalb tal-poplu, imma jiena kont determinat kompletament li nsegwi lill-Mulej l-Alla tiegħi. U Mosè ħalef f'dik il-ġurnata, u qal: L-art li fuqha steppayt, lilek tkun bħala wirt u lit-tfal tiegħek għal dejjem, għax int iddedikayt ruħek biex issegwi lill-Mulej Alla tagħna. U issa żammni l-Mulej kif qal; dan l-erbgħin u ħames sena, minn meta tkellem il-Mulej din il-kelma lil Mosè; u mexxa Iżrael fid-deżert; u issa ara jiena llum tmenin u ħames sena; Għadni llum b'saħħti, bħal meta bagħatni Mosè, bl-istess mod b'saħħti issa biex noħroġ u nidħol fil-gwerra. U issa nitlob lilek din il-muntanja, kif qal is-Sid f'dak il-jum, għax int smajt din il-kelma f'dak il-jum. Issa imma l-Anakim huma hemm, bliet fortifikati u kbar. Jekk għalhekk is-Sid ikun miegħi, se neqridilhom, kif qal lili s-Sid. U

Ġożwè bierku, u ta Ħebron lil Kaleb bin Jefonni bin Kenez bħala wirt. Minħabba dan, Ħebron saret ta Kaleb bin Jefonni l-Kenizzit bħala wirt sa llum il-jum, għax hu segwa l-kmand tal-Mulej Alla ta Iżrael. L-isem ta Hebron kien qabel belt Argob, il-metropolis tal-Anakim din, u l-art waqfet mill-gwerra.

15

U saru l-konfini tat-tribù ta Ġuda skont il-klans tagħhom, mill-konfini tal-Idumeija mid-deżert ta Sin sa Kadexx lejn in-Nofsinhar. U l-konfini tagħhom kienu minn in-Nofsinhar sa parti mill-baħar tal-melħ, mill-għolja li tmur lejn in-Nofsinhar. U jgħaddi quddiem it-tlugħ ta Akrabbim; u jdur madwar Sena, u jitla min-Nofsinhar lejn Kadesh Barnea; u joħroġ Hezron, u jitla lejn Addar; u joħroġ lejn il-punent ta Kadesh, u joħroġ lejn Azmon, u jestendi sal-wied tal-Eġittu; u se jkun il-ħruġ tal-konfini tiegħu lejn il-baħar. Dawn huma l-konfini tagħhom min-Nofsinhar. U t-truf mill-lvant il-baħar kollu l-melħ sa l-Ġordan. U l-konfini tagħhom minn Tramuntana, u mill-għolja tal-baħar u mill-parti tal-Ġordan. Titla fuq il-konfini fuq Bethaglaam; u tgħaddi minn Tramuntana fuq Betharaba, u jitla il-konfini fuq il-ġebla ta Bohan bin Reuben; U jitla il-konfini fuq ir-raba tal-wied ta Achor, u jinżel fuq Gilgal, li hi quddiem it-tlugħ ta Adummim, li hi lejn in-Nofsinhar tal-wied, u testendu fuq l-ilma tal-għajn tax-xemx; u tkun tiegħu l-ħruġ għajn Rogel; U jitla il-konfini lejn wied Hinnom, fuq dahar tal-Jebusite minn Nofsinhar; din hi Ġerusalemm; u jestendu l-konfini fuq quċċata tal-muntanja, li hi

quddiem wied Hinnom lejn il-baħar, li hi minn parti tal-art ta Rephaim fuq Tramuntana; U jestendu l-konfin minn quċċata tal-muntanja fuq għajn ilma ta Naphtho, u jestendu lejn il-muntanja ta Ephron; u jwassal il-konfin lejn Baal; din hi belt Iarim. U se jdur il-konfin minn Baal lejn il-baħar, u se jgħaddi ġol-muntanja ta Assar fuq wara l-belt ta Iarin mit-Tramuntana; din hi Chaslon; u se jinżel lejn il-belt tax-xemx, u se jgħaddi lejn Liba. U joħroġ il-konfin wara Ekron lejn it-tramuntana, u se joħorġu l-konfini lejn Succoth, u se jgħaddi l-konfini lejn Liba, u se joħroġ lejn Lebna, u se tkun il-ħruġ tal-konfini lejn il-baħar. U l-konfini tagħhom mill-baħar, il-baħar il-kbir se jkun il-konfin. Dawn il-konfini tal-ulied ta Juda madwar skont il-klani tagħhom. U lil Caleb bin Jephunneh ingħata porzjon fin-nofs tal-ulied ta Juda minħabba l-kmand ta Alla, u Joshua ta lilu l-belt ta Arboc, il-belt kapitali ta Anak; din hi Hebron. U qered minn hemm Kaleb bin Jefonni t-tlieta wlied ta Anak, is-Susi u Tolami u l-Akima. U tela minn hemm Caleb fuq l-abitanti ta Debir, u l-isem ta Debir kien qabel il-Belt tal-Kitbiet. U qal Kaleb: Min jieħu u jaqta l-belt tal-Ittri u jieħu posses tagħha, nagħtih lil Aksa binti għal mara. U ħadha Othniel bin Kenaz, ħu Caleb, u tah lilu lil Achsah bintu bħala mara. U ġara li meta kienet qed toħroġ, hija ħadet parir miegħu u qaltlu, Se nitlob lil missieri għalqa. U qajmet minn fuq il-ħmar, u Kaleb qalilha, X'għandek? U qalet lilu: Agħtini barka, għax f'art in-Negeb int tajt lili; agħtini l-Bothanis. U hu ta lilha l-Gonathlah ta fuq u l-Gonathlah ta isfel. Din hija l-wirta tat-tribù tal-ulied ta Ġuda. Saru l-ibliet tagħhom ibliet lejn it-tribù tal-ulied ta Ġuda fuq il-konfini ta Edom fuq id-deżert, u Baiseleel, u Ara, u Asor, u Ikam, u Regma, u Aruel, u Kadesx, u Asorionain, u

Mainam, u Balmainan, u r-rhula tagħhom, u l-ibliet ta Aseron, din Asor, u Sen, u Salmaa, u Molada, u Seri, u Baifalat, u Kolaseola, u Bersabee; u r-rhula tagħhom, u r-rħajjel tagħhom, Bala, u Bakok, u Asom, u Elboudad, u Betel, u Horma, u Sekelak, u Makarim, u Setennak, u Labos, u Sale, u Eromot; ibliet disgħa u għoxrin, u r-rhula tagħhom. Fil-pjanura Ashtaol, u Zorah, u Eshtaol. U Ramen, u Tano, u Iluthoth, u Maiani, u Iermouth, u Adullam, u Membra, u Saocho, u Iazeka, u Sakarim, u Gadera, u r-rħula tagħha; erbatax-il belt, u l-irħula tagħhom. Senna, u Adasan, u Magdalgad, u Dalad, u Mizpah, u Iachareel, u Basedoth, u Ideadalea, u Chabra, u Maches, u Maachos, u Geddor, u Bagadiel, u Noman, u Machedan; sittax-il bliet, u l-irħula tagħhom; Lebna, u Ithak, u Anoch, u Jana, u Nasib, u Keilam, u Akiezi, u Kezib, u Bathesar, u Ailom; għaxar bliet, u l-irħula tagħhom; Ekron, u l-irħula tagħha, u l-irgħajjen tagħhom, minn Ekron Gemna; u l-kollha kemm huma qrib Ashdod; u l-irħula tagħhom, Asiedoth, u l-irħula tagħha, u l-irgħajjen tagħha; Gaza, u l-irħula tagħha, u l-irgħajjen tagħha sa t-torrent tal-Eġittu, u l-baħar il-kbir jiddividi. U fil-muntanja Samir, u Jether, u Socha, u Renna, u belt l-Ittri, din Debir, u Anon, u Es, u Man, u Aisam, u Gosom, u Chalou, u Channa, u Gelom; ħdax-il belt, u r-rħula tagħhom; Airem, u Remna, u Soma, u Jemain, u Baithachou, u Phakoua, u Euma, u belt Arbok, din hi Hebron, u Soraith; disa bliet, u r-rħula tal-kampanja tagħhom; Maor, u Karmel, u Ozib, u Itan, u Jariel, u Arikam, u Zakanaim, u Gibeah, u Thamnatha; disa bliet, u r-rħula tagħhom; Ailoua, u Beth Zur, u Geddon, u Magaroth, u Baithanam, u Thekoum; sitt bliet, u r-rħula tagħhom; Kariathbaal, din il-belt Jarim, u Sotheba; żewġ

bliet, u r-rħula tal-kampanja tagħhom; u Baddargeis, u Tharabaam, u Ainon, u Aiochioza, u Naphlazon, u l-bliet ta Sadon, u Arkades; seba bliet, u r-rħula tagħhom. U l-Ġebusew kien joqgħod f'Ġerusalemm, u l-ulied ta Ġuda ma setgħux jeqirdu lilhom, u l-Ġebusej qagħdu f'Ġerusalemm sa llum il-ġurnata.

16

U saru l-konfini tal-ulied ta Ġużeppi mill-Ġordan ta ħdejn Ġeriku mill-lvant, u se titla minn Ġeriku lejn il-muntanja, id-deżert, lejn Betel Luża. U se joħroġ ġo Betel, u se jgħaddi fuq il-konfini ta Aħatarthi. U se jgħaddi fuq il-baħar lejn il-konfini ta Attalim sa l-konfini ta Bet Ħoron t'isfel, u l-ħruġ tagħhom se jkun lejn il-baħar. U wrew il-ulied ta Ġużeppi, Efrajm u Manasse. U saru l-konfini tal-ulied ta Efraim skont il-klani tagħhom, u saru l-konfini tal-wirt tagħhom mill-lvant Ataroth, u Erok sa Beth Horon ta fuq, u Gazara. U se jiġu l-konfini fuq il-baħar f'Ikasmon minn Tramuntana Sħuna; se jdur lejn il-lvant f'Tenasa, u Selles, u se jgħaddi mill-lvant f'Janoka, u f'Mako, u Atarot, u l-irħula tagħhom; u se jiġi fuq Ġeriko, u se joħroġ fuq il-Ġordan. U minn Qabar se jmorru l-konfini lejn il-baħar lejn Chelkana, u se tkun il-ħruġ tagħhom lejn il-baħar, din hija l-wirt tat-tribù ta Efraim skont il-klani tagħhom. U l-bliet li kienu ġew separati lill-ulied ta Efraim bejn il-wirt tal-ulied ta Manasseh, kollha l-bliet u l-irħula tagħhom. U ma qerridx Efrajm lill-Kananew li kien jgħammar f'Gazer, u għex il-Kananew f'Efrajm sa llum il-ġurnata, sa ma

tela Faragħun sultan tal-Eġittu, u ħadha, u ħaraqha bin-nar, u lill-Kananewi, u lill-Perizewi, u lill-għomrin f'Gazer qatilhom, u tahielha Faragħun bħala doti lil bintu.

17

U saru l-konfini tat-tribù tal-ulied ta Manasseh, għax dan kien il-bukri ta Joseph, lil Machir il-bukri ta Manasseh, missier Gilead, għax raġel gwerrier kien, fil-Gilead u fil-Bashan. U ġara lill-ulied ta Manasseh li kienu fadal skont il-klani tagħhom, lill-ulied ta Iezer, u lill-ulied ta Kelez, u lill-ulied ta Ieziel, u lill-ulied ta Sychem, u lill-ulied ta Symarim, u lill-ulied ta Opher; dawn kienu l-maskili skont il-klani tagħhom. U lil Salpaad bin Opher ma kellux ulied irġiel imma biss bniet, u dawn kienu l-ismijiet tal-bniet ta Salpaad: Maala, Noua, Egla, Melcha u Thersa. U qagħdu quddiemu Eleazar is-saċerdot, u quddiemu Ġożwè, u quddiemu l-mexxejja, u qalu: Alla kmanda permezz ta id Mosè li jagħtina wirt fin-nofs tal-ħuti tagħna. U ngħataw lilhom, permezz tal-kmand tal-Mulej, sehem fost il-ħuti tal-missier tagħhom. U waqa l-allotment tagħhom minn Anassa, u l-pjan ta Labek mill-art ta Gilead, li hi lil hinn mill-Ġordan; Għax il-bniet tal-ulied ta Manasseh irtu wirt f'nofs ħuthom; iżda l-art ta Gilead saret tal-ulied ta Manasseh li kienu fdal. U saru l-konfini tal-ulied ta Manasseh Delehanath, li hi quddiem l-ulied ta Anath, u tmur lejn il-konfini lejn Jamin u Jassib lejn l-għajn ta Taphthoth. Lil Manasseh se jkun, u Tafet fuq il-konfini ta Manasseh, lill-ulied ta Efraim. U se jinżel il-konfini fuq il-wied ta Karana lejn in-

Nofsinhar skont il-wied ta Jariel; it-terebintu ta Efrajm bejn il-belt ta Manasse; u l-konfini ta Manasse fuq it-Tramuntana lejn ix-xmara; u se tkun tiegħu l-ħruġ il-baħar minn in-Nofsinhar għal Efrajm, u fuq it-Tramuntana għal Manasse; u se tkun il-baħar konfini tagħhom; u fuq Aser se jingħaqdu fuq it-Tramuntana, u ma Issakar mill-Lvant. U se jkun ta Manasseh f'Issachar u f'Asher Baitan u l-irħula tagħhom, u l-abitanti ta Dor u l-irħula tagħha, u l-abitanti ta Megiddo u l-irħula tagħha, u t-tielet parti ta Mapheta u l-irħula tagħha. U ma setgħux il-ulied ta Manasseh jeqirdu l-ibliet dawn, u beda l-Kananew joqgħod f'din l-art. U ġara li meta prevalu l-ulied ta Iżrael, għamlu l-Kananin suġġetti, iżda ma qerduhomx kompletament. Il-ulied ta Ġużepp ipprotestaw kontra Ġożwè, u qalu, Għaliex inti writtna sorte waħda u porzjon miżur wieħed? Iżda jiena poplu kbir, u Alla bierek lili. U qal lilhom Ġożwè: Jekk poplu kbir int, itla fil-foresta u ikklerja lilek innifsek jekk il-muntanja ta Efrajm tikkonfinawk. U qalu, Il-muntanja ta Efraim mhix biżżejjed għalina, u ż-żwiemel magħżula u l-ħadid huma tal-Kananew li jgħammru fiha f'Bet-Xean, u fil-irħula tagħha, fil-wied ta Jiżreel. U qal Ġożwè lill-ulied ta Ġużeppi, Jekk poplu kbir int u saħħa kbira għandek, ma jkunx lilek wirt wieħed. Għax il-foresta tkun lilek, għaliex foresta hi u tneħħiha, u tkun lilek. U meta teqred lill-Kananew, għalkemm żiemel magħżul għandu hu, int għax inti aqwa minnu.

18

U nġabret il-kongregazzjoni kollha tal-ulied ta Iżrael f'Shiloh, u qiegħdu hemm it-tinda tax-xhieda, u l-art kienet megħluba minnhom. U kienu mitluqa l-ulied ta Iżrael li ma wiritwx, seba tribujiet. U qal Ġożwè lill-ulied ta Iżrael: Sa meta se titlefu l-qawwa biex tiritaw l-art li ta l-Mulej, Alla tagħna? Agħtu minn intom tliet irġiel minn kull tribù, u wara li jqumu jgħaddu mill-art, u jiddeskrivu lilha quddiemi, skont kif ikun meħtieġ li jaqsmuha. U għaddew lejh, u qasam lilhom seba porzjonijiet, Ġuda se jieqaf lilhom konfini min-Nofsinhar, u l-ulied ta Ġużeppi se jieqfu lilhom mit-Tramuntana. Intom iżda aqsmu l-art f'seba porzjonijiet, u ġibuhom hawn lejja, u se noħroġ lilkom is-sortija quddiem il-Mulej Alla tagħna. Mhux għax hemm porzjon għall-ulied ta Levi fostkom; għax il-kappillanija tal-Mulej hija l-porzjon tiegħu; u Gad u Reuben u n-nofs tat-tribù ta Manasseh ħadu l-wirt tagħhom lil hinn mill-Ġordan lejn il-lvant, li tah lilhom Mosè l-qaddej tal-Mulej. U qamu l-irġiel u marru, u Ġożwè ordna lill-irġiel li kienu sejrin biex jissorveljaw l-art, u qalilhom: Morru u issorveljaw l-art, u mbagħad ejjew lura għandi, u hawn se noħroġ lilkom is-sorta quddiem il-Mulej fi Silo. U marru u traversaw l-art, u raw lilha, u kitbu lilha skont bliet, seba porzjonijiet f'ktieb, u ġabu lejn Ġożwè. U huwa ta lilhom Ġożwè sorte f'Xilo quddiemu l-Mulej. U ħareġ il-lott tat-tribù ta Benjamin l-ewwel skont il-klans tagħhom, u ħarġu l-konfini tal-lott tagħhom bejn il-wlied ta Ġuda u bejn il-wlied ta Ġużeppi. U saru l-konfini tagħhom mit-Tramuntana, mill-Ġordan se jitilgħu l-konfini wara Ġeriko mit-Tramuntana, u se jitilgħu fuq il-muntanja lejn il-baħar, u l-ħruġ tiegħu se jkun il-Mabdaritis Bethon. U se jgħaddi minn hemm il-konfini lejn Luża

fuq in-naħa ta wara ta Luża min-Nofsinhar tagħha, din hi Betel, u se jinżlu l-konfini lejn Maataròb Oreċ fuq il-muntanja, li hi lejn in-Nofsinhar ta Betħoròn t'isfel. U se jgħaddi l-konfini u se jgħaddi fuq il-parti li tħares ħdejn il-baħar min-Nofsinhar mill-muntanja fuq wiċċ Bajt Ħoron in-Nofsinhar, u se tkun tiegħu l-ħruġ ġo Karjat Baal, din hi Karjatjarim, belt ulied Ġuda, dan hu l-parti lejn il-baħar. U l-parti lejn in-Nofsinhar minn Kariath Baal, u se jgħaddu l-konfini ġo Gasin, fuq il-molol tal-ilma ta Naftho. U se tinżel il-konfini fuq parti, dan huwa skont wiċċ wied ta Sonnam, li huwa minn parti ta Emek Refaim mit-Tramuntana, u se tinżel Ġeħenna fuq dahar tal-Ġebusiti mil-Lbiċ; se tinżel fuq għajn ta Rogel; U se tgħaddi fuq għajn ta Bet Xemex; u se tgħaddi fuq Galilot, li hija quddiem lejn tlugħ ta Adummim; u se tinżel fuq ġebla ta Boħan ta ulied Ruben; u se tgħaddi skont dahar ta Bet Araba mit-Tramuntana, u se tinżel fuq il-konfini fuq dahar tal-baħar mit-Tramuntana. U se jkun il-ħruġ tal-konfini fuq ix-xifer tal-baħar tal-melħ lejn it-Tramuntana, lejn il-parti tal-Ġordan min-Nofsinhar, dawn il-konfini huma min-Nofsinhar. U l-Jordan se jħadded mill-parti tal-lvant, din hija l-wirt tal-ulied ta Benjamin, il-konfini tagħha madwar skont il-klani tagħhom. U saru l-ibliet tal-ulied ta Benjamín skont il-klani tagħhom Ġeriko, u Betegajo, u Amekasis, u Bajtabara, u Sara, u Besana, u Ajejn, u Fara, u Efrata, u Karafa, u Kefira, u Moni, u Gabaa, ibliet tnax; u l-irħula tagħhom, Gabaon, u Rama, u Beerota, u Massema, u Miron, u Amoke, u Fira, u Kafan, u Nakan, u Zelikan, u Tareela, u Jebus; din hi Ġerusalemm; u Gabaot, Jarim, ibliet tlettax, u l-irħula tagħhom; din hija l-wirt tal-ulied ta Benjamín skont il-klani tagħhom.

19

U ħareġ it-tieni lott tal-ulied ta Xmun, u sar il-wirt tagħhom bejn il-lottijiet tal-ulied ta Ġuda. U sar il-wirt tagħhom Beersheba, u Samaa, u Kaladam, u Hazar Shual, u Bola, u Iason, u Erthoula, u Boula, u Hormah, u Sikelak, u Beth Makhereb, u Sarsousin, u Batharoth, u l-għelieqi tagħhom; tlettax-il bliet, u l-irħula tagħhom. Eremmon, u Thalcha, u Jether, u Asan; erbgħa bliet u l-irħula tagħhom, madwar il-bliet tagħhom sa Balek, sejrin lejn Bameth lejn in-Nofsinhar; din hija l-wirt tat-tribù tal-ulied ta Simeon skont il-familji tagħhom. Minn il-lot ta Ġuda l-wirta tat-tribù tal-ulied ta Xmun, għax il-porzjon tal-ulied ta Ġuda sar akbar minn tagħhom, u wertaw il-ulied ta Xmun fin-nofs tal-lot tagħhom. U ħareġ is-sehem it-tielet lil Żabulon skont il-klani tagħhom; ikunu l-konfini tal-wirt tagħhom, Esedekgola konfini tagħhom, il-baħar u Maġelda, u se jingħaqad fuq Betaraba ġol-wied, li hu quddiem Iekman. U rritorna minn Seddouk mill-opposta mil-lvant ta Bet Xemex fuq il-konfini ta Ċaselotajt, u se jgħaddi fuq Dabirot, u se jitla fuq Fanggaj. U minn hemm se jdur minn quddiem lejn il-lvant lejn Geba, lejn il-belt ta Kattath, u se jgħaddi lejn Rimmon lejn il-blata tal-irdum. U se jdur il-konfini fuq it-Tramuntana fuq Amoth, u se jkun it-tmiem tagħhom fuq Gaiphael, u Katanath, u Nabaal, u Symoon, u Ġeriko, u Baithman. Din hija l-wirt tat-tribù tal-ulied ta Żabulon skont il-klani tagħhom, il-bliet u l-irħula tagħhom. U lil Issakar ħareġ il-qagħda r-raba. U saru l-konfini tagħhom Jażel, u Kasalot, u Sunam, u Aġin, u Siona, u Rierot, u Anakeret, u Dabiron, u Kison,

u Rebes, u Remmas, u Jeon, u Tomman, u Aimarek, u Bersafes. U l-konfini se jiltaqgħu fuq Gathbor, u fuq Salim lejn il-baħar, u Beth shemesh, u l-ħruġ tal-konfini tiegħu se jkun il-Jordan. Din il-wirta tat-tribù tal-ulied ta Issachar skont il-klani tagħhom, il-bliet u l-irħula tagħhom. U ħareġ il-lott il-ħames lil Asher skont il-klans tagħhom. U l-konfini tagħhom saru Exeleketh, u Aleph, u Baithok, u Keaph, u Elimelech, u Ammiel, u Maasa; u se jingħaqad ma Carmel lejn il-baħar, u ma Zion, u Labanath. U se tidur lura mill-lvant tax-xemx u Baithgeneth, u se tingħaqad ma Żabulon u Ekgai, u Phthael lejn it-Tramuntana, u se tidħol fil-konfini ta Saphthaibethme, u Inael, u se tgħaddi ġo Chobamasomel, u Elbon, u Rahab, u Ememaon, u Kanthan sa Sidon il-kbira. U se jdur il-konfini lejn Ramah, u sa l-għajn ta Masphassat, u tat-Tirjani; u se jdur il-konfini fuq Iasiph, u se tkun it-tmiem tiegħu l-baħar, u Apoleb, u Ekożob, u Arkob, u Afek, u Raau. Din hija l-wirta tal-qabila tal-ulied ta Aser skont il-klani tagħhom, il-bliet u l-irħula tagħhom. U lil Naftali ħareġ il-qagħda s-sitta. U saru l-konfini tagħhom Moolam, u Mola, u Besemiin, u Arme, u Nabok, u Iephthamai, sa Dodam, u saru l-passaġġi tiegħu Ġordan. U se jirritorna l-konfini fuq il-baħar f'Aththabor, u se jgħaddi minn hemm Iakana, u se jingħaqad ma Zebulun min-Nofsinhar, u Asher se jingħaqad skont il-baħar, u l-Jordan mill-lvant tax-xemx. U l-ibliet imfortifikati tat-Tirjani, Tir, u Omathadaketh, u Kenereth, u Armaith, u Arael, u Asor, u Kades, u Assari, u l-għajn ta Asor, u Keroe, u Megalaarim, u Baiththame, u Thessamys. Din hija l-wirt tat-tribù tal-ulied ta Naftali. U lil Dan ħareġ il-wirt is-seba; u saru l-konfini tagħhom Sarath, u Asa, u bliet Sammaus, u Salamin, u Ammon, u Silatha,

u Elon, u Thamnatha, u Ekron, u Alkatha, u Begethon, u Gebeelan, u Azor, u Banaibakat, u Gethremmon, u mill-baħar ta Hierakon konfin qrib Joppa. Din il-wirt tat-tribù tal-ulied ta Dan skont id-distretti tagħhom, il-bliet tagħhom u l-irħula tagħhom. U marru l-ulied ta Dan u għamlu gwerra kontra Lakixx, u ħadu lilha, u laqgħu lilha b'ħalq tax-xabla. U stabbilew fiha u sejħu l-isem tagħha Lasendan. U marru biex jieħdu pussess tal-art skont il-konfini tagħhom. U taw l-ulied ta Iżrael wirt lil Ġożwè bin Nun fosthom permezz tal-kmand ta Alla, u taw lilu l-belt li talab, Tamnasarah, li hi fil-muntanja ta Efrajm. U bena l-belt, u għex fiha. Dawn huma d-diviżjonijiet li Eleażar il-qassis, u Ġożwè bin Nun, u l-mexxejja tal-familji fit-tribujiet ta Iżrael taw bħala wirt skont il-lottijiet f'Silo quddiem il-Mulej, ħdejn il-bibien tat-tinda tax-xhieda, u marru biex jieħdu pussess tal-art.

20

U kellem il-Mulej lil Ġożwè u qallu: Kellem lill-ulied ta Iżrael u għidilhom: Agħtu l-ibliet tar-refuġju li jien għedt lilkom permezz ta Mosè. Rifuġju lill-qattiel li lkien laqat ruħ involontarjament, u se jkunu lilkom il-bliet rifuġju, u mhux se jmut il-qattiel minn ta l-avenger tad-demm, sakemm jieqaf quddiem il-kongregazzjoni għall-ġudizzju. U ħareġ lil Kadesh fil-Galilija, fil-muntanja ta Neftali, u Sikem fil-muntanja ta Efrajim, u l-belt ta Arbok, li hija Ħebron, fil-muntanja ta Juda. U fil-lil hinn tal-Ġordan ta Bosor fid-deżert fil-pjan mit-tribù ta Reuben, u Aremoth fil-Gilead mit-tribù ta Gad, u l-Gaulon fil-Bashan mit-tribù ta Manasseh. Dawn

huma l-ibliet imsejħa għall-ulied ta Iżrael u għall-barrani li jgħix magħhom, biex jaħrab hemm kull min jilħaq ruħ mingħajr qasda, sabiex ma jmutx f'idejn il-vendikatur tad-demm, sakemm jieqaf quddiem il-kongregazzjoni għall-ġudizzju.

21

U resqu l-kapi tal-missirijiet tal-ulied ta Levi lejn Eleażar il-qassis, u Ġożwè bin Nun, u lejn il-kapi tal-missirijiet mit-tribujiet ta Iżrael. U qalu lilhom f'Silo f'art Kanaan, u qalu: Il-Mulej ordna b'id Mosè li jagħtina bliet biex ngħixu, u l-mergħat għall-bhejjem tagħna. U taw il-ulied ta Iżrael lill-Levitin, fil-qsim tal-wirt permezz tal-kmand tal-Mulej, il-bliet u l-artijiet tal-mergħa tagħhom. U ħareġ il-lott għall-poplu ta Kahat, u ngħataw lill-ulied ta Aaron il-qassisin il-Leviti minn tribù Ġuda u minn tribù Xmun u minn tribù Benjamen bil-lott, tlettax-il belt. U lill-ulied ta Kahat li kienu fdal, mit-tribù ta Efrajm u mit-tribù ta Dan u minn nofs it-tribù ta Manasse, bil-lott, għaxar ibliet. U lill-ulied ta Gershon, minn tat-tribù ta Issachar u minn tat-tribù ta Asher u minn tat-tribù ta Naphtali u minn nofs it-tribù ta Manasseh fi Bashan, tlettax-il belt. U lill-wlied ta Merari, skont il-klani tagħhom, minn tribù Reuben u minn tribù Gad u minn tribù Zebulun, bil-lott, tnax-il belt. U l-ulied ta Iżrael taw lill-Leviti l-ibliet u l-artijiet tal-mergħa tagħhom, skont kif kmanda s-Sid lil Mosè, bil-lott. U tat it-tribù tal-ulied ta Ġuda u t-tribù tal-ulied ta Xmun u minn it-tribù tal-ulied ta Benjamen dawn il-bliet; u dawn kienu msejħin lill-ulied ta Aaron minn il-poplu ta Kohat

tal-ulied ta Levi, għax lil dawn ġiet il-qasma. U ta lhom il-Kirjat Arba, belt prinċipali tal-Anak; din hi Ħebron fil-muntanja ta Ġuda; iżda l-art tar-ragħa madwar tagħha, u l-għelieqi tal-belt, u l-irħula tagħha ta Ġożwè lil ulied Kaleb bin Ġefunne f'pussess. U lill-ulied ta Aaron ta l-belt ta rifuġju għall-qattiel, Ħebron, u l-artijiet separati li magħha; u Libna, u l-artijiet separati li magħha; U Aijalon, u l-artijiet separati tagħha; u Jattir, u l-artijiet separati tagħha; U Gath, u l-artijiet separati tagħha; u Debir, u l-artijiet separati tagħha; U Asa, u l-artijiet separati tagħha; u Juttah, u l-artijiet separati tagħha; u Beth Shemesh, u l-artijiet separati tagħha; bliet disa minn għand iż-żewġ tribujiet dawn. U minn it-tribù ta Benjamín, Gibeon, u l-art imqassma magħha; u Geba, u l-art imqassma magħha; u Anatot, u l-art imqassma magħha; u Gamala, u l-art imqassma magħha; erbgħa bliet. Il-bliet kollha tal-ulied ta Aaron il-qassisin, tlettax-il. U lill-popli wlied Kahat il-Levitin li kienu fdal minn wlied Kahat, u saret il-belt tal-qassisin tagħhom minn tribù Efrajm; u taw lilhom il-belt tar-refuġju ta min qatel, Sikem, u l-art mifruda tagħha; u Gażara u dak lejha, u l-art mifruda tagħha; U Bet Ħoron, u l-art mifruda tagħha; erba bliet. U mit-tribù ta Dan, Elkothaim u l-art tal-mergħa tagħha; u Geth Dan u l-art tal-mergħa tagħha; u Aijalon u l-art tal-mergħa tagħha; u Gath Rimmon u l-art tal-mergħa tagħha; erba bliet. U min-nofs tat-tribù ta Manasseh, Taanach u l-art separata tagħha, u Iebatha u l-art separata tagħha, żewġ ibliet. Il-bliet kollha għaxra, u dak li kien separat għalihom, lill-familji tal-wlied ta Kaath li kienu l-bqija. U lill ulied Gershon, il-Leviti, minn in-nofs tat-tribù ta Manasseh, il-bliet iffissati għal dawk li qatlu, Gaulon fil-Bashan u l-art iffissata magħha, u Bezer

u l-art iffissata magħha, żewġ bliet. U mit-tribù ta Issakar, il-Kixon, u l-artijiet tal-mergħa tagħha; u d-Daberat, u l-artijiet tal-mergħa tagħha; u r-Ramot, u l-artijiet tal-mergħa tagħha; u Għajn tal-Ittri, u l-artijiet tal-mergħa tagħha; erbgħa ibliet. U mit-tribù ta Aser il-Basella, u l-art mifruda tagħha; u d-Dabbon, u l-art mifruda tagħha; u Ħelkat, u l-art mifruda tagħha; u r-Raħab, u l-art mifruda tagħha; erbgħa bliet. U mit-tribù ta Naftali, il-belt imwaqqfa għall-qattiel, Kades fil-Galilija, u l-artijiet imwaqqfa tagħha, u Ħammot, u l-artijiet imwaqqfa tagħha, u Kartan, u l-artijiet imwaqqfa tagħha, tliet ibliet. Il-bliet kollha ta Gedson skont il-klani tagħhom kienu tlettax-il belt. U lill-poplu tal-ulied ta Merari, il-Leviti l-bqija, mit-tribù ta Żabulon, Maan u l-art tal-mergħa tagħha; u Kadesx u l-art tal-mergħa tagħha; u Sella u l-art tal-mergħa tagħha: bliet tlieta. U lil hinn mill-Ġordan li skont Ġeriko, mit-tribù ta Ruben, il-belt ir-refuġju tal-qattiel, Bosor fid-dežert; Miso u l-art ta mergħa tagħha; u Jazer u l-art ta mergħa tagħha; u Dekmon u l-art ta mergħa tagħha; u Mafà u l-art ta mergħa tagħha; erba bliet. U mit-tribù ta Gad, il-belt ir-refuġju tal-qattiel, u Ramoth f'Gilead, u l-mergħat tagħha; Kamon, u l-mergħat tagħha; u Heshbon, u l-mergħat tagħha; u Jazer, u l-mergħat tagħha; il-bliet kollha erbgħa. Il-bliet kollha għal ulied Merari skont il-klanjiet tagħhom li kienu fadal minn it-tribù ta Levi kienu tnax-il belt bil-konfini tagħhom. Il-bliet kollha tal-Leviti f'nofs il-pussess tal-ulied ta Iżrael, tmienja u erbgħin belt, u l-art tar-ragħi tagħhom madwar il-bliet dawn; belt u l-art tar-ragħi madwar il-belt għall-bliet kollha dawn. U ta l-Mulej lil Iżrael l-art kollha, li ħalef li jagħti lill-missirijiet tagħhom; u ħadu pussess tagħha, u stabbilixxew fiha. U rieda lilhom il-Mulej

madwar kollox, kif ħalef lill-missirijiet tagħhom. Ma qam ħadd quddiemhom minn kollha l-għedewwa tagħhom, lill-kollha l-għedewwa tagħhom ta l-Mulej f'idejhom. Ma naqasx minn kollha l-kliem it-tajjeb li tkellem il-Mulej lill-ulied ta Iżrael; kollha ġew.

22

Mbagħad sejjaħ flimkien Ġożwè lill-ulied ta Ruben, u lill-ulied ta Gad, u n-nofs tribù ta Manasse, u qal lilhom: intom smajtu kollox kemm kmanda lilkom Mosè l-qaddej tal-Mulej, u smajtu l-vuċi tiegħi skont kollox kemm kmanda lilkom. Ma ħallejtux lil ħutek dawn il-jiem kollha, sa llum iż-żmien; żammejtu l-kmandament tal-Mulej Alla tagħkom. Issa imma l-Mulej Alla tagħna ta riħ lill-aħwa tagħna, kif qal lilhom. Issa għalhekk, wara li ndaru, morru lejn id-djar tagħkom u lejn l-art tal-pussess tagħkom, li Mosè ta lkom fin-naħa l-oħra tal-Ġordan. Imma ħarsu ħafna li tagħmlu l-kmandamenti u l-liġi, li kmanda lilna li nagħmlu Mosè l-qaddej tal-Mulej; li tħobbu lill-Mulej l-Alla tagħna, li timxu fl-imwiet kollha tiegħu, li tħarsu l-kmandamenti tiegħu, u li tingħaqdu miegħu, u li taqdu lilu minn kollha l-moħħ tagħkom, u minn kollha r-ruħ tagħkom. U bierek lilhom Ġesù, u bagħathom il barra, u marru lejn id-djar tagħhom. U lill-nofs tat-tribù ta Manasseh ta Mosè fil-Bashan, u lill-nofs ta Ġożwè mal-aħwa tiegħu fil-barra tal-Ġordan ħdejn il-baħar, u meta bagħat lilhom Ġożwè lejn id-djar tagħhom u bierek lilhom. U b'flus ħafna marru lura lejn id-djar tagħhom, u b'bhejjem ħafna ħafna, u

fidda, u deheb, u ħadid, u ħwejjeġ ħafna. Qasmu l-għanima tal-għedewwa mal-aħwa tagħhom. U marru l-ulied ta Reuben, u l-ulied ta Gad, u n-nofs tat-tribù ta Manasseh minn l-ulied ta Israel fi Shiloh fl-art ta Canaan biex jitilqu lejn il-Gilead lejn l-art tal-pussess tagħhom, li kienu wirtu hija permezz tal-kmand tal-Mulej f'idejn Moses. U ġew ġo Gilead tal-Jordan, li tinsab fl-art ta Canaan, u bnew il-ulied ta Reuben, u l-ulied ta Gad, u n-nofs tribù ta Manasseh hemm altar fuq il-Jordan, altar kbir biex jidher. U semgħu l-ulied ta Iżrael jgħidu: Ara, bnew l-ulied ta Ruben, u l-ulied ta Gad, u n-nofs tat-tribù ta Manasseh altar fuq il-konfini tal-art ta Kanaan fuq il-Gilead tal-Ġordan, fil-lil hinn tal-ulied ta Iżrael. U nġabru flimkien il-ulied kollha ta Iżrael f'Shiloh, sabiex telgħu biex jagħmlu gwerra kontra tagħhom. U bagħtu l-ulied ta Iżrael lejn l-ulied ta Ruben u lejn l-ulied ta Gad u lejn l-ulied ta nofs tribù ta Manasseh fl-art ta Gilead, lil Phinehas bin Eleazar bin Aaron il-qassis il-kbir, u għaxra mill-mexxejja miegħu; mexxej wieħed minn dar ta familja minn kull tribù ta Iżrael; mexxejja ta djar tal-familji huma kiljarkiet ta Iżrael. U waslu għand il-wlied ta Reuben, u għand il-wlied ta Gad, u għand il-nofs tribù ta Manasseh fl-art ta Gilead; u tkellmu magħhom u qalu, dawn il-ħwejjeġ tgħid il-ġemgħa kollha tal-Mulej, x'inhi din it-trasgressjoni li intom għamiltu quddiem l-Alla ta Israel, li dduru llum mill-Mulej, billi bnejtulkom altari għalikom infuskom, biex issiru ribelli mill-Mulej? Mhux żgħir għalina d-dnub ta Peor, li ma ġejna mhux imnaddfa minnu sa llum? U sar kolp fil-ġbir tal-Mulej. U intom dertilkom illum minn il-Mulej, u se jkun li jekk tirtirku llum minn il-Mulej, għada l-korla se tkun fuq Iżrael kollu. U issa jekk żgħira l-art tagħkom

tal-pussess tagħkom, aqsmu lejn l-art tal-Mulej tal-pussess, fejn tgħammar hemm it-tinda tal-Mulej, u twierrtu magħna, u la ssiru ribelli kontra Alla, u intom lanqas twarbu mill-Mulej, minħabba li qed tibnu altar barra mill-altar tal-Mulej Alla tagħna. Mhux ara Akar bin Zerah b'trasgressjoni transgredixxa mill-ħaġa devota, u fuq il-ġabra kollha ta Iżrael sar rabja? U dan wieħed huwa nnifsu miet fid-dnub tiegħu stess. U wieġbu l-ulied ta Reuben, u l-ulied ta Gad, u n-nofs tribù ta Manasseh, u tkellmu mal-kmandanti ta elf ta Israel, u qalu: Il-Alla Alla Mulej hu, u l-Alla Alla hu jaf, u Israel hu se jkun jaf; jekk f'ribelljoni dnibna quddiem il-Mulej, la jsalvana f'dan il-jum. U jekk bnew għalina nfusna altar, sabiex nitbiegħdu minn Mulej il-Alla tagħna, sabiex inqiegħdu fuqu sagrifiċċju ta olokawtomata, sabiex nagħmlu fuqu sagrifiċċju ta salvazzjoni, il-Mulej se jfittex. Imma minħabba l-kawżjoni tal-kelma għamilna dan, u qalnielu, sabiex għada t-tfal tagħkom ma jgħidux lit-tfal tagħna, X'għandkom intom mal-Mulej, il-Alla ta Iżrael? U l-konfini poġġa l-Mulej bejn tagħna u tagħkom il-Ġordan, u m'hemmx għalikom porzjon tal-Mulej, u se jestranġaw il-ulied tagħkom lill-ulied tagħna, sabiex ma jqimux il-Mulej. U għidna li nagħmlu hekk, li nibnu dan l-artal mhux minħabba offerti u lanqas minħabba sagrifiċċji, iżda sabiex dan ikun xhieda bejnietna u bejnietkom, u bejn il-ġenerazzjonijiet tagħna warajna, li naqdu qima lill-Mulej quddiemu, bl-offerti tagħna u bis-sagrifiċċji tagħna u bis-sagrifiċċji tas-salvazzjoni tagħna; u t-tfal tagħkom ma jgħidux lit-tfal tagħna għada, m'għandkomx sehem mal-Mulej. U aħna qalna, jekk jiġri xi darba u jitkellmu magħna, jew mal-ġenerazzjonijiet tagħna għada, u jgħidu, raw ix-xbieha tal-artal

tal-Mulej, li għamlu l-missirijiet tagħna mhux minħabba offerti u lanqas minħabba sagrifiċċji, imma xhieda hi bejniekom u bejnietna, u bejn l-ulied tagħna. M'għandux isir għalhekk li aħna nidru lura mill-Mulej f'dan il-ġurnata tal-lum u nitilqu mill-Mulej, sabiex nibnu altar għall-offerti tal-frott u għas-sagrifiċċji ta Salamis u għas-sagrifiċċju tas-salvazzjoni, ħlief l-altar tal-Mulej li jinsab quddiem it-tabernaklu tiegħu. U wara li sama Fineħas il-saċerdot u l-mexxejja kollha tal-kongregazzjoni ta Iżrael li kienu miegħu, il-kliem li tkellmu l-ulied ta Ruben u l-ulied ta Gad u nofs it-tribù ta Manasse, dan għoġobhom. U qal Fineħas il-saċerdot lill-ulied ta Ruben u lill-ulied ta Gad u lin-nofs tribù ta Manasse: Illum aħna nafna li l-Mulej huwa magħna, għax ma għamiltu l-ebda ħtija quddiem il-Mulej, u għax ħlastukom lill-ulied ta Iżrael minn id il-Mulej. U dawar lura Fineħas is-saċerdot u l-mexxejja minn ulied Ruben u minn ulied Gad u minn nofs tribù Manasse minn Galaad lejn art Kanaan lejn ulied Iżrael, u wieġbuhom il-kliem. U dan pjaċa lill-ulied ta Iżrael, u tkellmu mal-ulied ta Iżrael, u bierku lill-Alla tal-ulied ta Iżrael, u qalu li m'għadhomx se jitilgħu kontrihom għall-gwerra biex jeqirdu l-art tal-ulied ta Ruben u tal-ulied ta Gad u ta nofs it-tribù ta Manasse, u stabbilixxew fiha. U sema Ġożwè l-altar ta Ruben u ta Gad u ta nofs it-tribù ta Manasse, u qal li xhieda hi bejniethom, li l-Mulej l-Alla tagħhom hu.

23

U ġara wara ħafna jiem, wara li l-Mulej ta r-reqqa lil Iżrael minn

ġejjien l-għedewwa tiegħu madwar, u Ġożwè kien anzjan, avvanzat fl-età. U Ġożwè sejjaħ flimkien il-ulied kollha ta Iżrael u l-kunsill tal-anzjani tagħhom u l-mexxejja tagħhom u l-imħallfin tagħhom u l-kittieba tagħhom, u qal lilhom, jien xjuħt u mxejt il quddiem fl-ijiem; Intom però rajtu kemm għamel il-Mulej Alla tagħna lill-ġnus kollha dawn minn quddiem wiċċna, għax il-Mulej Alla tagħkom hu li ġġieled għalikom. Ara li jiena rmijtilkom il-ġnus li fadal lilkom dawn fl-ereditajiet għat-tribujiet tagħkom, mill-Ġordan il-ġnus kollha, u qerridthom, u mill-baħar il-kbir se jħadded fuq il-punent tax-xemx. Il-Mulej iżda, Alla tagħna, dan se jeqred lilhom minn quddiemna, sakemm jintilfu, u se jibgħat lilhom il-bhejjem selvaġġi, sakemm jeqred lilhom u s-slaten tagħhom minn quddiemkom, u intom se tiritaw l-art tagħhom, kif tkellem il-Mulej Alla tagħna lilkom. Kun qawwija għalhekk ħafna biex tħarsu u tagħmlu l-affarijiet kollha l-miktuba fil-ktieb tal-liġi ta Mosè, sabiex ma tmilux lejn il-lemin jew ix-xellug, sabiex ma tidħlux fil-ġnus li fadal dawn; u l-ismijiet tal-allat tagħhom ma jkunux imsemmija fikom, u lanqas ma taqdu lilhom, u lanqas ma taduraw lilhom, imma lill-Mulej Alla tagħna twaħħlu, bħalma għamiltu sa l-jum ta llum. U se jeqred lilhom il-Mulej minn quddiemkom - nazzjonijiet kbar u qawwija, u ħadd ma qam kontra tagħna sal-lum. Wieħed minnkom ġibed elf, għax il-Mulej Alla tagħna huwa ġġieled għalikom, bħalma qal lilna. U ħarsu ħafna li tħobbu lill-Mulej, l-Alla tagħna. Jekk għax intom tiddawru lura u tingħaqdu man-nazzjonijiet li fadal dawn li magħkom, u tagħmlu żwiġijiet magħhom, u tħalltu magħhom u huma magħkom, kun jafu li mhux se jkompli l-Mulej jeqred in-nazzjonijiet dawn minn

quddiem wiċċkom; u jkunu lilkom f'nases, u f'tpinġijiet, u f'msimriet fl-għarqbejn tagħkom, u f'vleġeġ fl-għajnejn tagħkom, sakemm intom tintilfu mill-art it-tajba din, li ta lilkom il-Mulej Alla tagħkom. Jien iżda se mmur il bogħod mit-triq, kif ukoll il-kollha fuq l-art, u se tkunu tafu bil-qalb tagħkom u bir-ruħ tagħkom, għaliex ma waqgħet l-ebda kelma minn kollha l-kelmiet li qal il-Mulej Alla tagħna dwar kollha l-affarijiet li jappartjenu lilna, u l-ebda waħda minnhom ma falliet. U se jkun kif ġie għalina l-kliem kollu t-tajjeb li tkellem il-Mulej fuqkom, hekk se jġib il-Mulej Alla fuqkom il-kliem kollu ħażin sakemm jeqridkom mill-art it-tajba din li ta lkom il-Mulej, meta intom tikksru l-patt tal-Mulej Alla tagħna li kmandana, u morru taqdu lil allat oħra u tisgħdu lilhom.

24

U Ġożwè ġabar it-tribujiet kollha ta Iżrael f'Xilo, u sejjaħ flimkien l-anzjani tagħhom u l-iskribi tagħhom u l-imħallfin tagħhom, u waqqafhom quddiem Alla. U qal Ġożwè lill-poplu kollu: Dawn l-affarijiet jgħid il-Mulej, il-Alla ta Iżrael: Lil hinn mix-xmara stabbilixxew ruħhom missirijietek mill-bidu, Tera missier Abraham u missier Nakor, u servew allat oħra. U ħadt lil missierkom Abraham minn barra mix-xmara, u mmexxejtu f'kull l-art; u mmultiplikajt iż-żerriegħa tiegħu, u tajtu lil Iżakk, u lil Iżakk tajt lil Ġakobb u lil Esaw; u tajt lil Esaw il-muntanja ta Seir biex jiret lilha; u Ġakobb u l-ulied tiegħu niżlu fl-Eġittu, u saru hemmhekk nazzjon kbir u ħafna u qawwi; u l-Eġizzjani

ħassruhom. U lħaqt lill-Eġittu bis-sinjali li għamilt fihom. U wara dawn l-affarijiet huwa ħareġ lil missirijiena mill-Eġittu, u intu dħaltu fil-Baħar l-Aħmar, u l-Eġizzjani segwew lil missirijiena b'karri u b'żwiemel fil-Baħar l-Aħmar. U aħna wrejnielu lejn il-Mulej, u ta sħaba u dlam bejnietna u bejn l-Eġizzjani, u ġab fuqhom il-baħar u kissa lilhom. U raw l-għajnejn tagħkom kemm għamel il-Mulej fl-art tal-Eġittu, u kont fid-deżert jiem ħafna. U mexxiena ġo art l-Amoriti li kienu jgħixu barra mill-Jordan, u l-Mulej għaddiehom f'idejna, u intom wirtu l-art tagħhom u qerridtuhom minn quddiemkom. U qam Balak ta Zippor, sultan ta Moab, u ħareġ għall-battalja kontra Israel, u bagħat u sejjaħ lil Balaam biex jilgħanna. U l-Mulej, Alla tiegħek, ma riedx jeqridlek, u bierek lilna bil-barkiet, u salvana minn idejhom, u għaddihom f'idejn oħrajn. U qsimtu l-Ġordan u ġejtu ġo Ġeriko, u ġġieldu kontra tagħna l-abitanti ta Ġeriko: l-Amoritin, il-Kananin, il-Perizzitin, il-Ħivvitin, il-Ġebusitin, il-Ħittitin u l-Girġasitin, u l-Mulej wassalhom f'idejn tagħna. U bagħat qabel tagħkom iż-żunżan, u bagħat lilhom minn quddiemna tnax-il sultan tal-Amoriti, mhux bis-sejf tiegħek u lanqas bl-ark tiegħek. U ta lilkom art li fuqha ma ħdiemtux, u bliet li ma bnejtux, u stabbiltu fihom, u għeneb u żebbuġ li ma tħawwlux intom, tieklu. U issa ibżgħu lill-Mulej, u aqdu lilu fi drittezza u fi ġustizzja, u neħħu l-allat barranin, li qaduhom il-missirijiet tagħna lil hinn mix-xmara u fl-Eġittu, u aqdu lill-Mulej. Jekk iżda ma jogħġobkomx li taqdu lill-Mulej, agħżlu llum għalikom infuskom lil min taqdu, jew lill-allat tal-missirijiet tagħkom, dawk li hemm fil-barra tax-xmara, jew lill-allat tal-Amoriti, li fihom intom toqogħdu fuq l-art tagħhom. Jiena iżda u d-dar

tiegħi naqdu lill-Mulej, għax qaddis hu. U wieġeb il-poplu u qal: Mhux se jsir lilna li nħallu lura l-Mulej sabiex naqdu allat oħrajn. Il-Mulej Alla tagħna, huwa Alla, huwa tellgħalna u lill-missirijiet tagħna mill-Eġittu, u ħarisna fit-triq kollha li morna fiha, u fost in-nazzjonijiet kollha li għaddejna minnhom. U ċaħħad il-Mulej lill-Amorit u l-nazzjonijiet kollha li kienu jgħammru l-art minn quddiemna, iżda aħna wkoll ser naqdu lill-Mulej, għax dan hu Alla tagħna. U qal Ġożwè lin-nies: Intom mhux se tkunu kapaċi taqdu lill-Mulej, għax Alla qaddis hu; u dan wieħed li jixtieq mhux se jħalli d-dnubiet tagħkom u l-atti bla liġi tagħkom, meta intom tabbandunaw lill-Mulej u taqdu lil allat oħra; u wara li jiġi fuqkom se jagħmilkom il-ħsara u se jikkunsmawkom minflok dak li hu għamel tajjeb lilkom. U qal il-poplu lil Ġożwè: Le, iżda lill-Mulej aħna se naqdu. U qal Ġożwè lill-poplu: Xhieda intom kontra ruħkom, li intom għażiltu li taqdu lill-Mulej. U issa neħħu l-allat barranin li hemm fikom, u agħmlu dritt il-qalb tagħkom lejn il-Mulej Alla ta Iżrael. U l-poplu qal lil Ġożwè, Lis-Sinjur ser naqdu u l-vuċi tiegħu ser nisimgħu. U Ġożwè għamel patt mal-poplu f'dak il-jum, u tah liġi u ġudizzju f'Silo quddiem it-tinda ta Alla ta Iżrael. U kiteb dawn il-kliem fi ktieb il-liġijiet ta Alla, u ħa ġebla kbira, u Ġożwè waqqafha taħt it-terebintu quddiem il-Mulej. U qal Ġożwè lill-poplu: Ara, il-ġebla din se tkun fostkom bħala xhieda, għax hi sama l-kliem kollu li qalilha l-Mulej, dak li tkellem magħkom illum, u din se tkun fostkom bħala xhieda fl-aħħar jiem, meta tkunu qed taġixxu bil-falz mal-Mulej Alla tiegħi. U Ġożwi bagħat il-poplu, u marru kull wieħed fil-post tiegħu. U serva Israel lill-Mulej il-jiem kollha ta Ġożwè, u l-jiem kollha tal-anzjani li ttawlu

ż-żmien wara Ġożwè, u li raw l-opri kollha tal-Mulej li għamel lil Israel. U ġara wara dawk l-affarijiet u miet Ġożwè bin Nun, il-qaddej tas-Sid, mija u għaxra snin. U difnuh lejn il-konfini tal-lott tiegħu f'Tamnasar fil-muntanja ta Efrajm mit-tramuntana tal-muntanja ta Galaad. U l-għadam ta Ġużeppi telgħu l-ulied ta Iżrael mill-Eġittu, u difnuhom f'Sikem, fil-porzjon tal-għalqa li akkwista Ġakobb mingħand l-Amorriti li kienu jgħixu f'Sikem għal mija ħaruf, u tahha lil Ġużeppi f'porzjon. U ġara wara dawn l-affarijiet li Eleazar bin Aaron, il-qassis il-kbir, miet, u ndifen f'Gibeah ta Phinehas ibnu, li kien ta lilu fil-muntanja ta Ephraim.